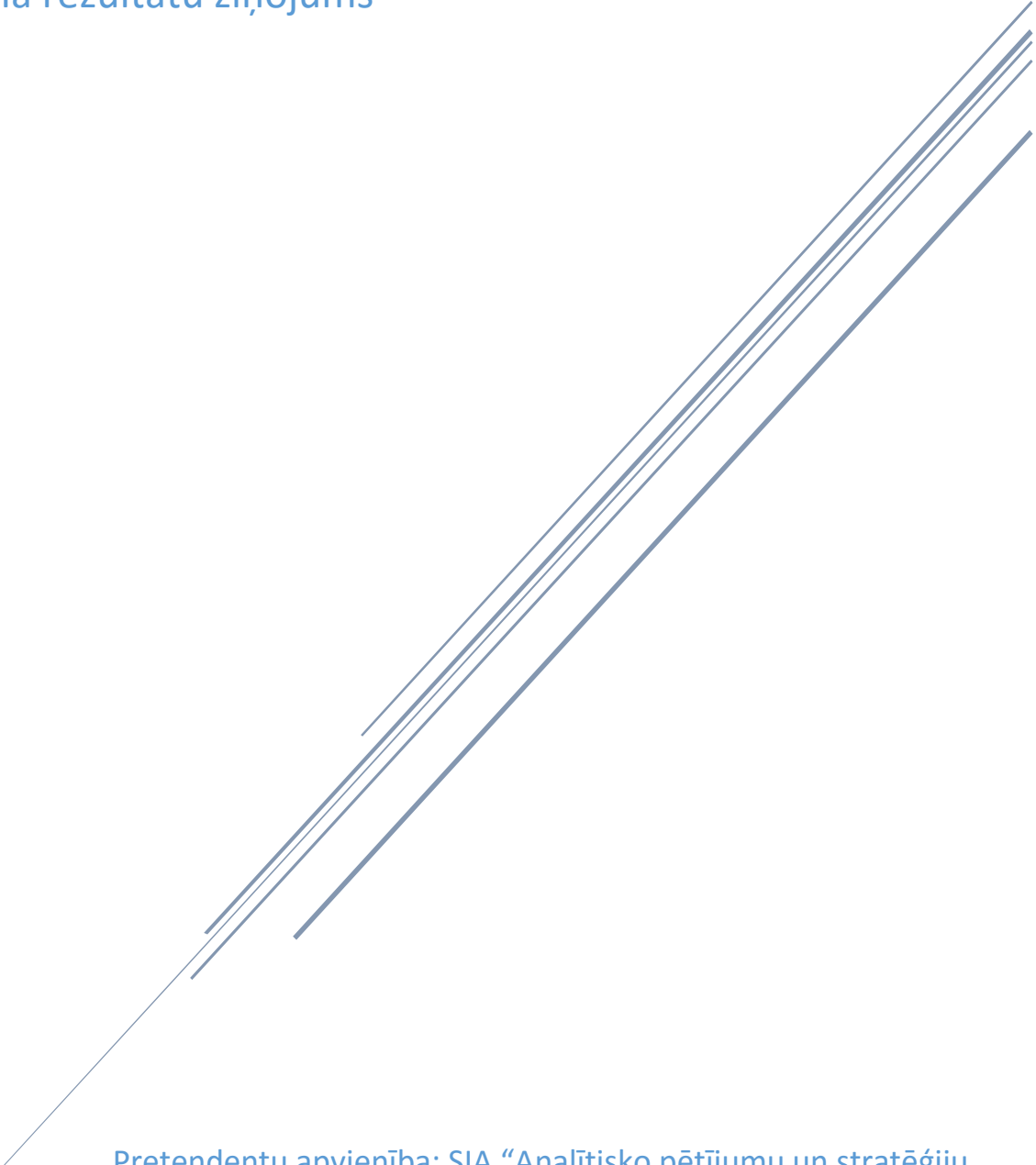


PĒTĪJUMS PAR VALSTS KULTŪRKAPITĀLA FONDA KULTŪRAS NOZARU FINANSĒJUMA SADALĪJUMU

Pētījuma rezultātu ziņojums



Pretendentu apvienība: SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju
laboratorija” & Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās
pētniecības centrs
Rīga, 2015

Saturs

1. IEVADS	3
2. PĒTJUMA METODOLOĢIJA.....	5
3. VKKF DARBĪBAS PRINCIPU UN PROCESA RAKSTUROJUMS	9
4. ĀRVALSTU PIEREDZE KULTŪRAS NOZARU FINANSĒŠANĀ	13
4.1. Organizāciju darbības raksturojums un struktūra	14
4.2. Finansējuma sadales process, projektu konkursi	18
4.3. Projektu vērtēšanas veids un kritēriji, eksperti, rezultātu monitorēšana	32
4.4. Galvenie izaicinājumi finanšu instrumenta darbībā	42
4.5. Secinājumi un ierosinājumi	45
4.5.1. Kultūrpolitiskais konteksts.....	45
4.5.2. Finansējuma sadalījums, projektu konkursi	46
4.5.3. Eksperti, projektu vērtēšana	48
4.5.4. Iekšējā un ārējā komunikācija	49
5. VKKF KULTŪRAS NOZARU DALĪBNIEKU RAKSTUROJUMS.....	50
5.1. VKKF kultūras nozaru dalībnieku struktūra	50
5.1.1. Juridiskais statuss.....	50
5.1.2. Projektu iesniegšanas aktivitāte.....	52
5.1.3. Pārstāvētās darbības jomas.....	54
5.1.4. Reģioni.....	55
5.1.5. Sociāli demogrāfiskais profils	56
5.2. VKKF kultūras nozaru problēmas un dalībnieku vajadzības: kopīgais un atšķirīgais.....	57
5.2.1. Literatūras nozare.....	59
5.2.2. Mūzikas un dejas mākslas nozare	63
5.2.3. Filmu mākslas nozare	69
5.2.4. Kultūras mantojuma nozare	71
5.2.5. Tradicionālās kultūras nozare	76
5.2.6. Teātra mākslas nozare	80
5.2.7. Dizaina un arhitektūras nozare	83
5.2.8. Vizuālās mākslas nozare	86
5.3. Secinājumi un ierosinājumi	88
6. KULTŪRAS NOZARĒM PIEEJAMĀS FINANSĒJUMS.....	92
6.1. Kultūras nozarēm pieejamā finansējuma avoti un finansējuma pozīcijas.....	92
6.2. Valsts un pašvaldību finansējuma īpatsvars kultūras nozaru finansēšanā	95
6.2.1. Valsts finansējums	95
6.2.2. Pašvaldību finansējums	99
6.3. Valsts sniegtā atbalsta mērķtiecīgums kultūras nozaru finansēšanā	105
6.3.1. VKKF mērķu un darbības virzienu atbilstība valsts un pašvaldību kultūrpolitikai.....	105
6.3.2. VKKF mehānismi valsts un pašvaldību kultūrpolitikas īstenošanai.....	109
6.4. Secinājumi un ierosinājumi	111
7. VKKF KULTŪRAS NOZARU FINANSĒJUMA SADALĪJUMA IZVĒRTĒJUMS.....	116
7.1. VKKF finansējuma sadalījuma esošais modelis	117
7.2. Finansējuma izlietojuma mērķi.....	120
7.3. Galvenās problēmas esošajam VKKF finansējuma dalījumam	122
7.3.1. Starpdisciplināritāte un starpdisciplināru projektu vērtēšana	122
7.3.2. Nozaru dalījums	123
7.3.3. Finansējuma sadrumstalotība	123
7.3.4. Projektu nesalīdzināmība un atšķirības	124
7.3.5. Reģionālās programmas	125
7.3.6. Finansējuma sadalījuma starp nozarēm aprēķina kārtība	125
7.4. Kultūras nozaru dalījums: esošā situācija un izaicinājumi	126
7.4.1. Atšķirīgas pieejas nozaru dalījumā	126
7.4.2. Literatūras nozare.....	130
7.4.3. Mūzikas un dejas mākslas nozare	131
7.4.4. Teātra mākslas nozare	133
7.4.5. Filmu mākslas nozare	133
7.4.6. Vizuālās mākslas nozare	133
7.4.7. Kultūras mantojuma nozare.....	134
7.4.8. Tradicionālās kultūras nozare	134
7.4.9. Dizaina un arhitektūras nozare	135
7.4.10. Nozaru "robežas" un to ietekme uz finansējuma pieejamību.....	135

7.5.	Finansējuma piešķiršanas process.....	137
7.5.1.	Darba organizācija	138
7.5.2.	Ekspertu atlase un darbs	138
7.5.3.	Projektu vērtēšanas kritēriji	139
7.5.4.	Piešķirtā finansējuma apjoms, īpatsvars no prasītā.....	141
7.5.5.	Īstenoto projektu rezultātu monitorēšana	141
7.5.6.	Izmaksu standartizēšana	143
7.5.7.	Komunikācija	143
7.6.	Secinājumi un ierosinājumi	144
8.	VKKF ATTĪSTĪBAS IESPĒJAMIE MODEĻI	148
8.1.	Kritēriji nozaru finansējuma sadalījumam: iespējas un ierobežojumi	148
8.1.1.	Kritērijs #1: Valsts kultūrpolitikas prioritātes un VKKF izvirzītās prioritātes	149
8.1.2.	Kritērijs #2: Nozares finansiālās vajadzības, bāzes izmaksas	149
8.1.3.	Kritērijs #3: Esošais finansējums no citiem publiskiem avotiem un esošais institucionālais pārklājums	150
8.1.4.	Kritērijs #4: Komerciālais potenciāls	150
8.1.5.	Kritērijs #5: Pieteikumu skaits un pieprasītais apjoms pret iespēju to nodrošināt	151
8.1.6.	Kritērijs #6: Rezultatīvie rādītāji	151
8.2.	VKKF attīstības alternatīvu modeļi.....	155
8.2.1.	Attīstības modelis #1: Status quo	155
8.2.2.	Attīstības modelis #2: Īstermiņa risinājums	156
8.2.3.	Attīstības modelis #3: Ilgtermiņa risinājums	158
9.	PĒTĪJUMA KOPSAVILKUMS	160
9.1.	Pētījuma metodoloģija un konteksts.....	160
9.2.	Galvenie pētījuma secinājumi.....	162
9.2.1.	Ārvalstu pieredze	162
9.2.2.	Kultūras nozaru dalībnieku vajadzības.....	162
9.2.3.	Kultūras nozaru finansējums.....	163
9.2.4.	Kultūras nozaru institucionalizācija	163
9.2.5.	VKKF darbības atbilstība valsts kultūrpolitikai.....	164
9.2.6.	Kultūras nozaru dalījums	165
9.2.7.	VKKF un ekspertu darba vērtējumi	166
9.3.	Apsvērumi un ieteikumi VKKF attīstībai	166
9.3.1.	VKKF attīstības konteksta faktori	166
9.3.2.	VKKF attīstības iespējamie modeļi	168
10.	PIELIKUMI.....	171
10.1.	VKKF projektu iesniedzēju aptaujas tehniskā informācija.....	171
10.2.	VKKF projektu iesniedzēju aptaujas anketa	172
10.3.	Interviju un fokusgrupu diskusiju tehniskā informācija.....	179
10.4.	Interviju un fokusgrupu diskusiju informantu saraksts	179
10.5.	Interviju ceļveži.....	185
10.6.	Fokusgrupu diskusiju ceļveži.....	190
10.7.	Ārvalstu projektu konkursu piemēri.....	193
10.8.	<i>Radošā Skotija</i> infogrammas piemērs.....	198
10.9.	Kultūras nozarēm pieejamo finanšu avotu kopsavilkums	199
10.10.	Pašvaldību finanšu datu apkopošanas paraugforma gadījuma izpētei	226
10.11.	VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīvās aptaujas rezultāti grafikos.....	227
10.12.	Pētījuma anotācija	245

1. IEVADS

“Pētījums par Valsts kultūrkapitāla fonda (turpmāk tekstā – VKKF) kultūras nozaru finansējuma sadalījumu” tika veikts pēc Valsts Kultūrkapitāla fonda pasūtījuma (iepirkuma identifikācijas numurs: 2015/2/P). Pētījuma mērķis un uzdevumi tika izvirzīti saskaņā ar pētījuma nolikuma (t.sk. iepirkuma tehniskās specifikācijas) prasībām.

Pētījuma mērķis ir izvērtēt līdzšinējo VKKF kultūras nozaru finansējuma sadalījumu, skatot to plašākā nozarēm pieejamā un izmantojamā finansējuma griezumā, un novērtēt tā mērķtiecīgumu un atbilstību VKKF likumā noteiktajam mērķim: “Fonda mērķis ir veicināt līdzsvarotu visu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām”¹ (3. panta pirmā daļa).

Pētījuma galvenie uzdevumi ir:

- (1) Apzināt katras VKKF kultūras nozares dalībnieku (finansējuma saņēmēju) struktūru: gan juridiskas (valsts, pašvaldību, nevaldības sektora), gan fiziskas personas.
- (2) Apzināt nozarēm pieejamos finansējuma avotus: cik un kāda veida (infrastruktūras, atalgojums, projektu finansējums, u.c.) finansiālais atbalsts nozarē pieejams.
- (3) Izpētīt, kāds ir valsts un pašvaldības finansējuma īpatsvars katras nozares finansējumā.
- (4) Izvērtēt valsts sniegtā atbalsta mērķtiecīgumu nozaru finansēšanas politikā un tā piekritību noteiktajām Valsts kultūrpolitikas vadlīnijām.
- (5) Izvērtēt esošo VKKF finansējuma sadalījumu pa nozarēm un piedāvāt inovatīvu finansējuma sadalījuma modeli, kas ļautu pilnvērtīgāk sasniegt VKKF likuma 3. pantā noteikto mērķi.

Pētījuma mērķa sasniegšana un uzdevumu izpilde īstenota, veicot plašāka konteksta analīzi par:

- katras kultūras nozares dalībnieku finansiālajām vajadzībām;
- kultūrpolitikas pārvaldības sistēmu un finansējuma sadalījuma principiem Latvijā kopumā;
- VKKF darbības pamatprincipiem, tai skaitā ekspertu atlasī, finansējuma piešķiruma lēmumu pieņemšanas modeļiem, finansējuma izlietojuma struktūru;
- citu valstu pieredzi līdzīgu finanšu instrumentu darbības nodrošināšanā;
- citu pētījumu ietvaros gūtajiem secinājumiem par kultūras nozaru finansēšanas jautājumiem.

¹ Valsts kultūrkapitāla fonda likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=81064>

Konteksta tematu analīze ļauj precīzāk novērtēt ne tikai esošo VKKF finansējuma sadalījuma pa nozarēm modeli, bet arī identificēt aktuālās situācijas problemātiskos aspektus un to cēloņus, kā arī sniegt situācijai atbilstošus konkrētus priekšlikumus par nepieciešamām izmaiņām un optimizācijas iespējām finansējuma sadalījumā VKKF definētajās kultūras nozarēs.

Šajā ziņojumā apkopota pētījuma ietvaros iegūtā informācija un dati, sniedzot to kontekstuālu analīzi un padziļinātu izvērtējumu. Ziņojums sastāv no kopumā septiņām tematiskām nodaļām: pētījuma metodoloģija, VKKF darbības principu un procesa raksturojums, ārvalstu pieredzes apkopojums, VKKF nozaru dalībnieku raksturojums, kultūras nozarēm pieejamā finansējuma raksturojums, VKKF kultūras nozaru finansējuma sadalījuma izvērtējums, VKKF attīstības iespējamie modeļi. Tā kā pētījumā tika izmantotas kā kvantitatīvās, tā kvalitatīvās pētniecības metodes, kultūras nozaru finansējuma aspekti tiek izvērtēti un analizēti gan statistiski un skaitliski, gan padziļināti skaidrojoši – tādējādi tiek sniegts plašs datos un viedokļos balstīts izvērtējums gan par kultūras finansēšanu kopumā, gan tieši VKKF lomu un vietu kopējā finansēšanas sistēmā.

2. PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA

Izstrādājot un īstenojot pētījuma metodoloģiju, pētījuma autori izmantoja pieredzi, kas uzkrāta ekspertu un konsultantu iepriekšējā darbībā, piemēram, pieredzi VKKF darbības izvērtējumā², pieredzi finansējuma sadalījuma modeļu izstrādē kultūrpolitikas jomā³, izpratni par darbu dažādu fondu projektu pieteikumu vērtēšanā un metodisko materiālu izstrādē⁴, kā arī kultūras jomas pētniecības pieeju izstrādē un īstenošanā⁵.

Galvenie ierobežojumi dotā pētījuma īstenošanai bija saistīti ar nepieciešamību datu ievākšanu un analīzi veikt ilgtermiņā, lai datus varētu salīdzināt ilgākā laika posmā, kā arī ar ierobežotu piekļuvi datiem par finansējumu kā VKKF, tā kultūras jomā kopumā. Šie dati bieži ir sensitīvi un nav publiski pieejami, kā arī netiek apkopoti, lai varētu analizēt pieejamos finansējuma avotus un apjomu pēc dažādiem parametriem, kas ir būtiski šim pētījumam (piemēram, pašvaldību finansējums kultūrai pieejams tikai apkopotā veidā, nav datu par privāto atbalstītāju ieguldījumu kultūrā, netiek apkopota informācija par nevalstisko sektoru kultūras nozarē un to finansējuma avotiem, finansējums netiek apkopots nozaru griezumā u.tml.). Tādēļ gadījumos, kad nebija iespējams veikt kvantitatīvu un statistisku analīzi, tika izmantotas kvalitatīvās pētniecības metodes.

Pētījuma metodoloģijas izstrādē eksperti balstījās uz jau iepriekš Latvijā veiktajiem pētījumiem, it īpaši tiem pētījumiem, kas ir analizējuši kultūras nozares administratīvos un finansiālos aspektus⁶. Tomēr metodoloģija kultūras ietekmes novērtēšanai pēdējos gados ir mainījusies. Arvien vairāk tiek runāts ne tikai par kultūras ekonomiskās ietekmes novērtējumu, bet kultūras un mākslas ietekmi uz cilvēku dzīves kvalitāti kopumā. Šādi novērtējumi plaši tiek izmantoti empīriskos pētījumos un politisko lēmumu analīzē⁷. Lai arī tas ir ārpus konkrētajam pētījumam noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem un īstermiņā (t.i., šī pētījuma ietvaros) nav iespējams izveidot labi funkcionējošu rezultātu izvērtēšanas modeli, tomēr piedāvājuma autori šī pētījuma rezultātā vēlētos rosināt diskusiju par nepieciešamību turpmāk kultūrpolitikas plānošanas kontekstā domāt par precīzāku un izmērāmu mērķu formulēšanu, rezultātu izvērtēšanas modeli un pierādījumus balstītu politisku lēmumu izdarīšanu. Novērtējot dažādo kultūras

² Hermane, A., Sedleniece, U., 2004. Valsts Kultūrkapitāla fonda rezultātīvo rādītāju sistēma. Pēc VKKF pasūtījuma, sadarbībā ar Latvijas Laikmetīgās mākslas centru.

³ Ekspertes A.Laķes līdzdalība "Pētījumā par administratīvā sloga mazināšanu un inovatīvām pieejām kultūrpolitikas administratīvajā plānošanā un īstenošanā. [Valsts Kancelejas pasūtījums]

⁴ Konsultantes A.Hermanes pieredze VKKF ekspertu padomēs, ekspertes B.Tjarves pieredze UNESCO Starptautiskajā Kultūras daudzveidības fonda, Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes programmas "Kultūra" u.c. fondu projektu vērtēšanā; konsultantes A.Pavlinas pieredze ES fondu projektu vērtēšanā.

⁵ Konsultanta G.Klāsona pieredze kultūras patēriņa un kultūras ekonomiskā ieguldījuma pētniecībā, eksperta U.Spuriņa pieredze kultūras un radošo industriju tautsaimnieciskās nozīmības pētniecībā.

⁶ Jaunākais pētījums "Pētījums par administratīvā sloga mazināšanu un inovatīvām pieejām kultūrpolitikas administratīvajā plānošanā un īstenošanā" (Valsts Kanceleja, 2015) apskata kultūras finansējuma plūsmu valsts pārvaldē.

⁷ Barnett, M., & Fujiwara, D. (2013). Return on cultural investment: Developing the wider impact of the cultural sector. In Arts Council England, Towards Plan A: A new political economy for arts and culture (pp. 63-83). Manchester: Arts Council England.

un mākslas nozaru ietekmi uz cilvēku dzīves kvalitāti, būs iespējams attiecīgi līdzsvarot to finansējuma sadalījumu gan starp nozarēm, gan dažādu juridisko formu dalībniekiem, gan pēc projektu satura un rezultātiem.

Pētījuma projekta metodoloģija balstījās jaukta tipa pētniecības metožu izmantošanā un kombinēšanā, paredzot datu un informācijas ieguvei kā ar kvalitatīvās, tā kvantitatīvās pētniecības pieejām. Abu šo pieeju kombinācija dod iespēju pētījuma tēmas analizēt gan subjektīvā, gan objektīvā aspektā, dažādu viedokļu, uzskatu, datu un statistikas sinerģijā nodrošinot plašu analītisko bāzi pierādījumos balstītas rīcībpolitikas (šai gadījumā – nozaru atbalsta politikas) veidošanai.

Pētījuma datu un informācijas ieguvei tika izmantotas šādas pētnieciskās metodes:

- (1) VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīva aptauja, sasniedzot kopumā 560 respondentu izlasi. Aptaujas tehnisko informāciju un instrumentāriju skatīt ziņojuma 10.1. un 10.2. pielikumos.
- (2) Ekspertu padziļinātās intervijas ar šādām mērķa grupām: VKKF administrācija, VKKF padomes locekļi, VKKF nozaru eksperti, VKKF reģionālo mērķprogrammu eksperti, nacionālā un vietējā līmeņa kultūrpolitikas veidotāji. Kopumā tika veiktas 40 intervijas. Interviju tehnisko informāciju, dalībnieku sarakstu, kā arī instrumentāriju skatīt ziņojuma 10.3., 10.4. un 10.5. pielikumos.
- (3) Fokusgrupu diskusijas šādās mērķa grupās: kultūras un mākslas nozaru pārstāvji (valsts, pašvaldību, NVO sektora pārstāvji, individuālie mākslinieki), reģionu kultūras un mākslas dzīves organizācijā ieinteresētās personas (valsts, pašvaldību, NVO sektora pārstāvji). Kopumā tika veiktas 12 fokusgrupu diskusijas un tajās piedalījās 98 informanti. Fokusgrupu tehnisko informāciju, dalībnieku sarakstu, kā arī instrumentāriju skatīt ziņojuma 10.3., 10.4. un 10.6. pielikumos.
- (4) Iepriekš veiktu pētījumu un izvērtējumu datu un informācijas sekundārā analīze.
- (5) VKKF projektu iesniedzēju datu bāzes kontentanalīze.
- (6) Gadījuma izpēte – finanšu analīze konkrētās pašvaldībās, iegūstot datus un veicot analīzi par kultūras jomas finansēšanas apjomu un modeļiem.
- (7) Dokumentu analīze, analizējot kultūras jomu regulējošos dokumentus, kā arī VKKF darbību regulējošos dokumentus.
- (8) Scenāriju izstrāde – VKKF attīstības iespējamo modeļu definēšanai.

Kultūras jomā pētījumi pēdējo 20 gadu laikā īstenoti neregulāri un reti. Visbiežāk tikuši pētīti iedzīvotāju viedokļi par dažādiem ar kultūras jomu saistītiem jautājumiem. Ik pa laikam tikuši īstenoti arī atsevišķi

pētījumi par kultūras nozares tautsaimniecisko nozīmīgumu un kultūras ieguldījumu ekonomikā. Savukārt pētījumi, kas analizē kultūras jomas finansēšanas aspektus, notikuši ļoti reti un parasti pievērsušies tikai kādām konkrētām nozarēm vai tikai kādiem specifiskiem finansēšanas jautājumiem. Piemēram, 2001. gadā Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts pēc Latvijas Republikas Kultūras ministrijas pasūtījuma īstenoja pētījumu par valsts teātru finansēšanas modeļa izstrādi, 2008. gadā – pētījumu par Latvijas nodokļu politikas ietekmi uz kultūras nozari un kultūras tirgu Eiropas Savienības (turpmāk tekstā – ES) un dalībvalstu kontekstā, 2014. gadā SIA “Civitta Latvija” pēc Kultūras ministrijas pasūtījuma veica atalgojuma analīzi Baltijas valstu un pašvaldību profesionālajās koncertorganizācijās, teātros, operas un baleta teātros.⁸

Uz šo brīdi apjomīgāko un detalizētāko kultūras nozaru finansēšanas izvērtējumu 2015. gadā sagatavojusi Valsts kontrole, izstrādājot revīzijas ziņojumu “Kultūras ministrijas piešķirto dotāciju biedrībām un nodibinājumiem likumība, lietderība un efektivitāte”. Lai gan tas pievēršas tikai konkrētam finansēšanas modeļa aspektam un tā saturu un secinājumus nozares pārstāvji argumentēti kritizē, tas sniedz arī ieskatu kultūras jomas finansēšanas problemātikā un esošās prakses iespējamās nepilnībās. Savukārt 2011. gadā pēc Valsts kancelejas pasūtījuma SIA “SAFEGE Baltija” īstenoja pētījumu “Valsts dibināto fondu sistēmas turpmākās attīstības modelis” – tas analizē tieši valsts dibināto fondu darbības efektivitāti, tai skaitā vērtējot arī VKKF darbību un sniedzot ieteikumus tās pilnveidei. 2015. gadā pēc Valsts kancelejas pasūtījuma personu apvienība SIA “Civitta Latvija”, UAB “CIVITTA” un SIA “Sandra Mūriņa konsultācijas” īstenoja pētījumu par administratīvā sloga mazināšanu un inovatīvām pieejām kultūrpolitikas administratīvajā plānošanā un īstenošanā – tā mērķis bija izvērtēt kultūrpolitikas pārvaldības sistēmu un sniegt priekšlikumus inovatīvām pieejām kultūrpolitikas administratīvajā plānošanā un īstenošanā. Lai gan minētā pētījuma tēma tiešā veidā neattiecas uz šī pētījuma tematiku, tā sniedz kontekstuālu informāciju par kultūras jomas pārvaldības efektivitāti un iespējamajiem tās pilnveidojumiem, kas, savukārt, netieši ietekmē arī kultūras nozaru finansēšanas aspektus. Visu minēto trīs izvērtējumu secinājumi un ieteikumi kā sekundārā informācija tika izmantota arī šajā pētījumā.

Pētījumu izstrādāja autoru kolektīvs:

Baiba Tjarve	Projekta vadītāja
Gints Klāsons	Projekta vadītājas asistents, konsultants pētniecības metodoloģijas un datu analīzē
Anda Laķe	Eksperte kultūrpolitikas jomā
Uldis Spuriņš	Ekonomists, ekonometriķis
Agnese Hermāne	Eksperte kultūras menedžmenta un radošo industriju jomā

⁸ Plašāku informāciju par kultūras jomā veiktajiem pētījumiem un pētījumu ziņojumus iespējams iegūt mājas lapās <http://culturelablv.wordpress.com/resursi/>, <http://www.km.gov.lv/lv/ministrija/petijumi.html>

Anna Pavlina	Konsultante kultūras finansējuma jomā
Una Sedleniece	Konsultante kultūrpolitikas jomā
Līga Grīnberga, Dārta Dīvāne, Paula Podniece	Asistentes datu apkopošanā
LKA Kultūras socioloģijas un menedžmenta apakšprogrammas 1. kursa studenti: Laura Bāka, Elīna Baltskara, Anna Elīza Binde, Dārta Dīriņa, Kristiāna Drevinska, Anete Enikova, Kristiāna Gulbinska, Jēkabs Indrāns, Kristīne Jakovļeva, Ulrika Jefremova, Agnese Karlsone, Liene Krūmiņa, Laura Liepiņa, Elza Medne, Laima Miltiņa, Paula Moļa, Sandra Oša, Dīnija Pūga, Linda Liliana Pūle, Marita Sanžarevskā, Agnese Šķēle, Laura Tuča, Diāna Vaidere, Madara Vintere, Didzis Znutiņš, Sintija Kļaviņa	Interviju un fokusgrupu satura transkriptētāji

3. VKKF DARBĪBAS PRINCIPU UN PROCESA RAKSTUROJUMS

VKKF tika dibināts 1998. gadā, ievērojot tā saukto “izstieptas rokas attāluma” principu (*arm's length principle*). Šis kultūras finansēšanas princips daudzviet atzīts kā efektīvākais veids, lai veicinātu augsta līmeņa un daudzveidīgas kultūras attīstību. VKKF izveidošana bija nozīmīgs pavērsiens Latvijas kultūras dzīvē vairākos aspektos. Pirmkārt, tā darbības rezultātā iedzīvotājiem pavērās plašākas iespējas redzēt un piedalīties daudzveidīgās un kvalitatīvās mākslas un kultūras norisēs, jo paralēli tradicionāli ievirzītām mākslas norisēm varēja uzplaukt visdažādākās iniciatīvas un projekti. Bieži šie efekti nebija tūlītēji, bet ilgtermiņa, jo VKKF atbalsta arī radošas un mācību stipendijas, apmācību projektus, starptautiskas sadarbības, tādējādi ieguldot nākotnē. Otrkārt, mainījās priekšstati par finansējuma sadali. Šo gadu laikā VKKF ir veicinājis demokrātijas principu iedzīvināšanu dzīvē, ļaujot profesionāļiem vērtēt savu kolēģu projektus. Treškārt, VKKF darbības principi ir likuši kultūras nozares pārstāvjiem darboties efektīvāk un pārdomātāk – iemācīties formulēt savas idejas, precizēt darbības rezultātus un apzināt nepieciešamos resursus.

Ar VKKF starpniecību valsts atbalsta radošā procesa nepārtrauktību un kvalitatīvu attīstību Latvijas mākslā, kultūrā un kultūras mantojuma jomā. VKKF ir piemērotākais instruments šī uzdevuma veikšanai tad, ja tas ir elastīgs, neatkarīgs un ja tā rīcībā ir pietiekami cilvēkresursi kultūras un mākslas procesa analīzei sabiedrības attīstības kontekstā un pietiekami finanšu resursi darbības virzienu nodrošināšanai un mērķu sasniegšanai.

Sākotnējā iecere, fondu dibinot, bija īpašu uzmanību veltīt radošajam procesam, kas tiek uzsvērts arī VKKF mērķī (“veicināt (...) jaunrades attīstību”). Vēlāk nosaukumam “Kultūrkapitāla fonds” pievienojās vārds “Valsts” un VKKF mērķim tika pievienots papildinājums “saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām”, netieši atspoguļojot pastāvīgo diskusiju starp fonda un Kultūras ministrijas pārstāvjiem un plašāku kultūras sabiedrību par to, kā interpretēt fonda brīvību un vai tā autonomijā ietilpst arī neatkarība no valsts veidotās kultūras politikas prioritātēm un galvenais – vajadzībām. Jo arvien nepietiekama valsts finansējuma kultūrai apstākļos aktualizējas jautājums, vai fondam ir jāklūst par sava veida “caurumu lāpītāju”, piefinansējot tās vajadzības, kas pēc jēgas un būtības būtu jāfinansē tiešā veidā no Kultūras ministrijas. Šī diskusija joprojām ir aktuāla un atspoguļojas arī VKKF darbības stratēģijā 2015.–2020.gadam⁹ un tiek skarta arī šajā ziņojumā.

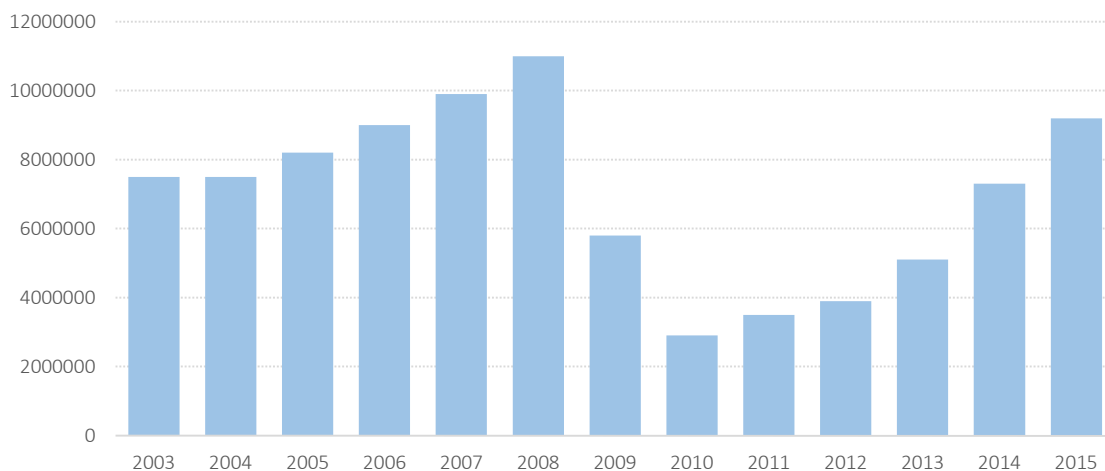
Bez VKKF kopaina jau vairāk nekā 15 gadu garumā būtu neiedomājami nabadzīgāka un vienveidīgāka, nebūtu tapuši simtiem jaundarbu visās jomās, bojā būtu aizgājuši simtiem nerekonstruētu kultūras pieminekļu un priekšmetu, kultūras process sen būtu koncentrējies un nostiprinājies tikai Rīgā un lielākajās

⁹ Valsts Kultūrkapitāla fonda darbības stratēģijā 2015.–2020.gadam. Pieejams: <http://kkf.lv/#2375>

pilsētās utt. Par aktīvu VKKF darbu liecina intensīvais kultūras notikumu kalendārs visā Latvijā, turklāt, iedzīļinoties šai kalendārā, redzam, ka Latviju pārklāj augstvērtīgi mākslas pasākumi un notikumi, kā arī mākslā un kultūrā nodarbināto personu skaits ir adekvāts Latvijas mērogam, tātad viņi visi vēl nav aizbraukuši no Latvijas vai pārkvalificējušies darbam apkalpojošajā sfērā. (VKKF Padomes loceklis, eksperts)

VKKF darbojas, pamatojoties uz VKKF likumu¹⁰, kas nosaka fonda mērķi, uzdevumus, darbības pamatprincipus un pārvaldi. Līdz ar šī likuma stāšanos spēkā 2004. gadā, spēku zaudēja 1998. gadā pieņemtais likums¹¹ un darbības principi, kas fondam nodrošināja daudz lielāku autonomiju gan pārvaldībā, gan līdzekļu piesaistē un izlietojumā (piemēram, iespējas ieguldīt VKKF līdzekļus, kreditēt kultūras un mākslas nozaru pasākumus un projektus, iegūt līdzekļus no izložu un azartspēļu nodevas un nodokļa). Lai arī valdības deklarācijā ir ierakstīta apņemšanās atjaunot iepriekšējo VKKF finansēšanas modeli¹², būtiska progresa sarunās par to pagaidām nav. Tādejādi VKKF finansējums tiek piešķirts no valsts budžeta vispārējiem līdzekļiem gadskārtējā valsts budžeta likuma noteiktajā apmērā. Šis finansēšanas princips fonda darbību padara atkarīgu no konkrētās politiskās un ekonomiskās situācijas, kas, piemēram, ekonomiskās krīzes laikā fonda darbību gandrīz paralizēja – fonda finansējums 2010. gadā bija par 72% mazāks nekā 2008. gadā un par 49% mazāks kā 2009. gadā, finansējuma apjomam sasniedzot zemāko punktu fonda pastāvēšanas vēsturē¹³.

Attēls 1. VKKF budžeta dinamika 2003.–2015. gadā (EUR)
Datu avots: Valsts kultūrkapitāla fonda darbības stratēģija 2015.–2020. gadam



Līdz ar jauno, 2004. gadā pieņemto, VKKF likumu, fonds, kas līdz tam bija valsts bezpeļņas akciju sabiedrība, tika pārveidots par publisku nodibinājumu, taču netika pieņemts likums, kas regulētu publisku nodibinājumu darbību. VKKF pēc būtības ir budžeta iestāde ar visām no tā izrietošajām sekām. VKKF darbības stratēģijā iezīmētas vairākas problēmsituācijas, kas apgrūtināja fonda darbību¹⁴. VKKF

¹⁰ Valsts Kultūrkapitāla fonda likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=81064>

¹¹ Kultūrkapitāla fonda likums. Pieejams: <http://likumi.lv/ta/id/52954-kulturkapitāla-fonda-likums>

¹² Deklarācija par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību. Rīgā, 2014. gada novembris. Pieejams: http://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/05_deklaracija.pdf

¹³ Valsts kultūrkapitāla fonda 2010. gada pārskats. Pieejams: <http://kkf.lv/#50>

¹⁴ Valsts Kultūrkapitāla fonda darbības stratēģija 2015.–2020. gadam. Pieejams: <http://kkf.lv/#2375>

likums (6. punkts) paredz, ka fonda līdzekļu atlikumu saimnieciskā gada beigās izlieto fonda izdevumu segšanai nākamajā saimnieciskajā gadā, taču likums par valsts budžetu to nepieļauj – visi budžeta līdzekļi, ko VKKF nav izlietojis līdz 31. decembrim, 1. janvārī vairs nav pieejami. Vēl viens piemērs – VKKF nolikums (4.7. punkts) paredz, ka fonda padome apstiprina fonda gada budžeta projektu, tomēr reāli pašlaik fonda budžets lielā mērā tiek veidots Kultūras ministrijā. Tādējādi tiek pārkāpts būtiskais kultūras procesu neatkarības princips, fonds ir pakļauts politiskai ietekmei un ir finansiāli atkarīgs (katra nākamā gada budžeta apjoms nav paredzams un tas padara neiespējamu vidēja un ilgtermiņa plānošanu, kas ir izšķiroši būtiska kultūras nozares ilgtspējas nodrošināšanai).

VKKF atrodas Ministru kabineta pārraudzībā, kas tiek īstenota ar kultūras ministra starpniecību. VKKF augstākā pārvaldes institūcija ir VKKF padome, kas apstiprina fonda darbības stratēģiju, lemj par kultūras projektu konkursu izsludināšanas kārtību, sadala fonda līdzekļus projektu īstenošanai un kontrolē to izlietojumu. Fonda padomes sastāvā ir kultūras ministrs, Finanšu ministrijas pārstāvis, Nacionālās kultūras padomes pārstāvis, Radošo savienību padomes pārstāvis, Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvis un katras fonda nozares ekspertu komisijas priekšsēdētājs, un tās darbības laiks ir divi gadi. Fonda direktors, kas iecelts atklātā konkursa kārtībā, vada VKKF. Fonda direktors nodrošina fonda padomes darbu un pilda fonda padomes un tās priekšsēdētāja norādījumus fonda nolikumā noteiktajā kārtībā.

Likums nosaka, ka VKKF darbojas septiņu nozaru ekspertu komisijas (Literatūras nozare, Mūzikas un dejas mākslas nozare, Teātra mākslas nozare, Filmu mākslas nozare, Vizuālās mākslas nozare, Kultūras mantojuma nozare un Tradicionālās kultūras nozare), VKKF padomei ir tiesības izveidot arī citas nozaru ekspertu komisijas.

VKKF nolikums¹⁵ detalizētāk nosaka VKKF padomes darbību, kā arī VKKF nozaru ekspertu komisiju izveidošanas kārtību un darbību. Katras nozares komisijas sastāvā ir septiņi locekļi. Piecus komisijas locekļus ieceļ padome konkursa kārtībā, ievērojot nosacījumu, ka viens no komisijas locekļiem ir attiecīgās nozares izglītības jomas pārstāvis. Divus komisijas locekļus padome ieceļ pēc kultūras ministra ieteikuma. Komisijas locekļus ieceļ uz vienu pilnvaru termiņu. Pilnvaru termiņš ir divi gadi. Lai nodrošinātu fonda komisiju nepārtrauktu darbību, komisijas locekļu maiņa notiek rotācijas kārtībā: gadu pēc komisijas izveidošanas padome izlozes kārtībā atbrīvo trīs komisijas locekļus, bet vēl pēc gada – tos komisijas locekļus, kuri bijuši komisijas sastāvā divus gadus. Nolikums arī apraksta interešu konflikta situācijas, nosakot, “ja fonda intereses saduras ar kāda komisijas locekļa, viņa laulātā, radnieka vai

¹⁵ Valsts Kultūrkapitāla fonda nolikums. Pieejams: <http://likumi.lv/ta/id/85454-valsts-kulturkapitala-fonda-nolikums>

svaiņa interesēm, skaitot radniecību līdz otrajai pakāpei un svainību līdz pirmajai pakāpei, ieinteresētajam komisijas loceklim nav tiesību piedalīties jautājuma apspriešanā, kā arī nav balsstiesību, un tas ierakstāms komisijas sēdes protokolā”. Papildus 2014. gadā VKKF direktors ir apstiprinājis Ētikas kodeksu¹⁶, kas nosaka VKKF padomes locekļu, ekspertu komisijas locekļu un darbinieku profesionālās ētikas principus un uzvedības normas, 3. punktā precizē interešu konflikta novēršanas pamatprincipus, cita starpā nosakot, ka eksperti pilnvaru termiņa laikā nevar pretendēt uz finansiālu atlīdzību VKKF projektu ietvaros.

Fonda finansējumu sadala konkursa kārtībā, ikvienam nodrošinot līdzvērtīgas iespējas pretendēt uz valsts budžeta līdzekļiem. Fonda mērķi tiek realizēti gan ar mērķprogrammu starpniecību, gan ar regulārajiem projektu konkursiem, kas tiek izsludināti astoņās nozarēs, katrai nosakot un regulāri aktualizējot prioritātes. Iespējams iesniegt arī starpdisciplinārus projektus.

Fonda darbības virzienus un mērķus nosaka tā darbības stratēģija¹⁷.

VKKF darbu nodrošina 10 administrācijas darbinieki, no tiem pieci ir nozaru kuratori. Fondā nav atsevišķi algota sabiedrisko attiecību vadītāja. Lai informētu sabiedrību par Fonda darbību, konkursiem un to rezultātiem, regulāri tiek atjaunota informācija fonda mājaslapā (www.vkkf.lv), izveidota fonda lapa sociālajā portālā “Facebook”, izsūtītas preses relīzes, rīkotas preses konferences, sniegtas intervijas masu mediju pārstāvjiem. Potenciālajiem projektu iesniedzējiem nodrošināta iespēja piedalīties semināros par fonda konkursu nolikumu nosacījumiem pieteikumu iesniegšanai konkursos un fonda nosacījumiem projektu finansēšanā.

¹⁶ VKKF Ētikas kodekss. Pieejams: <http://kkf.lv/#44>

¹⁷ Valsts Kultūrkapitāla fonda darbības stratēģija 2015.-2020. gadam. Pieejams: <http://kkf.lv/#2375>

4. ĀRVALSTU PIEREDZE KULTŪRAS NOZARU FINANSĒŠANĀ

Nodaļas ietvaros veikts dažādu ārvalstu finansēšanas instrumentu apskats, lai konstatētu līdzības un atšķirības to darbībā salīdzinājumā ar VKKF un gūtu ierosinājumus un ieteikumus VKKF darbības pilnveidošanai. Aplūkota finanšu instrumentu struktūra, finansējuma sadales kārtība, projektu vērtēšanas process un ekspertu loma tajā, kā arī rezultātu monitorēšanas aspekti. Visas analizētās organizācijas pielīdzināmas VKKF, jo arī sadala valsts budžeta un/vai citu publisko finansējumu kultūrai un mākslai. Kaut arī ne visu aplūkoto organizāciju nosaukumā lietots vārds “fonds”, tās darbojas pēc līdzīga principa. Četru organizāciju atbalsta pieeja analizēta padziļināti, ietverot daļēji strukturētajās intervijās iegūto informāciju no fondu pārstāvjiem, izmantojot fondu mājas lapās, gada pārskatos pieejamo informāciju, un datus no Eiropas padomes / ERICarts kultūrpolitikas datu bāzes *Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe* u.c.¹⁸ Padziļināti aplūkoti Igaunijas Kultūrkapitāla fonda, Dānijas Mākslas fonda, Zviedrijas kultūras padomes un *Radošā Skotija (Creative Scotland)* piemēri, ar kuru pārstāvjiem tika veiktas padziļinātās daļēji strukturētās intervijas:

- (1) Olavi Laido, **Igaunijas Kultūrkapitāla fonda (IKKF)** direktors. Intervija notika Tallinā 2015. gada 30. oktobrī.
- (2) Helī Hirša (*Heli Hirsh*) no **Zviedrijas Kultūras padomes (ZKP)**, kura strādā padomē no 2007. gada un patlaban ir atbildīga par starptautiskajām attiecībām, bet pirms tam strādājusi arī citos amatos. 2015. gada 2. novembrī notika telefonintervija.
- (3) Jespers Smeds Jensens (*Jesper Smed Jensen*), **Dānijas Mākslas fonda (DMF)** pārstāvis. Dānijas mākslas fonds darbojas Dānijas Kultūras aģentūras paspārnē, kura sekretariātā J. Smeds Jensens darbojas jau 10 gadus, nodrošinot aģentūras un Kultūras ministrijas savstarpēju sadarbību un aktuālo jautājumu saskaņošanu. Viņš ir arī Dānijas mākslas fonda padomes sekretārs – palīdz padomes locekļiem pieņemt lēmumus, konsultē kultūrpolitikas jautājumos. Skype intervija notika 2015. gada 9. novembrī.
- (4) Elisters Īvens (*Alastair Evans*), **Radošā Skotija (RS)** informācijas un izpētes nodaļas vadītājs. Nodaļa apkopo un analizē datus par *Radošās Skotijas* darbu, atbalstītajiem projektiem, organizācijām. E.Īvens norāda, ka šādas nodaļas pastāvēšana ir savā ziņā “luksuss”, jo arī *Radošās Skotijas* ietvaros šāda nodaļa darbojas tikai pēdējos divus gadus. Informāciju par mākslu un kultūru Skotijā tā sniedz arī Lielbritānijas nacionālajai statistikai. Nodaļa nodrošina ar datiem par sniegto atbalstu arī ekspertus un *Radošās Skotijas* darbiniekus, kuri to izmanto lēmumu pieņemšanas procesā. Intervija notika Edinburgā 2015. gada 13. novembrī.

¹⁸ Nodaļas izstrādē izmantota informācija no minēto organizāciju mājas lapām, gada publiskajiem pārskatiem, darba materiāliem, intervijām ar to pārstāvjiem un Eiropas padomes / ERICarts kultūrpolitikas datu bāzes *Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe*. Atsevišķi atsaucē uz katru konkrēto no minētajiem avotiem turpmāk tekstā netiks norādīts, savukārt citos avotos iegūtajai informācijai atsaucē tiks norādītas.

Igaunijas Kultūrkapitāla fonds tika izvēlēts, jo darbojas līdzīgos apstākļos un bieži tiek minēts kā labais piemērs, pārējie analizētie finanšu instrumenti tika izvēlēti saskaņā ar pētījuma specifiku, kā arī savas darbības principu dažādības dēļ, lai gūtu pēc iespējas daudzveidīgākas pieredzes.

4.1. Organizāciju darbības raksturojums un struktūra

4.1.1. Igaunijas Kultūrkapitāla fonds

Šobrīdējais Igaunijas Kultūrkapitāla fonds (IKKF) ir 1919. gadā dibinātā fonda turpinātājs, pagājušajā gadā tika svinēta fonda 95 gadu jubileja. Fonda mērķi ir:

- (1) atbalstīt projektus, kas sekmē un popularizē mākslu un kultūru, sportu, pētniecību un kas veicina šo nozaru attīstību;
- (2) atbalstīt izcilas personības mākslā un sportā, kā arī sniegt atbalstu viņu ģimenēm pēc viņu nāves;
- (3) atbalstīt talantīgus cilvēkus ar izaugsmes potenciālu dažādās kultūras un sporta jomās, sekmēt viņu individuālo izaugsmi;
- (4) atbalstīt mūžībā aizgājušo mākslinieku un sportistu piemiņas uzturēšanu;
- (5) atbalstīt nacionālas nozīmes kultūras ēku būvniecību un renovāciju.

Fonda definētās vērtības ir sekojošas:

- Ticamība – fonda lēmumi ir objektīvi un kompetenti, caurskatāmi, saprātīgi un sabiedrībai pieņemami.
- Kompetence – uzticamība Kultūrkapitāla fonda ekspertu profesionālai un lietpratīgai darbībai.
- Neatkarība – lēmumi balstīti labākās ekspertīzes atzinumā par atbalsta nepieciešamību, nevis politiskās vai nozaru interesēs.
- Elastība – Kultūrkapitāla fonds atbalsta sabalansētu kultūras saglabāšanu, kā arī reaģē uz mainīgajām vajadzībām.

IKKF darbojas Uzraudzības padome (kurā ir kultūras ministrs, kāds kultūras ministra un finanšu ministra izvirzīts pārstāvis un apakšfondu paneļu vadītāji), 15 reģionālās ekspertu grupas un 8 apakšfondu paneļi dažādās kultūras jomās (nozaru apakšfonds ir Kultūrkapitāla fonda struktūrvienība, kuras funkcija ir finansējuma sadale noteiktā nozarē, balstoties uz iesniegtajiem projektiem un pašu iniciatīvu):

- (1) mūzika;
- (2) literatūra;
- (3) vizuālā un lietišķā māksla;
- (4) arhitektūra;

- (5) dramatiskā māksla;
- (6) audio-vizuālā māksla;
- (7) tautas kultūra;
- (8) fiziskā sagatavotība un sports.

IKKF Uzraudzības padomē ir 11 locekļi – priekšsēdētājs ir Kultūras ministrs, viens Kultūras ministrijas pārstāvis, viens finanšu ministrijas pārstāvis un pa vienam nozaru apakšfondu pārstāvim. Padome lemj ne tikai par finansējuma sadali nozarēm, bet arī par starpdisciplināru kultūras projektu atbalstu un IKKF aktīvu ieguldījumiem, nosaka finanšu risku ierobežojumus, lemj par summām, kas saskaņā ar Azartspēļu nodokļa likumu paredzētas nacionālas nozīmes kultūras ēku renovācijai un būvniecībai. Padome arī nosaka ierobežojumus grantu apjomam gadā un ceturksnī, ko nozaru fondi un ekspertu grupas drīkst izlietot, analizē nozaru fondu, ekspertu grupu, IKKF darba rezultātus un aktivitātes, organizē gada pārskata izdošanu, sadarbojas ar iekšējiem auditoriem, apstiprina fonda gada budžetu, nosaka nozaru fondu locekļu, ekspertu grupu atlīdzības apjomu. Padome apstiprina fonda struktūru, pieņem un atlaiž fonda direktoru, uzrauga direktora, nozaru fondu un ekspertu grupu darbu. Izsaka priekšlikumus un viedokli par tēmām, kas saistītas ar mākslas, tautas mākslas, fiziskās kultūras un sporta attīstību u.c.. Padomes darbības laiks ir divi gadi, to apstiprina Igaunijas Republikas valdība. Padomes locekļi (izņemot ministru) var tikt atkārtoti ievēlēti tikai divas reizes. Padome tiekas ne retāk kā reizi ceturksnī.

Katra apakšfonda aktivitātes organizē panelis, kura sastāvā ir septiņi cilvēki, kas aktīvi darbojas konkrētajā kultūras jomā un ko nominējušas šīs jomas organizācijas. Paneļa biedrus apstiprina kultūras ministrs. Panelis no sava vidus izvirza pārstāvi Kultūrkapitāla Uzraudzības padomei, sadala tam piešķirto finansējumu, izsaka ieteikumus, starpdisciplināru projektu iniciatīvas fonda padomei u.c.. Padomes locekļi darbojas divus gadus un var tikt ievēlēti atkārtoti vēl uz vienu termiņu. No sava vidus panelis izvēl arī paneļa priekšsēdētāju un priekšsēdētāja vietnieku. Katra paneļa pirmo tikšanos vada kultūras ministrs, pēc tam paneļa priekšsēdētājs. Lēmumi tiek pieņemti ar vienkāršu balsu vairākumu, ja piedalās vismaz pieci paneļa dalībnieki.

Reģionu ekspertu grupas ir IKKF struktūrvienības, kas darbojas 15 reģionos. Reģionu ekspertu grupas piešķir finansējumu iesniegtajiem projektiem, sagatavo gada pārskatus par savām aktivitātēm. Ekspertu grupā darbojas piecas personas, kas darbojas kultūras jomā reģionā. Reģionu ekspertus uz diviem gadiem apstiprina Kultūrkapitāla fonda Uzraudzības padome. Grupas pirmo tikšanos vada IKKF Uzraudzības padomes priekšsēdētājs.

4.1.2. Zviedrijas Kultūras padome

Zviedrijas Kultūras padome ir neatkarīga aģentūra (dibināta 1974. gadā), kas darbojas Kultūras ministrijas pakļautībā un saņem un sadala valsts finansējumu kultūras nozarei. Zviedrijas Kultūras padomes darbs ir stingri regulēts, visus būtiskākos lēmumus pieņem valdība, arī finansējuma sadalījumu nozarēm. Šobrīd pastāvošā Zviedrijas mākslas padomes darbības sistēma darbojas 5 - 6 gadus, pirms tam tā darbojusies pēc citiem principiem. Bez Zviedrijas mākslas padomes pastāv arī citas valsts institūcijas, kas atbalsta mākslu un kultūru. Zviedrijas Autoru fonds un Mākslas Grantu komiteja atbalsta individuālus māksliniekus. Zviedrijas institūts atbalsta apmaiņas projektus, Zviedrijas Mākslas padome iepērk mākslas darbus izstādīšanai publiskajās organizācijās, mākslas darbu izvietojšanai vidē. Zviedrijas Kultūras padome, kas aplūkota šajā pētījumā, atbalsta nevalstisko sektoru, neatkarīgās teātra un dejas kompānijas, mūzikas grupas, orķestrus, projektus literatūras nozarē. Padomes galvenais uzdevums ir ar atbalstīto projektu palīdzību nodrošināt valsts kultūrpolitikas mērķu īstenošanu, tā ir atbildīga par:

- valsts finansējuma sadali skatuves mākslai, mūzikai, literatūrai, mākslas periodikai, publiskajām bibliotēkām, tēlotājmākslai, muzejiem un izstādēm;
- kultūras nozares attīstības tendenču pārzināšanu;
- datu nodrošināšanu Zviedrijas valdībai, kas nepieciešami kultūrpolitikas lēmumu pieņemšanai;
- informācijas izplatīšanu un kultūrpolitikas īstenošanu.

Ļoti lielu uzmanību piešķir kultūras pieejamībai, jauniešu un bērnu iesaistei, vārda brīvībai, kultūras daudzveidības veicināšanai, minoritāšu kultūras atbalstam – ideja “kultūra visiem” ir būtiska visu atbalstīto aktivitāšu kontekstā. Tai jābūt par valsts politikas kultūras jomā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām īstenošanu, jāsekmē starptautiskā kultūras sadarbība.

Kultūras padomē strādā 80 darbinieki, lēmumus pieņem 130 eksperti. Direktoru un padomi apstiprina valdība, ekspertus – padome.

4.1.3. Dānijas Mākslas fonds

Dānijas Mākslas fonda (DMF) mērķis ir atbalstīt mākslu Dānijā un dāņu mākslu ārzemēs. Tas savā šobrīdējā veidolā darbojas tikai kopš 2014. gada, kad fonds tika izveidots, apvienojot divas organizācijas – Dānijas Mākslas padomi un Dānijas Mākslas fondu.

Fonda darbību uzrauga Pārstāvju padome 48 cilvēku sastāvā, kuru darbības laiks ir 4 gadi. Biedrus izvirza kultūras un izglītības organizācijas. Vienu pārstāvi izvirza Kultūras ministrs, kurš ieceļ arī pārstāvju padomes priekšsēdētāju. Pārstāvju padomes uzdevumi:

- ekspertu izvēle komisijām;
- fonda darbības uzraudzība, gada pārskata izvērtēšana;
- ikgadēja semināra organizēšana par mākslas lomu sabiedrībā.

Nākamo pārvaldības līmeni veido fonda Direktoru padome, kuras sastāvā ir 12 locekļi, kas ir 12 nozaru ekspertu komiteju vadītāji, tās priekšsēdētāju ieceļ Kultūras ministrs. Direktoru padomes uzdevumi:

- nodrošināt koordināciju starp komitejām, ar spēju nodrošināt savstarpējo vai starpnozaru mākslas jomu atbalstu, veidojot *ad hoc* komitejas;
- sagatavot fonda gada pārskatu;
- nodrošināt fonda darbības atvērtību un caurskatāmību;
- veikt fonda darbības analīzi un atbilstoši rīkoties.

Direktoru padome izvēlas 2/3 no ekspertu komisiju pārstāvjiem, pārējos izvēlas Kultūras ministrs. Fondā darbojas 12 ekspertu komitejas dažādās nozarēs.

Šāda struktūra Dānijas Mākslas fondā pastāv tikai divus gadus, tādēļ notikušas daudzas diskusijas par “pareizāko” fonda modeli.

Mums ir bijušas dažādas diskusijas, droši vien līdzīgi kā pie jums. Daudz un dažādu argumentu bijuši, kā būtu labāk. Šī sistēma ir jauna, varētu teikt, ka mēs to tagad izmēģinām, tādēļ secinājumiem vēl ir pāragri. Atšķirībā no jums fonda padomē nav ne Kultūras, ne Finanšu ministrijas pārstāvji.

4.1.4. Radošā Skotija

Radošā Skotija izveidota 2011. gadā uz kādreizējās Skotijas Mākslas padomes (izv. 1994. gadā) bāzes (mākslas padomes joprojām darbojas un atbalsta mākslu un kultūru citās Lielbritānijas daļās), tomēr organizācijas darbība ir paplašināta, bez tradicionālajām mākslas un kultūras nozarēm (mūzika, vizuālās mākslas, deja, teātris un literatūra), *Radošā Skotija* atbalsta arī radošās industrijas.

Organizācija ir salīdzinoši jauna, tomēr arī salīdzinoši atšķirīga, jo bez tradicionālajām kultūras un mākslas nozarēm atbalsta arī radošās industrijas – arhitektūru, reklāmu, dizainu, kino, medijus, radio u.c.. Tik mazā valstī kā Skotija ar 5 miljoniem iedzīvotāju nešķīta pamatoti veidot atsevišķu organizāciju filmu atbalstam, piemēram, vai radošo industriju atbalstam. Mēs nolēmām, ka šīs lietas sader kopā un daudz racionālāk veidot vienu atbalsta organizāciju. Tā kā mūsu darbības lauks ir diezgan plašs. Mēs strādājam ar dažādākām nozarēm, nekā lielais vairums šādu organizāciju mūsu zemē.

RS darbība balstīta uz 10 gadu darba plānu (2014–2024). Valsts budžeta un Nacionālās loterijas finansējuma sadale ir tikai daļa no tās funkcijām. *Radošā Skotija* aktīvi darbojas ar mākslas lobēšanas jautājumiem, kultūras organizāciju attīstību, radošo industriju izaugsmes, sadarbības veicināšanu. Organizācijai ir liela ietekme Skotijā arī ārpus mākslas un kultūras sektora. 10 gadu darbības plānā noteikti galvenie mērķi, ko gan ar savu darbību, gan atbalstītajiem projektiem cenšas sasniegt RS:

Mēs gribam, lai Skotija ir zeme, kurā –

- Tiek atzīta un novērtētā ekselence un eksperimenti visās mākslas, ekrāna un radošo industriju jomās.
- Visi var piekļūt un baudīt mākslinieciskas un radošas pieredzes.
- Vietas un dzīves kvalitāte pārveidojas ar iztēles, mērķu, un radošuma izpratnes palīdzību.
- Idejas rada un īsteno dažādi, prasmīgi un savstarpēji saistīti līderi un darbinieki.
- Skotija ir atšķirīga, radoša tauta, kas savienota ar pasauli.¹⁹

Radošās Skotijas darbību pārrauga padome, ko ieceļ Skotijas valdība. Padomē ir 13 cilvēki, kuri atbalsta, konsultē un darbojas *Radošās Skotijas* interesēs.

4.2. Finansējuma sadales process, projektu konkursi

4.2.1. Igaunijas Kultūrkapitāla fonds

Igaunijas Kultūrkapitāla fonda budžets ir 14,2% no Kultūras ministrijas budžeta un 7,8% no kopējā kultūras budžeta valstī, tā budžets 2015. gadā kopā bija 26 miljoni eiro, tomēr finansējuma sadale ir sarežģītāka, nekā sākotnēji var šķist. Saskaņā ar Alkohola, tabakas, degvielas akcīzes nodokļa likumu 3,5% (EUR 14,9 milj.) no ieņēmumiem caur valsts budžetu tiek novirzīti Kultūrkapitāla fondam, kas veido lielāko daļu fonda finansējuma, bet saskaņā ar Azartspēļu (ietver arī loterijas) nodokļa likumu 46% tiek novirzīti Kultūrkapitāla fondam (EUR 10,4 milj.), no tiem 63% (EUR 6,6 milj.) tiek novirzīti kultūras ēkām.²⁰

Mēs tagad jau vairākus gadus īstenojam vienu ļoti lielu projektu. Vispirms tas bija KUMU, tagad tas ir ERM (Estonian National Museum) Igaunijas Nacionālais muzejs Tartu. Tas ir ļoti liels un grandiozs. Tas no mums paņem sešus miljonus un būs gatavs nākamajā gadā. Pēc tam plānots mazāks projekts – koncertzāle Igaunijas Mūzikas akadēmijai. Faktiski jau valdība izmanto ļoti lētu naudas sadales instrumentu. Jo mūsu administratīvās izmaksas ir 2%-2,4%. Te apgrozās lielas summas. Kad mēs sākām atbalstīt ēku programmu IKKF, daudzi bija pret. Sākumā mēs domājām, ka tas būs vienam projektam, tomēr mēs

¹⁹ Unlocking Potential, Embracing Ambition. Shared vision for the arts, screen and creative industries in Scotland <http://www.creativescotland.com/what-we-do/the-10-year-plan/ambitions-and-priorities> [skatīts 26.11.2015.]

²⁰ Gambling Tax Act. Pieejams: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/530102013105/consolide> [skatīts 21.10.2015.]

turpinām, jo mēs domājam, ka šis ir vienkāršākais veids, kā šim procesam iegūt naudu. Par laimi, mums nav bijušas lielas problēmas, skandāli. Tās parasti ir valsts institūcijas, kas realizē šos projektus, tādēļ neesmu vairs tik strikti pret to noskaņots.

No atlikušās summas, kas ir 20 miljoni, 75% (14 miljoni) tiek nodoti padomes rīcībā, lai sadalītu tā izlietojumu starp 8 apakšfondiem, bet 25% no naudas tiek piešķirta reģionālajām ekspertu grupām, kuras strādā visos 15 Igaunijas reģionos – projektu realizācijai, fonda administratīvo izdevumu segšanai (kas ir apmēram 1 milj., bet ietver ne tikai algas, bet arī investīcijas un Gustava Ernesaksa mājas uzturēšanu, kas fondam vēsturiski pieder; fonda tiešās administratīvās izmaksas ir apmēram 4%). 1,5 miljoni eiro no šīs summas tiek nodoti fonda padomes rīcībā dažādu starpdisciplināru un ārpuskārtas projektu un aktivitāšu atbalstīšanai – naudas izlietojums tiek lemts darba gaitā, nenosakot precīzu tā izlietojuma sadalījumu gada sākumā.

Tie ir projekti, kas ir par lielu kādam apakšfondam vai vairāku nozaru sajaukums. Padome tad izlemj – vai ņemt projektu savā pārziņā vai nē. Daži lieli festivāli. Dažkārt apakšfondi mēdz sev iesniegtos projektus novirzīt citiem apakšfondiem, tad padome var lemt, kā rīkoties. Tā, ka var teikt – tie ir vai nu lieli projekti, vai starpnozaru projekti, kam padome šo naudu piešķir.

Nedaudz atšķirīga ir sporta nozares finansējuma kārtība, jo tā fondam pievienota vēlāk.²¹

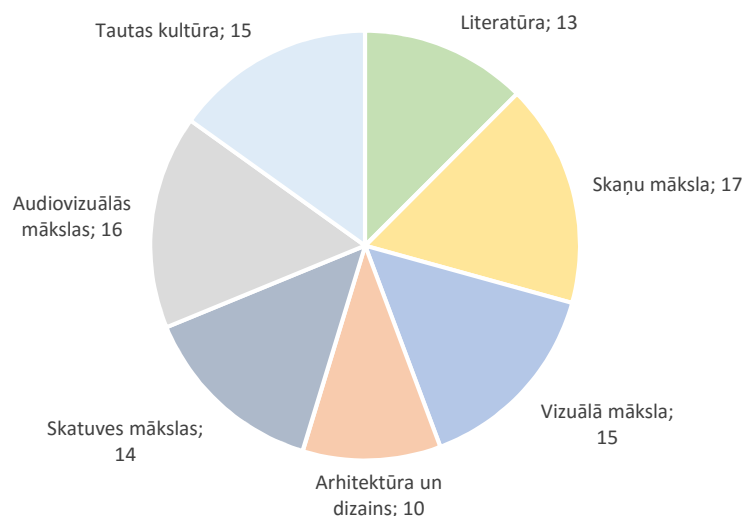
Tā kā sporta nozare fondam pievienota vēlāk, tai finansējumu regulē vēl citi likumi. Tolaik tika nolemts sportam piešķirt 0,5% no alkohola akcīzes nodokļa – tie ir apmēram 3,5 miljoni eiro, kas tiek tiešā veidā piešķirti sportam. Dažreiz vairāk, dažreiz mazāk, bet tas nenāk no azartspēlēm. Citi saņem alkohola un azartspēļu mikslī. Mums gan ir arī vēl citi finansējuma avoti, tai skaitā investīcijas un noguldījumu procenti, ziedojumi, bet tie ir pavisam mazi. Mēs arī divus miljonus turam bankā.

Finansējums projektu konkursos tiek piešķirts pa nozarēm, atbilstoši nozaru apakšfondiem. Tradicionāli nozares saņem noteiktu procentuālu apjomu no budžeta, tas netiek katru gadu mainīts vai pārskatīts. Procentuāli lielāko apjomu saņem skaņu māksla un audiovizuālās mākslas, vismazāko – arhitektūra un dizains.

Tiek rīkots arī projektu konkurss starpdisciplināriem projektiem, ko izskata fonda valde.

²¹ Cultural Endowment of Estonia Act. Pieejams: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/521122013003/consolide> [skatīts 21.10.2015.]

Attēls 2. Igaunijas Kultūrkapitāla fonda procentuāls finansējuma sadalījums pa nozarēm (%)



Uz jautājumu par lēmumu pieņemšanas procesu un nozaru dalījumu, fonda direktors norāda, ka liela loma ir vēsturiskajai nosacītībai.

Šis ir labs jautājums, īpaši tādēļ, ka te nav iespējama "pareizā atbilde". Faktiski tas ir vēsturiski šādi izveidojies. Ik pa laikam jau ir tā, ka kāds grib kaut ko mainīt. Tomēr tas ir kaut kā iegājies. Tad sākas diskusijas – varbūt nevajag noteikt. Piemēram, arhitekti daudzkārt ir teikuši, ka viņiem vajadzīgs kaut kas cits, viņi ir kopā ar dizainu, tomēr vajadzības ir pilnīgi atšķirīgas. Tad ir nākuši sporta cilvēki un teikuši – arhitekti te vispār neiederas. Kolīdz šī diskusija sākas, uzreiz ienāk daudz citu priekšlikumu. Tad es saku – ķeramies klāt, izskatām tos visi, bet tad parasti viņi [padome] nolemj – labāk turpinām tā, kā ir.

Pēc fonda direktora domām, tas būtu liels izaicinājums, ja finansējums nozarēm būtu jāņem katru gadu no jauna.

Ja mēs atgriežamies pie jautājuma par naudas sadalījumu apakšfondiem – ja tas būtu jādara katru gadu no jauna – tā būtu viena traka ņemšanās un viena nebeidzama diskusija. Bet pagaidām Igaunijā tas ir fiksēts un ir tā, kā ir. Ministram ir vara un iespējas to mainīt, ja viņš vai viņa to vēlētos. Pagaidām visi pieņem, būtu jābūt milzīgiem argumentiem, lai to sāktu mainīt. Atvieglo arī tas, ka padomei ir sava nauda, piemēram, ja literatūra atnāk un saka, mums šogad vajag vairāk naudu mums jāpiedalās Londonas mesē, viņi gribēja pacelt savu procentuālo apjomu, tomēr padome to neatbalstīja. Padome tā vietā iedod attiecīgajā gadā nepieciešamo summu no savas naudas. Šī padomes nauda ir kā tāds buferis tādās situācijās kā šī. Viņi var šādas problēmas atrisināt.

Fonds nozaru dalījumā piešķir:

- projektu grantus – konkursi notiek četras reizes gadā.

- operatīvos grantus (organizāciju darbības izdevumu segšanai) – piešķir radošajām savienībām un kolektīviem. Uz to var pretendēt nevalstiskas organizācijas.
- mūža stipendijas – to apjoms atšķiras dažādās nozarēs – vizuālā māksla, literatūra, audiovizuālā māksla, tautas kultūra, sports un fiziskā sagatavotība – EUR 580 kvartālā, arhitektūra EUR 675 kvartālā, skatuves māksla EUR 700 kvartālā, mūzika EUR 770 kvartālā. Fonds piešķir arī vienreizēju mūža ieguldījuma grantu kā atbalstu par sasniegumiem kultūrā.
- Jubilejas grantus – fonds piešķir atbalstu, lai godinātu īpašus kultūras un sporta darbiniekus jubilejās.

Atsevišķos gadījumos sedz arī radošu personu medicīnas izdevumus un apbedīšanas izdevumus.

Projektu konkursos parasti tiek noteikta prasība par 10% līdzfinansējumu, tomēr katram apakšfondam ir iespējas izstrādāt savus nosacījumus, mēdz būt arī izņēmumi.

Mēs parasti prasām 10% līdzfinansējumu. Tomēr katrs apakšfonds nosaka pats savas prasības. Tas ir atkarīgs no viņiem un arī no projekta. Bet vairums prasa tos 10 procentus.

Dominējošās nozaru vajadzības un atbalstītās pozīcijas projektos ir – honorāri, ceļa izdevumi, materiāli.

Parasti mēs nedodam aprīkojumam. Visbiežāk nauda aiziet radošajām personām, biļetēm, dzīvošanai, lai kaut kur aizbrauktu, un materiāliem – krāsas māksliniekiem un tamlīdzīgām lietām.

Viena no problēmām, ar ko saskaras IKKF ir atbalsta apjoms projektiem – pilna vai nepilna atbalsta sniegšana, un jautājums par to, kā rīkoties nepilna atbalsta gadījumā.

Ja neiedodam 100%, vai mēs varam prasīt visu projektā izpildīt pilnā apjomā un atskaitīties? Ja mēs iedodam tikai mazu daļu un pasakām, tas ir tikai biļetēm, ja projekts notiks, bet pārējais ir jūsu ziņā. Tas tiek pieminēts līgumā. Ja mēs esam iedevuši mazāk par 50%, tad mēs vienmēr prasām – vai tiksiet galā? Ja nē – mēs neparakstām līgumu.

IKKF sadala arī finansējumu reģioniem, tie saņem apmēram EUR 1,7 milj.. Arī katram no 15 reģioniem ir noteikts procentuālais apjoms, cik naudas no kopējā reģioniem paredzētā finansējuma tiek katram piešķirts (no 4,6% līdz 7,7%), tomēr arī šajā gadījumā nav skaidri finansējuma sadales principi.

Tas ir interesanti. Arī reģioni paši jautā – kādēļ šāds procents? Jo tas faktiski nav saistīts ar izmēru vai iedzīvotāju skaitu. Tas ir kaut kā... Katru reizi, kad jauna reģionu grupa sāk darboties, viņi man jautā – kādēļ tā. Bet kaut kāda loģika jau tur ir. Piemēram, lielākais reģions ar lielāko iedzīvotāju skaitu Harjuma [saņem 6,5%] faktiski atrodas ap Tallinu. Parastais skaidrojums ir tāds, ka atbalsts šim reģionam lielā mērā tiek sniegts arī caur apakšfondu atbalstu. Dažkārt arī padome no saviem līdzekļiem atbalsta kādus reģionu projektus. Tas dalījuma princips ir tāds kā reģiona aktivitātes un iedzīvotāju skaita mikslis. Interesanti, ka

Hiiumaa [neliela sala, kas saņem 4,6% no reģioniem paredzētā finansējuma] ir samērā maza, tomēr tur notiek interesantas lietas, tādēļ viņi saņem salīdzinoši daudz. Protams, ka nevienam jau nav pietiekami. Kad es jautāju – cik daudz vairāk jums būtu nepieciešams, tad atbildes nav. Mēs arī dodam katru gadu reģioniem balvu, kas saucas “Kultūras pērle”, tā ir arī naudas balva, cenšamies sadarboties ar pašvaldību, ja neizdodas, dodam paši.

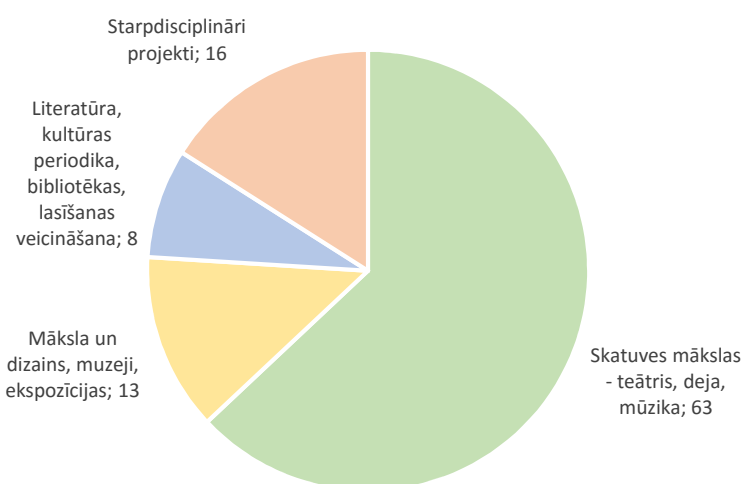
Kopumā IKKF fonda finansējuma apjomu direktors vērtē kā apmierinošu.

Mums šobrīd nav slikts periods. Fondam nekad nav bijis tik daudz naudas kā šobrīd, bet, protams, vienmēr ir cilvēki, kas nevar sevi realizēt, tā tas vienkārši ir.

4.2.2. Zviedrijas Kultūras padome

Zviedrijas kultūrpolitika balstīta uz trīs līmeņu finansējumu – valsts, reģionālajā un pašvaldību līmenī. Atbalsta proporcija ir apmēram 40–20–40 vai 30–30–30. Valsts finansējums kultūrai ir apmēram 6,8 miljardi kronu gadā, kas ir 0,8% no kopējā valsts budžeta. No tā – Zviedrijas Kultūras padomes (ZKP) rīcībā ir 2 miljardi zviedru kronu (aptuveni 220 miljoni eiro) gadā, kas tiek sadalīts starp nozarēm. Lielākā daļa finansējuma tiek novirzīta skatuves mākslām – mūzikai, dejai, teātrim – kopā 63%. Jāizceļ arī starpdisciplināru projektu atbalsts – tas ir 16% no kopējā finansējuma, tādējādi veidojot otro lielāko finansējuma daļu.

Attēls 3. Zviedrijas Kultūras padomes procentuālais finansējuma sadalījums pa nozarēm



Kultūras padomē finansējumu nevar saņemt nacionāla līmeņa kultūras organizācijas, jo tās tiek finansētas tiešā veidā no valsts budžeta. Atbalsts tiek piešķirts gan neatkarīgajām, gan reģionu un vietējo pašvaldību kultūras organizācijām.

Piemēram, daudzām teātra trupām lielākā daļa finansējuma nāk no vietējām pašvaldībām, mums ir daudz tādu galeriju, mākslas kompāniju, teātru, kuriem ir tikai pašvaldību finansējums, un kuriem mūsu finansējuma nav. Valsts līmenis vispār nav iesaistīts.

Lēmumus par ZKP finansējuma izlietojumu, projektu veidiem, atbalsta apjomu un procentuālo sadalījumu pieņem valdības līmenī, atstājot mazu leģslāšanas brīvību pašai ZKP, viss ir stingri noteikts un regulēts, galvenā ZKP funkcija – sekot līdzi valsts kultūrpolitikas mērķu īstenošanai. ZKP gan var rosināt valdībai izmaiņas, ja padomes darbinieki jūt, ka kāda programma ir savu kapacitāti izsmēlusi, vai arī – ja kādā nozarē ir vērojamas kādas jaunas un atbalsta vērtas aktivitātes.

Visi lēmumi par naudas izlietojumu, proporcijām, projektu veidiem tiek pieņemti valdībā. Mēs neradām vai neizdomājam jaunas atbalsta shēmas. Tas nav viegls process. Pastāv arī tradīcija, ja tā var teikt. Regulējums tiek mainīts ļoti reti. Visu izlemj valdība. Mums arī visus priekšrakstus un noteikumus apstiprina valdība. Pēdējo 8 gadu laikā to detalizētība kļuvusi mazāka, tomēr visu pamatā lemj valdība. Tas ir mūsu darbības pamats. Piemēram, noteikumi nosaka, kādām atbalsta shēmām ir jābūt literatūras nozarē un kā tām ir jāfunkcionē. Mums nav tik liela brīvība, kāda mēdz būt fondiem. Mums, piemēram, ir viena budžeta līnija literatūrai un kultūras žurnāliem – tad mēs varam izlemt, cik daudz piešķirt katrai. Mūsu loma vairāk ir tāda – uzraudzīt, lai tiktu pildīti valsts kultūrpolitikas mērķi. Lai visas jomas tiktu nosegtas, lai ņemtu vērā bērnus un jaunus cilvēkus. Tas ir vairāk dialogs. Mēs varam ieteikt, kas jāmaina, ja kāds projektu konkurss noveco, vai arī ja vērojamas jaunas tendences sektorā. Valdība parasti ieklausās.

Projektu konkursi notiek regulāri, visu gadu. Konkursu grafiks tiek izziņots hronoloģiski – katram kalendārajam mēnesim. Konkursi tiek sadalīti pēc principa – nozare un specifisks finansējuma veids (skatīt projektu konkursu sarakstu ziņojuma 10.7. pielikumā). Daļa konkursu ir tikai vienu reizi gadā, daļa atkārtojas (līdz pat četrām reizēm gadā), projektu konkursi literatūras nozarē atvērta visu gadu. Katram konkursam ir savs nolikums. Ir arī daži projektu konkursi, kuros var pieprasīt finansējumu pēc nepieciešamības visa gada laikā. Mākslinieki un autori individuāli uz finansējumu pretendēt nevar. Uz individuālām stipendijām var pieteikties Zviedrijas mākslas grantu komitejā (*Konstnärsnämnden*) vai Zviedrijas autoru fondā (*Sveriges författarfond*).

Padome saņem apmēram 7 000 pieteikumu gadā, no kuriem apmēram pusi atbalsta (2013. gadā saņemti 6 561 pieteikumi, 3 212 atbalstīti), gada laikā notiek apmēram 70 projektu konkursi, kas aptver apmēram 40 projektu veidus.

Mākslas padome norāda, ka sniedz atbalstu sekojošās jomās un noteiktām aktivitāšu/projektu klāstam:

- bibliotēkas – granti darbības nodrošināšanai, iepirkumi publiskajām un skolu bibliotēkām, lasīšanas veicināšanas un literatūras atbalsta pasākumi, izplatīšana;
- māksla un dizains;
- izpausmes brīvība/atbalsts vajātiem māksliniekiem;
- starptautiskā sadarbība;

- kultūras periodika;
- literatūra un lasīšana;
- muzeji;
- mūzika;
- nacionālās minoritātes (ebreji, romi, sāmi, zviedrijas somi, torndālieši);
- reģionālās kultūras aktivitātes;
- skatuves mākslas;
- radošā skola;
- citi – atbalsts senioru kultūrai, amatiermākslas organizācijām, vietējiem kultūras centriem.

ZKP konkursos respektē un atbalsta pieejamības sekmēšanu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, atbalsta bērniem un jauniešiem veidotus projektus, rūpējas par zviedru literatūras atbalsta internacionalizēšanu – finansējums pieejams arī ārzemju tulkotājiem un izdevējiem, pasākumu rīkotājiem. Ar ZKP atbalstu tiek tulkoti/izdoti apmēram 200 izdevumi gadā. Atbalsta arī projektus, kas saistīti ar skolu radošumu, veselības aprūpes un mākslas saistību.

Projektu konkursos nozarēm, kur tas ir iespējams, tiek prasīts arī reģionu un vietējo pašvaldību līdzfinansējums, izņemot literatūras nozari, kas ir atšķirīga.

Tā ir prasība no mūsu puses, lai, piemēram, teātru trupas saņemtu arī pašvaldību un reģionālo finansējumu. Bet literatūras nozarē ir pilnīgi citādi, arī kultūras periodikai. Nav pašvaldību līmeņu atbalsta grāmatu izdošanai. Tam ir tikai nacionāla līmeņa atbalsts. Izdevēji ir galvenokārt Stokholmā un grāmatas pēc ieiešanas tirgū ir nacionālas, tās sasniedz visu valsts teritoriju. Tā tas ir jau kopš septiņdesmitajiem gadiem. Nevar gribēt, lai kāda pašvaldība kaut kur Ziemeļzviedrijā finansē grāmatas. Teātrim ir citādi, jo teātri saviem iedzīvotājiem piedāvā pašvaldības.

Liela daļa finansējuma – no 2 milj. zviedru kronu 1,2 – 1,3 miljoni – tiek novirzīts reģioniem.

Uz jautājumu par ZKP apmierinātību ar pastāvošo finansējuma sadales kārtību, seko atbilde, ka par ideālo modeli var daudz runāt, tomēr Zviedrijā tas ir valdības kompetencē.

Tas ir grūts jautājums. Tā faktiski ir nebeidzama diskusija. Tomēr valdība ir tā, kas izlemj. Mūsu loma ir vairāk aprakstīt vajadzības, nevis izlemt, kurai nozarei saņemt vairāk, kurai mazāk. Tādējādi var teikt, ka mūsu aģentūra nav nākusi klajā ar kādiem būtiskiem paziņojumiem.

4.2.3. Dānijas Mākslas fonds

Kopumā Dānijā finansējumu kultūrai veido trīs līmeņu finansējums, no kura valsts (federālais) ir 65,3%, reģionālais 3,9%, pašvaldību 32,5%. Finansējums kultūrai veido 1% no valsts budžeta. Dānijas Mākslas fonda gada budžets ir 500 miljoni kronu (aptuveni EUR 67 milj.), neskaitot fonda administratīvās izmaksas. Dānijā ir arī vairāki citi atbalsta fondi kultūrai, izveidots atsevišķs fonds mākslinieku individuālam atbalstam, atsevišķs – projektu atbalstam un Dānijas mākslas popularizēšanai ārvalstīs.

Dānijas Mākslas fonds ir ļoti nozīmīgs finansējuma avots, tomēr situācija dažādās jomās ir atšķirīga, piemēram, muzeju un teātru jomā Dānijas Mākslas fonda atbalsts veido tikai nelielu daļu no nozares finansējuma, tomēr tas ir prestižs un var tikt uzskatīts par kvalitātes apliecinājumu.

Dānijas Mākslas fondam ir ļoti centrāla loma gan mākslinieku, gan kultūras organizāciju darbībā. Tomēr tas ir atkarīgs no tā, par kuru jomu runājam. Mēs vairāk atbalstām eksperimentālu mākslu, mākslas attīstību. Piemēram, teātra jomā tikai apmēram 10% no valsts finansējuma ir caur fondu. Lielākā daļa teātra finansējuma iet pa tiešo caur parlamentu, tas ir parlamenta lēmums – lielo teātru finansējums. Arī ar muzejiem mums nav pārāk liela darīšana – tiem ir pašiem savs atbalsts. Tā ka tas tiešām ir atšķirīgi dažādās kultūras nozarēs. Mums ir svarīga mākslinieciskā vērtība vai kvalitāte. Var teikt, ka mākslinieki kādā savas karjeras punktā cenšas pretendēt uz Mākslas fonda atbalstu. Mēs bieži dzirdam stāstus par to, cik nozīmīgs bijis šis mūsu finansējums kāda mākslinieka karjerā.

Finansējuma sadale ir pilnībā nošķirta no valsts pārvaldes un politikas. Pastāv vispārējs regulējums par komitejām, tomēr kopumā fonds lēmumus pieņem pats, un komitejas ir tās, kas izlemj, kādus projektu konkursus katrā nozarē nepieciešams veidot.

Tas ir tiešām ļoti nošķirts. Mums ir tās 500 milj. kronas, ir noteikumi par to, cik komitejas un ko tās dara, tomēr katra komiteja darbojas pati par sevi. Tās ir nošķirtas no parlamenta. Ja Kultūras ministrija kaut ko izdomā, piemēram, grib koncentrēties uz bērnu auditoriju mūzikai, tas vēl neko nenožīmē. Mākslas fonds var to darīt, tomēr projektu finansējumu tas neietekmē. Dažreiz mēs saņemam kādas labas idejas no viena vai no otra, bet tādā gadījumā tās vispirms tiek izdiskutētas un mēs pieņemam lēmumu – darīt to vai nē. Tomēr, ja runa ir par kultūras organizāciju projektu pieteikumiem – nē, politika to neietekmē. Nozaru komitejām ir lielas lēmumu pieņemšanas pilnvaras, tās saņem noteiktu naudas summu un tad izlemj, kādus projektu konkursus vēlas izsludināt. Tas ir viņu ziņā. Tomēr ir arī atsevišķas parlamenta vai ministra rosinātas atbalsta programmas. Ir arī tādas atbalsta shēmas, kas nāk no parlamenta vai ministra, dažreiz tādas ir, ja ministrs kādā noteiktā laika posmā vēlas ielikt īpašas pūles vienas vai otras mākslas formas atbalstam. Dažreiz mēs to novērojam, ka noteiktu naudas summu vēlas novirzīt kaut kam konkrētam.

Par finansējuma sadali starp nozarēm/projektu konkursiem atbilde ir līdzīga kā Igaunijas un Zviedrijas gadījumā – liela nozīme ir tradīcijām un vēsturiskajai situācijai. Lēmums par finansējuma apjomu netiek

pieņemts no gada uz gadu, tomēr par papildu finansējumu nozarēm var cīnīties, kopumā finansējums ir stabils un prognozējams.

Ir varbūt mazliet garlaicīgi teikt, ka ir arī kaut kādi vēsturiski pamati. Nav tā, ka mums vienmēr ir bijuši tie 500 miljoni kronu. Līdzīgi tas notiek apmēram kopš 1964. gada, kad mākslas fonds tika izveidots. Nav tā, ka katru gadu tas tiek diskutēts un apspriests no jauna. Tie savulaik bija politiķi, kas nolēma, ka vajadzīgas 3 – 4 komitejas, kas sadala noteiktu daudzumu naudas. Pēc kāda laika kultūras organizācijas, nevalstiskās grupas vērsās pie ministra un politiķiem, argumentēja, ka tām nepieciešams vairāk naudas. Tā tas notiek, par to katru gadu nediskutē. Dažreiz arī tagad redz kādu komiteju ejam pie viena vai otra ministra un sakām, lai dod vairāk naudas, tomēr tik vienkārši tas nenotiek. Nevar tā vienkārši iet un teikt, ka mums vajag vairāk naudas. Tas tad ir jādara ļoti mērķtiecīgi. Vajadzīgi spēcīgi argumenti, citādi ministrija var teikt – mainiet prioritātes, izmantojiet šīs problēmas risināšanai naudu, ko tērējat citām lietām. Pagājuši daudz gadu kopš pēdējā finansējuma palielinājuma. No otras puses, mēs esam samērā privilēģēti, jo globālās ekonomiskās krīzes laikā, kad tika mazinātas daudzas valsts budžeta pozīcijas, mākslas fonda nauda netika aizskarta. Šajā ziņā, man šķiet, politiķi ir bijuši ļoti gudri.

Projektu konkursi tiek veidoti dalījumā pa nozarēm un katrā nozarē ir noteikti projektu atbalsta veidi, tiek nodalīts atbalsts individuālajām radošajām aktivitātēm no organizāciju projektu un darbības atbalsta aktivitātēm (skatīt ziņojuma 10.7. pielikumā projektu konkursu sarakstu). Kopumā Dānijas Mākslas fonds ik gadu saņem apmēram 13 000 pieteikumu no kuriem apmēram 6 000 tika atbalstīti. Var teikt, ka kopumā tie ir apmēram 50%, kas tiek atbalstīti, tomēr atsevišķās jomās atbalstīto projektu īpatsvars ir arī mazāks, līdz pat tikai 25% no iesniegto projektu skaita. Tomēr pilnu finansējumu parasti nepiešķir.

Ja mums ir apmēram 13 000 pieteikumu, praktiski nekad nav tā, ka tavs projekts saņem pilnu finansējumu. Tev ir jāiet un jāmeklē līdzfinansējumu. Dažos projektu konkursos ir prasīts vietējās pašvaldības vai pilsētas domes līdzfinansējums. Tas ir projekta pieteicēja ziņā – sameklēt trūkstošo finansējumu.

Katram projektu konkursam ir savs nolikums, kurā skaidri pateikts, kas var pretendēt uz finansējumu un kādiem mērķiem. Vairākās no programmām noteikts, kāds finansējums pieejams noteiktām izmaksām, piemēram, īso tekstu tulkošanas programmā noteikts, ka maksimālā projekta summa ir DKK 8 000 (EUR 1 071). Par prozas teksta tulkojumu var prasīt DKK 320 (EUR 43) par lapu (2 400 zīmes ar atstarpēm), par dzejas DKK 615 (EUR 82) par lapu, ar ko saprot vismaz 12 dzejas rindas, drāmas tekstu tulkojumi DKK 320 (EUR 43) par lapu, ar ko saprot 1 500 zīmes. Kopumā ir atšķirīgi procesuālie un atskaišu noteiktumi projektiem līdz 500 000 kronu (67 tk EUR) un vairāk nekā 500 000 kronu.

Dānijas Mākslas fonds, sekojot līdzi atbalsta statistikai, ļoti lielu uzmanību pievērš finansējuma pārklājumam reģionos.

Jā, tas ir viens no mūsu "pamatlikumiem" – viens ir atbalstīt māksliniecisko kvalitāti, otrs skatīties, lai mākslu un kultūru atbalstām visās Dānijas vietās, lai nav tā, ka atbalstām tikai projektus Kopenhāgenā. Tas ir arī politiski ļoti nozīmīgs jautājums, par to ir daudz diskusiju, politiķi uz to tiešām ir ļoti koncentrējušies.

4.2.4. Radošā Skotija

Radošā Skotija ir galvenā, tomēr tikai viena no daudziem, kultūras un mākslas finansētājiem Skotijā, darbojas dažādi privāti fondi, kopienu fondi, pieejams arī nacionāla līmeņa finansējums, piemēram, filmu nozarē Britu Filmu institūta atbalsts u.c.. RS finansējumu veido valdības dotācija un ieņēmumi no Nacionālās loterijas. Kopējais gada budžets ir £ 86,74 milj. (EUR 118 milj.), no kuriem £ 51,64 milj. (EUR 70 milj.) ir valdības dotācija, bet £ 35,1 milj. (EUR 48 milj.) – Nacionālās loterijas finansējums. Mākslas, kultūras un radošo industriju projektu atbalstam 2014./2015. gadā izlietoti £ 79,46 milj. (EUR 104 milj.). Definēti finansējuma sadales principi – vienkāršība, skaidrība, patstāvība (konsekvence) un caurskatāmība.

Projektu konkursi netiek organizēti pa nozarēm, tā vietā tiek organizētas trīs veidu finansējuma programmas: atvērtais projektu finansējums, mērķprogrammu finansējums un regulārais finansējums organizācijām. Tiek atbalstīti apmēram 40% no visiem iesniegtajiem projektiem.

Atvērtais projektu finansējums pieejams personām un organizācijām, kas darbojas Skotijā mākslas, kino un radošo industriju jomā. Atbalsta projektus, kas:

- sekmē jaunu radošo prasmju apguvi;
- rada kaut ko jaunu augstā kvalitātē;
- piedāvā pasākumus apmeklētājiem vai sekmē jaunas auditorijas iesaisti (īpaši grūti piesaistāmas sabiedrības grupas);
- iedrošina cilvēkus līdzdarboties mākslā un kultūras aktivitātēs.

Šajā programmā *Radošā Skotija* neierobežo projektu pieteicējus, netiek rīkoti konkursi noteiktā laika posmā – projektu konkursi ir atvērti bez pieteikšanās laika ierobežojuma. Ir noteikts laiks projektu izskatīšanai: ja pieteikuma summa ir līdz 15 000 £, tad pieteikumu izskata astoņu nedēļu laikā, ja vairs 15 000 £, tad divpadsmit nedēļu laikā. Pieteikumiem virs £ 100 000 (līdz max. £ 150 000) nepieciešams iepriekšējs RS apstiprinājums pirms pieteikuma iesniegšanas. Lēmums tiek pieņemts divpadsmit nedēļās. Finansējums pieejams plašam vajadzību spektram – izaugsmes veicināšanai, pasākumu

producēšanai, nelieliem kapitālieguldījumiem, turnejām un sadarbības nodrošināšanai, festivāliem, pasākumu programmas veidošanai, auditorijas attīstīšanai u.c.. Pieejams atbalsts maksimāli divu gadu periodam. Piešķiruma apjoms no 1 000 – 150 000 £. Kopējais budžets programmā ir 100 miljoni £ trīs gadu periodam. Pieteikšanās netiek ierobežota pa nozarēm, tomēr pieteikuma anketā tiek lūgts norādīts uz kādu mākslas formu projekts attiecināms:

- Multi-disciplinārs.
- Amatniecība.
- Deja.
- Dizains.
- Filmas / TV.
- Literatūra.
- Vizuālā māksla.
- Digitālā māksla.
- Cits.

Lielākais atbalstīto projektu skaits ir to organizāciju vidū, kas darbojas ar dažādām mākslas jomām jeb, kā RS tas tiek saukts, multi-mākslas formas, tad seko mūzikas nozare. Vismazākais piešķirumu skaits – dizaina nozarē.

Tabula 1. *Radošā Skotija* atvērtā projektu konkursa finansējuma sadalījums pa nozarēm 2014. –2015. gadā

Nozare	Kopējais piešķirumu skaits 2014–15	Piešķiruma apjoms 2014 – 2015 (£)
Multi-mākslas formas	208	3 726 077
Mūzika	128	1 648 197
Vizuālās mākslas	82	962 426
Literatūra un izdevējdarbība	65	880 718
Deja	51	770 929
Teātris	48	1 013 432
Filmas	33	380 883
Amatniecība	25	195 209
Dizains	4	92 984
Kopā	645	9 670 856

Radošā Skotija pamato atvērtā projektu konkursa pieeju kā pretreakciju pārāk detalizētam projektu konkursu iedalījumam, kas iesniedzējiem kļūst pārāk sarežģīts un nav saprotams, minot savu pieredzi ar neapmierinātiem projektu iesniedzējiem. Tika atzīts, ka *nav iespējams paredzēt un nosaukt vārdā visas dažādās projektu vajadzības*.

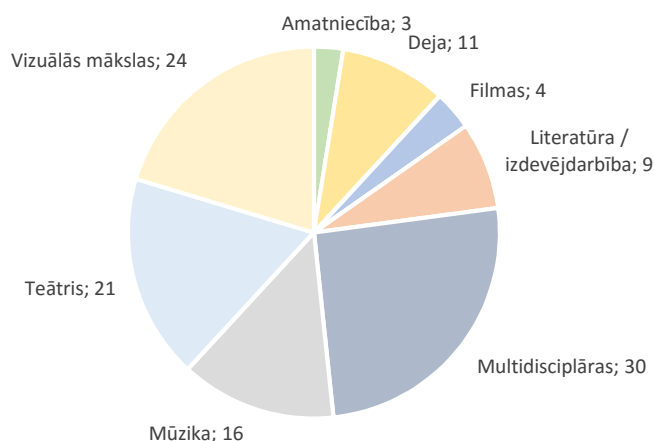
Esmu par šo runājis arī ar Austrālijas mākslas padomi, piemēram. Jau daudzus gadu viņi veido jaunas un jaunas programmas, jaunas komisijas, un tas noveda pie tā, ka viņiem beigu beigās bija kādas simts dažādas programmas, kur varēja prasīt naudu. Mums, šķiet, arī bija kādas 42 programmas agrāk, bet tas bija ļoti smagnēji, un esam nonākuši pie šīm trim pamatformām – regulārā finansējuma, mērķprogrammām, atvērtā projektu finansējuma, kas tagad ir viena programma un ietver visdažādākās lietas, sākot ar turnejām, profesionālo izaugsmi, jauno mākslu, pieejamību, nelielus infrastruktūras uzlabojumus utt.. Ideja bija paplašināt iespējas, lai var vērsties pie mums ar jebkādu savu vajadzību. Protams, ir stingri izstrādāts nolikums par to, kurš var pieteikties un ko var prasīt. Tomēr vienmēr galvenais ir mērķis. Atšķirīgi ir kino nozarē, kur mums ir sava mērķprogramma, jo, lai uzņemtu filmu, ir jāveido plaša partnerība, tas ir ļoti komplekss process, kam atbalstu iegūt caur atvērto projektu finansējumu nebūtu iespējams. Eksperti nolēma, ka kino ir jānodala atsevišķi. Mērķprogrammu izveidojām arī jauniešu mūzikas darbībai, jo tas ir mazliet atšķirīgi, te ir runa par mācīšanu un mācīšanos. Bet principā – ja meklē naudu pētījumam, gribi rakstīt grāmatu, vai strādāt kā tēlnieks – gandrīz viss var nākt uz atvērto projektu finansējuma programmu.

Regulārais finansējums atbalsta kultūras un mākslas organizāciju darbību (ik gadu apmēram 118 organizācijas), auditorijas piesaistes aktivitātes un profesionālās sadarbības veicināšanu trīs gadu periodam. Šī programma ir galvenais instruments kultūrpolitikas mērķu sasniegšanai (vienu reizi gadā; £ 100 milj.). Minimālā atbalsta summa ir £ 150 000 (EUR 214 071) trīs gadu periodam vienai organizācijai vai konsorcijam. Atbalsts ietver arī organizācijas aktivitātes, lai nebūtu jāprasa papildu finansējums, ne tikai administratīvās izmaksas.

Mēs plānojam, ka tas ietver visu programmu, ko viņi grib, lai mēs finansējam. Viņi saka: “mums vajag jūsu naudu, lai izdarītu sekojošo”, un mēs iedodam tam naudu, viņiem nevajadzētu prasīt: “bet vispār mums vajadzētu vēl naudas, lai izdarītu vēl arī kaut ko citu”. Tā, protams, ir teorija. Jo daudz un dažādas jaunas iespējas var rasties un mums jābūt atvērtiem arī kaut kam tādām. Tādēļ mēs nesakām, ka ir aizliegts prasīt vēl. Tomēr šādu gadījumu nav daudz.

2015. gada proporcija starp 118 atbalstītajām kultūras organizācijām nozaru griezumā redzama nākamajā attēlā. Visvairāk atbalstītas multidisciplināras organizācijas, vismazāk – ar amatniecību saistītās.

Attēls 4. Radošā Skotija regulārās darbības finansējuma programmā atbalstītās organizācijas pa nozarēm (skaits)



Mērķprogrammu finansējuma ietvaros atbalsta īpašas aktivitātes un izaugsmes vajadzības noteiktā mākslas formā, vietā vai specializācijā. Programmas tiek veidotas pēc nozares pieprasījuma, ekspertu ieteikuma, stratēģiskās plānošanas mērķiem (skatīt mērķprogrammu sarakstu ziņojuma 10.7. pielikumā).

Par finansējuma apjoma sadalījumu lemj Radošās Skotijas vadība un padomes. Tam tiek rūpīgi sekots līdzī arī ar statistikas datu analīzi. Tomēr netiek mēģināts ievērot kādus līdzvērtības un taisnīguma principus nozaru atbalsta balansā, tā vietā Radošā Skotija strādā ar mazāk atbalstīto nozari, komunicē, un cenšas aktivizēt projektu iesniedzējus. Mazāka aktivitāte kādā nozarē nav iemesls, lai atbalstītu vājākus projektus, tāpat ir jāreķinās ar to, ka ir nozares, kuras ir izteikti komerciālas, bet komerciju RS neatbalsta.

Par balansu starp programmām lemj mūsu vadība un padomes. Ja viņi jūt, ka balanss nav labs – viņiem ir iespējas to ietekmēt. Manas komandas uzdevums ir monitorēt, mēs regulāri nodrošinām ar informāciju par finansējuma sadali. Katras nozares vadītājs ļoti labi pārzina, kas ir finansēts, un datu sistēma mums palīdz sekot līdzī, cik un kādi pieteikumi ienāk. Mēs tam sekojam līdzī, tomēr tas nemaina lēmumu pieņemšanu. Mēs nekad neteiktu – neesam atbalstījuši pietiekami literatūru, vajag iedot naudu kādam literatūras projektam. To mēs nekad nedarītu. Mēs sāktu sarunu ar sektoru, lai noskaidrotu, kādēļ nepiesakās, kā varam palīdzēt un stimulēt pieteikšanos, ja reiz sektors nespēj sagatavot pietiekami labus pieteikumus. Tas būtu veids, kā mēs rūpētos par balansu starp nozarēm. Datus sadalījumam pa nozarēm jau varētu viegli iegūt, tomēr nedomāju, ka tas ir svarīgi – kam tiek vairāk, kam mazāk. Tā nebūtu godīga konkurence, ja tas, cik kuram tiks dots, tiktu iepriekš izlemts. Mums ir arī kritērijs neatbalstīt komerciālus projektus, uzņēmumus. Bet dažas mākslas formas ir vairāk komerciālas, nekā citas, tas nozīmē, ka mēs neatbalstām komerciālus literatūras projektus, komerciālas mākslas galerijas. Mēs skatāmies vairāk tajā sektorā, kam tradicionāli vajadzīgs publiskais finansējums. Mēs ļoti maz atbalstām, piemēram, dizainu un modi, jo tiem ir jābūt komerciāli veiksmīgiem.

Finansējuma pārklājumam reģionos Radošā Skotija arī pievērš lielu uzmanību, sekojot līdzi projektu iesniedzēju aktivitātei.

Ja mēs secinām, ka neesam sen atbalstījuši nevienu projektu no, piemēram, Aberdīnas un mums ir tādas pašvaldības, kas ir mazaktīvas, mēs mēģinām skaidrot, kādi ir mazās aktivitātes iemesli. Tomēr tas dažādās vietās ir atšķirīgi. Piemēram, no Glāzgovas apkārtnes pašvaldībām ir maz pieteikumu, bet tas ir tādēļ, ka Glāzgovā pašā ir labs kultūras piedāvājums. Izskan arī kritika, ka galvenais kumoss tiek Edinburgai. Bet tam ir izskaidrojums – šejienes kultūras organizācijas aktīvāk dodas turnejās pa valsti. Mēs katrā ziņā šo situāciju labi pārredzam. Mēs veicam mērķtiecīgu darbu ar pašvaldībām, sevišķi ar tām, kas šķiet mazāk ieinteresētas mākslā un kultūrā un kurām pašām ir mazāks piedāvājums.

Organizāciju spektrs, kas var saņemt atbalstu, ir ļoti plašs, tomēr liela uzmanība tiek pievērsta, lai finansējums nedublētos.

Ir tādas pamatorganizācijas, kas nodrošina kultūras ekoloģiju Skotijā. Daudz pasākumu norises vietas, ceļojošas organizācijas, kas uztājas visur Skotijā, producēšanas kompānijas, resursos balstītas organizācijas praktiķiem – drukas darbnīcas vai stikla darbnīcas, kur mākslinieki var iet un strādāt. Tās tiešām ir ļoti dažādas organizācijas un daļa no tām noteikti veido Skotijas mākslas un kultūras dzīves pamatu. Mēs atbalstām arī valsts institūcijas, tomēr mēs ļoti uzmanāmies, lai neveidotos finansējuma dublēšanās, tām mums būtu tiešām ļoti nopietni jāpamato, kādēļ mums prasa naudu. Tomēr mūsu regulāri atbalstīto organizāciju sarakstā nav ne Skotijas Nacionālais teātris, ne Nacionālās galerijas, jo tās tiek finansētas tieši no budžeta. Tās var pieteikties tikai kā partneri, ja tiek veidota kāda izglītības programma sadarbībā ar kādu vietējo skolu vai teātri, kurā viņi iesaistās, bet viņi nevarētu nākt un teikt – mums nepietiek naudas. Tas nav iedomājami.

4.2.5. Kopsavilkums

Kopsavilkumā par projektu konkursu dalījumu izveidots salīdzinājums, kas apskatāms tabulā. Viena galējība – atteikties no konkursu dalījuma nozarēs vispār, turklāt nenosakot arī laika ietvaru pieteikumiem, veidojot pilnībā atvērtu pieeju, otra iespēja – precīzi definēt konkrētu atbalsta veidu nozarēs, tādējādi pārklājot nozarē būtiskākās vajadzības un nodalot lietas, kuru savstarpējā konkurence nav adekvāta.

Tabula 2. Projektu konkursu organizatoriskais un ekspertu darbības salīdzinājuma kopsavilkums

	Igaunijas Kultūrkapitāla fonds	Zviedrijas kultūras padome	Dānijas Mākslas fonds	Radošā Skotija
Projektu konkursu dalījums	Nozaru dalījums Atsevišķs finansējuma konkurss katram no 15 reģioniem	Nozaru + noteikta veida atbalsts (skat. ziņojuma 10.7. pielikumu)	Nozaru dalījums + noteikta veida atbalsts katrā nozarē (skat. ziņojuma 10.7. pielikumu) Nodalīts projektu un darbības atbalsts	Pēc atbalsta veida: • Atklāts projektu konkurss bez nozaru un laika dalījuma; • Mērķprogrammas kultūrpoltikas prioritāšu nodrošināšanai; • Regulārās darbības nodrošinājuma

	Igaunijas Kultūrkapitāla fonds	Zviedrijas kultūras padome	Dānijas Mākslas fonds	Radošā Skotija
			Atsevišķi konkursi projektu atbalstam un individuāliem māksliniekiem radoša darba atbalstam	programma organizācijām.
Konkursu biežums	4 x gadā	1 – 4 x gadā / arī konkursi bez pieteikšanās laika ierobežojuma ~ 70 konkursi gadā, kas aptver 40 projektu veidus	Regularitāte – dažāda ~ 85 konkursi gadā, kas aptver 30 – 40 projektu veidus	Projektu konkurss bez laika ierobežojuma

4.3. Projektu vērtēšanas veids un kritēriji, eksperti, rezultātu monitorēšana

4.3.1. Igaunijas Kultūrkapitāla fonds

Ekspertu atlasei notiek konkurss katru otro gadu, ekspertus var ievēlēt uz otru termiņu. Kandidātus izvirza kultūras organizācijas. Parasti konkursā tiek pieteikti 10 – 20 kandidāti uz katru apakšfondu, ekspertus atlasa ministrs, respektējot ekspertu kompetenču daudzveidību katrā nozarē. Katrs apakšfonds izvirza savu pārstāvi padomei. Ministrs piedalās pirmajā padomes sēdē, informējot par ekspertu lomu un uzdevumiem. Jautāts par apmierinātību ar ekspertu atlasu un darbu, fonda direktors atzīst, ka tas vienmēr ir atkarīgs no konkrētām personām, savukārt grūtāk pārraudzīt reģionu darbu, tomēr kopumā sistēma strādā labi.

Tas jau vienmēr atkarīgs no cilvēkiem, gan darbs ar ekspertiem, gan padomi. Visgrūtāk ir menedžēt tos 15 reģionu ekspertus. Fondā ir divi darbinieki, kas ar to nodarbojas, bet ir grūti būt lietas kursā par visu, kas tur notiek. Ir arī vietējie pārstāvji – darbinieki, bet viņiem ir tikai ¼ slodze. Bet viņi ir ļoti dažādi – kādam ir lielāks entuziasms, kādam mazāks. Tādēļ vajag kādu, kas viņus uzrauga, katru otro gadu mēs braucam viņus apraudzīt. Reģioniem ir maz naudas, bet viņi ar to mazo naudu māk paveikt lielisku darbu. Tas ir 10 reizes mazāks kā šeit, bet reģionos notiek tik daudz dažādu lietu, esmu ar šo sistēmu kopumā ļoti apmierināts.

Projektu vērtēšanā patlaban maz tiek domāts par sasaisti ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām, jo tās ir vispārīgi un plaši definētas, patlaban Igaunijā notiekot darbs pie jauno vadlīniju izstrādes, tiek domāts par precīzāku un tiešāku mērķu formulējumu. Fondā nepastāv noteikta kārtība, kā lēmumu pieņemšanas procesā tiek ņemtas vērā vadlīnijas, spriedums balstās ekspertu subjektīvā vērtējumā.

Mums ir vadlīnijas tikai kādus piecus gadus, bet tās tagad beidzas un mēs strādājam pie jaunām. Vecās bija tik plašas un tik vispārīgas, ka tās nebija iespējams kaut kā īpaši ņemt vērā. Bet vispār nav tādu prioritāšu, ko būtu viegli izcelt. Agrāk bija trīs galvenās prioritātes – pirmkārt, atbalsts jaunatnei, otrkārt izpēte, treškārt internacionalizācija. Vecākie no ekspertiem zināja, ka tādas pastāv, bet jaunākie pat nebija

dzirdējuši. Internacionalizācija ir klātesoša tā kā tā – to pat nav nepieciešams nekādi prioritātēs noteikt. Mums tam nav kaut kāds īpašs process – kā ņemt vērā kultūrpolitikas vadlīnijas. Mums arī būs Igaunijas jubileja, pieņemtu, ko to varētu izcelt. Bet kopumā – mēs redzam, kam atbalsts ir nepieciešams, un tam arī dodam. Tā tas darbojas vislabāk. Tas protams ir subjektīvi, tomēr tas ir šo cilvēku spēks. Viņi mainās, katrs ir speciālists. Es neesmu un nevaru būt iesaistīts lēmumu pieņemšanā un tas ir pareizi.

Tā kā projektu iesniegšana notiek elektroniski, eksperti projektus var lasīt jebkur, arī no mājām. Sistēmu iespējams izmantot, lai komentētu projektus, kas ir īpaši noderīgi, ja eksperts nevar būt klāt sēdē. Kaut arī klāt neesošajam ekspertam nav balsstiesību, tomēr viņa komentāri sistēmā var palīdzēt pārējiem ekspertiem, pieņemot lēmumu. IKKF tiek izmantota iespēja aicināt uz projektu vērtēšanas sanāksmēm projektu iesniedzējus arī klātienē, tomēr tie ir tikai atsevišķi gadījumi, kas tiek organizēti pēc īpaša ekspertu pieprasījuma.

Dažreiz mēs aicinām projektu pieteicējus un lūdzam viņiem sniegt paskaidrojumus, gandrīz katru reizi sanāksmēs mums ir kāds, kas stāsta par savu projektu. Varētu jautāt – vai citi neprotestē, ka daļai tiek dota šāda iespēja. Nē, eksperti ir tie, kas pieņem šos lēmumus. Daudzi jau gribētu nākt, jo, protams, tas ir daudz efektīvāk, ja ir šāda iespēja, bet eksperti aicina tikai tos, par ko viņi tiešām neko nezina, un starp viņiem nav neviens, kas šo konkrēto jomu pārzina. Parasti jau gan viņi ir ļoti kompetenti un nosedz visu lauku. Vai arī, ja iecerēts kaut kas aizraujošs – arī tad viņi lūdz nākt un stāstīt.

IKKF eksperti lasa arī projektu atskaides un arī par to saņem atlīdzību. Interesanti arī tas, ka IT sistēma ļauj monitorēt ekspertu darba apjomu – cik stundas viņi veltījuši projektu un atskaišu lasīšanai. Projektu vērtēšanas procesā tomēr diskusijas laikā bieži vien nonāk pie atšķirīga rezultāta, nekā katram ekspertam licies, lasot projektus individuāli mājās. Sistēma palīdz dalīties ar komentāriem arī gadījumā, ja eksperts sēdē nevar piedalīties.

Visa grupa lasa atskaides. Mēs par to maksājam. Mēs maksājam par katru sapulci, puse no tā ir mājas darbs un mēs sistēmā varam redzēt, vai viņi to ir izdarījuši, mēs redzam, cik stundas viņi patērē projektu lasīšanai, cik atskaišu lasīšanai un tas atspoguļojas viņu priekšlikumos sanāksmēs. Tad viņi ierodas uz sanāksmi un bieži vien rezultāts ir pilnīgi cits. Ja kāds nepiedalās sanāksmē, citi var redzēt viņa komentārus. Tomēr viņi nevar balsot, ja nu vien nepiedalās skaipa balsojumā, tas arī ir iespējams – piedalīties sanāksmē caur skaipu.

Interesu konflikta jautājumu gadījumos iesaistītā persona atstāj telpu. Tomēr pēc Nacionālā audita ziņojuma fonda nostāja šajā ziņā ir kļuvusi ļoti stingra. Pirms sēdes katram ekspertam ir jāparakstās, ka interešu konflikta gadījumu nav.

Mums bija šis noteikums, ka ekspertiem jāiet ārā, ja ir iesaistīts kādā projektā. Bet šogad mēs to esam noteikuši ļoti stingri. Arī audita ziņojumā tas tika ieteikts. Mums tagad ir stingra kārtība. Pirms katras sēdes katrs parakstās, ka viņiem nav nekāda interešu konflikta šajā konkursā.

Fondā nav rezultatīvo rādītāju sistēma, jo tās izveidei nepietiek resursu, kā arī tas netiek uzskatīts par nepieciešamu.

Mēs cenšamies. Ir tik daudz projektu. Bet statistika... Mums ir informācija par to, cik daudz piešķirts katram sektoram, organizācijām. Bet kāda ir atdeve – mēs nemēram. Es domāju, ka mēs tam varētu iztērēt ļoti daudz naudas, lai izdomātu kaut ko tādu, bet es nezinu, ko tas mums dotu.

4.3.2. Zviedrijas Kultūras padome

ZKP projektus vērtē eksperti, kurus apstiprina padome. Ekspertus iesaka paši padomes darbinieki, arī valde, šogad pirmo reizi izsludināts atklāts konkurss. Ekspertu atlases kritēriji ir daudzveidīgi, tiek mēģināts caur ekspertiem atspoguļot sabiedrības daudzveidību, ievērota dzimumu un vecumu daudzveidība, tiek domāts arī par ekspertu savstarpējās sadarbības spējām.

Mēs ekspertus atlasām balstoties uz sektorā specifiskām kompetencēm, arī vecums, ģeogrāfija, dzimums un citi daudzveidības principi tiek ņemti vērā. Mērķis ir tāds, lai caur ekspertiem tiktu atspoguļota sabiedrības daudzveidība. Svarīgi arī radīt grupas, kas tiešām kā grupas arī strādā.

Padomē darbojas 16 ekspertu grupas, kopā 130 eksperti ir iesaistīti projektu vērtēšanā. Ekspertu darbības laiks ir 2+2 gadi un tiem ir rekomendējoša loma. Gala lēmumus pieņem padome, kas ir galvenā lēmēj institūcija. Lai vērtētu projektus, ekspertu grupas organizē sanāksmes un to laikā tiek panākta vienošanās par atbalstu projektiem. Lielākajā vairumā gadījumu ekspertu lēmumu padome apstiprina, tomēr, ja padome maina lēmumu, tad tas tiek fiksēts protokolā. Literatūras, grāmatu izdošanas un mūzikas izdošanas ekspertu grupas pašas pieņem gala lēmumu, tiem padomes apstiprinājums nav nepieciešams. Projektu vērtēšanas process ekspertu grupās un dažādos piešķiruma veidos var atšķirties, nevienā no projektu konkursiem netiek izmantota punktu vērtēšanas sistēma. Daļa no ekspertu grupām ir vienojušās, ka pirms tam ir jānoskatās izrādes, koncerti, jālasa žurnāli.

Tas var būt dažādi. Teātra grupā, piemēram, viņi iet un skatās izrādes. Ne projektu grantiem, bet organizāciju darbības atbalsta programmā. Vienmēr kāds aiziet un noskatās izrādi. Mēs teātriem nesakām, kurš ir redzējis izrādi, tomēr tas parasti tāpat nāk gaismā. Kad es strādāju ar kultūras žurnāliem, neviens jau nevarēja izlasīt 140 žurnālus, ko atbalstām. Mums bija jālasa vismaz pēdējie četri žurnāli. Tad mēs sadalījām un vismaz divi no ekspertiem bija izlasījuši katru no žurnāliem. Un beigās sekoja grupas kopīgs lēmums. Mums ir vērtēšanas kritēriji, bet mēs neliekam nekādas atzīmes vai punktus. Diskusijas ir mutiskas, mēs gan izdarām piezīmes, bet tās ir vairāk mūsu iekšējai lietošanai.

Galvenie projektu vērtēšanas kritēriji ir saistīti ar valsts kultūrpolitikas vadlīniju mērķu ievērošanu, kas ir fiksēti arī valdības sagatavotajos padomes darbības regulējumos, un tie ir sekojoši:

- Mākslai un kultūrai jābūt dinamiskai, izaicinošai un neatkarīgai, izteiksmes brīvībā balstītai.
- Ikvienam jābūt iespējai piedalīties kultūras dzīvē.
- Radošums, daudzveidība un mākslinieciskā kvalitāte ir jāintegrē sabiedrības izaugsmes procesos.

Lai šos mērķus sasniegtu, veicami sekojoši uzdevumi:

- iespējas ikvienam gūt kultūras pieredzi, piedalīties izglītojošās programmās un attīstīt savas radošās spējas;
- kvalitāte, mākslinieciskā atjaunotne un pieejamība;
- dinamisks kultūras mantojums, kas tiek saglabāts, lietots un attīstīts;
- starptautiska un starpkultūru apmaiņa un sadarbība kultūras jomā;
- uzmanība bērnu un jaunu cilvēku līdzdalības iespējām.²²

Projektu vērtēšanas pieejai ar punktiem ir viens galvenais labums, kā uzskata padomes pārstāve, kurai ir arī liela pieredze projektu vērtēšanā citos finanšu instrumentos, tomēr Zviedrijas Kultūras padomē nav bijušas asas diskusijas par nepieciešamību kaut ko mainīt un pāriet no neformālas ekspertu sistēmas uz formālu punktu sistēmu.

Esmu strādājusi ar "Radošā Eiropa" projektiem, kur ir kritēriju un punktu sistēma. Man personīgi liekas, ka tās labā puse ir tā, ka tā ir rakstiska vērtēšana. Bet mēs to nevarētu, mēs netiktu ar to galā. Jau tā ir grūti atrast cilvēkus ekspertu grupām, tas prasītu pārāk daudz laika, tomēr par to Zviedrijā nav bijušas lielas diskusijas. Laikam jau tādēļ, ka pastāvošā sistēma ir pieņemta. Kopumā mēs esam apmierināti, šāda kārtība pastāv jau ilgu laiku. Man šķiet, ka šis ir labākais iespējamais veids, ko esam atraduši. Sistēmai uzticas mākslas nozare. Pastāv tāda kā kopīga vienošanās par to, kā tas tiek darīts. Protams vienmēr ir kāds neapmierinātais.

Ekspertiem nav pienākums paskaidrot projektu noraidījuma iemeslus, tomēr telefoniski paskaidrojumus var saņemt ikviens, kurš vēlas.

Mums nav noteikts noteikti sniegt paskaidrojumu, par to ir runāts, tomēr no mums tas netiek prasīts. Bet cilvēki var zvanīt, īpaši nozīmīga šī iespēja ir darbības grantiem uz gadu. Dažkārt atbalsts tiek samazināts, tad nu viņi ir dusmīgi un grib zināt, tad zvana. Un mēs cenšamies skaidrot, cik vien iespējams, cenšamies palīdzēt. Bet tas nav oficiāls skaidrojums. Mēs neejam detaļās. Tas ir grūts darbs, bet viņiem ir jāzina. Dažu grupu vadītāji pat satiekas ar iesniedzējiem. Īpaši gadījumos, kad ir, piemēram, kāds teātris, kas atbalstu

²² Cultural policy objectives: <http://www.kulturradet.se/en/In-English/Cultural-policy-objectives/>

saņēmis pēdējos 20 gadus, viņi ir ļoti jūtīgi. Mēs gribam ar viņiem uzturēt labas attiecības, mēs gribam, lai viņi saprot.

Atbalstīto projektu monitorēšana notiek regulāri, izmanto gan savu datu bāzi, gan atskaides. Ar tām iepazīstas atbildīgais par projektu konkursu, šaubu gadījumos iespējams pieprasīt auditu. Par izmaiņām projektos projektu iesniedzējiem ir jāziņo un tās ir jāaskaņo, ja tās netiek saskaņotas, finansējums ir jāatmaksā. Notiek iepazīšanās ar atskaitēm katra atbalsta cikla beigās.

Zviedrijas Kultūras padomei ir izstrādāta pretkukuļošanas un interešu konfliktu politika, kas attiecas uz visiem ekspertu grupas dalībniekiem. Kultūras padomei kā valdības institūcijai ir būtiski būt objektīvai un taisnīgai, nav pieļaujamas aizdomas par ārēju spiedienu vai atlīdzību ekspertu darbā. Kvalificētu nozaru ekspertu piesaiste ir saistīta ar konfliktu risku, jo visi eksperti ir saistīti ar nozari, tādēļ svarīga ir lēmumu pieņemšanas caurskatāmība. Kaut arī Zviedrijā ir aktuāls jautājums par ekspertu ieinteresētību lēmumu pieņemšanā, kopumā padome ar ekspertu darbu ir apmierināta.

Tā ir nepārtraukta diskusija – par viņu iesaistes līmeni. Zviedrija ir maza, visi viens otru pazīst. Kaut arī tā ir lielāka par Latviju, mums arī ir tāds joks – ja kāds ir iegājis tavā virtuvē, tas jau vairs nav pieņemami. Dusmīgie pieteicēji ir tie, kas par to runā. Bet, kad mēs jautājam cilvēkiem, kuri tad būtu īstie, viņiem nav ko atbildēt. Jo, ja tu zini nozari, tu pazīsti arī cilvēkus. Kopumā mēs ar ekspertu darbu esam apmierināti.

4.3.3. Dānijas Mākslas fonds

DMF darbojas 12 ekspertu komisijas, vairākās no nozarēm darbojas divas – viena, kas izvērtē projektus, otra, kas izvērtē individuālos radošā darba stipendiju pieprasījumus, kas fondā ir nošķirti. Kopā ir 54 eksperti:

- Arhitektūra. Stipendiju un projektu atbalsta komiteja – 5 eksperti.
- Vizuālā māksla. Stipendiju komiteja – 5 eksperti.
- Vizuālā māksla. Projektu komiteja – 5 eksperti.
- Amatniecība. Stipendiju komiteja – 3 eksperti.
- Amatniecība. Projektu atbalsta komiteja – 5 eksperti.
- Literatūra. Stipendiju komiteja – 5 eksperti.
- Literatūra. Projektu atbalsta komiteja – 3 eksperti.
- Mūzika. Stipendiju komiteja – 5 eksperti.
- Mūzika. Projektu atbalsta komiteja – 7 eksperti.
- Skatuves mākslas. Stipendiju komiteja – 3 eksperti.
- Skatuves mākslas. Projektu atbalsta komiteja – 5 eksperti.
- Filmas. Stipendiju atbalsta komiteja – 3 eksperti.

Projektu atbalsta komitejas vērtē arī starptautiskos projektus, stipendiju komisijas – tikai vietējos projektus, kuru ietvaros piešķir stipendijas dāņu māksliniekiem.

Regulāri tiek veidotas arī dažādas starpdisciplināras komitejas, kurās darbojas nozaru komisiju pārstāvji, patlaban izveidotas starpdisciplināras komitejas profesionālu mākslinieku iesaistei skolu aktivitātēs, mūzikas un skatuves mākslas žurnālu atbalstam.

Ekspertu komisijas pašas ir atbildīgas par saviem lēmumiem, padomei ir tikai uzraugoša funkcija – tā seko līdzi, lai tiktu ievēroti visi nosacījumi.

Vērtēšana notiek ekspertiem tiekoties un apspriežot projektu pieteikumus. Katra komiteja nosaka projektu vērtēšanas kritērijus, kas saistīti ar māksliniecisko kvalitāti, ko eksperti katrā komisijā nodefinē un tālāk seko diskusija. Projektu vērtēšanas procesā projekti tiek dalīti trīs grupās – atbalstāmie, neatbalstāmie un tie, par kuriem jādiskutē.

Tādas kā A, B, C grupas. Ir komitejas, kas pašas priekš sevis vērtēšanas procesam ievieš kādu īpašu pieeju, dažām ir sava iekšējā punktu sistēma. Tomēr galvenais, ka pastāvošā vērtēšanas pieeja ir pieņemta, lielu diskusiju mums par to nav bijis.

Kā jau minēts, Dānijas Mākslas fondā dažādās komitejās ir atšķirīgs ekspertu skaits, tas svārstās no 3 līdz 7 cilvēkiem. Šāda kārtība ir vēsturiski noteikta – tām komitejām, kurām ir lielāks naudas apjoms, ir arī lielāks ekspertu skaits. Trīs cilvēku komitejās vienu no pārstāvjiem ieceļ kultūras ministrs, pārējos Pārstāvju padome (kuras sastāvā ir 48 biedri). Katrai programmai ir norādīti savi vērtēšanas kritēriji. Piemēram starptautisku skatuves mākslas projektu atbalsta programmā vērtējot, tiek vērsta uzmanība uz to, lai:

- būtu augsta mākslinieciskā kvalitāte;
- aktivitātēm ir skaidra nozīme pieteicēja tālākajā darbībā;
- viesizrādes / turneja ietvertu vairākas izrādīšanas un papildu aktivitātes (darbnīcas, tīklošanās aktivitātes, izpēti);
- aktivitātēs ir sabalansētas iespējas ar interesēm, tajās pierādīts savstarpējas intereses un turpmākas kultūras apmaiņas iespējas u.c..

Vērtējot māksliniecisko kvalitāti, uzmanība tiek pievērsta:

- spēcīgai un oriģinālai iecerei – gan saturiski, gan dizaina ziņā;
- skaidras formas un satura attiecības;
- spēja veidot saturu caur precīzi izvēlētu izteiksmes veidu;

- spēja un vēlme sasniegt skatuviski atbilstošu izteiksmi;
- skaidra auditorijas izvēle.

Projektu atskaišu veids atkarīgs no piešķirtā finansējuma apjoma – līdz 100 000 kronām (deklarācija par finansējuma izlietojumu saskaņā ar pieprasījuma mērķiem, finanšu atskaite), līdz 500 000 kronām (saturiska atskaite par projekta rezultātiem un finanšu atskaite) un virs 500 000 kronām (izvēsta saturiska atskaite par projekta rezultātiem un finanšu atskaite) ir atšķirīgas prasības.

Dānijas Mākslas fonda gada pārskatos pieejama ļoti detalizēta statistika par sniegto atbalstu. Katra komiteja sniedz pārskatu, kas ietver informāciju par iesniedzēja lokāciju, radošās darbības vai pasākuma norises vietu, cik no pieteicējiem ir vīrieši/sievietes, redzams arī pieteicēju vecums. 2014. gada pārskatā sniegtā statistika balstīta uz 13 145 gadījumu analīzi, no kuriem 6 786 ir piešķirumi un 6 359 ir atteikumi – interesanti, ka tiek sniegta informācija arī par neatbalstīto projektu daļu. Katras nozares ietvaros tiek arī detalizētāk parādīti galvenie izmaksu veidi. Vizuālo mākslu jomā, piemēram, radošā darba atbalsta jomā lielākā daļa finansējuma tiek piešķirta stipendijām radošam darbam un mākslas darbu radīšanai, kas izvietojami publiskā vidē. Projektu konkursā lielākā finansējuma apjoma daļa tiek novirzīta izstāžu un notikumu producēšanai, kā arī izstāžu programmai un dalībai Venēcijas biennālē.

Tabula 3. Dānijas Mākslas fonda atbalstīto projektu veidi – vizuālās mākslas nozares piemērs 2014. gadā

Radošā darba atbalsts	Atbalsta apjoms DKK	Projektu konkurss	Atbalsta apjoms DKK
Stipendijas radošam darbam	16 290 000	Producēšana, izstādes, komunikācija	25 386 777
Balvas, prēmijas	350 000	Pašvaldību mākslas padomes	703 500
Mākslas darbi publiskā vidē	12 446 509	Izstāžu programma	7 953 000
Mākslas darbu iepirkumi	3 050 000	Dānijas mākslinieki starpt. rezidencēs	725 880
Iepirkto darbu uzturēšana	1 036 311	Patstāvīgās rezidences	1 306 910
Pašiniciatīvas	1 385 180	Atvērtās rezidences	1 597 318
Atbalsts vecākiem māksliniekiem	42 000	Mājas lapas	880 000
		Galeriju dalība mesēs	939 270
		Starptautiskie izpētes braucieni	606 841
		Izstāžu telpu atbalsts	4 100 000
		Venēcijas biennāle	2 200 000
		Vizītes	250 000

4.3.4. Radošā Skotija

Lēmumus par atbalstu projektiem pieņem eksperti, kas ir algoti RS darbinieki. Katrai nozarei ir vadītājs, kas tiek nozīmēts rotācijas kārtībā un ieņem vadītāja vietu apmēram trīs mēnešus. Parasti katrā nozarē darbojas 6 – 8 eksperti. Darbinieki – eksperti personīgi tiekas sanāksmēs, lai apspriestu, kuri projekti tiks atbalstīti. Lai nodrošinātu sekmīgu ekspertu darbību, viņi tiek īpaši sagatavoti un apmācīti. Bez tam – tiek domāts par ekspertu komisijas kopējo sastāvu kompetenču dažādības ziņā.

Katru dienu šeit strādā, es redzu, cik rūpīgi viņi ir, cik nopietni diskutē par prioritātēm. Un mēs, piemēram, viņus izglītojam interešu konfliktu jautājumos, viņi apzinās, ka viņiem jāpārstāv viss sektors.

Pat, ja kādam no viņiem kompetence ir tikai vienā mūzikas žanrā, arī profesionāli un personīgi vistuvākā, viņam tomēr jāspēj skatīties tam pāri. Tomēr kopumā mūzikas ekspertu grupa ir salīdzinoši labs piemērs, tur ir eksperti tradicionālajā mūzikā, tur ir mūsdienu mūzikas eksperti, klasiskās un džeza mūzikas cilvēki arī – mēs vienmēr skatāmies, lai eksperti nokļāj dažādus nozares aspektus.

Vērtēšanas procedūra ir atšķirīga dažādos projektu konkursos – atvērtajā projektu finansējuma programmā, regulārās darbības atbalsta programmā un mērķprogrammās. Atvērtajā projektu konkursā pieteicēji anketā norāda, kādai mākslas nozarei (multi-disciplinārs, amatniecība, deja, dizains, filmas/TV, literatūra, vizuālā māksla, digitālā māksla, cits), viņuprāt, projekta pieteikums atbilst. Tad attiecīgi projekta pieteikums tiek nodots nozares vadītājam un viņš tālāk nodod ekspertiem. Pieteikumi šajā projektu konkursā ienāk regulāri – tāvad ekspertiem visu laiku ir jāvērtē kāds projekts. Multi-disciplinārus projektus vērtē arī citu iesaistīto nozaru pārstāvji vai pārstāvis. RS neatbalsta studentu projektus.

Projektu vērtēšanā netiek izmantota punktu sistēma, notiek atklātas diskusijas par projektiem. Projektu vērtēšanas kritēriji ir balstīti Radošās Skotijas 10 gadu darbības stratēģijā. Divi galvenie kritēriji, kas no tās izriet ir izcilība un sabiedriskais labums.

Vērtējot mēs skatāmies uz divām galvenajām lietām, kas atspoguļojas mūsu 10 gadu plānā, kurā nodefinētas piecas galvenās mūsu ambīcijas. Tomēr ikviens projekts tiek vērtēts no izcilības, radošuma un mākslinieciskās kvalitātes skatu punkta, otrs ir pieejamība, projektā ir jābūt sabiedriskā labuma aspektam. Ar sabiedrisko labumu mēs saprotam arī Skotijas ieguldījumu mākslas un kultūras jomā pasaulē. Bet šīs ir divas galvenās lietas, ko mēs gribam, lai pieteikumos mums izstāsta. Mēs gribam, lai attīstās arī mākslas un kultūra dažādās Skotijas vietās un lai skotu māksla iziet starptautiskā apritē, arī to projektu pieteikumos mēs skatāmies. Ar izcilību es saprotu arī eksperimentus, tos mēs atbalstām, jo tādējādi atbalstām cilvēktiesības. Tā, ka tas nav vienkārši.

Tomēr ļoti liela loma ir vienlīdzīgu iespēju un pieejamības nodrošināšanai.

Ir arī dažas horizontālas tēmas, ko ņemam vērā vērtējot – kvalitāte, dažādu sociālo grupu pieejamības nodrošināšana, iekļaušana, mums ir svarīgi, lai ir pārstāvēti gan dažādi vecumi, dzimumi, rases, seksualitātes un tamlīdzīgas lietas.

Uz jautājumu par to, ja būtu jāizšķiras starp šīm divām lietām – izcilību vai pieejamību, kas būtu prioritāte, atbilde apliecina nepārtrauktas diskusijas esamību par šo tēmu.

Tā ir nepārtraukta diskusija organizācijā un arī ārpus tās. Un es domāju, ja tās nebūtu, ja nebūtu šādas nepārtrauktas debates, es sāktu satraukties. Mums ir cilvēki ar dažādiem skatu punktiem mūsu

organizācijā, tādēļ jau ekspertu paneļi ir nepieciešami, lai diskutētu par to, jo ir grūti nodefinēt izcilību un ir grūti nodefinēt, kas ir un kas nav sabiedriskais labums. Par to paneļos diskutē nepārtraukti.

Neskatoties uz to, ka par projektu vērtēšanu diskusijas notiek, sevišķi neatbalstītie projektu iesniedzēji to saasina, tomēr kopumā RS pārstāvis uzskata, ka vērtēšanas sistēma ir atbilstoša un adekvāta.

Mēs kopumā ar vērtēšanu esam apmierināti, kaut arī šīs diskusijas būs vienmēr. Ja tu esi organizācija, kas noraida pusi no tiem, kas piesakās, visas dienas noteikti nevar būt vienlīdz gaišas. Mēs uzklausām arī pārmetumus, tad vadība par to diskutē. Bet parasti trauksmi saceļ viena vai divas organizācijas, kas nav pietiekamā mērā atbalstītas.

Projektu vērtētāji atteikuma iemeslus paskaidro tikai ļoti īsā formā, vairāk formāli, tomēr tiek nodrošināta iespēja saņemt izvērstākus paskaidrojumus personīgā sarunā telefoniski.

Mēs skaidrojam pavisam īsi, vairāk formāli. Mēs uzskatām, ka cilvēki vēlas atgriezenisko saiti iegūt personiskā komunikācijā, nevis e-pastā, kas pauž: "mums liekas, ka tu neesi pietiekami labas kvalitātes". Mēs cenšamies to pasniegt veidā, lai iedrošinātu cilvēkus pieteikties atkārtoti ar uzlabotu pieteikumu. Viņi var zvanīt un lielākā daļa to dara. Mums ir arī telefonlīnija, kurā var skaidrot visu par pieteikumiem – kā rakstīt, kā aizpildīt pieteikumu, skaidrojam, ko mēs saprotam ar vienu vai citu daļu pieteikumā. Mēs atbalstām, lai cilvēki gribētu pieteikties.

Radošā Skotija darbībā liela loma ir datiem un lēmumu analīzei, tajā darbojas Zināšanu un izpētes nodaļa, kas ar šiem jautājumiem regulāri nodarbojas. Nodaļā strādā divi pilna laika darbinieki, kas nodarbojas ar statistiku, un vadītājs. Nodaļa iniciē arī projektu iesniedzēju un organizāciju aptaujas, tādējādi iegūstot plašāku informāciju par RS atbalsta kontekstu.

Redzēt visu veikto lēmumu sekas apkopotus uz vienas lapas ir diezgan noderīgi un ievērojami atvieglo lēmumu pieņemšanas procesu. Nodaļa katru mēnesi Creative Scotland mājas lapā publicē atbalstītos projektus, bet gada beigās sagatavo gada pārskatu, kurā dati tiek arī interpretēti, veidotas atraktīvas un viegli uztveramas infogrammas²³. Mēs skaidrojam cilvēkiem, kādēļ mēs uzskatām, ka ir nepieciešamas pārmaiņas, skaidrojam lietas, kas norisinājušās veiksmīgi, runājam arī par mazāk veiksmīgajām norisēm. Ir liela atbildība – izvēlēties, ko cilvēkiem ziņot un ko nē.

Salīdzinoši mazāka loma datu analīzē tiek pievērsta atskaitēm, šis process nav līdz galam sakārtots.

Patlaban mēs ar atskaitēm strādājam maz. Mēs gan ieturam 10% no granta, kamēr ienāk atskaites, tomēr daudzi tās neiesniedz. Ja tu saņem 10 000 mārciņas, tad 1 000 nesaņem, ja neesi iesniedzis atskaiti un daudzi cilvēki to vienalga neizdara. Tas izklausās traki, bet tā tas ir. Ja ar pieteikumu un finansējuma datiem mums ir skaidra bilde, tad ar atskaišu monitorēšanu mums tik gludi neiet. Dati ienāk tikai tad, kad

²³ Skatīt infogrammas piemērus ziņojuma 10.8. pielikumā.

projekts tiek noslēgts, tie ienāk neregulāri, neprognozējami, un mums grūti ar tiem strādāt. Tomēr pirms viņi var saņemt atlikušos 10%, cilvēkam, kas bija nozares atbildīgais projekta vērtēšanas laikā, ir jāparaksta atskaite – tādējādi projekts atgriežas pie viņiem. Interesanti, ka arī tie projekti, kas nav izpildījuši solīto, piemēram, nav sasnieguši noteikto apmeklētāju skaitu, vienalga saņem atlikušo finansējuma daļu. Tomēr es neesmu pārliecināts, cik no tā tiek ņemts vērā nākamajā reizē.

4.3.5. Kopsavilkums

Salīdzinot finanšu instrumentu pieejas projektu vērtēšanas kontekstā, jāsecina, ka izteikti dominē t.s. *peer review* pieeja jeb pieeja, kas balstīta subjektīvā ekspertu vērtējumā un kopējā ekspertu diskusijā. Nevienā no padziļināti aplūkoto finanšu instrumentiem netiek izmantota punktu sistēma.

Arī ekspertu atlases veidi ir dažādi – tos, tāpat kā Latvijā, var izvirzīt kultūras organizācijas, interesanta ir Zviedrijas pieredze, kur šogad pirmo reizi izsludināts atklāts konkurss uz ekspertu vietām, savukārt Skotijā eksperti ir algoti darbinieki.

Tabula 4. Ekspertu atlases veida un vērtēšanas pieeju salīdzinājuma kopsavilkums

	Igaunijas Kultūrkapitāla fonds	Zviedrijas kultūras padome	Dānijas Mākslas fonds	Radošā Skotija
Vērtēšanas pieeja	Ekspertu vērtējums	Ekspertu vērtējums	Ekspertu vērtējums	Ekspertu vērtējums
Ekspertu grupas / skaits	8 ekspertu grupas (56 eksperti) 15 reģionu grupas (75 eksperti)	16 ekspertu grupas 130 eksperti	12 ekspertu grupas 54 eksperti	32 direktorāta darbinieki, kuriem daļa no pienākumiem ir pieteikumu vērtēšana dažādās nozarēs saistībā ar mākslu un līdzdalību, 13 filmu eksperti, 6 radošo industriju jomā. Projektu vērtēšanā kopā iesaistīts 51 darbinieks.
Ekspertu atlases kārtība	Izvirza kultūras organizācijas, apstiprina Kultūras ministrs	Iesaka padomes darbinieki, tiek arī sludināts atklāts konkurss	2/3 no ekspertiem izvēlas fonda Direktoru padome, pārējos Kultūras ministrs	Eksperti ir algoti darbinieki
Interesu konfliktu politika	Eksperti pirms sēdes ar parakstu apliecina, ka nav interešu konfliktā ne ar vienu no vērtētajiem projektiem	Ir stingra interešu konflikta un pretkorupcijas politika un noteikumi	Ir interešu konflikta politika	Eksperti tiek apmācīti interešu konflikta novēršanā. Ir stingra politika.

Jāatzīst, ka pētījuma gaitā pārsteidza ekspertu vērtēšanas pieejas dominance. Arī intervijās ļoti pārliecinoši izskanēja atbalsts šai pieejai. Meklējot vairāk informācijas, atklājās, ka jau 2000. gadā pasaules kultūras un mākslas samitā tika aptaujāti 30 valstiski finanšu instrumenti un tika secināts, ka 19 no tiem tiek izmantota ekspertu vērtēšanas sistēma, bet 11 netiek izmantota šāda vērtēšanas pieeja. 15 no 19 finanšu instrumentiem, kurās tiek izmantota ekspertu vērtēšanas sistēma, pastāv arī interešu

konfliktu politika, ko veido trīs pamatdaļas – interešu definējums, regulējums un komunikācija.²⁴ Līdzīgi dati pieejami arī par 2006. gadu – no 41 aptaujātā finanšu instrumenta 22 tiek izmantota ekspertu vērtēšanas pieeja.²⁵ Kaut arī šie dati nav pēdējos gados aktualizēti, tie parāda tendenci un pieredzējušāku valstu pieredzi (aptaujāto vidū ir Lielbritānija, Kanāda, Austrālija, kurā ir senas valdību aģentūru un finanšu instrumentu tradīcijas) – ekspertu vērtēšanas pieejas ticamības priekšnosacījums ir saistīts arī ar interešu konfliktu politikas esamību.

Starptautiskās Mākslas padomju un kultūras aģentūru federācijas (IFACCA) 2009. gadā izdotajā pētījumā par mākslas un kultūras valsts finansējuma neatkarību, norādīts, ka ekspertu vērtēšanas pieejai ir raksturīgi izmantot ekspertu vērtēšanas pieeju, viedokli pamatojot gan pētnieku viedokļos, gan finanšu instrumentu pieredzē, jo tā:

- uzlabo lēmumu pieņemšanu;
- nodrošina, ka tieši mākslinieciskā kvalitāte ir galvenais kritērijs vērtēšanas procesā un tādējādi tiek veicināta daudzveidība un radošā brīvība;
- lēmumi tiek lielākā mērā balstīti uz radošam darbam atbilstošiem pamatiem;
- mazina vienīgi kvalitātes kritērija lomu lēmuma pieņemšanā;
- tiek atbalstīti eksperimenti;
- vērtēšanu veic personas, kuri vislabāk var novērtēt kvalitāti, tādējādi vislabāk pārstāvētas sabiedrības intereses.²⁶

4.4. Galvenie izaicinājumi finanšu instrumenta darbībā

4.4.1. Igaunijas Kultūrkapitāla fonds

Igaunijas Kultūrkapitāla fonda izaicinājumi un grūtības saistīti ar iespēju maksāt stipendijas, kas netiek apliktas ar nodokli, tāpat arī finansējuma sadalījums un dublēšanās starp Kultūras ministriju un fondu. Kā izaicinājums tiek norādīta arī fonda IT vide, kurā patlaban notiek uzlabojumi.

Vislielākā problēma ir – mums pēc likuma ir tiesības maksāt stipendijas, kas netiek apliktas ar nodokli. Tomēr tā ir problēma. Ja pēkšņi jaunais likums pateiktu, tagad maksāsim nodokli, vari iedomāties, kas sāktos. Nevienam tam nepiekrītu. Tomēr finanšu eksperti uzskata, ka stipendija daudzos gadījumos ir pielīdzināma algai un tādējādi tas ir nelegāli. Mums ir šīs izņēmuma tiesības maksāt bez nodokļiem, mēs, protams, argumentējam, ka tā nav alga, un mums arī nekāds labums neatlec, mēs finansējam, mēs gala

²⁴ Conflict of Interest Policies in Arts and Culture Funding Agencies. IFACCA., 2002 Available: <http://www2.ub.edu/cultural/Eventos/DocsAvaluacio/ConflictInterest.pdf> [skatīts 13.11.2015.]

²⁵ Madden, C, 2009, 'The Independence of Government Arts Funding: A Review', D'Art Topics in Arts Policy, No. 9, International Federation of Arts Councils and Culture Agencies, Sydney, [http://media.ifacca.org/files/Dart9independencereport\(1\).pdf](http://media.ifacca.org/files/Dart9independencereport(1).pdf) [13.11.2015.]

²⁶ Madden, C, 2009, 'The Independence of Government Arts Funding: A Review', D'Art Topics in Arts Policy, No. 9, International Federation of Arts Councils and Culture Agencies, Sydney, [http://media.ifacca.org/files/Dart9independencereport\(1\).pdf](http://media.ifacca.org/files/Dart9independencereport(1).pdf) [13.11.2015.]

produktu nesaņemam. Tomēr, ja jūs man jautājat – te kaut kas nav 100 % skaidrs un šī diskusija notiek un notiek un nekad nebeidzas. Vēl viena problēma ir dalījums starp mums un ministriju. Tomēr man nelielas, ka tā ir liela problēma. Uz to var dažādi skatīties. Nav tik traki, katra atbalsta to, ko uzskata par svarīgāko. Esam ar ekspertiem par to runājuši. Ministrija gan uzņemas arī dažādas īpašas lietas – dažus žurnālus, Dziesmu svētkus – tos mēs neatbalstām. Tomēr te nav liela cīņa un viss normāli funkcionē. Ja mēs runājam par grūtībām, tad vēl viena ir IT vide – mēs patlaban ieviešam jaunu sistēmu. Nezinu, kā tā darbosies. Es bažījos, kā reģioni tiks ar to galā. Mums jau elektroniskā pieteikšanās, tomēr tagad mums ir nākamās paaudzes, izsmalcinātāka pieteikšanās. Mēs vairāk jautāsim. Un ekspertiem būs vieglāk lasīt un vērtēt. Piesakoties jāpilda ailes – neko nevar izlaist. Mēs pieteikumus nedrukājam, ekspertiem priekšā ir dators un viņi projektus apspriež no elektroniskām versijām.

Līdzīgi kā Latvijā ar Valsts kontroles ziņojumu, arī Igaunijā Nacionālais audita birojs 2010. gadā nāca klajā ar ziņojumu, kurā tika norādīts, ka finansējuma sadales sistēma Igaunijas Kultūrkapitāla fondā nav caurskatāma. Šis ziņojums parāda to, ka situācijas Latvijā un Igaunijā ir savā ziņā līdzīgas – valsts kontrolējošo institūciju attieksme daudz neatšķiras un arī izteiktie pārmēti ir līdzīgi. Viens no galvenajiem pārmētiem, kas izskan Igaunijas Nacionālā audita ziņojumā ir tas, ka nevalstiskās skatuves mākslu organizācijas un radošās personas sacenšas ar valsts finansētām organizācijām savā starpā uz nevienādiem nosacījumiem, tiek kritiski norādīts, ka lēmumu pieņemšanā ir iesaistīti arī valsts institūciju pārstāvji, kas lobē savu sektoru. Šāda sistēma, pēc Igaunijas Nacionālā audita ziņojuma autoru domām, ir pretrunā ar kultūrpolitikas mērķiem un nenodrošina vienlīdzīgu pieeju finansējumam. Ziņojuma noslēgumā izteikts ieteikums nodalīt nacionālo kultūras organizāciju atbalstu no nevalstiskā un privātā sektora atbalsta. Nacionālo kultūras organizāciju atbalstu pārvirzīt ministrijas kompetencē, savukārt IKKF pārziņā atstāt nevalstiskās un privātās kultūras organizācijas.

Pēc Nacionālā audita komisijas ziņojuma IKKF tika diskutēts par punktu vērtēšanas sistēmas ieviešanu, kas bija ziņojuma rekomendācija, tāpat tika ieteikts sniegt noraidījuma iemeslus paskaidrojošu informāciju.²⁷

Mūsu 'business' ir diezgan subjektīvs. Jautājums – vai mums ir jāskaidro vai nē. Eksperti sanāk kopā, diskutē un viņiem nevienam nekas nav jāpaskaidro. Audita komisija ieteica likt punktus. Bet eksperti tam pretojās. Mēs saprotam, ka tiem, kas saņem negatīvas atbildes, vajadzīgs izskaidrojums. Tomēr dažos apakšfondos ir 800 pieteikumu vienā konkursā. Dažos tikai 100 – 150. Nav iespējams atbildēt. Es nepiekrītu, ka mums būtu jāpieņem darbā vēl viens cilvēks, kas domātu, ko atbildēt. Viņi gan var zvanīt un prasīt.

²⁷ Grants of the Ministry of Culture, the Cultural Endowment of Estonia and the Gambling Tax Council to concert and performance activities. Summary of audit report. Report of the National Audit Office to the Riigikogu; Tallinn, 28 January 2010. Pieejams: <http://www.riigikontroll.ee/tabid/215/Audit/2126/WorkerTab/Audit/WorkerId/47/language/en-US/Default.aspx> [skatīts 8.10.2015.]

4.4.2. Zviedrijas Kultūras padome

Zviedrijas Kultūras padomes galvenie izaicinājumi ir valsts kultūrpolitikas dokumentos noteiktā izpausmes brīvības respektēšana.

Mākslas žurnāli ir vieta šādām izpausmēm, ļaujot daudzām un dažādām balsīm tapt dzirdētām. Tomēr Zviedrijā šos žurnālus ir grūti nopirkt avīžu kioskos vai ziņu stendos. Tādēļ padome strādā, lai izplatītu mākslas žurnālus un sekmētu to lasīšanu. Mēs to darām, piedāvājot abonementus pašvaldībām, atbalstot uzlabotu žurnālu izplatīšanu. Mēs atbalstam diezgan daudz šādu žurnālu izdošanu.

4.4.3. Dānijas Mākslas fonds

Dānijas Mākslas fonda galvenās grūtības saistītas ar jautājumiem par struktūru, par ekspertu komiteju skaitu. Tāpat tiek uzskatīts, ka projektu finansējums un granti māksliniekiem radoša darba veikšanai ir divas pilnīgi atšķirīgas lietas, kas prasa arī atšķirīgu vērtēšanu. To salikšana kopā struktūras optimizēšanas nolūkos apdraudētu atbalstu radošam darbam – grantus māksliniekiem.

Jā, mums tas ir saistīts ar diskusijām par struktūru, vai tā ir pareiza ar šīm 12 komitejām, ka katrā nozarē ir divas komitejas. Daži saka, tieši tā tam jābūt, un ir arī tādi, kas saka, ka viena no komisijām ir lieka. Tas nāk no senākiem laikiem, šī sistēma ir kādus 50 gadus veca. 60. gadu sākumā, 50. gados bija pirmais mēģinājums atbalstīt mākslu no valdības puses, dot grantus māksliniekiem. Sākumā tie bija vairāk kā granti par radošu darbu. No 90. gadiem tie vairāk kļuvuši par projektu grantiem. Tomēr tie ir divi atšķirīgi atbalsta veidi. Viens ir projektu finansējums, kur jāpamato naudas izlietojums un vēlāk jāatskaitās par izlietoto finansējumu. Un tad ir šis finansējums radošam darbam. Tās ir divas atšķirīgas lietas. Pēdējo reizi, kad mēs runājām par jaunas struktūras izveidi, bija priekšlikums, ka katrā nozarē varētu būt tikai viena komiteja, bet cilvēki tam nepiekrita. Par to man ir ļoti lielas bažas, ja šīs abas lietas saliek kopā. Notiks fokusēšanas uz projektu grantiem.

Vēl viens no Dānijas Mākslas fonda izaicinājumiem ir politiskā un sabiedrības atbalsta saglabāšana mākslai un kultūrai. Kaut arī parlamenta atbalsts kultūrai ir liels, tomēr jūtamas arī negatīvas tendences, sabiedrības spiediens izmantot šo naudu slimnīcu, ceļu remontam u.tml..

Daudzu gadu garumā ir bijis tā, ka parlaments ir piekritis, ka māksla un kultūra ir labas sabiedrībai un ka mums nepieciešams atbalsts, tomēr, šķiet, ka vairs mēs to nevaram uztvert kā pašsaprotamu. Jo mēs redzam, ka sabiedriskajās diskusijās sākas tendence, kas ir mums un tam, kam mēs lietojam naudu, mazāk labvēlīga. Izskan arī domas par to, vai nevajadzētu labāk izmantot naudu slimnīcu atbalstam un ceļu remontam. Tā ir smaga diskusija, kas mums te ir. Pagaidām nešķiet, ka politiķi sekotu sabiedrības viedoklim, bet to nekad nevar zināt. Tā ir viena lieta, par kuru mums ir jādomā – kā pamatot, ka māksla un kultūra ir svarīga dāņu sabiedrībai.

4.4.4. Radošā Skotija

Radošā Skotija pārstāvis kā galvenos izaicinājumus min iekšēju krīzi, kuras rezultātā 2012. gadā nomainījās vadība. Tā sākās ar neapmierināto projektu pieteicēju aktivitātēm. Līdzīgi kā Dānijā, arī Skotijā ir jūtamas bažas par finansējuma sarukumu.

Un tas notika mākslinieku dēļ, kuri rakstīja vēstules un teica, ka mums nešķiet, ka tiekam pietiekami atbalstīti, tas noveda pie tā, ka izveidojām atklāto projektu konkursu. Jo viņi teica, ka mūsu vadlīnijas ir pārāk mulsinošas. Tas mums bija sarežģīts laiks. Tāpat līdzīgi kā pie jums – finansējums. Pagaidām neesam piedzīvojuši finansējuma samazinājumu, bet tas var notikt nākotnē. Skotija saņem naudu no Vestminsteras, tur tiek pieņemti lēmumi, ziniet, mums ir konservatīva valdība Vestminsterā.

4.4.5. Kopsavilkums

Kopumā novērojams, ka visās apskatītajās valstīs izaicinājumi kultūras finansēšanas instrumentu darbībā ir līdzīgi - projektu un pieteikumu vērtēšanas sistēmas pilnveidošana, finansējuma apjoma saglabāšana un palielināšana, nozares un sabiedrības atbalsta stiprināšana. Visi aptaujātie atzina, ka arī interešu konflikta jautājums ir viens no būtiskiem fondu darbības izaicinājumiem. Arī Starptautiskās Mākslas padomju federācijas veiktajā pētījumā par interešu konfliktiem un to politiku valsts finanšu instrumentu darbībā tiek norādīts, ka ir grūti izvairīties no periodiskas interešu konflikta iestāšanās iespējas, tomēr interešu konflikta iespējamība vēl nebūt nenozīmē, ka tas vienmēr ietekmē personas pieņemtos lēmumus. Mākslu un kultūru atbalstošo finanšu instrumentu darbībā interešu konflikts var būt attiecināms gan uz tā darbiniekiem, gan vadību, tomēr tieši mākslu un kultūru atbalstošo finanšu instrumentu ekspertu grupas ir tās, kas šai problēmai pakļautas lielākā mērā kā citi. Pētījumā atzīts, ka var būt problēmātiski piesaistīt augsti kvalificētus ekspertus, kas tai pašā laikā nekādi nav saistīti ar nozares organizācijām un radošajām personām. Īpaši sarežģīti tas ir valstīs ar mazu iedzīvotāju skaitu un attiecīgi mazskaitlīgu mākslas un kultūras kopienu. Efektīvs interešu konfliktu menedžments un politika sekmē lēmumu caurskatāmību, mazina skeptiķu aktivitāti, rāda piemēru citiem. Šim nolūkam var izmantot dažādus noteikumus, vadlīnijas, procedūras un kodeksus.²⁸

4.5. Secinājumi un ierosinājumi

4.5.1. Kultūrpolitiskais konteksts

1. Valsts finanšu instrumentu darbībā būtiska ir korelācija starp valsts kultūrpolitikas vadlīnijām un fonda lēmumiem. Ar šo instrumentu palīdzību tiek:

1.1. sekmēta kultūras pieejamība reģionos;

²⁸ Conflict of Interest Policies in Arts and Culture Funding Agencies. IFACCA., 2002 Available: <http://www2.ub.edu/cultural/Eventos/DocsAvaluacio/ConflictInterest.pdf> [13.11.2015.]

- 1.2. atbalstīti galvenokārt tādi projekti, kas sniedz sabiedrisko labumu, ir nekomerciāli un savā ziņā pretdarbojas tirgus pieprasījumam;
- 1.3. sekmēta vienlīdzīgu iespēju nodrošināšana un atbalsta vārda brīvība;
- 1.4. atbalstīti projekti, kas vērsti uz bērnu un jauniešu iesaisti.
2. Lai mazinātu nevienlīdzīgu konkurenci, kas rodas starp nevalstiskajām organizācijām, radošajām personām un valsts finansētām organizācijām, tiek praktizēts:
 - 2.1. ierobežojums valsts institūcijām piedalīties projektu konkursos un pretendēt uz valsts finanšu instrumentu finansējumu, jo to saņem tieši no valsts budžeta (izņemot Igauniju);
 - 2.2. nošķirt projektu finansējumu no atbalsta individuāliem māksliniekiem (to piešķirot dažādos finanšu instrumentos vai atšķirīgos projektu konkursos).
3. Liela nozīme un atbalsts tiek vērsts uz multidisciplināritāti un tās veicināšanu. Piemēram, atbalsta apjoma ziņā Skotijā visvairāk tiek atbalstīti projekti un tās organizācijas, kas ir multidisciplināras. Tas, savukārt ļauj diskusijai izvirzīt jautājumu par to, cik lielā mērā nozaru dalījums vispār ir atbilstošs šodienas reālajai situācijai kultūras jomā.
4. Ir būtiski savstarpēji koordinēt finansējuma piešķiršanu no dažādiem avotiem, nodrošinot dubultā finansējuma riska izslēgšanu, kā arī finansēšanas caurskatāmību, piemēram, definējot, kāds avots kādas tieši aktivitātes finansē vai kāda veida finansējumu nodrošina.

Ierosinājumi

- Sekmēt ekspertu izpratni par valsts kultūrpolitikas vadlīnijām un to lomu finansējuma sadales lēmumu pieņemšanā.
- Ekspertu proporcionālajā sadalījumā nozarēs ievērot nevalstiskā sektora līdzsvaru valsts un pašvaldību finansēto organizāciju pārstāvjiem, tādējādi mazinot pēdējo priekšrocības salīdzinājumā ar nevalstiskajām organizācijām un individuāliem projektu pieteicējiem.
- Intensīvāk sekmēt pieejamības un līdzdalības aspektu atbalsta apjomu, kā arī vairo atbalstu bērnu un jauniešu auditorijai, kas izriet no valsts kultūrpolitikas vadlīnijām.
- Uzlabot kultūras jomas finansēšanas caurskatāmību (dažādu finansējuma avotu ieguldītā finansējuma apjoms, veidi, rezultāti utt.).

4.5.2. Finansējuma sadalījums, projektu konkursi

5. Nav nepieciešams visu nozaru finansējumu organizēt pēc vienas pieejas. Fonda ietvaros var būt atšķirīga pieeja, atšķirīgs finansējuma apjoms nozarēm – tas ir jāsaista ar valsts finansējuma sadales kārtību nozarēm.

6. Nevienā no aplūkotajiem fondiem lēmums par finansējuma sadalījumu netiek pieņemts no gada uz gadu, kopumā finansējums ir stabils un prognozējams. Zviedrijas gadījumā visus lēmumus pieņem parlaments, Dānijas gadījumā valdība dod konkrētas norādes par vēlamo tās izlietojumu, Igaunijā finansējums sadalīts procentuāli katrai nozarei, Skotijā šāda dalījuma nav. Tiek rīkots atklāts projektu konkurss bez nozaru un laika ierobežojuma.
7. Trijos no aplūkotajiem fondiem uz finansējumu nevar pieteikties nacionālas, valsts kultūras organizācijas – tās tiek finansētas tieši, ne caur valsts finanšu instrumentu. Igaunijas un Latvijas situācijā, kur Kultūrkapitāla fondi ir vienīgie publiskie kultūras un mākslas atbalsta fondi, izvairīties no tā, ka publiskā budžeta iestādes daļu finansējuma saņem konkursa kārtībā no valsts vienīgā publiskā fonda, pagaidām nav iespējams. Vienlaikus tas ļauj aktualizēt diskusiju par nepieciešamību no publiskā budžeta pilnvērtīgi nodrošināt valsts un pašvaldību iestāžu pamatfunkciju veikšanu.
8. Trijos no četriem aplūkotajiem fondiem tiek norādīts, ka liela loma ir tradīcijai par to, kam, kādā veidā un cik tiek piešķirts finansējums. Jebkuras izmaiņas būtu nopietni jāskaidro, jāpamato, to ieviešana ir jāpieņem ne tikai fonda padomei, bet arī kultūras kopienai valstī.
9. Projektu konkursu organizēšanas principi – dalījums (liela detalizētība / bez detalizācijas) un regularitāte (noteikti regulāri projektu konkursi gadā / pieteikšanās bez laika ierobežojuma) ir atšķirīgi.
10. Kaut arī visiem apskatītajiem fondiem budžeti ir ievērojami lielāki kā Latvijā, atbalstīto projektu īpatsvars ir 40% - 50% no iesniegtajiem.
11. Finansējums pilnā mērā parasti netiek piešķirts, parasti prasot arī līdzfinansējumu.
12. Vairākos fondos finansējums organizāciju darbības nodrošināšanai tiek piešķirts vairāku gadu periodam (3-4), tādējādi mazinot administratīvo slodzi un organizāciju darbības nenoteiktību.
13. Lai izvairītos no iesniedzēju 'spekulācijām' ("labāk prasīt vairāk, tāpat jau visu neiedos"), daļai tāmes pozīciju iespējams noteikt prasāmās naudas summas limitus – par noteiktiem darbiem (1 prozas teksta tulkojuma lapa), vai par nostrādātu dienu skaitu (objekta restaurēšana).
14. Projektu konkursos citviet tiek atbalstītas arī tādas lietas, ko VKKF neatbalsta, piemēram, lieli infrastruktūras projekti, ilgstošas komponistu rezidences orķestros vai citos mūzikas kolektīvos, finansējums pieejams arī ārzemju organizācijām – festivālu producentiem, grāmatu izdevējiem, tulkotājiem, aprīkojuma iegāde kolektīvām mākslinieku darbnīcām u.c..

Ierosinājumi

- Saistīt finansējuma sadali fondā ar valsts finansējuma sadales kārtību nozarēm. Nozarēs, kurās nav valstiski atbalstītu organizāciju (literatūra, deja) piešķirt proporcionāli lielāku atbalsta daļu.

- Regulāri sekot līdzi un vērtēt valsts finansēto organizāciju un nevalstiskā sektora, individuālo mākslinieku atbalsta proporciju, ņemot vērā nozaru dažādās struktūras un nozarē iesaistīto organizāciju skaitu un darbības mērogu.
- Nespējot atrast pamatotu pieeju finansējuma sadalei pa nozarēm – apsvērt iespēju attiekties no nozaru dalījuma.
- Noteikt projektu konkursos izmaksu limitu atsevišķām izmaksu pozīcijām.
- Nošķirt projektu atbalstu no radošajām stipendijām un organizāciju uzturēšanas uzdevumiem, katram atbalsta veidam piemērojot atbilstošus vērtēšanas kritērijus un neliekot savā starpā konkurēt nesalīdzināmām lietām.

4.5.3. Eksperti, projektu vērtēšana

15. Projektu vērtēšanas pieejā izteikti dominē ekspertu vērtēšanas pieeja.
16. Atskaišu sistēmas ir atšķirīgas, to nosaka gan piešķirtā finansējuma apjoms, gan finanšu instrumentu tradīcijas un iespējas darbā ar atskaitēm. Igaunijā tiek kritizēta esošā projektu atskaišu sistēma kā tāda, kas neļauj novērtēt naudas izlietojuma lietderību.
17. Atskaites ir nozīmīgs lēmumu pieņemšanas procesa elements, ar tām vismaz divos fondos iepazīstas arī eksperti.
18. Zviedrijā eksperti skatās izrādes, lasa žurnālu pēdējos numurus pirms lēmumu pieņemšanas – tādējādi tiek sekots līdz atskaitēs norādītajai informācijai, kas palīdz pieņemt lēmumus nākamajos konkursos.
19. Noraidījuma iemeslu paskaidrošana šķiet būtiska visiem analizētajiem finanšu instrumentiem, tomēr daļa atzīst, ka pieteikumu apjoms ir pārāk liels, lai sniegtu detalizētu rakstisku informāciju par atteikuma iemesliem, tādēļ tiek piedāvāta iespēja telefoniski saņemt atbildes uz jautājumiem. Rakstiskā informācija par atteikuma iemesliem ir vairāk formāla.
20. Eksperti Igaunijā tiek atlasīti līdzīgi kā Latvijā, Zviedrijā ekspertus izvēlas Kultūras padomes darbinieki, pirmo reizi šogad izsludināts atklāts konkurss, Skotijā eksperti ir *Radošās Skotijas* algoti darbinieki.

Ierosinājumi

- Ekspertus regulāri nodrošināt ar viņu pieņemto lēmumu statistisku analīzi, pārskatiem, lai uzlabotu lēmumu pieņemšanas kvalitāti un izpratni par lēmumu ietekmi uz nozaru attīstību.
- Noteikt atšķirīgas prasības un atskaitīšanās nosacījumus atkarībā no atbalsta apjoma, atvieglojot mazo projektu iesniedzēju un fonda administratīvo slodzi.

- Rīkojot atklātus konkursus uz ekspertu vietām, mazināt sabiedrības aizspriedumus par to, ka ekspertu lokā ir 'izredzētie'.
- Ekspertiem nodrošināt legālas tiesības pieprasīt biļetes uz atbalstīto projektu aktivitātēm un izvirzīt par pienākumu tās apmeklēt.
- Stingri sekot interešu konfliktu situāciju novēršanai.

4.5.4. Iekšējā un ārējā komunikācija

21. Mājas lapas un gada pārskati sniedz plašu statistisku un vizuālu ieskatu atbalstīto projektu datos.
22. Intensīva un aktīva monitorēšana un finansējuma sadales procesa analīze un interpretācija ir nozīmīgs fonda darba instruments. Ar to regulāri būtu jāiepazīstina eksperti un padome, lai būtu uzskatāmāka lēmumu ietekme. Monitoringa informācija ir labs instruments komunikācijai ar nozarēm, lai aktivizētu un sekmētu kvalitatīvu projektu iesniegšanu.
23. Svarīga kopienas pozitīvā attieksme – finanšu instrumenti komunicē, mudina pieteikties, palīdz izstrādāt pieteikumus. Aktīva, atraktīva, uzskatāma un mūsdienīga komunikācija ar sabiedrību un kultūras nozari, kultūras kopienas informēšana ir tā, kas nodrošina pozitīvo attieksmi.
24. Fondam būtiski darboties ne tikai kā finansējuma sadalītājam, bet arī kā mākslas un kultūras aizstāvim (*advocacy*), tādējādi sekmējot ne tikai savu reputāciju, bet arī mākslas un kultūras jomas novērtējumu sabiedrībā kopumā, kas ir būtisks priekšnosacījums valsts finansējuma sadales procesā.

Ierosinājumi

- Intensificēt komunikācijas aktivitātes, informējot sabiedrību un mākslas un kultūras kopienu par fonda darbību, atbalstītajiem projektiem, labajiem piemēriem, atbalsta statistiku atraktīvā un pievilcīgā veidā.
- Uzlabot mājas lapas dizainu un funkcionalitāti, padarot to lietotājam draudzīgāku un vizuāli pievilcīgāku.
- Papildināt gada pārskatu (vai veidot atsevišķu pārskatu) ar informāciju par iesniedzēju profilu, atbalsta pozīcijām, apmeklētāju skaitu un ieguvumiem, apsvērt iespēju izmantot vairāk ilustrāciju, grafiku, infogrammu, padarot informāciju uzskatāmāku un uztveramāku²⁹.
- Aktīvāk sniegt informāciju par VKKF darbības ietekmi un apjomu, tādējādi skaidrojot sabiedrībai fonda lomu un stiprinot tā kā viedokļu līdera pozīcijas kultūras nozarē un sabiedrībā kopumā.

²⁹ Skat. Nīderlandes Skatuves mākslas fonda. Radošās Skotijas, Lietuvas Kultūras padomes gada pārskatus. Pieejami:

http://www.fondspodiumkunsten.nl/content/publicatie/i_027/fpkjaarverslag2014.pdf;

<http://www.ltkt.lt/apie-ltkt/2014-m-ataskaita>, http://www.creativescotland.com/data/assets/pdf_file/0003/33447/Creative-Scotland-Annual-Review-2014-15.pdf

5. VKKF KULTŪRAS NOZARU DALĪBNIKU RAKSTUROJUMS

Šajā nodaļā apkopoti dati un informācija, kas raksturo kultūras nozaru dalībnieku struktūru, kā arī nozarēs aktuālākās problēmas un vajadzības. Nodaļas saturs balstīts vairākās pētījuma aktivitātēs: VKKF projektu datu bāzes statistiskajā analizē, VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīvās aptaujas rezultātos, kultūras nozaru dalībnieku un politikas veidotāju padziļināto interviju un diskusiju saturā. Nodaļā iekļautā analīze sniedz daudzpusīgu un detalizētu skatījumu uz kultūras nozaru dalībniekiem, to vajadzībām, kas sekojoši ļauj labāk izprast un definēt nozaru kopīgās un atšķirīgās iezīmes, lai vērtētu to nepieciešamības finansējuma aspektā.

5.1. VKKF kultūras nozaru dalībnieku struktūra

VKKF kultūras nozaru dalībnieku struktūru iespējams raksturot dažādos tās aspektos – pēc juridiskās formas, pēc pārstāvētās nozares, pēc saņemtā finansējuma apjoma, pēc atbalsta intensitātes u.c.. Dažādos datu avotos un dažādos datu griezumos dati par kultūras nozaru dalībniekiem nedaudz atšķiras, tomēr kopējās tendences ir līdzīgas.

5.1.1. Juridiskais statuss

VKKF projektu datu bāzes datu statistiskie aprēķini pēc piešķirtajām summām liecina, ka finansējuma saņēmēji visbiežāk ir biedrības – 42% no kopējā 2014. gadā VKKF piešķirtā finansējuma saņēmēju tieši biedrības un vēl 5% – nodibinājumi. Valsts kontroles revīzijas ziņojumā minēts, ka 2014. gadā finansējumu kopumā saņēmušas 225 biedrības un nodibinājumi.³⁰ Gandrīz ceturto daļu finansējuma saņēmušas sabiedrības ar ierobežotu atbildību, bet desmito daļu – privātpersonas. Atsevišķas atšķirības novērojamas konkrētu VKKF nozaru griezumā. Piemēram, filmu mākslas nozarē finansējuma lielāko daļu saņēmušas SIA, mūzikas un dejas, kā arī teātra mākslas nozarēs vairāk kā citās finansējumu saņēmušas VSIA, u.c..

³⁰ Kultūras ministrijas piešķirto dotāciju biedrībām un nodibinājumiem likumība, lietderība un efektivitāte. Revīzijas ziņojums. 2.4.1-23/2014. Latvijas Republikas Valsts kontrole. 2015.

Attēls 5. VKKF projektu iesniedzēji 2014.gadā pēc juridiskās formas (pēc piešķirtā finansējuma apjoma) (%; summa)

Datu avots: VKKF projektu datu bāze, autoru aprēķini

Piezīme: Aprēķinos izmantoti dati par projektiem piešķirto summu. Tā var atšķirties no saņemtās/izlietotās summas (summas pēc fakta).

	% īpatsvars no visas piešķirtās kopsummas	Piešķirtā summa, EUR
Biedrība	42	2 900 015
SIA	23	1 575 337
Privātpersona	9	597 315
Nodibinājums	5	355 825
Valsts dibināta augstskola	4	308 084
VSIA	4	300 410
Pašvaldība	3	201 346
Pašvaldības iestāde	2	149 896
Plānošanas reģions	2	117 000
Valsts aģentūra	2	110 174
Draudze	1	75 643
Valsts iestāde	1	61 030
Pašvaldības aģentūra	1	48 265
Izglītības iestāde	1	36 300
PSIA	0,3	24 100
Akciju sabiedrība	0,3	18 000
Reliģiska organizācija	0,2	16 880
Pašnodarbināta persona	0,1	8 723
Individuālais komersants	0,1	4 900

Attēls 6. VKKF projektu iesniedzēji 2014.gadā pēc juridiskās formas un nozares (piešķirtā finansējuma apjoms, EUR)

Datu avots: VKKF projektu datu bāze, autoru aprēķini

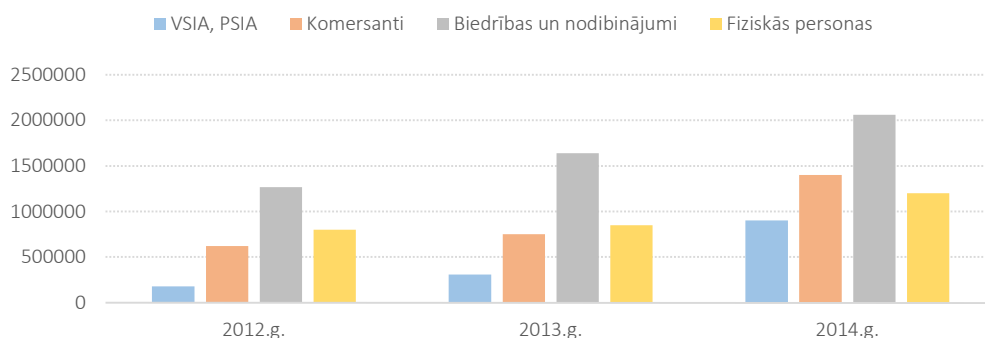
Piezīme: Aprēķinos izmantoti dati par projektiem piešķirto summu. Tā var atšķirties no saņemtās/izlietotās summas (summas pēc fakta).

	KOPĀ	Dizains un arhitektūra	Filmu māksla	Kultūras mantojums	Literatūra	Mūzika un deja	Starpdisciplinārie projekti	Teātra māksla	Tradicionālā kultūra	Vizuālā māksla	Mērķziedojumi
Biedrība	2 900 015	80 340	87 685	123 569	190 649	175 016	1 359 906	183 563	94 412	215 613	389 262
SIA	1 575 337	88 266	298 359	40 776	143 632	50 150	359 394	75 200	36 000	75 282	408 278
Privātpersona	597 315	18 000	29 993	61 246	141 220	56 950	30 074	9 800	23 900	224 132	2 000
Nodibinājums	355 825	500	16 594	39 900	34 968	93 700	107 203	13 800	1 500	2 160	45 500
Valsts dibināta augstskola	308 084	1 840	10 978	6 536	10 228	13 810	232 236	17 084	1 565	6 539	7 268
VSIA	300 410			2 000		156 050	57 900	81 080	3 380		
Pašvaldība	201 346	2 000		87 562	5 389	11 690	49 148		13 910		31 647
Pašvaldības iestāde	149 896			47 690	2 895	3 850	21 840	3 000	1 441	1 180	68 000
Plānošanas reģions	117 000										117 000
Valsts aģentūra	110 174	5 000		22 258	8 900		68 885	2 775	1 356	1 000	
Draudze	75 643			70 443		3 400					1 800
Valsts iestāde	61 030			26 500	3 767		19 050			1 000	10 713
Pašvaldības aģentūra	48 265	350		19 300	1 375	5 500	19 940				1 800
Izglītības iestāde	36 300	2 000		1 500	1 300	2 250	2 250				27 000
PSIA	24 100					1 600	9 500	13 000			
Akciju sabiedrība	18 000				18 000						
Reliģiska organizācija	16 880			12 880			2 500		1 500		
Pašnodarbināta persona	8 723	1 000		290		300		394		6 739	
Individuālais komersants	4 900			4 900							

Dati jau minētajā Valsts kontroles revīzijas ziņojumā liecina, ka pēdējo trīs gadu laikā VKKF finansējuma saņēmēju struktūrā visbūtiskāk pieaudzis valsts un pašvaldību komercsabiedrību īpatsvars. Tāpat nedaudz palielinājies komercsabiedrību īpatsvars, savukārt biedrību un nodibinājumu un fizisko personu īpatsvars saglabājies aptuveni līdzīgs.

Attēls 7. VKKF piešķirtā finansējuma apmēra sadalījums pēc saņēmēju juridiskās formas (EUR)

Datu avots: Kultūras ministrijas piešķirto dotāciju biedrībām un nodibinājumiem likumība, lietderība un efektivitāte. Revīzijas ziņojums. 2.4.1–23/2014. Latvijas Republikas Valsts kontrole. 2015.

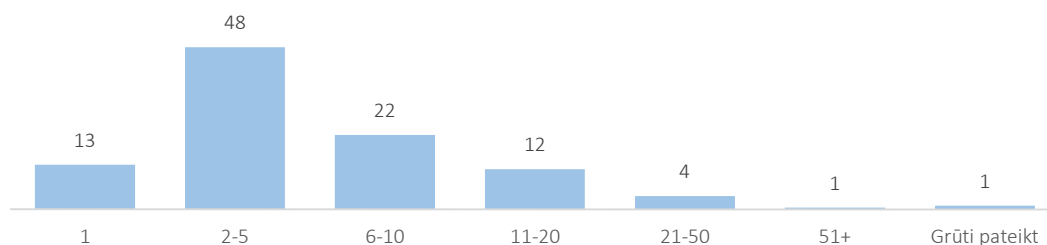


5.1.2. Projektu iesniegšanas aktivitāte

Puse no projektu iesniedzējiem pēdējo trīs gadu laikā ir iesnieguši 2 līdz 5 projektu pieteikumus, bet katrs piektais – 6 līdz 10. Tikai 13% ir tādu, kuri iesnieguši tikai vienu pieteikumu, bet kopumā 17% – tādu, kuri iesnieguši vairāk kā 10 projektus. Skaitliski vairāk projektu iesniegušas komercsabiedrības un sabiedriskās, nevalstiskās organizācijas, bet mazāk – pašvaldību institūcijas.

Attēls 8. Pēdējo trīs gadu laikā VKKF iesniegto projektu skaits (%)

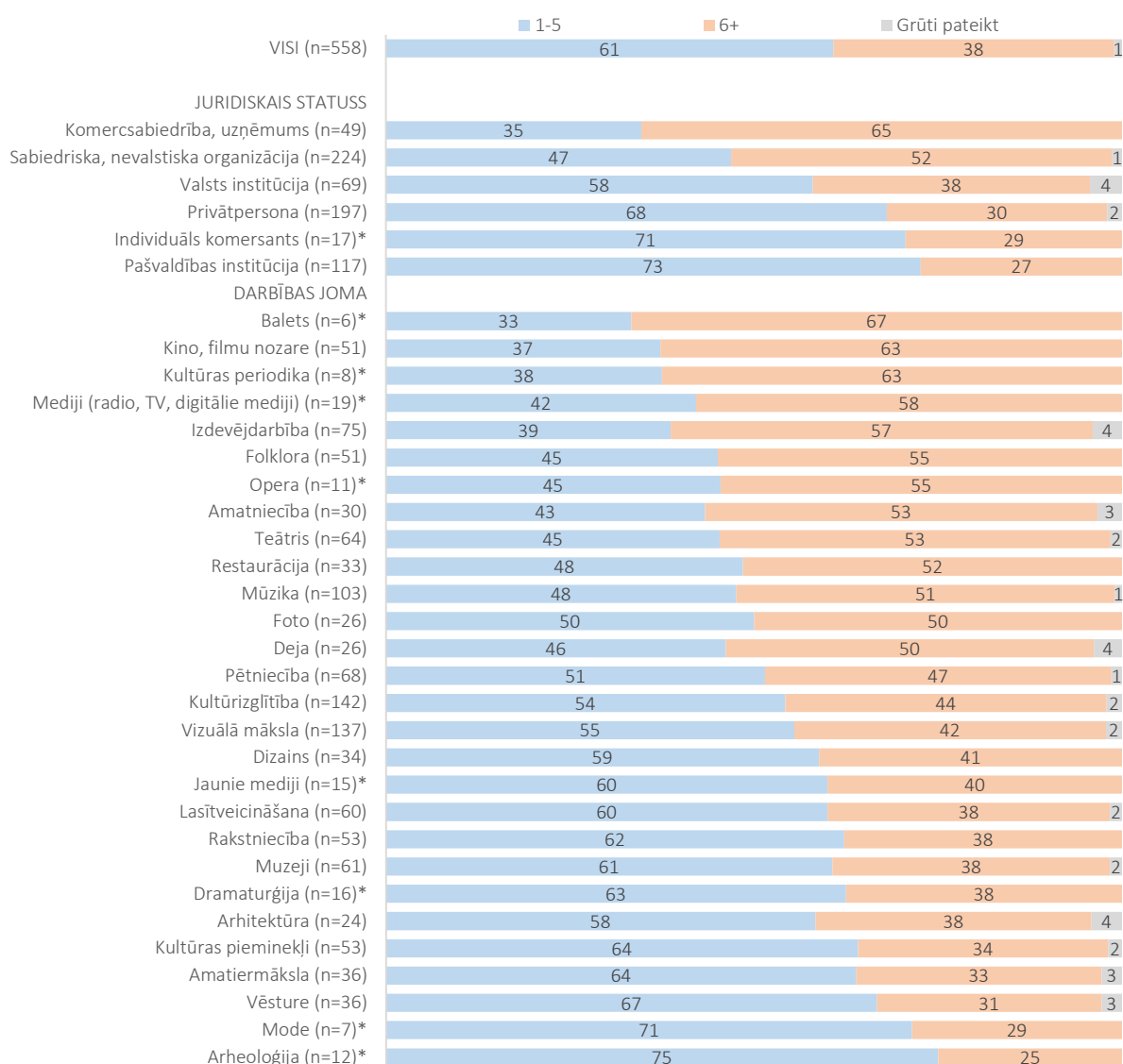
Datu avots: VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīva aptauja.



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=558

Attēls 9. Pēdējo trīs gadu laikā VKKF iesniegto projektu skaits juridisko formu un darbības jomu griezumā (%)

Datu avots: VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīva aptauja.



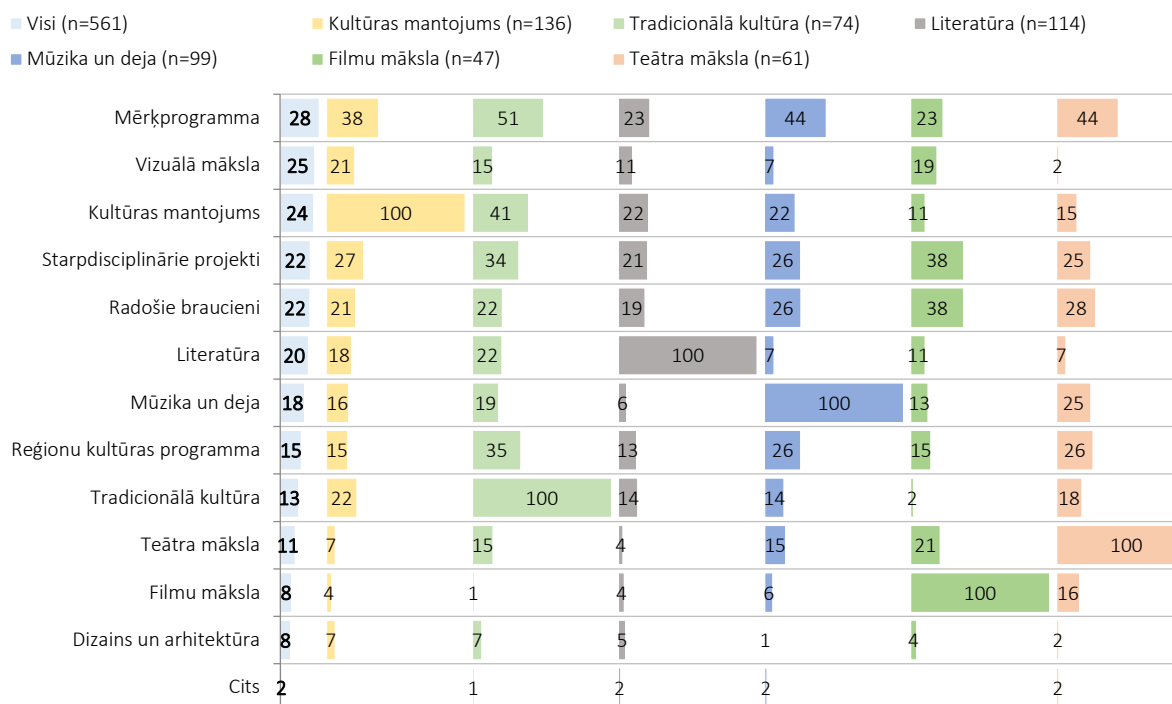
Bāze: respondenti konkrētajās mērķa grupās, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

*Nepietiekams respondentu skaits pilnvērtīgas statistiskās analīzes veikšanai

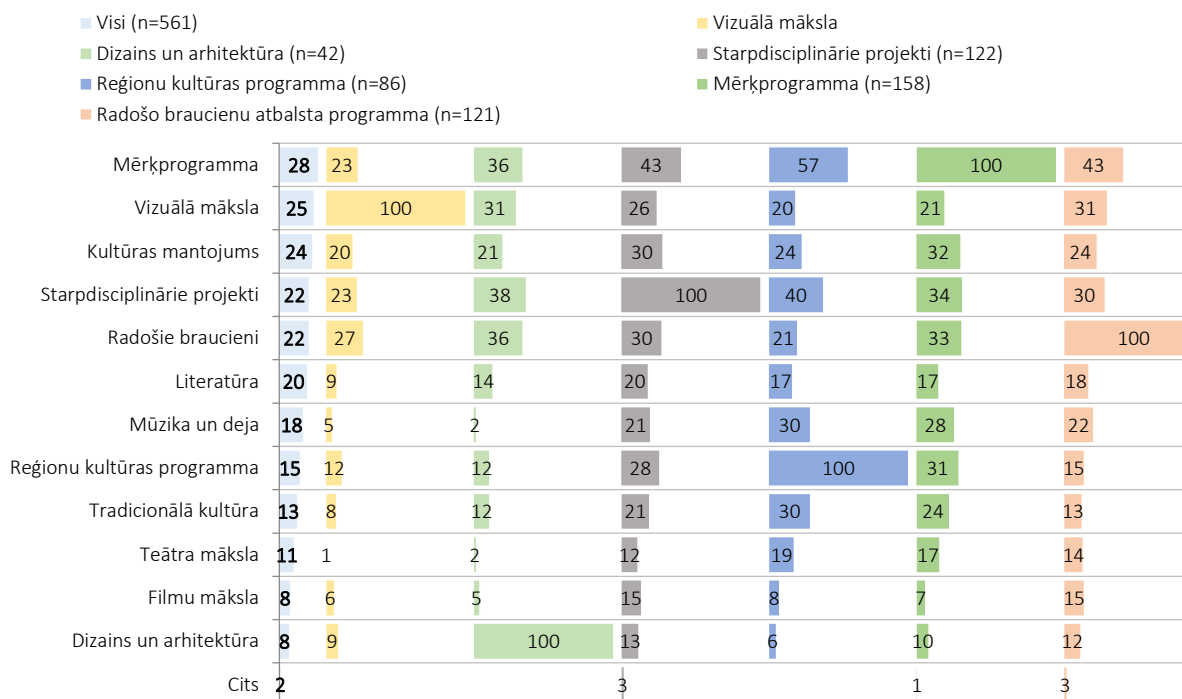
Aptaujas dati arī liecina, ka projektu pieteikumi tiek iesniegti dažādos projektu konkursos. Piemēram, 38% no tiem, kuri pēdējo trīs gadu laikā ir iesnieguši projektus kultūras mantojuma nozarē, ir snieguši projektu pieteikumus arī mērķprogrammā, 27% – starpdisciplināro projektu programmā, 21% – vizuālajā mākslā. Līdzīgi arī citu nozaru gadījumos. Salīdzinoši lielāka dažādu nozaru pieteikumu pārklāšanās novērojama reģionālo kultūras programmu, tradicionālās kultūras, starpdisciplināro projektu un mērķprogrammas gadījumos, proti – šajās programmās pieteikumus iesniegušie salīdzinoši biežāk iesniedz pieteikumus arī citos projektu konkursos. Savukārt tikai savas nozares ietvaros projektus izteiktāk iesniedz literatūras, vizuālās mākslas un mūzikas un dejas projektu konkursos dalību ņemotšie.

Attēls 10. Pēdējo trīs gadu laikā iesniegtie projekti VKKF nozaru griezumā (%)

Datu avots: VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīva aptauja.



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

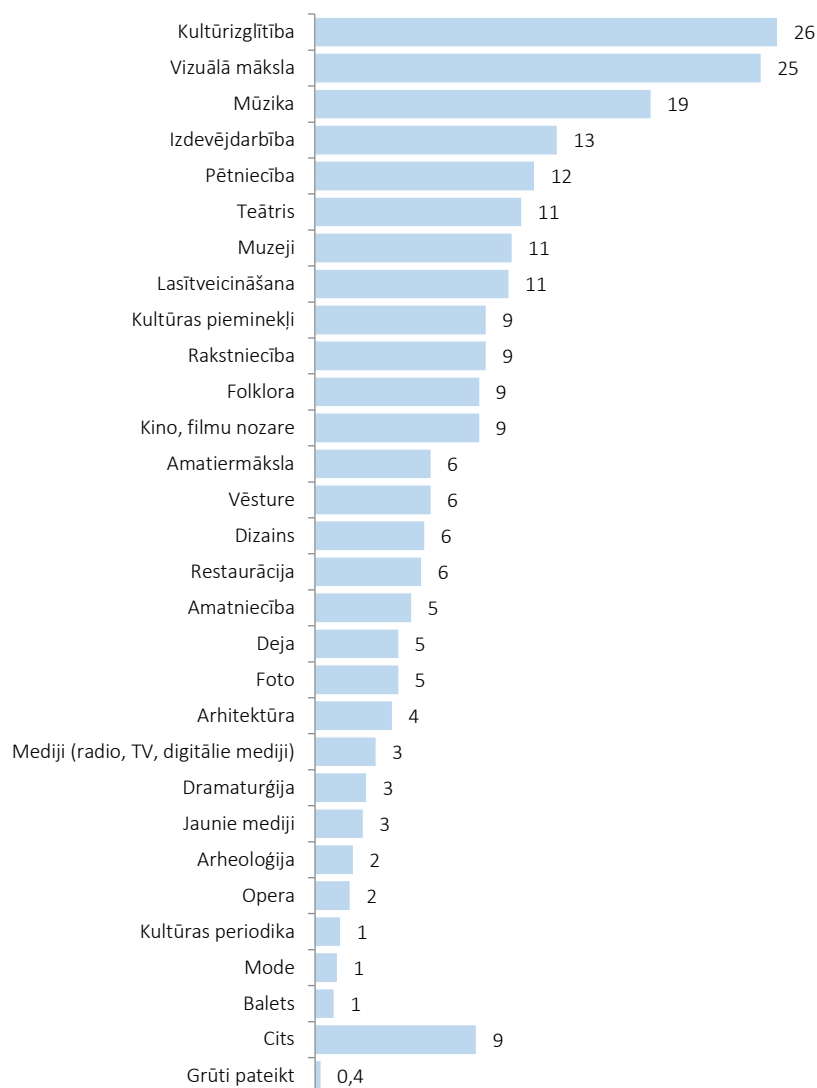
5.1.3. Pārstāvētās darbības jomas

Lai gan VKKF tiek izdalītas astoņas nozares, projektu iesniedzējus iespējams klasificēt daudz plašākā un detalizētākā nozaru griezumā. 26% no projektu iesniedzējiem aptaujā norādījuši, ka darbojas

kultūrizglītības jomā, 25% – vizuālās mākslas jomā, bet katrs piektais – mūzikas jomā. Bieži pārstāvētas ir arī tādas jomas kā izdevējdarbība, pētniecība, teātris, muzeji, lasītveicināšana, kultūras pieminekļi, rakstniecība, folklorā, kino un filmu nozare. Salīdzinoši retāk starp projektu iesniedzējiem sastopami baleta, modes, kultūras periodikas, operas, arheoloģijas un jauno mediju pārstāvji.

Attēls 11. VKKF projektu iesniedzēju darbības jomas (%)

Datu avots: VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīva aptauja.



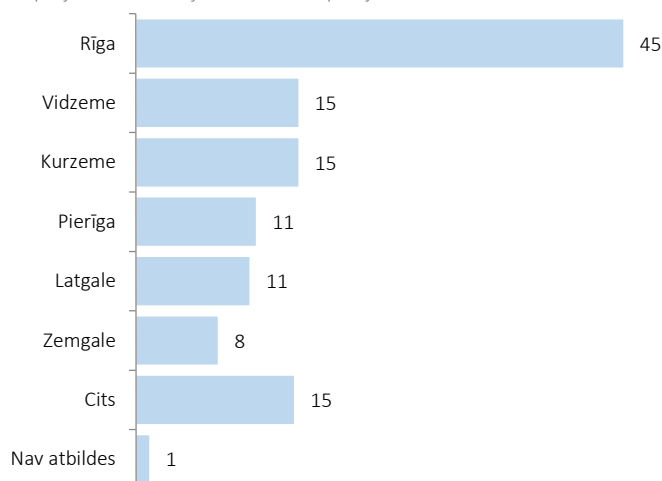
Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=560

5.1.4. Reģioni

Datu analīze par projektu iesniedzēju pēdējo jeb jaunāko iesniegto un atbalstīto projektu liecina, ka 79% VKKF atbalstīto projektu tiek īstenoti konkrētā ģeogrāfiskā vietā (pilsētā vai novadā). No tiem 45% tiek īstenoti Rīgā, 15% – Vidzemē, 15% – Kurzemē, pārējos reģionos – ne vairāk kā 10%. Detalizētāka analīze liecina, ka 13% projektu tiek īstenoti lielpilsētās, bet 43% – novados.

Attēls 12. VKKF projektu īstenošanas ģeogrāfija pēc reģiona (%)

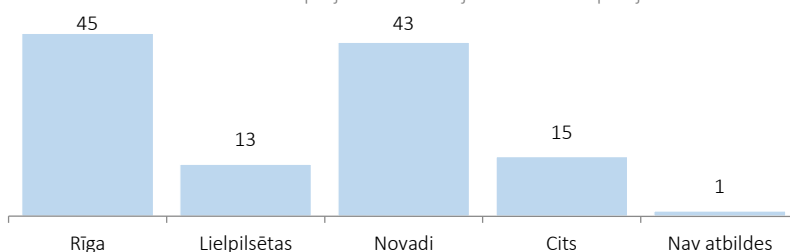
Datu avots: VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīvā aptauja.



Bāze: respondenti, kuru projekts tika/tiks īstenots konkrētā ģeogrāfiskā vietā un tie, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu, n=314

Attēls 13. VKKF projektu īstenošanas ģeogrāfija pēc apdzīvotas vietas tipa (%)

Datu avots: VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīvā aptauja.



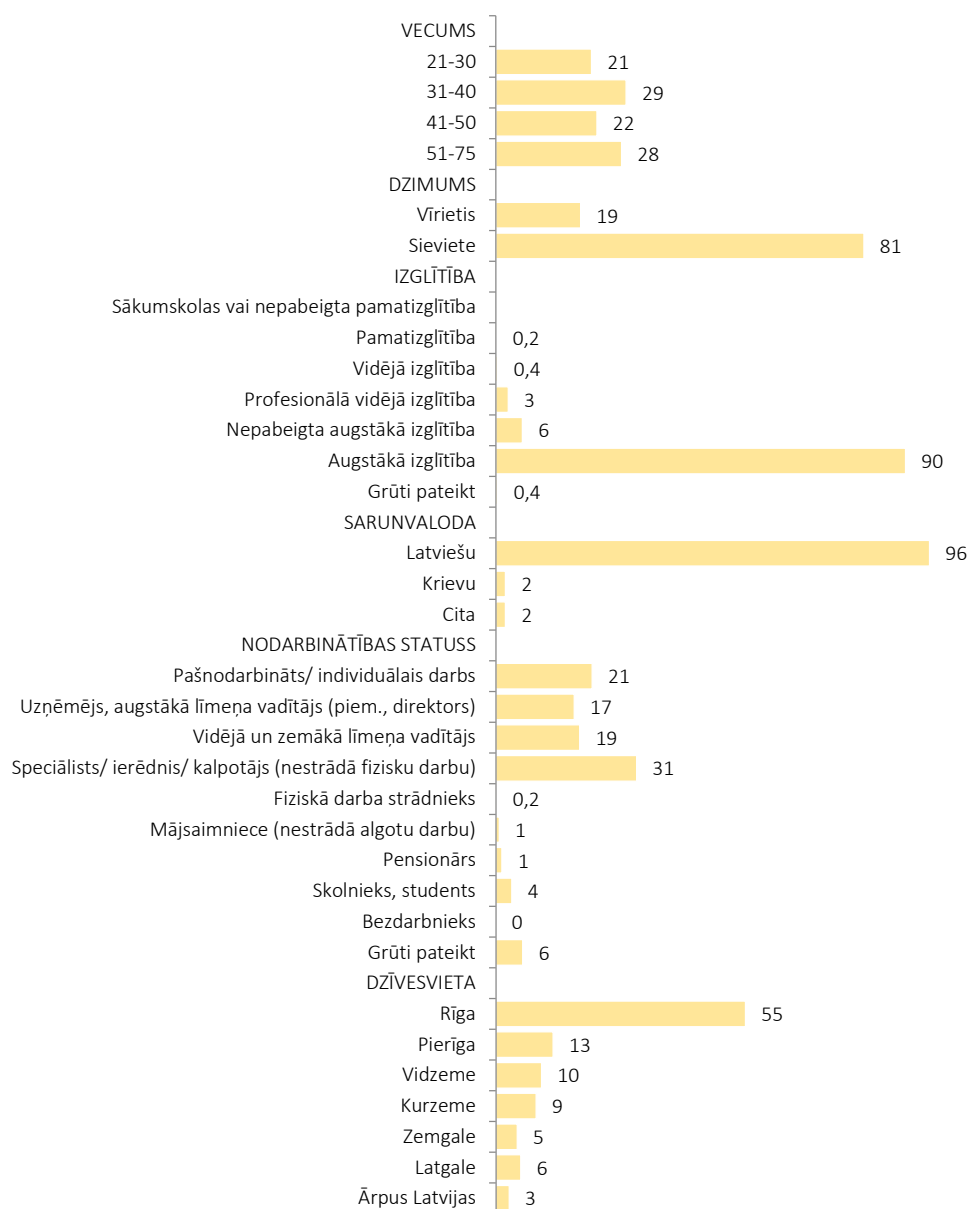
Bāze: respondenti, kuru projekts tika/tiks īstenots konkrētā ģeogrāfiskā vietā un tie, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu, n=314

5.1.5. Sociāli demogrāfiskais profils

VKKF projektu iesniedzējus pārstāvošo personu sociāli demogrāfiskais profils liecina, ka projektu iesniedzēju vidū ir vienlīdz pārstāvētas dažādas vecuma grupas, savukārt dzimumu aspektā sieviešu pārsvars ir izteikts (81%), tāpat kā ikdienas sarunvalodas griezumā novērojams latviešu izteikts pārsvars (96%). Absolūtais vairākums – 90% – projektu iesniedzēju ir personas ar augstāko izglītību. Pēc nodarbinātības statusa 31% ir speciālisti, ierēdņi vai kalpotāji, bet 21% – pašnodarbinātie, 17% – augstākā līmeņa vadītāji, un 19% – vidējā līmeņa vadītāji. Dati par dzīvesvietu liecina, ka 55% projektu iesniedzēju ir rīdnieki un vēl 13% – Pierīgā dzīvojošie. Aptuveni katrs desmitais projektu iesniedzējs ir Vidzemes un Kurzemes iedzīvotājs, bet mazāk pārstāvēta ir Latgale un Zemgale (5%-6%). Jāpiemin arī, ka 3% no projektu iesniedzējiem dzīvo ārvalstīs.

Attēls 14. VKKF projektu iesniedzēju pārstāvošo personu sociāli demogrāfiskais profils (%)

Datu avots: VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīva aptauja.



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=511

5.2. VKKF kultūras nozaru problēmas un dalībnieku vajadzības: kopīgais un atšķirīgais

VKKF kultūras nozaru vajadzības ir skatāmas kā viens no kritērijiem, kas jāņem vērā, definējot VKKF finansējuma sadalījuma pamatprincipus. Šobrīd VKKF nozaru vajadzības finansiālā aspektā tiek noteiktas, apkopojot statistiku par katras nozares projektu un radošo braucienu konkursos iesniegto projektu pieteikumu skaitu un iesniegto projektu pieprasīto finansējumu. Nozaru vajadzības saturiskā aspektā nav sistemātiski pētītas, kaut nozaru ekspertiem un VKKF administrācijai, protams, ir vispārējs priekšstats par katras nozares specifiskajām vajadzībām. Lielā mērā nozares prioritāro vajadzību noteikšana šobrīd tiek atstāta uz VKKF nozaru ekspertu pleciem, kuru kompetencei teorētiski būtu

jāsniedzas pāri individuālajam profesionālajam statusam un interesēm. Šī pētījuma ietvaros nozaru vajadzības tika pētītas, izmantojot gan kvalitatīvās (padziļinātās intervijas un fokusgrupu diskusijas), gan kvantitatīvās (projektu atskaišu datu bāzes analīze un projekta pieteicēju elektroniskā aptauja) datu ieguves metodes. Netiešā veidā temats tika skarts VKKF ekspertu un administrācijas pārstāvju intervijās, bet konkrēti dati, kas norāda uz nozares problēmu un vajadzību izpratni un apzinātību, iegūti VKKF nozaru (Literatūra, Mūzikas un dejas māksla, Teātra māksla, Filmu māksla, Vizuālā māksla, Dizains un arhitektūra, Kultūras mantojums un Tradicionālā kultūra) fokusgrupu diskusijās.

Nozaru vajadzību temata izpētē jāņem vērā sekojoši faktori:

- Kultūras sektorā arvien lielāku īpatsvaru iegūst radošie projekti (skatīt arī citu valstu pieredzi 4. nodaļā), kuri nav viennozīmīgi attiecināmi uz kādu no minētajām nozarēm, jo tajos iesaistīti dažādu kultūras un mākslas nozaru dalībnieki un to gala produkts nav klasificējams kā vienai konkrētai nozarei piederīgs. Tātad kultūras telpā aktualizējas un palielinās dalībnieku grupas ar finansiālajām vajadzībām, kuras nevar viennozīmīgi attiecināt uz kādu no līdz šim definētajām VKKF nozarēm. Šie kultūras sektora dalībnieki var startēt starpdisciplināro projektu konkursos, taču līdzšinējā starpdisciplināro konkursu prakse VKKF ir neviennozīmīgi vērtēta gan iesniegto projektu skaidrības un kvalitātes aspektā, gan ekspertu izpratības un kvalifikācijas ziņā.
- Tikai nosacīti ir iespējams runāt par vienas nozares problēmām un tās dalībnieku vajadzībām, tai skaitā finansiālajām, kā par homogēnu kopumu. Vienas nozares ietvaros dalībnieku grupu (pēc juridiskā statusa, pēc reģionālās piederības, pēc piederības amatiermākslai vai profesionālajai mākslai) vajadzības ļoti atšķiras, jo problemātika, kas jārisina, lielā mērā izriet no kultūras procesa dalībnieka piederības/nepiederības kādai organizācijai, organizācijas juridiskā statusa, izmēra, jaunrades projekta satura u.tml.. Tas ir iemesls projektu nesalīdzināmībai un nereti kavē objektīva lēmuma pieņemšanu par finansējuma piešķiršanu vai nepiešķiršanu.

Minētais kalpo par pamatojumu tam, ka pētījumā vairāk centāties atklāt katras VKKF nozares attīstības un problēmu specifiku, kā arī tos kultūras procesa elementus, kas nepadodas VKKF nozaru līdzšinējam strukturējumam. Tas ļautu formulēt ieteikumus finansējuma sadalījumam katrai nozarei, kā arī nozaru pārstrukturēšanai radikālāku VKKF reformu gadījumā. Turpinājumā raksturosim nozaru un reģionālo fokusgrupu diskusijās atklātās katrai nozarei tipiskākās problēmas un no tām izrietošās VKKF nozaru vajadzības, lai identificētu nozares darbības nosacījumu un finansiālo vajadzību specifiku.

Jāuzsver, ka šīs nodaļas ietvaros formulētās nozaru problēmas un vajadzības raksturo katras nozares “iekšēju” un zināmā mērā “nozariski subjektīvu” skatījumu uz minēto tematu un nav uztverams kā vienīgais objektīvais finansējuma piešķiruma pamatojums. VKKF lēmumu pieņemšanā nozaru vajadzības būtu jāskata kontekstā ar valsts kultūrpolitikas stratēģiskajiem mērķiem un kultūras/mākslas sektora kopīgajām finansējuma problēmām un vajadzībām.

Nozaru vajadzību temats diskusijās tika cieši saistīts ar nozares “nosaukuma” un tās aptvertā sektora robežu jautājumu (skatīt arī 7.2. apakšnodaļu).

5.2.1. Literatūras nozare

Kultūras darbinieki, kuri ir darbojušies kā VKKF literatūras nozares eksperti vai bijuši projektu iesniedzēji projektu konkursos, uzskata, ka literatūras nozares attīstības iespējas ir ļoti apdraudētas, jo ir vairāki faktori, kas būtiski kavē nozares attīstību. Problēmas, kuras nozares pārstāvji uzrāda kā aktuālas literatūras nozarei, ir ļoti dažādas un pārskatāmības dēļ tās nosacīti var strukturēt, izdalot “iekšējos” un “ārējos” nozares attīstību kavējošos faktoros.

Iekšējie nozares attīstību kavējošie faktori:

- Rakstnieku ienākumu zemais līmenis un sociālā neaizsargātība.
- Pretrunas, kuras rada literāras jaunrades finansēšana no valsts budžeta un izdevējdarbības komercializācija.
- Nozares darbības institucionalizācijas pakāpe.
- Tulkošanas ierobežotās iespējas.

Ārējie nozares attīstību kavējošie faktori

- Sabiedrības informēšanas problēmas par jaunumiem latviešu literatūrā.
- Latviešu literatūras vieta vispārējās izglītības sistēmā.
- Rakstnieku, literatūras un lasīšanas zemais prestižs sabiedrībā.
- Latviešu autoru izdoto grāmatu pieejamība/nepieejamība.
- Grāmatu tirgus apgūšanas problēmas (eksports, mārketinga, reklāma).

Ar katru no šiem faktoriem ir saistītas arī noteiktas nozares vajadzības, tāpēc īsi raksturosim katru no problēmām.

Nozares dalībnieki īpašu uzmanību pievērš rakstnieku zemajam un nenoteiktajam atalgojumam, kā arī vairākiem apstākļiem, kas sekmē radošo personu sociālo neaizsargātību. Diskutanti apgalvo, ka literārā jaunrade nevar nodrošināt ienākumus, kas ļauj to saglabāt kā vienīgo profesionālās darbības jomu. Kā būtisks sociālo garantiju apdraudējums tiek skatīta tieši ienākumu neregularitāte, kas traucē gan attīstīt jaunrades potenciālu, gan samazina sociālo iemaksu stabilitāti. Kāds respondents norāda, ka, nodarbojoties tikai ar rakstniecību, nav iespējams uzturēt ģimeni, kas liecina, ka literāta nodarbe drīzāk skatāma kā hobijs, ne pastāvīga profesionāla nodarbošanās. Ar ironiju tiek norādīts, ka

...rakstnieks Latvijā var izdzīvot no rakstīšanas, pavisam noteikti, taču viņš nedrīkst būt ģimenes galva, viņš nedrīkst uzņemties atbildību par ģimeni. Visādā gadījumā bērni jau viņam noteikti nedrīkst būt.

Kā iemesls situācijai tiek minēts faktors, ka rakstnieku galvenais darba devējs varētu būt izdevniecība, taču tajā pašā laikā tās pienākums nav nodrošināt rakstniekam regulārus ienākumus.

Zināms iemesls problēmai, ka autoriem nav šis sociālais nodrošinājums, ir tas, ka grāmatniecības nozare un izdevējs nav tā iestāde, kas var to nodrošināt un kurai tas principā arī nebūtu jādara.

Fakts, ka literārās jaunrades darbs var sasniegt auditoriju tikai ar izdevējdarbības palīdzību, kas darbojas saskaņā ar tirgus principiem un funkcionē kā komerciāla joma, sarežģī finanšu menedžmentu šajā nozarē un liek meklēt efektīvu publiskā un privātā finansējuma piesaistes modeli.

Literatūras nozarē darbojas rakstnieki, kurus finansē valsts un tad ir izdevēji, kuri ir privātā uzņēmējdarbība. Tas rada problēmas. Grāmatniecībā ir lietas, kas neattiecas uz kultūru, šī starp-nozarība ir nozares problēma.

Valsts finansējuma piešķiršana literārā jaundarba radīšanai var radīt grāmatu tirgus izkropļojumu, savukārt izdevējdarbības tirgus intereses var neviennozīmīgi ietekmēt literatūras kā mākslas nozares attīstību. Tiek norādīts, ka balansu varētu veidot, ja arī valsts īstenotu izdevējdarbību.

Bet literatūrā nav neviena valsts dotēta izdevniecība, kura būtu dotēta, lai izdotu latviešu literatūru, lai latviešu literatūra kā identitātes nesējs varētu pastāvēt.

Nozares institucionalizācijas nepietiekamība tiek akcentēta kā ļoti būtisks iemesls, kas traucē nozarei pilnvērtīgi attīstīties un sadrumstalo aktivitātes. Rakstnieku Savienība kā ietekmīgākā nozares sabiedriskā organizācija diskusijas ietvaros netiek skatīta kā nozīmīgs nozari atbalstošs faktors. Ar nozares institucionalizāciju dalībnieki saprot tādu nozares darbību atbalstošu iestāžu esamību, kas saņemtu regulāru publisko finansējumu.

Finansējuma sadrumstalotība un nevienmērība dažādos literārā jaundarba radīšanas un izdošanas cikla posmos rada lielu apgrūtinājumu, kas īpaši asi izpaužas latviešu literatūras auditorijas mazskaitlības dēļ. Respondenti norāda uz to, ka latviešu valodā lasošā auditorija ir neliela un nozarei ļoti būtiski ir attīstīt tulkošanas darbu.

Būtisks virziens ir mūsu sarakstīto grāmatu turpmākais ceļš citās valodās pasaulē, jo mūsu tirgus ir maziņš, tātad tas ir kaut kas, par ko būtu jādomā.

Mūzika vai māksla ir saprotama bez tulkojuma, tur nav vajadzīgs starpnieks, lai to varētu aiznest arī pie ārzemju klausītāja. Bet mūsu nozarē ir noteikti vajadzīgs tulkojums.

Runājot par latviešu literatūras auditorijas apjomu, dalībnieki norāda, ka grūti precīzi raksturot auditorijas lielumu un struktūru, jo nav precīzu datu par nozarei svarīgiem darbības rezultātiem.

Statistika mums ir ļoti trūcīga. Protams, var jau teikt, ka statistika ir interpretējama. Mēs jau vienmēr pret to atduramies, ka ierēdņi mums piestāda ciparus, par kuriem mēs ļoti brīnāmies, un viņi savukārt netic mūsu cipariem. Objektīvo ciparu vienkārši nav.

Nozares iekšējās problēmas pastiprina nelabvēlīgais ārējo faktoru fons. Literāro jaundarbu un citu izdevumu auditorijas piesaistei liela nozīme ir mediju interesei un gribai informēt sabiedrību par jaunumiem literatūras un grāmatniecības jomā, taču respondenti uzskata, ka mediju aktivitāte un ieguldījums nozares atspoguļošanā ir ļoti mazs.

Vēl viena tēma ir informācija par grāmatām medijos. Nav jau tā, ka galīgi nav, bet vissāpīgākā droši vien ir televīzija, jo nu nav tur raidījumu par aktualitātēm mūsu jomā. Ja Francijā ir gadu gadiem populārs raidījums, kur katru rītu kaut kādas trīs vai piecas minūtes sabiedrībā pazīstami cilvēki vai literatūras zinātnieki runā par vienu konkrētu darbu, parunā, pastrīdās, un tā ir katru rītu par vienu konkrētu grāmatu.

Respondenti kā pozitīvo piemēru min Radio Klasika LR 1 un radio NABA, taču atzīst, ka:

...tie ir tādi margināli mediji, nu, Klasiku klausās 2% Latvijas iedzīvotāju, NABU varbūt pusprocents.

Kā latviešu literatūras auditorijas veidošanas instrumentu dalībnieki potenciāli saskata literatūras mācību vispārējās izglītības iestādēs, taču, arī šajā jomā tiek konstatēta problēma.

Faktiski labklājīga valsts, ar izredzēm uz nākotni, ir lasoša valsts. Savā valodā lasoša valsts un attiecīgi ir jābūt valsts attieksmei! Kā mēs stimulējam lasīšanu latviešu valodā un latviešu literāro darbu studijas? Nekā. Vajadzētu, lai pozitīva attieksme sākas skolā, nevis tā, kā tagad, kad tur veido derdzīgumu, pretīgumu pret klasiku lasīšanu. Faktiski būtu nevis jāceļ uz pjedestāla kāds atsevišķs, konkrēts autors, bet būtu jāveicina lasīšana sabiedrībā vispār. Un tad caur to jau būtu izpratne par to, ka mums tas ir vajadzīgs.

Diskusijas dalībnieki vienoti izsaka pārmetumus valsts izglītības politikas veidotājiem par to, ka netiek atbalstīta humanitāro zinātņu priekšmetu apguve vidējās un augstākās izglītības līmenī.

Un šobrīd situācija ir ļoti bēdīga arī no valsts puses. Absolūti netiek finansēta nozare, kas māca latviešu literatūru, latviešu valodu. Tātad humanitārie priekšmeti vispār ir atstāti maliņā, novārtā, jo mums atalgojums ir salīdzinoši krietni mazāks, nekā tas ir, piemēram, eksakto zinātņu pasniedzējiem.

Jāsāk ar skolām, lai ieinteresētu jauniešus, lai būtu vispār cita politika pret latviešu valodu, latviešu literatūru kā tādu, jo mēs zinām, ka skolā latviešu literatūra ir tikai viena nodarbība nedēļā, cik man ir zināms.

Literatūras apguves problēmas skolā tiek skatītas kā savstarpēji saistītas ar citu problēmas aspektu – rakstnieku, literatūras un lasīšanas zemo prestižu sabiedrībā kopumā.

Es domāju, ka, jā, būtisks ir jomas prestižs. Tas tāpat kā skolotājiem, skolotāju darbs nav prestižs, tāpat arī rakstnieki ir principā lūzeri.

Minētais tiek uzlūkots kā lasītāju auditorijas samazināšanos ietekmējošs faktors, kas, protams, atsaucas uz nozares attīstības iespējām.

Respondenti diskusijā min arī kādu paradoksālu faktu, kas liecina par pretējo – to, ka noteiktās sabiedrības grupās tomēr ir interese par latviešu literatūru, jo kāds respondents atklāj sekojošu pieredzi:

Es šad un tad ieeju Rīgas bibliotēku kopkatalogā, lai atrastu kādu grāmatu, un dažreiz ieraugu tādu ainu, ka uz kādu latviešu literāta grāmatu stāv rinda 10 cilvēki. Tas ir normāli? Tātad ir lasītāji, kas grib, bet grāmatas nav pieejamas.

Ar šo gadījumu tiek aktualizēts gan grāmatu pieejamības jautājums (tām sociālajām grupām, kuras nevar nopirkt grāmatas), gan grāmatu iepirkuma jautājums.

Lasītājs varbūt nevar atļauties nopirkt, bet varētu bibliotēkā paņemt. Un otrā pusē ir izdevējs un rakstnieks, kuri arī tur skaita kapeikas un labprāt pārdotu bibliotēkai vēl kādas piecas grāmatas, lai nebūtu tur tāda rinda, tāda ir tā situācija.

Problēma ir arī tas pats bibliotēku iepirkums, kas varētu būt trīsreiz dāsnāk finansēts no valsts puses.

Respondenti vairāku tematu kontekstā atzīst, ka nozares attīstību kavē tas, ka ar grūtībām tiek apgūts starptautiskais grāmatu tirgus. Kā vietējo, tā ārvalstu grāmatu tirgus apguvi apgrūtina gan milzīgā konkurence literatūras jomā, gan arī cīņa par cilvēku brīvo laiku, konkurējot ar jaunajām tehnoloģijām, sociālajiem tīkliem, sporta aktivitātēm un citiem brīvā laika pavadīšanas veidiem.

Kā lai mēs panākam, ka kāds mūsu grāmatas tur pamana? Svarīgi, lai grāmatas izturētu ne tikai citu grāmatu konkurencē, bet arī citu laika pavadīšanas veidu konkurencē.

Minētais raksturo nozares attīstību un nosaka būtiskākās nozares vajadzības:

- Veidot finansējuma piesaistes modeli, kas sekmētu darba tirgū konkurētspējīgu literārās jaunrades darbības atalgojumu.
- Stabilizēt literātu un izdevējdarbības komersantu ienākumu proporciju grāmatniecības sektorā, ņemot vērā gan tirgus pieprasījumu, gan izdevuma kultūras un māksliniecisko vērtību.
- Stiprināt nozares integritāti, NVO darbību literatūras un grāmatniecības jomā.
- Sekmēt mediju atbalstu sabiedrības informēšanā par jaunumiem nozarē.
- Atbalstīt literatūras apguvi vispārējās izglītības mācību iestādēs.
- Paaugstināt rakstnieku, literatūras un lasīšanas prestižu sabiedrībā.
- Precizēt latviešu grāmatu pieprasījuma apjomu un nodrošināt grāmatu iepirkumu bibliotēkās.
- Atbalstīt starptautisko grāmatu tirgu apgūšanas aktivitātes, grāmatu reklāmas un mārketinga aktivitātes.

Minēto vajadzību nodrošināšanai nepieciešams nozīmīgs finansējums un daļa no šīm vajadzībām, vismaz daļēji, jau tiek finansētas no dažādiem finanšu avotiem, tai skaitā VKKF. Respondenti atzīst, ka šobrīd visvieglāk pieejams finansējums literārajai jaunradei, bet vēlams būtu, ka tik pat daudz finansējums būtu pieejams sabiedrības izglītošanai literatūras jomā, latviešu literatūras popularizēšanā, bibliotēku iepirkumā un starptautisko tirgu apguves veicināšanā. Galvenā kritika tiek vērsta politikas veidotājiem izglītības jomā un literatūras nozarē, kam tiek pārmests, ka literatūras nozarei nav atbalstoša institucionalizēta sistēma, nav valsts dotētas organizācijas, nav valsts dotācijas jaunrades darbam, izglītības sistēma nav atbalstoša jomai, nav kopēja politiska attieksme pret latviešu valodas lomu Latvijas kā nācijas attīstībā. Grupā dominē priekšstats, ka nozares attīstības galvenais priekšnoteikums ir publiskais finansējums – valsts un pašvaldību dotācijas. Kopējo diskusijas garu iespaido vairāku dalībnieku paustā pārliecība, ka situācija literatūras nozarē ir vissliktākā, raugoties salīdzinājumā ar citām kultūras un mākslas nozarēm.

5.2.2. Mūzikas un dejas mākslas nozare

Mūzikas un dejas mākslas nozares vajadzību analīzes specifiku iepaido fakts, ka šīs nozares ekspertiem nākas pieņemt lēmumus par divu radikāli atšķirīgu mākslas nozaru pārstāvju projektu pieteikumiem un finansējuma pieprasījumu. Mūzika kā nozare aptver ļoti atšķirīgu žanru un to pārstāvošo organizāciju spektru. Nozarē un valsts politikas veidotāju vidē jau ilgstoši ir diskusija, vai, neskatoties uz darbību tirgus apstākļos un iespēju apgūt plašu auditoriju, būtu nepieciešams atbalstīt arī populārās mūzikas žanra attīstību. Savukārt dejas nozare (izņemot baletu un amatiermākslas kolektīvus, kuri ir Deju svētku

dalībnieki) sevi pozicionē kā jaunu nozari – *Mūsdienu dejas*, kas ilgstoši attīstījusies bez mērķtiecīga un sistemātiska publiskā finansējuma. VKKF Mūzikas un dejas nozarē tika plānota pārstrukturēšana jau pētījuma izstrādes gaitā, kur dejas nozares finansējuma sadalījumu plāno deleģēt Teātra mākslas nozarei, skatot Mūsdienu dejas nozari kā skatuves mākslas nozares daļu. Turpinājumā nodalīsim pētījumā identificētos Mūzikas un Dejas nozares dalībnieku viedokļus par katrai nozarei specifiskajām problēmām un vajadzībām, jo arī diskusijas gaitā kā viens no lielākajiem šķēršļiem efektīvam finansējuma sadalījumam tiek skatīts līdzšinējā (saskaņā ar VKKF likumu) naudas piešķiršanas kārtība VKKF, kur finansējuma sadalījuma principi tiek balstīti, salīdzinot abu mākslas jomu – mūzikas un dejas vajadzības. Šāda salīdzinoša argumentācija, respondentuprāt, neļauj pieņemt objektīvus lēmumus par finansējuma piešķiršanu, jo nozaru vajadzības nav salīdzināmas – daudzām mūzikas organizācijām ir pieejamas valsts dotācijas, bet mūsdienu dejas kompānijas darbojas uz komerciāliem pamatiem.

Pētījuma dati liecina, ka Mūzikas nozari raksturo intensīva koncertdarbība, kuru sekmē dažādu dibinātāju mūzikas organizāciju un kolektīvu aktivitātes un tai pieejamais finansējums. Tai pašā laikā nozares pārstāvji norāda, ka koncertdarbības aktivitāte nozarē pārsniedz pieejamā finansējuma apjomu un sarunā bieži tiek atkārtots, ka *mūzikas nozarei nav naudas*. Diskusijā kopumā mazāk tiek runāts par kādām nozares mākslinieciskās jaunrades problēmām, vairāk notiek sarunas tematiska virzība uz nozares vajadzību – galvenokārt, finansiālo aktualizāciju.

Nav pietiekošs finansējuma apjoms pamatā. Mans galvenais uzstādījums un sūdzība: "Kāpēc ir tik maz naudas?"

Mēs esam uztaisījuši pasākuma plānu, cik kas maksā. Šobrīd mēs pat nezinām, vai varēsim pavilkt. No kurienes būs nauda? Nezinām. Būsim uztaisījuši ar minimāliem resursiem. Vispār nabadzības apliecība! Esam sarunājuši zāles un citas lietas pa draugam! Kāds kaut ko par velti darīs! Naudas piešķirējiem šķiet, ka, ja mums neiedod, mēs paņemsim no budžeta. Budžets mums ir tāds tuvu pie nulles. Komponistu Savienība arī visu laiku ir zem ūtrupes āmura, regulāri, tāds normāls stāvoklis.

Kā īpaša problēma diskusijā tiek skatīts honorāru apjoma jautājums.

Respondenti norāda, ka viena no galvenajām problēmām ir veidot argumentāciju, ka nepieciešams papildu finansējums koncertprogrammu izstrādei, jaundarbu radīšanai, jo nozares un ārpusnozares mākslas un kultūras ekspertu vidē dominē priekšstatī, ka valsts dotētajam mūzikas organizācijām ir finansējums, kas pilnā apjomā sedz visas ar māksliniecisko jaunradi un koncertdarbību saistītās izmaksas.

Bet kā top kaut kas jauns, mums kā orķestrim uzreiz ir teikums: "Jums taču ir nacionālā nauda!" Bet mums vispār nav naudas. Pretī jautājums: "Un kā jums var nebūt?" Ka mums it kā nepienākas. Tā būtu man tā pamata tēze, ka vajag lielāku naudu koncertu darbībai.

Diskusijā tiek nosauktas sekojošas Mūzikas nozares aktivitātes, no kurām izriet dominējošās vajadzības:

- Muzikālā jaunrade jeb radošā darbība.
- Koncertdarbība, festivālu rīkošana.
- Māksliniecisko programme izveide.
- Starptautiskā sadarbība.
- Mūzikas izglītība.
- Koncertdarbības mārketinga.
- Atbalsta trūkums atsevišķiem mūzikas žanriem.

Muzikālās jaunrades jeb radošās darbības nodrošināšanu nozares dalībnieki uzsver kā vienu no galvenajām nozares vajadzībām un vienlaicīgi atzīst, ka, kopumā ņemot, VKKF jaunradi finansiāli atbalsta. Tai pašā laikā, kā liecina diskusijā paustais, problēmas rada lēmumu pieņemšana par honorāra apjomu, jo to iespaido vairāki, dažkārt savstarpēji pretrunīgi, argumenti: mākslinieka izglītība, līdzšinējās jaunrades mākslinieciskā kvalitāte, paredzamais auditorijas apjoms un struktūra (Latvijas mērogs, ārpus Latvijas u.tml.) un citi.

Svarīga mūsu nozares prioritāte ir oriģinālmūzika. Bija tāda diskusija, kad es biju ekspertos, cik tad īsti tas komponista darbs maksā? Ja ekspertos sēž kāds komponists, viņš pēc savas saprašanas pasaka, cik tas varētu maksāt, nu tā, ka Pēterītim vairāk, Anniņai mazāk, Jānītim pavisam maz, jo viņš vēl ir bakalaurs, un tā tālāk. Bet tad Komponistu savienība izstrādāja tādu kā tarifu plāniņu, ņemot piemēru no blakus valstīm, pēc vidējā ienākumu līmeņa katrā valstī tas ir atšķirīgs, cik darbs varētu maksāt.

Diskusijā par honorāriem īpaša uzmanība tiek pievērsta mākslinieciskās izcilības līmeņa mākslinieku radošās darbības apmaksāšanas problēmām.

Tas pats jautājums par honorāriem. Mēs pasūtām darbus komponistiem, un tā kā šeit industrija ir, mēs nevaram pasūtīt, piemēram, Pētera Vaska jaundarbu, jo KKF nekad mūžā nevarēs to apmaksāt, un es jau klusēju par starptautiskiem komponistiem, tas jau vispār, to arī neatbalsta.

Diskusijā par honorāru apjomu argumenti pārsniedz mūzikas nozares robežas, jo honorāru apjoms tiek salīdzināts arī starpnozari. Kā jau iepriekš minēts, Literatūras nozares pārstāvji uzskata, ka literātu honorāri ir netaisnīgi mazi, it īpaši salīdzinājumā ar mūzikas nozari, kuru pārstāvju honorāri tiek skatīti

kā ļoti lieli. Minētais liecina, ka mākslas nozaru pārstāvji honorāru un cita pieejamā finansējuma apjomu vērtē salīdzinājumā, kas rada emocionālus, sajūtās balstītus atzinumus.

Koncertdarbības nodrošināšana ir cieši saistīta gan ar māksliniecisko programmu izveidi, gan starptautisko sadarbību.

Koncertu darbībai, mākslinieciskajām programmām un arī starptautiskai sadarbībai visvairāk ir nepieciešams finansējums. Mēs šobrīd īpaši saskaramies ar to, ka visiem ir aicinājumi uz Latvijas Simtgadi un visi grib kaut ko daudz darīt! Mēs arī gribam piedalīties starptautiskos projektos, kur dalības maksa ir trīs tūkstoši pieci simti eiro.

Koncertdarbības nodrošināšanā būtisku finansējuma daļu veido ne tikai atbalsts muzikālās programmas izveidei, bet arī transporta izmaksas, kas ir īpaši lielas daudzskaitlīgu koncertorganizāciju un kolektīvu – orķestru, koru u.c. – koncertdarbības gadījumā ārpus organizācijas bāzes lokācijas vietas.

Bet tas ceļš, veids, kā dabūt finansējumu kaut kādiem braucieniem, ir sarežģīts. Nav tikai ceļa izdevumi. Mēs arī tagad tieši taisām tāmi, cik tad izmaksā orķestra tūrēšana, tur ir nepieciešama būtiska papildu finansēšana.

Diskusijas dalībnieki īpaši uzsver dažāda līmeņa un formu starptautiskās sadarbības nozīmi nozares attīstībā, jo tā sekmē gan mākslinieku izaugsmes iespējas, apgūstot jaunas auditorijas, gan sekmē (tas īpaši attiecas uz amatiermākslas kolektīviem) jaunu dalībnieku piesaisti muzikālajiem kolektīviem.

Viens ir dalība visās tajās asociācijās. Apmainīties ar māksliniekiem, jāpiesaista eksperti, jāatīsta auditorija un viss pārējais.

Īpaša nozīme nozares attīstībā tiek piešķirta festivāliem, norādot, ka to organizācijā vienmēr pietrūkst finansējuma. Tiesa, diskusijā netiek izdalīts, kurām festivāla organizācijas aktivitātēm finansējuma pietrūkst.

Man liekas, ka vienmēr arī ir tas jautājums par festivāliem, par lielajiem festivāliem. Un arī par tādiem festivāliem, kas ir gadu no gada sevi pierādījuši, un tie notiek, un mēs zinām, ka tie notiks, un zinām, ka tie ir labi festivāli, profesionāli organizēti, un, ka tur vienmēr ir histēriski maz naudas. Tos vajag atbalstīt. Mēs rīkojam divus festivālus un gan vienā, gan otrā gadījumā es varētu teikt, ka finansiāli tā ir katastrofa. Tūlīt martā būs "Latvijas Jaunās mūzikas dienas" un mums vispār nav ne centa.

Dalībnieki atzīst, ka festivālu formāts ir kļuvis par efektīvu mūzikas auditorijas paplašināšanas instrumentu, no kuriem daži jau kļuvuši par regulāru Latvijas mūzikas dzīves sastāvdaļu. Festivālu rīkošanas kontekstā tiek aktualizēta problēma, ka mūzikas dzīves organizācijā būtu nepieciešama

ilgtermiņa finanšu plānošana, kas salīdzinoši efektīvi būtu piemērojama tieši regulāro mūzikas dzīves notikumu atbalstam.

Mūzikas izglītība paredz vairākas vajadzības, kurām, nozares pārstāvju skatījumā, joprojām pietrūkst finansējuma: metodisko materiālu izstrādei, grāmatu izdošanai un citu muzikāli izglītojošu aktivitāšu īstenošanai.

Būtu ļoti labi atbalstīt mūzikas izglītību, mūzikas izglītības projektus, metodiskos materiālus un grāmatas.

Jā, es domāju, ka tur būtu jāpievērš uzmanība.

Ir vajadzīgi šie te izglītojošie projekti, kas par maz vienmēr tiek atbalstīti.

Pēc sarunas konteksta noprotams, ka dalībnieki vairāk runā par neformālās izglītības instrumentiem, ar kuru palīdzību iespējams izglītēt to auditorijas daļu, kurai nav zināšanu par mūzikas kā mākslas uztveri, baudīšanu un vērtēšanu.

Diskusijā tiek norādīts arī, ka nozare atbalsta Latvijas mūziķu izglītošanos ārvalstu mūzikas izglītības iestādēs, vienlaikus norādot, ka šīs izglītības izmaksas ir ļoti lielas.

Tas, ka studenti ļoti daudz mācās ārzemēs, it sevišķi Amerikā, ar šausmīgām izmaksām, ir satraucoši. Viņi prasa naudu un viņiem iedod trīssimts eiro, kas vispār nav nekas. Protams, cenšas dot un kaut kā palīdzēt.

Ne tik izteikti kā citu nozaru diskusijās, tomēr arī mūzikas nozares pārstāvji kritizē kultūras finansējuma politikā nostabilizējušos pieeju – ignorēt kultūras produktu mārketinga un projektu vadības vajadzības.

Protams, ka radošā darbība ir primārā, bet tajā pašā laikā, ir reizes, kad ir pilnīgi skaidrs, ka šo projektu nevar īstenot bez mārketinga. Mārketingam VKKF nevar prasīt neko! Vai projektu vadībai. Bet bez tā projekts nav īstenojams.

Kultūras mārketinga aktivitātes būtu viens no instrumentiem, kā palielināt auditorijas apjomu arī tāda satura mūzikas produktiem, kuriem nav izveidojusies stabila, liela auditorija.

Nozares pārstāvji atzīst, ka Mūzikas nozares ietvaros ir žanri, kuru mākslinieciskā kvalitāte ir augsta, bet kam nav iedibināta stabila finansējuma tradīcija. Uzmanība tiek pievērsta gan džeza mūzikai, gan laikmetīgajai mūzikai. Šo žanru attīstību traucē jaunrades darbu lielās izmaksas un salīdzinoši nelielais auditorijas apjoms, kas neļauj gūt lielus ienākumus no bijēju tirdzniecības.

Dejas nozares pārstāvji atzīst, ka nozare vēl tikai veidojas un tās attīstību būtiski iespaido gan dejas daudzveidīgie žanri (tautas deja, mūsdienu deja, laikmetīgā deja, sporta deja u.c.), gan atšķirīgie

finansējuma avoti profesionālās un amatiermākslas līmenī. Nozares pārstāvji iekšēji konkurē par ietekmi vadošo dejas skolu attīstībā un “pareizo” pieeju mūsdienu dejas apguves metodikā. Kā īpašs dejas izpausmes veids tiek skatīts balets, kuru vēsturiski uztver ciešā asociācijā ar operu. Pietiekami stabils (kaut daudzos gadījumos – ne pietiekams) finansējums pieejams amatiermākslas līmeņa tautas dejas nozarei, kas saņem noteiktu finansējumu gan no pašvaldībām, gan valsts dotācijas. Nestabila un bieži no privātā finansējuma atkarīga situācija ir mūsdienu dejas nozarei, kura šobrīd attīstās, gan meklējot arvien jaunas mākslinieciskās izpausmes formas, gan veidojot savu auditoriju. Raksturojot nozares problēmas, galvenā tēma, kas tiek akcentēta, ir finansējuma trūkums faktiski visam dejas kā kultūras nozares procesam. Diskusijas dalībnieki norāda, ka nereti, lai pabeigtu dejas iestudējumu vai dejas izrādi, nepieciešams ieguldīt personiskos līdzekļus. Kā nozares būtiskākās problēmas tiek atzītas:

- Nepietiekams finansējums dejas izrāžu projektu attīstībai.
- Infrastruktūras problēmas (lielas telpu īres izmaksas gan mēģinājumu, gan performanču un dejas demonstrēšanai, specifiska grīdas seguma nepieciešamība).
- Dejas scenogrāfijas un tērpu izmaksas.

Nozares pārstāvji atzīst, ka dejas izrādes sagatavošanas process ir ļoti dārgs, un norāda, ka māksliniekiem jaunrades procesam honorāriem finansējums ir pieejams, taču citas izmaksas, kas veidojas dejas izrāžu un koncertu sagatavošanas procesā, arī ir lielas, un finansējumu iegūt ir sarežģīti.

Pirmkārt, ļoti svarīgi dejā, manuprāt, ir atbalstīt māksliniecisko procesu. Protams, ir pašas izrādes vai projekta visas izmaksas: sākot no telpu, skatuves īres, honorāriem, gaismas, skaņas īres, tas viss, viss, pilnīgi viss ir jāsedz mums pašiem, nu, no projekta naudas.

Deja kā mākslas veids prasa īpašus infrastruktūras nosacījumus, taču Latvijā pagaidām nav īpaši mūsdienu dejas performancēm paredzētu telpu.

Es domāju, ka dejas māksla ir visdārgākais no mākslas veidiem, jo mēs sastāvam no ārkārtīgi daudz dažādiem komponentiem. Pirmkārt, sagatavošanās darbs – es nevaru viena pati kā horeogrāfs sēdēt mājās un izveidot horeogrāfiju. Šis process ir garš jau pats par sevi, jo man ir jāstrādā ar mākslinieku individuāli, lai radītu kaut ko jaunu. Telpu jautājums arī. Tāpēc ir laba ideja, ka Tabakas fabrika būs kā bāze, lai varētu radīt. Tas ir ilgstošs process. Vajadzīga arī vieta, kur parādīt izrādi. Izrādi ir ļoti sarežģīti parādīt. Tāpēc es saku, ka dejas māksla vai arī teātra māksla ir ļoti sarežģīti. Tas sastāv no īrēm: telpas īre, grīdas segumi, dekorācijas, kostīmi, viss, viss, viss, viss. Tas ir milzīgs komplekss, tāpēc mums vajadzētu daudz vairāk naudas tieši mūsu mākslas veidam, lai mēs varētu šo izrādi radīt.

Arī dejas nozares pārstāvji, uzskata, ka tieši šai nozarei ir nepieciešams vislielākais finansējums.

Mūzikas nozares galvenās problēmas un vajadzības ir saistītas ar faktu, ka radošā aktivitāte nozarē ir ļoti augsta un finansiālās vajadzības būtiski pārsniedz finanšu pieejamību Latvijas un ārpus-Latvijas mēroga koncertdarbības nodrošināšanai. Būtiska problēma ir vienotas tarifu likmes neesamība jaunrades darbu honorāru aprēķināšanai.

Mūzikas un dejas nozares diskusijā kā Mūzikas nozares galvenās vajadzības tiek nosaukts sekojošais:

- Finansiāli atbalstīt muzikālo jaunradi un precizēt jaunrades darbības honorāru likmes.
- Atbalstīt gan profesionālo nozares kolektīvu un organizāciju, gan amatiermākslas līmeņa kolektīvu koncertdarbību, sedzot transporta un citas koncerttūres izmaksas.
- Attīstīt festivālu prakses, nodrošināt stabilu ilgtermiņa finansējumu tradicionālajiem mūzikas nozares pasākumiem.
- Nodrošināt finansējuma pieejamību māksliniecisko programmu izveidei.
- Precizēt finansējuma avotus starptautiskajai mākslinieku - mūziķu apmaiņai.
- Attīstīt mūzikas izglītības aktivitātes neformālās izglītības līmenī (pedagoģiskās programmas dažādiem auditorijas segmentiem).
- Identificēt finansējuma avotus koncertdarbības mārketingam.
- Precizēt atbalsta mehānismus džeza nozarei un laikmetīgajai mūzikai.

Mūzikas un dejas nozares diskusijā kā Dejas nozares galvenās vajadzības tiek nosaukts sekojošais:

- Nodrošināt pietiekamu finansējumu dejas izrāžu projektu attīstībai.
- Meklēt risinājumus mūsdienu dejas nozares infrastruktūras problēmu (lielas telpu īres izmaksas gan mēģinājumu, gan performanču un dejas demonstrēšanai, specifiska grīdas seguma nepieciešamība) risinājumam.
- Identificēt iespējamus finansējuma avotus dejas scenogrāfijas un tērpu izmaksu segšanai.

5.2.3. Filmu mākslas nozare

Filmu mākslas nozare, līdzās arhitektūras un dizaina nozarēm sevi daļēji identificē ar radošo industriju sektoru un kā ļoti nozīmīgu aspektu nozares attīstībā uztver auditorijas piesaistes uzdevumu. Nozares problēmu identificēšanā diskusijas dalībnieku uzmanība galvenokārt tika pievērsta finansējuma problēmai un viedokļu apmaiņai par to, kuru aktivitāšu finansēšana būtu prioritāri svarīga nozares attīstībai. Filmu mākslas nozares pārstāvji uzskata, ka nozare attīstījies ļoti nevienmērīgi, jo tai ir ļoti augstas izmaksas un finansējuma pieejamība bijusi izteikti neregulāra. Neregularitāti iespaidojis fakts, ka viena nozares produkta jaunrade ir finansiāli ietilpīgs projekts.

Kā nozares galvenās problēmas, kas nosaka tās būtiskākās vajadzības, tiek nosauktas sekojošas lietas:

- Nesistemātiski pieejams finansējums rada pārtraukumus filmu nozares jaunrades procesā.
- Daudz talantīgu filmu nozares profesionāļu, kuri konkurē par valsts dotācijām.
- Nepietiekami attīstīta filmu mākslas nozares produktu mārketinga un reklāmas prakse.
- Nepietiekamas aktivitātes filmu izplatīšanas procesā.

Par finansējuma trūkumu un finansējuma pieejamības nesistemātiskumu kā nozares attīstību traucējošu faktoru runā gandrīz visi diskusijas dalībnieki.

Ziniet, kas ir jocīgi? Tas, ka tām citām nozarēm... Nu it kā visiem nav naudas, bet citiem nav tik traki!

Tiesa, tiek pausts arī viedoklis, ka vērojamas pozitīvas izmaiņas.

Šajā gadījumā es domāju, ka tā ir ļoti būtiska problēma, kas faktiski ir bijusi kopš neatkarības iestāšanās. Šis finansējuma trūkums ir bijis ļoti ilgstošs. Labi, dažbrīd ir bijusi tā kā dziļa ieelpa un, šķiet, nu jau būs, bet valstij atkal problēmas. Līdz ar krīzi finansējums atkal saruka un tagad lēni iet uz augšu.

Diskusijas dalībnieki uzskata, ka Latvijā ir pietiekami daudz jomas profesionāļi, tai skaitā jauni cilvēki – režisori, operatori u.tml., kuri spēj radīt kvalitatīvu filmu mākslas produktu. Tas, no vienas puses, rada auglīgu konkurenci nozarē, no otras – palielina finansējuma pieprasījumu.

Katrs sitas, kā nu māc un kā nu var, un, es domāju, ka tā ir tāda vesela ķēde. No vienas puses, Lielajā Kristapā ir, nezinu, cik tur tas cipars liels, filmu, un, es domāju, ka tie, kuri sēž ekspertu komisijās, ir izbaudījuši to lielo vainas sajūtu, ka tu vari atbalstīt tikai dažus projektus, un tie pārējie paliek aiz svītras, un tajā nākošajā reizē atkal tie paši neatbalstītie. Turklāt, būs vēl jauni un, redzot to studentu skaitu, kuri ir gatavi iestāties šajā rindā, es pat vienkārši visādos veidos cenšos būt optimiste un stāstīt, ka viss jau ir ļoti labi, bet tā reālā situācija, es domāju, ka tas rada veselu ciklu ar problēmām.

Otrs problēmu loks ir saistīts ar nozares pārstāvju atšķirīgajiem priekšstatiem, kas prioritāri šobrīd būtu jāfinansē – jaunu filmu mākslas produktu jaunrade vai esošo produktu izplatīšana? Diskusijas dalībnieku un ekspertu vidē tomēr dominē priekšstats, ka ļoti būtiski ir atbalstīt filmu izplatīšanu.

Es esmu pirms gadiem staigājusi ar radikālu ideju, sakot, ka uz vienu gadu vajadzētu apstādināt naudu filmu ražošanai un to naudu ielikt filmu izplatīšanā, jo mums ir ārkārtīgi daudz filmu, kuras skatītāji vienkārši nav redzējuši, tāpēc, ka tie mehānismi pēc filmas pirmizrādes ir ārkārtīgi smagnēji, producentam tur ir vairāk problēmu un izdevumu, nekā jēgas, lai filmu nogādātu līdz skatītājam, un tāpēc arī nav sabiedrības pieprasījuma.

Minētais norāda, ka nav skaidras sistēmas, kā tiek īstenots izplatīšanas process, kurš to dara un par kādu finansējumu. Tiek norādīts arī, ka finansējums izplatīšanai šobrīd ir akūti nepietiekams.

Pastāv būtisks disbalanss starp to, cik naudas ieliek ražošanā, un cik ieliek pēc tam izplatīšanā. Būtu svarīgi finansējumu palielināt izplatīšanas sadaļā, lai visas tās saražotās filmas var arī aiznest līdz skatītājam, un tad mēs arī dabūtu kaut kādu pozitīvo rezultātu.

Kino nozare, protams, ir filmu ražošana, bez tā nozare nepastāv, bet ap šo filmu ražošanu ir ļoti daudz funkciju, kas ir jāapmierina, jo ar filmu ražošanu vien tālu netiksi. Tātad, ir jāiegulda nauda filmu mārketingā, filmu izplatīšanā. Diemžēl Latvijas filmas, tāpat kā Eiropas filmas prasa dotācijas ne tikai ražošanas procesā, bet arī mārketinga un izplatīšanas procesā. Ir jāiegulda līdzekļi dažādās aktivitātēs ap kino, tātad festivāli, tas viss ir dotēts, filmu dienas, pētījumi par kino, grāmatas, publikācijas, dažādi kursi, viss, tā ir izglītība, promocija, pētniecība, faktiski tas ir viss. Vēsturiski ir izveidojies tā, ka kino vienmēr naudas ir bijis krietni par maz, tāpēc arī iepriekšējās centra vadītājas prioritāte, ieklausoties nozares "klientus", vienmēr pamatā ir bijusi ražošana.

Atbalsts nozares produkta izplatīšanai, mārketingam un reklāmai, tāpat kā izglītības darbs mākslas un kultūras nozaru attīstībā, ilgstoši skatīts kā otršķirīga aktivitāte, jo nozari pārstāvošie radošie profesionāļi vienmēr vairāk ir bijuši ieinteresēti "ražošanā". Auditorijas apjomam un filmu mākslas produktu pieejamībai pievērsta pastarpināta uzmanība. Šobrīd auditorijas piesaiste tiek aktualizēts kā nozīmīgs filmu nozares attīstības nosacījums, jo Latvijas iedzīvotāju informētība par nacionālās filmu mākslas produktiem ir zema. Tai pašā laikā, pēc ekspertu domām, stabils un pietiekams auditorijas pieprasījums pēc nacionālā kino produkta veidotos tikai tad, kad būtu pietiekams piedāvājums ar daudzveidīgiem filmu žanriem.

Minētās problēmas ļauj definēt galvenās Filmu mākslas nozares vajadzības:

- Nodrošināt sistemātisku un prognozējamu finansējumu filmu mākslas nozares jaunrades procesam.
- Radīt veselīgu konkurences sistēmu jauno filmu nozares profesionāļu integrācijai nozarē.
- Attīstīt filmu mākslas nozares produktu mārketinga un reklāmas praksi, radīt tam atbilstošu finansējuma avotu.
- Intensificēt filmu izplatīšanas procesa aktivitātes, tai skaitā turpināt dažādu kino auditorijas segmentu izglītošanu un informēšanu par Latvijas nacionālā kino produktiem.

5.2.4. Kultūras mantojuma nozare

Kultūras mantojuma nozares pārstāvji uzrāda plašu problēmu spektru, kas nosaka daudzveidīgas vajadzības: gan profesionālas, gan sociālas, gan juridiskas, gan administratīvas, gan finansiālas, gan citas. Nozares pārstāvju diskusijā, salīdzinot ar citu nozaru diskusijām, ļoti daudz tika skarti tieši profesionālas dabas jautājumi, mazāk pievēršoties finansējuma trūkuma tematam.

Kultūras mantojuma nozares specifika, līdzīgi kā Filmu mākslas nozarei, ir saistīta ar liela finansējuma nepieciešamību materiālā kultūras mantojuma saglabāšanai. Turklāt būtiska nozares aktivitāte ir restaurācijas darbi, kas ir saistīti ar kvalitatīvas atbilstošas tehnikas nepieciešamību. Diskusijas dalībnieki atzīst, ka nozares integritāte pašreiz nav īpaši augsta, kas nav ļāvis nozares pārstāvjiem meklēt kopīgus problēmu risināšanas ceļus tādiem jautājumiem kā nepieciešamība pēc vienota restaurācijas centra, kooperācijas dārgu tehnoloģiju iegādē.

Ir vēl viena lieta, kas nav risināta Latvijā – nav sadarbības muzejiem savstarpēji par restaurāciju. Visi mēs apzināmies, ka tas ir ļoti dārgs process, ir jāiegulda ļoti liela nauda, lai varētu kvalitatīvi šo izpēti veikt, lai varētu kvalitatīvi arī šo restaurācijas darbu veikt. Ir vajadzīgas iekārtas, mikroskopi, gaismas galdi, vakuumbaldi.

Diskusijā tiek pausts viedoklis, ka muzeju sektorā raksturīga salīdzinoši zema līdzdalības aktivitāte, kas ne vienmēr ļauj veidot aktīvu interešu pārstāvniecību politikas veidošanas līmenī.

Bet kā lielākās problēmas es tomēr uzsvērtu pārstāvniecības jautājumu dažādos līmeņos. Nonākot pie jautājuma par lobēšanu un savu interešu pārstāvēšanu un prasmi šīs savas vajadzības pamatot. Ne tikai gaidīt, ka mūsu vajadzības tiks pamanītas, paliksim šeit sēžot un atnāks.

Ļoti vajadzīga sadarbība. Gan atsevišķu apakšnozaru ietvaros, gan vispār muzeju nozares ietvaros. Nevaldības sektora, pārvaldības sektora, muzeju sektora, kas man liekas absolūti kritiski.

Sadarbības prakses attīstība starp dažādu mantojuma nozares dalībnieku grupām gan Latvijā, gan kaimiņvalstīs, tiek skatīts kā piemērots finanšu un materiāli tehnisko līdzekļu izlietojuma efektivizēšanas instruments.

Faktiski mēs netiekam galā ar restaurāciju. Mums arheologi no visas Latvijas var nodot arī savus atradumus. Ja viņš paliek kastītē, tas tur lēniņām sadrūp, jo nav sagaidījis savu kārtu pie restauratora. Restauratori mums ir brīnišķīgi, laba laboratorija, bet viņi netiek līdz tam daudzumam. Un diemžēl šī ir viena no tādām problēmām, ko varētu risināt, ja būtu bijis liels centrs ar iespēju vairāk priekšmetus restaurēt vienlaicīgi. Jo pašlaik mēs nerestaurējam kolekcijas kā tādas, mēs restaurējam priekšmetus, kas vajadzīgi ekspozīcijām. Tikai ekspozīcijai vai izstādei. Lai varētu restaurēt arheoloģiskas kolekcijas, mēs tās sūtām apstrādāt, teiksim, Lietuvā. Tas nozīmē, ka mums naudiņa aiziet uz Lietuvu. Daudz labāk būtu, ja to varētu izdarīt šeit pat.

Diskusijā uzmanība tiek pievērsta arī tādām stratēģiskām jautājumam kā kultūras mantojuma saglabāšanas pamatojuma precizēšana gadījumos, kad kultūras mantojuma objekta funkcionalitāte vēsturiski ir mainījusies. Eksperti norāda uz to, ka būtu nepieciešams atturēties no zināmas pašmērķības autentiskuma saglabāšanā un citos jautājumos.

Risks, ka mēs, cenšoties it kā saglabāt kultūras mantojumu, izvirzam augstas prasības kultūras mantojuma saglabāšanā un autentiskuma saglabāšanā. Piemēram, ka ir jāsaglabā noteikti oriģinālie logi un oriģinālās krāsnis un apkure un viss pēc iespējas oriģināli. Viņam ir arī pretējs efekts, jo... Viss ir skaidrs. Baznīcā ir vēlams saglabāt mikroklimatu, kādā viņa ir piedzimuši un pieradusi dzīvot, bet gala rezultātā jaunie cilvēki neredz nekāda iemesla, kāpēc viņiem tur jāiet Dievu lūgt un divas stundas salt pie desmit grādiem mitrā baznīcā. Pilnīgi nekādas motivācijas, jo viņiem ir pilnīgi citas prioritātes un citas iespējas šodien, kā sevi realizēt, un brīžiem tas sāk izskatīties pēc tādas zināmas tumsonības, ka mēs baznīcas saglabājam baznīcas dēļ, nevis cilvēku dēļ. Jo beigta baznīca ir tāpat kā beigts kaķis – no viņa nekādas jēgas nav, peles no viņa nebaidās.

Sarunā uzmanība tiek pievērsta tam, ka pēdējos gados finansējums tiek virzīts uz “lielo” objektu saglabāšanu, taču bojā iet salīdzinoši mazāki, bet mantojuma saglabāšanas aspektā arī nozīmīgi objekti.

Liela problēma ir šie gigantiskie projekti, kurpretī Rīgā mazie projekti, kaut vai tādu kultūras fenomenu kā Rīgas muižiņu saglabāšanu, viņu nav. Gadiem ilgi nav atjaunota neviena muižiņa.

Kā būtiska problēma aktualizējas situācija, kad finansējums tiek piešķirts kultūras mantojuma objektiem, kas ir valsts vai pašvaldību īpašumā, taču bieži netiek saglabāts tas, kas ir privātīpašumā.

Un tad pa vidu paliek tādi objekti, kuri vispār karājās gaisā, jo viņiem nav paveicies ar šo te izmantotāju vai īpašnieku.

Kā viens no iemesliem šādai situācijai tiek norādītas kultūras mantojuma politikas nepilnības attiecībā uz privātīpašumā esošiem kultūras mantojuma objektiem, kas tiek minētas arī citos diskusijas kontekstos.

Vairākos tematiskos kontekstos nozares pārstāvji norāda uz problēmām, kuras rodas nozarē sabiedrības nezināšanas un neizpratnes (par kultūras mantojuma saglabāšanas nozīmi un praksi) rezultātā. Viens no jautājumiem, kas sadārdzina un tehniski apgrūtina kultūras mantojuma objekta saglabāšanu, ir objekta apsekošanas un stāvokļa kontroles nepārtrauktība.

Cilvēkus ir jāpieradina pie tā, ka mājas ir jāremontē pastāvīgi un nepārtraukti. Un šī problēma attiecas ne tikai uz mājām. Viņa attiecas arī uz muzejiem, muzeju interjeriem, muzeju lietām un tā tālāk. Tā tumsonība, es atvainojos, muzeja kolēģa klātbūtnē, brīžiem ir šokējoša.

Sabiedrības informēšana ir viens no paņēmieniem, kā varētu samazināt kaitniecību kultūras mantojuma objektiem un samazināt kaitniecisko bojājumu atjaunošanai tērējamo līdzekļu apjomu.

Cilvēki nesaprot, kas ir kultūras mantojums, bet kā lai viņi saprot, ja tās muzeja vai kultūras mantojuma institūcijas viņiem saprotamā veidā to neizstāsta?

Jāveic ļoti liels izglītojošais darbs, lai cilvēki saprastu, kāpēc ir tik ļoti svarīgi saglabāt šo kultūras mantojumu un radīt tādus apstākļus, kādi ir vajadzīgi, nevis varbūt tur pēc tam ļoti ilgstoši restraūrēt bojājumus. Mēs arī saskārāmies ar sabiedrības izglītības problēmu. Sabiedrības attieksme ir tāda neizpratne. Viņi nesaprot, kāpēc tie logi ilgstoši stāv nenokrāsoti, viņi nesaprot, ka pirms tam jāizpēta, jāpraktizē un tad tikai var kaut ko darīt.

Sabiedrības informētība būtu svarīga arī mantracības apkarošanā, jo, saskaņā ar ekspertu izteikumiem, mantraču aktivitātes ir būtiski kaitējušas arheoloģiskā mantojuma saglabāšanai.

Saku vēlreiz, ka tas ir izglītošanas jautājums. Ja runā konkrēti par arheoloģiju, tad es uzskatu, ka pašlaik lielākās briesmas ir šie te mantrači, mantracība, kas tagad ir pieņēmusi milzīgus apjomus. Visi šie detektoristi, kas izposta apbedījumus, aplaupa kapus. Šis arī, protams, pamatā ir izpratnes jautājums. Izglītības jautājums. Bet, nu, diemžēl arī problēma ir tāda, ka es to detektoru varu nopirkt brīvi, bez ierobežojuma. Es kādreiz salīdzinu – izpostīt kādu aizvēstures arheoloģijas pieminekli, tas ir tā kā izraut lapu no neizlasītas grāmatas.

Informācijas trūkuma tematam sarunas dalībnieki pievēršas arī tādā kontekstā, ka tām privātpersonām, kas vēlas ieguldīt finansējumu kultūras mantojuma saglabāšanā, nav pieejama informācija par metodēm un tehnikām, kā tas veicams.

Kad mēs tikko sākām darboties, mums trūka informācijas. Nebija viena vieta, kur saņemt informāciju par nozari – vispār par kultūras mantojumu kā tādu, par iespējamiem arhīviem. Nu, bija jau, mēs zinājam, kur ir Rīgā arhīvi, bet, teiksim, arī kaut kur citur, ārzemēs. Mēs atrodamies Latgalē, te arhīvu vispār nav.

Saskaņā ar diskusijā pausto, sabiedrības izpratne par kultūras mantojumu ir ļoti zema gan konkrētos jautājumos, gan attieksmē pret kultūras mantojuma institūciju darbu kopumā. Šajā kontekstā dalībnieki norāda arī uz kopumā neprecīzo un vāji pozicionēto muzeju tēlu.

Es domāju, ka tas muzeja tēls un, atļaušos teikt, radniecīgo kultūras mantojuma institūciju, pietiekami netiek spodrināts un popularizēts, un tā informācija joprojām nav tāda, ka mūsdienu sabiedrība saprot, kāpēc man kā nodokļu maksātājam jāuztur tas Latvijas Nacionālais vēstures muzejs vai kāds cits. Ir muzeji, kas ļoti labi jau dara, bet tajā pašā laikā šis arī ir viens no jautājumiem.

Pārmetumi un kritika par muzeju tēlu Latvijas sabiedrībā tiek diferencēti – atzīstot, ka tēla veidošanas prakses ir ļoti atšķirīgas – no izteikti pozitīvām līdz – kritizējamām.

Finansējuma problēmas diskusijas dalībnieki skar divos aspektos – liela finansējuma nepieciešamība vienā konkrētā laikā un līdzfinansējuma trūkums, pretendējot uz starptautisko finanšu instrumentiem. Diskusijas dalībnieks dalās savā pieredzē:

Es rītā braucu uz Alsungas pili. Viņiem ir švaka tā politiskā bāze, viņi nav īsti pārliecināti, vai tā ir vērtība, vai nav, un viņiem vajag ļoti daudz naudas, tāpēc, ka tās pils dienvidu korpuss jūk ārā. Vārda tiešā nozīmē viņš veras vaļā, viņu jumts spiež vaļā, viņam ir vajadzīgi apmēram 150, 180 tūkstoši. Un bez tās summas tur neko nevar izdarīt. Respektīvi, viņi nezina, kur to naudu dabūt. Inspekcijai tādas naudas it kā nav, kultūrkapitāls to var aizmirst, un viņu nevar taisīt pa gabaliem. Tātad... kur?

Ja kultūras mantojuma objekts ir privātīpašumā, finansējuma avota problēmas ir vēl asākas.

Mūsu problēmas principā visas atduras pret finansējumu. It kā idejas daudz, arī iespējas tās realizēt, bet nekas jau nenotiek uz plika entuziasma vien, visu laiku vajag to finansējumu. Nu, tad, lūk, es sapratu, tā bija arī samaksa man, lai apspriestu tās finansēšanas iespējas, kādas var būt visā Latvijas kontekstā, par ārzemēm nevarēšu pateikt.

Diskusijā kā problēma tiek minēts arī līdzfinansējuma trūkums gadījumos, ja nozarei ir pieejams kāds finansējums, kura apguve paredz līdzfinansējumu. Kā īpaši smaga šī problēma tiek uzrādīta valsts īpašumā esošajiem muzejiem.

Mēs varētu iesaistīties projektos, mēs esam pietiekami augstas kapacitātes iestāde, mums strādā zinātnieki, mēs varētu ļoti daudz laba izdarīt, bet mēs nevaram tajā projektā piedalīties, jo mums nav līdzfinansējuma. Nu nekāda.

Finansējuma avotu apguves prasmes lielā mērā ir atkarīgas no nozarē nodarbināto cilvēku profesionālās kapacitātes. Šis temats diskusijā aktualizējas, norādot uz nepieciešamību pēc mantojuma nozares tālākizglītības iespēju paplašināšanas.

Diskusijā dalībnieki kritiski pārrunā arī nozarē nodarbināto cilvēku kvalifikācijas un profesionālās pilnveides jautājumus.

Jautājums ir par motivāciju. Ne tikai par algu jautājumu, kas, protams, arī ir svarīgs, bet arī par to, kā tālākizglītību var izmantot kā motivācijas sastāvdaļu. Profesionālo pilnveidošanos jāuztver kā ļoti svarīgu. Tas uzturētu ne tikai jaunos speciālistus, bet visus speciālistus, ieskaitot muzeja menedžmentu un ieskaitot pārvaldošās institūcijas, kam šī pilnveidošanās un motivācijas sistēma ir nepieciešama.

Sarunā tiek norādīts arī uz darbaspēka trūkumu atsevišķos nozares nodarbinātības segmentos.

Teiksim, Latgalē dabūt kādu cilvēku, kurš var kaut ko izdarīt, tā ir fenomenāla problēma. Dabūt amatniekus Latgalē ir neiespējami.

Vairāki diskusijas dalībnieki atzīst, ka ne vienmēr muzeju darbā iespējams saglabāt apmierinošu līdzsvaru starp glabāšanas un pētniecības funkciju.

Manā izpratnē, otra lieta, kas mums ir problemātiska, tā ir pētniecība. Muzejs divainā kārtā nav pētnieciska iestāde, mēs esam glabājoša iestāde. Mēs glabājam visu sākot no A līdz Z. Visu, kas liecinātu par mūsu dzīvi senatnē, tagadnē, nākotnē, priekš nākotnes viss tas tiek darīts, bet tas ir arī jāpēta. Tas nav vienkārši jāliek plauktiņos, tas ir arī jāpēta. Mēs, protams, varam sava darba ietvaros, teiksim, es pati esmu pētniece, man vajadzētu sēdēt un pētīt, un pētīt, un pētīt, bet man ir daudz citu pienākumu, viens no tādiem, piemēram, ir kolekciju pieņemšana, aprakstīšana.

Pētniecības temats tiek diskutēts gan norādot uz laika trūkumu ikdienas muzeja darbā, gan arī uz finansējuma trūkumu pētniecības darbam.

Ņemot vērā visas diskusijā identificētās nozares problēmas, formulēsim būtiskākās pētījumā identificētās nozares vajadzības:

- Sekmēt nozares integritāti, kooperēšanās prakses, sadarbību ar citām nozarēm, tai skaitā kultūras mantojuma aizsardzības tiesību jomu.
- Precizēt materiālā kultūras mantojuma saglabāšanas konceptuālās pieejas, it īpaši autentiskuma saglabāšanas jautājumos funkcionējošiem kultūras mantojuma objektiem.
- Veidot finansējuma mehānismu, kas ļauj apgūt lielu finansējumu bez laika pārrāvuma un nodrošināt līdzfinansējuma trūkumu starptautisko finanšu instrumentu apguvē.
- Attīstīt nozares cilvēkresursu motivāciju, sekmēt tālākizglītības iespējas kvalifikācijas paaugstināšanai un novērst darbaspēka trūkumu atsevišķos nodarbinātības segmentos.
- Paaugstināt sabiedrības informētību un padziļināt izpratni par kultūras mantojuma nozīmi.
- Nodrošināt pētniecības iespējas gan mantojuma izpētes, gan citos nozarei nepieciešamajos tematos.

5.2.5. Tradicionālās kultūras nozare

Tradicionālās kultūras diskusijā dominēja uzskats par nozares “pabērna” lomu kultūrā, kā arī pieredze, ka sabiedrībā dominē priekšstats, ka tradicionālās kultūras nozares aktivitātes nav pielīdzināmas profesionālai nodarbei un tādēļ nav īpaši jāatalgo. Tradicionālās kultūras saikne ar noteiktu dzīves veida elementu saglabāšanu un pārmantošanas sekmēšanu veido neskaidru pamatu nozares profesionalizācijai un finansējuma piesaistes sistematizācijai.

Tradicionālās kultūras nozares diskusijā paustais liecina, ka nozares aktivitāšu īstenotāji negūst pārliecinošu un daudzskaitlīgu atbalstu savai darbībai ne no sabiedrības, ne politikas veidotāju puses.

Visa attieksme gan naudas dalīšanas, gan vietējos projektu konkursos ir ar tādu attieksmi: “Jūs jau esat tie nabadziņi” vai “Jūs jau varat visu darīt tāpat par velti”. Pārējie, redz, neko nedarīs par velti, bet jūs taču

esat pieraduši, nu, jūs taču tāpat vien tur kaut ko, gan jau stūrītī tā pat vien padziedāsi. Tas vienmēr kaut kā atspoguļojas gan finansēšanā, gan vispār attieksmē, gan arī izglītības sistēmas attieksmē.

Šāds darbības pašnovērtējums nesekmē nozares attīstību un tradicionālās kultūras pārmantošanas nozīmes aktualizēšanas aktivitātes. Tradicionālās kultūras pārmantošanas aktivitātēs iesaistītie, tāpat kā citās nozarēs, darbojas dažādos tautas mākslas žanros un kultūras tradīciju jomās, kas, protams, veido pamatojumu diferencētām nozares vajadzībām un kavē priekšstatu veidošanos par kopīgām nozares vērtībām un nepieciešamību attīstīt nozares iekšējo komunikāciju. Tas izpaužas arī nozares pārstāvju iekšējos konfliktos.

Mēs ļoti esam katrs par sevi. Katrs velkam palagu uz savu pusi, katrs, ko varam, to darām, jo mēs zinām, kā tas ir – tikai ar raušanu var kaut ko izcīnīt. Tikai raujot, kā saka, citam nost raujot, ka tikai dabūtu kaut ko.

Tāda problēma kā sadarbības trūkums, manuprāt, ir mūsos visos ļoti izteikts. Mums ir draugi, mums ir nedraugi, mums ir kaut kāda tāda "savējā" kompānija, kā saka, ar kuriem ejam kopā pie galda, ar kuriem neejam kopā pie galda. Ja mēs varētu to darīt kaut kādā veidā, piemēram, kaut kādas stratēģijas veidot, tad, iespējams, mēs daudz vairāk varētu paveikt.

Nozares kopēju mērķu, sadarbības un vienotu darbības stratēģiju trūkums, iespējams, ir nozīmīgs šķērslis mērķtiecīga finansējuma apguvei.

Diskusijā dalībnieki norādīja, ka nozarei ir svarīgi, lai tradicionālās kultūras elementi tiktu parādīti kvalitatīvi, lai tradīcija tiktu uzturēta atbilstoši tās autentiskajām liecībām un profesionālā izpildījumā.

Gribu teikt, ka rezultātam ir jābūt atraktīvam, piesaistošam, vienalga, kas tas būtu – grāmatas izdošana vai diski, vai festivāli, vai koncerti. Vienkārši mums jātiecas uz arvien kvalitatīvākiem produktiem.

Kvalitatīva tradicionālās kultūras elementu pārmantošana un popularizēšana nozares pārstāvju skatījumā tiek asociēta ar atraktīvu piedāvājumu un konkrētiem profesionāļiem, kas to spēj. Šāds piedāvājums, protams, ir saistīts ar atbilstošu finansējumu.

Tas, pirmkārt, ir saistīts arī ar finansiālajām iespējām. Nu, ja mēs, piemēram, rīkojam festivālus, tu nevari bieži vien uzaicināt tādas grupas, kā vajadzētu, tieši finansiālu apstākļu dēļ. Un tad tu mēģini kaut kā izbraukt, kaut kā sarunāt kaut ko.

Kā viens no kvalitātes rādītājiem tiek skatīts tautas tērpi un instrumenti, kuru izmaksas tradicionālās kultūras jomā ir ļoti lielas.

Nezinu, kā ir Rīgā un lielās pašvaldībās, mums vislielākā problēma ir instrumenti un tērpu iegāde. Teiksim, ja mēs nepiesaistām kaut kādu Eiropas projektu, tad mēs nevaram nemaz tikt pie kvalitatīva tautas tērpa un instrumenta. Nauda vajadzīga, lai kvalitatīvāku tradicionālās kultūras produktu radītu.

Tradicionālās kultūras elementu pārmantošana ir saistīta ar folkloras kopu darbību, kas paredz profesionālu pedagogu – vadītāju ar zināšanām tradīciju jautājumos. Kā nozīmīgs šķērslis nozares attīstībā tiek skatīts fakts, ka formālās izglītības sistēmā nav izdevies integrēt tradicionālās kultūras elementu apguvi, kas nozīmē, ka strauji samazinās cilvēku skaits, kuriem ir izpratne par latviešu tradicionālās kultūras elementiem un to pārmantojuma mehānismiem.

Kur mums būtu vajadzīgs lielāks atbalsts, tā ir izglītības sistēma. Jo būtībā tradicionālās kultūras elementi izglītībā ir ļoti maz vai pārāk maz. Rezultātā tie cilvēki, ar kuriem mēs ikdienā darbojamies, ieskaitot tos cilvēkus, kas ir potenciālie lēmēji par kaut kādiem naudas resursiem, ir ārkārtīgi maz informēti.

Tradicionālās kultūras pārmantošanā ļoti būtiskas ir tās elementu apguves iespējas formālās un interešu izglītības ietvaros. Tas paredz gan atbilstošu mācību programmu izstrādi, gan noteiktu pedagogu kvalifikāciju, gan izglītības iestāžu politiku, kas ļautu efektīvi šo integrāciju īstenot.

Kopumā, globāli, protams, pirmais ir izglītības jautājums. Un es arī piekrītu, ka izglītības sistēmā ir ļoti lieli robī, zinot no pieredzes, es nezinu, kā tas vispār var mainīties.

Nozares pārstāvji uzskata, tradicionālo vērtību popularizēšanu apgrūtina tas, ka tradicionālās kultūras pārmantošanas aktivitātes nepalīdz popularizēt arī mediji. Sabiedrības informēšana gan ar mediju starpniecību, gan izmantojot citus informēšanas kanālus, tiek atzīta par ļoti būtisku nozares vajadzību.

Mēs rīkojam festivālus, koncertus, bāzētus arī tradīcijās. Bet ar ko mēs jau gadiem cīnāmies, ka tad, kad rīkojam festivālus, tā kā pret sienu atduramies, ja nepieciešams kaut kur palaist informāciju. Man liekas, ka tā lielākā problēma ir tieši mediji, kas nosaka visas tās vērtības. Mēs te savās alās varam darīt un cīnīties, un darīt par velti, un izglītēt cilvēkus, bet tas viss paliek mums tādā zināmā, mazā bariņā, pulciņā cilvēku – zināmā lokā.

Tāpat, kā citu nozaru diskusijās, arī šeit dalībnieki uzver, ka tradicionālās kultūras produktu auditorijas piesaistei būtu nepieciešams finansējums dažādām mārketinga aktivitātēm, kas ļautu veidot tradicionālās kultūras notikumu lielāku publicitāti. Mārketinga aktivitātes un reklāmas pasākumi tiek skatīti kā ļoti nozīmīgs auditorijas piesaisti sekmējošs faktors, kas, vienlaicīgi varētu palielināt visas nozares aktivitāšu publicitāti un nozīmi kultūras telpā.

Un vēlējums KKF – nebaidīties piešķirt līdzekļus arī pasākumu mārketingam. Tas izklausās nenormāli, droši vien, – šķīti tiem cilvēkiem, kas tur sēž un vērtē. Jo nu, tā kā arī jau kolēģi teica, ka ir tur dažādi cilvēki un

daudziem par to nav nekāda saprašana, man liekas, ka priekš kam tas ir vajadzīgs, ja tas maksā tik. Ja mums nav tās auditorijas, mēs darām to visu tiešām veltīgi.

Kā iemesls, kas traucē īstenot plašas uz tradicionālās kultūras pārmantošanu vērstas aktivitātes, tiek minēts fakts, ka sarežģīti iegūt pietiekamu finansējumu projektu vadībai.

Svarīgi ir tas, ko jau minēja: nozares atbalsts – tieši organizatoriskais, lai cilvēki var normāli strādāt ar projektiem un nedomāt par to, vai man būs arī par projekta vadību kaut kas, kaut kapeika. Es zinu, ka ļoti daudzi cilvēki vienkārši neko nesaņem.

Tieši finansējuma trūkums projektu vadībai tradicionālās nozares pārstāvju vidē veido sajūtu, ka darbs nozarē ir brīvprātīgā darba daļa, kas tiek asociēta ar emocionālu novērtējumu “mans darbs nevienam nav vajadzīgs”.

Diskusijā vairākkārt tiek norādīts, ka nozares darbu traucē stabilas infrastruktūras trūkums tradicionālās kultūras aktivitāšu prakšu īstenošanai.

Mums pietrūkst tādu tradicionālās kultūras, nu, sauksim to par centru. Es domāju reālas telpas, mājas. Jo kultūras nami pārsvarā ir ļoti, ļoti noslogoti ar dažādu pašdarbības kolektīvu – deju ansambļu, koru un vēl citu – mēģinājumiem. Līdz ar to parādās diezgan ierobežotas iespējas rīkot plašākai sabiedrībai tādas atvērtas dažādas formas, līmeņu nodarbības, ko varētu veikt un kas ļoti ievērojami popularizētu un attīstītu šo lietu.

Kā vēlams risinājums un pozitīva prakse tiek raksturotas situācijas, kad pašvaldībās izveidoti tradicionālās kultūras centri.

Kā nozares darbu traucējošs faktors diskusijas dalībnieku skatījumā ir mazas iespējas veidot daiļamata meistaru un tautas lietišķās mākslas studiju izstādes.

Tātad izstāžu darbība. Šeit ir pilnīga tragēdija! Pilnīga gadiem hroniska tragēdija. Pirmkārt, izstādes Tu nevari uztaisīt, jo nav kur. Kultūras namos? Ne vienmēr tas ir iespējams. Mēs tajā nozarē strādājam, mēs zinām, ka cilvēki vispār pat daudzi nezina, kas mums ir, kas nav! Situāciju zināmā mērā parāda tirgus. Tai pašā laikā tirgus nav tradīcijas rādītājs, jo tāpēc, ka tradīciju kopt ir vairāk, nekā tirdzniecība. Mums katram tas ir vairāk – prasmju saglabāšana, prasmju zināšana.

Telpas izstāžu zālei viennozīmīgi un arī paša izstāžu darbība.

Diskusijas gaitā atklātās Tradicionālās kultūras nozares problēmas ļauj izdalīt sekojošas nozares apzinātās dominējošās vajadzības:

- Stiprināt tradicionālās kultūras pārmantošanā iesaistīto dalībnieku integritāti, nozares pašapziņu un sekmēt sadarbību ar citu kultūras un mākslas nozaru pārstāvjiem.
- Atbalstīt kvalitatīva tradicionālās kultūras produkta jaunradi, tai skaitā atbilstošu instrumentu un tērpu iegādi.
- Veidot tradicionālās kultūras atbalsta mehānismus izglītības sistēmā. Identificēt finansējuma avotus pedagogu atalgojumam un tālākizglītībai nozarē.
- Sekmēt sabiedrības informēšanu par tradicionālās kultūras nozari plašsaziņas līdzekļos.
- Identificēt finansējuma avotus tradicionālās kultūras aktivitāšu projektu vadībai un citām administratīvajām izmaksām.
- Attīstīt tradicionālās kultūras infrastruktūru un apgūt telpas, kurās īstenojama nozarei nepieciešamā izstāžu darbība.

5.2.6. Teātra mākslas nozare

Nozares problēmu apzināšanas diskusijā atklājas Teātra mākslas nozares iekšēja neviendabība priekšstatos par galvenajām vajadzībām. Problēmas un vajadzības atšķiras gan profesionālo un amatiermākslas teātru līmenī, gan Rīgas un reģionu teātru līmenī, gan valsts/pašvaldību un NVO dibinātu teātru līmenī. Profesionālo un amatiermākslas teātru vajadzības tiek skatītas kā ļoti atšķirīgas, tāpēc amatierteātru vajadzības tiek risinātas ar mēķprogrammu palīdzību, taču reģionālā specifika un teātra statuss, ko nosaka tā dibinātājs, ļoti diferencē darbības nosacījumus.

Ir liela atšķirība starp Rīgas un provinces teātriem – jābūt kādai gradācijai, jo nav vienas un tās pašas sāpīgās lietas.

Piemēram, saistībā ar valsts un nevalstiskajiem teātriem. Nevalstiskajiem teātriem nav štatu, nav atbalsta radošajam personālam. Ja es eju uz VKKF prasīt naudu režisoram par trīs mēnešu darbu trīs tūkstošus – tas ir par dārgu, ja es prasu tūkstoti dekorācijām – tad viss ir skaidrs. Lielie teātri saņem pamatfinansējumu no Kultūras ministrijas, līdz ar to šajos spēles noteikumos, ko es varu prasīt, vai es nevaru prasīt, iznāk nekonsekvence.

Finansējuma piešķirumā teātra nozares dalībnieki jūt ļoti skaidru “politiku”, it īpaši VKKF darbības kontekstā, kas izraisa gandrīz visu nozares dalībnieku grupu neapmierinātību un ļauj nosaukt vairākas problēmas, kuras netiek risinātas pie līdzšinējā finansējuma politikas. Minētās teātru specifikas dēļ raksturosim nozares problēmas atbilstoši teātra pazīmēm.

Galvenās nozares problēmas valsts dibināto teātru skatījumā

Diskusijas dalībnieki norāda, ka galvenās problēmas ir saistītas ar nepieciešamību veidot finansietilpīgus uzvedumus, kuru iestudēšanai nav pietiekama bāzes finansējuma. Vairāki valsts dibināto teātru pārstāvji atzīst, ka

arī mūsu teātris pieprasa naudu scenogrāfijai, tieši materiāliem, mazāk honorāriem.

Valsts dibināto teātru problēma ir pierādīt finansējuma nepieciešamību gadījumos, kad produkts klasificējams kā populārās mākslas piedāvājums.

Lielam teātrim bieži vien ir grūtības pierādīt VKKF ka, piemēram, mūzikls nav komercprodukts, bet tas ir nenormāli naudietilpīgs projekts. Tiek uzskatīts, ka mēs ar lielajām izrādēm pelnam lielu naudu.

Mēs esam liels teātris – pēc kaut kādām kategorijām esam bagāti un ļoti daudz pelnam, bet mēs visu laiku strādājam ar zaudējumiem, jo izrādes, ko mēs taisām, ir dārgas. Nauda tiek dota par radošajām pozīcijām – mūzikas komponēšana izrādei, tulkojumi un dramaturģija. Vienu brīdi samazinājās finansējums no VKKF, jo daudz deva mazajiem teātriem.

Vairākos diskusijas brīžos dalībnieki kritiski vērtē praksi, ka finansējuma piešķirums koncentrējas tikai uz radošās darbības honorāriem, jo teātra mākslas kā nozares pastāvēšana nav noreducējama tikai uz radošās darbības īstenošanu.

Liela uzmanība diskusijas gaitā pievērsta nepieciešamībai piešķirt finansējumu nozares attīstībai, kas ietver aktivitātes, kas vērstas gan uz radošo eksperimentu atbalstu, gan dažādu auditorijas segmentu izglītošanu, tai skaitā bērnu pedagoģiskās programmas u.tml. Daži diskusijas dalībnieki atzīst, ka šādām aktivitātēm sarežģīti piesaistīt finansējumu.

Konkrēts piemērs: divi festivāli, ko mēs uztaisījām, bet mums nepiešķīra naudu nevienu reizi. Beidzās projekts, jo neredzējām iespēju, ka valsts varētu pieslēgties un šādi lieli festivāli varētu turpināties.

Teātri izmanto dažādas juridiskas “manipulācijas” (dibina fondus), lai palielinātu finansējuma piesaistes iespējas tām pašām vajadzībām, bet citā juridiskā statusā.

Fonds mums ir nodibināts, lai veiktu attīstības projektus, kas teātrim nav pamatfinansējumā – bērnu radošās darbnīcas, pirmā skolas diena, izstādes, sarunas, diskusijas. Attīstības projektiem ļoti vajag papildu finansējumu, mēs piesaistām privāto.

Par bērnu radošajām darbnīcām – pirms vairākiem gadiem Kultūras ministrija bija izveidojusi programmu, lai mēs kaut ko organizējam bērniem. Mēs arī sākām sniegt tikai tad, kad bijām veselu gadu par saviem līdzekļiem veidojuši šīs darbnīcas. Mēs domājam, ka mēs pierādām, ka darbnīcas ir un varētu paprasīt finansējumu, lai tās būtu tagad vēl kvalitatīvākas. Mums būtu ļoti nepieciešama papildu nauda, lai teātri veidotu kā kultūras telpu ne tikai ar izrādēm, bet arī ar visu, kas ir apkārt. Mēs mēģinām pa tūkstotim diviem

dabūt naudu no privātā biznesa, bet tagad mēs iesniedzām piecus pēdējos projektus par šiem attīstības projektiem, no kuriem atbalstīja vienu, kas ir izstāde.

Diskusijā paustais liecina, ka teātra nozares attīstības priekšnoteikums ir īstenot aktivitātes, kas piesaista un ieinteresē jaunu auditoriju, kā arī izglīto to.

Galvenās nozares problēmas reģionālo valsts un pašvaldību dibināto teātru skatījumā

Reģionālo teātru specifika iezīmējas apstākļi, ka tajā nodarbināto atalgojums nav konkurētspējīgs un tas traucē aktieru piesaistes procesam. Tāpēc šeit īpaši aktuāla ir cilvēkresursu problēma.

Daugavpils teātrī, iespējams arī Liepājas teātrī, ir cilvēkresursu problēma. Labi speciālisti negrib dzīvot ārpus Rīgas, jo šeit ir lielākas iespējas, cita kultūrvide un cits finansējums, ja konkrēti runājam par algām.

Galvenās nozares problēmas nevalstisko teātru skatījumā

Īpašs problēmu loks veidojas nevalstisko teātru darbības pieredzē. Tas, kas valsts teātru darbībā tiek finansēts no KM bāzes finansējuma, nevalstiskajiem teātriem jāfinansē no pašu ieņēmumiem vai piesaistītā finansējuma.

Nevalstisko teātru nepieciešamība pēc radošās darbības apmaksas honorāriem ir daudz lielāka, turklāt cilvēkiem, kas piedalās radošajos projektos, atalgojums veidojas pēc citiem principiem, nekā tiem, kas strādā valsts dibinātos teātros un saņem regulāru atalgojumu.

Protams, visiem ir nepieciešama nauda un ar to mēs rēķināmies, bet mēs nezinām, kas būs rītdien. Iznāk tā, ka mēs visu laiku domājam par vakardienu. Es domāju, ka tas ir visiem neatkarīgajiem teātriem. Radošais ir liels cipars, kas parādās tāmēs, jo neviens nerēķina, ka no tās summas atdod valstij atpakaļ 20%. Tas nav par mēneša darbu, bet par trīs mēnešu darbu. Visiem radošajiem cilvēkiem nav pastāvīgu ienākumu, viņi pārtiek no projektiem. Tad, kad ir jāmaksā, tas ir daudz, bet tad, kad saņem, tas ir ārkārtīgi maz.

Īpaša uzmanība tiek pievērsta arī nepieciešamībai reklamēt skatuves mākslas produktu, jo auditorijas pieaiste ir nepieciešama gan finansiālu, gan izglītojošu, gan sociālu, gan citu apsvērumu dēļ. Tomēr, tāpat kā citu nozaru fokusgrupās, arī šeit vairākkārtīgi tiek norādīts, ka reklāmai un mārketingam iegūt finansējumu ir ļoti grūti.

Komisijai, izvērtējot visus projektus, nekad negribas dot naudu reklāmai. Ja valsts teātrim tā ir vēl kaut kāda daļa, ko tiešām var ielānot savā budžetā, tad neatkarīgajiem projektiem sameklēt naudu reklāmai kaut kur citur ir neiespējami. Iedod naudu tam, ko uztaisīt, bet, ja to nevari nekādi izreklamēt... Pat, ja tev piešķir 80% vai 90% atlaidi, tomēr kaut kādai summai ir jābūt, lai kaut ko varētu izgatavot un palaist reklāmu. Man bieži ir gadījies tā, ka reāli reklāmas pozīcijai pretī ir apaļa nulle.

Skatuves mākslas izglītības procesā identificētās problēmas

Specifiskā situācijā ir Latvijas Kultūras akadēmijas studējošo mācību procesā veidotie skatuves mākslas jaundarbi. LKA bāzes budžetā nav īpašas pozīcijas radošo darbu izstrādei, tāpēc studiju darbu ietvaros veidotās izrādes tiek radītas, piesaistot VKKF finansējumu.

Prasu līdzekļus materiāliem, scenogrāfijai, kostīmiem, rekvizītiem. Akadēmiskajā vidē, sadarbojoties ar citu mākslas augstskolu studentiem un veidojot kopprojektus, mēs ļoti daudz piesaistām cilvēkresursus, kas grib brīvprātīgi strādāt. Lai kvalitatīvi un augstā līmenī sevi pieteiktu, vienmēr nepieciešami līdzekļi.

Atbilstoši aprakstītajām problēmām, iespējams izdalīt sekojošas galvenās nozares vajadzības

- Finansējuma un atbalsta politikā ņemt vērā valsts/pašvaldību dibināto teātru un nevalstisko teātru finansiālo vajadzību specifiku, kā arī Rīgas un reģionālo teātru darbības nosacījumu specifiku.
- Auditorijas un infrastruktūras specifika paredz salīdzinoši lielas izrāžu scenogrāfijas un citu materiālu izmaksas valsts dibinātajiem Rīgas teātriem.
- Nepieciešams atbalsts nozares attīstības aktivitātēm: festivālu rīkošanai, radošajām darbnīcām, izglītības programmām.
- Atbalstīt teātra nozares produktu reklāmas un mārketinga aktivitātes, it īpaši nevalstisko teātru gadījumā.
- Nevalstisko teātru darbības finansējuma modeļa precizēšana.
- Nepieciešams risinājums reģionālo teātru aktieru, režisoru un citu radošajā procesā iesaistīto atalgojuma problēmai.
- Nevalstisko teātru darbības finansējuma modeļa precizēšana Kultūras ministrijas un VKKF finansējuma ietvaros.
- Definēt principu, pēc kāda tiek sniegts atbalsts studiju darbiem (LKA) teātra nozarē.

5.2.7. Dizaina un arhitektūras nozare

Dizaina un arhitektūras nozares specifiku nosaka augstais privātā finansējuma īpatsvars (arhitektu un dizaineru pakalpojumi fiziskajām un juridiskajām personām) nozares dalībniekiem pieejamajā un izmantotajā finansējumā. Tajā pašā laikā, dizaina un arhitektūras kā mākslas nozares attīstību kavē vairākas problēmas, kuras raksturosim.

Dizaina un arhitektūras mākslinieciskās kvalitātes novērtējumam nepieciešama īpaša izglītība un mākslinieciskā gaume, kas apgrūtina preces (dizaina gadījumā) vai pakalpojuma (arhitektūras gadījumā)

kvalitātei atbilstošas produkta tirgus cenas noteikšanu un izpratnes veidošanu. Tāpēc nozares attīstībā liela nozīme tiek piešķirta izglītības un skaidrojošajam darbam.

Latvijā ir problēmas ar dizainu, to pierāda arī Dizaina manifestācijā veiktais pētījums, ka lielākās problēmas ir ar neizpratni par dizaina darba finansiālo vērtību, un tas ir tas, ar ko mēs saskaramies ik dienu. Cilvēkiem šķiet, kāpēc man jāmaksā? Viņi saprot, ka jāmaksā par krēslu vai galdu, bet nesaprot, kāpēc jāmaksā par domāšanu, lai šo krēslu vai galdu radītu. Tā ir absolūta neizpratne. Un līdz ar to, iespējams, ka šis te skaidrojošais darbs ir tas, kas ir jāveic.

Skaidrojošā darba nozīme tiek akcentēta arī citā kontekstā. Tā mērķis būtu pieradināt cilvēkus pie kvalitatīva dizaina ikdienas vidē (preces, grafiskais dizains, arī pakalpojumu dizains).

Un īstenībā ir ļoti svarīgi cilvēkiem skaidrot, ka ir vajadzīgs šis labais dizains. Vajadzētu ar ierēdņiem strādāt, ar skolēniem – nu, būs tā kultūras soma, bet kad viņa būs?
Visi tagad ar datoru strādā, grafiskais dizains pats tur kaut ko samunstruē un nejēgā un nekvalitatīvi pašvaldību līmenī un visur.

Pēdējais komentārs liecina, ka dizaineru darbības jomā sastopama arī nozares aktivitāšu profanācija, kas kropļo izpratni par dizainu.

Nozares pārstāvji atzīst, ka arhitektu darbs bieži tiek integrēts starpdisciplināros projektos, taču to jēgu un nozīmi bieži neizprot VKKF eksperti, kas apgrūtina finansējuma apguvi šādu projektu īstenošanai. Tas pats tiek teikts arī par inovatīviem un radošiem projektiem.

Arhitektūra nav tikai kultūras nozare. Bieži tā var būt ļoti sasaistīta arī ar citām nozarēm. Bieži arhitektu aktivitātes izpaužas ar radošajām industrijām saistītās idejās, kur arhitektūra spēlē tikai vienu daļu no visa projekta. Radošo industriju aktivitātes nav tik labi izprastas no Kultūrkapitāla fonda puses, jo tās nevar ielikt vienā kastītē.

Man liekas, patiesi radošas lietas netiek atbalstītas. Es nevaru runāt, jo es neesmu tik daudz iesniegusi un saņēmusi, es varu runāt no dizaineres pozīcijām kā praktiķe.

Radošo industriju, tāpat kā starpdisciplināru, projektu īstenošanai finansējuma piesaiste ir radījusi problēmas ne tikai arhitektūras nozares pārstāvjiem.

Diskusijā dažādu vajadzību kontekstā bieži tiek norādīts, ka daudzu projektu īstenošanā visgrūtāk piesaistīt finansējumu tieši tā saucamajām “pamatlietām”. Projektu konkursos kopējā pieeja ir skatījums uz projekta iesniedzēju kā cilvēku/komandu, kurai ir pieejama sava stabila infrastruktūra un bāzes atalgojums. Ja projekta īstenotājiem nav šo resursu, tad tam arī finansējums parasti netiek iegūts.

Ir nepieciešams cilvēku atalgojums. Jebkurā projektā, protams, ir jābūt kādam cilvēkam, kas menedžē un dara lietas. Nu, vairāk tiešām naudas pietrūkst tādām ikdienas lietām.

Visgrūtāk ir ar tām praktiskajām lietām. Visi ļoti labprāt dod naudu kaut kāda ārvalstu lektora uzaicināšanai, biļetēm, honorāram, bet tādas pamatlietas, kā, teiksim, organizatoriem kaut kas arī jāēd, bet viņu atalgojums ir tikai ļoti mazs procents.

Tie visi finansējumi nāk ar pieņēmumu, ka mums jau ir kaut kāds pamats. Jo nevar tērēt naudu, mums tāpat ir vajadzīgs birojs, vajadzīgs remonts, mēbeles, kaut kāda tehnika, mums pašiem sev jāmaksā algas. Ar to ir diezgan sarežģīti, jo arī KM sagaida, ka tu īstenoši projektu, pieņemot, ka tev jau ir dators. Ja tavs dators salūzt, tev tas projekts ir tik un tā jāīsteno, bet tu nedrīksti to naudu tērēt jauna datora iegādei.

Šādas problēmas rodas, ja finansējuma piešķiruma/atteikuma lēmums tiek pieņemts, neņemot vērā, kāda ir iesniedzējam pieejamā infrastruktūra un bāzes finansējuma (ja tāds ir) struktūra un apjoms. Diskusijas dalībnieki iesaka atbalstīt administratīvu sistēmu izveidi nozarēm, kuras vēl tikai veidojas.

Arhitektūras un dizaina nozarē ir attīstīta nevalstiskā sektora un profesionālo organizāciju darbība. Šīs organizācijas nozare respektē, tām ir deleģētas samērā plašas funkcijas. Sabiedrisko un profesionālo organizāciju aktivitāte paredz lielāku finansējumu šo organizāciju darbam, ko arī diskusijas dalībnieki atzīst.

Pietrūkst visām profesionālajām un radošajām institūcijām. Stabili ir pietrūcis un pietrūkst, jo patiesībā biedra naudas nav tas pietiekošais pienesums, lai organizācijas varētu normāli pastāvēt.

Kā īpaša nozares problēma tiek aktualizēts jautājums par finansējuma nepieejamību pētniecībai un arhitektu un dizaineru tālākizglītības iespējām. Šo problēmu aktualizē vairāki diskusijas dalībnieki.

Netiek atbalstīta pētniecība – pa diviem gadiem – 2014. un 2015. gadā tiek atbalstīts tikai viens pētījums 400 eiro apmērā, kas ir smieklīgi.

Es piekrītu visiem teiktajam, ka nepieciešamais resurss ir vajadzīgs gan izglītošanai, gan sabiedrības izpratnes veicināšanai, gan konkrētiem pētniecības pasākumiem.

Pētniecība un tālākizglītība nepieciešama nozares attīstībai, jo tā sekmē inovatīvu pieeju un jaunu tehnoloģiju izmantošanu radoša procesa un produktu izstrādē.

Arī Dizaina un arhitektūras nozares pārstāvji, tāpat kā Filmu nozares un citu jomu pārstāvji uzskata, ka nozarei ļoti pietrūkst nozares darbību popularizējošas aktivitātes, piemēram, grāmatas un citi izdevumi par arhitektūru u.tml..

Ļoti pietrūkst tām lietām, kas "apkārt" nozarei. Gribas grāmatu izdot par arhitektūru.

Un arī, ja mēs nevaram iedot finansējumu tieši administratīvai kapacitātei, kas varbūt, es piekritīšu, nav īsti korekti, bet varbūt mēs varam dot finansējumu apmācībām, rīkiem, pieejai kaut kāda veida asiem mediatoriem kļūt par veiksmīgiem vadītājiem, kas spēj atrast veidu, kā popularizēt nozari.

Apkopojot nozares diskusijas dalībnieku raksturotās problēmas varam izdalīt sekojošas Dizaina un arhitektūras nozares vajadzības:

- Atbalstīt inovatīvas un radošas aktivitātes, attīstīt izpratni par starpdisciplināru projektu nozīmi kultūras telpā.
- Nodrošināt finansējumu tā saucamajām nozares darbības “pamatlietām” (telpu noma, tehnika, projekta menedžments, administratīvu sistēmu izveide).
- Identificēt iespējamus finansējuma avotus nozares sabiedrisko un profesionālo organizāciju darbības atbalstam.
- Sekmēt pētniecības aktivitātes un tālākizglītības piedāvājumu nozarē.
- Atbalstīt izdevējdarbību, kas popularizē Dizaina un arhitektūras nozares darbību.
- Atbalstīt dizaina kā mākslas un radošo industriju žanra nozīmes skaidrošanu, izglītojošas aktivitātes.

5.2.8. Vizuālās mākslas nozare

Vizuālās mākslas nozares diskusijā tiek aktualizētas tikai divas galvenās nozares attīstības problēmas: radošās darbības honorāru apjoms un ilgtermiņa plānošanas trūkums. Turklāt honorāru apjoma tematika tiek saistīta ar finansējuma nestabilitāti un neprognozējamību kopumā. Par šo problēmu eksistenci runā gandrīz visi diskusijas dalībnieki. Citus tematus aktualizē epizodiski. Lielā mērā tas izskaidrojams ar vizuālās mākslas jaunrades individuālo raksturu.

Atalgojuma problēma vizuālās mākslas nozarē vairāk tiek skatīta kā pašu mākslinieku atalgojuma neregularitāte un neprognozējamība.

Vajadzētu, lai mākslinieki varētu regulāri pieteikties stipendijām. Un tas viņiem būtu gan daļēji PR radošais, gan naudu varētu daļēji patestēt materiāliem.

Viena no lielākajām finansējuma piesaistes problēmām ir tā sadrumsatātība.

Par to ilgtermiņa plānošanu, ka, ja tu regulāri gribi kaut ko lielu radīt, tad tev jāpiesakās visos trijos konkursos, un tad tev iedos varbūt mazu gabaliņu, bet tu nespēj plānot ilgtermiņā. Un tu nezini, vai tur būs papildinājums tai naudiņai, kas ir piešķirta, vai ne, un tad paralēli tiek meklēti citi avoti vai pat starptautiskā līmenī.

Man liekas būtu jauki, ja tas finansējums būtu lielāks un nedaudz savādāk sadalīts, piemēram, ja mākslinieki varētu atsevišķi pieteikties, pieņemsim, nevis knapināties no katra konkursa.

Otrs problēmu loks, kas saistīts ar atalgojumu, ir jautājums par mākslas projektiem, kur vizuālās mākslas jaunrades darbi ir tikai projektu daļa.

Pirmā sāpe, protams, ir par budžetu mākslas projektu ražošanai. Ir par maz tās naudiņas un nepietiek atalgojums māksliniekiem, taču skatoties līdzīga tipa organizācijas starptautiski, piemēram, Skandināvijā vai Vācijā, tad viņiem arī tie budžeti diži lielāki nav.

Mākslinieku darbības izmaksu atšķirības nosaka daudzi faktori, gan tas, vai mākslinieks darbojas individuāli, vai ir kādas organizācijas vai institūcijas pārstāvis, kā arī tas, kur ir mākslas projektu īstenošanas vieta, kā arī citi faktori.

Vienkārši man liekas, ka problēma ir tāda, ka KKF tur ir vairāku slāņu organizācijas. Tā kā diemžēl savā starpā mums sanāk sacensties.

Tas, kas mums noteikti pietrūkst privātajā sektorā, ir personāla atalgojums, jo viens ir tas, kas ir Rīga, un otrs tas, kas ir reģions. Un nesen mēs līdzīgu diskusiju taisījām Valmierā, kurā mums izdevās sasaukt valsts sektora pārstāvjus un bija tikai pāris no privātā sektora, un tur arī izkristalizējās tiešām tā problēma, ka personālam netiek piesaistīti nekādi projekti, organizatoriskās izmaksas vai kādas tādas lietas.

Viena no nozīmīgākajām mākslinieka darba izmaksu pozīcijām ir darbnīcu izmaksas, kas sagādā grūtības zināmai mākslinieku daļai. Turklāt, šo izmaksu apjomu grūti precīzi definēt attiecībā uz to, cik lielā mērā šīs izmaksas ir attiecināmas uz konkrētu jaunrades aktivitāti.

Protams, otra lielā lieta ir, ka vienmēr jābūt arī jumtam virs galvas, un to nodrošināt ir lielas izmaksas. Telpu īre, noma, komunālie maksājumi. Pēc tam jau idejas realizēt ir tas, cik mēs strādājam, tik mēs arī dabūjam.

Vizuālās mākslas nozares attīstības viens no neatņemamiem elementiem ir izstāžu prakses, kuru īstenošanai nepieciešama noteikta materiāli tehniskā bāze. Izstāžu rīkošanas un galeriju darbības finansēšanai nav stabila modeļa. Tas sarežģī finansējuma plūsmu vizuālās mākslas nozarē.

Materiāli tehniskā bāze institūcijām, kas nodarbojas regulāri ar izstāžu, lielāku pasākumu veidošanu, jo praktiski sanāk, ka visu laiku ir jāirē tehnika, jo, protams, visu laiku attīstās, iet uz priekšu, un mums, piemēram, ir vecie CR televizori, bet nav jaunu televizoru, ko izlikt izstādē. Un naudas patēriņš tīri tehnikas nomai ir lielāks, nekā tad, ja tā institūcija būtu iegādājusies pati savu un varētu lietot saviem pasākumiem.

Kā viena no problēmām, ko diskusijas dalībnieki atklāj, ir grūtības ar administratīvo izmaksu segšanu mākslas projektu īstenošanā.

Administratīvās izmaksas ir tas, ko nekur pat aptuveni nevar iebudžētēt, jo tai vajadzētu nākt kā tādai partnerībai no pilsētas, valsts. Tas ir pats grūtākais – dabūt finansējumu projektu vadībai. Cenšamies projektu pieteikumos iepīt darbinieku algas un par īri vispār nav runa – to mēs vispār nevaram.

Viena no nozares aktivitātēm ir izstāžu prakse, kuras neatņemama sastāvdaļa ir katalogu izdošana. Katalogu izdošana tiek norādīta kā viena no nozares darbības pamatvajadzībām.

Es prasīu katalogiem. Teiksim, profesionālās mākslas atbalstam reģionos. Tad konceptuālai izstādei. Tas patiesībā ir materiāliem. Par honorāriem vispār nav runa.

Vizuālās mākslas nozarē visizteiktāk izpaužas pieeja, ka “nozare” ir jaunrades aktivitātes vizuālās mākslas jomā plus izstāžu prakse. Salīdzinoši vismazāk tiek diskutēts par nepieciešamību nozari popularizēt, reklamēt izstādes vai tml..

Diskusijas ietvaros tiek identificētas sekojošas Vizuālās mākslas nozares vajadzības:

- Sekmēt atalgojuma sistemātiskumu un prognozējamību.
- Precizēt infrastruktūras izmaksu kompensēšanas iespējas.
- Piesaistīt finansējumu izstāžu prakses modernizētas materiāli tehniskā bāzes nodrošinājumam.
- Risināt administratīvo izmaksu piesaistes problēmas mākslas projektu īstenošanai.
- Nodrošināt stabilu finansējumu izstāžu katalogu izdošanai.

5.3. Secinājumi un ierosinājumi

Kultūras nozaru dalībnieku struktūra ir ļoti daudzveidīga – to veido kā valsts un pašvaldības institūcijas, tā nevalstiskais sektors un arī privātpersonas. Katras konkrētās nozares iekšējā struktūra ir atšķirīga un specifiska, pēc būtības nesalīdzināma ar citām nozarēm. Bez tam – lielā daļā nozaru pastāv arī iekšējas atšķirības dažādos tās segmentos (piemēram, teātra mākslas nozarē – valsts un pašvaldību teātri, nevalstiskie teātri). Nozaru darbības nosacījumus un iespējas lielā mērā determinē arī konkrēto dalībnieku dzīves un darbības ģeogrāfiskā vieta, īpaši Rīgas un reģionu dalījumā. Visi šie apstākļi lielā mērā ietekmē un nosaka arī nozaru problēmas un vajadzības.

Kopumā nozaru vajadzības ir neviendabīgas, vērojama augsta vajadzību specifika, kas izriet gan no jaunrades procesa izmaksām un citiem jaunrades raksturojumiem (piemēram, individuāla vai kolektīva jaunrades forma), gan no nozares dalībnieku juridiskā statusa un nozares pašas institucionalizācijas līmeņa. Kopumā visās nozarēs lielākā daļa no apgrūtinājumiem finansējuma saņemšanai attiecas galvenokārt uz tiem kultūras procesa elementiem, kas nav tieši saistīti ar jaunrades procesu, bet ir vērsti

uz nozares publicitāti un auditorijas apguvi. Tai pašā laikā, gandrīz visu nozaru pārstāvji norāda uz akūtu finansējuma nepieciešamību arī nozares attīstības pasākumiem.

Sistematizējot un apkopojot visu VKKF nozaru pārstāvju fokusgrupās definētās vajadzības, var identificēt tās vajadzības, kuras ir kopīgas visām nozarēm (detalizēti skatīt tabulā nākamajās lapaspusēs):

- Konkurētspējīga un prognozējama finansējuma piesaiste radošajam procesam.
- Stiprināt nozares pašapziņu un nozares integritāti.
- Nozares popularizēšana sabiedrībā, dažādu iedzīvotāju segmentu informēšana un izglītošana.
- Finansiāla atbalsta nepieciešamība reklāmai un mārketingam.

Kultūras nozares dalībnieku vajadzības tika analizētas, strukturējot tās atbilstoši VKKF likumā un projektu konkursa praksē definētajām nozarēm. Raksturojot problēmsituācijas nozarēs, visu nozaru pārstāvji norāda uz ļoti mazo kopējo kultūrai pieejamo finansējumu, kā arī uzsver, ka darbība kultūras jomā ir iespējama tikai, ja darbojas ar noteiktu misijas apziņu. Vērojama arī nedaudz tendencioza un subjektīva savas pārstāvētās nozares problēmu un vajadzību akcentēšana, jo katras nozares pārstāvji savas nozares finansiālo situāciju definē kā vissliktāko (salīdzinājumā ar citām nozarēm).

Diskusijās par nozaru vajadzībām dominē iesaistīto dalībnieku īstenoto vai īstenojamo aktivitāšu uzskaitījums, kuru nodrošināšanai nepieciešams finansējums, taču tikai izņēmuma gadījumos tiek runāts par nozares mērķiem, tās auditorijas vajadzībām un nozares potenciālu Latvijas kultūras vides un iedzīvotāju dzīves kvalitātes attīstībā. Nozares izaugsme (galvenokārt) tiek asociēta ar radošo aktivitāšu atbalstu, (visbiežāk) nesaistot šo atbalstu ar sabiedrības ieguvumiem. Tas liecina par nozaru dalībnieku izteikto orientāciju uz radošā procesa nodrošināšanas nepieciešamību, maz aktualizējot jautājumus par šī procesa rezultātu kvalitāti un nepieciešamību sabiedrībai kopumā un konkrētām mērķauditorijām.

Dati liecina par zināmu kultūras nozares dalībnieku nespēju skatīt kultūras nozares sektoru kā savstarpēji saistītu, uz vienu rezultātu orientētu aktivitāšu kopumu. Problēmsituācijas nereti tiek aktualizētas izolēti no citiem – ekonomiskā, politiskā, reģionālā – konteksta faktoriem.

Datu analīze liecina, ka vairākos gadījumos būtiskas vajadzības daļēji vai pilnībā netiek apmierinātas esošajā nozares finansējuma piešķiruma praksē. It īpaši tas attiecas uz nozares attīstības projektu (nozares popularizēšana un auditorijas piesaistes) vajadzībām. Tai pat laikā – pārsapņemos par nozaru vajadzībām, tai skaitā finansiālajām vajadzībām, atklājas arī respondentu nevienmērīga informētība par nozarei *de facto* pieejamajiem finansējuma instrumentiem un to apguves iespējām.

Tabula 5. VKKF kultūras nozaru vajadzību apkopojums: kopējais un specifiskais

Kopīgās nozaru vajadzības	Konkurētspējīga un prognozējama finansējuma piesaiste radošajam procesam. Stiprināt nozares pašapziņu un nozares integritāti. Nozares popularizēšana sabiedrībā, dažādu iedzīvotāju segmentu informēšana un izglītošana. Finansiāla atbalsta nepieciešamība reklāmai un mārketingam.
Specifiskās nozaru vajadzības	
Literatūra	Veidot finansējuma piesaistes modeli, kas sekmētu darba tirgū konkurētspējīgu literārās jaunrades darbības atalgojumu. Stabilizēt literātu un izdevējdarbības komersantu ienākumu proporciju grāmatniecības sektorā, ņemot vērā gan tirgus pieprasījumu, gan izdevuma kultūras un māksliniecisko vērtību. Stiprināt nozares integritāti, NVO darbību literatūras un grāmatniecības jomā. Sekmēt mediju atbalstu sabiedrības informēšanā par jaunumiem nozarē. Atbalstīt literatūras apguvi vispārējās izglītības mācību iestādēs. Paaugstināt rakstnieku, literatūras un lasīšanas prestižu sabiedrībā. Precizēt latviešu grāmatu pieprasījuma apjomu un nodrošināt grāmatu iepirkumu bibliotēkās. Atbalstīt starptautisko grāmatu tirgu apgūšanas aktivitātes, grāmatu reklāmas un mārketinga aktivitātes.
Mūzikas un dejas māksla	Finansiāli atbalstīt muzikālo jaunradi un precizēt jaunrades darbības honorāru likmes. Atbalstīt gan profesionālo nozares kolektīvu un organizāciju, gan amatiermākslas līmeņa kolektīvu koncertdarbību, sedzot transporta un citas koncerttūres izmaksas. Attīstīt festivālu prakses, nodrošināt stabilu ilgtermiņa finansējumu tradicionālajiem mūzikas nozares pasākumiem. Nodrošināt finansējuma pieejamību māksliniecisko programme izveidei. Precizēt finansējuma avotus starptautiskajai mākslinieku - mūziķu apmaiņai. Attīstīt mūzikas izglītības aktivitātes neformālās izglītības līmenī (pedagoģiskās programmas dažādiem auditorijas segmentiem). Identificēt finansējuma avotus koncertdarbības mārketingam. Precizēt atbalsta mehānismus džeza un laikmetīgajai mūzikai. Nodrošināt pietiekamu finansējumu dejas izrāžu projektu attīstībai. Meklēt risinājumus mūsdienu dejas nozares infrastruktūras problēmu (lielas telpu īres izmaksas gan mēģinājumu, gan performanču un dejas demonstrēšanai, specifiska grīdas seguma nepieciešamība) risinājumam. Identificēt iespējamus finansējuma avotus dejas scenogrāfijas un tērpu izmaksu segšanai.
Filmu māksla	Nodrošināt sistemātisku un prognozējamu finansējumu filmu mākslas nozares jaunrades procesam. Radīt veselīgu konkurences sistēmu jauno filmu nozares profesionāļu integrācijai nozarē. Attīstīt filmu mākslas nozares produktu mārketinga un reklāmas praksi, radīt tam atbilstošu finansējuma avotu. Intensificēt filmu izplatīšanas procesa aktivitātes, tai skaitā turpināt dažādu kino auditorijas segmentu izglītošanu un informēšanu par Latvijas nacionālā kino produktiem.
Kultūras mantojums	Sekmēt nozares integritāti, kooperēšanās prakses, sadarbību ar citām nozarēm, tai skaitā kultūras mantojuma aizsardzības tiesību jomu. Precizēt materiālā kultūras mantojuma saglabāšanas konceptuālās pieejas, it īpaši autentiskuma saglabāšanas jautājumos funkcionējošiem kultūras mantojuma objektiem. Veidot finansējuma mehānismu, kas ļauj apgūt lielu finansējumu bez laika pārrāvuma un nodrošināt līdzfinansējuma trūkumu starptautisko finanšu instrumentu apgūvē.

	Attīstīt nozares cilvēkresursu motivāciju, sekmēt tālākizglītības iespējas kvalifikācijas paaugstināšanai un novērst darbaspēka trūkumu atsevišķos nodarbinātības segmentos. Paaugstināt sabiedrības informētību un padziļināt izpratni par kultūras mantojuma nozīmi. Nodrošināt pētniecības iespējas gan mantojuma izpētes, gan citos nozarei nepieciešamajos tematos.
Tradicionālā kultūra	Stiprināt tradicionālās kultūras pārmantošanā iesaistīto dalībnieku integritāti, nozares pašapziņu un sekmēt sadarbību ar citu kultūras un mākslas nozaru pārstāvjiem. Atbalstīt kvalitatīva tradicionālās kultūras produkta jaunradi, tai skaitā atbilstošu instrumentu un tērpu iegādi. Veidot tradicionālās kultūras atbalsta mehānismus izglītības sistēmā. Identificēt finansējuma avotus pedagogu atbalstam un tālākizglītībai nozarē. Sekmēt sabiedrības informēšanu par tradicionālās kultūras nozari plašsaziņas līdzekļos. Identificēt finansējuma avotus tradicionālās kultūras aktivitāšu projektu vadībai un citām administratīvajām izmaksām. Attīstīt tradicionālās kultūras infrastruktūru un apgūt telpas, kurās īstenojama nozarei nepieciešamā izstāžu darbība.
Teātra māksla	Finansējuma un atbalsta politikā ņemt vērā valsts/pašvaldību dibināto teātru un nevalstisko teātru finansiālo vajadzību specifiku, kā arī Rīgas un reģionālo teātru darbības nosacījumu specifiku. Auditorijas un infrastruktūras specifika paredz salīdzinoši lielas izrāžu scenogrāfijas un citu materiālu izmaksas valsts dibinātajiem Rīgas teātriem. Nepieciešams atbalsts nozares attīstības aktivitātēm: festivālu rīkošanai, radošajām darbnīcām, izglītības programmām. Atbalstīt teātra nozares produktu reklāmas un mārketinga aktivitātes, it īpaši nevalstisko teātru gadījumā. Nevalstisko teātru darbības finansējuma modeļa precizēšana. Nepieciešams risinājums reģionālo teātru aktieru, režisoru un citu radošajā procesā iesaistīto atbalsta problēmai. Definēt principu, pēc kāda tiek sniegts atbalsts studiju darbiem (LKA) teātra nozarē.
Dizains un arhitektūra	Atbalstīt inovatīvas un radošas aktivitātes, attīstīt izpratni par starpdisciplināru projektu nozīmi kultūras telpā. Nodrošināt finansējumu tā saucamajām nozares darbības "pamatlietām" (telpu noma, tehnika, projektu menedžments, administratīvu sistēmu izveide). Identificēt iespējamās finansējuma avotus nozares sabiedrisko un profesionālo organizāciju darbības atbalstam. Sekmēt pētniecības aktivitātes un tālākizglītības piedāvājumu nozarē. Atbalstīt izdevējdarbību, kas popularizē Dizaina un arhitektūras nozares darbību. Atbalstīt dizaina kā mākslas un radošo industriju žanra nozīmes skaidrošanu, izglītojošas aktivitātes.
Vizuālā māksla	Sekmēt atbalsta sistēmātiskumu un prognozējamību. Precizēt infrastruktūras izmaksu kompensēšanas iespējas. Piesaistīt finansējumu izstāžu prakses modernizētas materiāli tehniskā bāzes nodrošinājumam. Risināt administratīvo izmaksu piesaistes problēmas mākslas projektu īstenošanai. Nodrošināt stabilu finansējumu izstāžu katalogu izdošanai.

6. KULTŪRAS NOZARĒM PIEEJAMĀS FINANSĒJUMS

Lai atbildētu uz pētījuma jautājumiem, kas saistīti ar kultūras nozarēm pieejamā finansējuma analīzi, pētījuma ietvaros tika identificēti galvenie kultūras nozaru dažādām vajadzībām pieejamie un izmantotie finansējuma avoti, kā arī īpaša uzmanība tika pievērsta publiskā (valsts un pašvaldību) finansējuma īpatsvaram VKKF definētajās nozarēs. Vērtējām arī valsts sniegtā atbalsta mērķtiecīgumu kultūras nozaru finansēšanā. Temati tika pētīti, izmantojot:

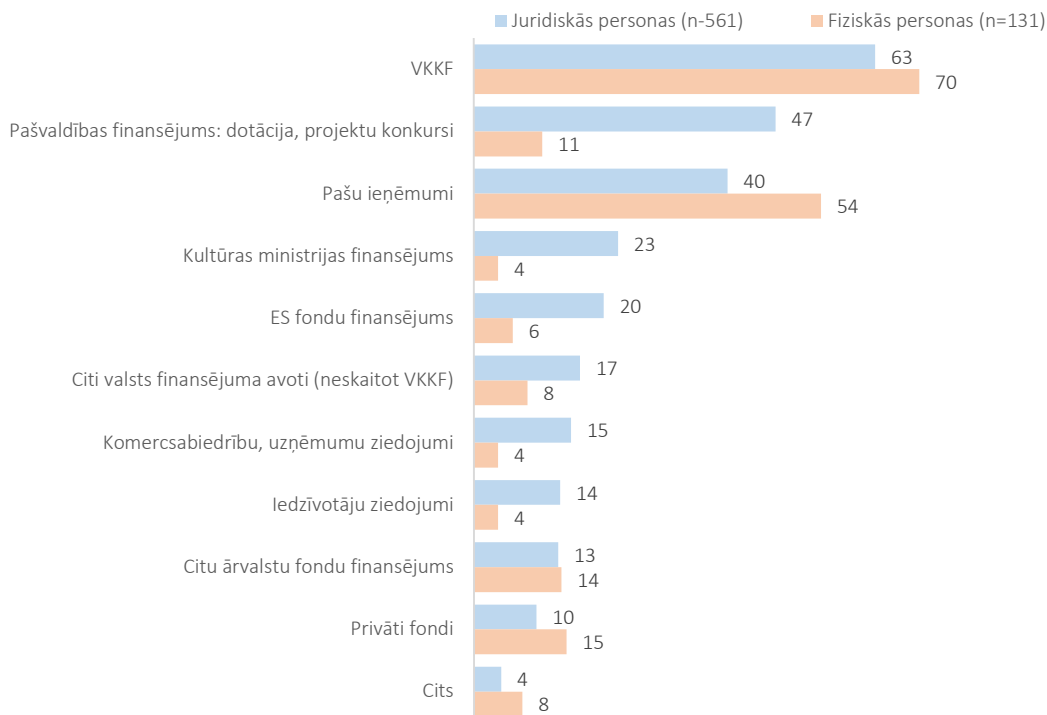
- VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīvās aptaujas datus;
- sekundāro datu analīzi (veikta kvantitatīva analīze datiem, kurus pēc pētnieku lūguma sniedza Kultūras ministrijas un pētījuma ietvaros apsekoto pašvaldību atbildīgās amatpersonas);
- dokumentu analīzi (normatīvie tiesību akti, politikas plānošanas dokumenti, VKKF stratēģija);
- pētījuma problemātikā iesaistīto respondentu padziļināto interviju informāciju.

Temata izpētē būtiskus ierobežojumus radīja fakts, ka kultūras nozaru finansējuma rādītāji un statistika dažādos politikas veidošanas līmeņos un institūcijās tiek uzkrāta pēc atšķirīgiem principiem un strukturējuma, kas būtiski apgrūtina salīdzinošas analīzes veikšanu VKKF definēto nozaru ietvaros.

6.1. Kultūras nozarēm pieejamā finansējuma avoti un finansējuma pozīcijas

Viens no informācijas avotiem, kas ļauj izdarīt zināmus secinājumus par kultūras nozarēm pieejamo finansējumu, ir VKKF projektu iesniedzēji, kuri arī pārstāv noteiktu kultūras dalībnieku grupu. VKKF projektu iesniedzēju aptaujas dati liecina, ka kopumā 63% juridisko personu un 70% fizisko personu pēdējo trīs gadu laikā ir saņēmušas VKKF finansējumu. Tajā pašā laikā 47% juridisko personu ir saņēmušas arī pašvaldību finansējumu, bet 40% juridisko un 54% fizisko personu ir bijuši arī pašu ieņēmumi. Juridiskās personas finansējumu saņēmušas arī no Kultūras ministrijas, ES fondiem, citiem valsts finansējuma avotiem, kā arī ziedojumiem. Savukārt privātpersonas piesaistījušas ārvalstu fondu un privāto fondu finansējumu. Šie dati liecina – lai gan VKKF ir būtisks kultūras nozares finansētājs, pastāv un tiek izmantoti arī citi finansējuma avoti, un kultūras projektu un aktivitāšu īstenotājiem vienlaikus parasti ir vairāki finansējuma avoti.

Attēls 15. Pēdējo trīs gadu laikā saņemtais finansējums (%)



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

Attēls 16. Pēdējo trīs gadu laikā saņemtais finansējums juridisko formu griezumā (%)

	VKKF	Pašvaldības finansējums: dotācija, projektu konkursi	Pašu ieņēmumi	Kultūras ministrijas finansējums	ES fondu finansējums	Citi valsts finansējuma avoti (neskaitot VKKF)	Komersabiedrību, uzņēmumu ziedojumi	Iedzīvotāju ziedojumi	Citu ārvalstu fondu finansējums	Privāti fondi
VISI (n=561)	63	47	40	22	20	17	15	14	13	10
Valsts institūcija (n=69)	74	41	42	48	29	35	29	20	19	12
Pašvaldības institūcija (n=117)	74	86	32	24	29	19	7	11	7	4
Sabiedrība, nevalstiska organizācija (n=224)	80	58	49	29	26	17	24	23	19	11
Komersabiedrība, uzņēmums (n=49)	84	41	73	20	27	20	20	10	18	22
Individuāls komersants (n=17)	59	35	47	0	12	12	12	0	6	6
Privātpersona (n=199)	34	20	27	10	12	8	7	6	11	7

Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

Attēls 17. Pēdējo trīs gadu laikā saņemtais finansējums darbības jomu griezumā (%)

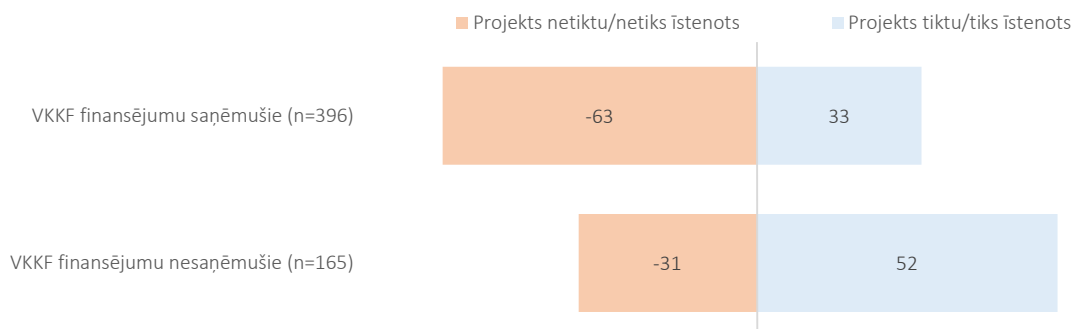
	VKKF	Pašvaldības finansējums: dotācija, projektu konkursi	Pašu ieņēmumi	Kultūras ministrijas finansējums	ES fondu finansējums	Citi valsts finansējuma avoti (neskaitot VKKF)	Komersabiedrību, uzņēmumu ziedojumi	Iedzīvotāju ziedojumi	Citu ārvalstu fondu finansējums	Privāti fondi
VISI (n=561)	63	47	40	22	20	17	15	14	13	10
Amatiermāksla (n=36)	75	86	44	25	36	25	25	33	11	8
Amatniecība (n=30)	73	53	47	33	40	20	33	17	20	7
Arhitektūra (n=24)	67	38	38	25	29	33	33	13	29	8
Deja (n=26)	73	69	54	42	42	35	38	12	23	15
Dizains (n=34)	59	53	62	29	32	18	15	9	15	9
Folklorā (n=51)	82	65	43	29	37	25	18	18	22	6
Foto (n=26)	62	50	54	35	31	23	15	15	27	15
Izdevējdarbība (n=75)	76	51	45	32	31	24	29	27	27	19
Kino, filmu nozare (n=51)	73	49	59	22	31	37	16	16	29	14
Kultūras pieminekļi (n=53)	74	55	45	23	36	32	11	30	25	6
Kultūrizglītība (n=143)	77	66	45	34	27	17	21	20	18	10
Lasītveicināšana (n=60)	73	78	35	27	27	15	18	17	13	5
Muzeji (n=61)	74	56	44	28	25	25	23	23	18	15
Mūzika (n=104)	72	57	50	28	26	13	23	23	7	10
Pētniecība (n=68)	69	46	40	29	34	25	16	18	35	15
Rakstniecība (n=53)	55	40	26	23	11	9	13	9	17	11
Restaurācija (n=33)	76	52	55	42	39	30	15	24	27	9
Teātris (n=64)	81	53	56	41	23	14	31	9	13	14
Vēsture (n=36)	58	53	42	25	22	28	19	31	17	8
Vizuālā māksla (n=138)	52	42	39	20	22	15	15	9	21	12

Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

Piezīme: attēlotas tikai tā darbības jomas, kurās respondentu skaits ir pietiekams statistiskai analīzei (>25)

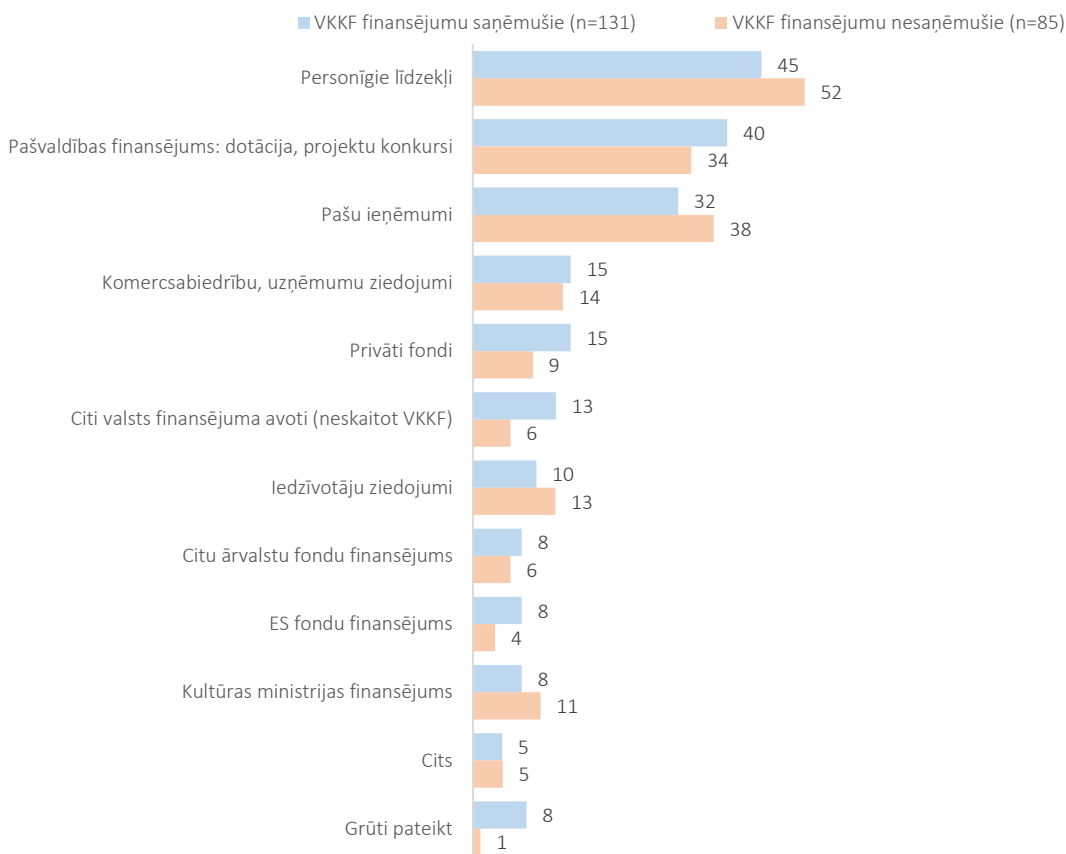
To, ka VKKF finansējums ir tikai viens no iespējamajiem finansējuma avotiem kultūras projektu norisē, netieši apliecina VKKF projektu iesniedzēju aptaujas dati – 52% no VKKF finansējumu nesaņēmušajiem apgalvo, ka to ieplānotais projekts tiks vai tiek īstenots arī bez VKKF finansējuma. Šeit gan jāpiemin, ka VKKF finansējumu saņēmušo mērķa grupā vērtējumi ir tieši pretēji – kopumā 63% apgalvo, ka bez VKKF finansējuma projekti netiktu īstenoti. Kā alternatīvi finansējuma avoti abās mērķa grupās visbiežāk tiek minēti – personīgie līdzekļi, pašvaldības finansējums un pašu ieņēmumi.

Attēls 18. Projektu īstenošanas iespējamība VKKF finansējuma nepiešķiršanas gadījumā (%)



Bāze: respondenti konkrētajās mērķa grupās, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

Attēls 19. Alternatīvie finansējuma avoti projektu īstenošanai VKKF finansējuma nepiešķiršanas gadījumā (%)



Bāze: respondenti konkrētajās mērķa grupās, kuri novērtē, ka projekts tiktu īstenots arī, ja VKKF nepiešķirtu finansējumu, un kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

Šī pētījuma ietvaros tika sagatavots arī apkopojums par konkrētiem pieejamajiem finansējuma avotiem kultūras nozaru dalībniekiem, un tas liecina, ka kultūras nozarēm ir pieejami dažādi finanšu avoti – gan

publiskie, ko nodrošina Latvijas valsts pārvaldes institūcijas un pašvaldības, gan dažādi starptautiskie fondi un atbalsta programmas, kā arī privātie fondi.

Salīdzinot ar citiem atbalsta instrumentiem, Eiropas Savienības fondu atbalsts tiek sniegts lielāka mēroga kultūras projektiem, t.sk. infrastruktūras attīstībai. Ņemot vērā ierobežotos līdzekļus un daudzās vajadzības kultūras infrastruktūras attīstībai, finansējums tiek piešķirts ierobežotas atlases kārtībā, kur finansējuma saņēmēji tiek noteikti atbilstoši nozaru prioritātēm. Atklātā konkursa kārtībā uz kultūras infrastruktūras atbalstu var pretendēt Eiropas Savienības pārrobežu projektu konkursos.

Pašvaldības kultūras projektiem, iniciatīvām un aktivitātēm sniedz atbalstu vai nu projektu konkursu veidā, vai arī tiešā veidā atbalstu sniedzot iniciatīvām, kas atbilst pašvaldības stratēģiskajiem mērķiem kultūras nozarē.

Pamatā starptautiskie fondi vai atbalsta programmas, t.sk., piemēram, Eiropas Komisijas finansētās kultūras atbalsta programmas kā Radošā Eiropa, sniedz atbalstu projektiem, kas balstās uz starptautiskām partnerībām starp institūcijām un organizācijām, kas darbojas kultūras jomā dažādās valstīs. Īstenojot šāda veida kultūras projektus, tiek mērķtiecīgi veicināta kultūras daudzveidības attīstība visā Eiropā, nevis tikai konkrētā valstī.

Detalizēta informācija par pieejamajiem finansējuma avotiem skatāma ziņojuma 10.9. pielikumā.

6.2. Valsts un pašvaldību finansējuma īpatsvars kultūras nozaru finansēšanā

6.2.1. Valsts finansējums

Lielākā daļa valsts finansējuma kultūrai tiek sadalīta ar Kultūras ministrijas palīdzību.³¹ Izmantojot VKKF nozaru struktūru, ministrija, pēc pētnieku lūguma, pa nozarēm varēja sadalīt 68,6 milj. no saviem 2014. gada izdevumiem. Procentuāls finansējuma dalījums redzams attēlā.

³¹ Atsevišķi muzeji (piemēram, Kara muzejs un Dabas muzejs) un institūcijas atrodas citu ministriju pārziņā, taču būtiskākais spēlētājs un kultūrpolitikas veidotājs ir Kultūras ministrija.

Attēls 20. Kultūras ministrijas izdevumu sadalījums pa nozarēm 2014.g. (%)

Datu avots: Kultūras ministrijas sagatavotā informācija, autoru aprēķini



Literatūras nozarei tika novirzīti 13% no finansējuma jeb 9 milj. EUR. Lielākā daļa šī finansējuma (8,4 milj. EUR) bija paredzēta bibliotēkām, bet pārējais Starptautiskajai rakstniecības un tulkojumu mājai (Ventspilī). Mūzikas nozare saņēma 24% no Kultūras ministrijas finansējuma jeb 16,8 milj. EUR. Vairāk kā puse no šī finansējuma nonāca Latvijas Nacionālajā operā un baletā (8,6 milj. EUR), ko līdz ar to var klasificēt arī kā finansējumu dejas nozarei, kurai atsevišķi no Kultūras ministrijas tika piešķirti tikai nepilni 9 tūkst. EUR (jeb 0,01% no kopējā finansējuma). Filmu mākslai tika piešķirti 6% finansējuma (4 milj. EUR), bet teātriem – 12% (8,3 milj. EUR). Lielākā daļa Kultūras ministrijas finansējuma (37%) bija paredzēta kultūras mantojuma saglabāšanai. No šī finansējuma muzeji saņēma 15,3 milj. EUR, arhīvi – 5,8 milj. EUR, kultūras pieminekļi – 2,8 milj. EUR, bet citiem mērķiem tika novirzīti 2,2 milj. EUR. Pa vienam procentam no Kultūras ministrijas finansējuma tika novirzīts dizaina un arhitektūras, vizuālās mākslas un tradicionālās kultūras nozarēm, kā arī starpdisciplinārajiem projektiem. Visbeidzot pa nozarēm nebija iespējams sadalīt 4% no Kultūras ministrijas nozaru finansējuma.

Papildus pa nozarēm sadalītajam finansējumam Kultūras ministrija izdala arī līdzekļus kultūras izglītībai, un 2014. gadā tie bija 38,8 milj. EUR. No šī finansējuma mūzikas izglītībai tika novirzīti 21,2 milj. EUR, bet mākslas izglītībai 10,1 milj. EUR. Savukārt 7,5 milj. EUR no kultūrizglītības finansējuma pa nozarēm sadalīt nevarēja.

Citiem ar nozaru dalījumu nesaistītiem mērķiem ministrija piešķir mērķdotāciju amatieru mākslai (virsdiriģentiem) 174 tūkst. EUR apmērā un finansējumu kultūras medijiem 71 tūkst. EUR.

Lai saprastu institucionālo pārklājumu katrā nozarē, apskatījām, kādas kultūras institūcijas Kultūras ministrija finansē. Lai arī institūcijām piešķirtais finansējums atšķiras no VKKF uz radošo procesu un

projektiem orientēto atbalstu, tomēr jomas, kurās ir tiešās pārvaldes iestādes, valsts aģentūras, VSIA vai valsts iestādes ir labākā “starta pozīcijā”, salīdzinot ar jomām, kurās ir zema institucionalizācijas pakāpe: nozares profesionāļiem tiek nodrošinātas darba vietas, tas var nozīmēt arī pieejamību infrastruktūrai un resursiem, kā arī atvieglo papildu finansējuma piesaisti. Tāpat arī atsevišķas tiešās pārvaldes iestādes var īstenot nozares lobija funkcijas un dažos gadījumos – pat sadala finansējumu projektiem konkursa kārtībā.

Kopumā institucionālais pārklājums lielā mērā atspoguļo Kultūras ministrijas finansējuma sadalījumu, ko apskatījām iepriekš. Varam norādīt uz atsevišķām apakšnozarēm, kuras ir vai nu labākā situācijā vai tieši pretēji – palikušas ārpus KM finansētā institucionālā tīkla. Prioritārā situācijā ir kultūras mantojuma nozare un mūzikas nozare.

Kultūras mantojuma nozarē ir divas tiešās pārvaldes iestādes, kas nodrošina valsts politiku arhīvu un kultūras mantojuma aizsardzības jomās: Latvijas Nacionālais arhīvs ar struktūrvienībām un Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, kura turklāt administrē Kultūras pieminekļu izpēti, glābšanas un restaurācijas programmu ar mērķi sniegt valsts finansiālu atbalstu valsts nozīmes kultūras pieminekļu neatliekamai glābšanai, kā arī restaurācijai un izpētei. Kultūras mantojuma jomā darbojas arī muzeji, no kuriem daļa varētu tikt attiecināta arī uz Vizuālās mākslas nozari stiprinošo institūciju tīklu.

Mūzikas nozare atšķiras no citām VKKF definētajām nozarēm ar apjomīgu un skaita ziņā daudzumu VSIA, kuri ar saviem kvalitatīvi pārliecinošajiem projektiem piesakās arī VKKF Mūzikas un dejas nozarē. Tās ir Latvijas Nacionālā opera un balets, Liepājas Simfoniskais orķestris, Valsts Akadēmiskais koris Latvija, Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris. Īpaši nozīmīgs nozares spēlētājs ir VSIA “Latvijas Koncerti”, kas integrē arī Latvijas Radio kora un Sinfonietta Rīga darbību, uztur Spīķeru koncertzāli, regulāri sadarbojas ar Latvijas pašvaldībām mūzikas festivālu un atsevišķu koncertu rīkošanā, ik gadu visā Latvijā nodrošinot apmēram 400 “Latvijas Koncertu” rīkotu pasākumu. Turklāt “Latvijas Koncerti” izsludina konkursu par kameramūzikas koncertprogrammām, kuras atskaņo “Latvijas Koncerti” organizēto koncertu ietvaros.

Dejas nozarē, kas VKKF konkursos ir kopā ar mūzikas nozari, institucionālu spēlētāju nav, izņemot Latvijas Nacionālo operu un baletu, kas iestudē baleta izrādes.

Līdzīgi arī teātra nozarē ir spēcīgi valsts dibināti spēlētāji, kas var pretendēt uz atbalstu arī no VKKF: septiņi valsts dibināti teātri (Latvijas Nacionālais teātris, Dailes teātris, Mihaila Čehova Rīgas Krievu

teātris, Jaunais Rīgas teātris, Latvijas Leļļu teātris, Valmieras Drāmas teātris, Daugavpils teātris) un Rīgas cirks. Tomēr teātra nozarē nav tāda apjomīga valsts atbalstīta spēlētāja, kāds ir “Latvijas Koncerti”.

Divās nozarēs – Tradicionālās kultūras nozarē un Filmu mākslas nozarē – nav valsts iestāžu vai VSIA (izņemot A/S “Rīgas Kinostudija”, kurā valstij pieder kapitāldaļas), tomēr tās atbalsta divas iestādes, kas īsteno valsts politiku attiecīgajās jomās. Tiešās pārvaldes iestāde Latvijas Nacionālais Kultūras centrs nodrošina valsts politikas īstenošanu kultūras un radošās industrijas izglītības, nemateriālā kultūras mantojuma, dziesmu un deju svētku tradīcijas un ar to saistītajās tautas mākslas jomās. Savukārt valsts aģentūra Nacionālais Kino centrs īsteno valsts politiku kino un filmu nozarē un administrē kino un filmu nozarei paredzētos valsts budžeta līdzekļus, tādejādi daļēji dublējot VKKF darbību.

Dizaina un arhitektūras nozarē, kā arī vizuālās mākslas nozarē nav valstisku institucionālo spēlētāju (izņemot Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju, kas atbild arī par arhitektūras mantojuma saglabāšanu; un atsevišķus mākslas muzejus, kas teorētiski tiek pieskaitīti kultūras mantojuma nozarei).

Dalīta situācija ir Literatūras nozarē. Šajā nozarē ietilpst arī bibliotēku joma, kurā ir valsts dibinātas un finansētas bibliotēkas. Literatūras nozari atbalstoša institūcija ir tikai SIA “Starptautiskā Rakstnieku un tulkotāju māja”, kurā valstij pieder kapitāldaļas. Tomēr uz oriģinālliteratūras apakšnozari nav attiecināma neviena valsts institūcija.

Valsts aģentūra “Kultūras informāciju sistēmu centrs” ir starpdisciplināra institūcija, kuras mērķis ir palīdzēt atmiņas institūcijām – arhīviem, bibliotēkām un muzejiem saglabāt un padarīt pieejamu kultūras mantojumu nākamajām paaudzēm, izmantojot jaunākos informācijas tehnoloģiju risinājumus. Tāpat nozīmīgu atbalstu vizuālās, mūzikas, teātra un kino nozarēm dod KM finansētā kultūrizglītības sistēma.

KM izmanto vairākus mehānismus, lai atbalstītu tās apakšnozares, kurās nav valstisku spēlētāju, vai papildus stimulētu noteiktu mērķu sasniegšanu. Tās ir: mērķdotācijas amatieru mākslai un kultūrizglītībai; publiskā patapinājuma atlīdzība par autoru darbu lietojumu bibliotēkās; samazinātas nodokļu likmes atsevišķās jomās; līdzdarbības līgumi par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu; atsevišķi konkursi (piemēram, konkurss par atbalstu Radošajām savienībām vai atbalsts kultūras medija nodrošināšanai drukātā un/vai interneta vidē). Tomēr šiem atbalsta mehānismiem konsekvēnti izsekot un tos uzskaitīt ir samērā grūti. Dominē atbalsts reģionu kultūrpolitikas īstenošanai (līdzdarbības līgumi

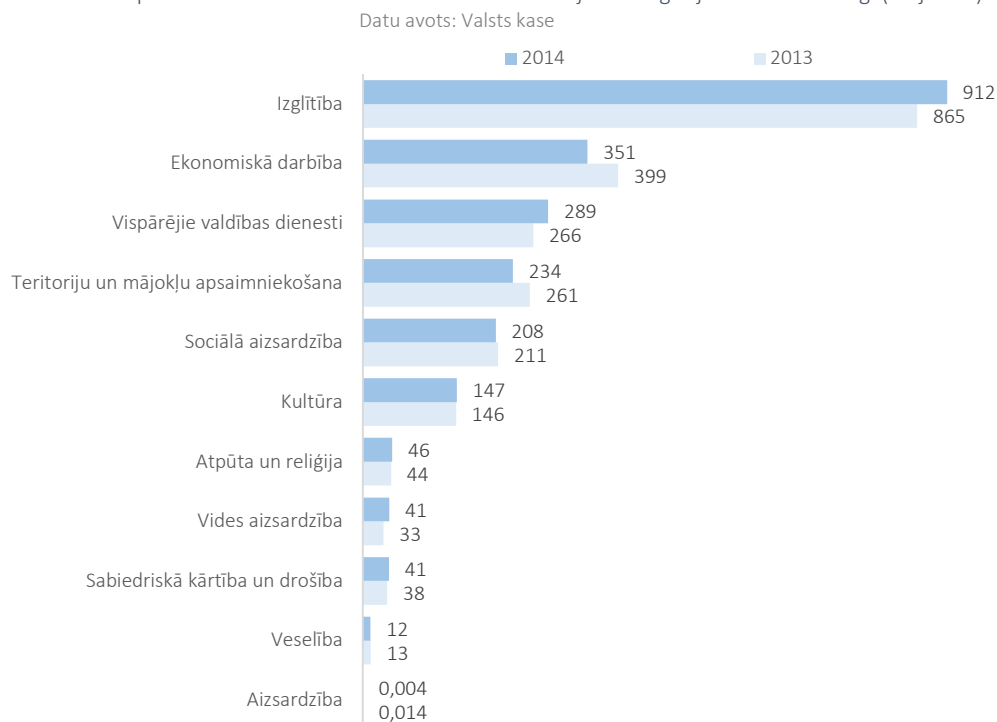
ar Plānošanas reģioniem, atbalsts profesionālās mākslas pieejamībai ārpus Rīgas) un atsevišķām organizācijām tajās nozarēs, kurās nav tiešās pārvaldes iestāžu vai valsts aģentūru.

6.2.2. Pašvaldību finansējums

Saskaņā ar likumu par pašvaldībām, viena no pašvaldību autonomajām funkcijām ir rūpēties par kultūru, organizatoriski un finansiāli palīdzot kultūras iestādēm un pasākumiem³². Īpaša uzmanība pašvaldībām jāpievērš tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanai un tautas jaunradei, taču specifiskas nozares (piemēram, mūzika, deja vai kāda cita nozare), kā arī mērķi (piemēram, amatieru māksla, kultūrizglītība vai kāds cits mērķis), uz ko pašvaldībām būtu vairāk jākoncentrējas, likumā nav izdalīti.

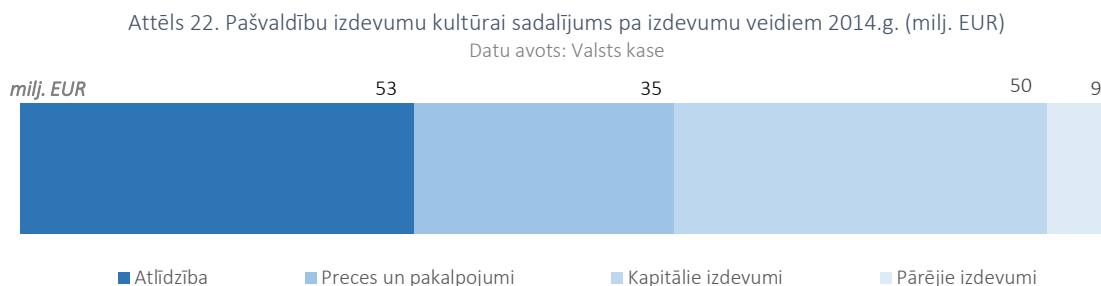
Dati par 2013. un 2014. gadu rāda, ka pašvaldību pamatbudžeta izdevumi kultūrai ir bijuši nepilni 150 milj. EUR gadā, kas sastāda nedaudz vairāk kā 6% no kopējiem pašvaldību pamatbudžeta izdevumiem (skatīt attēlu). Kultūrizglītības izdevumi pašvaldību budžetos tiek klasificēti kā izglītības izdevumi, un daļa no kultūras izdevumiem tiek pieskaitīti atpūtas un reliģijas izdevumiem. Tādēļ patiesie kultūras izdevumi ir nedaudz lielāki. Savukārt pie kultūras izdevumiem tiek pieskaitīti arī tūrisma veicināšanas izdevumi un atpūtas izdevumi, kas patieso kultūras izdevumu rādītāju savukārt nedaudz samazina. Kopumā jāsecina, ka visas pašvaldības kādu daļu no sava budžeta atvēl kultūras iestāžu un pasākumu finansēšanai, taču šo izdevumu īpatsvars kopējos izdevumos ir neliels.

Attēls 21. Pašvaldību pamatbudžeta izdevumi atbilstoši funkcionālajām kategorijām 2013.–2014.g. (milj. EUR)



³² Par pašvaldībām, 19.05.1994. likums / LV, 61 (192), 24.05.1994., Ziņotājs, 11, 16.06.1994.

Lielāko daļu kultūrai novirzītā finansējuma 2014. gadā pašvaldības tērēja atlīdzībām (atalgojumam, sociālās apdrošināšanas iemaksām, pabalstiem utt.) – 36% no kultūras izdevumiem – un kapitāla izdevumiem (pamatlīdzekļu iegādei, celtniecībai, remontiem, rekonstrukcijām utt.) – 34%. Nedaudz mazāk – dažādu preču un pakalpojumu iegādei (24%), bet atlikumu – pārējiem izdevumiem (6%) (skatīt attēlu). 2013. gada kultūras izdevumu sadalījums pa dažādiem izdevumu veidiem bija gandrīz identisks 2014. gada sadalījumam.



Plānojot kultūras izdevumus, pašvaldības, galvenokārt, izvērtē to pakļautībā esošo kultūras institūciju vajadzības un nākamajā gadā paredzētajiem pasākumiem nepieciešamo finansējumu. Nevis izskata, kā finansējums sadalīsies pa dažādām kultūras nozarēm. Līdz ar to arī dati, ko iespējams iegūt no publiski pieejamajiem pašvaldību budžetiem, ir par institūcijām un pasākumiem. Lai tomēr labāk saprastu, kāds ir pašvaldību kultūrai paredzēto izdevumu sadalījums pa nozarēm, pētījuma ietvaros tika veikta atsevišķu pašvaldību (Rīgas, Cēsu, Jēkabpils, Daugavpils un Talsu) gadījuma analīze. Izvēlētajās pašvaldībās, pirmkārt, mēs sadarbojoties ar pašvaldību finansistiem, cik iespējams, mēģinājām pašvaldību izdevums pārstrukturēt no institucionālā uz nozaru dalījumu³³. Otrkārt, lai labāk saprastu, kā pašvaldības savu kultūras finansējumu plāno, kādas ir tā sadalījuma prioritātes un cik lielu lomu spēlē dažādas kultūras nozares un atbalsta mērķi, mēs veicām arī padziļinātas intervijas ar kultūras politikas veidotājiem.

Četru analizēto pašvaldību budžetos pa nozarēm sadalīt varēja vidēji 56% no pamatbudžeta izdevumiem (skatīt attēlu). Visas apskatītās pašvaldības ievērojamu daļu finanšu līdzekļu tērē bibliotēku, muzeju un pieminekļu, kā arī kultūrizglītības iestāžu – mūzikas un mākslas skolu – uzturēšanai. Šīs institūcijas labi iekļaujas nozaru dalījumā, tādēļ visās apskatītajās pašvaldībās kā salīdzinoši labi finansētas parādās literatūras, mūzikas, vizuālās mākslas un kultūras mantojuma nozares. Jāatzīmē gan, ka šie nav līdzekļi visai nozarei, bet gan atsevišķiem tās spēlētājiem un mērķiem. Piemēram, no bibliotēku finansējuma netiek finansēta oriģinālliteratūras radišana vai tulkojumi, mākslas skolu finansējumu nevar novirzīt mākslas izstāžu rīkošanai utt..

³³ Datu apkopošanas anketas paraugformu skatīt ziņojuma 10.10. pielikumā.

Attēls 23. Pašvaldību izdevumi kultūrai 2014.g. (tūkst. EUR un %)
 Datu avots: pašvaldību budžeti, autoru aprēķini



* Izdevumu sadalījumā pa nozarēm nav iekļauti lielle kapitālieguldījumi: LNMM ēkas rekonstrukcijas izdevumi Rīgā, koncertzāles un bibliotēkas rekonstrukcijas izdevumi Cēsīs.

Literatūra



Mūzika



Vizuālā māksla



Mūzika un māksla



Deja



Teātris



Filmu māksla



Dizains un arhitektūra



Kultūras mantojums



Tradicionālā kultūra



Starpdisciplināri projekti



Nesadalāmi izdevumi



Labi var izdalīt arī filmu mākslas nozares finansējumu. Rīgā darbojas filmu fonds, kas paredzēts starptautisku kino projektu līdzfinansēšanai. 2014. gadā tā ietvaros tika piešķirts finansējums gandrīz 340 tūkst. EUR apmērā. Pie tam parasti ikgadējais finansējums ir lielāks un pašvaldība konceptuāli ir gatava līdzfinansēt projektus par kopējo summu 1,1 milj. EUR. Rīgas piemērs gan ir īpašs un sistemātiski pašvaldības jaunu filmu radīšanā līdzekļus neiegulda. Taču filmu izrādīšana gan tiek līdzfinansēta. Piemēram, Talsos pašvaldība piešķir līdzekļus kinoteātrim, kas 2014. gadā saņēma 3% no pašvaldības kultūras finansējuma jeb 86 tūkst. EUR.

Rīgā daļa no kultūras pasākumu finansējuma tiek sadalīta ar konkursu palīdzību, izmantojot nozaru dalījumu, kas ir ļoti tuvs VKKF lietotajam – vienīgi mūzikas un dejas nozares ir nodalītas, atsevišķi izdalīta audiovizuālās mākslas un multimediju nozare, bet nav izdalīta tradicionālā nozare. Kopumā pa nozarēm 2014. gadā šī procesa ietvaros tika sadalīti nedaudz vairāk kā 675 tūkst. EUR.

Arī Cēsu kultūras pasākumu finansējumu, kurš gan pārsvarā netiek dalīts ar konkursa palīdzību (ar konkursa palīdzību sadala tikai 10 tūkst. EUR), ir iespējams analizēt detalizēti, izmantojot nozaru klasifikāciju. Šeit gan ir virkne pasākumu (piemēram, pilsētas svētki), kuru ietvaros finansējumu ir saņēmuši dažādu nozaru pārstāvji un savstarpējo sadalījumu precīzi noteikt nav iespējams.

Pārējās pašvaldībās lielākā daļa kultūras pasākumu finansējuma klasificēta kā pa nozarēm nesadalāmi izdevumi. Nesadalīto izdevumu lielāko daļu veido pašvaldību finansējums kultūras institūcijām, kuru paspārnē darbojas dažādu kultūras nozaru kolektīvi un pārstāvji. Ekonomiskās krīzes laikā, lai mazinātu administratīvās izmaksas, gandrīz visās pašvaldībās tika izveidotas kultūras iestāžu apvienības, kas jau tā salīdzinoši dažādo nozaru pārstāvēniecību kultūras centros un namos palielināja vēl vairāk. Šo institūciju iekšienē finansējums speciāli pa nozarēm netiek dalīts un daļu finansējuma (piemēram, komunālos maksājumus konkrētai ēkai, kuru izmanto visi kolektīvi un administrācija) pa nozarēm sadalīt nav iespējams pat teorētiski.

Rīgā ir nodibināta kultūras iestāžu apvienība, kurā 2014. gadā darbojās astoņas dažādas kultūras organizācijas (šobrīd to skaits ir palielinājies līdz desmit). Tās ietvaros darbojas vairāki kultūras centri, bet arī muzeji un koncertorganizācija "Ave Sol". Pašvaldības budžetā ir izdalīta atsevišķa programma kultūras iestāžu apvienības un kultūras centru un namu finansēšanai. No visas programmas uz konkrētu nozari var attiecināt tikai profesionālā pūtēju orķestra "Rīga" finansējumu. Savukārt pārējo finansējumu institūciju iekšienē sadala pārstāvji praktiski no visām kultūras nozarēm – kori, orķestri, kapelas, deju kolektīvi, folkloras kopas, foto un kino studijas, koklētāju ansambļi, tautas lietīšķās un tēlotājas mākslas

studijas, amatieru teātri, muzeji u.c. Ārpus Rīgas pašvaldībās kultūras institūciju apvienībās ietilpstošo nozaru pārstāvju klāsts nav tik plašs. Cēsu Kultūras un Tūrisma centrā finansējumu saņem profesionāls kamerorķestris un trīspadsmit amatieru kolektīvi: kori, folkloras kopas, deju kolektīvi, ansambļi, pūtēju orķestris un amatieru teātris. Jēkabpils pilsētas pašvaldības Kultūras pārvaldes paspārnē darbojas Jēkabpils Tautas nams un Krustpils kultūras nams, kur vietējiem iedzīvotājiem ir iespējas iesaistīties dažādos deju kolektīvos un studijās, koros, vokālajos ansambļos, folkloras kopā, pūtēju orķestrī un amatieru teātrī. Līdzīgs piedāvājums ir arī Talsu novada iedzīvotājiem, kur vairāk kolektīvu darbojas Talsu pilsētā, mazāk – citās novada apdzīvotajās vietās. Savukārt Daugavpils specifiskā iezīme ir bērnu cirka studija “Jaunība”, kas darbojas Daugavpils Kultūras pils paspārnē un uz kuras bāzes kopš 2006. gada Daugavpilī notiek starptautiskais bērnu un jauniešu cirka festivāls “Parad Alle”.

Attiecībā uz kultūras finansējumu Rīgā jāatzīmē, ka aprēķinos nav iekļauts finansējums, ko kultūrai novirza Rīgas pilsētas kapitālsabiedrība Rīgas nami. 2014. gadā Rīgas nami nodarbojās ar kultūras pasākumu organizēšanu četros pasākumu centros – “Rīgas mākslas telpā”, kinoteātrī “Splendid Palace”, “Rīgas Kongresu namā” un lidostā “Spilve”. Cik liels tieši šis Rīgas namu finansiālais atbalsts bija un kā tas sadalījās pa kultūras nozarēm, no publiski pieejamās informācijas precīzi noteikt nav iespējams, jo šeit sajaukušies divi darbības mērķi – Rīgas namu īpašumā esošo ēku apsaimniekošana un kultūras finansēšana. Šo aspektu labi ilustrē “Rīgas mākslas telpas” piemērs. Šobrīd tās darbību vairs nenodrošina Rīgas nami, bet tā ir iekļauta jau pieminētajā Kultūras iestāžu apvienībā. Vēsturiski “Rīgas mākslas telpa” izveidojās no mākslas dienu ietvaros organizētas akcijas par profesionālu izstāžu telpu trūkumu Rīgā un Rīgas domes lēmuma par izstāžu zāles izveidi Rātslaukuma pazemes telpā. Kopumā redzams, ka Rīga zināmu kultūras finansējuma daļu ir gatava novirzīt izstāžu telpu nodrošināšanai, taču precīzi noteikt, cik liels tas ir bijis 2014. gadā nav iespējams.

Jāatzīmē arī, ka pašvaldību piešķirtā finansējuma procentuālajā sadalījumā pa nozarēm nav iekļauti lieli kapitālieguldījumi – LNMM ēkas rekonstrukcija Rīgā, kā arī Vidzemes koncertzāles Cēsis un centrālās bibliotēkas rekonstrukcijas un renovācijas. Šie ieguldījumi neraksturo ikgadējo finansējuma sadalījumu, un nav pamata uzskatīt, ka pašvaldības līdzīgus kapitālieguldījumus kultūras nozarē veiks arī nākotnē.

Pašvaldību kultūrpolitikas veidotāji norāda, ka lielāko daļu finansējuma pašvaldības mēģina novirzīt amatieru mākslai, profesionāļu atbalstu atstājot valsts kompetencē. Vienīgi Rīga atzīmē, ka apzināti atbalsta arī profesionālo mākslu, tādejādi mēģinot ietekmēt pilsētas tēlu nacionālajā un starptautiskajā līmenī. Savukārt visi savu teritoriju ietvaros labprāt saņemtu lielāku finansējumu no valsts budžeta. Rīga

gribētu, lai valsts līdzfinansē nacionālo svētku svinības Rīgā, bet nacionālās un reģionālās nozīmes centri ārpus galvaspilsētas sagaida, ka valsts vairāk ieguldīs kultūras mantojuma saglabāšanā reģionos.

Attiecībā uz pašvaldību finansējuma sadalījumu pa nozarēm kultūras politikas veidotāji norāda, ka tas nereti ir tradīcijās balstīts un vēsturiski determinēts, tajā pašā laikā izceļot Dziesmu un deju svētku procesa un tradicionālās kultūras atbalstu kā nozīmīgas prioritātes. Kopumā finansējumu vieglāk nodrošināt infrastruktūrai, bet grūtāk organizatoriskai darbībai, atalgojumam un sabiedrisko attiecību izdevumiem.

Atgriežoties pie amatieru mākslas finansēšanas, jāuzsver, ka pašvaldības finansējums šajā jomā pilnībā nenodrošina kolektīvu darbību. Pašvaldību eksperti norāda, ka kolektīvus līdzfinansē gan paši dalībnieki, gan to darba vietas, atbalstot instrumentu iegādi, izbraucienus uz koncertiem u.c. aktivitātes. Sekojoši – nevar apgalvot, ka pašdarbības kolektīvi tiek pilnvērtīgi finansēti no pašvaldību budžetiem.

Kopumā dati liecina, ka pašvaldību finansējumu vieglāk ir piesaistīt tām nozarēm, kuras ir institucionalizētas un kuras lokalizējušās kādā konkrētā ēkā. Tas saistīts ar to, ka pašvaldības, plānojot savus budžetus, neizdala nozares, bet gan institūcijas un pasākumus. Ja institūcijas pārziņā ir ēka, tas palielina organizācijas naudas plūsmu, bet, protams, rada arī papildu ekspluatācijas izmaksas. Savukārt kultūras centru atbalstīto nozaru klāsts parasti ir plašāks lielākajās pašvaldībās. Tāpat novērojams, ka kultūras centri vairāk atbalsta kolektīvus, kas darbojas Dziesmu un deju svētku kustības ietvaros un iesaistās reģionālā un nacionālā līmeņa skatēs un novērtējuma procesā. Līdz ar to pašvaldību finansējums, lai gan vairāk orientēts uz amatieru mākslas finansēšanu, netieši arī tiek pakārtots ekselencei, nevis līdzdalībai.

Analizējot institucionālo pārklājumu pašvaldībās, īpaši jāuzsver, ka pašvaldības uztur plašu trīs veida institūciju tīklu: kultūras centrus (2014. gadā visā Latvijā bija 559 kultūras centri), pašvaldību bibliotēkas (801) un muzejus (112, ieskaitot filiāles). No vienas puses, šis tīkls nodrošina atbalstošu infrastruktūru atsevišķu nozaru darbībai, no otras puses – rada daudzas vajadzības, kuras līdzīgi kā valsts iestāžu vai VSIA gadījumā netiek pilnībā finansētas no to dibinātāju puses un kuras kā potenciālu finansējuma avotu savām vajadzībām redz VKKF.

Tikpat nozīmīgi spēlētāji, kas vienlaikus ir resurss profesionālās mūzikas (un daļēji arī citu žanru) attīstībai reģionos un finansējuma pieprasītājs, ir reģionālās koncertzāles: SIA Austrumlatvijas koncertzāle, SIA Lielais Dzintars, SIA Vidzemes koncertzāle. Rīgā darbojas arī Rīgas pašvaldības kultūras

iestāžu apvienība, kurā arī ietilpst gan koncertorganizācija Ave Sol, gan izstāžu zāle “Rīgas mākslas telpa”, gan citas institūcijas.

Lielākoties teātra jomā dominē valsts spēlētāji, bet Liepājā darbojas pašvaldības SIA “Liepājas teātris” un pašvaldības SIA “Liepājas Leļļu teātris”. Kino jomā – atsevišķas pašvaldības iegulda kinoteātru infrastruktūras uzturēšanā. Vizuālā mākslas institūciju nodrošināšanā pašvaldības iesaistās reti. Izņēmumi var būt telpu nodrošinājums izstādēm citu institūciju ietvaros (piemēram, izstāžu zāle Madonas novadpētniecības un mākslas muzejā), kā arī profesionālās vizuālās mākslas jomā jāpiemin pašvaldības iestāde “Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs”.

Pašvaldību, tāpat kā valsts, institūciju nav tādās jomās kā oriģinālliteratūra un tulkošana, mūsdienu dejas, dizains, arhitektūra. Maz – vizuālās mākslas jomā, kino nozarē. Savukārt kultūras centri savā ziņā darbojas kā starpdisciplināru pasākumu platforma, kā arī nodrošina telpas amatiermākslas, tostarp tradicionālās kultūras kustībai.

6.3. Valsts sniegtā atbalsta mērķtiecīgums kultūras nozaru finansēšanā

Šis apakšnodaļas uzdevums ir novērtēt, vai VKKF mērķi, darbības virzieni un finansējuma piešķirums atbilst valsts un pašvaldību kultūrpolitikas mērķiem. Pamatā veikta VKKF likuma un darbības stratēģijas analīze un salīdzinājums ar valsts kultūrpolitikas plānošanas dokumentu “Radošā Latvija”, tomēr ņemta vērā arī Kultūras ministrijas kompetence, kas definēta KM nolikumā, un pašvaldību kompetence, kas noteikta likumā “Par pašvaldībām”, “Radošajā Latvijā” un balstās vispārpieņemtā praksē.

6.3.1. VKKF mērķu un darbības virzienu atbilstība valsts un pašvaldību kultūrpolitikai

VKKF likumā noteikts, ka “fonda mērķis ir veicināt līdzsvarotu visu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām”³⁴. Savukārt 2014. gadā apstiprināto kultūrpolitikas pamatnostādņu virsmērķis ir: “Latvija – zeme ar bagātu un koptu kultūras mantojumu, vitālu un daudzveidīgu kultūras dzīvi, radošiem cilvēkiem, konkurētspējīgām radošajām industrijām un augšupejošu dzīves kvalitāti ikvienam”³⁵. No pamatnostādņēs aprakstītā virsmērķa izriet, ka augstākajā abstrakcijas līmenī kultūras politika ir vērsta uz Latvijas iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanu. Līdz ar to varētu pieņemt, ka VKKF loma ir procesu līmenī ieguldīt jaunradē un kultūras mantojuma saglabāšanā tā, lai tas celtu Latvijas iedzīvotāju dzīves kvalitāti un lai visas kultūras un mākslas nozares varētu iesaistīties šajos procesos. Lai saprastu,

³⁴ Valsts Kultūrkapitāla fonda likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=81064>

³⁵ Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam “Radošā Latvija”. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877>

kādā pakāpē šis pieņēmums ir patiess, veicām kultūrpolitikas un VKKF plānošanas dokumentu salīdzinājumu.

Veidojot VKKF darbības stratēģiju, ņemta vērā arī Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija “Latvija 2030” un Nacionālās attīstības plāns 2014.–2020. gadam, tomēr pamatā VKKF stratēģiskie mērķi un uzdevumi izstrādāti saskaņā ar valsts kultūrpolitikas pamatnostādņiem “Radošā Latvija”. Tajās noteiktās prioritātes ir:

- Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos.
- Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība.
- Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas.
- Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība.

Savukārt VKKF darbības stratēģijā 2015.–2020. gadam³⁶ definēti septiņi darbības virzieni un aprakstīta to atbilstība valsts kultūrpolitikas prioritātēm un rīcības virzieniem. Salīdzināsim valsts kultūrpolitikas prioritātes ar VKKF darbības virzieniem (saglabājam VKKF un “Radošajā Latvijā” izmantoto numerāciju), lai konstatētu, kādā pakāpē VKKF plāno sinhronizēties ar vai papildināt šīs prioritātes.

Tabula 6. Valsts kultūrpolitikas prioritāšu un VKKF darbības virzienu salīdzinājums

Mērķis	“Radošā Latvija”	VKKF (definēts likumā)	Komentāri
	Latvija – zeme ar bagātu un koptu kultūras mantojumu, vitālu un daudzveidīgu kultūras dzīvi, radošiem cilvēkiem, konkurētspējīgām radošajām industrijām un augšupejošu dzīves kvalitāti ikvienam.	Veicināt līdzsvarotu visu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām.	“Radošā Latvija” vērstā ne tikai uz kultūras dzīves organizatoriem, bet arī uz dzīves kvalitāti sabiedrībai kopumā. VKKF pamatā vērsti uz nozaru attīstību.
Prioritātes un darbības virzieni	“Radošā Latvija”	VKKF darbības stratēģija 2015.–2020.	Komentāri
	Prioritātes	Darbības virziens	
	1. Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos.	1. Kultūras jaunrades procesu daudzveidības nodrošinājums.	VKKF akcentē “jaunrades projektus”, “augstvērtīgas ilgtermiņa aktivitātes” un “radošās darbības izcilību”, savukārt “Radošā Latvijā” akcentē ne tikai augstvērtīgu mākslu, bet arī tās pieejamības nodrošināšanu, auditorijas paplašināšanu un sabiedrības līdzdarbošanos kultūras procesos.
		3. Starptautisko sakaru attīstīšana un Latvijas kultūras popularizēšana pasaulē.	Būtisku atšķirību nav. VKKF kā šī darbības virziena mērķi definē kultūras eksporta un kultūras diplomātijas veicināšanu, lai gan “Radošā Latvijā” uz VKKF attiecināta nevis kultūras diplomātija (3.2.uzdevums), bet nepieciešamība nodrošināt kultūras un kultūras mantojuma nozaru starptautisko sadarbību un konkurētspēju (3.1.uzdevums).
		5. Jaunrades projekti nacionālās identitātes un piederības izjūtas Latvijas kultūras telpai stiprināšanai, gatavojoties Latvijas simtgadei.	Nevar identificēt tiešu saikni starp VKKF darbības virzienu un atbilstošo “Radošās Latvijas” rīcības virzienu, bet viens ar otru nav pretrunā.

³⁶ VKKF darbības stratēģija 2015.–2020. gadam. Pieejams: <http://kkf.lv/#2375>

	6. Mūža stipendijas izcilām kultūras personībām.	Nevar identificēt tiešu saikni starp VKKF darbības virzienu un atbilstošo "Radošās Latvijas" rīcības virzienu, bet viens ar otru nav pretrunā.
2. Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība.	2. Kultūrizglītība un profesionālās kvalifikācijas paaugstināšana, kultūras darbinieku mobilitātes veicināšana, kultūras pētniecības nodrošinājums.	VKKF akcentē profesionāļu vai topošo profesionāļu izglītības iespēju nodrošināšanu, savukārt "Radošā Latvija" uzmanību velta arī radošuma attīstīšanai sabiedrībā un īpaši bērnu un jauniešu vidū.
3. Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas.	7. Kultūras un radošo industriju attīstība.	VKKF virziens nav detalizēti izstrādāts, bet kopumā atbilst "Radošās Latvijas" prioritātei un rīcības virzieniem.
4. Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība.	4. Kultūras vērtību saglabāšana, izplatīšana un pieejamība plašai sabiedrībai, aktīva kultūras dzīve un kultūras pieejamība Latvijas reģionos.	VKKF akcentē profesionālās mākslas un kultūras pieejamību, mazinot sociālās un reģionālās atšķirības. "Radošās Latvijas" uzmanības lokā ir plašāks aktivitāšu spektrs, kas vērsts uz kultūras pakalpojumu pieejamību ikvienam iedzīvotājam, tostarp aktīvās līdzdalības formas.

Pašvaldību atbildība kultūras jomā nav precīzi definēta. Likums nosaka ļoti vispārīgas un viegli interpretējamās atbildības robežas. Daļēji pašvaldību loma ir definēta "Radošajā Latvijā", it īpaši aprakstot uzdevumus un atbilstošos pasākumus, atbildīgās un ierasistītās institūcijas, finansējuma avotus, kā arī 3. pielikumā "Minimālais kultūras pakalpojumu grozs". Lai arī šajā pielikumā nav precizētas atbildīgās institūcijas, prakse rāda, ka pašvaldības finansē kultūras infrastruktūru – kultūras namus, bibliotēkas, muzejus un profesionālās ievirzes mākslas un mūzikas izglītības skolas pamatzglītības līmenī, kā arī rūpējas par amatiermākslu. Tomēr šī prakse neizslēdz pašvaldības atbildību par profesionālās mākslas piedāvājumu. Tāpat pieņemts uzskatīt, ka KM pamatā atbild par profesionālo mākslu, kā arī ar dažādu instrumentu palīdzību atbalsta amatiermākslu, it īpaši dziesmu un deju svētku tradīcijas attīstīšanu (šo atbildību precizē Dziesmu un deju svētku likums³⁷). Lai arī VKKF lomu nevar pilnīgi nepārprotami attiecināt tikai uz profesionālo mākslu, tieši tā savā darbības stratēģijā VKKF konstatē savas atbildības robežas, jau ievadteikumā interpretējot savas darbības mērķi, kuram ir pievienots vārds "profesionāls": "Ar Valsts kultūrkapitāla fonda starpniecību valsts atbalsta radošā procesa nepārtrauktību un kvalitatīvu attīstību Latvijas profesionālajā mākslā un kultūrā." Arī prioritāšu un darbības virzienu salīdzinājums liecina, ka VKKF pamatā savu darbību attiecina uz kultūras un mākslas profesionāļiem un profesionālās mākslas un kultūras attīstību.

Kopumā jāsecina, ka valsts kultūrpolitika lielākā mērā kā VKKF darbība ir vērsta uz kultūras produkta patērētāju un procesā iesaistīto iedzīvotāju, mākslu un kultūru vismaz jābūtības līmenī saistot ar dzīves kvalitāti. Savukārt VKKF darbība gan uzstādījumos, gan praksē (prioritizējot atbalstāmās aktivitātes) vairāk vērsta uz jaunradi, mākslinieku, radīto produktu/pakalpojumu, mazāk – uz aktivitātēm, kas rosina iedzīvotājus līdzdarboties un kas veicina pieejamību (kā liecina intervijas un fokusgrupu diskusiju

³⁷ Dziesmu un deju svētku likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=111203>

rezultāti tādas projektu tāmju pozīcijas kā reklāma, sabiedriskās attiecības, administratīvās izmaksas, kas nodrošina kultūras/mākslas produkta vai pakalpojuma nokļūšanu pie auditorijas, bieži tiek svītrotas kā neatbalstāmas).

Vērtējot kultūras atbalsta stratēģisko plānošanu, jānorāda, ka VKKF darbības stratēģijā nav konkretizēti ne sasniedzamie mērķi, ne rezultāti, kas saistīti ar kvalitatīviem mērķiem un ļautu novērtēt, vai un kādā pakāpē VKKF darbība īsteno valsts kultūrpolitiku.

Tie politikas dokumenti ir tik plaši, ka nevar saprast. Ja mums, piemēram, no nozares prioritātēm ir bērnu oriģinālliteratūras tapšana, tad kā mēs pateiksim, ka mēs to prioritāti esam sasnieguši? Vai pietiek ar vienu darbu vai ir vajadzīgi vismaz desmit darbi? Tas tai plānošanas dokumentā nav ietverts, un, ja mēs atkal sakām, ka mums tās bērnu oriģinālliteratūras nav, un mēs parādām – re, kur mums bija iesniegts viens projekts, mēs to vienīgo arī atbalstījām, un mums neviens nevar pārmest, ka mēs neīstenojam politiku. (VKKF darbinieks)

Ļoti plaši un vispārīgi definētas prioritātes (svarīgs ir viss!) ir viens no galvenajiem iemesliem, ko nozaru eksperti min kā problēmu, kas traucē sasaistīt VKKF darbību ar valsts kultūrpolitiku.

Aktuāla problēma ir arī VKKF un KM finansiālā atbalsta iespējamā pārklāšanās un dublēšanās, kam uzmanību pievērš arī Valsts kontroles ziņojums³⁸. Tā kā VKKF darbības stratēģijā ir detalizēti analizēta šī problēma un piedāvāta stratēģiska virzība pārklāšanās samazināšanai līdz 2020. gadam, padziļināti šai problemātikai ziņojumā nepieskarsimies. Ziņojuma autori, balstoties izpētē, vēlētos pievērst uzmanību šādiem aspektiem, kas daļēji tiek apskatīti arī citās ziņojuma nodaļās:

- NVO un valsts/pašvaldību sektora dažādās vajadzības un nesalīdzināmi projektu pieteikumi viena VKKF konkursa ietvaros. Pirmkārt, Kultūras ministrijai jāuzņemas atbildība par valsts institūciju pamatvajadzību nodrošināšanu. Otrkārt, VKKF konkursiem jābūt ar precīzu mērķi un nolikumu, lai projekti būtu salīdzināmi, pat ja tie nāk no dažādiem juridiskiem spēlētājiem.
- Vidējā termiņā prognozējama finansējuma nodrošināšana nacionāli un kultūrpolitiski svarīgiem projektiem pie pašreizējā finansējuma sadalījuma VKKF nav iespējama. Iespējamie risinājumi – vai nu atbildība par šādiem projektiem jāuzņemas Kultūras ministrijai, vai arī jārod iespēja pieteikties uz ilgāku finansējuma periodu (2-3 gadi).
- VKKF konkursu ietvaros jāizskata tāda veida projekti, kur konkurence un ekspertu vērtējums var nodrošināt iespējami labākā pretendenta izvēlēšanos. Piedalīšanās konkursā nav

³⁸ Latvijas Republikas Valsts kontrole, 2015. Revīzijas ziņojums. Kultūras ministrijas dotāciju biedrībām un nodibinājumiem likumība, lietderība un efektivitāte. Nr. 2.4.1.-23/2014.

lietderīga, ja projektam ir tikai viens pieteicējs un tā realizācija ir obligāta kultūrpolitisku vai ārpolitisku prioritāšu dēļ.

6.3.2. VKKF mehānismi valsts un pašvaldību kultūrpolitikas īstenošanai

Pētījuma ietvaros arī analizējām, kādi un cik efektīvi ir mehānismi, kā VKKF plāno un īsteno savu darbību saskaņā ar valsts kultūrpolitiku atbilstoši VKKF mērķim. Te nozīmīga loma ir kultūras ministram un fonda padomei. Saturiski sasaiste ar kultūrpolitiku notiek ar VKKF darbības stratēģijas palīdzību, bet praksē to īsteno nozaru eksperti.

Ministra loma VKKF darbībā ir būtiska, turklāt tā ir pastiprinājusies, kopš fonds ir publisks nodibinājums un atrodas Ministru kabineta pārraudzībā, kas tiek īstenota ar kultūras ministra starpniecību. VKKF augstākā pārvaldes institūcija ir VKKF padome, kas pieņem visus stratēģiskos lēmumus fondā. Saikni ar valsts un pašvaldību politiku nodrošina tie fonda padomes locekļi, kas nav nozaru eksperti (kultūras ministrs, Finanšu ministrijas pārstāvis, Nacionālās kultūras padomes pārstāvis, Radošo savienību padomes pārstāvis, Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvis). Tomēr biežās izmaiņas gan Padomes sastāvā, gan ekspertu padomju sastāvā, apgrūtina VKKF pārraudzību un darbības saskaņošanu ar kultūrpolitiku vidējā termiņā.

Man liktos svarīgi, ka VKKF Padomes stratēģiskie lēmumi būtu saistoši ilgākam termiņam. Šobrīd, mainoties ekspertu padomēm, faktiski katru gadu mainās/ var mainīties nozares prioritātes, reizēm pat visai kardināli, līdz ar to ir nenoteiktība kritērijos. (Padomes loceklis, eksperts)

Fonda padomē tiek arī lemts par vidēja termiņa darbības stratēģiju un īstermiņa prioritātēm, kā arī tiek izvirzītas un apstiprinātas mērķprogrammas, ko intervētie respondenti atzīst par visefektīvāko veidu, kā VKKF darbību sasaistīt ar kultūrpolitiku.

Audzēt finansējumu tieši mērķprogrammām, kas varētu būt viens no kompromisiem, bet tām ir jābūt ļoti precīzi plānotām un jāsakrīt ar valsts kultūrpolitiku. Ja finansējums ir tikai nozaru griezumā, tad sasaisti ar kultūrpolitikas mērķiem, prioritātēm ir ļoti grūti sasniegt. (Kultūrpolitikas veidotājs)

Tad, kad ir mērķprogrammas, kuras patiesais nosaukums "nopirksim Valmieras teātrim jaunas lampas", nu, tā nav kultūrpolitikas īstenošana. Tās ir fondam uzlikta nevajadzīga funkcija, lai aizlāpītu budžeta caurumus. Pirmām kārtām jau budžets ir jāsakārto tā, lai pietiek tām lampām, gan jaunām skatuvju grīdām. KKF nevajadzētu finansēt lietas tikai, lai aizlāpītu robus. (Eksperts)

Vēl mērķprogramma ļauj operatīvi reaģēt uz sasāpējušām aktualitātēm stratēģiskā un valstiski atbildīgā līmenī (bērnu teātris, latviešu literatūras tulkojumi svešvalodās, kameramūzikas programmas reģionos u.tml.). (Eksperts, Padomes loceklis)

Atsevišķos gadījumos mērķprogrammu īstenošana tiek kritizēta par pārāk tiešu KM iejaušanos VKKF darbībā, kā arī tiek apšaubīta efektivitāte tām mērķprogrammām, kuru mērķi ir pārāk plaši un nekonkrēti definēti:

Tikai realitātē vairāk izskatās, ka mērķprogrammas ir tāds KM rokas pagarinājums, ja mēs caur KM nevaram, noņemam no projektu konkursiem un uztaisam mērķprogrammu. (Eksperts)

Mērķprogrammu ideju kā tādu nevajadzētu atmet, bet būtu jādomā, ka nepietiek tikai ar kaut kādu nosaukumu vai diviem, trīs teikumiem nolikumā. Ir mērķtiecīgāk ar mērķprogrammām jāstrādā, piemēram, rakstot vadlīnijas projektu iesniegšanai. Mērķprogramma ir veiksmīga, jo var piedalīties dažādas nozares, jo svarīgāks ir tas mērķis. Nav šauri nozariskais dalījums. (Kultūrpolitikas veidotājs)

Tāpat tiek kritiski vērtētas mērķprogrammas, kā arī finansējuma piešķiršana nozaru ietvaros ilgtermiņa un valstiski nozīmīgiem projektiem, kuru īstenošanas vajadzība netiek apšaubīta.

Es domāju, ka ministrijai vajadzētu precīzāk formulēt savu vadošo lomu nacionāla mēroga projektiem, ko VKKF dēvē par valsts mēroga pasākumiem, vai arī, kas ir nacionālās programmas, piemēram, simtgade vai nacionālās identitātes programma. Šāda veida programmas, manuprāt, vajadzētu vērtēt un finansēt no ministrijas puses tāpēc, ka tam vajadzētu sakrist nevis ar divus gadus pastāvošas kultūrkapitāla padomes ekspertu viedokli, bet ar kaut kādu plašāku un tālejošāku stratēģiju jau tādā valsts līmenī. Tas būtu tas, kas, manuprāt, būtu no ministrijas puses vairāk jāuzņemas. VKKF funkcija tomēr vairāk jāorientē uz tādu aktīvu, radošu, mobilo procesu, tādā ziņā, ka tie ir pietiekami ātri realizējami projekti, kam nav nepieciešams konstants finansējums katru gadu. (Eksperts)

Esmu kategoriski pret tā saucamajām tematiskajām mērķprogrammām, jo tas ir pilnīgi nelietderīgi, piemēram, tā kā Rainis un Aspazija. Pagājušajā gadā bija kaut kāda mistiska identitātes stiprināšana. Es atbalstu funkcionālas mērķprogrammas, piemēram, NVO darbības nodrošināšanā. Tā ir skaidra funkcija, tā nav tematiska. (Eksperts)

Ja tiek veidotas mērķprogrammas, kas ļoti konkrēti plāno īstenot kādu no valsts kultūrpolitikas mērķiem, Kultūras ministrijas pārstāvjiem jābūt iesaistītiem darba grupā, kas izstrādā nolikumu un vērtēšanas kritērijus, iespējams, arī jātiekas ar ekspertiem, lai izskaidrotu šādas programmas mērķus un nozīmību.

Ļoti pozitīvi tiek vērtētas mērķprogrammas, kas izveidotas vienas nozares ietvaros, acīmredzot tādēļ, ka programmas mērķi ir ļoti skaidri, iesniedzēji ir salīdzināmi pēc to darbības profila un mēroga, kā arī tādēļ, ka nozares ekspertiem ir skaidra izpratne par mērķprogrammas uzdevumiem.

Mērķprogrammām vajadzētu būt orientētām uz noteiktām tēmām. Piemēram, izdalās sakrālā arhitektūra, ērģeles, izdevējdarbība. Ja jūt, ka kāda joma sakoncentrējas tik daudz, ka kārtējā konkursā to nevar apkalpot. Piemēram, koka amatnieki vai jumīki. Mērķprogrammā būtu konkrētāk noformulēts, varētu salīdzināt ar citiem projektiem. (Eksperts)

VKKF darbības stratēģiju un Padomē apstiprinātos lēmumus praksē īsteno nozaru eksperti, izskatot un vērtējot projektu pieteikumus. Ar ekspertiem tiek slēgts līgums, kur ir precizēti viņu pienākumi; tāpat, uzsākot savu pilnvaru darbību, viņi izdala materiālu formā tiek iepazīstināti ar kultūrpolicies pamatnostādņēm un VKKF darbību regulējošiem dokumentiem; pirmajā sēdē, kurā piedalās jauni eksperti, piedalās arī VKKF direktors vai direktora vietniece. Tomēr veiktās intervijas ar nozaru ekspertiem liecina, ka izpratne par VKKF saikni ar valsts kultūrpolicies prioritātēm ir ļoti vāja un definētās prioritātes bieži netiek ņemtas vērā, pieņemot lēmumus par atbalstāmiem projektiem un aktivitātēm.

Tas, kā mēs to cenšamies nodrošināt, ir, ka eksperts, parakstot līgumu, apņemas ievērot visus normatīvos aktus – viņš apņemas ievērot gan VKKF stratēģiju, gan likumu. (VKKF darbinieks)

Bieži vien rodas sajūta, ka mēs subjektīvi parunājam, mums ir viedoklis, kuru projektu mēs vēlamies aizstāvēt, bet salīdzināšana pret mērķi, pret prioritātēm, pret projekta iespēju atstāt ietekmi, piesaistīt kādu noteiktu auditorijas skaitu, tādi kritēriji vispār netiek ņemti vērā, un katru reizi, kad sanāca pārrunāt to nepopulāro jautājumu, ka pie kritērijiem ir jāpieturas un ka projekti jāvērtē salīdzināt, tas tiek diezgan noraksts, jo kultūra ir tik subjektīva. Nu, es tā gluži neteiktu, jo prakse parāda, ka absolūts kritēriju trūkums noved pie ļoti, patiešām ļoti subjektīviem lēmumiem. (Kultūrpolicies veidotājs)

Domāju, ka lielākā daļa ekspertu tos dokumentus nelasa. Viņi intuitīvi jūt. Projekti sadalās tādās kā grupās – nacionālās nozīmes, tad mazāk svarīgi kultūras pieminekļi, beigās paliek tantiņas ar savu altārgleznu. Skatāmies, kuru varētu pārlīkt uz citu konkursu, bez kura projekta nevar iztikt. Ir grūti salīdzināt Rundāles pili ar kādu mazo kultūras pieminekli – bet tie tiek vērtēti kopā. (Eksperts)

Intervijās ar nozaru ekspertiem skaidri atklājas, ka, pieņemot lēmumus, eksperti praktiski nedomā par saikni ar kultūrpolicies mērķiem, bieži pat arī ne par pašu izvirzītajām nozares prioritātēm, pamatā dominē kvalitātes un projekta nozīmības aspekti, kā arī vēlme pēc iespējas atbalstīt daudzveidīgus projektus, kas bieži noved pie samērā sadrumstalotiem un nelieliem finansāliem piešķirumiem.

6.4. Secinājumi un ierosinājumi

Secinājumi

- VKKF ir būtisks kultūras nozares finansētājs, bet pastāv un tiek izmantoti arī citi finansējuma avoti, un kultūras projektu un aktivitāšu īstenošanai vienlaikus parasti ir vairāki finansējuma avoti. VKKF projektu iesniedzēju aptaujas dati liecina, ka kopumā 63% juridisko personu un 70% fizisko personu pēdējo trīs gadu laikā ir saņēmušas VKKF finansējumu. Tai pat laikā 47% juridisko personu ir saņēmušas arī pašvaldību finansējumu, bet 40% juridisko un 54% fizisko personu ir bijuši arī pašu ieņēmumi. Juridiskās personas finansējumu saņēmušas arī no KM,

ES fondiem, citiem valsts finansējuma avotiem, kā arī ziedojumiem. Savukārt privātpersonas piesaistījušas ārvalstu fondu un privāto fondu finansējumu.

- Lielākā daļa valsts finansējuma kultūrai tiek sadalīta ar Kultūras ministrijas palīdzību. Analizējot KM 2014. gada budžetu pēc VKKF nozaru iedalījuma, jāsecina, ka vislielākais KM finansiālais atbalsts paredzēts kultūras mantojuma saglabāšanai: muzejiem, arhīviem un kultūras pieminekļiem (37%). Arī mūzikas nozare saņem nozīmīgu KM finansējumu (24%), no kā vairāk nekā puse paredzēta Latvijas Nacionālajai operai un baletam, ko līdz ar to var klasificēt arī kā finansējumu dejas nozarei, kurai atsevišķi no KM tika piešķirti tikai nepilni 9 tūkst. EUR (jeb 0,01% no kopējā finansējuma). Apmēram vienāda finansējuma proporcija tiek novirzīta teātra mākslas nozarei (12%) un literatūras nozarei (13%), tiesa, ar pēdējo pamatā saprotot atbalstu bibliotēkām. Vēl mazāks procents (6%) – filmu mākslas nozarei, pa vienam procentam no KM finansējuma tika novirzīts dizaina un arhitektūras, vizuālās mākslas un tradicionālās kultūras nozarēm, kā arī starpdisciplinārajiem projektiem. Visbeidzot pa nozarēm nebija iespējams sadalīt 4% no KM nozaru finansējuma.
- Papildus pa nozarēm sadalītajam finansējumam Kultūras ministrija izdala arī līdzekļus kultūras izglītībai, mērķdotāciju amatieru mākslai (virsdiriģentiem) un finansējumu kultūras medijiem.
- Lai saprastu institucionālo pārklājumu katrā nozarē, apskatījām, kādas kultūras institūcijas Kultūras ministrija finansē. Lai arī KM institūcijām piešķirtais finansējums atšķiras no VKKF uz radošo procesu un projektiem orientēto atbalstu, tomēr jomas, kurās ir tiešās pārvaldes iestādes, valsts aģentūras, VSIA vai valsts iestādes ir labākā “starta pozīcijā”, salīdzinot ar jomām, kurās ir zema institucionalizācijas pakāpe: nozares profesionāļiem tiek nodrošinātas darba vietas, tas var nozīmēt arī pieejamību infrastruktūrai un resursiem, kā arī atvieglo papildu finansējuma piesaisti. Tāpat arī atsevišķas tiešās pārvaldes iestādes var īstenot nozares lobija funkcijas un dažos gadījumos – pat sadala finansējumu projektiem konkursa kārtībā, tādējādi daļēji dublējot VKKF darbību. Valsts institūciju pārklājuma aspektā prioritārā situācijā ir kultūras mantojuma nozare un mūzikas nozare. Valsts institūciju nav vai ir minimāli mūsdienu dejas apakšnozarē, oriģinālliteratūras apakšnozarē, dizaina un arhitektūras nozarē, kā arī vizuālās mākslas nozarē.
- Trīs nozarēs ir valsts institūcijas, kas finansiāli atbalsta projektus līdzīgās nozarēs kā VKKF: Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija administrē Kultūras pieminekļu izpēti, glābšanas un restaurācijas programmu ar mērķi sniegt valsts finansiālu atbalstu valsts nozīmes kultūras pieminekļu neatliekamai glābšanai, kā arī restaurācijai un izpētei; “Latvijas Koncerti” izsludina konkursu par kamermūzikas koncertprogrammām, kuras atskaņo “Latvijas Koncerti”

organizēto koncertu ietvaros; Nacionālais Kino centrs administrē kino un filmu nozarei paredzētos valsts budžeta līdzekļus.

- Visas apskatītās pašvaldības ievērojamu daļu finanšu līdzekļu tērē bibliotēku, muzeju un pieminekļu, kā arī kultūrizglītības iestāžu – mūzikas un mākslas skolu – uzturēšanai. Šīs institūcijas labi iekļaujas nozaru dalījumā, tādēļ visās apskatītajās pašvaldībās kā salīdzinoši labi finansētas parādās literatūras, mūzikas, vizuālās mākslas un kultūras mantojuma nozares. Jāatzīmē gan, ka šie nav līdzekļi visai nozarei, bet gan atsevišķiem tās spēlētājiem un mērķiem. Piemēram, no bibliotēku finansējuma netiek finansēta oriģinālliteratūras radīšana vai tulkojumi, mākslas skolu finansējumu nevar novirzīt mākslas izstāžu rīkošanai utt.. Pašvaldības sistemātiski neiegulda līdzekļus jaunu filmu radīšanā, tomēr sniedz atbalstu filmu izrādīšanai. Nozīmīgs ir kultūras centru tīkls visā Latvijā. Kultūras centri savā ziņā darbojas kā starpdisciplināru pasākumu platforma, kā arī nodrošina telpas amatiermākslas, tostarp tradicionālās kultūras, kustībai.
- Pašvaldību, tāpat kā valsts, institūciju nav tādās jomās kā oriģinālliteratūra un tulkošana, deja, dizains, arhitektūra. Maz – vizuālās mākslas jomā, kino nozarē.
- VKKF tradicionālās kultūras nozares robežas un amatiermākslas vieta VKKF mērķprogrammās ir neskaidra un atšķirīga no citviet kultūrpolitikas plānošanā lietotajiem terminiem. “Radošā Latvija” lieto jēdzienu “nemateriālais kultūras mantojums”, likums “Par pašvaldībām” – “tradicionālās kultūras vērtības” un “tautas jaunrade”, KM – tautas māksla, savukārt par nozari atbildīgā iestāde – Latvijas Nacionālais kultūras centrs savā nolikumā izšķir trīs darbības jomas: nemateriālais kultūras mantojums, dziesmu un deju svētku tradīcija un tautas māksla. Tradicionālajai kultūrai kopumā ir nozīmīgi resursi un atbalsta mehānismi. Tiesa, būtu nepieciešams padziļināts pētījums, lai precizētu, vai tās atbalstāmās jomas, kas ir tieši VKKF uzmanības centrā, tiek līdzvērtīgi atbalstītas arī valsts un pašvaldību līmenī ar pašreizējiem atbalsta mehānismiem (t.i., mērķdotācijas amatiermākslai, Latvijas Nacionālā kultūras centra aktivitātes, kultūras centri).
- Kopumā finansējumu vieglāk nodrošināt infrastruktūrai, bet grūtāk organizatoriskai darbībai, atalgojumam un sabiedrisko attiecību izdevumiem. Visticamāk mainīt pašvaldību finansējuma modeli no institucionālā uz nozaru nav pamata. Tā vietā, lai ilgtermiņa periodā koncentrētos uz ekselences izveidošanu atsevišķās nozarēs, pašvaldībām varētu būt svarīgāk nodrošināt atvērtību dažādām to iedzīvotāju līdzdalības formām kultūras procesos, paredzot finansējumu arī tradicionāli attiecīgajā pašvaldībā nefinansētām kultūras praksēm.
- Analizējot valsts kultūrpolitikas atbilstību VKKF darbībai, kopumā jāsecina, ka valsts kultūrpolitika ir lielākā mērā nekā VKKF darbība vērsta uz kultūras produkta patērētāju un

procesā iesaistīto iedzīvotāju, mākslu un kultūru vismaz jābūtības līmenī saistot ar dzīves kvalitāti. Savukārt VKKF darbība gan uzstādījumos, gan praksē (prioritizējot atbalstāmās aktivitātes) vairāk vērsta uz jaunradi, mākslinieku, radīto produktu/pakalpojumu, mazāk – uz aktivitātēm, kas rosina iedzīvotājus līdzdarboties un kas veicina pieejamību. Vienlaikus jāatzīst, ka VKKF darbības stratēģijā nav konkretizēti ne sasniedzamie mērķi, ne rezultāti, kas saistītos ar kvalitatīviem un izmērāmiem mērķiem.

leteikumi

- Trīs valsts institūciju finansējumu projektiem (Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programma; "Latvijas Koncerti" konkurss par kamer-mūzikas koncertprogrammām; Nacionālā Kino centra kino un filmu nozarei paredzēto valsts budžeta līdzekļu piešķirumu) jāsaskaņo un jākoordinē ar VKKF nozaru atbalstāmajām aktivitātēm.
- Jānošķir VKKF un KM atbildību, VKKF konkursu ietvaros izskatot tāda veida projektus, kur konkurence un ekspertu vērtējums var nodrošināt iespējami labākā pretendenta izvēlēšanos. Piedalīšanās konkursā nav lietderīga, ja projektam ir tikai viens pieteicējs un tā realizācija ir obligāta kultūrpolitisku vai ārpolitisku prioritāšu dēļ.
- Izvērtējot VKKF finansējuma sadalījumu nozarēm un mērķprogrammām, ņemt vērā, ka valsts un pašvaldību līmenī mazāk finansētas un institucionalizētas ir sekojošas nozares vai apakšnozares: oriģinālliteratūra, mūsdienu deja, dizains, arhitektūra, vizuālā māksla. Vairāk atbalstītas ir teātra, kino un tradicionālās kultūras nozares, bet vislabākajā situācijā ir kultūras mantojuma, mūzikas un bibliotēku nozares. Vienlaikus jāņem vērā, ka institucionalizētās nozares nodrošina lielu skaitu kultūras profesionāļu, kas gatavi veidot jaunus un kvalitatīvus radošos projektus, kā arī tām ir nepietiekošs valsts un pašvaldību finansējums pamatdarbības nodrošināšanai. Līdz ar to šo nozaru pieprasījums VKKF varētu būt nozīmīgi lielāks, nekā citās nozarēs. Tā kā VKKF mērķis ir orientēts uz jaunrades attīstību, tostarp indivīdu radošo projektu realizāciju, VKKF uzdevums būtu līdzsvarot atbalstu jomās, kurās valsts un pašvaldības atbalstu nesniedz vai tas ir nozīmīgi mazāks.
- VKKF plānošanas dokumentos un praksē precizēt "Radošās Latvijas" 1. prioritātes "Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos" minēto sabiedrības līdzdalības kultūras procesos interpretāciju. Precizēt, kā tas VKKF darbībā tiek interpretēts un vai tiek attiecināts uz amatiermākslu, uz profesionālo mākslu, konkrētām mērķprogrammām jeb integrēts horizontāli visās VKKF programmās. Tāpat VKKF plānošanas dokumentos un praksē precizēt un interpretēt "Radošās Latvijas" akcentēto kultūras un

mākslas pieejamības veicināšanu un auditorijas paplašināšanu. Pašreizējā VKKF prakse vairāk atbalsta kultūras produkta /pakalpojuma radīšanu un kultūras un mākslas veidotājus. Tomēr kultūras un mākslas produkts nevar būt pašmērķis, ir nepieciešama šī produkta komunikācija, virzīšana tirgū un nonākšana pie gala patērētāja.

- Izstrādājot nākamās valsts kultūrpolitikas pamatnostādnes, rekomendējam VKKF sadarboties ar KM, lai jau plānošanas gaitā izstrādātu izmērāmus mērķus, atbilstošus indikatorus un sasniedzamos rezultātus. Atbilstoši piemērot VKKF pieteikuma veidlapas un atskaites formas.
- Lai īstenotu VKKF mērķi noteikto saikni ar valsts kultūrpolitiku, nepieciešams stiprināt mehānismus, kas palīdz to nodrošināt. Padomes locekļu un ekspertu salīdzinoši biežā nomaina neļauj pārzināt un respektēt prioritātes vidējā termiņā. Padomei jāpieņem lēmumi vidējā termiņā, jāstriprina saikne starp padomi un KM, gan iesaistoties mērķprogrammu izstrādē, gan informējot ekspertus par KM prioritātēm, gan saskaņojot atbalstāmās aktivitātes.
- Mērķprogrammas ir viens no efektīvākajiem veidiem kultūrpolitikas prioritāšu stiprināšanā. Vienlaikus saglabājot VKKF neatkarību lēmumu pieņemšanā, ir jāstiprina kultūrpolitikas mērķu integrēšana mērķprogrammās, piemēram, iesaistot KM darbiniekus, lai konsultētu par nolikumu izstrādi un informētu ekspertus par prioritātēm. Tāpat ir būtiski mērķprogrammas izstrādāt konkrētu mērķu sasniegšanai, izvairoties no ļoti apjomīgām un vispārīgām programmām. Tā vietā var noteikt horizontālās prioritātes, kas būtu jārespektē un prioritāri jāatbalsta katrā nozarē.
- Eksperti ir tie, kas kultūrpolitikas prioritātes īsteno praksē – pieņemot lēmumus par atbalstāmiem projektiem un aktivitātēm. Ir nepieciešams pilnvērtīgāk izskaidrot kultūrpolitikas plānošanas dokumentus, prioritātes un padomes lēmumus. Iespējams, arī KM darbiniekiem būtu jātiekas ar ekspertiem, skaidrojot kultūrpolitikas prioritātes, it īpaši, jaunu mērķprogrammu izstrādes posmā.

7. VKKF KULTŪRAS NOZARU FINANSĒJUMA SADALĪJUMA IZVĒRTĒJUMS

Finansējuma sadalījuma novērtējums VKKF šobrīd definētajām kultūras nozarēm (Literatūra, Mūzikas un dejas māksla, Teātra māksla, Filmu māksla, Vizuālā māksla, Kultūras mantojums, Tradicionālā kultūra, Dizains un arhitektūra), un finansējuma sadalījuma efektivizēšana atbilstoši Fonda mērķim (veicināt līdzsvarotu visu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām), ir šī pētījuma galvenais problēmjautājums. *Līdzsvarotas visu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstības* koncepts ietver sevī izaicinājumu gan precizēt to, kādas aktivitātes un dalībnieki ietilpst vienas vai otras nozares laukā, gan arī vienoties par izpratni, ko sapratīsim ar līdzsvarotas attīstības terminu. *Līdzsvarotas attīstības* koncepts ilgstoši politikas veidošanas vidē Latvijā tika lietots kā sinonīms vai savstarpēji aizvietojošs konceptam *ilgtspējīga attīstība*. Tomēr to nozīmes izpratnē ir nianšes. Termins "*līdzsvarots*" vairāk ietver horizontāli salīdzinošu nozīmi, kur attīstība tiek skatīta vairāku elementu salīdzinājumā, piemēram, dažādu teritoriju līdzsvarota attīstība, dažādu iedzīvotāju grupu patēriņa vajadzību līdzsvarota apmierināšana u.tml.. Savukārt, "*ilgtspējīgas*" attīstības termina nozīme vairāk attiecināma uz attīstību laika jeb vertikālā mērogā, kur vajadzību apmierināšanas stratēģija tiek pakārtota nākotnes perspektīvai. Ne Kultūras ministrijas, ne VKKF dokumentos nav precizēts, uz kādu nozaru attīstības modeli politikas veidotāji virzās, bet pētījuma ietvaros runājam par vairāku kultūras un mākslas nozaru līdzsvarotu attīstību, kas ietver gan ideju par VKKF nozaru vajadzību līdzsvarotu apmierināšanu, gan efektīviem ieguldījumiem katras nozares attīstībā. Jau iepriekšējās nodaļās konstatējām, ka paši **nozaru dalībnieki ir pārliecināti par to, ka nozaru attīstība notiek nelīdzsvaroti**, jo katras nozares pārstāvji fokusgrupu diskusijās norādīja uz savas nozares izteikti negatīvo situāciju tieši salīdzinājumā ar citām nozarēm. Šādam priekšstatam var būt dažādi pamatojumi, viens no kuriem ir kultūras un mākslas sektora dalībnieku slikta informētība par citu nozaru problēmām, savu vajadzību hipertrofēšana, kā arī zema kultūras un mākslas sektora kopējā iekšējās solidaritātes un vienotības apziņa. Arī vienas VKKF definētās nozares dalībnieki norāda ļoti atšķirīgas vajadzības kā prioritāras, kas traucē arī katru nozari skatīt kā vienotu veselumu un apgrūtina veidot tās attīstības novērtējumu.

Pētījuma kopējie rezultāti norāda uz to, ka nozaru definēšanas uzdevums nav tikai akadēmiski-terminoloģiska problēma. **Nozaru strukturējums ir būtisks ietvars, kas var gan sekmēt, gan kavēt noteiktu jaunrades un kultūras procesa aktivitāšu finansiālu atbalstu un nodrošina vai nenodrošina konkrētu vajadzību apmierināšanu.** Ja vienas nozares projektu konkursos piedalās ļoti atšķirīgu interešu un vajadzību dalībnieku grupas, tad vienmēr pastāvēs risks, ka fiksēta ekspertu komanda nespēs reprezentatīvi pārstāvēt projektu pieteicēju segmentu un pieņemt kompetentu un izpratīgu lēmumu.

Pastāvošā VKKF nozaru struktūra ir cieši saistīta un savā veidā izrietoša no VKKF likuma 12. pantā nedefinētajām nozaru ekspertu komisijām, kas liecina par regulējuma ieceri veidot nozares intereses pārstāvošas ekspertu komandas. Šobrīd problēmas rada fakts, ka nozares attīstības aktivitātes ir kļuvušas tik daudzveidīgas, ka kļūst arvien grūtāk veidot nozares intereses labi pārstāvošas ekspertu komandas. Lai sabalansētu tik daudz kritizēto ekspertu lēmumu kompetenci ar kultūras sektora attīstības vajadzībām, ir meklējams līdzsvars starp nozares homogenitāti/nehomogenitāti un ekspertu sastāva veidošanas praksēm. Nehomogēnas nozares paredz veidot elastīgu ekspertu komandu, bet viendabīgu nozaru definēšana paredz veidot lielāku nozaru skaitu, kas būtu saistīts ar nozīmīgām reformām gan VKKF darbības normatīvajā regulējumā, gan darba praksē.

Ņemot vērā iepriekš minēto problēmu loku, ir svarīgi konstatēt, vai esošais dalījums nozarēs ir pamatots un efektīvs, kā arī rast atbildi uz jautājumu, kādi ir galvenie kritēriji, lai nodrošinātu līdzsvarotu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību.

Šajā nodaļā raksturosim, analizēsim un novērtēsim:

- esošo VKKF finansējuma sadalījumu nozarēm;
- VKKF nozaru projektu finansējuma izlietojuma mērķus;
- esošo dalījumu nozarēs un identificēsim līdzsvarotas nozaru attīstības šķēršļus;
- līdzšinējo lēmumu pieņemšanas praksi par finansējuma piešķiršanu projektiem.

Protams, kvalitatīvie dati, kas atklāj nozaru pārstāvju individuālās un grupu pieredzes šajā jautājumā, nevar būt vienīgais informācijas avots argumentētai atbildei uz jautājumu, vai tiek nodrošināta līdzsvarota visu nozaru jaunrades attīstība. Tāpēc šajā nodaļā izmantosim gan kvantitatīvos, gan kvalitatīvos datus, kā arī sekundārus datus.

7.1. VKKF finansējuma sadalījuma esošais modelis

VKKF līdzšinējā darbībā tiek īstenots nozaru princips. Šobrīd VKKF darbība un projektu konkursi ir iedalīti astoņās mākslas/kultūras nozarēs, katrai ir ekspertu komisija, kas iespējami plaši reprezentē dažādas apakšnozares, dažādus spēlētājus un kultūrizglītības jomu. Nozares ekspertu priekšsēdētājs pārstāv nozari fonda Padomē, kā arī iesaistās mērķprogrammu un starpdisciplināru projektu vērtēšanā. Tomēr tikai daļa no finansējuma tiek sadalīti kārtējos nozaru konkursos, kas notiek vairākas reizes gadā (parasti trīs vai četras) un tiek izsludināti Kultūras mantojuma, Tradicionālās kultūras, Literatūras, Mūzikas un

dejas mākslas, Filmu mākslas, Teātra mākslas, Vizuālās mākslas, Dizaina un arhitektūras nozarēs, kā arī Starpdisciplināru projektu atbalstam. Katrai nozarei tiek noteiktas un regulāri aktualizētas prioritātes. Paralēli nozaru konkursiem, fonda mērķi tiek realizēti arī ar mērķprogrammu un kultūras programmu starpniecību. Mērķprogrammas var būt starpdisciplināras vai konkrētam (nozariskam) mērķim paredzētas, tās daļēji ir iezīmētas VKKF darbības stratēģijā, kā arī Padome katru gadu apstiprina jaunas mērķprogrammas un nosaka finansējuma apjomu katrai no tām. Vienas nozares eksperti var ieteikt savas nozares mērķprogrammu, izdalot finansējumu konkrētam mērķim un/vai spēlētājiem.

Fiziskām personām iespējams pieteikties radošiem braucieniem, mācību un radošajām stipendijām. Katras nozares ietvaros tiek iesniegti un izskatīti radošie braucieni. VKKF Radošo braucienu atbalsta programmas ietvaros atbalsta daļību īslaicīgās zinātniskajās, radošā darba vai mācību programmās, ar kultūras jomu saistītās konferencēs un festivālos, zinātniski pētniecisku, izglītojošu vai citu radoša darba veikšanu, t.sk. dažāda veida pētījumus, manuskriptu sagatavošanu, māksliniecisku un kultūrvēsturisku vērtību radīšanu, esošo kultūras vērtību apzināšanu un saglabāšanu. Nozares un mērķprogrammu ietvaros var pieteikties mācību un radošām stipendijām. Radošā darba stipendiju var piešķirt jaunu mākslas darbu radīšanai, jaunrades procesa veicināšanai, aktuālu pētījumu sekmēšanai sociālajās un humanitārajās zinātnēs, nozīmīgu kultūras un mākslas pasākumu radošo koncepciju teorētiskai un praktiskai izstrādei visās VKKF kultūras nozarēs. Mācību stipendiju var piešķirt visu izdevumu segšanai, kas saistīti ar kultūrizglītības iegūšanu Latvijā vai ārzemēs.

Mērķprogrammas parasti tiek izsludinātas vienu reizi gadā, savukārt radošajiem braucieniem var pieteikties arī kārtējo konkursu starplaikos, ja brauciena pieteikumu no pieteicēja gribas neatkarīgu iemeslu dēļ nav iespējams iesniegt kultūras projektu konkursa termiņos.

VKKF padome reizi gadā, ja ir pietiekami finanšu līdzekļi jaunu stipendiju piešķiršanai, izskata pieteikumus un piešķir mūža stipendiju izciliem kultūras un mākslas darbiniekiem par mūža ieguldījumu kultūras un mākslas attīstībā. Mūža stipendija katru mēnesi tiek maksāta papildus pensijai un citiem ienākumiem un, tāpat kā citas VKKF piešķirtās stipendijas, netiek aplikta ar nodokļiem.

Saskaņā ar VKKF pārskatu par 2014. gadu³⁹, dažādu nozaru finansējums VKKF projektu konkursu un programmu kopsummā ir ļoti atšķirīgs (sākot no apmēram 3% finansējuma Tradicionālās kultūras nozarei un Dizaina un arhitektūras nozarei, savukārt 9% finansējuma saņem Literatūras nozare, Mūzikas

³⁹ VKKF 2014. gada pārskats. Pieejams: <http://www.vkkf.lv/#50><http://www.vkkf.lv/#50>

un dejas mākslas nozare, Kultūras mantojuma nozare. Nozīmīgs īpatsvars (38%) joprojām tiek novirzīts Starpdisciplinārai nozarei, šo finansējumu lielā mērā veido starpdisciplināras mērķprogrammas.

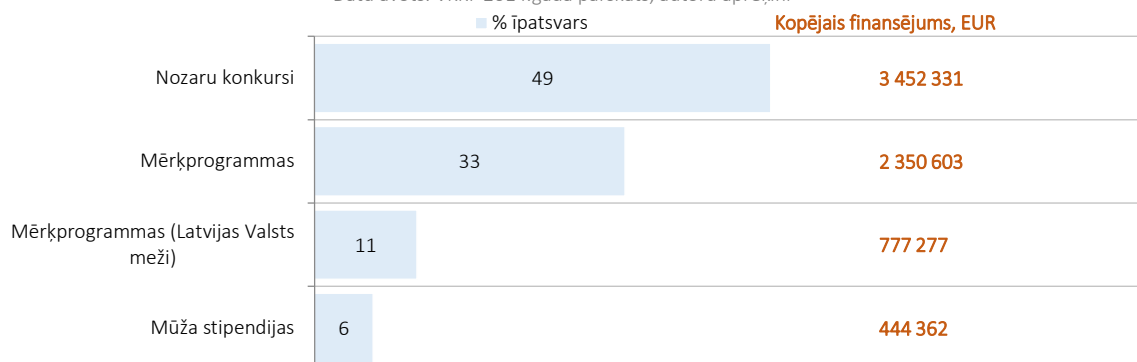
Attēls 24. VKKF kultūras projektu konkursos atbalstīto projektu kopējais finansējums sadalījumā pa nozarēm (%; summa)

Datu avots: VKKF 2014.gada pārskats, autoru aprēķini



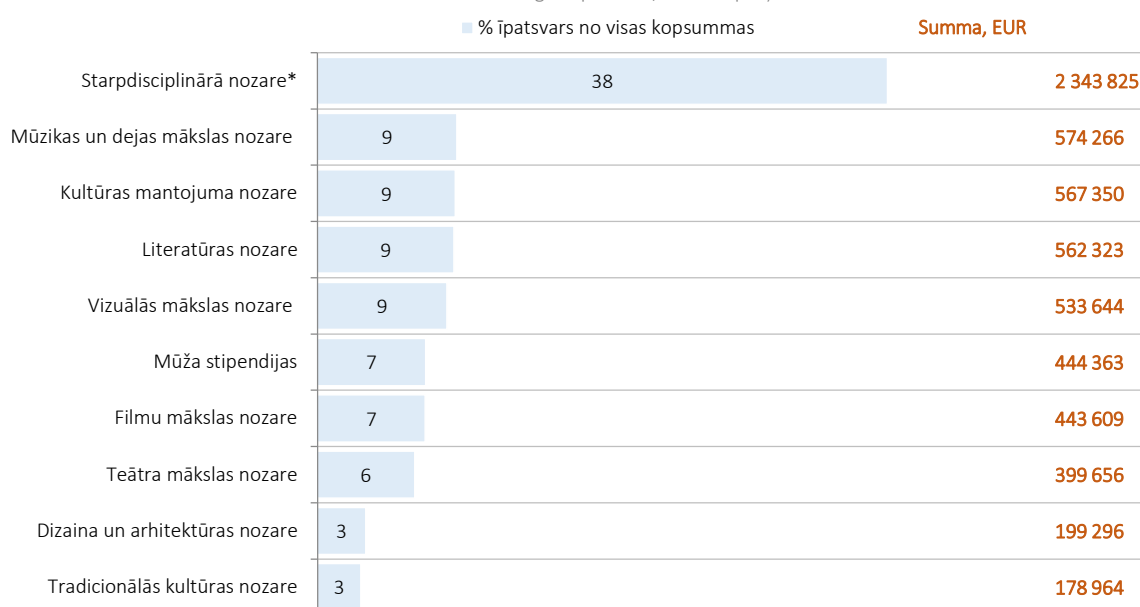
Attēls 25. VKKF kopējā kultūras finansējuma sadalījums pa finansējuma veidiem (%; summa)

Datu avots: VKKF 2014.gada pārskats, autoru aprēķini



Attēls 26. VKKF projektu konkursu un programmu finansējums nozarēm kopā (%; summa)

Datu avots: VKKF 2014.gada pārskats, autoru aprēķini



*t.sk. VKKF starpdisciplinārās mērķprogrammas

Kultūras programmas reģionos ir būtisks instruments, kas ļauj reģionos efektīvi īstenot programmas mērķi veicināt kultūras pieejamību sabiedrībai. Šo programmu īstenotāji katrā no četriem reģioniem (Latgale, Zemgale, Vidzeme un Kurzeme) ir atšķirīgas institūcijas, kas ir uzņēmušās šo darbu konkursa kārtībā. Projektus vērtē ekspertu komisija, kurā ir reģiona eksperti, kā arī pārstāvis no VKKF. Tādejādi lēmumu pieņemšana notiek “tuvāk” finansējuma saņēmējam un, kā atzīst respondenti, padara šo finansējumu vieglāk sasniedzamu reģiona projektu pieteicējiem. Konkurss tiek sludināts reizi gadā.

VKKF padome ikgadējo finansējumu starp nozarēm sadala, ievērojot iepriekš apstiprinātu formulu – finansējums tiek dalīts, par pamatu ņemot iepriekšējā gada pieprasīto finansējumu, procentuāli pret iespēju to nodrošināt, aprēķinot katras nozares īpatsvaru.

7.2. Finansējuma izlietojuma mērķi

Lai iegūtu precīzāku informāciju par VKKF finansējuma sadalījumu un projektu realizāciju, pētījuma ietvaros tika apkopota informācija no VKKF rīcībā esošajām projektu īstenotāju atskaitēm. Tā kā detalizēta atskaišu sistēma ieviesta tikai no 2014. gada un no tām iegūstamā informācija būtiski atšķiras no datiem, ko varētu apkopot par iepriekšējiem gadiem, šajā nodaļā iekļauta informācija tikai par 2014. gadā realizētajiem projektiem.

VKKF projektu konkursu finansējuma saņēmējiem pabeidzot projektus ir jāiesniedz atskaites par finansējuma izlietojumu. Balstoties uz šīm atskaitēm, mēs esam klasificējuši finanšu līdzekļu izlietojumu pēc izlietojuma mērķiem (skatīt attēlu). Kopumā šādu detalizētu finansējuma izlietojuma analīzi bija iespējams veikt par 2,38 milj. EUR no VKKF piešķirtā finansējuma. Attēlā uz vertikālās ass norādīti izlietojuma mērķi, bet uz horizontālās ass – nozares. Savukārt ar dažādu krāsu palīdzību izcelts izdevumu pozīcijas nozīmīgums. Krāsu skala ir nepārtraukta, mainoties no dzeltenas uz zaļu un no zaļas uz zilu. Attiecīgi ar dzeltenu krāsu iekrāsotas mazākās summas, bet ar zilu – lielākās. Ar melnu līniju apvilktas katras nozares trīs nozīmīgākās izdevumu pozīcijas. Finansējuma izlietojuma mērķu izvietojums uz vertikālās ass ir balstīts uz kvantitatīvu un kvalitatīvu mērķu grupēšanu pēc to nozīmīguma vai piederības dažādām nozarēm.

Attēls 27. VKKF 2014. gada finansējuma sadalījums pa izlietojuma mērķiem (tūkst. EUR)

Datu avots: Valsts kultūrkapitāla fonda datu bāze, autoru aprēķini

	Dzains un arhitektūra	Filmu māksla	Kultūras mantojums	Literatūra	Mūzika un dejas māksla	Starpdisciplināri projekti	Teātra māksla	Tradicionālā kultūra	Vizuālā māksla	Kopā
Autortiesības	4	1	1	1	1	2	1	2	0.1	13
Dzains	12	1	0.4	2	2		0.5		5	22
Arhitektu pakalpojumi	4									4
Intervēšana		2								2
Statisti, palīgi un asistenti		2				2				4
Datorgrafika		4								4
Titrēšana		5								5
Arhīvu un muzeju materiālu izmantošana		6				0.4				6
Montāža		26	1	0.3			1		0.4	28
Filmēšana un filmas veidošana	5	33			0.2					38
Scenārijs	2	15			0.2	0.2	1			19
Operatora pakalpojumi	1	11		0.5	0.3	1	2			15
Krāsu korekcija		8								8
Skaņas režija		7								7
Skaņas apstrāde		4								4
Video speciālista pakalpojumi		0.4			1					1
Muzeja eksponātu iegāde			2							2
Arheoloģija			5							5
Restaurācijas, rekonstrukcijas un renovācijas	2	142								144
Datu apstrāde			3		0.1				0.2	3
Grāmatas bibliotēkām				28			1			28
Literāta pakalpojumi				72	0.2	1			2	74
Maketēšana	2	1	17	4	2	5	4	3	3	42
Tekstu rediģēšana, sastādīšana un sagatavošana izdošanai	3	3	19	15	1	49	5	1	12	107
Poligrāfija	21	5	42	77	12	62	12	13	34	278
Raksti un teksti	29	7	5	7	16	20	14	2	25	126
Tulkums	1	7	3	3	1	1	7	3	1	27
Repetitora pakalpojumi					1					1
Producēšana				0.2	2				1	3
Nošu sagatavošana					3	1				4
Dejotāju un horeogrāfu pakalpojumi					25	1	3			29
Mūziķu pakalpojumi	0.1	5	0.2	2	207	3	13	2		232
CD, DVD utt. izgatavošana		6			6	1		5		18
Skaņas speciālista pakalpojumi		0.3			0.3	1	1	4	1	8
Gaismojums		0.5			1		2			4
Scenogrāfija				1	3		15		2	20
Režija		13		1	1	1	35	1		53
Aktieru pakalpojumi		0.3		0.1	1		15			16
Dramaturģija					1		7			8
Kostīmi un tērpi		1			0.2	1	4			6
Šuvēja pakalpojumi		0.4			0.5		0.4			1
Rekvizīti, dekorācijas un materiāli	7	9	4	0.4	2	4	44	4	23	97
Mākslinieka pakalpojumi	4	7	10	7	1	10	5	29	24	97
Radošās un mācību stipendijas	2	3		8	1	1		1	50	65
Braucieni izmaksas				1	2	1	2	1	4	11
Fotogrāfijas	2	1	0.3			1	0.1	3	3	11
Gida pakalpojumi									3	3
Apsardze									1	1
Konsultācijas		1								1
Recenzijas un kritikas			0.2		0.3				1	2
Licences		1			1		1			3
Ēdināšana	0.3				0.5		1	3		5
Administratīvās izmaksas	0.1	1	2						3	6
Grāmatvedība		1	0.4	2	0.1	0.1	2	0.5		6
Lekcijas	1	2	3			2			1	9
Dalības maksa	1	6		1	6	0.3	1		4	18
Mārketinga, reklāma un komunikācija	1	5	1	0.3	3	3	2	1	3	20
Naktsmitnes	3	4	1	9	7	1	3	3	2	32
Īre		10		0.1	34	2	10	2	3	62
Organizatoriskās un tehniskās izmaksas	39	54	35	19	51	23	14	20	50	303
Transports	5	10	6	7	12	5	27	9	13	94
Izpēte			34			12		4	2	52
Koncepciju un projektu izstrāde			23							23
Citi izdevumi	1	4	2	0.2	1	0.1	1		0.4	10
Atlidzība	3		1				7		0.1	10
Moderēšana un pasākumu vadīšana	0.3	1	2	0.5	0.1	1	0.3	1	2	8
Kastings, atlase un izvērtēšana	1	0.3			4		1	1	0.4	7
Mājas lapu izveide un uzturēšana	0.1		1		1	1				3
Apbalvojumi					1	1				2



Apskatot izdevumu sadalījumu, pirmkārt, jāsecina, ka visas nozares gatavo dažādus tekstus un rakstus, kurus pēcāk arī drukā. Kopumā tekstu sagatavošanai, tulkošanai, rediģēšanai, maketēšanai un poligrāfijai 2014. gadā tika iztērēti 580 tūkst. EUR no VKKF finansējuma. Otrkārt, novērtējot dažādu kultūras nozaru profesionāļu iesaisti citu nozaru projektos, redzamas būtiskas atšķirības. Dažu nozaru speciālistu pakalpojumus izmanto tikai šo nozaru projektos. Piemēram, arhitektu pakalpojumi ir bijuši nepieciešami tikai dizaina un arhitektūras nozares projektiem. Savukārt citu nozaru speciālisti saņēmuši finansējumu no ļoti dažādu nozaru projektiem. Piemēram, mākslinieku un mūziķu pakalpojumus izmantojušas gandrīz visas nozares. Šeit gan jāatzīmē, ka no pieejamajiem datiem nevar pateikt, cik attiecīgās profesionāļu grupas ir homogēnas, t.i., vai, piemēram, no dažādajām nozarēm tiek finansēti vieni un tie paši mākslinieki. Treškārt, atšķiras nozaru atskaišu un klasifikācijas detalizācijas līmenis. Īpaši filmu mākslas nozarē ir iespējams samērā sīki nodalīt dažādas ar filmas veidošanu saistītās izmaksas. Savukārt mūzikas un dejas nozares finansējums tiek pārsvarā novirzīts nevis tehniskām izmaksām, bet tieši mūziķiem, horeogrāfiem un dejotājiem.

Jāatzīmē arī, ka samērā liela daļa saņemtā finansējuma ir klasificēta kā organizatoriskās un tehniskās izmaksas. Šajā kategorijā ietilpst izdevumi, kurus atskaišu analīzes procesā bija grūti klasificēt, lai gan tie patiesībā varētu būt saistīti ar kādu no citiem izdevumu mērķiem. Kopumā tās varētu raksturot kā projekta nodrošināšanas izmaksas un 2014. gadā to apmērs bija 303 tūkst. EUR.

Šobrīd projektu īstenotāji par izdevumiem atskaitās samērā brīvā formā un izdevumu mērķu klasifikācija vairāk ir autoru interpretācija, nevis projektu īstenotāju novērtējums. Formalizējot šo procesu, varētu iegūt precīzākus datus par nozaru izmaksu struktūru, ko, savukārt, varētu izmatot atsevišķu izmaksu pozīciju standartizācijai, kas, iespējams, ļautu ietaupīt līdzekļus, atsakoties no nepamatoti dārgiem pakalpojumiem.

7.3. Galvenās problēmas esošajam VKKF finansējuma dalījumam

7.3.1. Starpdisciplināritāte un starpdisciplināru projektu vērtēšana

Mūsdienu kultūras un mākslas attīstību raksturo sinerģijas veidošanās gan starp dažādiem mākslas žanriem, gan starp mākslu un citām kultūras formām, sabiedriskajiem sektoriem. Kultūras un mākslas radošajās iniciatīvās vērojama izteikta starpdisciplināritātes tendence. Savukārt VKKF dominē vairāk vai mazāk noteiktas nozaru robežas, savukārt starpnozare tika likvidēta kā neveiksmīga nozare, kurā bieži iesniedza projektus, kas tika noraidīti nozaru konkursos. Tā vietā iespējams iesniegt starpdisciplinārus projektus, tomēr kā neveiksmīga tiek vērtēta šo projektu izskatīšanas prakse, ko īsteno fonda padome.

Pētījuma dalībnieki kritizē līdzšinējo starpdisciplināro projektu konkursu praksi un rosina veikt izmaiņas to vērtēšanā.

Bieži vien starpnozaru projektus klātesošie nav kompetenti izvērtēt. Sanāk tā, ka katrs nāk ar savu nozares paku – tie mums ir prioritārie, bet starpnozaru – tie ir tie, kas ir pāri palikušie. Mēs it kā izskatām un izrunājam, bet īsti neviens par tiem netur rūpi. Starpnozare netiek pozicionēta kā vērtība, tā ir vairāk tas, kam nekur citur vairs nav vietas. (Eksperts, Padomes loceklis)

7.3.2. Nozaru dalījums

Dalījumam nozarēs kultūras un mākslas pārstāvju vidū, kā arī VKKF darbinieku vidū, ir ļoti spēcīgs atbalsts. Galvenais arguments ir nozaru ekspertu spēja labi orientēties un pārzināt savas nozares spēlētājus un prioritātes. Tajā pašā laikā ekspertu darbs kopumā tiek vērtēts samērā kritiski – kā pārmetumi izskan viņu šaurās intereses un savas nišas projektu aizstāvēšana, kritēriju trūkums, sadrumstalotība un nespēja izvirzīt un turēties pie skaidrām prioritātēm.

Varbūt ir jādoma pilnīgi radikāli, dažādos citos šķēsgriezumos, jāpaņem kultūras izglītība vienā griezumā, bet kultūras mantojuma saglabāšana otrā griezumā, pats radošums trešajā. Varbūt pēc tāda principa ir jādala visa nauda? Varbūt ir jānojauc vispār nozaru modelis. Varbūt neprofesionāļiem nevajag sacensties ar profesionāļiem. Nevis amatierteātris sacenšas ar profesionālo teātri, bet ar kori vai pūtēju orķestri, vai citu neprofesionālo izpausmju pārstāvjiem. Galu galā neprofesionālās mākslas uzdevums ir veidot sabiedrību, kas spēj novērtēt profesionālo mākslu un to izprast. Tā ir auditorijas būvēšana, jo mums nevajag otro vietu no Dobeles teātra skatē, tas nav VKKF mērķis. VKKF mērķis ir Dobelē dzīvojošo cilvēku mīlestība pret teātri. (Eksperts)

Nozaru aspektā būtisks ir vēl kāds apsvērum – praksē daudzu projektu ietvaros paredzamās aktivitātes precīzi neatbilst esošajam nozaru dalījumam, kas apgrūtina projektu iesniedzēju lēmumu par to, kurā konkursā īsti iesniedzams projekts, kā arī rada riskus, ka atbilstošā eksperu komanda neizpratīs projekta nozīmi. Bez tam – dažkārt projekti ir tādi, kuros nozare nav izšķirošā pazīme.

Iespējams, ilgtermiņā būtu jāizvērtē iespēja VKKF atteikties no dalījuma nozarēs, šo lēmumu pirms tam rūpīgi sagatavojot un izdiskutējot kultūras sabiedrībā.

Par nozaru dalījuma problemātiku plašāku analīzi skatīt 7.4. nodaļā.

7.3.3. Finansējuma sadrumstalotība

Priekšstats, ka kultūras un mākslas jomā, it īpaši VKKF darbībā, finansējums kultūrai tiek sadrumstalots, ir plaši izplatīts un raksturīgs teju visām pētījumā iekļautajām mērķa grupām – VKKF pārstāvjiem,

radošajiem un citiem kultūras nozaru pārstāvjiem gan Rīgā, gan reģionos. Finansējuma sadrumstalotība izpaužas dažādos aspektos un gala rezultātā ietekmē fonda lēmumu prestižu kultūras un arī plašākas sabiedrības acīs.

Pirmkārt, projektiem tiek piešķirtas nepilnas summas (saskaņā ar VKKF projektu iesniedzēju aptaujas datiem, 24% no atbalstītajiem projektiem saņem finansējumu pilnā apjomā, bet 76% – nepilnā), līdz ar to cieš projektu kvalitāte, uzstādītie mērķi tiek sasniegti tikai daļēji, kā arī daudzi projekti tiek iesniegti vairākkārtīgi gan tajā pašā nozarē, gan citos VKKF konkursos. Tādejādi notiek nelietderīga resursu tērēšana, vienu un to pašu projektu vairākkārtīgi iesniedzot, izskatot un vērtējot.

Otrkārt, viens un tas pats projekts var tikt iesniegts dažādos konkursos, tādejādi apgrūtinot VKKF darbiniekiem un ekspertiem objektīvu pieteikumu izskatīšanu un vērtēšanu. Piemēram, VKKF darbiniekam ir jāmēģina izsekot, vai projekts nesaņem daļu finansējuma citā programmā. Vai arī projekts, kas vislabāk būtu vērtējams kādā mērķprogrammā, kur to varētu salīdzināt ar citiem līdzīgiem projektiem, tiek iesniegts pēc mērķprogrammas termiņa beigām nozaru konkursā.

Treškārt, arī projektu iesniedzējiem jāspēj labi orientēties un sekot līdzi dažādo konkursu termiņiem un nolikumiem. Nereti iesniedzēji izmanto novecojušas pieteikuma veidlapas, tādejādi radot risku, ka projekts var tikt noraidīts administratīvās neatbilstības dēļ.

7.3.4. Projektu nesalīdzināmība un atšķirības

Galvenās atšķirības starp projektiem rada nevis piederība vienai vai otrai nozarei, jo vienas nozares ietvaros vērojama ārkārtīgi liela dažādība un daudzas apakšnozares, bet gan projektu iesniedzēju atšķirīgais juridiskais statuss (NVO un valsts institūcijām ir dažādas “starta pozīcijas” un pamatizmaksas) un projekta veids (piemēram, izdevējdarbība, izglītības projekts, mājas lapas izstrāde vai tml.). Bieži konkrēti formulētas mērķprogrammas spēj precīzāk atbildēt uz vajadzībām un pieteikumi ir labāk salīdzināmi kā nozares konkursā.

Tāpat būtiska atšķirība ir projekta apjoma.

Man liekas, ka šādiem mazajiem projektiem, ja viņus novērtē kā svarīgus, tomēr vajadzētu saņemt finansējumu vienā avotā un viss. Lai arī tie mazie spēlētāji netērē resursus, rakstot piecus projektu pieteikumus pēc noteikumiem par to mazo naudiņu, ko viņiem vajag. Piemēram, Eiropas Komisijā projekti tiek sadalīti divās kategorijās atkarībā no pieprasītās summas, teiksim, ir tā saucamie mazie projekti un ir lielie projekti. Varbūt, ka tas ir veids, par ko būtu jādomā nākotnē. (Eksperts, Padomes loceklis)

Iespējams, iedalījums pēc pieprasītās summas varētu būt viens no risinājumiem ilgtermiņā. Šādā iedalījumā atšķirtos gan projekta pieteikums, gan vērtēšana, gan atskaitīšanās forma.

7.3.5. Reģionālās programmas

Kultūras programmas reģionos kopumā tiek vērtētas pozitīvi. Tomēr projektu pieteicēji un eksperti norāda uz vairākiem jautājumiem, kas būtu jārisina.

Pirmkārt, projektus nav iespējams īstenot gada pirmajos mēnešos, jo gada sākumā tikai tiek izsludināta pieteikšanās uz konkursa administrēšanu, bet projektu realizācija ir jānoslēdz gada ietvaros.

Otrkārt, nav skaidras reģionu robežas. Ir tikai četras reģionālās kultūras programmas, kuras pamatā orientējas uz Latgales, Zemgales, Kurzemes un Vidzemes kultūrvēsturiskajiem reģioniem. Uz šo programmu administrēšanu visbiežāk pretendē Plānošanas reģioni, kas darbojas pēc cita administratīvā reģionu dalījuma. Tādejādi atsevišķu apdzīvotu vietu un pilsētu pieteikšanās šajos konkursos tiek apgrūtināta.

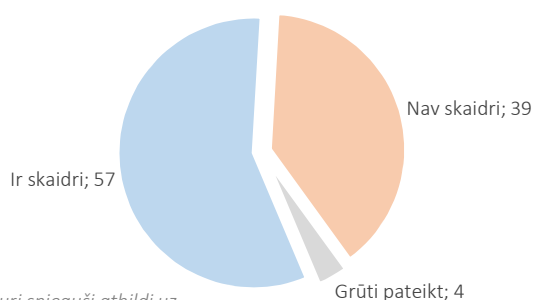
Ja mēs uzskatām, ka Rīgā ir valsts institūcijas un viss ir kārtībā, tad ārpus Rīgas ir ļoti daudz pašvaldību, sabiedrisko organizāciju, kurām nav tādas iespējas attīstīties. Ir jābūt kaut kādiem noteikumiem, ka, piemēram, Tukums, Jūrmala, Olaine, varbūt Ogre, Limbaži ir tajā vai tajā reģionā. (Kultūras programmas reģionos eksperts)

7.3.6. Finansējuma sadalījuma starp nozarēm aprēķina kārtība

Intervijās iegūtais materiāls liecina, ka eksperti un kultūras sabiedrība nav labi informēti par to, pēc kādiem principiem tiek sadalīts ikgadējais finansējums starp nozarēm. VKKF projektu iesniedzēju aptaujā kopumā 39% aptaujāto apgalvo, ka viņiem nav skaidri finansējuma piešķiršanas kritēriji un 26% aptaujāto uzskata, ka VKKF būtu jāsniedz plašāka informācija par finansējuma piešķiršanas kritērijiem, un vēl 41% norāda, ka projektu vērtēšanas kritēriji būtu jāmaina. Rekomendējam lēmumā par finansējuma sadalījumu vairāk iesaistīt ekspertus, kā arī labāk komunicēt dalījuma principus.

Attēls 28. VKKF finansējuma piešķiršanas kritēriju skaidrība (%)

Datu avots: VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīva aptauja.



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=548

7.4. Kultūras nozaru dalījums: esošā situācija un izaicinājumi

7.4.1. Atšķirīgas pieejas nozaru dalījumā

Jau iepriekš ziņojumā tika iezīmēta problemātika par kultūras nozaru dalījumu, kas neļauj pilnvērtīgi nedz analizēt nozaru vajadzības, nedz izsekot nozaru finansējumam. Lai to pamatotu, tālāk salīdzinājam, kāds nozaru dalījums tiek praktizēts VKKF un vai tas atbilst kultūrpolitikā definētajam dalījumam.

Tabula 7. Nozaru dalījuma salīdzinājums: VKKF un Radošā Latvija

<i>“Radošā Latvija”</i>	VKKF	<i>Komentāri</i>
Muzeji	Kultūras mantojums	
Arhīvi	Kultūras mantojums	
Kultūras pieminekļi	Kultūras mantojums	
Nemateriālais kultūras mantojums	Tradicionālā kultūra	Atšķirīgas definīcijas.
Digitālais kultūras mantojums	Kultūras mantojums	Tieši neatbilst neviena nozare, projekti tiek atbalstīti dažādās nozarēs.
Literatūra un grāmatniecība	Literatūras nozare	VKKF Literatūras nozare neaptver visu spektru – neietver bibliotēkas un izdevējus.
Bibliotēkas	Literatūras nozare	
Mūzika	Mūzikas un dejas māksla	
Deja	Mūzikas un dejas māksla	Deja “Radošajā Latvijā” izdalīta atsevišķi.
Teātris	Teātra māksla	
Vizuālās mākslas	Vizuālās mākslas	
Filmas	Filmu māksla	
Arhitektūra un dizains	Dizains un arhitektūra	
Kultūrizglītība	Visas nozares Starpdisciplināri projekti	
	Starpdisciplināri projekti	

Saskaņā ar KM nolikumu⁴⁰ Kultūras ministrijas pārraudzībā esošās nozares atšķiras no iepriekš analizētajām. Konkrēti – papildus minēta autortiesību apakšnozare, kā arī dažas apakšnozares ir atšķirīgi definētas, piemēram, “tautas māksla” (daļēji atbilst “Radošās Latvijas” nemateriālais kultūras mantojums, VKKF – Tradicionālā kultūra), kinematogrāfija (atbilst “Radošās Latvijas” filmu nozare un VKKF – filmu mākslas nozare), kultūras un radošo industriju izglītības apakšnozare (atbilst “Radošās Latvijas” kultūrizglītības nozarei, savukārt VKKF atsevišķi neizdala kultūrizglītību).

Savukārt likums “Par pašvaldībām”⁴¹ atspoguļo vēl citus jēdzienus, kas vai nu vispār netiek detalizēti skaidroti (piemēram, “kultūra”, “kultūras iestādes un pasākumi”) vai arī piedāvā vēl atšķirīgus nozaru vai apakšnozaru jēdzienus (“tradicionālās kultūras vērtības”, “tautas jaunrade”, “kultūras pieminekļu saglabāšana”).

⁴⁰ Kultūras ministrijas nolikums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=74750>

⁴¹ Par pašvaldībām. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=57255>

Kopumā jāsecina, ka kultūras un mākslas nozares dažādos līmeņos tiek definētas un aprakstītas atšķirīgi – atšķiras nozaru izpratne VKKF pieejā, “Radošajā Latvijā”, kā arī Kultūras ministrijā un pašvaldībās. Arī finansējuma uzskaitē atšķiras katrā finanšu avotā (par to detalizētāk skatīt 6.2. nodaļā). Tas būtiski apgrūtina izpratni un salīdzinājumu par dažādo finanšu instrumentu ieguldījumu šajās nozarēs, kā arī nozaru vajadzību apzināšanu un aktualizāciju.

Kultūras nozaru dalījuma temata nozīmi mūsu pētījuma kontekstā nosaka vairāki faktori:

- Tā kā iepriekš norādīts, šobrīd salīdzinoši liela projektu pieteikumu daļa VKKF (2014. gadā 3 604 projektu pieteikumi ar kopējo pieprasīto summu EUR 13 176 920, ieskaitot radošos braucienus un starpdisciplināros projektus) tiek iesniegta nozaru projektu konkursos, kur projektu pieteicējiem savas aktivitātes finansējuma pamatojums jāveido sasaistē ar konkrētas nozares attīstības prioritātēm un nozares ekspertu eventuāli atzītu argumentācijas veidu. Līdzšinējās VKKF darbības stratēģijā 2012.-2015. gadam definēti deviņi darbības virzieni, no kuriem astoņus paredzēts īstenot ar regulāro nozaru projektu konkursu starpniecību, kur vairākas reizes gadā projekti tiek iesniegti astoņu VKKF definētu kultūras nozaru un starpdisciplināru projektu konkursos. Kaut arī pietiekami apjomīga (~1/3 daļa) VKKF finansējuma daļa tiek īstenota VKKF mērķprogrammās, tieši nozaru projektu konkursos vidēji tiek izlietots +/-50% VKKF finansējuma, kas norāda uz nozaru strukturējuma lomu finansējuma izlietojumā. Jāpiezīmē, ka arī daļa mērķprogrammu finansējuma veidojas no definētajām nozarēm paredzētā finansējuma, kas vēl vairāk palielina nozariskā finansējuma strukturējuma nozīmi VKKF finansējuma sadalē.
- Ja VKKF mērķprogrammu konkursi ļauj salīdzinoši elastīgi reaģēt uz kultūras procesa aktualitātēm (mērķprogramma “Latvija. 21. gadsimts” u.tml.), atbalstīt kultūrpolitiski nozīmīgas sektora prioritātes (mūžizglītība un mobilitāte u.tml.), kā arī finansēt noteiktu nozares dalībnieku (kultūras sektora NVO, lauku reģionu iedzīvotāju, amatiermākslas dalībnieku, muzeju nozares u.tml.) specifiskas vajadzības, tad nozaru projektu konkursu ietvars kopumā paredz “konservatīvāku” pieeju atbalstāmajām aktivitātēm, ko nosaka/ierobežo ekspertu un citu iesaistīto pušu priekšstatu par nozaru grupēšanu, to robežām un atbilstoši – vajadzībām.
- Mūsdienu kultūras fenomenu daudzveidīgās izpausmes un mākslinieciskās jaunrades attīstība (it īpaši jauno tehnoloģiju iespaidā) noved pie jaunām kultūras un mākslas aktivitāšu formām, kuras nepadodas tradicionālo kultūras un mākslas nozaru klasifikācijai, jo nav balstītas vienā, precīzi definējamā jaunrades aktivitātē. Tādejādi rodas riski, ka tieši inovatīvās kultūras un mākslinieciskās jaunrades aktivitātes nekvalificēsies nozaru konkursu prioritātēm.

Kultūras nozaru dalījums nedz pasaulē, nedz Latvijā nav viennozīmīgi noteikts. Izpratne par to, kas definējams kā kultūras nozare, ir neviennozīmīga arī politikas plānošanas dokumentos un tiesību normatīvajos aktos gan starptautiskā, gan nacionālā, gan pašvaldību līmenī. Starptautiskā līmenī UNESCO ir izveidojusi kultūras statistikas uzskaites ietvaru, kurā sākotnējais atskaites punkts ir kultūras sektora radītās preces un pakalpojumi un kurā tiek izdalītas sekojošas kultūras nozares:

- kultūras un dabas mantojums (muzeji, arheoloģiskie izrakumi un vēsturiskās vietas, kultūrainavas, dabas mantojums),
- uzvedumi un svētki (skatuves mākslas, mūzika, festivāli, gadatirgi utt.),
- vizuālā māksla un amatniecība (tēlotājmāksla, fotogrāfija, amatniecība),
- grāmatas un iespieddarbi (grāmatas, laikraksti un žurnāli, citi drukāti materiāli, bibliotēkas, grāmatu tirgi),
- audiovizuālā māksla un multimediji (filmas un video, TV un radio, tīmekļa apraide, video spēles),
- dizains un radošie pakalpojumi (modes dizains, grafikas dizains, interjera dizains, ainavu dizains, arhitektūras pakalpojumi, reklāmas pakalpojumi).

Bez tam tiek izdalīta arī horizontālā nozare, kas daļēji iekļaujas visās pārējās nozarēs – nemateriālais kultūras mantojums (tradīcijas, rituāli, valodas un sociālās prakses) –, un trīs horizontālās sfēras, kas arī būtiskas visām nozarēm un kas spēlē īpašu lomu kultūras produktu radīšanas ciklā:

- kultūrizglītība,
- arhivēšana un uzglabāšana,
- aprīkojums, instrumenti un materiāli⁴².

Horizontālās sfēras vairāk saistītas ar procesu un resursiem, kas nepieciešami visām nozarēm, turpretī sākotnēji izdalītās nozares ir savstarpēji izslēdzošas. Veidojot nozaru dalījumu datu apkopošanai mūsu pētījuma ietvaros, mēs, no vienas puses, mēģinājām ievērot šo UNESCO noteikto principiālo dalījumu, bet, no otras puses, izmantot VKKF esošo nozaru klasifikāciju, lai apkopotie dati būtu savstarpēji salīdzināmi. Aprakstītā dalījuma prakse norāda uz to, ka nav iespējams izveidot vienu absolūtu kritēriju kopu, uz kuru balstoties būtu iespējams veidot universālu nozaru klasifikāciju. Tā veidojama atbilstoši mērķim, kam tāda klasifikācija kalpo – jaunrades formu diferencēšanai, aktivitāšu rezultātu mērīšanai, aktivitāšu izmaksu noteikšanai vai citādi.

⁴² The 2009 UNESCO Framework for Cultural Statistics (2009). Montreal: UNESCO Institute for Statistics.

Arī nacionālā līmeņa vidējā termiņa plānošanas dokumentā Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija" izdalītās nozares, Kultūras ministrijas budžeta programmas, kā arī VKKF noteiktās nozares ir savstarpēji atšķirīgas, jo tās veidotas dažādiem mērķiem. Tāpat Rīgas Domes projektu konkursos izmantotais nozaru dalījums nesakrīt ar iepriekš minēto institūciju definētajām kultūras nozarēm. Nozaru strukturējums kultūrā mainās arī laikā, jo rodas nebijušas jaunrades formas, kuras attīstās, gan izmainoties radošuma praksēm, gan attīstoties jaunajām tehnoloģijām. Piemēram, līdz ar datoru tehnikas progresu būtiskas izmaiņas ir piedzīvojusi grafikas dizaina māksla, filmu mākslas nozare u.tml..

VKKF nozaru klasifikācijā lielā mērā atbilst UNESCO ieteikumiem. Tikai dažas no UNESCO apakšnozarēm VKKF atbalstāmo nozaru sarakstā nav iekļautas, bet citas izdalītas kā atsevišķas nozares. Būtiskākā atšķirība ir tradicionālā nozare, kas UNESCO klasifikācijā lielā mērā atbilst horizontālai – nemateriālās kultūras mantojuma nozarei, bet VKKF klasifikācijā tradicionālā kultūra izdalīta kā vertikālā nozare.

Nozaru dalījuma atšķirības pašas par sevi nav klasificējamās kā problēma, tajā pašā laikā, ja nepieciešams veidot argumentētu finansējuma piešķiruma sistēmu un noteikt kritērijus, kā sadalīt finansējumu nozarēm, tad būtu svarīgi, lai piešķiruma struktūra (finansējuma apjoms un sadalījums) atbilstu vairāk vai mazāk vienotai izpratnei par kultūras sektoru kopumā, kā arī katras nozares vajadzību struktūru, un lēmuma pieņēmēji (eksperti) būtu ar augstu kompetenci un izpratību par nozares vajadzību daudzveidību un aktualitāti.

Pētījuma dati liecina, ka kultūras sektora pārstāvju (tai skaitā to, kas bijuši vai ir VKKF ekspertu sastāvā) izpratne par to, kādas aktivitātes būtu jāfinansē no nozarei paredzētā budžeta, ir ļoti neviennozīmīga. Tas palielina subjektivitātes faktora lomu lēmumu pieņemšanā un rada riskus, ka vienmēr būs pietiekami liela vajadzību daļa, kas paliks nefinansēta nozaru konkursos. Pastāvot esošajam nozaru dalījumam un fiksētam, nozarei piesaistītu ekspertu kopumam, ir ļoti būtiski, lai nozare spēj piesaistīt VKKF ekspertu statusam cilvēkus, kuri labi pārzina visu līmeņu aktivitātes nozares iekšienē – to, kas notiek nozarei relevantajās valsts un pašvaldību iestādēs, kā darbojas nozares nevalstiskais sektors, kādas ir profesionālās un amatiermākslas attiecības nozares kontekstā, kā atšķiras nozares problēmas Rīgā un reģionos, kādi auditorijas segmenti ir svarīgi nozares produktu baudīšanā, kāda ir līdzdalības specifika konkrētajā nozarē u.tml.. Cilvēkus ar šādu pieredzi nav vienkārši piesaistīt, tāpēc, pastāvot esošajam nozaru dalījumam, ekspertu izvēle vienmēr būs ļoti liels izaicinājums. Kā jau minēts, katru gadu nozaru ekspertu komisijas lemj par nozares finansējuma piešķiruma prioritātēm un tas ļauj pietiekami elastīgi reaģēt uz aktuālajām nozares vajadzību izmaiņām. Tajā pašā laikā interviju un

fokusgrupu dati liecina par samērā augstu neapmierinātību ar pastāvošo finansējuma sadalījuma principu. Viss iepriekš minētais liecina par vispārējām problēmām, kas specifiski konkretizējas katrā nozarē. Turpinājumā apskatīsim katras šobrīd definētās nozares problemātiku, lai novērtētu esošā dalījuma pamatotību un katras šobrīd definētās nozares atbilstību aktuālajām kultūras un mākslas sektoru dalībnieku finansiālajām vajadzībām.

7.4.2. Literatūras nozare

Literatūras nozares pārstāvji aktīvi norāda uz faktu, ka Literatūras termins tikai daļēji izsmel reāli vienoti funkcionējošas kultūras nozares vajadzības, jo šobrīd Literatūras nozares terminā neatspoguļojas visas ar grāmatniecības sektoru, bibliotēku darbību un lasītveicināšanas aktivitātēm saistītās norises.

Nozares robežas ir paplūdušas, tās krustojas ar citām nozarēm. Ja mēs runājam par dzeju vai prozu, tad tā ir tāda vistīrākā literatūra cilvēka izpratnē, bet ir jau daiļliteratūra. Grāmatniecība ir vēl plašāk, un visai šai plašajai grāmatniecības nozarei faktiski KKF un KM reāli ir vienīgie patiešām patiesie finansējuma piesaistes veidi, lai gan grāmatniecībā ietilpst arī uzziņu literatūra, zinātne un citas lietas. Bet tāpēc, ka tā vispār ir kultūras nozare, tāpēc visās citās ministrijās uz grāmatu un tās vajadzībām durvis ir slēgtas.

Pētījuma dati liecina, ka nozares dalībnieki atzīst – teorētiski nozares prioritātēs tiek iekļautas arī citas aktivitātes, tomēr salīdzinoši visvieglāk pieejams ir finansējums literārajai jaunradei, kaut tik pat nozīmīgas ir arī citas vajadzības, kas ir arī būtiski literārās jaunrades attīstības priekšnoteikumi. Jaunajā VKKF darbības stratēģijā 2015.-2020. gadam⁴³ ir norādīts plānoto darbības virzienu skaits, kas iekļauj gan grāmatniecības sektora un lasītveicināšanas aktivitātes, gan citas arī pētījumā fiksētas nozares vajadzības (skatīt 5.2. apakšnodaļu). Tādejādi *de facto* nozares nosaukums tikai daļēji atspoguļo atbalstāmās aktivitātes un problēma varētu būt tikai terminoloģiskas dabas. Tomēr nozares pārstāvji norāda uz faktu, kas apliecina ļoti tiešu literārās jaunrades kā profesionālās nodarbes saikni ar grāmatniecības sektoru, kas liek precizēt grāmatniecības kā publiski finansējamu vai nefinansējamu aktivitāšu kopu.

Te ir zināms iemesls meklējams problēmai, ka autoriem nav šis sociālais nodrošinājums. No otras puses grāmatniecības nozare un izdevējs nav tās iestādes, kas var to nodrošināt, un kuriem tas principā arī nebūtu jādara. Jautājums ir par to, ko mēs uzskatām par šo nozari?

Pētījuma gaitā tika izteikti priekšlikumi pārdefinēt Literatūras nozari par:

- Grāmatniecības nozari.
- Literatūras un grāmatniecības nozari.

⁴³ Pieejams: <http://www.vkkf.lv/#2375>

Nozares pārstāvji uzskata, ka vairāki faktori pie pastāvošā nozares definējuma tieši vai pastarpināti traucē apmierināt būtiskākās nozares vajadzības, jo šaurais nozares definējums rada neprecīzu priekšstatu par nozares attīstības nosacījumiem. No tiem kā būtiskākos varam izdalīt sekojošus faktorus:

- neskaidrā un nekonsekventā politika attiecībā uz publiskā finansējuma ieguldīšanu grāmatniecības sektorā;
- nepietiekamais finansējums grāmatu iepirkumam bibliotēkās;
- nepietiekams finansējums latviešu literātu darbu tulkojumiem;
- nepietiekams finansējums Latvijas Rakstnieku savienībai.

Nozares pārstāvju skatījumā Literatūras nozares attīstību ļoti traucē fakts, ka nav spēcīgas, nozari integrējošas un tās darbību popularizējošas valsts dibinātas organizācijas, kura darbotos stabila finansējuma apstākļos.

Dzirdam par literatūras nozari, ka saka, ka tie jau tie, kas vienmēr prasa to naudu, tie mūžīgi neapmierināti. Bet tam ir zināms pamats, ne tāpēc, ka būtu kārāki uz naudu kā mūziķi, bet tāpēc, ka nozare nav institucionalizēta, tai nav nekādas institūcijas, šeit, kur mēs sēžam, Rakstnieku savienība praktiski ir vienīgā. Tā ir sabiedriska organizācija, bet tā ir vienīgā institūcija, kas ir struktūra, kas var iet pie valsts. Nu, ir vēl citas, bet tās visas ir privātas organizācijas, tās nav valsts veidotas institūcijas, tāpēc, ja mēs runājam par konkurētspēju, neapšaubāmi šādā izpratnē mēs neesam konkurētspējīgi ar citām valsts nozarēm. Ja, teiksim, ir Kino centrs, ir Latvijas koncerti, kas to nozari tā smalkāk jau apkalpo.

Populārs ir arī priekšstats, ka literārās jaunrades individuālā daba ir šķērslis gan spēcīga NVO sektora attīstībai nozarē, gan nepietiekamajam atspoguļojumam medijos, kuri vairāk koncentrējas uz “skatuves mākslu” jaunrades atspoguļojumu. Šie faktori nav tiešā veidā saistīti ar VKKF īstenoto finansējuma piešķiršanas politiku, tajā pašā laikā, tie precīzi atklāj nozares specifiku, kas jāņem vērā finansējuma piešķiršanas argumentācijā: literārās jaunrades individuālā daba, nozares nevalstiskā sektora kapacitātes problēmas, nozares zema institucionalizācijas pakāpe, lasīšanas prakses izmaiņas interneta un elektroniskās vides attīstības apstākļos, nozares neviendabīgās attiecības ar tirgus konjunktūru un komercializācijas potenciāls, tās publiskā tēla “intravertā” daba.

7.4.3. Mūzikas un dejas mākslas nozare

Mūzikas un dejas mākslas nozares darbību VKKF raksturo divi būtiski problēmu loki:

- nozarē iekļautas divas vajadzību un jaunrades specifikas ziņā atšķirīgas mākslas jomas;
- katra no mākslas nozarēm iekļauj izteikti diferencētu mākslas žanru kopumu, kuru atbalstam nav viennozīmīgi definētas politikas.

Fakts, ka šīs nozares ietvaros tiek finansēti divu mākslas veidu – mūzikas un dejas – jaunrades aktivitātes, lielā mērā rada šīs nozares finansējuma piešķiršanas problēmas. Dejas nozares pārstāvji kopējā nozares kontekstā savas attīstības iespējas uztver kā izteikti diskriminētas, turklāt, dejas nozare šajā kontekstā tiek skatīta ļoti šauri. Ar 2016. gadu “dejas” daļa šajā nozarē faktiski tiek noreducēta tikai uz baletu, jo laikmetīgās dejas attīstības atbalsta finansējums tiek pārcelts uz Teātra mākslas nozari, savukārt citu žanru dejas atbalstam netiek precīzi nodefinētas finansējuma ieguves iespējas. Citādi tiek veidots tautas dejas kā nozares atbalsts, jo tā kultūrpolitikas ietvaros tiek atbalstīta kā Dziesmu un deju svētku tradīcijas, tātad, kā nemateriālā kultūras mantojuma daļa. Finansējuma (laikmetīgajai dejai) pārdales reforma 2016. gadā netieši atspoguļo mākslas veidu strukturēšanu kultūrizglītības sektorā, kur baleta izglītība tiek iegūta Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā, bet izglītību laikmetīgās dejas mākslā apgūst Latvijas Kultūras akadēmijā. Tomēr šāda reforma, domājams, tikai daļēji atrisinās dejas nozares pārstāvju uzrādīto problēmu attiecībā uz dejas nozares finansiālā atbalsta politiku Latvijā kopumā. Pētījumā dejas nozares pārstāvji norāda, ka:

Mums kā dejai vispār nav nekāda finansējuma. Vienīgais finansējuma avots KKF vai Rīgas domes projekta konkurss, kuros varam startēt. Un deja vispār kā tāda ir nedaudz pabērna lomā, jo visu laiku var just, ka mēs tiekam spiesti ārā no tā visa.

Jā, protams, dejai ir ļoti minimāls finansējums. Es pēdējos gados novēroju, ka tas, kā tiek sadalīts dejai ir tā, ka uz daudziem maziem projektiem tās naudas tiek sadalītas un līdz ar to Tu nevari to projektu normāli realizēt, jo tās naudas ir tik maz un tā tiek saskaldīta daudzās sīkās daļās. Līdz ar to sanāk tāda šausmīga apgrābstīšanās.

Dejas nozares jaunrades aktivitātēm paredzētais finansējums tiek sadrumstalots, tādējādi netieši kavējot nozares kā vienota veseluma attīstību un mākslīgi nodalot dažādu žanru jaunrades aktivitātes. Dejas nozares kopumā, kā arī jaunrades darbības, specifika ir pietiekami augsta, lai tās vajadzības tiktu skatītas kā atsevišķa mākslas nozare arī VKKF darbībā.

Otra problēma, kas respondentu skatījumā apdraud abu nozaru attīstību, ir neprecīzi priekšstati par dažādu mūzikas (piemēram, džezs) un dejas (piemēram, citi, neklasificēti modernās dejas žanri) žanru publiskā atbalsta/neatbalsta politikas neskaidrību. Šobrīd dominē priekšstats, ka publiskais finansējums ir jāparedz mākslinieciski augstvērtīgas mūzikas un dejas mākslas atbalstam, kur jaunrades produkts ne vienmēr spēj piesaistīt lielas auditorijas un vairāk ir vērsts uz auditorijas izglītošanu. Tajā pašā laikā, nekur nav skaidri definēts, kuri no mūzikas/dejas žanriem ietilpst atbalsta politikā, šo lēmumu atstājot ekspertu ziņā. Arī jaunajā VKKF darbības stratēģijā 2015.-2020. gadam tiek lietots termins “(profesionālās) mūzikas un dejas māksla”, neatšifrējot, kuri mūzikas un dejas mākslas žanri tiks

atbalstīti, piemēram, aktivitātē “atbalsts mūzikas un dejas mākslas un tās procesu fiksēšanai, izpētei, dokumentēšanai un izdošanai”.

Nozares Mūzikas un dejas māksla iedalījumam nav skaidra pamatojuma, ja neskaita faktu, ka šāds nozares ekspertu komisiju definējums atrodams VKKF likumā.

7.4.4. Teātra mākslas nozare

Teātra mākslas nozarei raksturīga salīdzinoši augsta “robežu” izjūta un augsta institucionalizācijas pakāpe. Nozares attīstībā īpaša nozīme ir gan valsts un pašvaldību dibinātajiem un finansētajiem profesionālajiem teātriem, gan pašvaldību dibinātajiem profesionālajiem un amatiereteātriem, gan tā saucamajiem neatkarīgajiem un nevalstiskajiem teātriem. Teātra mākslas nozares dalībnieku atšķirīgie juridiskie statusi var kļūt par sabalansētas nozares attīstības risku, jo katram no minētajiem nozares dalībniekiem ir izteikti atšķirīgas finansiālās vajadzības, bet iegūtie dati liecina par neskaidru katras iesaistītās puses izpratni par citu nozares pārstāvju vajadzībām. Piemēram, amatiereteātru pārstāvji izjūt sevi kā nozares “pabērnus”, bet valsts dibināto teātru pārstāvji dažkārt uztver neatkarīgo teātru un atsevišķu nozares profesionāļu iniciatīvas kā traucējošas un teātra piedāvājuma tirgu pārsātinošas. Nozares attīstību būtiski ietekmēs nozares spēja integrēt visas nozares dalībnieku grupas, ar mērķi nostiprināt nozares vietu Latvijas kultūrtelpā. Nozares attīstībai svarīga būs arī prasme integrēt jaunus skatuves mākslas profesionāļus, lai nodrošinātu nozares ataudzi.

7.4.5. Filmu mākslas nozare

Filmu mākslas nozares dalībnieku skatījumā izpratne par nozares robežām ir līdzīga un samērā vienota, jo diskusijā un intervijās dominē priekšstats, ka nozares vajadzības nedrīkst noreducēt tikai uz filmu radīšanu. Tikpat būtiskas nozares attīstībā ir filmu izplatīšanas un mārketinga aktivitātes, kino izglītības programmas un ar filmu nozares tematiku saistīta izdevējdarbība. Līdzīgi priekšstati par nozares vajadzību nenoreducēšanu uz jaunrades aktivitātēm raksturīgi gandrīz visām nozarēm, bet Filmu mākslas nozarē šis viedoklis ir īpaši izteikts.

7.4.6. Vizuālās mākslas nozare

Vizuālās mākslas nozarē skatījums uz nozares attīstības iespējām diferencējas atbilstoši nozares dalībnieku juridiskajam statusam: individuālo mākslinieku vajadzības un izpratne par nozares vajadzībām būtiski atšķiras no valsts un pašvaldību organizācijas pārstāvošajiem nozares dalībniekiem, kā arī savas specifiskas vajadzības ir NVO, kas darbojas vizuālās mākslas nozarē. Nozares attīstību būtiski

ietekmē šo atšķirīgo grupu interešu sabalansēšana un nozares komercializācijas procesu caurspīdīguma sekmēšana.

7.4.7. Kultūras mantojuma nozare

Kultūras mantojuma nozarē kā atsevišķa apjomīga apakšnozare ietilpst muzeji, daži respondenti uzskata, ka muzeju nozare būtu nodalāma atsevišķi, jo to vajadzības ir krasi atšķirīgas no pārējo kultūras mantojuma pieteicēju problēmām, citi – ka muzeji būtu jāfinansē pamatā no citiem publiskā finansējuma avotiem.

Nozares eksperti norāda arī uz grūti novelkamu robežu starp atsevišķām aktivitātēm kultūras mantojuma un tradicionālās kultūras jomā:

Robežas starp tradicionālo kultūru un kultūras mantojumu novilkt ir ļoti grūti. Cimdiņu adīšana – tas ir skaidrs, ka tradicionālā kultūra. Bet būvniecības jomā, teiksim, darvas tecināšana, mājas darvošana, senās metodes krāsu gatavošana – kas tas ir – vai tradīcija vai restaurācija, tātad – kultūras mantojums. Tautas celtniecība būtu pieskaitāma pie tradicionālās kultūras, bet VKKF tas ir izņemts ārā no tradicionālās kultūras. Tā tradīcijas tautas celtniecības jomā būtībā tiek pazaudētas.

Tiek norādīts arī uz grūtībām sadalīt atbalstu nacionāla mēroga kultūras pieminekļiem un maziem, lokāla mēroga kultūras pieminekļiem. Atkarībā no ekspertu izpratības, šajā programmā nozīmīgs finansējums tiek piešķirts aktivitātēm reģionos, tomēr eksperti norāda, ka atbalsts reģionu attīstībai varētu būt vēl nozīmīgāks:

Kultūras dzīve reģionos ir samērā provinciāla. Gribētos, lai no centra vairāk brauc uz reģioniem un notiek kaut kas kvalitatīvāks. Kā to panākt? Kvotas? Rīgas pieskāriens laukos var ienest pasaules redzējumu. To vajadzētu vairāk ienest reģionos. Arī kultūras mantojuma nozarē ir meistari, kas ir mācījušies ārzemēs. Ap viņiem atkal veidojas mācekļu loks un tā tās zināšanas aiziet.

Kultūras mantojuma nozares pārstāvji kā būtisku savas nozares attīstības faktoru uztver sabiedrības izpratni par nozares aktivitātēm un tās gatavību līdzdarboties kultūras mantojuma saglabāšanā, tāpēc kā nozares vajadzības skata arī sabiedrības informēšanas un izglītības aktivitātes, kā arī nozares spēju sadarboties ar citām kultūras mantojuma saglabāšanā iesaistītajām kultūras, mākslas un izglītības dalībnieku grupām.

7.4.8. Tradicionālās kultūras nozare

Tradicionālās kultūras nozares robežu problemātika ir samērā spilgti izteikta un tam ir vairāki iemesli. Pirmkārt, nozari pārstāv izteikti neviendabīga dalībnieku grupa, jo tradicionālās kultūras saglabāšanā ir

iesaistītas gan valsts iestādes (Latvijas Nacionālais kultūras centrs), pašvaldību kultūras centri, virkne nevalstisku organizāciju, izglītības iestādes u.c.. Liela nozīme tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanā ir arī individuālām iniciatīvām. Katram no šiem spēlētājiem nereti ir savi priekšstati par nozares attīstību, atbildībām un mērķiem. Otrkārt, tradicionālās kultūras nozares specifiku nosaka arī tas, ka tradicionālās kultūras vērtības attiecas uz kādu no mākslinieciskās jaunrades jomām – mūziku, deju u.tml., kas var radīt neizpratni jautājumā par tās finansēšanas avotiem. Treškārt, sabiedrības priekšstati par tradicionālās kultūras saglabāšanas nepieciešamību un interese par šiem jautājumiem ir nesistemātiska, kas nereti vājina nozares aktivitātēs iesaistīto dalībnieku pašapziņu un motivāciju. Nozares attīstības priekšnosacījums ir tās integritātes stiprināšana un vajadzību pamatošana.

7.4.9. Dizaina un arhitektūras nozare

Dizaina un arhitektūras nozare funkcionē kā radošo industriju nozare un tās attīstību nozīmīgi ietekmē komerciālie un tirgus aspekti, kur būtisku lomu spēlē arī internacionalizācijas un produktu eksportspējas faktori. Nozares ietvaros tiek atbalstīti arī modes projekti, kaut nelielā apjomā. Nozarei ir skaidra un pietiekami vienota izpratne par tās attīstības nosacījumiem un būtiskākās vajadzības ir saistītas ar nozares dalībnieku tālākizglītības un pētniecības jautājumiem, kā arī sabiedrības izglītošanu par nozares ietvaros radīto produktu lomu sabiedrības dzīves kvalitātes veidošanā.

7.4.10. Nozaru “robežas” un to ietekme uz finansējuma pieejamību

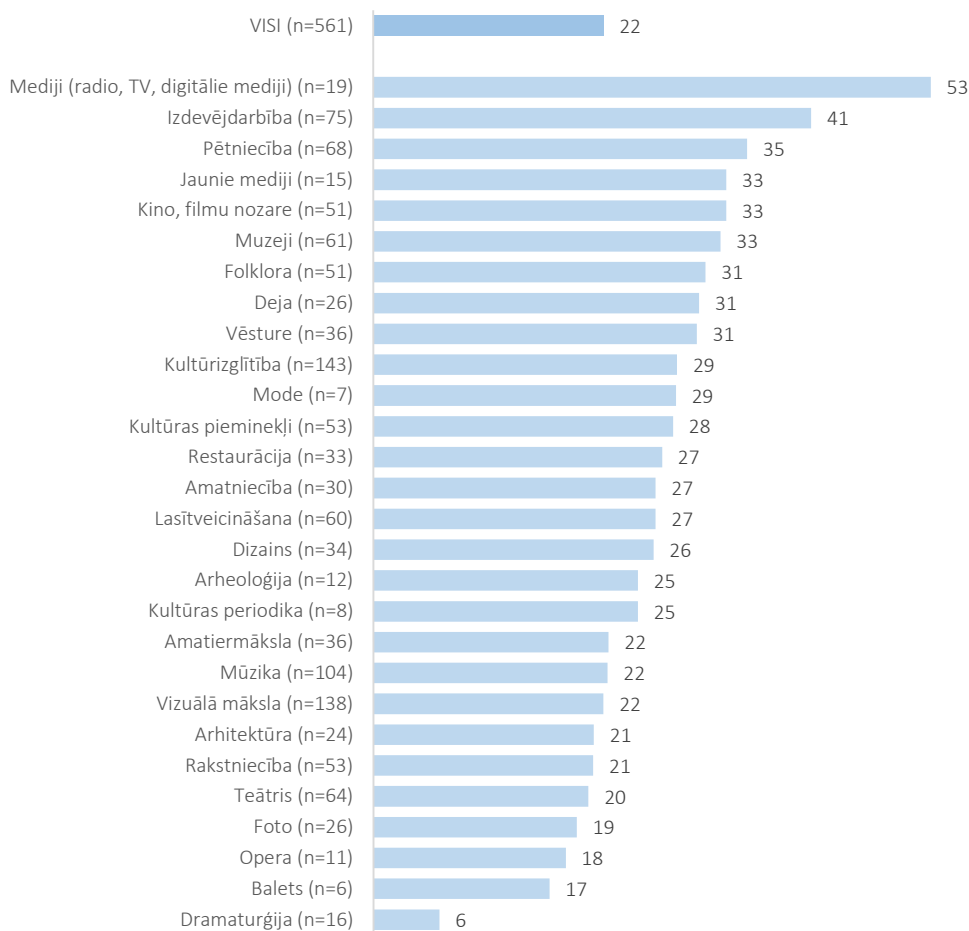
No visām šobrīd definētajām VKKF nozarēm vislielākās problēmas ar nozares robežām un kontinuitāti ir Literatūras nozarei, Mūzikas un dejas mākslas nozarei, kā arī Tradicionālās kultūras nozarei. Šīs problēmas rada dažādi faktori, taču ir dažas kopīgas lietas, kuras atklājas visu nozaru respondentu viedokļos. Neiztrūkstoši tiek akcentēta nepieciešamība paplašināt izpratni par nozaru vajadzībām, leģitimizējot tādas nozares attīstībai un auditorijas piesaistei nozīmīgas aktivitātes kā nozares aktivitāšu popularizēšanas un mārketinga aktivitātes, pētniecības un nozares pārstāvju izglītības, tai skaitā mūžizglītības aktivitātes, kā arī izdevējdarbības aktivitātes (ne tikai literatūras nozarē). Šobrīd, neskatoties uz stratēģisko nozares darbības virzienu plašajiem sarakstiem, nereti *de facto* tiek noreducētas uz jaunrades atbalstu.

Kā savdabīgs indikators faktam, ka nozaru projektu konkursi nespēj “apmierināt” reāli kultūras nozarē pastāvošas vajadzības, ir dažādu kultūras un mākslas sektorā nodarbināto iesniegtie projekti Starpdisciplināro projektu konkursā. Kā liecina projektu iesniedzēju aptaujas dati, visu nozaru pārstāvji ir snieguši projektu pieteikumus arī citu nozaru konkursos, kas skaidri apliecina nozaru robežu relativitāti. Starpdisciplināro projektu konkursā pieprasītais finansējuma apjoms 2014. gadā pārsniedza

Teātra mākslas nozarē, Tradicionālās kultūras nozarē un Dizaina un arhitektūras nozarē pieprasītā finansējuma apjoms, tādejādi norādot uz pietiekami lielu “ārpusnozaru” radošu un kultūras iniciatīvu skaitu, kas, pēc iesniedzēju uzskatiem, nekvalificējas nozaru un mērķprogrammu konkursiem.

Projektu iesniedzēju kvantitatīvā aptauja atklāj, ka kultūras sektorā darbojas vairākas dalībnieku grupas, kuras piedalās kultūras procesā, bet kuru vajadzības skaidri neatspoguļojas esošajā nozaru klasifikācijā. Vispilgtākie šāda tipa spēlētāji darbojas mediju (TV, radio, digitālie mediji), izdevējdarbības, pētniecības, jauno mediju, vēstures un kultūrizglītības jomās. Visas minētās jomas funkcionāli nodrošina kultūras un mākslas procesu, veidojot jaunrades saikni ar sabiedrību visdažādākajās izpausmēs. Šo sektoru pārstāvji pēdējo trīs gadu laikā snieguši projektu pieteikumus Starpdisciplināro projektu konkursā (skatīt attēlu), kas apliecina minēto. Tā, piemēram, 53% respondentu, kuri norāda uz savu piederību mediju (TV, radio, digitālo mediju) sektoram, pēdējo trīs gadu laikā snieguši projektu pieteikumus starpdisciplināro projektu konkursos. Arī 41% izdevējdarbības, 35% pētniecības, 33% jauno mediju, 31% vēstures un 29% kultūrizglītības sektora pārstāvju norāda, ka iesnieguši projektu pieteikumus Starpdisciplināro projektu konkursā.

Attēls 29. VKKF starpdisciplināro projektu nozarē pēdējo trīs gadu laikā iesniegti projekti dalījumā pa darbības jomām (%)
Datu avots: VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīvā aptauja.



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu konkrētā mērķa grupā, skaitu (n=) skatīt attēlā

Starpdisciplināro projektu konkursā startē arī VKKF definēto nozaru pārstāvji. Visbiežāk starpdisciplināro projektu konkursā startē kino un filmu nozares pārstāvji: pēdējo trīs gadu laikā 33% aptaujāto nozares projektu iesniedzēji iesnieguši projektu pieteikumus Starpdisciplināro projektu konkursā. Atbilstoši 32% muzeju nozares pārstāvji, 31% dejas nozares pārstāvji, 29% modes nozares pārstāvji, 28% kultūras pieminekļu aizsardzības sektora pārstāvji, 27% lasītveicināšanas aktivitāšu īstenotāji un 26% dizaina nozares pārstāvji. Šie dati norāda uz to, ka Starpdisciplināro projektu konkursam ir būtiska loma gan jau definēto nozaru dalībnieku noteiktu aktivitāšu finansiālā atbalstā, gan to kultūras procesa dalībnieku, kuri pārstāv tā saucamos horizontālos sektorus kultūras nozarē (īsteno noteiktas funkcijas faktiski visu mākslas nozaru ietvaros).

Minēto nozaru un sektoru pārstāvju pretendēšana uz Starpdisciplināro projektu konkursa finansējumu interpretējama dažādi. Tas skaidrojams gan ar kultūras un mākslas nozaru sinerģijas attīstību un izpausmēm starpdisciplinārās jaunrades un kultūras procesa formās, gan jaunu, patstāvīgu spēlētāju ienākšanu kultūras telpā, gan ar pārāk šauru nozares robežu izpratni nozaru konkursu projektu vērtēšanā. Būtiski šos procesus neignorēt un radīt pietiekami elastīgu platformu esošo nozaru robežu pārskatīšanai, ņemot vērā aktuālās nozares dalībnieku apliecinātās vajadzības. Svarīgi arī identificēt, kuru kultūras sektora dalībnieku (projektu vadītāji, mārketinga un sabiedrisko attiecību pārstāvji, kultūrizglītības iestādes, bibliotekāru, muzeju darbinieku u.tml.) funkcijas kultūras procesā paplašinās un kuru sektoru pārstāvji skatāmi kā jauni kultūras procesa dalībnieki (mediju, tai skaitā jauno mediju pārstāvji, izdevējdarbības sektors u.tml.), precizējot to lomu kultūras procesa un mākslinieciskās jaunrades attīstībā.

7.5. Finansējuma piešķiršanas process

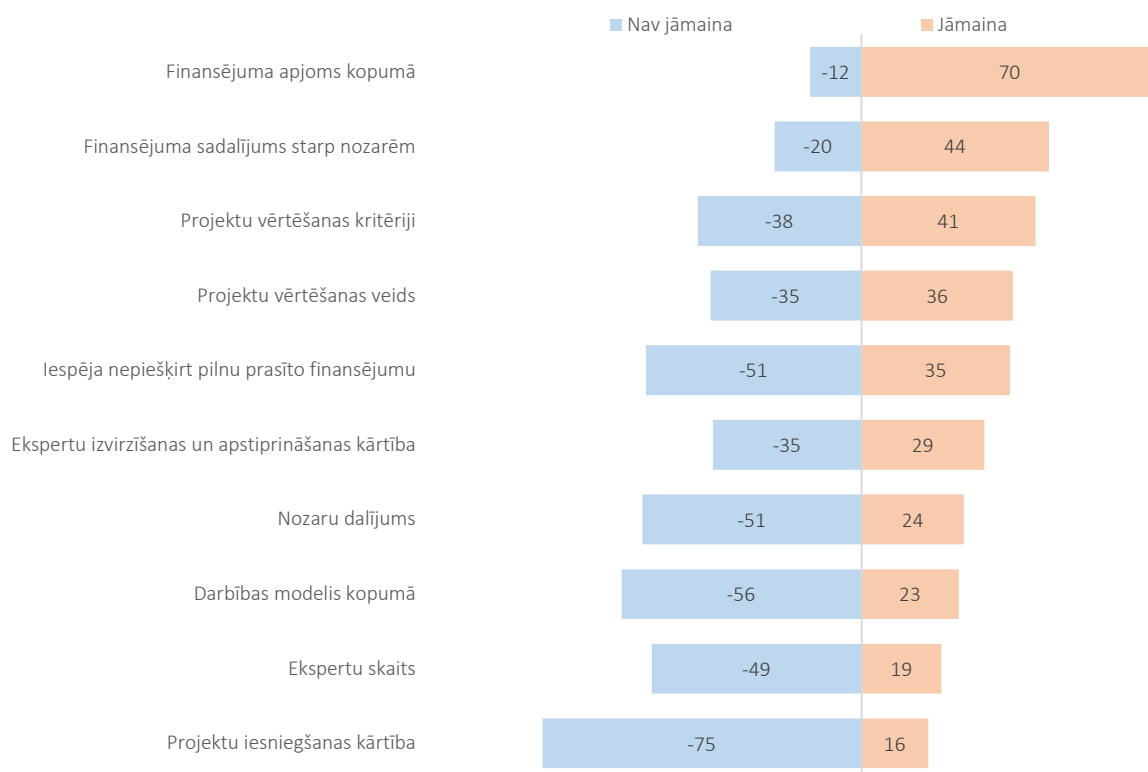
Šajā apakšnodaļā apskatīsim dažādus aspektus, kas ietekmē VKKF darbu un finansējuma piešķiršanas procesu: darba organizācija, ekspertu atlase un darbs, kritēriji lēmuma pieņemšanai un komunikācija.

VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīvajā aptaujā respondenti tika lūgti norādīt, kādos aspektos VKKF darbs finansējuma konkursos būtu jāmaina un kādos nebūtu jāmaina. Aptaujas dati liecina, ka lielākajā daļā anketā iekļauto vērtēšanas aspektu ir samērā liels to īpatsvars, kuri uzskata, ka tie ir jāmaina. Protams, visbiežāk aptaujātie uzskatījuši, ka jāmaina finansējuma apjoms kopumā (70%) un finansējuma sadalījums starp nozarēm (44%), tomēr arī dažādos citos aspektos ir liels pieprasījums pēc pārmaiņām. Piemēram, izmaiņas projektu vērtēšanas kritērijos sagaida 41% aptaujāto, projektu vērtēšanas veidā – 36%, nepilna finansējuma piešķiršanas iespējas izslēgšanu – 35%, ekspertu izvirzīšanas un

apstiprināšanas kārtībā – 29%, u.c.. Kopumā tas liecina, ka ekspektācijas par izmaiņu nepieciešamību VKKF darbā finansējumu konkursos ir izteikti augstas.

Attēls 30. Nepieciešamās izmaiņas VKKF finansējuma konkursos (%)

Datu avots: VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīva aptauja.



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=522

7.5.1. Darba organizācija

Kopumā darba organizācija tiek vērtēta atzinīgi – tas attiecas gan uz konkursu organizēšanas kārtību, gan darbinieku atsaucību. Lielākais pārmetums joprojām nesakārtotā iespēja projektus pieteikt un lasīt elektroniski, to kā īpašu apgrūtinājumu uztver eksperti, kam projekti ir jāvērtē. Savukārt reģionu respondenti izsaka bažas, vai digitāla projektu iesniegšana neapgrūtinās projektu iesniegšanu no mazām apdzīvotām vietām.

7.5.2. Ekspertu atlase un darbs

VKKF likumā un nolikumā ir detalizēti atrunāta kārtība, kā tiek izvirzīti un apstiprināti nozaru eksperti. Kopumā kultūras sabiedrība šo kārtību pārzina un izvirza kandidātus eksperta amatam. Tomēr vairākās nozarēs ir grūtības izvirzīt pietiekamu skaitu ekspertu, jo profesionālā vide ir šaura un ierobežojums saņemt atlīdzību no VKKF eksperta mandāta laikā izslēdz virkni profesiju, kas balstās uz individuālu darbu un kur nav pieejamas regulāras dotācijas.

Tāpat ierobežojošs faktors ir nelielais atalgojums un fonda lēmumu prestiža trūkums kultūras sabiedrībā. Vēl intervētie eksperti un nozares pārstāvji piemin, ka eksperti pārāk bieži rotē, tādējādi lēmumiem nav pēctecības.

Atlases princips, konkursa kārtība, kāda līdz šim bija, ir diezgan optimāla, ekspertu skaits varētu būt mazāks, varētu būt no trīs līdz pieciem, ne vairāk, jo mēs esam maza valsts, eksperti mums ir ļoti maz, uz ekspertiem attiecas šie noteikumi, ka viņi šajā laika periodā nevar būt iesaistīti procesā. Mēs nonāktu pie koncentrētākas, mazākas komandas, kas arī nevarētu tik brīvi noslēpties anonimitātes aizsegā, jo šī atbildība ir ārkārtīgi liela un mums ir nepieciešama nevis anonīma atbilde, bet personiska atbilde par pieņemto lēmumu.

Kā iespējamus risinājumus iesakām izsludināt atklātu konkursu uz eksperta amatu, pagarināt eksperta mandāta laiku, palielināt atlīdzību par projektu un rezultātu vērtēšanu, kā arī ekspertus vairāk iesaistīt fonda prioritāšu izstrādē. Ilgtermiņā būtu jārisina ekspertu atlīdzības nozīmīga palielināšana. Bet īstermiņā, papildu līdzekļus varētu rast, samazinot konkursu skaitu un samazinot ekspertu skaitu līdz pieciem ekspertiem, kas ir optimāls skaits lēmuma pieņemšanai. Atsevišķās mērķprogrammās pat varētu izskatīt iespēju apstiprināt tikai trīs ekspertus.

7.5.3. Projektu vērtēšanas kritēriji

VKKF kultūras projektu konkursu nolikumā ir uzskaitīti seši administratīvie kritēriji un 15 kvalitatīvie kritēriji. Daži no administratīvajiem kritērijiem tiek ņemti vērā, izskatot pieteikumus, pirms tie nonāk pie ekspertiem, tomēr intervijas liecina, ka samērā bieži ir gadījumi, kad pie ekspertiem nonāk projekti, kas ir neprecīzi aizpildīti un neietver visu vajadzīgo informāciju. Strukturētāka elektroniskā pieteikuma veidlapa varētu atrisināt vismaz daļu no šiem pārmetumiem.

No vienas puses tas ir labi, ka VKKF nav tik formāls, tik ļoti neturas pie administratīvajiem nosacījumiem, neatmetot projektu par katru sīkumu. Piemēram, mums ir veidlapa izrāžu budžetam, kuru iesniedzējs nav izmantojis, bet ir uztaisījis savu, taču pēc būtības viņš ir atspoguļojis visas pozīcijas. Ko darīt? Vai atmet atpakaļ, jo formāli nav veidlapa? Mēs neatmetam atpakaļ, mēs izskatām. Tas ir ļoti slidens jautājums. Man šķiet, ka tam jābūt sakārtotam visa fonda līmenī. Pieņemsim, ka ir šie administratīvie kritēriji un vajadzētu būt tā, ka tos izskata kurators pieteikumu iesniegšanas laikā vai arī uzreiz pēc pieteikumu iesniegšanas, un uzreiz nosijā nost, lai komisijai pēc tam šie projekti vairs nebūtu jāskata. Tas ne vienmēr tā notiek. Ja šādi pieteikumi ir nonākuši līdz komisijai, tad faktiski komisija vienmēr arī tos skata.

Izvirzītie kvalitatīvie kritēriji ir būtiski un daudzveidīgi, bet, tā kā tie netiek saistīti ar vērtēšanas kritērijiem, tad vērtējot tiek ņemti vērā tikai atsevišķi no šiem kritērijiem vai arī eksperti patvaļīgi prioritizē kādu no šiem kritērijiem un neņem vērā citas projekta neatbilstības. Ekspertu intervijas liecina, ka eksperti kvalitatīvos kritērijus interpretē ļoti brīvi un pat vienas nozares ietvaros ļoti atšķirīgi.

Tāpat ļoti nozīmīgi būtu izvirzīt sasniedzamos rezultātus VKKF darbā un indikatorus, ar kuru palīdzību tos var mērīt. Tas jāintegrē pieteikuma veidlapās, atskaitēs un jāsaista ar vērtēšanas kritērijiem. No tā lielā mērā izriet VKKF lēmumu nekonsekvenca un zemā reputācija kultūras sabiedrībā.

Detalizēta vērtēšanas kritēriju izstrāde nav šī ziņojuma tiešais uzdevums, tādēļ šeit piedāvājam tikai iespējamo attīstības modeli, kas būtu detalizētāk jādiskutē un jāizstrādā.

Ierosinājums trīspakāpju projektu vērtēšanas modelim

1.pakāpe

Administratīvā atbilstība

Šajā pakāpē fonda darbinieki izskata projekta pieteikumu un pieteicēju, vai tie atbilst formālajām prasībām. Ja nē, projekts ir noraidāms un nav dodams vērtēšanai ekspertiem.

2.pakāpe

Projekta atbilstība VKKF un konkursa mērķiem un sabiedrības interesēm

Šajā pakāpē eksperti liek punktus un noraida tos projektus, kas nepārsniedz noteiktu punktu sliekšni. Būtiskākais jautājums ir izvērtēt, vai projekts atbilst konkursa mērķim (un attiecīgi valsts kultūrpolitikai) un ko šī projekta realizācija dos sabiedrībai vai konkrēti definētajai mērķauditorijai.

Iespējamās kritēriju grupas:

- (1) Projekta atbilstība konkursa prioritātei un kultūrpolitiskajam mērķim.
- (2) Projekta ietekme uz fonda horizontāli definētajām prioritātēm (piemēram, pētniecība, projekti bērnu un jauniešu auditorijai, reģionālais pārklājums vai saskaņas veicināšana starp dažādām sabiedrības grupām un to konsolidēšana u.tml.).
- (3) Projekta atbilstība attiecīgajā nozarē noteiktajām prioritātēm (ja attiecināms).
- (4) Projekta atbilstība nozares definīcijai vai konkursā paredzētajām iesniedzējgrupām.
- (5) Projekta ietekme uz sabiedrību vai projektā definēto mērķgrupu (ieguldījums kultūrvides attīstībā un saglabāšanā, sabiedrības ieinteresētība projekta īstenošanā u.tml.).

3.pakāpe

Projekta un iesniedzēja kvalitātes vērtēšana

Šajā pakāpē eksperti var diskutēt par kvalitatīva rakstura jautājumiem, līdzīgi kā pašreizējā vērtēšanas kārtībā, izvērtējot iesniedzēja profesionalitāti, projekta kvalitāti un vērtējot projekta rezultātus.

Iespējamās kritēriju grupas:

- (1) Projekta kvalitāte: projekta aktualitāte (projekta ieceres unikalitāte iesniegto projektu kontekstā), projekta aprakstā skaidri formulēta ideja, mērķis, uzdevumi, mērķauditorija, strukturēti izklāstīta realizācijas gaita, projekta vadītāja izglītība, līdzšinējā darbības pieredze un kompetence, projektā iesaistīto personu izglītība, līdzšinējā darbības pieredze un kompetence.
- (2) Projekta paredzamie rezultāti un iespējamība tos sasniegt: pārlicina projekta ideja, projekta apraksts liecina par kvalitatīvu iecerētā realizāciju – ir pārlicība, ka projektu iespējams īstenot tādā formā, kā izklāstīts aprakstā, projekta pieteikums pārlicina par projekta kvalitatīvu realizāciju (projekta apraksts ir skaidri saprotams, apraksts un aktivitāšu plāns liecina par pārdomātu īstenošanas stratēģiju, paredzot visus potenciālos riskus un to risinājuma veidus).
- (3) Projekta finansiālo aspektu novērtējums: projekta tāmes precizitāte un pamatotība (balstīta uz reālām izmaksām, tāmē nav iekļautas nepamatotas izmaksas, izmaksas nav mākslīgi paaugstinātas un atbilst vidējām izmaksām konkrētajā nozarē, tāme atbilst projekta mērķos un uzdevumos paredzētā veikšanai), pieprasītā finansējuma atbilstība VKKF finansiālajām iespējām (pieprasītais finansējums nepārsniedz nozarei pieejamo sadalāmo finansējumu konkrētajā konkursā par vairāk nekā 50% no konkursā sadalāmajiem līdzekļiem), līdzfinansējuma nepieciešamības gadījumā projekta pieteicēja spēja piesaistīt līdzfinansējumu (projekta pieteikums un tāme sniedz skaidru priekšstatu par nepieciešamo līdzekļu piesaisti un līdzfinansējuma avotiem), projekta pamatmērķis nav gūt peļņu (projektam nav komerciāls raksturs, paredzamie ienākumi no biļešu, produkta utt. tirdzniecības nesedz projekta īstenošanai nepieciešamās izmaksas un nenesīs peļņu).

7.5.4. Piešķirtā finansējuma apjoms, īpatsvars no prasītā

Ekspertu lēmumiem jābūt atbildīgiem pret izvirzītajām prioritātēm un sasniedzamajiem rezultātiem, tādēļ nedrīkst finansēt lielu skaitu projektu ar mazu atbalsta procentuālo īpatsvaru, jo tas neveicina mērķu sasniegšanu. Lai fonds varētu prasīt atbildību par plānoto rezultātu sasniegšanu, projekts būtu jāatbalsta 100%. Ilgtermiņā rosinām VKKF Padomē un kultūras kopienā diskutēt par iespējām īstenot modeli, ieviešot 100% projekta atbalsta apmēru. Īstermiņā rekomendējam noteikt atbalstāmo sliekšni ne mazāk kā 70% no prasītā finansējuma.

7.5.5. Īstenoto projektu rezultātu monitorēšana

Nepieciešams izveidot vairākpakāpju sistēmu rezultātu monitorēšanai. Atkarībā no pieejamiem līdzekļiem tas varētu ietvert:

- standartizētas atskaites ar konkrēti norādītiem un izmērāmiem rezultātiem, atskaišu rezultātu apkopošanu un analīzi VKKF gada pārskatā;
- mērķtiecīga rezultātu analīze, lai izvirzītu prioritātes;
- padziļināti pētījumi par konkrētām tēmām;
- ekspertu iesaiste projektu rezultātu vērtēšanā (atskaišu lasīšana, radīto kultūras produktu vērtēšana klātienē).

VKKF atskaites jau šobrīd paredz projektu realizētājiem sagatavot datus par projektu sasniegtajiem rezultātiem un kvantitatīvajiem rādītājiem. Šī pētījuma ietvaros mēs mēģinājām apkopot un klasificēt atskaitēs pieejamo informāciju. Diemžēl kvantitatīva rezultātu analīze nav iespējama, jo projektu realizētāju uzrādītā informācija nav savstarpēji salīdzināma. Atskaitēs minēto kvantitatīvo rezultātu veidi ir ļoti dažādi (skatīt attēlu), kas lielu daļu projektu padara par unikāliem gadījumiem, kurus nevar salīdzināt ar citās atskaitēs norādītajiem datiem un rezultātiem.

Datu avots: Valsts kultūrkapitāla fonda datu bāze



Pirmkārt, jāatzīmē, ka daļa no projektu vadītājiem atskaitās par projekta laikā notikušajām aktivitātēm (piemēram, norādot izstādes organizēšanā iesaistīto mākslinieku, tehnisko darbinieku un brīvprātīgo skaitu), citi par projektu iznākumiem jeb radītajiem kultūras produktiem (piemēram, norādot restaurēto ērģeļu skaitu vai izdoto grāmatu skaitu), vēl citi par projektu rezultātiem (piemēram, norādot koncerta apmeklētāju skaitu). Parasti gan atskaites ir tikai par kādu no minētajām rādītāju grupām, nevis par visām, un nevienā no atskaitēm neparādās projekta ietekmes kvantitatīvs novērtējums. Otrkārt, viena tipa kvantitatīvajiem rādītājiem nav vienota atskaites sistēma un ir salīdzinoši augsta specifikācijas pakāpe, kas arī apgrūtina to savstarpēju salīdzinājumu. Piemēram, laika rādītāji tiek norādīti minūtēs, stundās, cilvēkstundās utt., kā absolūtie un kā vidējie rādītāji. Savukārt dažādiem projektu īstenotājiem ir bijušas būtiskas dažādas apmeklētāju un dalībnieku grupas: VIP klienti, vecāki un vecvecāki, bērni, skolēni utt.. Visbeidzot daļa rezultatīvo rādītāju ir unikāli pēc savas būtības un, pat ja tiktu finansēts līdzīgs projekts, to savstarpējam salīdzinājumam būtu minimāla pievienotā vērtība (piemēram, izvērtējuma žūrijā iesaistīto žūrijas locekļu skaits). Rādītāju atšķirības gan nav saistītas tikai ar to, kā projektu īstenotāji atskaitās par padarīto, bet arī ar būtiskām atšķirībām starp atbalstītajiem projektiem – gan attiecībā uz finansējuma apmēru, gan veiktajām aktivitātēm.

7.5.6. Izmaksu standartizēšana

Gan nozares ietvaros, gan dažādu nozaru un konkursu ietvaros tiek iesniegti projekti ar ļoti atšķirīgām izmaksām līdzīgām pozīcijām.

Es runāju par finanšu puses sakārtošanu tāpēc, ka tādā gadījumā eksperti varētu diskutēt tieši par kvalitātes kritērijiem, bet tā varētu būt tā lielākā diskusija, nevis subjektīvā diskusija par to, cik maksā programmēšana vai druka, vai transports, vai tamlīdzīgas lietas. Tātad šis jau varētu būt gatavs, sakārtots, stingrs reglaments.

Rosinājums būtu pakāpeniski izvirzīt standarta likmes vai griestus atsevišķām izmaksu pozīcijām, to izdiskutējot ar nozaru ekspertiem un pilotkārtībā ieviešot un pārbaudot praksē. Piemēram, izstrādāt vienotus kritērijus radošo braucienu atbalstam, tulkošanai, drukas darbiem, restaurācijas darbiem, honorāriem, stipendijām u.tml..

7.5.7. Komunikācija

Dažādi komunikācijas aspekti tiek minēti starp tām jomām, kur VKKF darbs būtiski jāuzlabo. Vispirms jāuzlabo VKKF sasniegto rezultātu komunicēšana plašākā sabiedrībā. Tas lielā mērā būtu jādara ar atbalstīto projektu pieteicēju starpniecību. Tāpat arī jāuzlabo fonda sabiedrisko attiecību darbs. Nākamā mērķgrupa ir nozaru eksperti. Jāuzlabo komunikācija starp dažādu nozaru ekspertiem, kā arī precīzāk jāstrādā ar ekspertiem, skaidrojot dažādus administratīvus un stratēģiskus jautājumus, tostarp valsts kultūrpolitikas prioritātes.

Visbūtiskākā mērķgrupa, ar kuru jāuzlabo komunikācija, ir kultūras nozares pārstāvji, potenciālie projektu iesniedzēji. Jāskaidro ekspertu atlases mehānisms, lēmumu pieņemšanas pamatojums, jāveido aktīvāka un precīzāka komunikācija par projekta noraidījuma iemesliem (izsmeļošākas un korektākas noraidījuma vēstules, iespēja noteiktā laikā satīties ar ekspertiem, kas varētu izskaidrot noraidījuma iemeslus). Kvantitatīvajā projektu pieteicēju aptaujā 26% respondentu novērtējuši, ka VKKF vairāk jāskaidro vērtēšanas kritēriji, 14% norāda, ka skaidrāk jāformulē atteikumu iemesli, 8% - ka skaidrāk jāformulē nozaru prioritātes.

Uzlabota mājas lapa varētu palīdzēt komunikācijā ar visām minētajām mērķgrupām. Uz to kā uz uzlabojamu aspektu norāda arī 4% aptaujāto projektu iesniedzēju kvantitatīvajā aptaujā.

Attēls 32. Nepieciešamā papildu informācija par VKKF finansējuma piešķiršanas kārtību un nosacījumiem – Biežāk minētās atbildes (%)

Datu avots: VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīva aptauja.



Bāze: respondenti, kuri novērtē, ka informācijas ir nepietiekami, un kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu, n=246

7.6. Secinājumi un ierosinājumi

Secinājumi

- Mūsdienu kultūras un mākslas attīstība virzās starpdisciplināritātes virzienā. VKKF darbība tiek pamatā organizēta pēc nozaru principa, tomēr projekti bieži neatbilst vienas nozares definētajiem parametriem vai arī projekti ir tādi, kuros nozare nav izšķirošā pazīme. Esošajā sistēmā starpdisciplināri projekti netiek uzskatīti par īpašu vērtību.
- Kultūras un mākslas nozares dažādos līmeņos tiek definētas un aprakstītas atšķirīgi – atšķiras nozaru izpratne VKKF pieejā, “Radošajā Latvijā”, kā arī Kultūras ministrijā un pašvaldībās. Arī finansējuma uzskaitē atšķiras katrā finanšu avotā. Tas būtiski apgrūtina izpratni un salīdzinājumu par dažādo finanšu instrumentu ieguldījumu šajās nozarēs.
- No visām šobrīd definētajām VKKF nozarēm vislielākās problēmas ar nozares robežām un kontinuitāti ir Literatūras nozarei (vajadzības radikāli pārsniedz nozares formālās robežas), Mūzikas un dejas mākslas nozarei (abu nozaru vajadzības radikāli atšķiras), kā arī Tradicionālās kultūras nozarei (zema nozares integritāte un neviennozīmīgs priekšstats par vietu kultūras telpā).
- Pētījuma dalībnieku priekšstats dominē viedoklis, ka šobrīd VKKF ekspertu nedalīts atbalsts lielā mērā pārliecinoši gūstams galvenokārt profesionāla līmeņa mākslinieciskās jaunrades aktivitātēm, kaut nereti finansiālais nodrošinājums vēl nepieciešamāks ir citām aktivitātēm.
- Visu VKKF nozaru pārstāvji atzīst, ka nepieciešams paplašināt nozaru ekspertu izpratni par nozaru vajadzībām, “legitimizējot” tādas nozares attīstībai un auditorijas piesaisti nozīmīgas aktivitātes kā nozares aktivitāšu popularizēšanas un mārketinga aktivitātes, pētniecības un

nozares pārstāvju izglītības, tai skaitā mūžizglītības aktivitātes, kā arī izdevējdarbības aktivitātes.

- Kā savdabīgs indikators faktam, ka nozaru projektu konkursi nespēj “apmierināt” reāli kultūras nozarē pastāvošas vajadzības, ir dažādu kultūras un mākslas sektorā nodarbināto iesniegtie projekti Starpdisciplināro projektu konkursā. Kā liecina projektu iesniedzēju aptaujas dati, visu nozaru pārstāvji ir snieguši projektu pieteikumus arī citu nozaru konkursos, kas skaidri apliecina nozaru robežu relativitāti.
- VKKF nozaru projektu konkursi (dalījums nozarēs) ir atzinīgi vērtēti kultūras kopienā, jo nozaru eksperti labi spēj orientēties savas nozares prioritātēs. Tomēr vienlaikus ekspertu darbs un nespēja turēties pie prioritātēm tiek kritizēts. Izvirzītie kvalitatīvie kritēriji ir būtiski un daudzveidīgi, bet, tā kā tie netiek saistīti ar vērtēšanas kritērijiem, tad vērtējot tiek ņemti vērā tikai atsevišķi no šiem kritērijiem vai arī eksperti patvaļīgi prioritizē kādu no kritērijiem un neņem vērā citas projekta neatbilstības. Eksperti kvalitatīvos kritērijus interpretē ļoti brīvi un pat vienas nozares ietvaros ļoti atšķirīgi.
- Kultūras videi raksturīgas inovācijas un dinamika: attīstās jauni kultūras un mākslas nozaru sinerģijas modeļi, starpdisciplinārās jaunrades un kultūras procesa formas kļūst daudzveidīgākas, kultūras telpā ienāk jauni, patstāvīgi spēlētāji. Minētais nonāk pretrunā ar pārāk šauru nozares robežu izpratni nozaru konkursu projektu vērtēšanā. Būtiski šos procesus neignorēt un radīt pietiekami elastīgu platformu esošo nozaru robežu pārskatīšanai, ņemot vērā aktuālās nozares dalībnieku apliecinātās vajadzības. Svarīgi arī identificēt, kuru kultūras sektora dalībnieku (projektu vadītāji, mārketinga un sabiedrisko attiecību pārstāvji, kultūrizglītības iestādes, bibliotekāru, muzeju darbinieku u.tml.) funkcijas kultūras procesā paplašinās un kuru sektoru pārstāvji skatāmi kā jauni kultūras procesa dalībnieki (mediju, tai skaitā jauno mediju pārstāvji, izdevējdarbības sektors u.tml.), precizējot to lomu kultūras procesa un mākslinieciskās jaunrades attīstībā.
- Notiek daudzkārtīga viena projekta atgriešanās fondā vienas nozares konkursa un dažādu mērķprogrammu ietvaros. Sadrumstalotība, nelielas piešķirtās summas gan palielina administratīvo slodzi, gan ierobežo fonda iespējas kontrolēt sasniedzamos rezultātus.
- Kultūras programmas reģionos kopumā tiek vērtētas pozitīvi kā veiksmīga iespēja ārpus Rīgas dzīvojošiem kultūras organizatoriem saņemt atbalstu savām idejām.
- Dažādi komunikācijas aspekti tiek minēti starp tām jomām, kur VKKF darbs būtu jāuzlabo. Fonda reputācijas audzēšana gan kultūras kopienas vidū, gan plašākā sabiedrībā ir viens no svarīgākajiem VKKF tuvākās nākotnes uzdevumiem.

Ieteikumi

- VKKF “Literatūras nozare” nosaukums neaptver visu nozares spektru. “Radošajā Latvijā” ir vairākas nozares: literatūra un grāmatniecība, bibliotēkas. Tāpat arī VKKF praksē šīs dažādās apakšnozares tiek iekļautas literatūras nozarē. Rekomendējam VKKF nozari pārdēvēt par “Literatūra un grāmatniecība”.
- VKKF dejas apakšnozare būtu pievienojama teātra nozarei, iespējams, to pārdēvējot par “Skatuves mākslas nozari”, jo pēc vajadzībām dejas apakšnozare ir salīdzināma un vērtējama kontekstā ar teātra nozares projektiem.
- Ekspertu darba uzlabošanai kā iespējamus risinājumus iesakām izsludināt atklātu konkursu uz eksperta amatu, pagarināt eksperta mandāta laiku, palielināt atlīdzību, kā arī ekspertus vairāk iesaistīt fonda prioritāšu izstrādē. Ilgtermiņā būtu jārisina ekspertu atlīdzības nozīmīga palielināšana. Bet īstermiņā, papildu līdzekļus varētu rast, samazinot konkursu skaitu un samazinot ekspertu skaitu līdz pieciem ekspertiem. Atsevišķās mērķprogrammās pat varētu izskatīt iespēju apstiprināt tikai trīs ekspertus.
- Rekomendējam veidot atsevišķu ekspertu komisiju starpdisciplināru projektu vērtēšanai un veicināt šādas ievirzes projektu iesniegšanu. Ilgtermiņā rosinātu VKKF atteikties no dalījuma nozarēs, šo lēmumu iepriekš rūpīgi sagatavojot un izdiskutējot kultūras sabiedrībā.
- Lai samazinātu atkārtotu viena un tā paša projekta iesniegšanu fondā, kā arī, lai varētu labāk kontrolēt sasniegtos rezultātus, īstermiņā rekomendējam samazināt konkursu skaitu, precizēt administratīvos kritērijus, lai pieteicējs iesniegtu pilnu tāmi tikai vienā konkursā, un palielināt piešķirumu (ne mazāk kā 70% no prasītā). Ilgtermiņā – atbalstīt projektus ilgākā termiņā par gadu, dalot projekta īstenošanu posmos, kā arī diskutēt par iespējamību atbalstīt projektus 100% apmērā.
- Precizēt konkursu nolikumus mērķprogrammām un kultūras programmām, lai būtu skaidrāk definēti mērķi, uzdevumi un pieteicēji katrai no tām. Radošo braucienu pieteikumus sniegt konkursu ietvaros, ja konkursi ir vismaz trīs reizes gadā, tādejādi samazinot administratīvo slodzi, ekspertu noslodzi un dodot iespēju braucienus vērtēt kontekstā ar pārējiem iesniegtajiem projektiem. Kultūras programmu reģionos nolikumos jāprecizē pieteicēju administratīvi teritoriālās atrašanās vietas, rast iespēju atbalstīt projektu norisi arī kalendārā gada sākumā.
- Precizēt vērtēšanas kritērijus. Viena iespēja būtu veidot trīspakāpju vērtēšanas sistēmu: I. pakāpe: Administratīvā atbilstība (vērtē fonda darbinieki); II. pakāpe: Projekta atbilstība VKKF un konkursa mērķiem un sabiedrības interesēm (vērtē eksperti, liekot punktus); III. pakāpe: Projekta un iesniedzēja kvalitātes vērtēšana (vērtē eksperti diskutējot).

- Būtu nepieciešams pakāpeniski noteikt standarta likmes vai griestus atsevišķām izmaksu pozīcijām, to izdiskutējot ar nozaru ekspertiem un pilotkārtībā ieviešot un pārbaudot praksē. Piemēram, izstrādāt vienotus kritērijus radošo braucienu atbalstam, tulkošanai, drukas darbiem, restaurācijas darbiem, honorāriem, stipendijām u.tml..
- Nepieciešams izveidot vairākpakāpju sistēmu rezultātu monitorēšanai. Atkarībā no pieejamiem līdzekļiem tas varētu ietvert: standartizētas atskaites ar konkrēti norādītiem un izmērāmiem rezultātiem (klasificētiem pēc VKKF noteiktas sistēmas), atskaišu rezultātu apkopošanu un analīzi VKKF gada pārskatā; mērķtiecīga rezultātu analīze, lai izvirzītu prioritātes; padziļināti pētījumi par konkrētām tēmām; ekspertu iesaiste projektu rezultātu vērtēšanā (atskaišu lasīšana; radīto kultūras produktu vērtēšana klātienē).
- Komunikācija jāuzlabo darbā ar trīs mērķgrupām: plašāku sabiedrību, fonda ekspertiem un kultūras nozares pārstāvjiem, potenciālajiem iesniedzējiem. Rekomendējam lēmumā par finansējuma sadalījumu vairāk iesaistīt ekspertus, kā arī plašāk komunicēt dalījuma principus.

8. VKKF ATTĪSTĪBAS IESPĒJAMIE MODEĻI

8.1. Kritēriji nozaru finansējuma sadalījumam: iespējas un ierobežojumi

VKKF padome ikgadējo finansējumu starp nozarēm sadala, ievērojot iepriekš apstiprināto formulu – finansējums tiek dalīts, par pamatu ņemot iepriekšējā gada pieprasīto finansējumu, procentuāli pret iespēju to nodrošināt, aprēķinot katras nozares īpatsvaru. Šī pētījuma uzdevums bija piedāvāt inovatīvu finansējuma sadalījuma modeli, kas ļautu pilnvērtīgāk sasniegt Valsts kultūrkapitāla fonda likuma 3. pantā noteikto mērķi “veicināt līdzsvarotu visu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām”.

Pētījuma gaitā apskatījām dažādus fonda darbības aspektus, kas varētu palīdzēt atbildēt uz jautājumu par līdzsvarotu finansējuma sadalījumu starp nozarēm. Pašu nozaru pārstāvju vidū nav padziļinātas izpratnes par šo tēmu, jāsaka, ka pat nozaru eksperti vāji izprot, kā līdz šim tika dalīts VKKF finansējums starp nozarēm. Ļoti dominē pozīcija “manai nozarei klājas vissliktāk”. Tomēr projektu iesniedzēju aptaujas dati liecina, ka kopumā kultūras nozaru pārstāvji ir gatavi pakļauties lielākiem, kultūrpolitiskiem uzdevumiem: kā vēlamie finansējuma sadalījuma kritēriji visbiežāk tiek minēti nozaru nozīmība Latvijas mērogā (50%), valsts kultūrpolitikas prioritātes (49%) un VKKF definētās prioritātes (38%). Jāatzīmē, ka neviens no šiem trim kritērijiem nav matemātiski aprēķināms kritērijs. Kā ceturtais minēts pieprasītā finansējuma kopējais apjoms nozarē (33%) – kritērijs, kas pašlaik tiek ņemts vērā, sadalot finansējumu nozarēm.

Attēls 33. Kritēriji VKKF finansējuma sadalījumam starp nozarēm (%)



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu, n=533

Pašreizējā VKKF praksē fonda padome pieņem lēmumu, kā strukturēti sadalīt visu finansējumu trīs finansējuma sadaļās – projektu konkursiem, mērķprogrammām un mūža stipendiju programmai. Pēc tam attiecīgi tiek lemts, kā šīm sadaļām piešķirtais finansējums sadalās starp nozarēm. Regulāro

projektu konkursu finansējuma daļa tālāk būtu jāsadala starp nozarēm vai nu pēc matemātiskā algoritma, vai kādiem citiem principiem. Tiek pielietots algoritms – par pamatu ņemot iepriekšējā gadā nozarē pieprasīto finansējumu, procentuāli pret iespēju to nodrošināt. Aprēķinu avots – tiek analizēti tikai regulārā konkursa un nozaru mērķprogrammu dati, neanalizējot Starpdisciplinārās programmas. Tomēr praksē šis algoritms tiek koriģēts, saglabājot bāzes finansējumu katrai nozarei, jo atsevišķas nozares saņemtu būtiski mazāku finansējumu.

Ziņojuma autori izvirza vairākus iespējamus kritērijus, kas varētu tikt ņemti vērā, sadalot finansējumu starp nozarēm. Šajā apakšnodaļā īsi aprakstīsim katru no tiem, kā arī atsevišķi pievērsīsimies jautājumam par rezultātīvo rādītāju pielietošanu VKKF darbā. Lai arī rezultātīvo rādītāju ieviešana praksē ir darbs ilgtermiņā, kas prasa būtiskas izmaiņas gan plānošanas dokumentos, gan fonda ikdienas darbībā, tomēr tas ir viens no veidiem, kā sasniegt VKKF likumā definēto mērķi, izveidot skaidru saikni ar valsts kultūrpolitiku, īstenot fonda stratēģiju un palielināt projektu iesniedzēju atbildību par iepļānotajām aktivitātēm un to rezultātiem.

8.1.1. Kritērijs #1: Valsts kultūrpolitikas prioritātes un VKKF izvirzītās prioritātes

Tā kā VKKF darbība ir jāīsteno saskaņā ar valsts kultūrpolitikas prioritātēm, šis varētu būt viens no svarīgākajiem mehānismiem, kas noteiktu finansējuma sadalījumu fondā. Tomēr ir sekojoši apstākļi, kas apgrūtina tiešu VKKF mērķu sasaisti ar valsts kultūrpolitiku (detalizētāk skatīt 6.3. nodaļu):

- kultūrpolitikas prioritātes ir pārāk abstraktas, prioritārs ir gandrīz viss;
- rezultātīvie rādītāji ir veicamo aktivitāšu līmenī, bet netiek novērtēta ietekme;
- jābūt precīzāk izstrādātam mehānismam, kas šo saikni starp VKKF un valsts kultūrpolitiku nodrošinātu;
- nozaru dalījums VKKF un KM atšķiras;
- prioritārie mērķi (ko var izvirzīt gan sadarbībā ar KM, gan pats VKKF, aktīvāk šajā darbā iesaistot ekspertus) visdrīzāk būs stardisciplināri vai horizontāli, ne saistīti ar konkrētām nozarēm.

8.1.2. Kritērijs #2: Nozares finansiālās vajadzības, bāzes izmaksas

Nozares finansiālās vajadzības ir ļoti atšķirīgas, katra nozare sastāv no daudzām apakšnozarēm. Turklāt bieži nav skaidras katras nozares robežas un tas, ko VKKF atbalsta vai neatbalsta, var mainīties, to būtiski var ietekmēt pat vienas ekspertu komisijas lēmums par atbalstāmām aktivitātēm. Tādēļ vienas nozares izmaksas noteikt īsti nav iespējams. Izmaksu vajadzības drīzāk nosaka pieteicēju juridiskie statusi, ģeogrāfiskā atrašanās vieta, projekta veids u.c. aspekti, nekā piederība vienai vai otrai nozarei. Teiksim,

dažādu nozaru profesionāļu tālākizglītības projektu izmaksas būs vieglāk nosakāmas, nekā nozares izmaksas, kurā var ietilpt gan dejas kritiķu apmācības projekts, gan valsts teātra izrādes producēšanas izmaksas, gan individuāla pētnieka radošā darba stipendija (detalizētāk skatīt 5.2. un 7.2. nodaļas).

8.1.3. Kritērijs #3: Esošais finansējums no citiem publiskiem avotiem un esošais institucionālais pārklājums

Lai gan KM un VKKF dalījums nozarēs atšķiras, tomēr šis varētu būt viens no svarīgākajiem aspektiem, kam jāpievērš uzmanība, dalot starp nozarēm finansējumu (detalizētāk skatīt 6. nodaļu). Svarīgākie aspekti, kas jāņem vērā:

- Nozares, kurās nav nozīmīgu valsts spēlētāju un institūciju: laikmetīgā deja, dizains un arhitektūra, vizuālā māksla.
- Nozares, kurās ir mazāks publiskais finansējums: mūsdienu deja, dizains un arhitektūra, vizuālā māksla, starpdisciplināri projekti, arī filmu māksla. Tiesa, šis aspekts nav viennozīmīgs, jo institucionalizētās nozares ir ar lielu radošo potenciālu piedāvāt un īstenot augstvērtīgus projektus.
- Nozares, kurās ir citi projektu atbalsta mehānismi, jādala finansējuma dublēšanās viena veida projektiem, t.i. filmu nozarei (Nacionālais kino centrs), kultūras mantojumam (Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai ir Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programma), kamermūzikas jomai ("Latvijas Koncerti" konkurss par kamermūzikas koncertprogrammām).
- Jāprecizē mērķi KM un VKKF finansējuma projektiem, lai novērstu dubultā finansējuma riskus.
- Jāizvērtē VKKF iespējamā loma atbalstot projektus, ar kuru starpniecību tiek veicināta sabiedrības līdzdalība kultūras procesos.

8.1.4. Kritērijs #4: Komerčiālais potenciāls

Daļēji šis kritērijs tiek ņemts vērā, noraidot izteikti komerciālus pieteikumus, jo VKKF projektu konkursa nolikums nosaka, ka projekta pamatmērķis nedrīkst būt gūt peļņu. Tajā pat laikā ir nozares, kurās pašu ieņēmumi ir objektīva un pašsaprotama parādība, turklāt radošās un kultūras industrijas iekļautas valsts kultūrpolitikā kā atbalstāmas nozares. Būtu jāprecizē nolikumā un pieteikuma veidlapās, kā norādīt šo komerciālo potenciālu un kur tiks ieguldīti ienākumi.

Tajā pašā laikā kā kritērijs finansējuma sadalījumam starp nozarēm, tas ir grūti izmantojams, jo kultūras un radošās industrijas caurauž katru nozari.

8.1.5. Kritērijs #5: Pieteikumu skaits un pieprasītais apjoms pret iespēju to nodrošināt

Līdzšinējā pieredze liecina, ka šis kritērijs nav tiešā veidā pielietojams, jo var būtiski samazināt finansējumu atsevišķām nozarēm, kas, iespējams, ir prioritāras un mazāk atbalstītas no valsts finansējuma avotiem, turklāt mākslīgi var viegli radīt lielu nekvalitatīvu pieteikumu pieplūdumu (lai paaugstinātu nozarei iedalāmo finansējumu nākamajā periodā). Tādēļ ieteikums būtu ņemt vērā nevis viena gada, bet trīs gadu datus.

8.1.6. Kritērijs #6: Rezultatīvie rādītāji

Rezultatīvo rādītāju ieviešana būtu veids, kā operacionalizēt prioritātes, kuras var izmērīt. Lai sadalījumu balstītu uz rezultatīviem rādītājiem, jābūt noteiktai sasaistei starp VKKF mērķiem, konkursu mērķiem un sasniegtajiem rezultātiem, projekta pieteikumu, finansējumu un atgriezenisko saiti pēc projekta noslēguma. Šis ir finansiāli un laika ziņā ietilpīgs darbs, būtu nepieciešams iestrādāt VKKF stratēģijā, pieteikuma un atskaišu veidlapās tādos rādītājus, kas būtu izmērāmi pret izvirzīto mērķi, kā arī jāvērtē projekta ietekme, kas līdzšinējā kultūrpolicies praksē netiek īstenota.

Uzlabojoties mērījumiem par starptautiskā un nacionālā līmeņa publisko spēlētāju piešķirtā finansējuma ietekmi, arvien lielāka daļa finansējuma tiek dalīta, izmantojot pierādījumos balstītus argumentus par to, kuras politiskās iniciatīvas darbojas un kuras nedarbojas, nevis atbilstoši, piemēram, vēsturiskiem precedentiem vai institūciju un nozaru vajadzībām.⁴⁴ Protams, politiskos lēmumus vienmēr ietekmēs dažādu interešu grupu lobiji, taču labi noformulētas, datu analīzē balstītas iniciatīvas ir salīdzinoši grūtāk noraidāmas, nekā vēlmju saraksti. Tas nozīmē, ka arī valsts izdevumi kultūrai arvien vairāk būs jāpamato gan citu nozaru interešu pārstāvjiem, gan sabiedrībai kopumā. Tajā pašā laikā visaptverošākie un precīzākie ietekmes mērījumi ļauj labāk novērtēt efektīvi iztērētā kultūras finansējuma pienesumu. Piemēram, daudzu mūsdienu politisko iniciatīvu (atkritumu šķirošanas, ēnu ekonomikas apkarošanas u.c.) veiksmē atkarīga no sabiedrības atbildes reakcijas un uzvedības jeb tās sociālā kapitāla un izvēles to izmantot vai neizmantot.⁴⁵ Savukārt tieši kultūras sektora iniciatīvas ir tās, kuras ar līdzdalības un iesaistes palīdzību var izmainīt indivīdu redzējumu un palielināt kopienu spēju un kapacitāti, cilvēkiem savstarpēji sadarbojoties, atrisināt daudzas sabiedrībai aktuālas problēmas. Attiecīgi novērtējot šo kultūras iniciatīvu pienesumu, rodas labāka izpratne par to nozīmību un ir iespējams aizstāvēt to finansēšanas nepieciešamību.

⁴⁴ Skatīt, piemēram, Barca (2009). *An Agenda for A Reformed Cohesion Policy: A Place-Based Approach to Meeting European Union Challenges and Expectations*. Independent Report Prepared at the Request of the European Commissioner for Regional Policy, Danuta Hubner. Brussels: European Commission.

⁴⁵ Taylor (2012). Putting the Social into Productivity. *Public Finance*, 4 (pp. 12-13).

VKKF nenodarbojas ar visu publisko spēlētāju kultūras finansējuma sadali. Par lielu daļu finansējuma atbildīga ir Kultūras ministrija, atsevišķas kultūras institūcijas saņem finansējumu no citām ministrijām, tāpat kultūras institūcijas un projektus finansē pašvaldības. Arī fonda atbalstītie projekti atšķiras – ir tādi, kur VKKF finansējums ir noteicošais, bet ir arī tādi, kuri visticamāk tiktu realizēti arī bez fonda atbalsta. Taču fonds nenoliedzami ir nozīmīgs Latvijas kultūras telpas dalībnieks, kas iemantojis arī zināmu prestižu un var noteikt kultūras projektu finansēšanas etalonu. Sekojošie ieteikumi par kultūrpolitikas mērķu un rezultātīvo rādītāju sasaisti attiecas uz situācijām, kur VKKF ir galvenais un būtiskākais finansiālā atbalsta sniedzējs un līdz ar to var noteikt, ko tieši no projektiem sagaida.

VKKF likums nosaka, ka “fonda mērķis ir veicināt līdzsvarotu visu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas pamatnostādņēm”. Attiecīgi viens no veidiem, kā panākt līdzsvarotu kultūras nozaru attīstību, ir izmantot kultūrpolitikas pamatnostādnes, noteikt konkrētus rezultātīvos rādītājus un motivēt nozares, sniedzot lielāku atbalstu tām, kuras noteiktos rezultātīvos rādītājus spēj sasniegt efektīvāk. Savukārt 2014. gadā apstiprināto kultūrpolitikas pamatnostādņu “Radošā Latvija” virsmērķis ir: “Latvija – zeme ar bagātu un koptu kultūras mantojumu, vitālu un daudzveidīgu kultūras dzīvi, radošiem cilvēkiem, konkurētspējīgām radošajām industrijām un augšupejošu dzīves kvalitāti ikvienam”. Šis ir ļoti vispārīgs formulējums, taču augstākajā abstrakcijas līmenī pamatnostādņu virsmērķis nosaka, ka kultūras politika ir vērsta uz Latvijas iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanu, bet VKKF loma ir procesu līmenī ieguldīt jaunradē un kultūras mantojuma saglabāšanā tā, lai tas celtu Latvijas iedzīvotāju dzīves kvalitāti un lai visas kultūras un mākslas nozares varētu iesaistīties šajos procesos.

Izstrādājot rezultātīvos rādītājus var izvēlēties vienu no divām pieejām. Pirmā pieeja, ko dažreiz dēvē par ekonomisko izvērtējumu, paredz koncentrēties uz cilvēku dzīves kvalitāti. Saskaņā ar šo pieeju, izvērtējot jebkuru aktivitāti vai iniciatīvu, jāskatās, kā tā ietekmē cilvēku labklājību. Šī pieeja ir cieši saistīta ar izmaksu un ieguvumu analīzi, ko plaši izmanto politikas iniciatīvu novērtēšanai OECD valstīs un ko iespējams pielietot arī kultūras projektu izvērtēšanā⁴⁶. Aktivitāšu radītie labklājības uzlabojumi (ieguvumi) tiek salīdzināti ar izmaksām, un politiskās iniciatīvas tiek realizētas tikai tad, ja ieguvumi ir lielāki kā izdevumi. Pielietojot šo pieeju, metodoloģiskā līmenī būtu jāatbild uz diviem jautājumiem. Pirmkārt, kā noteikt, ka analizējamā iniciatīva ir radījusi vai radīs ietekmi? Otrkārt, kā novērtēt, cik liela šī ietekme ir bijusi vai būs? Šeit ir iespējami dažādi risinājumi, bet visos gadījumos būtu nepieciešams apkopot papildu datus par realizētajiem projektiem. Rezultātīvo rādītāju izstrāde ietvertu vispārēju kultūras aktivitāšu izvērtēšanu, mēģinot saprast dažādos veidus, kā tās ietekmē cilvēku labklājību.

⁴⁶ Barnett and Fujiwara (2013). Return on cultural investment: Developing the wider impact of the cultural sector. In Arts Council England, *Towards Plan A: A new political economy for arts and culture* (pp. 63-83). Manchester: Arts Council England.

Balstoties uz šiem izvērtējumiem, varētu noteikt rādītājus, ko nepieciešams sasniegt, realizējot VKKF finansētus kultūras projektus. Piemēram, ir samērā daudz pētījumu par ietekmi, ko rada līdzdalība kultūras projektos.⁴⁷ Saprotot un novērtējot, kādu tieši un cik lielu pienesumu cilvēku labklājībai dod šī līdzdalība, varētu attiecīgi plānot, cik lielā mērā to atbalstīt no VKKF līdzekļiem. Šīs pieejas būtiskākais ierobežojums ir tajā, ka ne vienmēr ir iespējams iegūt precīzus novērtējumus un daļu no novērtējumiem ir problemātiski attiecināt uz nākotnes iniciatīvām, jo tās būtiski atšķiras no jau realizētajām.

Otra pieeja, ko dēvē arī par daudzkritēriju analīzi, paredz koncentrēties nevis uz cilvēku dzīves kvalitāti, bet uz plašāk definētiem vēlamajiem politisko iniciatīvu rezultātiem. Lai šos rezultātus noteiktu, ir nepieciešams izveidot ieinteresēto pušu un ekspertu paneli, kas izvērtē dažādās iespējas un piedāvā lēmumu pieņēmējiem savu redzējumu par būtiskākajiem sasniedzamajiem rezultatīvajiem rādītājiem.⁴⁸ Šīs pieejas būtiskākais ierobežojums ir tajā, ka tā zināmā mērā ļauj politiskās iniciatīvas rezultātus nesaistīt ar iedzīvotāju vēlmēm un interesēm, ļaujoties, ka tās adekvāti reprezentē ieinteresēto pušu pārstāvjus izvērtējumu panelī.

Lai kuru pieeju izvēlētos, saprast dažādos veidus, kā kultūras aktivitātes rada vērtību un ietekmē cilvēku dzīves kvalitāti, kā arī precīzi nodefinēt rādītājus, kam vajadzētu sekot līdz realizējot kultūras projektus, iespējams tikai iesaistot kultūras nozaru pārstāvjus. Tāpat pienākumu sasniegt noteiktus rezultātus rādītājus var uzticēt nevis konkrētiem projektiem, bet gan noteiktajām kultūras nozarēm, tādējādi veicinot nozaru atbildību par tām piešķirtā finansējuma lietderīgu izlietojumu savā jomā.

Izmantojot VKKF pašreiz apkopotos rezultātos rādītājus, noteikti nav iespējams veikt finansēto projektu ekonomisko izvērtējumu, taču tie neatbilst arī daudzkritēriju analīzes vajadzībām. Projektu realizētāji paši nosaka rezultātos rādītājus, par kuriem atskaitīties, un fondam praktiski nav iespēju šo informāciju pārbaudīt. Šie rādītāji arī nav sistemātiski sasaistīti ar VKKF darbības stratēģiju, kurā kā sasniedzamie indikatori minēti finansētie projekti un to rezultātā dažādu kultūras nozaru radītie produkti. Nav gan atrunāti sasniedzamo indikatoru apjomi, kas daļēji saistīts ar pieejamā finansējuma nenoteiktību. Vienīgais, ko fonds prognozē, ir izvērtēto projektu skaits 2017. un 2020. gadā.

Neskatoties uz to, vai finansējuma sadalījums tiek pakārtots noteiktiem rezultātiem rādītājiem, projektu atskaitēs ievācamos datus īpaši attiecībā uz projektu rezultātiem būtu nepieciešams standartizēt. Būtu jāmēģina saprast, kāpēc konkrētie projekti tiek finansēti un attiecīgi jāmēģina

⁴⁷ Skatīt, piemēram, Matarasso (1997). *Use or Ornament? The Social Impact of Participation in the Arts*. Stroud: Comedia.

⁴⁸ Vispārīgi par daudzkritēriju analīzi skatīt Department of Communities and Local Government (2009). *Multi-criteria Analysis: A Manual*. London: DCLG. Savukārt par daudzkritēriju analīzes pielietojuma iespējām kultūras projektu izvērtēšanā skatīt Donovan (2013). *A Holistic Approach to Valuing Our Culture: A Report to the Department of Culture, Media and Sport*. London: DCMS.

pārliecināties, ka šie mērķi ir tikuši realizēti. Katru projektu konkursu varētu uztvert kā datu ģenerēšanas vingrinājumu, tādējādi palielinot informāciju, ko izmantot nākamo projektu konkursu nosacījumu izstrādē.⁴⁹ Protams, šeit būtiski samērot piešķirtā finansējuma apjomu ar papildu izmaksām, ko rada datu apkopošana. Tādēļ rezultatīvo rādītāju kā kritērija izmantošana finansējuma sadalījumam starp nozarēm vairāk saistīta ar lielajiem projektiem, mērķprogrammām un nozarēm kopumā, nevis atsevišķiem maziem VKKF līdzfinansētiem projektiem.

Lai labāk saprastu nepieciešamo sasaisti starp kultūrpolitikas pamatnostādņēm, VKKF darbību un rezultatīvajiem rādītājiem, paskatīsimies uz vienu no VKKF stratēģijā minētajiem rezultatīvajiem rādītājiem: finansēto projektu skaitu un finansējuma apjomu reģionos. Saskaņā ar kultūrpolitikas pamatnostādņēm prioritātes “radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība” stratēģiskais mērķis ir “veicināt lokālajā kultūrā un radošumā balstītu reģionālo izaugsmi un kvalitatīvas dzīves telpas attīstību, nodrošinot kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu pieejamību ikvienam iedzīvotājam”. Te tiek izcelti divi aspekti: reģionālā izaugsme un dzīves telpas kvalitāte. Attiecīgi jebkuras programmas vai pasākumi, kas tiktu realizēti šīs prioritātes ietvaros būtu jāvērtē pēc tā, kā tie ietekmē vienu vai abus augstāk minētos aspektus. “Reģionālo izaugsmi” varētu mērīt kā radošo industriju pienesumu reģionu IKP un te visgrūtāk būtu noteikt, vai izmaiņas šajā indikatorā, ja tādas tiktu konstatētas, būtu saistāmas ar realizētajiem reģionālās izaugsmes veicināšanas pasākumiem. Savukārt “dzīves telpas kvalitāti” visticamāk būtu jāmēra kā reģiona iedzīvotāju dzīves kvalitāte jeb labklājība, kas saistīta ar kultūras pakalpojumu un preču patēriņu, radīšanu utt., lai gan alternatīvi varētu vērtēt arī konkrēto vietu kultūras sektora piedāvājumu, neasociējot to ar konkrētās vietas iedzīvotājiem. Viena no mērķprogrammām, ko šīs kultūrpolitikas prioritātes ietvaros realizēs VKKF, būs “Profesionālās mākslas pieejamība reģionos”, kuras ietvaros tiks atbalstīti augstvērtīgi profesionālās mākslas projekti, kas tiek radīti vai notiek Latvijas reģionos (t.i. ārpus Rīgas). Zināt, cik šādi projekti notiks un cik liels finansējums tiem tiks piešķirts, protams, ir būtiski, bet ar to nepietiks, lai izvērtētu, kāda būs bijusi mērķprogrammas ietekme uz vietējo iedzīvotāju dzīves kvalitāti un vai tā būs veicinājusi reģionālo izaugsmi. Papildus, visticamāk, būtu jāsalīdzina, kā izmainījusies to iedzīvotāju labklājība, kas programmas ietvaros realizētos pasākumus apmeklējuši vai tajos piedalījušies un kas to nav darījuši, kā arī jāanalizē citi aspekti.

Kopumā, lai varētu saprast, vai ir sasniegti projekta rezultatīvie rādītāji, nepieciešams finansēt projektus, atbalstot lielāko daļu no pieprasītā finansējuma, kā arī jāpiešķir nauda procesam, kas šos

⁴⁹ Vairāk par rezultatīvajiem rādītājiem un datu ģenerēšanu ES kohēzijas politikas kontekstā skatīt Barca and McCann (2011). *Outcome Indicators and Targets: Towards A New System of Monitoring and Evaluation in EU Cohesion Policy*. High Level Group reflecting on future Cohesion Policy, Outcome Indicators and Targets, revised methodological note, June 2011.

rezultātus ļautu sasniegt (atalgojums projekta veidotājiem, mārketinga, reklāmas izmaksas). Grūtības saistās ar to, ka kultūras process ir mainīgs, valsts kultūrpolitikas prioritātes – ļoti vispārīgi definētas, atskaites periods – pārāk īss, lai sagaidītu visus rezultātus, jo bieži vien kultūras projekta ietekme ir redzama vidējā vai ilgtermiņā. Jāierēķina arī radošie projekti – neveiksmes. Auditorija, kultūras produkta patērētājs un līdzdalībnieks šobrīd ir mazāk prioritizēti VKKF darbībā nekā valsts kultūrpolitikā (skatīt 6.3. nodaļu). Tomēr tie varētu būt vieni no būtiskākajiem rezultātīvajiem rādītājiem, kas liecinātu par VKKF mērķu sasniegšanu.

Iespējamie rezultātīvie rādītāji:

- cilvēku skaits, kas ir redzējuši, dzirdējuši, lasījuši u.tml. konkrēto kultūras “produktu” (t.sk. izdalīt konkrētus auditorijas segmentus, piemēram, bērni, jaunieši, seniori);
- cilvēku skaits, kas ir piedalījušies (kā līdzdalībnieki, kā brīvprātīgie);
- unikālo kultūras “produktu” skaits, kas ir izgatavoti projekta rezultātā;
- multiplicēto kultūras “produktu” skaits, kas radušies projekta rezultātā (izrādīšanas skaits, tirāža u.tml.);
- piesaistītais līdzfinansējums (t.sk. līdzfinansējuma avoti: valsts, pašvaldības, privātais);
- pašu ieņēmumi no projekta u.tml..

Sākotnēji var ieviest indikatoru uzskaiti iesnieguma un atskaišu veidlapās, tad pēc zināma testa un rezultātu analīzes perioda, var izveidot sasaisti ar VKKF mērķiem.

8.2. VKKF attīstības alternatīvu modeļi

Ir ļoti nedaudz matemātiski aprēķināmu kritēriju, kas būtu piemērojami finansējuma sadalījumā starp nozarēm (faktiski tikai divi: sadalīt visām nozarēm vienādi un aprēķināt pieprasītā un piešķirtā proporciju). Iepriekšējā apakšnodaļā apskatījām arī citus aspektus, ko varētu ņemt vērā, sadalot finansējumu. Savukārt visās iepriekšējās ziņojuma nodaļās esam analizējuši un norādījuši uz daudziem dažādiem konteksta faktoriem, kas fondam neļauj pilnībā efektīvi darboties. Tādēļ piedāvājam trīs attīstības modeļus – dažādos termiņos un ar dažādiem finansiāliem ieguldījumiem īstenojamas kompleksas pārmaiņas fonda darbībā.

8.2.1. Attīstības modelis #1: Status quo

Šajā attīstības modelī rosinām veikt nelielus fonda darbības uzlabojumus. Vissvarīgākā joma, kurā būtu jāiegulda fonda resursu nekavējoši, ir komunikācijas uzlabošana. Tas skar vairākas mērķa grupas. Nepieciešams intensificēt komunikācijas aktivitātes, informējot sabiedrību un mākslas un kultūras

kopienu par fonda darbību, atbalstītajiem projektiem, labajiem piemēriem, atbalsta statistiku atraktīvā un pievilcīgā veidā. Vēl svarīgāk ir veidot kultūras kopienas pozitīvo attieksmi pret fonda darbību. Ir jāskaidro fonda lēmumi un to pieņemšanas pamatojums, korektā veidā jāinformē par noraidītajiem projektiem un iemesliem to noraidīšanai. Atklāts konkurss uz ekspertu amatu varētu palīdzēt veidot šo pozitīvo attieksmi. Tāpat arī ekspertiem un fonda darbiniekiem nepieciešams skaidrot finansējuma sadalījuma principus, prioritātes, vairāk iesaistīt viņus stratēģisku lēmumu izstrādē. Lai uzlabotu fonda darbību ierosinām precizēt administratīvos kritērijus un noraidīt nolikumam neatbilstošus projektus, kā arī izveidot strukturētu projektu pieteikumu veidlapu (ar noteiktu zīmju skaitu). Ja tiek saglabāta līdzšinējā finansējuma sadalījuma starp nozarēm formula, tad rosinām ņemt vērā datus par pieprasīto un piešķirto finansējumu nevis viena, bet trīs gadu laika periodā.

Joma	Veicamais uzdevums
Komunikācija	Fonda darbības popularizēšana sabiedrībā
	Caurskatāmāka fonda darbība
Vērtēšana	Atklāts konkurss uz ekspertu amatu
	Precizēt administratīvos kritērijus
Finansējuma modelis	Proporcija starp pieprasīto un atbalstīto trīs gadu periodā
Administratīvi uzlabojumi	Izveidot strukturētu projektu pieteikumu veidlapu

8.2.2. Attīstības modelis #2: Īstermiņa risinājums

Šajā attīstības modelī piedāvājam izmaiņas, kas salīdzinoši viegli ir realizējamas īstermiņā un var būtiski uzlabot fonda darbību. Daļu no uzlabojumiem iespējams veikt tikai palielinot finansējumu administratīviem izdevumiem vai arī pārdalot esošos resursus.

Būtiskākās izmaiņas skartu vērtēšanas kritēriju izstrādi, tādejādi uzlabojot reputāciju fonda lēmumiem, kā arī ekspertus vairāk iesaistot fonda darbībā (prioritāšu izstrādē, rezultātu novērtēšanā, komunikēšanā ar projektu iesniedzējiem par noraidījuma iemesliem). 7.3. nodaļā esam piedāvājuši modeli, kā izveidot trīspakāpju vērtēšanas sistēmu. Lai īstenotu pārmaiņas un eksperti uzņemtos lielāku atbildību, nepieciešams papildu atalgojums ekspertu darbam. Rosinām vairākus risinājumus, kā būtu iespējams samazināt ekspertu slodzi un palielināt atalgojumu: ierobežot viena projekta vairākkārtēju atgriešanos fondā (tādejādi samazinot administrācijas un ekspertu ieguldīto darbu), samazināt ekspertu skaitu līdz 5 (atsevišķās mērķprogrammās – pat līdz 3) ekspertiem, ieviest elektronisko projektu iesniegšanu un vērtēšanu (kas var atvieglot eksperta darbu), samazināt konkursu skaitu (tas, iespējams, samazinātu atkārtotu projektu atgriešanos fondā), bet precizēt mērķauditoriju katram konkursam. Lai projektu rezultātus varētu novērtēt, svarīgi palielināt atbalstīto projektu finansējumu, piešķirot ne

mazāk kā 70% no prasītā. Tāpat būtu svarīgi standartizēt atsevišķu izmaksu pozīcijas (piemēram, tulkošanas izmaksas u.tml.).

Ja tiek paturēts sadalījums nozarēs, rosinām izveidot skatuves mākslas nozari, kurā apvienotu dejas (t.sk. baleta) un teātra nozares, un literatūras nozari pārdēvēt par literatūras un grāmatniecības nozari, kas precīzāk atspoguļotu šajā nozarē ietvertās apakšnozares. Tāpat iesakām veicināt starpdisciplināru projektu iesniegšanu, kā arī izveidot kompetentu ekspertu komisiju tieši šādu projektu vērtēšanai. Lai mazinātu iespējamo finansējuma dublēšanos, ir jāprecizē atbalstāmie projektu veidi starp VKKF, KM, Nacionālo Kino centru, VKPAI Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programmu un "Latvijas Koncerti" kamerūzikas jomā, lai katrs no finansējuma avotiem atbalstītu cita veida projektus.

Iesakām turpināt komunikācijas darbu ar sabiedrību, uzlabot mājas lapu, padarot to atraktīvāku un informatīvi bagātāku, ekspertus regulāri nodrošināt ar viņu pieņemto lēmumu statistisku analīzi, papildināt gada pārskatu ar informāciju par iesniedzēju profilu, atbalsta pozīcijām, apmeklētāju skaitu un ieguvumiem, apsvērt iespēju izmantot vairāk ilustrāciju, grafiku, infogrammu, padarot informāciju uzskatāmāku un uztveramāku.

Joma	Veicamais uzdevums
Komunikācija	Veikt mājas lapas uzlabojumus
	Ekspertus regulāri nodrošināt ar viņu pieņemto lēmumu statistisku analīzi
	Gada pārskata papildināšana un pilnveide
Vērtēšana	Ekspertu skaita samazināšana
	Ekspertu atbildības palielināšana
	Veidot starpdisciplinārās nozares ekspertu komisiju
	Vērtēšanas kritēriju izstrāde
Finansējuma modelis	Skatuves mākslas nozares izveide
	Literatūras un grāmatniecības nozares izveide
	Samazināt nozaru finansējumu
	Palielināt starpdisciplināro projektu finansējumus
	Piešķirt ne mazāk kā 70% no pieprasītās summas
	Sadalīt atbildību starp VKKF un KM finansējumu projektiem
	Precizēt atbalstāmo projektu veidus starp VKKF un Nacionālā kino centra, VKPAI Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programmu, "Latvijas Koncerti" kamerūzikas programmas konkursiem
	Sasaistīt VKKF nozaru finansējumu ar KM nozaru atbalstu lielumu
Administratīvi uzlabojumi	Standartizēt izmaksas
	Elektroniska projektu iesniegšana/vērtēšana

	Ierobežot viena projekta atkārtotu iesniegšanu
	Mazāks konkursu skaits
	Precizēta mērķauditorija konkursiem

8.2.3. Attīstības modelis #3: Ilgtermiņa risinājums

Šajā attīstības modelī iekļautas būtiskas reformas, kas ir jāsagatavo un jāizdiskutē kultūras un mākslas kopienā. Pats svarīgākais uzdevums būtu precizēt VKKF darbības stratēģiju, iestrādājot izmērāmus mērķus un rezultātīvos rādītājus. Attiecīgi pārveidot arī konkursu nolikumus, projektu pieteikumu un atskaišu veidlapas. Tas ļautu izmērīt sasniegto ietekmi un saprast, cik lielā mērā tiek īstenots VKKF likumā definētais mērķis, kā arī palīdzētu plašākai sabiedrībai skaidrot, kāda ir VKKF projektu ietekme sabiedrībā, bet ekspertu un padomes lēmumus varētu pamatot ar datiem, kas iegūti regulāri veiktos pētījumos un analizē par VKKF darbības rezultātiem un ietekmi. Šādu pārmaiņu īstenošana prasīs gan apņemšanos īstenot reformas un kultūras kopienas iesaisti, gan papildu finansiālus resursus.

Izmērāmi mērķi un rezultāti, kas būtu saskaņoti ar valsts kultūrpolitiku, visdrīzāk nav savietojami ar striktu nozaru dalījumu. Tādēļ šī attīstības modeļa īstenošanas gadījumā iesakām atteikties no dalījuma nozarēs un nodalīt konkursus pēc citiem principiem:

- Noteikt atšķirīgas prasības un atskaitīšanās nosacījumus atkarībā no atbalsta apjoma, atvieglojot mazo projektu iesniedzēju un fonda administratīvo slodzi.
- Konkursu dalījums:
 - individuālie pieteikumi;
 - institūciju darbības atbalsts (retāki konkursi);
 - kopējs regulārs konkurss bez dalījuma nozarēs.
- Atsevišķas projektu grupas finansēt 2-3 gadu periodam.

VKKF būtu jācenšas panākt, lai tiktu nodrošināts stabils un pieaugošs finansējums (ja iespējams atjaunot finansēšanas modeli, iegūstot līdzekļus no izložu un azartspēļu nodevas un nodokļa), kā arī lielāku autonomija gan pārvaldībā, gan līdzekļu piesaistē un izlietojumā (skatīt 3. nodaļu). Tādā gadījumā minētās reformas būtu vieglāk īstenojamas pilnā apmērā. Tomēr arī esošais modelis ļauj īstenot minētās pārmaiņas.

Joma	Veicamais uzdevums
Komunikācija	Atspoguļot ar VKKF projektu starpniecību sasniegto un iesaistīto auditoriju
Vērtēšana	Sasaiste ar mērķiem un rezultatīvajiem rādītājiem

	Regulāri pētījumi un analīze par VKKF darbības rezultātiem un ietekmi
Finansējuma modelis	Likvidēt nozaru dalījumu
	Nošķirt konkursus individuāliem iesniedzējiem, institūcijām un projektiem
	Atsevišķas projektu grupas finansēt 2-3 gadu periodam
	Noteikt atšķirīgas prasības atkarībā no atbalsta apjoma
Administratīvi uzlabojumi	Uzlabotas pieteikuma un atskaišu veidlapas
	Uzlabot VKKF un KM savstarpējo koordināciju mākslas un kultūras atbalsta jomā
	Atjaunot stabilu, pieaugošu finansējumu un lielāku autonomiju

9. PĒTĪJUMA KOPSAVILKUMS

9.1. Pētījuma metodoloģija un konteksts

“Pētījuma par Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) kultūras nozaru finansējuma sadalījumu” mērķis ir izvērtēt līdzšinējo VKKF kultūras nozaru finansējuma sadalījumu, skatot to plašākā nozarēm pieejamā un izmantojamā finansējuma griezumā, un novērtēt tā mērķtiecīgumu un atbilstību VKKF likumā noteiktajam mērķim.

Ziņojumā apkopota pētījuma ietvaros iegūtā informācija un dati, sniedzot to kontekstuālu analīzi un padziļinātu izvērtējumu. Ziņojums sastāv no kopumā septiņām tematiskām nodaļām: pētījuma metodoloģija, VKKF darbības principu un procesa raksturojums, ārvalstu pieredzes apkopojums, VKKF nozaru dalībnieku raksturojums, kultūras nozarēm pieejamā finansējuma raksturojums, VKKF kultūras nozaru finansējuma sadalījuma izvērtējums, VKKF attīstības iespējamie modeļi. Tā kā pētījumā tika izmantotas kā kvantitatīvās, tā kvalitatīvās pētniecības metodes, kultūras nozaru finansējuma aspekti tiek izvērtēti un analizēti gan statistiski un skaitliski, gan padziļināti skaidrojoši – tādējādi tiek sniegts plašs un datos un viedokļos balstīts izvērtējums gan par kultūras jomas finansēšanu kopumā, gan tieši VKKF lomu un vietu kopējā finansēšanas sistēmā.

Pētījuma dati un informācija liecina, ka kultūras nozaru finansēšanā šobrīd pastāv daudzi būtiski izaicinājumi – gan attiecībā uz finansēto projektu un aktivitāšu efektivitātes un rezultātīvo rādītāju noteikšanu un izvērtēšanu, gan finansējuma apjoma sadali starp nozarēm, gan finansējuma piešķiršanas kritērijiem u.c. aspektos. Lai gan pētījuma galvenā tēma bija saistīta ar finansējuma sadali starp nozarēm, tā gaitā apkopotie nozaru pārstāvju viedokļi liecina, ka šo jautājumu nevar skatīt atrauti no kopējā finansējuma piešķiršanas procesa. Tādēļ pētījuma autori izstrādājuši trīs iespējamus VKKF attīstības modeļus, kur katrs no tiem iekļauj dažādus vidējā un ilgtermiņā nepieciešamus un iespējamus kultūras nozaru finansēšanas modeļu uzlabojumus.

Galvenie ierobežojumi dotā pētījuma īstenošanai bija saistīti ar nepieciešamību datu ievākšanu un analīzi veikt ilgtermiņā, lai datus varētu salīdzināt ilgākā laika posmā, kā arī ar ierobežotu piekļuvi datiem par finansējumu kā VKKF, tā kultūras jomā kopumā. Šie dati bieži ir sensitīvi un nav publiski pieejami, kā arī netiek apkopoti, lai varētu analizēt pieejamos finansējuma avotus un apjomu pēc dažādiem parametriem, kas ir būtiski šim pētījumam (piemēram, pašvaldību finansējums kultūrai pieejams tikai apkopotā veidā, nav datu par privāto atbalstītāju ieguldījumu kultūrā, netiek apkopota informācija par nevalstisko sektoru kultūras nozarē un to finansējuma avotiem, finansējums netiek apkopots nozaru

griezumā u.tml.). Tādēļ gadījumos, kad nebija iespējams veikt kvantitatīvu un statistisku analīzi, tika izmantotas kvalitatīvās pētniecības metodes.

Pētījuma projekta metodoloģija balstījās jaukta tipa pētniecības metožu izmantošanā un kombinēšanā, paredzot datu un informācijas iegūvi kā ar kvalitatīvās, tā kvantitatīvās pētniecības pieejām. Abu šo pieeju kombinācija dod iespēju pētījuma tēmas analizēt gan subjektīvā, gan objektīvā aspektā, dažādu viedokļu, uzskatu, datu un statistikas sinerģijā nodrošinot plašu analītisko bāzi pierādījumos balstītas rīcībpolitikas (šai gadījumā – nozaru atbalsta politikas) veidošanai.

Pētījuma datu un informācijas ieguvei tika izmantotas šādas pētnieciskās metodes:

- (1) VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīva aptauja, sasniedzot kopumā 560 respondentu izlasi.
- (2) Ekspertu padziļinātās intervijas ar šādām mērķa grupām: VKKF administrācija, VKKF padomes locekļi, VKKF nozaru eksperti, VKKF reģionālo mērķprogrammu eksperti, nacionālā un vietējā līmeņa kultūrpolitikas veidotāji. Kopumā tika veiktas 40 intervijas.
- (3) Fokusgrupu diskusijas šādās mērķa grupās: kultūras un mākslas nozaru pārstāvji (valsts, pašvaldību, NVO sektora pārstāvji, individuālie mākslinieki), reģionu kultūras un mākslas dzīves organizācijā ieinteresētās personas (valsts, pašvaldību, NVO sektora pārstāvji). Kopumā tika veiktas 12 fokusgrupu diskusijas un tajās piedalījās 98 informanti.
- (4) Iepriekš veiktu pētījumu un izvērtējumu datu un informācijas sekundārā analīze.
- (5) VKKF projektu iesniedzēju datu bāzes kontentanalīze.
- (6) Gadījuma izpēte – finanšu analīze konkrētās pašvaldībās, iegūstot datus un veicot analīzi par kultūras jomas finansēšanas apjomu un modeļiem.
- (7) Dokumentu analīze, analizējot kultūras jomu regulējošos dokumentus, kā arī VKKF darbību regulējošos dokumentus.
- (8) Scenāriju izstrāde – VKKF attīstības iespējamo modeļu definēšanai.

Lai arī tas ir ārpus pētījuma noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem un īstermiņā (t.i. šī pētījuma ietvaros) nav iespējams izveidot labi funkcionējošu rezultātu izvērtēšanas modeli, tomēr autori šī pētījuma rezultātā vēlētos rosināt diskusiju par nepieciešamību turpmāk kultūrpolitikas plānošanas kontekstā domāt par precīzāku un labāk izmērāmu mērķu formulēšanu, rezultātu izvērtēšanas modeli un pierādījumos balstītu politisku lēmumu izdarīšanu. Novērtējot dažādo kultūras un mākslas nozaru ietekmi uz cilvēku dzīves kvalitāti, būs iespējams attiecīgi līdzsvarot to finansējuma sadalījumu gan starp nozarēm, gan dažādu juridisko formu dalībniekiem, gan pēc projektu satura un rezultātiem.

9.2. Galvenie pētījuma secinājumi

9.2.1. Ārvalstu pieredze

Ārvalstu pieredze kultūras nozaru finansēšanā liecina, ka arī citviet tiek diskutēts un domāts par iespējami labāko darbības modeli publiskā finansējuma sadalījumam. Apskatot Igaunijas, Zviedrijas, Dānijas, Skotijas publisko kultūras fondu darbību, jāsecina, ka visu valsts finanšu instrumentu darbībā būtiska ir korelācija starp valsts kultūrpolitikas vadlīnijām un fonda lēmumiem. Viennozīmīgas atbildes par priekšrocībām un principiem projektu konkursu dalījumā pēc nozarēm nav, finansējuma sadalījums starp nozarēm vai citas izvirzītās prioritātes (piemēram, starpdisciplināritāte, vārda brīvība, pieejamība, bērnu un jauniešu iesaiste u.tml.) izriet no valsts kultūrpolitikas. Lai nodrošinātu fondu mērķu sasniegšanu, nozīmīgi ir arī citi darbības aspekti: finansējuma stabilitāte un paredzamība, iespēja piešķirt atbalstu vairāku gadu periodam (3-4), tādejādi mazinot administratīvo slogu un organizāciju darbības nenoteiktību.

Projektu vērtēšanā izteikti dominē ekspertu vērtēšanas pieeja. Lai mazinātu riska faktorus, ko šāda pieeja ietver, svarīga ir kultūras kopienas pozitīvā attieksme – aktīva, atraktīva, uzskatāma un mūsdienīga komunikācija ar sabiedrību un kultūras nozari, kultūras kopienas informēšana ir tā, kas nodrošina šo pozitīvo attieksmi. Intensīva un aktīva rezultātu monitorēšana un finansējuma sadales procesa analīze un interpretācija ir nozīmīgs fonda darba instruments. Turklāt fondam ir būtiski darboties ne tikai kā finansējuma sadalītājam, bet arī kā mākslas un kultūras aizstāvim (*advocacy*), tādejādi sekmējot ne tikai savu reputāciju, bet arī mākslas un kultūras jomas novērtējumu sabiedrībā kopumā, kas ir būtisks priekšnosacījums valsts finansējuma sadales procesā.

9.2.2. Kultūras nozaru dalībnieku vajadzības

Latvijas kultūras nozaru dalībnieku vajadzības tika analizētas, strukturējot tās atbilstoši VKKF likumā un projektu konkursa praksē definētajām nozarēm, lai arī daļa no raksturotajām vajadzībām tiešā veidā attiecas uz valsts vai pašvaldības finansējumu, nevis uz VKKF. Raksturojot problēmsituācijas nozarēs, visu nozaru pārstāvji norāda uz ļoti mazo kopējo kultūrai pieejamo finansējumu, ka arī uzsver, ka darbība kultūras jomā ir iespējama tikai, ja darbojas ar noteiktu misijas apziņu. Kopumā nozaru vajadzības ir neviendabīgas, vērojama augsta vajadzību specifika, kas izriet gan no jaunrades procesa izmaksām un citiem jaunrades raksturojumiem (piemēram, individuāla vai kolektīva jaunrades forma), gan no nozares dalībnieku juridiskā statusa un nozares pašas institucionalizācijas līmeņa. Kopumā visās nozarēs lielākā daļa no apgrūtinājumiem finansējuma saņemšanai attiecas galvenokārt uz tiem kultūras procesa elementiem, kas nav tieši saistīti ar jaunrades procesu, bet ir vērsti uz nozares publicitāti un auditorijas

apguvi. Tai pašā laikā gandrīz visu nozaru pārstāvji norāda uz akūtu finansējuma nepieciešamību šādiem nozares attīstības pasākumiem. Kopīgās vajadzības nozarēm:

- Konkurētspējīga un prognozējama finansējuma piesaiste radošajam procesam.
- Stiprināt nozares pašapzinu un nozares integritāti.
- Nozares popularizēšana sabiedrībā, dažādu iedzīvotāju segmentu informēšana un izglītošana.
- Finansiāla atbalsta nepieciešamība reklāmai un mārketingam.

9.2.3. Kultūras nozaru finansējums

VKKF ir būtisks kultūras nozares finansētājs, bet pastāv un tiek izmantoti arī citi finansējuma avoti un kultūras projektu un aktivitāšu īstenotājiem vienlaikus parasti ir vairāki finansējuma avoti.

Lielākā daļa valsts finansējuma kultūrai tiek sadalīta ar Kultūras ministrijas palīdzību. Analizējot KM 2014. gada budžetu pēc VKKF nozaru iedalījuma, jāsecina, ka vislielākais KM finansiālais atbalsts paredzēts kultūras mantojuma saglabāšanai: muzejiem, arhīviem un kultūras pieminekļiem (37%). Arī mūzikas nozare saņem nozīmīgu KM finansējumu (24%). Apmēram vienāda finansējuma proporcija tiek novirzīta Teātra mākslas nozarei (12%) un Literatūras nozarei (13%), tiesa, ar pēdējo pamatā saprotot atbalstu bibliotēkām. Vēl mazāks procents (6%) – filmu mākslas nozarei, pa vienam procentam no KM finansējuma tika novirzīts dizaina un arhitektūras, vizuālās mākslas un tradicionālās kultūras nozarēm, kā arī starpdisciplinārajiem projektiem. Papildus pa nozarēm sadalītajam finansējumam Kultūras ministrija izdala arī līdzekļus kultūras izglītībai, mērķdotāciju amatieru mākslai (virssdiriģentiem) un finansējumu kultūras medijiem.

Saskaņā ar VKKF pārskatu par 2014. gadu, dažādu nozaru finansējums VKKF projektu konkursu un programmu kopsummā ir ļoti atšķirīgs (sākot no apmēram 3% finansējuma Tradicionālās kultūras nozarei un Dizaina un arhitektūras nozarei, savukārt 9% finansējuma saņem Literatūras nozare, Mūzikas un dejas mākslas nozare, Kultūras mantojuma nozare. Nozīmīgs īpatsvars (38%) joprojām tiek novirzīts Starpdisciplinārai nozarei, šo finansējumu lielā mērā veido starpdisciplināras mērķprogrammas.

9.2.4. Kultūras nozaru institucionalizācija

Atsevišķas nozares ir augstākā pakāpē institucionalizētas, nekā citas. Valsts institūciju pārklājuma aspektā prioritārā situācijā ir kultūras mantojuma nozare un mūzikas nozare. Valsts institūciju nav vai ir minimāli mūsdienu dejas apakšnozarē, oriģinālliteratūras apakšnozarē, dizaina un arhitektūras nozarē, kā arī vizuālās mākslas nozarē. Līdzīgi arī pašvaldību institūciju nav tādās jomās kā oriģinālliteratūra un tulkošana, dejas, dizains, arhitektūra. Maz – vizuālās mākslas jomā, kino nozarē. Pašvaldības ievērojamu

daļu finanšu līdzekļu tērē bibliotēku, muzeju un pieminekļu, kā arī kultūrizglītības iestāžu – mūzikas un mākslas skolu – uzturēšanai. Nozīmīgs ir kultūras centru tīkls visā Latvijā. Kultūras centri savā ziņā darbojas kā starpdisciplināru pasākumu platforma, kā arī nodrošina telpas amatiermākslas, tostarp tradicionālās kultūras kustībai.

Lai arī institūcijām piešķirtais finansējums atšķiras no VKKF uz radošo procesu un projektiem orientēto atbalstu, tomēr jomas, kurās ir tiešās pārvaldes iestādes, valsts aģentūras, VSIA vai valsts iestādes vai atbilstošas pašvaldību institūcijas, ir labākā “starta pozīcijā”, salīdzinot ar jomām, kurās ir zema institucionalizācijas pakāpe: nozares profesionāliem tiek nodrošinātas darba vietas, tas var nozīmēt arī pieejamību infrastruktūrai un resursiem, kā arī atvieglo papildu finansējuma piesaisti. Tiesa, šis aspekts nav viennozīmīgs, jo institucionalizētās nozares ir ar lielu radošo potenciālu piedāvāt un īstenot augstvērtīgus projektus, kā arī radīt lielu pieprasījumu pēc VKKF finansējuma. Tāpat arī atsevišķas tiešās pārvaldes iestādes var īstenot nozares lobija funkcijas un dažos gadījumos – pat sadala finansējumu projektiem konkursa kārtībā, tādējādi daļēji dublējot VKKF darbību. Trīs nozarēs ir valsts institūcijas, kas finansiāli atbalsta projektus līdzīgās nozarēs kā VKKF: Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija administrē Kultūras pieminekļu izpēti, glābšanas un restaurācijas programmu ar mērķi sniegt valsts finansiālu atbalstu valsts nozīmes kultūras pieminekļu neatliekamai glābšanai, kā arī restaurācijai un izpētei; “Latvijas Koncerti” izsludina konkursu par kameramūzikas koncertprogrammām, kuras atskaņo „Latvijas Koncerti” organizēto koncertu ietvaros, Nacionālais Kino centrs administrē kino un filmu nozarei paredzētos valsts budžeta līdzekļus.

9.2.5. VKKF darbības atbilstība valsts kultūrpolitikai

Analizējot valsts kultūrpolitikas atbilstību VKKF darbībai, kopumā jāsecina, ka valsts kultūrpolitika ir lielākā mērā kā VKKF darbība vērsta uz kultūras produkta patērētāju un procesā iesaistīto iedzīvotāju līdzdalību, mākslu un kultūru vismaz jābūtības līmenī saistot ar dzīves kvalitāti. Savukārt VKKF darbība gan uzstādījumos, gan praksē (prioritizējot atbalstāmās aktivitātes) vairāk vērsta uz jaunradi, mākslinieku, radīto produktu/pakalpojumu, mazāk – uz aktivitātēm, kas rosina iedzīvotājus līdzdarboties un kas veicina pieejamību. Vienlaikus jāatzīst, ka VKKF darbības stratēģijā nav konkretizēti ne sasniedzamie mērķi, ne rezultāti, ne paredzēta ietekmes novērtēšana.

Salīdzinot valsts kultūrpolitikas pamatnostādņu “Radošā Latvija” definēto mērķi un rīcības virzienus ar VKKF likumā definēto mērķi un VKKF darbības stratēģijā 2015.–2020. gadam noteiktajiem darbības virzieniem, jāsecina, ka “Radošā Latvija” ir vērsta ne tikai uz kultūras dzīves organizatoriem un augstvērtīgu mākslu, bet arī uz dzīves kvalitāti, kā arī akcentē kultūras pieejamības nodrošināšanu,

auditorijas paplašināšanu un sabiedrības līdzdarbošanos kultūras procesos. VKKF pamatā vērsts uz nozaru attīstību un jaunrades procesu. Tomēr kultūras un mākslas produkts nevar būt pašmērķis, ir nepieciešama šī produkta komunikācija, virzīšana tirgū un nonākšana pie gala patērētāja.

9.2.6. Kultūras nozaru dalījums

Kultūras nozaru dalījums nedz pasaulē, nedz Latvijā nav viennozīmīgi noteikts. Kopumā jāsecina, ka kultūras un mākslas nozares dažādos līmeņos tiek definētas un aprakstītas dažādi – atšķiras nozaru izpratne VKKF pieejā, “Radošajā Latvijā”, kā arī Kultūras ministrijā un pašvaldībās. Pētījuma kopējie rezultāti norāda uz to, ka nozaru definēšanas uzdevums nav tikai akadēmiski-terminoloģiska problēma. Nozaru strukturējums ir būtisks ietvars, kas var gan sekmēt, gan kavēt noteiktu jaunrades un kultūras procesa aktivitāšu finansiālu atbalstu un nodrošina vai nenodrošina konkrētas vajadzības. Ja vienas nozares projektu konkursos piedalās ļoti atšķirīgu interešu un vajadzību dalībnieku grupas, tad vienmēr pastāvēs risks, ka fiksēta ekspertu komanda nespēs reprezentatīvi pārstāvēt projektu pieteicēju segmentu un pieņemt kompetentu un izpratīgu lēmumu.

Pastāvošā VKKF nozaru struktūra ir cieši saistīta un savā veidā izrietoša no Valsts Kultūrkapitāla fonda likuma 12. pantā nodefinētajām nozaru ekspertu komisijām, kas liecina par regulējuma ieceri veidot nozares intereses pārstāvošas ekspertu komandas. Šobrīd problēmas rada fakts, ka nozares attīstības aktivitātes ir kļuvušas tik daudzveidīgas, ka kļūst arvien grūtāk veidot nozares intereses labi pārstāvošas ekspertu komandas. Lai sabalansētu tik daudz kritizēto ekspertu lēmumu kompetenci ar kultūras sektora attīstības vajadzībām, ir meklējams līdzsvars starp nozares homogenitāti/nehomogenitāti un ekspertu sastāva veidošanas praksēm. Nehomogēnas nozares paredz veidot elastīgu ekspertu komandu, bet viendabīgu nozaru definēšana paredz veidot lielāku nozaru skaitu, kas būtu saistīts ar nozīmīgām reformām gan VKKF darbības normatīvajā regulējumā, gan darba praksē.

Dati norāda uz to, ka Starpdisciplināro projektu konkursam ir būtiska loma gan jau definēto nozaru dalībnieku noteiktu aktivitāšu finansiālā atbalstā, gan to kultūras procesa dalībnieku, kuri pārstāv tā saucamos horizontālos sektorus kultūras nozarē (īsteno noteiktas funkcijas faktiski visu mākslas nozaru ietvaros). Minēto nozaru un sektoru pārstāvju pretendēšana uz Starpdisciplināro projektu konkursa finansējumu interpretējama dažādi. Tas skaidrojams gan ar kultūras un mākslas nozaru sinerģijas attīstību un izpausmēm starpdisciplinārās jaunrades un kultūras procesa formās, gan jaunu, patstāvīgu spēlētāju ienākšanu kultūras telpā, gan ar pārāk šauru nozares robežu izpratni nozaru konkursu projektu vērtēšanā. Būtiski šos procesus neignorēt un radīt pietiekami elastīgu platformu esošo nozaru robežu pārskatīšanai, ņemot vērā aktuālās nozares dalībnieku apliecinātās vajadzības. Svarīgi arī identificēt,

kuru kultūras sektora dalībnieku (projektu vadītāji, mārketinga un sabiedrisko attiecību pārstāvji, kultūrizglītības iestādes, bibliotekāru, muzeju darbinieku u.tml.) funkcijas kultūras procesā paplašinās un kuru sektoru pārstāvji skatāmi kā jauni kultūras procesa dalībnieki (mediju, tai skaitā jauno mediju pārstāvji, izdevējdarbības sektors u.tml.), precizējot to lomu kultūras procesa un mākslinieciskās jaunrades attīstībā.

No visām šobrīd definētajām VKKF nozarēm vislielākās problēmas ar nozares robežām un kontinuitāti ir Literatūras nozarei, Mūzikas un dejas mākslas nozarei, kā arī Tradicionālās kultūras nozarei. Šīs problēmas rada dažādi faktori, taču ir dažas kopīgas lietas, kuras atklājas visu nozaru respondentu viedokļos. Neiztrūkstoši tiek akcentēta nepieciešamība paplašināt izpratni par nozaru vajadzībām, leģitimizējot tādas nozares attīstībai un auditorijas piesaisti nozīmīgas aktivitātes kā nozares aktivitāšu popularizēšanas un mārketinga aktivitātes, pētniecības un nozares pārstāvju izglītības, tai skaitā mūžizglītības aktivitātes, kā arī izdevējdarbības aktivitātes (ne tikai literatūras nozarē).

9.2.7. VKKF un ekspertu darba vērtējumi

Lai arī kultūras kopiena atzinīgi vērtē VKKF lielo nozīmi Latvijas kultūras dzīves daudzveidošanā, tomēr ir vērojama augsta neapmierinātības pakāpe ar dažādiem fonda darbības aspektiem, tostarp projektu vērtēšanas kritērijiem. Izvirzītie kvalitatīvie kritēriji ir būtiski un daudzveidīgi, bet vērtējot tiek ņemti vērā tikai atsevišķi no šiem kritērijiem vai arī eksperti subjektīvi prioritizē kādu no tiem un neņem vērā citas projekta neatbilstības. Ekspertu lēmumiem jābūt atbildīgiem pret izvirzītajām prioritātēm un sasniedzamajiem rezultātiem, tādēļ nedrīkst finansēt lielu skaitu projektu ar mazu procentuālo atbalsta īpatsvaru, jo tas neveicina mērķu sasniegšanu.

Lai palielinātu un nostiprinātu sabiedrībā fonda un kultūras nozares prestižu, fonda darbību būtu vairāk jāsaista ar valsts kultūrpolitiku un jāmonitorē konkrētu mērķu sasniegšana. Lai to īstenotu, nepieciešama darbības uzlabošana trīs jomās: (1) nodrošināt labāku komunikāciju ar sabiedrību, fonda ekspertiem un kultūras nozares pārstāvjiem; (2) izveidot projektu rezultātu uzskaiti un monitorēšanu; (3) izstrādāt un īstenot jaunu projektu vērtēšanas sistēmu un palielināt ekspertu atbildību.

9.3. Apsvērumi un ieteikumi VKKF attīstībai

9.3.1. VKKF attīstības konteksta faktori

Šī pētījuma mērķis bija piedāvāt inovatīvu finansējuma sadalījuma modeli, kas ļautu pilnvērtīgāk sasniegt Valsts kultūrkapitāla fonda likuma 3. pantā noteikto mērķi "veicināt līdzsvarotu visu kultūras

un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām”.

Pētījuma mērķa sasniegšanas iespējas un atbildes formulēšanu uz galveno pētījuma jautājumu – *kā nodrošināt līdzsvarotu visu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību* –, būtiski ietekmēja pētījuma secinājums, ka VKKF definētās nozaru robežas ir izplūdušas, to eventuāli atbalstāmo aktivitāšu saturs ļoti neviendabīgs, nereti starpdisciplinārs un grūti salīdzināms gan starpnozari, gan nozares iekšienē. Šobrīd nav vienota, precīzi definējama un absolūta atskaites punkta, kādas aktivitātes īsti ietilpst nozarēs, ko šobrīd, saskaņā ar VKKF stratēģiskajiem dokumentiem, dēvē par Literatūras nozari, Mūzikas un dejas mākslas nozari, Tradicionālas kultūras nozari u.tml.. Līdz ar to, nav iespējams konstatēt novērtējuma priekšmeta robežas: par KĀ līdzsvarotu attīstības modeli mums ir jāizdara secinājumi? VKKF darbībā iesaistīto dalībnieku individuālā un kolektīvā pieredze un atmiņa lielā mērā nosaka fonda reālo finansējuma piešķiruma praksi, kas ne vienmēr sakrīt ar VKKF stratēģiskajos dokumentos definēto (ekspertu lēmumu subjektivitāte, nozaru un VKKF darbības prioritāšu selektīva akcentēšana u.tml.). Neskatoties uz minēto ierobežojumu, tomēr pētījuma dati ļauj formulēt pietiekami plašu ieteikumu kopu finansējuma sadalījuma efektivizēšanai.

VKKF padome ikgadējo finansējumu starp nozarēm sadala, ievērojot iepriekš apstiprināto formulu – finansējums tiek dalīts, par pamatu ņemot iepriekšējā gada pieprasīto finansējumu, procentuāli pret iespēju to nodrošināt, aprēķinot katras nozares īpatsvaru.

Ziņojuma autori izvirza vairākus iespējamus kritērijus, kas varētu tikt ņemti vērā, sadalot finansējumu starp nozarēm:

- Valsts kultūrpolitikas prioritātes un VKKF izvirzītās prioritātes.
- Rezultatīvie rādītāji.
- Nozares finansiālās vajadzības / bāzes izmaksas.
- Esošais finansējums no citiem publiskiem avotiem (KM, pašvaldības) un esošais institucionālais pārklājums.
- Komerciālais potenciāls.
- Pieteikumu skaits un pieprasītais apjoms pret iespēju nodrošināt pieprasījumu.

Jāsecina, ka ir ļoti nedaudz matemātiski aprēķināmu kritēriju, kas būtu piemērojami finansējuma sadalījumā starp nozarēm (faktiski tikai divi: sadalīt visām nozarēm vienādi un aprēķināt pieprasītā un piešķirtā proporciju). Tomēr pētījuma gaitā atklājām, ka ir dažādi konteksta faktori, kas fondam neļauj

efektīvi darboties. Tādēļ piedāvājam trīs attīstības modeļus – dažādos termiņos un ar dažādiem finansiāliem ieguldījumiem īstenojamas kompleksas pārmaiņas fonda darbībā.

9.3.2. VKKF attīstības iespējamie modeļi

Attīstības modelis I: Status quo

Šajā attīstības modelī rosinām veikt nelielus fonda darbības uzlabojumus. Vissvarīgākā joma, kurā būtu jāiegulda fonda resursu nekavējoši, ir komunikācijas uzlabošana. Tas skar vairākas mērķgrupas. Nepieciešams intensificēt komunikācijas aktivitātes, informējot sabiedrību un mākslas un kultūras kopienas par fonda darbību, atbalstītajiem projektiem, labajiem piemēriem, atbalsta statistiku atraktīvā un pievilcīgā veidā. Vēl svarīgāk ir veidot kultūras kopienu pozitīvo attieksmi pret fonda darbību. Ir jāskaidro fonda lēmumi un to pieņemšanas pamatojums, korektā veidā jāinformē par noraidītajiem projektiem un iemesliem to noraidīšanai. Atklāts konkurss uz ekspertu amatu varētu palīdzēt veidot šo pozitīvo attieksmi. Tāpat arī ekspertiem un fonda darbiniekiem nepieciešams skaidrot finansējuma sadalījuma principus, prioritātes, vairāk iesaistīt viņus stratēģisku lēmumu izstrādē. Lai uzlabotu fonda darbību, ierosinām precizēt administratīvos kritērijus un noraidīt nolikumam neatbilstošus projektus, kā arī izveidot strukturētu projektu pieteikumu veidlapu (ar noteiktu zīmju skaitu). Ja tiek saglabāta līdzšinējā finansējuma sadalījuma starp nozarēm formula, tad rosinām ņemt vērā datus par pieprasīto un piešķirto finansējumu nevis viena, bet trīs gadu periodā.

Attīstības modelis II: Īstermiņa risinājums

Šajā attīstības modelī piedāvājam izmaiņas, kas salīdzinoši viegli ir realizējamas īstermiņā un var būtiski uzlabot fonda darbību. Daļu no uzlabojumiem iespējams veikt tikai palielinot finansējumu administratīviem izdevumiem vai arī pārdalot esošos resursus. Būtiskākās izmaiņas skartu vērtēšanas kritēriju izstrādi, tādējādi uzlabojot reputāciju fondam lēmumiem, kā arī ekspertus vairāk iesaistot fonda darbībā (prioritāšu izstrādē, rezultātu novērtēšanā, komunikēšanā ar projektu iesniedzējiem par noraidījuma iemesliem). 7.3. nodaļā esam piedāvājuši modeli, kā izveidot trīspakāpju vērtēšanas sistēmu. Lai īstenotu pārmaiņas un eksperti uzņemtos lielāku atbildību, nepieciešams papildu atalgojums ekspertu darbam. Rosinām vairākus risinājumus, kā būtu iespējams samazināt ekspertu slodzi un palielināt atalgojumu: ierobežot viena projekta vairākkārtēju atgriešanos fondā (tādējādi samazinot administrācijas un ekspertu ieguldīto darbu), samazināt ekspertu skaitu līdz 5 (atsevišķās mērķprogrammās – pat līdz 3) ekspertiem, ieviest elektronisko projektu iesniegšanu un vērtēšanu (kas var atvieglot eksperta darbu), samazināt konkursu skaitu (tas, iespējams, samazinātu atkārtotu projektu atgriešanos fondā), bet precizēt mērķauditoriju katram konkursam. Lai projektu rezultātus varētu

novērtēt, svarīgi palielināt atbalstīto projektu finansējumu, piešķirot ne mazāk kā 70% no prasītā. Tāpat būtu svarīgi standartizēt atsevišķu izmaksu pozīcijas (piemēram, tulkošanas izmaksas u.tml.).

Ja tiek paturēts sadalījums nozarēs, rosinām izveidot skatuves mākslas nozari, kurā apvienotu dejas (t.sk. baleta) un teātra nozares, un literatūras nozari pārdēvēt par literatūras un grāmatniecības nozari, kas precīzāk atspoguļotu šajā nozarē ietvertās apakšnozares. Tāpat iesakām veicināt starpdisciplināru projektu iesniegšanu, kā arī izveidot kompetentu ekspertu komisiju tieši šādu projektu vērtēšanai. Lai mazinātu iespējamo finansējuma dublēšanos, ir jāprecizē atbalstāmie projektu veidi starp VKKF, KM, Nacionālo Kino centru, VKPAI Kultūras pieminekļu izpēti, glābšanas un restaurācijas programmu un "Latvijas Koncerti" kamerūzikas jomā, lai katrs no finansējuma avotiem atbalstītu cita veida projektus.

Iesakām turpināt komunikācijas darbu ar sabiedrību, uzlabot mājas lapu, padarot to atraktīvāku un informatīvi bagātāku, ekspertus regulāri nodrošināt ar viņu pieņemto lēmumu statistisku analīzi, papildināt gada pārskatu ar informāciju par iesniedzēju profilu, atbalsta pozīcijām, apmeklētāju skaitu un ieguvumiem, apsvērt iespēju izmantot vairāk ilustrāciju, grafiku, infogrammu, padarot informāciju uzskatāmāku un uztveramāku.

Attīstības modelis III: Ilgtermiņa risinājums

Šajā attīstības modelī iekļautas būtiskas reformas, kas ir jāsagatavo un jāizdiskutē kultūras un mākslas kopienā. Pats svarīgākais uzdevums būtu precizēt VKKF darbības stratēģiju, iestrādājot izmērāmus mērķus un rezultātus rādītājus. Attiecīgi pārveidot arī konkursu nolikumus, projektu pieteikumu un atskaišu veidlapas. Tas ļautu izmērīt sasniegto ietekmi un saprast, cik lielā mērā tiek īstenots VKKF likumā definētais mērķis, kā arī palīdzētu plašākai sabiedrībai skaidrot, kāda ir VKKF projektu ietekme sabiedrībā, bet ekspertu un padomes lēmumus varētu pamatot ar datiem, kas iegūti regulāri veiktos pētījumos un analīzē par VKKF darbības rezultātiem un ietekmi. Šādu pārmaiņu īstenošana prasīs gan apņemšanos īstenot reformas un kultūras kopienas iesaisti, gan papildu finansiālus resursus.

Izmērāmi mērķi un rezultāti, kas būtu saskaņoti ar valsts kultūrpolitiku, visdrīzāk nav savietojami ar striktu nozaru dalījumu. Tādēļ šī attīstības modeļa īstenošanas gadījumā iesakām atteikties no dalījuma nozarēs un nodalīt konkursus pēc citiem principiem:

- Noteikt atšķirīgas prasības un atskaitīšanās nosacījumus atkarībā no atbalsta apjoma, atvieglojot mazo projektu iesniedzēju un fonda administratīvo slodzi.
- Konkursu dalījums:
 - individuālie pieteikumi;

- institūciju darbības atbalsts (retāki konkursi);
- kopējs regulārs konkurss bez dalījuma nozarēs.
- Atsevišķas projektu grupas finansēt 2-3 gadu periodam.

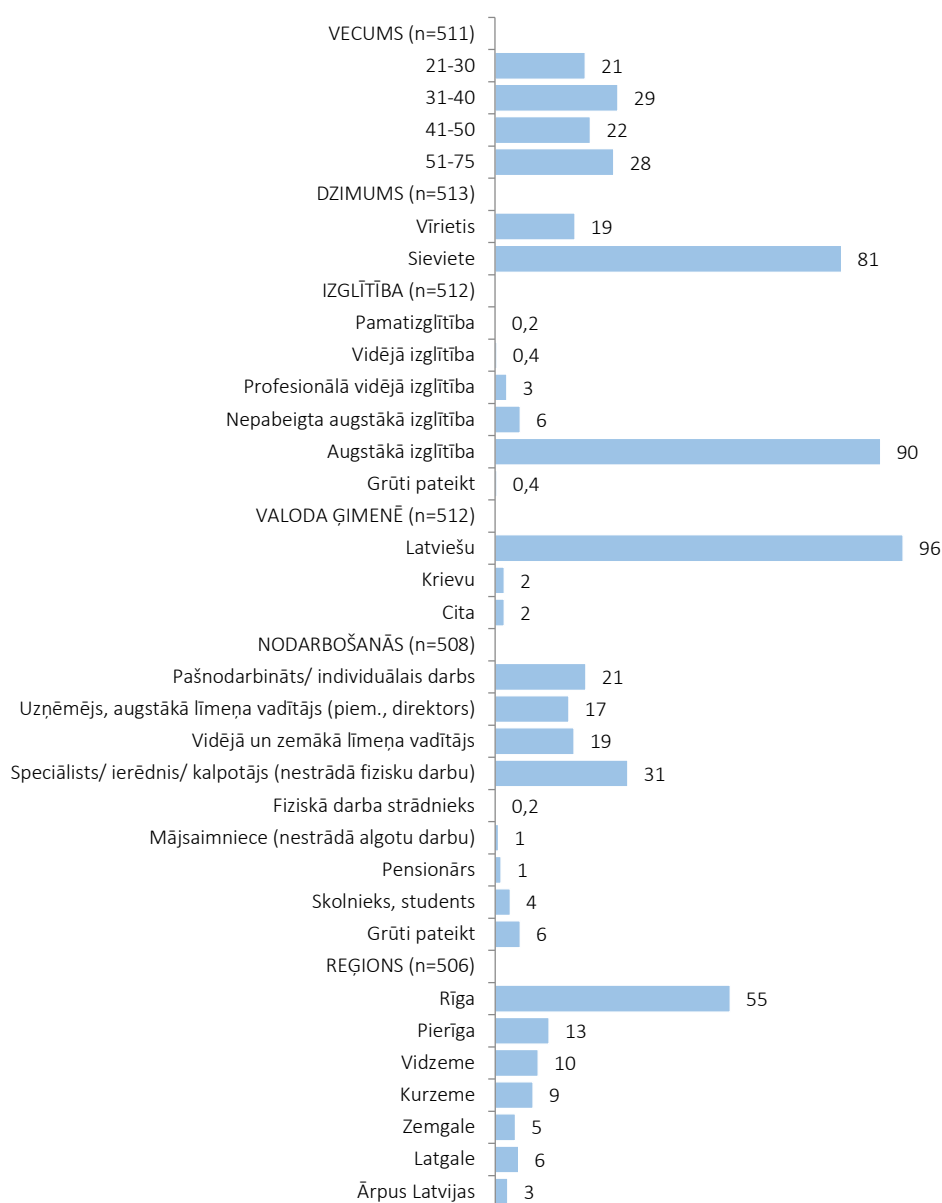
VKKF būtu jācenšas panākt, lai tiktu nodrošināts stabils un pieaugošs finansējums (ja iespējams atjaunot finansēšanas modeli, iegūstot līdzekļus no izložu un azartspēļu nodevas un nodokļa), kā arī lielāku autonomija gan pārvaldībā, gan līdzekļu piesaistē un izlietojumā (skatīt 3. nodaļu). Tādā gadījumā minētās reformas būtu vieglāk īstenojamas pilnā apmērā. Tomēr arī esošais modelis ļauj īstenot minētās pārmaiņas.

10. PIELIKUMI

10.1. VKKF projektu iesniedzēju aptaujas tehniskā informācija

Mērķa grupa:	VKKF projektu iesniedzēji (gan tie, kuri ir saņēmuši finansējumu, gan tie, kuri nav saņēmuši finansējumu)
Ģenerālkopa:	5317
Sasniegtais respondentu skaits:	560 (10,5% no ģenerālkopas) <i>Respondentu sociāli demogrāfisko raksturojumu skatīt attēlā zemāk.</i>
Rezultātu statistiskā kļūda:	+/-3,9% (ar 95% varbūtību)
Aptaujas lauka darba norises laiks:	2015. gada 1. novembris – 17. novembris
Aptaujas metode:	Elektroniski programmētas pašizpildāmās anketas
Izlases metode:	Pašatlase

Attēls 34. VKKF projektu iesniedzēju aptaujas respondentu sociāli demogrāfiskais raksturojums (%)



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

10.2. VKKF projektu iesniedzēju aptaujas anketa

Sākumā daži jautājumi par Jūsu organizāciju un/vai Jums kā projektu iesniedzēju.			
Q1	Norādiet, lūdzu, juridisko statusu, ar kādu/kādiem parasti piedalāties Valsts Kultūrkapitāla fonda (VKKF) projektu konkursos! <i>Atzīmējiet visas atbilstošās atbildes!</i>	Valsts institūcija Pašvaldības institūcija Sabiedriska, nevalstiska organizācija Komerccabiedrība, uzņēmums Individuāls komersants Privātpersona Cits (<i>precizēt, kas tieši</i>):	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7,
Q2	Kopumā aptuveni cik daudz projektu <u>kā projektu vadītājs/-a</u> esat iesnieguši VKKF projektu konkursos pēdējo trīs gadu laikā?	1 2–5 6–10 11–20 21–50 51 un vairāk Grūti pateikt	1 2 3 4 5 6 7
Q3	Kopumā cik daudz <u>Jūsu vadīto projektu</u> VKKF projektu konkursos ir atbalstīti pēdējo trīs gadu laikā?	Neviens 1 2–5 6–10 11–20 21–50 51 un vairāk Grūti pateikt	1 2 3 4 5 6 7 8
Q4	Kādās jomās pamatā darbojas Jūsu organizācija/ Jūs? <i>Atzīmējiet visas atbilstošās atbildes!</i>	Kultūras pieminekļi Restaurācija Muzeji Amatniecība Arheoloģija Folklorā Foto Vizuālā māksla Jaunie mediji Teātris Dramaturģija Kino, filmu nozare Dizains Mode Arhitektūra Deja Balets Opera Mūzika Rakstniecība Lasītveicināšana Izdevējdarbība Amatiermāksla Kultūrizglītība Kultūras periodika Mediji (radio, TV, digitālie mediji) Vēsture Pētniecība Cits (<i>precizēt, kas tieši</i>):	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29,
Q5	Kāds ir Jūsu personīgais statuss VKKF projektos? <i>Atzīmējiet visas atbilstošās atbildes!</i>	Projektu vadītājs/-a Organizācijas vadītājs/-a Cits (<i>precizēt, kas tieši</i>):	1, 2, 3,

Q6	Kurās nozarēs pēdējo trīs gadu laikā esat snieguši projektus VKKF projektu konkursos? <i>Atzīmējiet visas atbilstošās atbildes!</i>	Kultūras mantojums Tradicionālā kultūra Literatūra Mūzika un deja Filmu māksla Teātra māksla Vizuālā māksla Dizains un arhitektūra Starpdisciplinārie projekti Reģionu kultūras programma Mērķprogramma Radošo braucienu atbalsta programma Cits (precizēt, kas tieši):	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13,
----	--	---	--

Q7	Ja runājam par Jūsu pārstāvēto organizāciju – kādu finansējumu esat saņēmuši pēdējo trīs gadu laikā?	Esmu fiziska persona, privātpersona/ Nepārstāvu organizāciju Pašvaldības finansējums: dotācija, projektu konkursi Kultūras ministrijas finansējums Citi valsts finansējuma avoti (<u>neskaitot</u> VKKF) ES fondu finansējums Citu ārvalstu fondu finansējums Iedzīvotāju ziedojumi Komeršsabiedrību, uzņēmumu ziedojumi VKKF Privāti fondi Pašu ieņēmumi Cits (precizējiet, kas tieši):	1 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12,
----	--	--	--

Uzdot tikai tiem, kam Q7 = 1!

Q8	Ja runājam par Jums kā privātpersonu (fizisku personu) – kādu finansējumu esat saņēmuši pēdējo trīs gadu laikā sava radošā darba veikšanai?	Pašvaldības finansējums: dotācija, projektu konkursi Kultūras ministrijas finansējums Citi valsts finansējuma avoti (<u>neskaitot</u> VKKF) ES fondu finansējums Citu ārvalstu fondu finansējums Iedzīvotāju ziedojumi Komeršsabiedrību, uzņēmumu ziedojumi VKKF Privāti fondi Pašu ieņēmumi Cits (precizējiet, kas tieši):	1 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11,
----	---	--	---

Turpmākajos jautājumos lūdzam Jūs atbildēt par pēdējo gadījumu, kad Jūs/Jūsu organizācija iesniedzāt projektu VKKF finansējuma saņemšanai (neatkarīgi no tā, vai finansējums tika vai netika piešķirts)! Lūdzu, izvēlieties vienu konkrētu projektu, par kuru sniegt turpmākās atbildes!			
--	--	--	--

Q9	Norādiet gadu, kad pēdējoreiz iesniedzāt VKKF projektu!		
----	---	-------	--

Q10	Kad pēdējo reizi iesniedzāt projekta pieteikumu, kur to iesniedzāt?	Kultūras mantojums Tradicionālā kultūra Literatūra Mūzika un deja Filmu māksla Teātra māksla Vizuālā māksla Dizains un arhitektūra Starpdisciplinārie projekti Reģionu kultūras programma Mērķprogramma Radošo braucienu atbalsta programma Cits (precizējiet, kas tieši):	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
-----	---	--	---

Q11	Norādiet, lūdzu, juridisko statusu, kādā iesniedzāt projekta pieteikumu VKKF!	Valsts institūcija Pašvaldības institūcija Sabiedriska, nevalstiska organizācija Komeršsabiedrība, uzņēmums Individuāls komersants Privātpersona Cits (<i>precizēt, kas tieši</i>):	1 2 3 4 5 6 7
-----	---	---	---------------------------------

Q12	Kad gatavojāt projektu iesniegšanai VKKF projektu konkursā, vai Jums bija saprotams, kurā nozarē vai mērķprogrammā projekts jāpiesaka?	Bija pilnībā saprotams Bija diezgan saprotams Bija diezgan nesaprotams Bija pilnībā nesaprotams Grūti pateikt	1 2 3 4 5
-----	--	---	-----------------------

Q13	Vai VKKF piešķir vai nepiešķir finansējumu pēdējam Jūsu iesniegtajam projektam?	Jā, pilnā apjomā Jā, bet nepilnā apjomā Nē, netika piešķirts	1 2 3
-----	---	--	-------------

TURPMĀKIE JAUTĀJUMI TIEM, KAM FINANSĒJUMS TIKA PIEŠĶIRTS (Q13=1 vai 2)!

Uzdot tikai tiem, kam Q13 = 2!

Q14	Cik liela daļa no Jūsu prasītā finansējuma tika piešķirta?	70–99% 50–69% 25–49% 1–24%	1 2 3 4
-----	--	-------------------------------------	------------------

Uzdot tikai tiem, kam Q13 = 2!

Q15	Vai VKKF pamatoja finansējuma piešķiršanu nepilnā apjomā?	Nē, nepamatoja Jā, pamatoja	1 2
-----	---	--------------------------------	--------

Uzdot tikai tiem, kam Q15 = 2!

Q16	Kā VKKF pamatoja finansējuma piešķiršanu nepilnā apjomā?		
-----	--	-------	--

Uzdot tikai tiem, kam Q13 = 1 vai 2!

Q17	Cik lielu daļu no projekta kopējā finansējuma/budžeta sastāda VKKF piešķirtais finansējums?	100% 70–99% 50–69% 25–49% 1–24%	1 2 3 4 5
-----	---	---	-----------------------

Uzdot tikai tiem, kam Q17 NAV atzīmēta atbilde "100%!"

Q18	No kāda vēl cita finansējuma avota (bez VKKF) tiek/tiks finansēts Jūsu projekts?	Pašvaldības finansējums: dotācija, projektu konkursi Kultūras ministrijas finansējums Citi valsts finansējuma avoti (<i>neskaitot</i> VKKF) ES fondu finansējums Citu ārvalstu fondu finansējums Iedzīvotāju ziedojumi Komeršsabiedrību, uzņēmumu ziedojumi Privāti fondi Personīgie līdzekļi Pašu ieņēmumi Cits (<i>precizējiet, kas tieši</i>):	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11,
-----	--	--	--

Q19	Vai projekts tika/tiks īstenots konkrētā ģeogrāfiskā vietā (pilsētā/novadā)?	Jā Nē	1 2
-----	--	----------	--------

Uzdot tikai tiem, kam Q19 = 1!

Q20	Kurā/–ās apdzīvotā/–ās vietā/–ās Jūs īstenojāt/plānojat īstenot šo VKKF projektu? <i>Atzīmējiet visas atbilstošās atbildes!</i>	 (pilsēta, novads)	
-----	--	-------------------------	--

Q21	Novērtējiet, lūdzu, cik lielā mērā ir iespējams, ka šis projekts tiktu īstenots arī tad, ja VKKF finansējums netiktu piešķirts!	Iespējams Drīzāk iespējams Drīzāk neiespējams Neiespējams Grūti pateikt	1 2 3 4 5
-----	---	---	-----------------------

Uzdot tikai tiem, kam Q21 = 1 vai 2!

Q22	No kāda cita finansējuma avota varētu tikt finansēts Jūsu projekts?	Pašvaldības finansējums: dotācija, projektu konkursi Kultūras ministrijas finansējums Citi valsts finansējuma avoti (<u>neskaitot</u> VKKF) ES fondu finansējums Citu ārvalstu fondu finansējums Iedzīvotāju ziedojumi Komeršsabiedrību, uzņēmumu ziedojumi Privāti fondi Personīgie līdzekļi Pašu ieņēmumi Cits (precizējiet, kas tieši):	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
		<i>Grūti pateikt</i>	

Q23	Vai projekta īstenošanā tika gūti/tiek plānoti arī pašu ienākumi (biļešu tirdzniecība, projektā radīto preču, produktu, pakalpojumu pārdošana u.tml.)?	Jā Nē <i>Grūti pateikt</i>	1 2 3
-----	--	----------------------------------	-------------

TURPMĀKIE JAUTĀJUMI TIEM, KAM FINANSĒJUMS NETIKA PIEŠKIRTS (Q13=3)!

Q24	Vai VKKF pamatoja finansējuma nepiešķiršanu?	Nē, nepamatoja Jā, pamatoja	1 2
-----	--	--------------------------------	--------

Uzdot tiem, kam Q24 = 2!

Q25	Kā VKKF pamatoja finansējuma nepiešķiršanu?		
-----	---	-------	--

Q26	Cik lielu daļu no plānotā projekta kopējā finansējuma/budžeta veidoja no VKKF prasītais finansējums?	100% 70–99% 50–69% 25–49% 1–24%	1 2 3 4 5
-----	--	---	-----------------------

Q27	Vai projektu tika plānots īstenot konkrētā ģeogrāfiskā vietā (pilsētā/novadā)?	Jā Nē	1 2
-----	--	----------	--------

Uzdot tikai tiem, kam Q27a = 1!

Q28	Kurā/–ās apdzīvotā/–ās vietā/–ās Jūs plānojat īstenot šo VKKF projektu? <i>Atzīmējiet visas atbilstošās atbildes!</i>	 (pilsēta, novads)	
-----	--	-------------------------	--

Q29	Vai projekts tika/ tiks īstenots arī bez VKKF finansiālā atbalsta?	Jā Nē <i>Grūti pateikt</i>	1 2 3
-----	--	----------------------------------	-------------

Uzdot tikai tiem, kam Q29 = 1!

Q30	No kāda cita finansējuma avota tika/tiks finansēts Jūsu projekts?	Pašvaldības finansējums: dotācija, projektu konkursi Kultūras ministrijas finansējums Citi valsts finansējuma avoti (<u>neskaitot</u> VKKF) ES fondu finansējums Citu ārvalstu fondu finansējums Iedzīvotāju ziedojumi Komeršsabiedrību, uzņēmumu ziedojumi Privāti fondi Personīgie līdzekļi Pašu ieņēmumi Cits (precizējiet, kas tieši):	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11,
-----	---	---	--

Q31	Jūsaprāt, kas bija galvenie iemesli, kādēļ Jums netika piešķirts VKKF finansējums?		
-----	--	-------	--

	Noslēgumā daži jautājumi par finansējuma piešķiršanas kārtību VKKF projektu konkursos kopumā.		
--	---	--	--

Uzdot visiem!

Q32	Vai, Jūsaprāt, projektu iesniedzējiem ir pietiekama vai nepietiekama informācija par VKKF finansējuma piešķiršanas kārtību un nosacījumiem?	Pilnībā pietiekama Drīzāk pietiekama Drīzāk nepietiekama Pilnībā nepietiekama <i>Grūti pateikt</i>	1 2 3 4 5
-----	---	--	-----------------------

Uzdot tikai tiem, kam Q32 = 2, 3 vai 4!

Q33	Kāda papildu informācija par VKKF finansējuma piešķiršanas kārtību un nosacījumiem Jums būtu nepieciešama?		
-----	--	-------	--

Uzdot visiem!

Q34	Vai Jums ir vai nav skaidri kritēriji, pēc kādiem tiek piešķirts VKKF finansējums?	Pilnībā skaidri	1
		Drīzāk skaidri	2
		Drīzāk nav skaidri	3
		Pilnībā nav skaidri	4
		Grūti pateikt	5

Q35	Jūsaprāt, kādi kritēriji būtu jāņem vērā, piešķirot VKKF finansējumu? Atzīmējiet visas atbilstošās atbildes!	Projekta kvalitāte (projekta ideja)	1,
		Projekta īstenošana konkrētā reģionā	2,
		Projekta atbilstība administratīvajiem kritērijiem	3,
		Projekta izmaksu pamatotība	4,
		Valsts kultūrpolicies prioritātes	5,
		Prioritātes konkrētā VKKF nozarē	6,
		Iesniedzēja juridiskais statuss	7,
		Projekta pieteicēja spēja piesaistīt līdzfinansējumu	8,
		Plānotie projekta rezultāti	9,
		Auditorija, kurai būs iespēja izmantot projekta rezultātus	10,
		Iesniedzēja profesionālā kvalifikācija	11,
		Projektā iesaistīto personu izglītība un kompetence	12,
		Projekta vadītāja autoritāte nozarē	13,
		Iesniedzēja līdzšinējā spēja īstenot VKKF projektus	14,
		Projekta izmaksas	15,
		Projekta nozīmība Latvijas mērogā/kontekstā	16,
		Projekta aktualitāte, neatliekama vajadzība	17,
		Projekta mērķauditorija, mērķa grupas	18,
		Subjektīvs ekspertu viedoklis, novērtējums	19,
		Cits (precizējiet, kas tieši):	20,

Q36	Jūsaprāt, kādi kritēriji tiek ņemti vērā, vērtējot Jūsu iesniegtos projektu pieteikumus? Atzīmējiet visas atbilstošās atbildes!	Projekta kvalitāte (projekta ideja)	1,
		Projekta īstenošana konkrētā reģionā	2,
		Projekta atbilstība administratīvajiem kritērijiem	3,
		Projekta izmaksu pamatotība	4,
		Valsts kultūrpolicies prioritātes	5,
		Prioritātes konkrētā VKKF nozarē	6,
		Iesniedzēja juridiskais statuss	7,
		Projekta pieteicēja spēja piesaistīt līdzfinansējumu	8,
		Plānotie projekta rezultāti	9,
		Auditorija, kurai būs iespēja izmantot projekta rezultātus	10,
		Iesniedzēja profesionālā kvalifikācija	11,
		Projektā iesaistīto personu izglītība un kompetence	12,
		Projekta vadītāja autoritāte nozarē	13,
		Iesniedzēja līdzšinējā spēja īstenot VKKF projektus	14,
		Projekta izmaksas	15,
		Projekta nozīmība Latvijas mērogā/kontekstā	16,
		Projekta aktualitāte, neatliekama vajadzība	17,
		Projekta mērķauditorija, mērķa grupas	18,
		Subjektīvs ekspertu viedoklis, novērtējums	19,
		Cits (precizējiet, kas tieši):	20,

Q37	Kādi kritēriji būtu jāņem vērā, izlemjot, cik liels finansējums no kopējā VKKF finansējuma tiek piešķirts konkrētām nozarēm?	Valsts kultūrpolicies prioritātes	1,
		VKKF definētas prioritātes	2,
		Nozaru nozīmība Latvijas mērogā/kontekstā	3,
		Pieprasītā finansējuma kopējais apjoms nozarēs	4,
		Ekspertu viedoklis, novērtējums	5,
		Iesniegto projektu pieteikumu skaits nozarēs	6,
		Jāsadala visām nozarēm vienādi	7,
		Nozarē iesaistīto / nodarbināto cilvēku skaits	8,
		Cits (precizējiet, kas tieši):	9,

Q38	Vai varat nosaukt kādas vajadzības, kurām finansējumu nav iespējams vispār vai iespējams nepietiekamā apmērā piesaistīt no VKKF?					
-----	--	-------	--	--	--	--

Q39	Jūsaprāt, cik bieži jānotiek...					
		Četras reizes gadā	Trīs reizes gadā	Divas reizes gadā	Vienu reizi gadā	Grūti pateikt/NA
01	...kārtējiem VKKF projektu konkursiem?	1	2	3	4	5
02	...mērķprogrammu konkursiem?	1	2	3	4	5
03	...reģionu programmu konkursiem?	1	2	3	4	5

Q40	Jūsaprāt, būtu vai nebūtu jāmaina VKKF...					
		Noteikti jāmaina	Drīzāk jāmaina	Drīzāk nav jāmaina	Noteikti nav jāmaina	Grūti pateikt/NA
01	...darbības modelis kopumā?	1	2	3	4	5
02	...finansējuma apjoms kopumā?	1	2	3	4	5
03	...finansējuma sadalījums starp nozarēm?	1	2	3	4	5
04	...iespēja nepiešķirt pilnu prasīto finansējumu (piešķirt tikai daļu no prasīta finansējuma)?	1	2	3	4	5
05	...projektu vērtēšanas kritēriji?	1	2	3	4	5
06	...nozaru dalījums?	1	2	3	4	5
07	...ekspertu skaits?	1	2	3	4	5
08	...ekspertu izvirzīšanas un apstiprināšanas kārtība?	1	2	3	4	5
09	...projektu iesniegšanas kārtība?	1	2	3	4	5
10	...projektu vērtēšanas veids?	1	2	3	4	5

Q41	Kāds ir Jūsu personīgais viedoklis – cik būtiski ir no VKKF finansēt šādu kultūrpolitikas mērķu sasniegšanu?					
		Ļoti būtiski	Drīzāk būtiski	Drīzāk nav būtiski	Nemaz nav būtiski	Grūti pateikt/NA
01	Tradicionālās kultūras attīstības veicināšana	1	2	3	4	5
02	Starptautisko sakaru attīstīšana	1	2	3	4	5
03	Latvijas kultūras un mākslas popularizēšana pasaulē	1	2	3	4	5
04	Izglītības iegūšana un profesionālās kvalifikācijas paaugstināšana	1	2	3	4	5
05	Kultūras atjaunotnes un mākslas jaunrades procesu veicināšana	1	2	3	4	5
06	Kultūras un mākslas procesa daudzveidības veicināšana	1	2	3	4	5
07	Radošo projektu kultūras jomā veicināšana	1	2	3	4	5
08	Pētniecisko projektu kultūras jomā veicināšana	1	2	3	4	5
09	Kultūras vērtību saglabāšana	1	2	3	4	5
10	Kultūras vērtību izplatīšana, to pieejamības veicināšana plašai sabiedrībai	1	2	3	4	5

	Nobeigumā daži jautājumi personīgi par Jums.		
D1	Cik Jums ir gadu?		

D2	Dzimums.	Vīrietis Sieviete	1 2
----	----------	----------------------	--------

D3	Kādā ir Jūsu izglītība?	Sākumskolas vai nepabeigta pamatizglītība Pamatizglītība Vidējā izglītība Profesionālā vidējā izglītība Nepabeigta augstākā izglītība Augstākā izglītība	1 2 3 4 5 6
----	-------------------------	---	----------------------------

D4	Kādā valodā Jūs ikdienā runājat savā ģimenē?	Latviešu Krievu Cita	1 2 3
----	--	----------------------------	-------------

D5	Kāda ir Jūsu pamatnodarbošanās?	Pašnodarbināts/ individuālais darbs	1
		Uzņēmējs, augstākā līmeņa vadītājs (piem., direktors)	2
		Vidējā un zemākā līmeņa vadītājs	3
		Speciālists/ ierēdnis/ kalpotājs (nestrādā fizisku darbu)	4
		Fiziskā darba strādnieks	5
		Mājsaimniece (nestrādā algotu darbu)	6
		Pensionārs	7
		Skolnieks, students	8
		Bezdarbnieks	9
		Cits (precizēt):	10
D6	Kurā pilsētā vai novadā atrodas Jūsu pastāvīgā dzīvesvieta?	 (pilsēta, novads)	
K	Tas bija anketas pēdējais jautājums, bet, ja Jums ir vēl kādas piebildes vai ieteikumi par pētījuma tēmu, ierakstiet šeit:		
			

Paldies par atsaucību!

10.3. Interviju un fokusgrupu diskusiju tehniskā informācija

Mērķa grupas:	Ekspertu padziļinātās intervijas: VKKF administrācija, VKKF padomes locekļi, VKKF nozaru eksperti, VKKF reģionālo mērķprogrammu eksperti, nacionālā un vietējā līmeņa kultūrpolicies veidotāji Fokusgrupu diskusijas: kultūras un mākslas nozaru pārstāvji (valsts, pašvaldību, NVO sektora pārstāvji, individuālie mākslinieki), reģionu kultūras un mākslas dzīves organizācijā ieinteresētās personas (valsts, pašvaldību, NVO sektora pārstāvji)
Informantu skaits:	Ekspertu padziļinātās intervijas: 40 informanti Fokusgrupu diskusijas: 98 informanti
Lauka darba norises laiks:	Ekspertu padziļinātās intervijas: 2015. gada 2. oktobris – 23. novembris Fokusgrupu diskusijas: 2015. gada 1. oktobris – 23. oktobris

10.4. Interviju un fokusgrupu diskusiju informantu saraksts

Nr.p.k.	Vārds, Uzvārds	Institūcija un/vai amats	Datums	Dalības veids
1	Dace Melbārde	LR Kultūras ministrijas kultūras ministre. VKKF padomes locekle	07.10.2015.	Intervija
2	Sandis Voldiņš	LR Kultūras ministrijas valsts sekretārs	28.09.2015.	Intervija
3	Jolanta Treile	LR Kultūras ministrijas Kultūrpolicies departamenta direktore	18.09.2015.	Intervija
4	Baiba Zakevica	LR Kultūras ministrijas Valsts sekretāra vietniece attīstības un finanšu jautājumos	05.10.2015.	Intervija
5	Dace Vilsone	LR Kultūras ministrijas Valsts sekretāra vietniece kultūrpolicies jautājumos	22.10.2015.	Intervija
6	Dita Rietuma	Nacionālais Kino centrs, vadītāja	17.09.2015.	Intervija
7	Andris Vilks	Latvijas Nacionālā bibliotēka, direktors	24.09.2015.	Intervija
8	Jānis Garjāns	Kultūras ministrijas Kultūrpolicies departamenta Muzeju nodaļas vadītājs	21.09.2015.	Intervija
9	Signe Pujāte	Latvijas Nacionālais kultūras centrs, direktore	17.09.2015.	Intervija
10	Dace Jurka	VKKF padomes locekle, Nacionālās kultūras padomes pārstāve	06.11.2015.	Intervija
11	Ieva Struka	VKKF padomes locekle, Latvijas Nacionālā teātra Direktora palīdze repertuāra jautājumos	23.09.2015.	Intervija
12	Edgars Vērpe	VKKF direktors	18.09.2015.	Intervija
13	Linda Karlina	VKKF direktora vietniece	18.09.2015.	Intervija
14	Vita Vilka	VKKF Kultūras mantojuma nozares, Dizaina un arhitektūras nozares un ziedojumu projektu kuratore	09.10.2015.	Intervija
15	Jana Vērdiņa	VKKF Tradicionālās kultūras nozares un Filmu mākslas nozares kuratore	09.10.2015.	Intervija
16	Santa Zirne	VKKF Mūzikas un dejas mākslas nozares un Starpdisciplināro projektu kuratore	09.10.2015.	Intervija
17	Zane Kreicberga	VKKF padomes priekšsēdētāja, Teātra mākslas nozares ekspertu komisijas priekšsēdētāja, Latvijas Jaunā teātra institūta projektu vadītāja	17.10.2015.	Intervija

Nr.p.k.	Vārds, Uzvārds	Institūcija un/vai amats	Datums	Dalības veids
18	Jānis Siliņš	VKKF Teātra mākslas nozares eksperts. LKA Eduarda Smilģa Teātra muzejs, vadītājs	09.10.2015.	Intervija
19	Vilnis Kalnaellis	VKKF padomes priekšsēdētājas vietnieks, Filmu mākslas nozares ekspertu komisijas priekšsēdētājs, Filmu studijas "Rija" vadītājs	14.10.2015.	Intervija
20	Dāvis Sīmanis	VKKF Filmu mākslas nozares eksperts. Kinorežisors, montāžas režisors	28.09.2015.	Intervija
21	Kristīne Ābele	VKKF Kultūras mantojuma nozares ekspertu komisijas priekšsēdētāja. Valsts Kultūras pieminekļa aizsardzības inspekcija, Klientu un dokumentu pārvaldības daļas vadītāja	07.10.2015.	Intervija
22	Jānis Kalnačs	VKKF Kultūras mantojuma nozares eksperts. Vidzemes augstskola, profesors, mākslas zinātnieks	12.10.2015.	Intervija
23	Arno Jundze	VKKF Literatūras nozares eksperts. Latvijas Rakstnieku savienība, priekšsēdētājs	08.10.2015.	Intervija
24	Jānis Puriņš	VKKF Mūzikas un dejas mākslas nozares ekspertu komisijas priekšsēdētājs. Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas profesors	26.10.2015.	Intervija
25	Elita Bukovska	VKKF Mūzikas un dejas mākslas nozares eksperte. LNO, operas baleta administratore, horeogrāfe	07.10.2015.	Intervija
26	Ilze Martinsone	VKKF Dizaina un arhitektūras nozares ekspertu komisijas priekšsēdētāja. Latvijas Arhitektūras muzeja vadītāja	09.10.2015.	Intervija
27	Brigita Bula	VKKF Dizaina un arhitektūras nozares eksperte. Arhitekta	27.10.2015.	Intervija
28	Ruta Cibule	VKKF Tradicionālās kultūras nozares ekspertu komisijas priekšsēdētāja. Balvu Centrālā bibliotēka, direktore	03.11.2015.	Intervija
29	Signe Pucena	VKKF eksperte Tradicionālajā nozarē, reģionu kultūras programmās. Biedrības "Starpnozaru mākslas grupa SERDE" vadītāja	23.10.2015.	Intervija
30	Artjoms Maļins	VKKF eksperts kultūras mantojuma nozarē. Daugavpils pilsētas domes Attīstības departamenta Projektu nodaļas eksperts projektu jautājumos	23.11.2015.	Intervija
31	Agrita Ozola	VKKF eksperte kultūras mantojuma nozarē, reģionu kultūras programmā. Tukuma muzeja direktore	28.10.2015.	Intervija
32	Juris Zviedrāns	VKKF eksperts kultūras mantojuma nozarē. Latvijas Piļu un muižu asociācija, Valdes priekšsēdētāja vietnieks /Viceprezidents. Tāšu muižas fonda vadītājs	09.10.2015.	Intervija
33	Ieva Vītola	VKKF Vidzemes kultūras programmas koordinatore	02.10.2015.	Intervija

Nr.p.k.	Vārds, Uzvārds	Institūcija un/vai amats	Datums	Dalības veids
34	Eleonora Kleščinska	Daugavpils pilsētas domes Kultūras pārvaldes vadītāja	23.11.2015.	Intervija
35	Ilona Asare	"Cēsu kultūras un tūrisma centrs", direktora vietniece kultūras un attīstības jautājumos	04.11.2015.	Intervija
36	Baiba Šmite	Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments, Kultūras pārvaldes priekšniece, departamenta direktora vietniece	05.11.2015.	Intervija
37	Olavi Laido	Igaunijas Kultūrkapitāla fonda direktors	30.10.2015.	Intervija
38	Helī Hirša (Heli Hirsh)	Zviedrijas Kultūras padomes starptautisko attiecību vadītāja	02.11.2015.	Intervija
39	Jespers Smeds Jensens (Jesper Smed Jensen)	Dānijas Mākslas fonda padomes sekretārs	09.11.2015.	Intervija
40	Alastairs Evans (Alastair Evans)	"Radošā Skotija" informācijas un analīzes nodaļas vadītājs	13.11.2015.	Intervija
41	Anna Putniņa	"Teātris TT", producete	18.09.2015.	Fokusgrupa
42	Dace Liepniece	Teātra studija "Haritas", režisore	18.09.2015.	Fokusgrupa
43	Indra Rubene	"Dailes teātris", Mārketinga un komunikācijas direktore	18.09.2015.	Fokusgrupa
44	Herberts Laukšteins	"Liepājas teātris", direktors	18.09.2015.	Fokusgrupa
45	Oļegs Šapoņikovs	"Daugavpils teātris", valdes priekšsēdētājs	18.09.2015.	Fokusgrupa
46	Daiga Šiliņa	LTDS priekšsēdētāja, aktrise	18.09.2015.	Fokusgrupa
47	Monta Kononova	LKA "Radošās darbības centrs", vadītāja	18.09.2015.	Fokusgrupa
48	Līga Ulberte	Teātra pētniece, kritiķe	18.09.2015.	Fokusgrupa
49	Zane Onckule	KIM?, programmas direktore	01.10.2015.	Fokusgrupa
50	Diāna Popova	LLMC, projektu vadītāja	01.10.2015.	Fokusgrupa
51	Gints Gabrāns	individuāls mākslinieks	01.10.2015.	Fokusgrupa
52	Guna Millersone	Talsu Mākslinieku grupas vadītāja	01.10.2015.	Fokusgrupa
53	Astrīda Riņķe	Galerija "Alma", vadītāja	01.10.2015.	Fokusgrupa
54	Karlīne Cercina	Galerija "Laipa" (Valmiera), vadītāja	01.10.2015.	Fokusgrupa
55	Elīna Gaitjukeviča	Horeogrāfe. Deju studija RITMS, vadītāja. Laikmetīgās dejas projekts "Dejas anatomija"	08.10.2015.	Fokusgrupa
56	Lita Beiris	Starptautiskais Baltijas Baleta festivāls, direktore	08.10.2015.	Fokusgrupa
57	Solvita Sējāne	Mūzikas izdevniecība SIA "Musica Baltica", direktore	08.10.2015.	Fokusgrupa
58	Indra Riše	komponiste	08.10.2015.	Fokusgrupa
59	Inga Bērziņa	džeza mūziķe	08.10.2015.	Fokusgrupa
60	Timurs Tomsons	Sinfonietta Rīga, izpilddirektors	08.10.2015.	Fokusgrupa

Nr.p.k.	Vārds, Uzvārds	Institūcija un/vai amats	Datums	Dalības veids
61	Reinis Druvietis	SIA "Make Art", producers. LNSO, producers	08.10.2015.	Fokusgrupa
62	Inese Zagorska	Vidzemes koncertzāles "Cēsis", direktore	08.10.2015.	Fokusgrupa
63	Māris Bērziņš	rakstnieks, dramaturgs	09.10.2015.	Fokusgrupa
64	Inga Žolude	rakstniece, prozaiķe	09.10.2015.	Fokusgrupa
65	Dace Pugača	Latvijas Grāmatizdevēju asociācija, valdes locekle	09.10.2015.	Fokusgrupa
66	Sandra Ratniece	Biedrība "Aicinājums". LRS valdes locekle. Literatūrzinātniece	09.10.2015.	Fokusgrupa
67	Osvalds Zebris	Literatūras un publicistikas žurnāls "Domuzīmes", satura redaktors	09.10.2015.	Fokusgrupa
68	Māris Rungulis	Žurnāls "Zīlīte un ezis", rakstnieks	09.10.2015.	Fokusgrupa
69	Dace Sparāne-Freimane	Latvijas Grāmatizdevēju asociācija, valdes locekle. "Dienas Grāmata" izdevniecības direktore un galvenā redaktore	09.10.2015.	Fokusgrupa
70	Renāte Punka	"Jāņa Rozes apgāds", direktore. Latvijas Grāmatizdevēju asociācija, valdes priekšsēdētāja	09.10.2015.	Fokusgrupa
71	Alīse Nīgale	Izdevniecība "Liels un mazs", direktore	09.10.2015.	Fokusgrupa
72	Elvita Ruka	producente, scenāriste	09.10.2015.	Fokusgrupa
73	Antra Cilinska	režisore, scenāriste, montāžas režisore, producente. LKA, lektore	09.10.2015.	Fokusgrupa
74	Marta Bite	"Ego media" producenta palīgs. NKC, producente	09.10.2015.	Fokusgrupa
75	Daiga Livčāne	Producente. LKA, vieslektore	09.10.2015.	Fokusgrupa
76	Ieva Rozentāle	LTV kultūras redakcijas vadītāja	09.10.2015.	Fokusgrupa
77	Sonora Broka	Rīgas Starptautiskais kino festivāls, direktore	09.10.2015.	Fokusgrupa
78	Zane Balčus	Latvijas Kultūras Akadēmijas Rīgas Kino muzejs, vadītāja	09.10.2015.	Fokusgrupa
79	Māris Prombergs	"Kino Bize", vadītājs	09.10.2015.	Fokusgrupa
80	Kristīne Matīsa	NKC, Vecākā referente	09.10.2015.	Fokusgrupa
81	Indra Saulesleja	Latvijas Restauratoru biedrība, tekstiliju restauratore	15.10.2015.	Fokusgrupa
82	Ingrīda Līga Virse	Latvijas Nacionālais Vēstures muzejs, arheoloģijas departamenta pētniece	15.10.2015.	Fokusgrupa
83	Ineta Zelča Sīmansone	"Creative Museum", projektu vadītāja un konsultante. Muzeoloģe	15.10.2015.	Fokusgrupa
84	Faimja Turlaja	Biedrība "Es Latgalei", prezidente. Latvijas piļu un muižu asociācijas biedre	15.10.2015.	Fokusgrupa
85	Pēteris Blūms	Arhitekts un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas pārstāvis	15.10.2015.	Fokusgrupa
86	Elita Grosmane	LMA Mākslas vēstures institūts, vadošā pētniece	15.10.2015.	Fokusgrupa
87	Andrejs Vasks	Vēsturnieks, arheologs. Latvijas Arheologu biedrības biedrs. LU	15.10.2015.	Fokusgrupa

Nr.p.k.	Vārds, Uzvārds	Institūcija un/vai amats	Datums	Dalības veids
		Vēstures un filozofijas fakultātes profesors		
88	Anita Vaivade	LKA docente, pētniece	15.10.2015.	Fokusgrupa
89	Aīda Rancāne	Latvijas Folkloras biedrība, pētniecības projektu vadītāja	15.10.2015.	Fokusgrupa
90	Andris Slišāns	Nemateriālās kultūras mantojuma centrs "UPĪTE", vadītājs	15.10.2015.	Fokusgrupa
91	Andris Kapusts	Latvijas folkloras biedrība, valdes priekšsēdētājs	15.10.2015.	Fokusgrupa
92	Evija Zerņevica	Rīgas pilsētas kultūras pārvaldes kultūras un tautas mākslas centrs "Ritums", projektu vadītāja	15.10.2015.	Fokusgrupa
93	Ilmārs Pumpurs	"Skaņu māja", projektu vadītājs. LNKC Instrumentālās tautas mūzikas eksperts	15.10.2015.	Fokusgrupa
94	Inese Roze	Tradicionālās kultūras iniciatīvu centrs "KasTe", vadītāja (Cēsis)	15.10.2015.	Fokusgrupa
95	Juris Zalāns	Kultūras menedžmenta centrs "Lauska", vadītājs	15.10.2015.	Fokusgrupa
96	Ieva Ernštreite	Līvu (Lībiešu) Savienība, direktore	15.10.2015.	Fokusgrupa
97	Gita Lancere	LNKC Folkloras eksperte	15.10.2015.	Fokusgrupa
98	Dagmāra Priberga	Rīgas Kultūras un tautas mākslas centra "Ritums" Tautas lietišķās mākslas studija "Bārbele", vadītāja	15.10.2015.	Fokusgrupa
99	Ilze Apsiņa	Pasaules mūzikas festivāls "Porta", direktore	15.10.2015.	Fokusgrupa
100	Sandra Lipska	"Skaņu māja", biedrības valdes priekšsēdētāja	15.10.2015.	Fokusgrupa
101	Andra Irbīte	Latvijas Dizaineru savienība, valdes locekle	22.10.2015.	Fokusgrupa
102	Juris Poga	Latvijas Arhitektu savienība, valdes priekšsēdētājs	22.10.2015.	Fokusgrupa
103	Gunita Kuļikovska	Laikmetīgās arhitektūras informācijas centrs	22.10.2015.	Fokusgrupa
104	Inese Baranovska	Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejs, vadītāja	22.10.2015.	Fokusgrupa
105	Daina Vītoliņa	Dizaina Informācijas centrs, vadītāja	22.10.2015.	Fokusgrupa
106	Evelīna Ozola	Forum of Latvian Design, redaktore	22.10.2015.	Fokusgrupa
107	Ingūna Elere	Asociētā profesore Latvijas Mākslas akadēmijas Dizaina nodaļā. Dizaina birojs "H2E", mākslinieciskā direktore	22.10.2015.	Fokusgrupa
108	Atis Egliņš – Eglītis	Liepājas Kultūras pārvalde, Starptautisko sakaru un kultūrpoltikas projektu vadītājs	25.09.2015.	Fokusgrupa
109	Dace Reinkopa	Kuldīgas novada pašvaldība, Kultūras nodaļas vadītāja	25.09.2015.	Fokusgrupa
110	Dace Bumbiere	Kuldīgas novada muzejs, direktore	25.09.2015.	Fokusgrupa
111	Sanita Tilgale	Kuldīgas galvenā bibliotēka, direktora vietniece	25.09.2015.	Fokusgrupa
112	Terēza Strauta	Kuldīgas deļotāju biedrība, vadītāja	25.09.2015.	Fokusgrupa

Nr.p.k.	Vārds, Uzvārds	Institūcija un/vai amats	Datums	Dalības veids
113	Vēsma Krūmiņa	Saldus mākslas skola, direktore	25.09.2015.	Fokusgrupa
114	Dace Martinova	Biedrība "Etniskās kultūras centrs Suti", vadītāja	25.09.2015.	Fokusgrupa
115	Egons Kliasmets	Gulbenes kultūras centrs, direktors	02.10.2015.	Fokusgrupa
116	Toms Upners	Valmieras Kultūras centrs, direktors	02.10.2015.	Fokusgrupa
117	Līga Stebere	Burtnieku novada Valmieras pagasta kultūras nams, vadītāja	02.10.2015.	Fokusgrupa
118	Imelda Saulīte	Madonas novada bibliotēka, direktore	02.10.2015.	Fokusgrupa
119	Līvija Zepa	Madonas novadpētniecības un mākslas muzejs, direktore	02.10.2015.	Fokusgrupa
120	Inguna Ozola	Valmieras mākslas vidusskola, direktora vietniece izglītības jomā	02.10.2015.	Fokusgrupa
121	Normunds Cercins	"Vidzemes mākslas telpa" SIA	02.10.2015.	Fokusgrupa
122	Solveiga Boicova	Vidzemes kultūras un mākslas biedrība "Haritas"	02.10.2015.	Fokusgrupa
123	Edīte Siļķēna	Gulbenes novada domes Izglītības, kultūras un sporta nodaļas vecākā konsultante	02.10.2015.	Fokusgrupa
124	Maija Brēķe	Rēzeknes Kultūras un tūrisma aģentūra, vadītājas vietniece	16.10.2015.	Fokusgrupa
125	Inga Drele	Biedrība "ESTO", valdes locekle	16.10.2015.	Fokusgrupa
126	Edīte Husare	Biedrība "Latgolys Studentu centrs", projektu vadītāja	16.10.2015.	Fokusgrupa
127	Guntis Rasims	Biedrība "Latgales producentu grupa", valdes priekšsēdētājs	16.10.2015.	Fokusgrupa
128	Ilona Rupaine	SIA "Austrumlatvijas koncertzāle GORS", Mākslinieciskās un pasākumu nodaļas vadītāja	16.10.2015.	Fokusgrupa
129	Ināra Groce	Žurnāls "A12", galvenā redaktore	16.10.2015.	Fokusgrupa
130	Lolita Greitāne	Ludzas Mūzikas un mākslas skola, direktore	16.10.2015.	Fokusgrupa
131	Evita Podoļeca	Ludzas Mūzikas un mākslas skola, direktores vietniece	16.10.2015.	Fokusgrupa
132	Sandra Mežore	J.Ivanova Rēzeknes mūzikas vidusskola, direktore	16.10.2015.	Fokusgrupa
133	Baiba Stalidzāne	Jēkabpils pilsētas pašvaldības Kultūras pārvalde, direktores vietnieces p.i.	23.10.2015.	Fokusgrupa
134	Sandis Kalniņš	Jelgavas pilsētas pašvaldības iestāde "Kultūra", projektu vadītājs	23.10.2015.	Fokusgrupa
135	Ella Jerofejeva	Jelgavas novada sporta un kultūras projektu vadītāja	23.10.2015.	Fokusgrupa
136	Uldis Timma	Zemgales Kultūras studija, vadītājs	23.10.2015.	Fokusgrupa
137	Lāsma Zariņa	Jelgavas zinātniskā bibliotēka, direktore	23.10.2015.	Fokusgrupa
138	Anda Stankeviča	Jelgavas mākslas skola, direktore	23.10.2015.	Fokusgrupa

10.5. Interviju ceļveži

Nacionālā līmeņa kultūrpolicies veidotāju intervijas

Ievads	Iepazīstināšana ar intervētāju, pētniekiem un pētījuma mērķiem. Informācija par intervijas gaitu, ieraksta nepieciešamību un konfidencialitāti, datu izmantošanas noteikumiem.
Respondenta līdzšinējā pieredze kultūras jomā un saikne ar VKKF; VKKF darbības kopējs novērtējums	Lūdzu, īsi raksturojiet savu pieredzi kultūras nozarē un pašreizējo ieņemamo amatu, kā arī iespējamo saistību ar VKKF darbību. Kā jūs raksturotu, kādas ir galvenās problēmas VKKF pašreizējā darbībā?
Pastāvošā kultūras finansēšana Latvijā: vispārējs novērtējums, problēmas, iespējamie risinājumi	<u>Kultūras finansēšanas modelis.</u> Kā Jūs kopumā vērtējat kultūras finansēšanas sistēmu Latvijā: atbildību sadalījumu starp KM un tās pakļautības iestādēm, VKKF, pašvaldībām, citiem finansējuma avotiem? Kādas ir galvenās problēmas? Vai procentuālais īpatsvars katram finansējuma avotam ir optimāls? <u>Kultūras/mākslas nozarēm pieejamie finansējuma avoti.</u> Vai ir kādas nozares/prioritātes u.tml., kur notiek finansējuma dublēšanās? Vai, jūsuprāt, katra avota finansējums ir mērķtiecīgi novirzīts vai arī būtu nepieciešama pārdale/ izmaiņas? Vai kultūras jomā ir kādi neizmantoti/pilnvērtīgi neizmantoti finansējuma avoti? <u>Pieejamais finansējums dažādām pozīcijām.</u> Kāda veida (infrastruktūras, atalgojums, projektu finansējums, u.c.) finansiālais atbalsts nozarē pieejams un vai ir ierobežojumi noteiktu pozīciju finansējumam no dažādiem avotiem dažādām juridiskām personām? <u>VKKF loma.</u> Kāda ir VKKF šī brīža loma kultūras/mākslas nozares finansiālā atbalsta nodrošināšanā? Vai un kas par to liecina, ka VKKF pilda savus mērķus un uzdevumus? Vai, jūsuprāt, ir iespējams papildināt VKKF finansējuma apjomu un no kādiem avotiem?
Kultūras finansējuma vispār un VKKF darbības atbilstība valsts kultūrpolicy	<u>Valsts finansējums vs valsts kultūrpolicy.</u> – Kā valsts finansējums (ņemot vērā dažādus valsts finansējuma avotus) kultūrā kopumā atbilst valsts kultūrpolicies pamatnostādnes definētajiem mērķiem un iedzīvotāju vajadzībām? – Kādā mērā valsts un pašvaldību finansējums nodrošina “minimālā kultūras pakalpojuma groza” izpildi? <u>Līdzvērtīga vajadzību nodrošināšana.</u> – Vai ir atsevišķas kultūras nozares un spēlētāji, kuru vajadzības ir definētas kultūrpolicy, bet netiek nodrošinātas? – Vai ir atsevišķas juridiskas formas kultūras jomas spēlētāji, kuru vajadzības netiek nodrošinātas ne no viena finansējuma avota (valsts, pašvaldību, NVO, SIA, individuāli mākslinieki)? – Vai ir noteikta veida pozīcijas, kurām finansiālais atbalsts kādā nozarē nav pieejams (infrastruktūra, atalgojums, projektu finansējums, u.c.)? <u>VKKF vs valsts kultūrpolicy.</u> – Vai un kā VKKF nodrošina finansējuma piešķiruma atbilstību/piekritību valsts un pašvaldību kultūrpolicies mērķiem, kā arī paša VKKF mērķiem un stratēģiskajām prioritātēm?
VKKF projektu konkursi, dalījums nozarēs un mērķprogrammās	<u>VKKF dalījums nozarēs.</u> – Vai esošais dalījums nozarēs ir pamatots un efektīvs? Vai kādas nozares vajadzības netiek nodrošinātas? Vai kādas nozares vajadzības netiek nodrošinātas? Vai netiek finansēts kaut kas, ko nevajadzētu finansēt? – Kādas ir priekšrocības un trūkumi modelim, kur projektu konkursi sadalīti atsevišķās nozarēs? – Kā vērtējat dalījumu kārtējos projektu konkursos un mērķprogrammās? Kādi ir galvenie ieguvumi šādam dalījumam? Vai tiek līdzsvaroti nodrošinātas visu iedzīvotāju vajadzības (tostarp reģionos)? – Vai finansiālajam atbalstam dažādās nozarēs ir jābūt vienādam, lai sasniegtu VKKF mērķi: veicināt līdzsvarotu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras

	mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām?
VKKF projektu vērtēšana un administrēšana.	Kā jūs kopumā vērtējat finansējuma piešķiršanas kārtību projektiem: gan administratīvo kārtību, gan projektu vērtēšanu? Vai ir skaidri definēti galvenie argumenti, kritēriji, kuros tiek balstīti ekspertu lēmumi par finansējuma piešķirumu katrā nozarē?
Nākotnes attīstības scenāriji, jauns modelis	Kādi ir priekšlikumi turpmākai VKKF darbībai? Vai kādā darbības jomā būtu kaut kas jāmaina: – VKKF darbības modelis kopumā; – Finansiālais apjoms un sadalījums starp nozarēm un mērķprogrammām; – Administratīvi aspekti; – Projektu vērtēšana.

Vietējā līmeņa kultūrpolitikas veidotāju intervijas

Ievads	Iepazīstināšana ar intervētāju, pētniekiem un pētījuma mērķiem. Informācija par intervijas gaitu, ieraksta nepieciešamību un konfidencialitāti, datu izmantošanas noteikumiem.
Respondenta līdzšinējā pieredze pašvaldībā un kultūras jomā	Lūdzu, īsi raksturojiet savu pieredzi pašvaldībā un pašreizējo ieņemamo amatu, kā arī saistību ar kultūras finansēšanu. Kā jūs raksturotu, kādas ir galvenās problēmas Jūsu pašvaldībā kultūras nozarē?
Pastāvošā kultūras finansēšana Latvijā: vispārējs novērtējums, problēmas, iespējamie risinājumi	<u>Kultūras finansēšanas modelis kopumā.</u> Kā Jūs kopumā vērtējat kultūras finansēšanas sistēmu Latvijā: atbildību sadalījumu starp KM un tās pakļautības iestādēm, VKKF, pašvaldībām, citiem finansējuma avotiem? Vai atbildības sadalījums ir skaidrs? Kādas ir galvenās problēmas? Vai procentuālais īpatsvars katram finansējuma avotam ir optimāls? <u>Pašvaldību loma kultūras finansēšanā.</u> Likuma "Par pašvaldībām" 15. pants 5. punkts nosaka, ka pašvaldībām ir autonomā funkcija rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību (organizatoriska un finansiāla palīdzība kultūras iestādēm un pasākumiem, atbalsts kultūras pieminekļu saglabāšanai u.c.). Kā Jūs to saprotat? Kāda ir pašvaldības funkcija kultūras jomā? <u>Minimālais kultūras pakalpojuma grozs.</u> Valsts kultūrpolitikas pamatnostādnes, kā arī Reģionālās politikas pamatnostādnes ietver "minimālo kultūras pakalpojuma grozu". Vai šis iedalījums atbilst reālajai situācijai? Vai tas sakārto kultūrpolitiku reģionālā līmenī? Kādā mērā valsts un pašvaldību finansējums nodrošina "minimālā kultūras pakalpojuma groza" izpildi? <u>VKKF loma.</u> Kāda ir VKKF šī brīža loma kultūras/mākslas nozares finansiālā atbalsta nodrošināšanā reģionos un Jūsu pašvaldībā?
Konkrētās pašvaldības loma kultūras finansēšanā.	<u>Pārvaldība</u> Kurš Jūsu pašvaldībā atbild par kultūras nozari? Kāda ir pārvaldība un lēmumu pieņemšana? Kāda ir noteikta kārtība, kam piešķirt naudu (vai ir kultūras attīstības programma; vai ir budžeta piešķirumi, kā tie tiek apstiprināti; vai ir projektu konkurss vai ārpusbudžeta piešķirumi). Vai ir citi mehānismi, kā pašvaldība atbalsta kultūras procesus? <u>Mērķi un prioritātes un galvenie spēlētāji</u> Kādi ir Jūsu pašvaldības mērķi kultūras nozares finansēšanā? Kādas ir prioritātes? Kādas ir proporcijas starp profesionālo un amatiermākslu? Kādas mākslas/kultūras nozares ir Jūsu pašvaldības uzmanības lokā? Kādas nav? Kādas ir lielākās organizācijas, kas tiek finansētas no pašvaldības budžeta? Nosauciet galvenās profesionālās mākslas norises/institūcijas pašvaldībā. Vai līdzfinansējat profesionālās mākslas norises, kas tiek atvestas uz Jūsu pašvaldību no citurienes? Kāds ir Jūsu pašvaldības kultūras organizāciju juridiskais statuss? Kura veida spēlētāji dominē? Vai ir ierobežojumi noteiktu pozīciju finansējumam no dažādiem avotiem

	dažādām juridiskām personām? <u>Kultūras/mākslas nozarēm pieejamie finansējuma avoti.</u> Vai kultūras un mākslas norisēm/institūcijām Jūsu pašvaldībā ir citi finansējuma avoti? Kādi? Vai ir kādas nozares/prioritātes u.tml., kur notiek finansējuma dublēšanās? Vai, jūsuprāt, katra avota finansējums ir mērķtiecīgi novirzīts vai arī būtu nepieciešama pārdale/izmaiņas? Vai kultūras jomā ir kādi neizmantoti/pilnvērtīgi neizmantoti finansējuma avoti? <u>Pieejamais finansējums dažādām pozīcijām.</u> Kāda veida (infrastruktūras, atalgojums, projektu finansējums, u.c.) finansiālais atbalsts nozarē pieejams?
Nākotnes attīstības scenāriji	Kādi ir priekšlikumi kultūras nozares pārraudzībai un finansēšanai reģionos un pašvaldībās? Vai kaut kas būtu jāmaina valsts vai pašvaldību politikā?

VKKF administrācijas, VKKF padomes locekļu, VKKF nozaru ekspertu intervijas

Ievads	Iepazīstināšana ar intervētāju, pētniekiem un pētījuma mērķiem. Informācija par intervijas gaitu, ieraksta nepieciešamību un konfidencialitāti, datu izmantošanas noteikumiem.
Respondenta saikne ar VKKF un VKKF darbības kopējs novērtējums	Lūdzu, īsi raksturojiet savu pieredzi un saistību ar VKKF darbību. Kādas ir trīs galvenās problēmas jūsu darbā / pienākumu veikšanā saistībā ar VKKF? Kādas ir galvenās problēmas VKKF pašreizējā darbībā?
Pastāvošā kultūras finansēšana Latvijā: vispārējs novērtējums, problēmas, iespējamie risinājumi	<u>Kultūras finansēšanas modelis.</u> Kā Jūs kopumā vērtējat kultūras finansēšanas sistēmu Latvijā: atbildību sadalījumu starp KM un tās pakļautības iestādēm, VKKF, pašvaldībām, citiem finansējuma avotiem? Kādas ir galvenās problēmas? Vai procentuālais īpatsvars katram finansējuma avotam ir optimāls? <u>Kultūras/mākslas nozarēm pieejamie finansējuma avoti.</u> Vai ir kādas nozares/prioritātes u.tml., kur notiek finansējuma dublēšanās? Vai, jūsuprāt, katra avota finansējums ir mērķtiecīgi novirzīts vai arī būtu nepieciešama pārdale/izmaiņas? Vai kultūras jomā ir kādi neizmantoti/pilnvērtīgi neizmantoti finansējuma avoti? <u>Pieejamais finansējums dažādām pozīcijām.</u> Kāda veida (infrastruktūras, atalgojums, projektu finansējums, u.c.) finansiālais atbalsts nozarē pieejams un vai ir ierobežojumi noteiktu pozīciju finansējumam no dažādiem avotiem dažādām juridiskām personām? <u>VKKF loma.</u> Kāda ir VKKF šī brīža loma kultūras/mākslas nozares finansiālā atbalsta nodrošināšanā? Vai un kas par to liecina, ka VKKF pilda savus mērķus un uzdevumus? Vai, jūsuprāt, ir iespējams papildināt VKKF finansējuma apjomu un no kādiem avotiem?
Kultūras finansējuma vispār un VKKF darbības atbilstība valsts kultūrpolitikai	<u>Valsts finansējums vs valsts kultūrpolitika.</u> Kā valsts finansējums (ņemot vērā dažādus valsts finansējuma avotus) kultūrā kopumā atbilst valsts kultūrpolitikas pamatnostādnēs definētajiem mērķiem un iedzīvotāju vajadzībām? <u>Līdzvērtīga vajadzību nodrošināšana.</u> – Vai ir atsevišķas kultūras nozares un spēlētāji, kuru vajadzības ir definētas kultūrpolitikā, bet netiek nodrošinātas? – Vai ir atsevišķas juridiskas formas kultūras jomas spēlētāji, kuru vajadzības netiek nodrošinātas ne no viena finansējuma avota (valsts, pašvaldību, NVO, SIA, individuāli mākslinieki)? – Vai ir noteikta veida pozīcijas, kurām finansiālais atbalsts kādā nozarē nav pieejams (infrastruktūra, atalgojums, projektu finansējums, u.c.)? <u>VKKF vs valsts kultūrpolitika.</u> – Kādā veidā VKKF mērķi un darbība tiek saskaņoti ar valsts kultūrpolitiku? – Vai un kā, pieņemot lēmumu par finansējuma piešķirumu, tiek nodrošināta lēmuma atbilstība VKKF mērķiem, darbības virzieniem un atbilstība valsts kultūrpolitikas pamatnostādnēm? – Vai tiek vērtēti sasniegtie rezultāti un to atbilstība valsts kultūrpolitikai?
VKKF projektu konkursi, dalījums nozarēs un	<u>VKKF dalījums nozarēs.</u> – Kāds ir galvenais VKKF finansējuma mērķis katrā nozarē? Vai esošais dalījums nozarēs ir

mērķprogrammās	pamatots un efektīvs? Vai kādas nozares vajadzības netiek nodrošinātas? Vai netiek finansēts kaut kas, ko nevajadzētu finansēt? – Kādas ir priekšrocības un trūkumi modelim, kur projektu konkursi sadalīti atsevišķās nozarēs? – Kā vērtējat dalījumu kārtējos projektu konkursos un mērķprogrammās? Vai tas ir saprotams dalījums projektu iesniedzējiem? Kādi ir galvenie ieguvumi šādam dalījumam? Vai tiek līdzsvaroti nodrošinātas visu iedzīvotāju vajadzības (tostarp reģionos)? – Vai finansiālajam atbalstam dažādās nozarēs ir jābūt vienādam, lai sasniegtu VKKF mērķi: veicināt līdzsvarotu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām? <u>Nozaru vajadzības.</u> Kādas ir galvenās kultūras un mākslas nozaru vajadzības, kas atspoguļojas projektu pieteikumos? Vai var konstatēt katras nozares dominējošās vajadzības, kas tiek nodrošinātas ar VKKF finansējuma palīdzību?
VKKF projektu vērtēšana un administrēšana.	<u>Administratīvi aspekti.</u> Kā jūs kopumā vērtējat finansējuma piešķiršanas kārtību projektiem: – konkursu biežums, – komunikācija ar potenciālajiem iesniedzējiem un projektu vadītājiem, vai konkursi sasniedz visus adresātus, tostarp reģionos, – finansējuma proporcionālais apjoms (pieprasītais vs piešķirtais) <u>Projektu vērtēšana.</u> – Kā kopumā vērtējat izveidoto sistēmu projektu vērtēšanai: ekspertu un padomes darbu. – Kādi ir galvenie argumenti, kritēriji, kuros tiek balstīti ekspertu lēmumi par finansējuma piešķirumu katrā nozarē?
Nākotnes attīstības scenāriji, jauns modelis	Kādi ir priekšlikumi turpmākai VKKF darbībai? Vai kādā darbības jomā būtu kaut kas jāmaina: – VKKF darbības modelis kopumā; – Finansiālais apjoms un sadalījums starp nozarēm un mērķprogrammām; – Administratīvi aspekti; – Projektu vērtēšana.

VKKF reģionālo mērķprogrammu ekspertu un programmu koordinātoru intervijas

Ievads	Iepazīstināšana ar intervētāju, pētniekiem un pētījuma mērķiem. Informācija par intervijas gaitu, ieraksta nepieciešamību un konfidencialitāti, datu izmantošanas noteikumiem.
Respondenta saikne ar VKKF un VKKF darbības kopējs novērtējums	Lūdzu, īsi raksturojiet savu pieredzi un saistību ar VKKF darbību. Kādas ir trīs galvenās problēmas jūsu darbā / pienākumu veikšanā saistībā ar VKKF? Kādas ir galvenās problēmas VKKF pašreizējā darbībā?
Pastāvošā kultūras finansēšana Latvijā: vispārējs novērtējums, problēmas, iespējamie risinājumi	<u>Kultūras finansēšanas modelis.</u> Kā Jūs kopumā vērtējat kultūras finansēšanas sistēmu Latvijā: atbildību sadalījumu starp KM un tās pakļautības iestādēm, VKKF, pašvaldībām, citiem finansējuma avotiem? Kādas ir galvenās problēmas? Vai procentuālais īpatsvars katram finansējuma avotam ir optimāls? <u>Kultūras/mākslas nozarēm un projektiem reģionos pieejamie finansējuma avoti.</u> Vai ir kādas nozares/prioritātes u.tml., kur notiek finansējuma dublēšanās? Vai, jūsuprāt, katra avota finansējums ir mērķtiecīgi novirzīts vai arī būtu nepieciešama pārdale/ izmaiņas? Vai kultūras jomā ir kādi neizmantoti/pilnvērtīgi neizmantoti finansējuma avoti? <u>Pieejamais finansējums dažādām pozīcijām.</u> Kāda veida (infrastruktūras, atalgojums, projektu finansējums, u.c.) finansiālais atbalsts reģionos pieejams un vai ir ierobežojumi noteiktu pozīciju finansējumam no dažādiem avotiem dažādām juridiskām personām? <u>VKKF loma.</u> Kāda ir VKKF šī brīža loma kultūras/mākslas nozares finansiālā atbalsta nodrošināšanā reģionos? Vai un kas par to liecina, ka VKKF pilda savus mērķus un uzdevumus?
Kultūras finansējuma	<u>Valsts /pašvaldību finansējums vs valsts kultūrpolitika.</u> Kā valsts/pašvaldību finansējums

vispār un VKKF darbības atbilstība valsts kultūrpolitikai	(ņemot vērā dažādus valsts finansējuma avotus) kultūrā kopumā atbilst valsts kultūrpolitikas pamatnostādnēs un Jūsu reģiona/pašvaldības definētajiem mērķiem un iedzīvotāju vajadzībām? <u>Līdzvērtīga vajadzību nodrošināšana.</u> – Vai ir atsevišķas kultūras nozares un spēlētāji, kuru vajadzības ir definētas kultūrpolitikā, bet netiek nodrošinātas? – Vai ir atsevišķas juridiskas formas kultūras jomas spēlētāji, kuru vajadzības netiek nodrošinātas ne no viena finansējuma avota (valsts, pašvaldību, NVO, SIA, individuāli mākslinieki)? – Vai ir noteikta veida pozīcijas, kurām finansiālais atbalsts kādā nozarē nav pieejams (infrastruktūra, atalgojums, projektu finansējums, u.c.)? <u>VKKF vs valsts/reģiona/pašvaldības kultūrpolitika.</u> – Kādā veidā VKKF mērķi un darbība tiek saskaņoti ar Jūsu reģiona vai pašvaldību kultūrpolitiku, kad tiek izstrādāts nolikums vai pieņemti lēmumi reģionālajā mērķprogrammā? – Vai tiek vērtēti sasniegtie rezultāti un to atbilstība reģiona/pašvaldību kultūrpolitikai?
VKKF projektu konkursi, dalījums nozarēs un mērķprogrammās	<u>VKKF dalījums kārtējos nozaru konkursos, reģionālajās mērķprogrammās un citās programmās, kur var pieteikties pretendenti no reģioniem.</u> – Vai esošais dalījums ir pamatots un efektīvs? Kādas ir priekšrocības un trūkumi šim modelim? Vai netiek finansēts kaut kas, ko nevajadzētu finansēt? – Kā vērtējat dalījumu kārtējos projektu konkursos un mērķprogrammās? Vai tas ir saprotams dalījums projektu iesniedzējiem? Kādi ir galvenie ieguvumi šādam dalījumam? Vai tiek līdzsvaroti nodrošinātas visu iedzīvotāju vajadzības (tostarp reģionos)? – Vai finansiālajam atbalstam dažādos reģionos ir jābūt vienādam, lai sasniegtu VKKF mērķi: veicināt līdzsvarotu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām? <u>Reģionu pretendentu vajadzības.</u> Kādas ir galvenās vajadzības, kas atspoguļojas reģionālo mērķprogrammu projektu pieteikumos? Vai var konstatēt dominējošās vajadzības, kas tiek nodrošinātas ar VKKF finansējuma palīdzību?
VKKF projektu vērtēšana un administrēšana.	<u>Administratīvi aspekti.</u> Kā jūs kopumā vērtējat finansējuma piešķiršanas kārtību projektiem: – konkursu biežums, – komunikācija ar potenciālajiem iesniedzējiem un projektu vadītājiem, vai konkursi sasniedz visus adresātus, tostarp reģionos, – finansējuma proporcionālais apjoms (pieprasītais vs piešķirtais) <u>Projektu vērtēšana.</u> – Kā kopumā vērtējat izveidoto sistēmu projektu vērtēšanai: ekspertu un padomes darbu. – Kādi ir galvenie argumenti, kritēriji, kuros tiek balstīti ekspertu lēmumi par finansējuma piešķirumu katrā nozarē?
Nākotnes attīstības scenāriji, jauns modelis	Kādi ir priekšlikumi turpmākai VKKF darbībai? Vai kādā darbības jomā būtu kaut kas jāmaina: – VKKF darbības modelis kopumā; – Finansiālais apjoms un sadalījums starp nozarēm un mērķprogrammām; – Administratīvi aspekti; – Projektu vērtēšana.

10.6. Fokusgrupu diskusiju ceļveži

Kultūras un mākslas nozaru pārstāvju (valsts, pašvaldību, NVO sektora pārstāvju, individuālo mākslinieku) fokusgrupu diskusijas

levads	Iepazīstināšana ar intervētāju, pētniekiem un pētījuma mērķiem. Informācija par intervijas gaitu, ieraksta nepieciešamību un konfidencialitāti, datu izmantošanas noteikumiem.
Respondenta saikne ar nozari; nozares galveno PROBLĒMU definējums; būtiskākās finansiālās VAJADZĪBAS 20 min	Kāda ir respondenta profesionālā saikne ar X nozari? Kādas ir X nozares galvenās aktuālās problēmas? Kādas ir galvenās nozares finansiālās vajadzības? Cik lielā mērā tās šobrīd tiek/netiek apmierinātas? Kā tās atšķiras nozares iekšējā struktūrā? Kam visvairāk nepieciešams finansējums?
Nozarē pieejamais FINANSĒJUMS; galvenie AVOTI Vai izmanto VKKF 15 min	Kāds ir nozarei pieejamais finansējums? Pietiekams/nepietiekams? Kas ir galvenie finansējuma avoti? [KM budžets (dotācijas, transferti, mērķdotācijas, tostarp KM līdzfinansējums ES projektiem); citu ministriju finansējums; ES struktūrfondu un citu ES fondu un programmu finansējums; citu fondu finansējums; pašvaldību kultūras projektu konkursi un dotācijas...] Ko X nozarē finansē valsts un pašvaldības? Ko citi avoti?
Kas ir galvenie SAŅĒMĒJI, kam pietrūkst finansējums 15 min	Kuriem nozares spēlētājiem pieejami vairāki avoti? Kā tos izmanto? Ko pieejamie finanšu avoti nodrošina (infrastruktūras, atalgojums, projektu finansējums, u.c.)? Cik ielā mērā? Vai šie avoti ir pieejami visiem nozares spēlētājiem? Kādām nozarēm/nozares spēlētājiem valsts un pašvaldību finansējuma nav vai tas ir minimāls?
Kultūras finansējuma vispār un VKKF darbības ATBILSTĪBA valsts kultūrpolitikai 5 min	Vai ir informēti kā X nozares vajadzības definētas kultūrpolitikā? Kā valsts finansējums kultūrā kopumā atbilst valsts kultūrpolitikas pamatnostādņēs definētajiem mērķiem un iedzīvotāju vajadzībām? Vai ir kādas X nozares vajadzības, kas ir definētas kultūrpolitikā, bet netiek nodrošinātas? Ja jā, tad, kuru spēlētāju vajadzības netiek nodrošinātas? Kādas tieši vajadzības netiek nodrošinātas – infrastruktūra, atalgojums, projektu finansējums, u.c.? Vai un kādā veidā VKKF mērķi un darbība tiek/netiek saskaņoti ar valsts kultūrpolitiku?
VKKF projektu konkursi, dalījums nozarēs un mērķprogrammās 15 min	Kā vērtē finansējuma sadalījumu starp nozarēm? Vai finansiālajam atbalstam dažādās nozarēs ir jābūt vienādam? Vai esošais dalījums nozarēs ir pamatots un efektīvs? Vai pastāv kāda būtiskas X nozarei raksturīgas īpatnības finansiālajās vajadzībās un finansējuma saņemšanā? Kāds ir galvenais VKKF finansējuma mērķis X nozarē? Kā vērtē dalījumu kārtējos projektu konkursos un mērķprogrammās? Vai tas ir saprotams dalījums projektu iesniedzējiem? Kādi ir galvenie ieguvumi šādam dalījumam?
VKKF projektu vērtēšana un administrēšana 20 min	<u>Administratīvi aspekti.</u> Kā jūs kopumā vērtējat finansējuma piešķiršanas kārtību projektiem: konkursu biežums, komunikācija ar potenciālajiem iesniedzējiem un projektu vadītājiem, vai konkursi sasniedz visus adresātus, tostarp reģionos, finansējuma proporcionālais apjoms (pieprasītais vs piešķirtais) <u>Projektu vērtēšana.</u> Kā kopumā vērtējat izveidoto sistēmu projektu vērtēšanai: ekspertu un padomes darbu. Kādi ir galvenie argumenti, kritēriji, kuros tiek balstīti ekspertu lēmumi

	par finansējuma piešķirumu katrā nozarē?
Nākotnes attīstības scenāriji, jauns modelis 20 min	Kādi ir priekšlikumi turpmākai VKKF darbībai? Vai kādā darbības jomā būtu kaut kas jāmaina: VKKF darbības modelis kopumā; Finansiālais apjoms un sadalījums starp nozarēm un mērķprogrammām; Administratīvi aspekti; Projektu vērtēšana.

Reģionu kultūras un mākslas dzīvē ieinteresēto pušu pārstāvju fokusgrupu diskusijas

Ievads	Iepazīstināšana ar intervētāju, pētniekiem un pētījuma mērķiem. Informācija par intervijas gaitu, ieraksta nepieciešamību un konfidencialitāti, datu izmantošanas noteikumiem.
Respondenta saikne ar kultūras un mākslas dzīvi; nozares galveno PROBLĒMU definējums; būtiskākās finansiālās VAJADZĪBAS 20 min	Kāda ir respondenta profesionālā saikne ar kultūras un mākslas dzīvi? Kādas ir kultūras jomas galvenās aktuālās problēmas? Kādas ir galvenās kultūras finansiālās vajadzības? Cik lielā mērā tās šobrīd tiek/netiek apmierinātas? Kā tās atšķiras nozares iekšējā struktūrā? Kam visvairāk nepieciešams finansējums?
Kultūras nozarē pieejamais FINANSĒJUMS; galvenie AVOTI; Vai izmanto VKKF 15 min	Kāds ir kultūras nozarei pieejamais finansējums? Pietiekams/nepietiekams? Kas ir galvenie finansējuma avoti? Vai izmanto VKKF finansējumu?
Vienlīdzības/līdzsvarotības aspekts: KAM ir pietiekams finansējums? Kas ir galvenie SAŅĒMĒJI? Kam pietrūkst finansējums? 15 min	Kuriem kultūras nozares spēlētājiem ir pieejams pietiekams finansējums? pieejami vairāki avoti? Kā tos izmanto? Ko pieejamie finanšu avoti nodrošina (infrastruktūras, atalgojums, projektu finansējums, u.c.)? Cik ielā mērā? Vai šie avoti ir pieejami visiem nozares spēlētājiem? Kam nav pieejams finansējums vai tas ir minimāls?
PAŠVALDĪBAS loma kultūras finansējumā un reģionos pieejamais kultūras finansējums 10 min	Kādā mērā reģionos valsts un pašvaldību finansējums nodrošina "minimālā kultūras pakalpojuma groza" izpildi? Kādi ir reģionos pieejamie kultūras/mākslas nozaru attīstībai nepieciešamā finansējuma avoti? Kāds ir katra avota [KM budžets (dotācijas, transferti, mērķdotācijas, tostarp KM līdzfinansējums ES projektiem); citu ministriju finansējums; ES struktūrfondu un citu ES fondu un programmu finansējums; citu fondu finansējums; pašvaldību kultūras projektu konkursi un dotācijas; privātais patēriņš] īpatsvars kultūras /mākslas nozares atbalstam reģionos? Kāda ir PAŠVALDĪBAS FINANSĒJUMA nozīme? Kāda veida (infrastruktūras, atalgojums, projektu finansējums, u.c.) finansiālais atbalsts reģionos ir pieejams un vai ir ierobežojumi noteiktu pozīciju finansējumam no dažādiem avotiem dažādām juridiskām personām? Kā darbojas VKKF mērķdotācijas un nozaru konkursi? Vai tie ir efektīvi/neefektīvi reģionu kultūras un mākslas dzīves atbalstam? Kādi ir galvenie VKKF finansējuma sadalījuma trūkumi un kādas – priekšrocības salīdzinājumā ar citiem reģionos pieejamajiem finanšu instrumentiem kultūrai un mākslai?
VKKF projektu vērtēšana un administrēšana 20 min	<u>Administratīvi aspekti.</u> Kā jūs kopumā vērtējat finansējuma piešķiršanas kārtību projektiem: konkursu biežums, komunikācija ar potenciālajiem iesniedzējiem un projektu vadītājiem, vai konkursi sasniedz visus adresātus, tostarp reģionos, finansējuma proporcionālais apjoms (pieprasītais vs piešķirtais)

	<u>Projektu vērtēšana.</u> Kā kopumā vērtējat izveidoto sistēmu projektu vērtēšanai: ekspertu un padomes darbu. Kādi ir galvenie argumenti, kritēriji, kuros tiek balstīti ekspertu lēmumi par finansējuma piešķirumu katrā nozarē?
Nākotnes attīstības scenāriji, jauns modelis 20 min	Kādi ir priekšlikumi turpmākai VKKF darbībai? Vai kādā darbības jomā būtu kaut kas jāmaina: VKKF darbības modelis kopumā; Finansiālais apjoms un sadalījums starp nozarēm un mērķprogrammām; Administratīvi aspekti; Projektu vērtēšana.

10.7. Ārvalstu projektu konkursu piemēri

Zviedrijas Kultūras padomes projektu konkursi. 2015. gada piemērs

JANVĀRIS

- Zviedru drāmas iestudējumi ārzemju teātros. Granti tulkojumiem
- Zviedru dramaturģijas tulkojumi iestudēšanai
- Ziemeļu literatūra. Tulkošanas granti. (Zviedru literatūras tulkojumi uz citu ziemeļu valodu)
- Zviedru literatūra. Tulkošanas granti
- Zviedru literatūras tulkošana (pieejams ārzemju izdevējiem)
- Dejas asociācijas (*Dancenet*) biedru darbības nodrošināšana
- Kultūras periodika. Attīstības granti
- Sadarbība ar komponistiem
- Izpētes granti centrālajiem muzejiem
- Nacionālo minoritāšu kultūras aktivitātes. Projektu granti
- Nacionālās minoritātes. Atbalsts plānotiem literatūras izdevumiem
- Vizuālā māksla. Projektu granti

FEBRUĀRIS

- Fonogrammas. Producēšanas izdevumi
- Skatuves māksla. Darbības nodrošināšana
- Gēteborgas grāmatu gadatirgus atbalsta programma tulkotājiem un izdevējiem
- Izdevēji un aģenti. Granti Gēteborgas mēses apmeklējumam
- Reģionālās kultūras aktivitātes. Attīstības granti
- Lasīšanas un Literatūras atbalsta pasākumi

MARTS

- Literatūras iegāde publiskajām un skolu bibliotēkām.
- Skatuves māksla. Projektu granti. Starptautiski projekti 2015
- Izpausmes brīvība / atbalsts vajātiem māksliniekiem (šādu mākslinieku darbu tulkošana, aicināšana uz Zviedriju, dalība kultūras aktivitātēs)
- Mūzikas organizācijas. Projektu granti.
- Profesionālās neatkarīgās mūzikas grupas. Nacionālu un starptautisku turneju finansējums.

APRĪLIS

- Zviedru literatūras un drāmas tulkojumi. Finansējums ceļa izdevumiem un starptautiskas apmaiņas organizēšanai.
- Literāri projekti ārvalstīs (var pieteikties citu valstu organizācijas)
- Zviedru drāmas iestudējumi ārzemju teātros. Granti tulkojumiem.
- Zviedru dramaturģijas tulkojumi iestudēšanai.
- Ziemeļu literatūra. Tulkošanas granti. (Zviedru literatūras tulkojumi uz citu ziemeļu valodu).
- Zviedru literatūra. Granti tulkojumiem.
- Profesionālās neatkarīgās mūzikas grupas. Darbības finansējums.
- JŪNIJS
- Elektroniskie kultūras žurnāli. Producēšanas izmaksas.
- Drukātie kultūras izdevumi. Producēšanas izmaksas

AUGUSTS

- Zviedru literatūras un drāmas tulkojumi. Finansējums ceļa izdevumiem un starptautiskas apmaiņas organizēšanai.
- Literatūras pasākumi ārzemēs.
- Literatūras projekti ārzemēs.
- Skatuves māksla. Projektu granti. Starptautiski projekti 2015
- Skatuves māksla. Projektu granti. Starptautiski un nacionāli projekti 2016
- Vizuālās māksla. Projektu granti.
- Sadarbība ar komponistiem
- Fonogrammas. Producēšanas izmaksas.
- Mākslinieku kolektīvās darbības. Finansējums aprīkojuma iegādei.
- Starptautiski tīkli

- Dotācijas starptautiskai un starpkultūru sadarbībai. Finansējums organizācijām.

SEPTEMBRIS

- Zviedru drāmas iestudējumi ārzemju teātros. Granti tulkojumiem
- Zviedru dramaturģijas tulkojumi iestudēšanai
- Zviedru literatūra. Tulkošanas granti
- Zviedru literatūras tulkošana (pieejams ārzemju izdevējiem)
- Literatūras izdošana
- Profesionālās neatkarīgās mūzikas grupas. Atbalsts nacionālām un starptautiskām turnejām.
- Reģionālās bibliotēkas. Darbības nodrošinājums.
- Reģionālās mūzikas aktivitātes. Darbības nodrošinājums.
- Reģionālais un vietējais teātris, deja, mūzika. Finansējums darbības nodrošināšanai.
- Reģionāli muzeji. Finansējums darbības nodrošināšanai.
- Finansējums kultūrpolitiski nozīmīgām organizācijām.
- Lasīšanas un literatūras aktivitātes.
- Mūzikas organizācijas. Projektu granti.
- Mūzikas organizācijas. Finansējums darbības nodrošināšanai.
- Vizuālās mākslas organizācijas.
- Amatnieku kooperatīvi. Finansējums darbības nodrošināšanai.
- Vizuālā māksla un dizains. Atbalsts izstāžu rīkotājiem.
- Nacionālo minoritāšu kultūras aktivitātes. Projektu granti.
- Nacionālo minoritāšu kultūras aktivitātes. Atbalsts darbības nodrošināšanai.

OKTOBRIS

- Kultūras asociācijas un atbalsta centri. Finansējums darbības nodrošināšanai.
- Centrālās amatiermākslas kultūras organizācijas. Finansējums darbības nodrošināšanai.
- Vietējās organizācijas. Finansējums tautas namu, parku kopienas centru darbības nodrošināšanai.
- Atbalsts organizāciju tīklam (*Skadebana*), kas nodarbojas ar jaunas auditorijas piesaisti, izglītošanu, kultūras pieejamības sekmēšanu.
- Zviedru literatūras un drāmas tulkotāji. Atbalsts ceļošanai un starptautiskai apmaiņai.
- Atbalsts vajātiem māksliniekiem (šādu mākslinieku darbu tulkošana, aicināšana uz Zviedriju, dalība kultūras aktivitātēs)
- Literāri projekti ārvalstīs (var pieteikties citu valstu organizācijas)

NOVEMBRIS

- Deja. Finansējums organizācijām, kas nodrošina bezmaksas ikdienas treniņu iespējas skatuves mākslu brīvmāksliniekiem.
- Deja. Atbalsts organizācijām, konsultantiem dejas popularizēšanai reģionos

GRANTI BEZ PIETEIKŠANĀS LAIKA IEROBEŽOJUMA

- Literatūra. Daiļliteratūra
- Literatūra. Dokumentālā, zinātniskā literatūra
- Literatūra. Bērni un jaunieši
- Izstāžu garantijas (finansējums izstāžu organizatoriem ekspozīciju apdrošināšanai)

Dānijas Mākslas fonda projektu konkursi. 2015. gada piemērs

MŪZIKA

- **Starptautiskās attīstības un sadarbības aktivitātes.** Granti komponistiem un mūziķiem
- **Starptautiskas koncertu aktivitātes ārvalstīs – klasiskā mūzika.** Granti Dānijas profesionālajiem mūziķiem starptautisku ceļa izdevumu segšanai un starptautisku projektu realizācijai.
- **Komponisti rezidencēs.** Sadarbība komponistu, orķestru, festivālu starpā ar rezidenču palīdzību. Rezidējošo komponistu shēmas mērķis ir stimulēt un atbalstīt dāņu komponistu un orķestru sadarbību ilgākā laika periodā, lai dotu iespēju komponistiem vai skaņu māksliniekiem iespēju radīt dinamiskus un radošus darbus – vēlams kopā ar partneriem. Uzņēmējorganizācija var būt ansamblis, orķestris vai citi – piemēram, pašvaldība, kultūras organizācija vai cita organizācija, kas var piedāvāt komponistam vai skaņu māksliniekam platformu jaunu muzikālu ideju radīšanai. Rezidences ilgums – vismaz divi gadi.
- **Starptautisko braucienu programma.** Braucieni un izpētes aktivitātes mūzikas organizatoriem, žurnālistiem u.c. no ārzemēm

- **Pasūtījuma darbi.** Granti orķestriem, ansambļiem, mūziķiem un institūcijām, lai segtu pasūtījumu darbu izmaksas

LITERATŪRA

- **Tulkošanas fonds.** Granti izdevējiem un teātru kompānijām tulkošanas izdevumu segšanai.
- **Literāri pasākumi un mārketinga ārvalstīs.** Granti literāriem pasākumiem un Dāņu literatūras popularizēšanai ārzemēs. Pieteikumus pieņem no ārzemju izdevējiem, diplomātiskām pārstāvniecībām ārzemēs, kultūras institūcijām un citiem, kuri vēlas popularizēt un sekmēt dāņu literatūras atpazīstamību ārpus Dānijas.
- **Vispārējais fonds – literatūra.** Granti ārzemju izdevējiem dāņu literatūras izdošanai.
- **Literatūras apmaiņu programma.** Granti autoriem ceļ aizdevumu segšanai. Dāņu un ārzemju autori, Dāņu un ārzemju institūcijas un tulkotāji, kas tulko no Dāņu valodas uz citām valodām
- **Ziemeļu tulkojumi.** Granti Ziemeļvalstu izdevējiem tulkošanas izdevumu segšanai.
- **Starptautiskā izpētes programma.** Granti kuratoriem, festivālu direktoriem, izdevējiem un institūciju vadītājiem. Izpētes programmas domāta galvenokārt tiem, kam jau ir kontakti Dānijā, kas līdz arto paši spēš sev organizēt tikšanās ar rakstniekiem, izdevējiem, institūcijām. Mērķis nodrošināt ieskatu mūsdienu dāņu literatūras ainā un stiprināt tīklošanos un dialogu starp dāņu un starptautiskajām literatūras apritēm.
- **Īso tekstu tulkošanas programma** – granti izdevējiem, tulkotājiem, ārzemju teātru kompānijām īsāku tekstu tulkošanai.
- **Granti starptautiskiem kultūras apmaiņas projektiem.** Granti apmaiņas projektiem, kas norisinās Dānijas Kultūras ministrijas, Dānijas Ārlietu ministrijas noslēgto sadarbības līgumu ietvaros.
- **Grupu vizīšu programma.** Profesionālām mākslinieku grupām, kas iesaistītas kādā īpašā projektā, vizīte iespējama tikai ar Dānijas Kultūras aģentūras ielūgumu.
- **Standarta vizīšu programma.** Vizītes šīs programmas ietvaros notiek tikai ar Dānijas Kultūras aģentūras ielūgumu, programma paredzēta profesionāliem individuāli strādājošiem māksliniekiem.

FILMAS

- **Mazie kopražojumi – īsfilmas un dokumentālās filmas.** Granti filmu veidošanai. Projektus var pieteikt Dāņu producentu kompānijās, jābūt radošai vai tehniskai
- Dānijas producentu līdzdarbībai filmas projektā. Izplatīšana paredzēta arī Dānijas kinoteātros un Dānijas nacionālajā televīzijā. Kopražojumu atbalsta mērķis – sekmēt Dānijas filmu industrijas izaugsmi un profesionālo attīstību, stiprinot dāņu filmu veidotāju iespējas iegūt starptautisku finansējumu.
- **Mazie kopražojumi – spēlfilmas.** Atbalsta filmas, kam ir ne-dāņu producers.
- **Granti starptautiskiem kultūras apmaiņas projektiem**

SKATUVES MĀKSLAS

- **Granti starptautiskiem kultūras apmaiņas projektiem.** Granti apmaiņas projektiem, kas norisinās Dānijas Kultūras ministrijas, Dānijas Ārlietu ministrijas noslēgto sadarbības līgumu ietvaros.
- **Standarta vizīšu programma.** Vizītes šīs programmas ietvaros notiek tikai ar Dānijas Kultūras aģentūras ielūgumu, programma paredzēta profesionāliem individuāli strādājošiem māksliniekiem.

AMATNIECĪBA UN DIZAINS

- **Starptautiskie izpētes braucieni.** Kuratoriem, mākslas un dizaina organizāciju vadītājiem un citiem mākslas, amatniecības un dizaina profesionāliem ceļa izdevumu un uzturēšanās izdevumu segšanai uz Dāniju izpētes nolūkos.
- **Dāņu amatniecība un dizains pasaulē.** Atbalsts dāņu amatniekiem un dizaineriem ceļa un dzīvošanas izdevumu segšanai, darbu transportēšana un publikācijām saistībā ar Dānijas mūsdienu amatniecības un dizaina izstādēm ārpus Dānijas.
- **Starptautiskie izpētes braucieni.**
- **Standarta vizīšu programma.**
- **Grupu vizīšu programma.**

VIZUĀLĀ MĀKSLA

- **Dāņu māksla ārzemēs.** Atbalsts dāņu mākslinieku ceļa, dzīvošanas un uzturēšanās izdevumu kā arī darbu transportēšanas izdevumu segšanai Dānijas laikmetīgās mākslas izstāžu nolūkā.

Radošā Skotija mērķprogrammas. 2015. gada piemērs.

Atbalsts radošumam (CashBack for Creativity) – atbalsta augstas kvalitātes mākslas pieejamību jauniem cilvēkiem gadījumos, atbalsts māksliniekiem bezmaksas līdzdalības projektu veidošanai bērniem un jauniešiem, izglītības un

prasmju veicināšanas aktivitātēm, pašapziņas nostiprināšanai, apmācību un nodarbinātības sekmēšanai radošo industriju sektorā. Programma izveidota trīs gadu periodam (3 miljoni £).

Jauniešu mūzikas iniciatīva. Trīs atbalsta virzieni – bezmaksas muzicēšana un mūzikas pamācība skolās (£8 milj.); mūzikas radīšanas iespēju nodrošināšana jauniešiem no 0 līdz 25 gadiem (£1,6milj.); jauniešu mūzikas izpratnes veicināšana (£100,000)

Radošās vietas balva – iespēja pieteikties aktīvām kopienām, kurās cilvēki kopā darbojas, lai sekmētu savas vietas izaugsmi ar mākslas un kultūras palīdzību. Finansējums 300 000 £, kopienas var pieteikties uz balvu 50, 100 vai 125 tūkstošu mārciņu apjomā. Pieteikšanās reizi gadā, divos līmeņos, vispirms iesniedzot vispārēju aprakstu, tad uz otri kārtu izvirzītās vietas izstrādā detalizētu pieteikumu.

Dr. Gevina Vollesa (Gavin Wallace) stipendija – izveidota, lai atbalstītu Skotijā bāzētas literatūras organizācijas un pieredzējušus rakstniekus. Programma sniedz atbalstu vienam rakstniekam radošam darbam uz vienu gadu, lai strādātu kādā Skotijas literatūras organizācijā. 2015. gadā pieejamais atbalsts bija 25 000£ – 20 000£ stipendija rakstniekam, 5000 £ uzņemošai organizācijai.

Ražots Skotijā – programma paredz organizēt Skotijas izrāžu, koncertprogrammu, dejas izrāžu skati starptautiskiem producentiem un auditorijai *Edinburg Festival Fringe* laikā. To veido un atbalsta arī *Edinburg Festival Fringe* biedrība, Skotijas teātru federācija, Skotijas Mūzikas centrs, Edinburgas festivāla Expo fonds.

Nacionālā jauniešu mākslas programma – izveidota, lai sekmētu jauniešu auditorijas ilgtspējīgu līdzdalību, trīs virzieni – līdzdalības veicināšana, jauno talantu atbalsts, infrastruktūras un atbalsta nodrošināšana.

Vietas programma – sadarbības programma ar vietējām pašvaldībām, lai novērtētu visu Skotijas vietu potenciālu, piešķirot balvas vizuālo mākslu un amatniecības jomā.

Filmu atbalsta programma – izveidota saskaņā ar Skotijas filmu nozares stratēģiju. Pieejamas četri finansējuma avoti / programmas:

1. Filmu fonds (4 milj. 4 2015 0 2016 gadam, atbalsta virzieni – dalība festivālos un tirgos; individuālu projektu veidošana; kopprodukciju veidošana; izplatīšana)
2. Lielbritānijas filmu, *High-End TV* un animācijas nodokļa programma
3. Ražošanas izaugsmes fonds
4. Filmu izglītības fonds (*Screen Skills Fund*)

Nīderlandes Skatuves mākslu fonda projektu konkursu piemērs.

Projektu konkursi tiek organizēti pēc projektu veida / atbalsta veida dalījuma. Projektu konkursu regularitāte ir atšķirīga no 1 līdz 4 reizēm gadā, atsevišķi konkursi ir atvērti visu laiku, bet vairākos – finansējums tiek piešķirts vairāku gadu periodam. Vairākos projektu konkursos norādīti pieprasāmā minimālais apjoms vai finansējuma griesti, ir arī citi ierobežojumi – piemēram apmeklētāju skaits, viena veida konkursā gadā piešķiramais apjoms u.c.

Projektu granti

- Pasākumu producēšana (3 x gadā; katrā konkursā teātra nozarei 550 000 €, mūzikai 350 000 €, dejai 250 000 €, mūzikai 475 000 €)
- Jaunie talanti – atbalsts jauniem māksliniekiem, ilgtermiņa darbībai (līdz 2 gadiem; 2 x gadā vienā konkursā pieejamais atbalsts visām nozarēm kopā 750 000 €)
- Kultūras pasākumu daudzveidība un pieejamība Nīderlandē – atbalsts profesionālu mākslinieku uzņemšanai zālēs ar vairāk nekā 400 vietām (2 x gadā; divu gadu periodam visām nozarēm pieejami 400 000 €)
- Atbalsts komponistiem un mūzikas autoriem (visu žanru arī džezā, pop, pasaules mūzikas), kas aktīvi līdzdarbojas NL skatuves mākslās (2 x gadā, finansējums gadam 247 500€);
- Atbalsts pasūtījuma darbiem mūzikā un dramaturģijā (2 x gadā; 250 000€)
- Atbalsts sērijveida pasūtījuma darbiem mūzikā un dramaturģijā vairāku gadu periodam (pieejamais atbalsts 600 000€ divu gadu periodam)
- Atbalsts teātra tekstu rakstīšanai (1 x gadā; 150 000€ gadā)

Festivālu un pasākumu vietu mākslinieciskā programmēšana

- Atbalsts izrāžu un koncertu programmēšanai, lai nodrošinātu daudzveidīgu augstas kvalitātes mākslas pieejamību NL (2016. un 2017. gadam 3,2 milj. €, piešķir 2 gadu periodam)
- Atbalsts nelieliem regulāriem kultūras pasākumiem (2015.g. 1,2 milj. €)
- Atbalsts pastāvošu, tradicionālu festivālu programmas nodrošināšanai (piešķir reizi 2 gados, kopējais finansējums 1 milj. €)

- Atbalsts inovatīviem, konceptuāli atšķirīgiem festivāliem (2x gadā; atbalsts gadā visās nozarēs 150 000€)
- Atbalsts popmūzikas festivālu programmu veidošanai, NL grupu dalības nodrošināšanai (var pieteikties regulāri, bez laika ierobežojuma; 140 000€ vienam gadam)
- Atbalsts NL popmūzikas koncertu organizēšanai (1x gadā, 600 000€)
- Atbalsts NL popmūzikas popularizēšanai un grupu attīstībai (var pieteikties regulāri, bez laika ierobežojuma 90 000€)

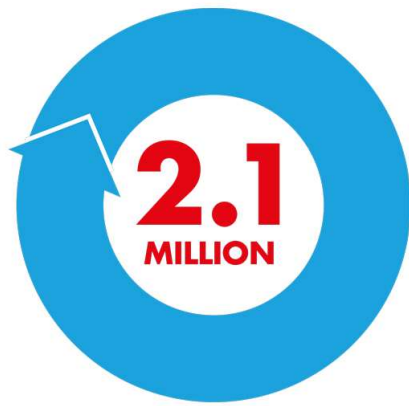
Internacionalizācija – programma atbalsta mākslinieku un organizatoru ambīcijas un darbību starptautiskās līmenī.

- Atbalsts NL mākslinieku izrādēm un koncertiem ārzemēs (1x gadā, 950 000 € visām nozarēm gadā, tikai ceļa izdevumu segšanai max. 2x gadā)
- Starptautiskās dimensijas attīstība – atbalsts zināšanu apmaiņai un pārnesei (4x gadā; 960 000€)
- Granti ārvalsti mākslinieku koncertiem un izrādēm NL (4x gadā; kopā 960 000€)
- Divas no atbalsta programmām pieejamas arī ārzemju organizācijām:
- Skaņdarba vai dramaturģijas darba pasūtījumi NL autoriem (2 x gadā);
- NL skatuves mākslas prezentēšana ārzemēs (4 x gadā; 960 000€)

Granti regulārās darbības nodrošināšanai

- Vairāku gadu programmas producēšanas atbalsts (2013 – 2016 / 2017–2020) kompānijām ar kapacitāti nodrošināt regulāru programmu ar izteiktu māksliniecisku rokrakstu (4 gadu periodam katrā kalendārajā gadā pieejamais finansējums – teātris € 10,2 miljoni, mūzikli € 2,1 milj. Deja € 5 milj., mūzika € 6 milj.
- Vairāku gadu atbalsts festivāliem (2013 – 2016 /2017–2020). Atbalsta apjoms gadā laika posmam no 2017. – 2020. gadam 2,1 milj. €)
- Granti regulārās darbības nodrošināšanai. Piešķir četru gadu periodam. 2013.–2016. gada periodam katrā kalendārajā gadā pieejami: teātris 9,8 miljoni €; mūzikli 2 milj. €, deja 4,8 milj. Euro, mūzika 5,8 milj. euro, festivāli un konkursi 2,1 milj. €.

10.8. Radošā Skotija infogrammas piemērs



TOTAL AUDIENCE



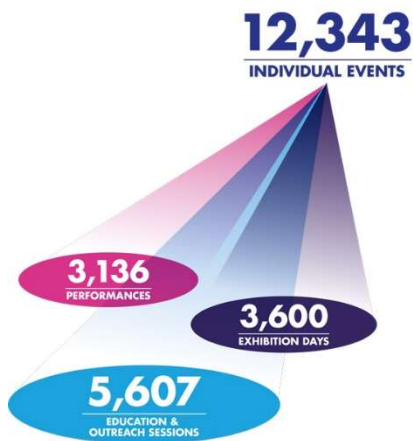
17% 65 AND OVER

41% 45-64

19% 25-44

3% 16-24

20% UNDER 16



SPORTS ORGANISATIONS



COMMUNITY ORGANISATIONS



EDUCATION ORGANISATIONS



CULTURAL AND CREATIVE INDUSTRIES (+ OTHERS)

= 1,600
NEW PARTNERSHIPS



10.9. Kultūras nozarēm pieejamo finanšu avotu kopsavilkums

LATVIJAS VALSTS BUDŽETA FINANSĒTAS PROGRAMMAS UN INICIATĪVAS

Nozare	Institūcija	Atbalsta mērķis	Finansējuma saņēmējs	Informācijas avots
Visas nozares	Valsts kultūrkapitāla fonds	Lai veicinātu līdzsvarotu visu kultūras nozaru attīstību, Valsts kultūrkapitāla fonds organizē kultūras projektu konkursus literatūras, mūzikas un dejas, teātra mākslas, filmu mākslas, vizuālās mākslas, kultūras mantojuma, tradicionālās kultūras, dizaina un arhitektūras nozarēs, iespējams iesniegt arī starpdisciplinārus projektus. Radošo braucienu atbalsta programmas ietvaros var pretendēt uz finansējumu, ja brauciena pieteikumu nav iespējams iesniegt projektu konkursu termiņos. Pieteikumu var iesniegt ne vēlāk kā mēnesi pirms pasākuma.	Juridiska vai fiziska persona	http://www.vkkf.lv/
Kultūras mantojums	Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija	Kultūras pieminekļu izpēti, glābšanas un restaurācijas programma sniedz atbalstu neatliekamai kultūras pieminekļu glābšanai, kas nodrošina to saglabāšanu ilgtermiņā, un restaurācijai, ko īsteno saskaņā ar kultūras pieminekļu saglabāšanas principiem, kā arī kultūras pieminekļu izpēti, kas dod pamatu kultūrvēsturisko vērtību izpratnei un palīdz nodrošināt piemērotāko saglabāšanas veidu.	Uz valsts finansējumu izpēti var pretendēt valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļi, savukārt finansējumu neatliekamai glābšanai un restaurācijai piešķir to valsts nozīmes kultūras pieminekļu konservācijai un restaurācijai, kuri īpašnieka (valdītāja) noteiktajā kārtībā ir pieejami sabiedrības apskatei.	http://www.mantojums.lv/?cat=748&lang=lv
Literatūra	Kultūras ministrija	Kultūras ministrijas noteikto valsts pārvaldes uzdevumu veikšana grāmatniecības un literatūras jomā	Privātpersonas, kas darbojas grāmatniecības/ literatūras nozares menedžmenta jomā un grāmatniecības/ literatūras nozares starptautiskās sadarbības jomā ne mazāk kā 3 gadus	http://www.km.gov.lv/lv/ministrija/konkursi.html
Filmu nozare	Nacionālais kino centrs	Atbalsts tiek sniegts, lai veicinātu filmu nozares attīstību Latvijā, kas aptver Latvijas filmu veidošanu, Latvijas un ārvalstu filmu izplatīšanu, Latvijas filmu mantojuma saglabāšanu, aizsardzību, pieejamību un popularizēšanu	Atkarīgs no konkrētā konkursa nosacījumiem	http://nkc.gov.lv/finansejums/
Kultūrizglītība	Latvijas Nacionālais kultūras centrs	Atbalsts tiek sniegts pašvaldību un privāto dibinātāju izglītības iestāžu profesionālās ievirzes mākslas,	Kultūrizglītības iestādes	http://www.lnkc.gov.lv/merkdotacijas/merkdotacija-kulturizglitibas-iestadem/

Nozare	Institūcija	Atbalsta mērķis	Finansējuma saņēmējs	Informācijas avots
Mākslinieciskie kolektīvi		mūzikas un dejas programmu pedagogu darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām Atbalsts tiek sniegts pašvaldību dibināto māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām	Pašvaldību dibinātie mākslinieciskie kolektīvi	http://www.lnkc.gov.lv/merkdotacijas/merkdotacija-makslinieciskajiem-kolektiviem/

REĢIONU KULTŪRAS PROGRAMMAS (finansē Valsts kultūrkapitāla fonds un AS "Latvijas Valsts mežs")
(informācija par projektu konkursiem, kas tika izsludināti 2015.gadam)

Reģions	Informācijas avots
Zemgale	http://www.zemgale.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=2551&Itemid=100145
Latgale	http://latgale.lv/lv/lraa/kultura
Kurzeme	http://www.kurzemesregions.lv/sakums/Kulturas_zinas
Vidzeme	http://www.vidzeme.lv/lv/vidzemes_kulturas_programma/39/128497/

PAŠVALDĪBU FINANSĒTI KULTŪRAS PROJEKTU KONKURSI

(informācija par projektu konkursiem, kas tika izsludināti 2015.gadam, ja nav norādīts savādāk)

Pašvaldība	Informācijas avots
Republikas nozīmes pilsētas	
Daugavpils	–
Jēkabpils	–
Jelgava	–
Jūrmala	Konkurss 2016.gadam (projekta iesnieguma iesniegšana līdz 2016.gada 1.februārim) http://www.jurmala.lv/page/1851
Liepāja	http://liepajaskultura.lv/lv/projekti/liepajas-kulturas-parvaldes-2015-gada-kulturas-projektu-konkurss/
Rēzekne	Konkurss 2016.gadam (projekta iesnieguma iesniegšana līdz 2016.gada 1.februārim) http://www.rezekne.lv/rezeknes-zinas/zina/-/rezeknes-zinas/-/izsludinam-mazo-kulturas-un-turisma-projektu-konkursu-2016/
Rīga	http://www.kultura.riga.lv/public/32251.html
Valmiera	–
Ventspils	http://kulturascentrs.ventspils.lv/lv/konkursi/ventspils-pilsetas-domes-kulturas-projektu-finansesanas-konkurss
Novadi	
Ādažu novads	http://www.adazi.lv/page/1011
Aglonas novads	http://www.vlpf.lv/izsludinam-mazo-grantu-projektu-konkursu-iedzivotaji-veido-savu-vidi-2015-gada
Aizkraukles novads	Konkurss 2013.gadam – http://www.aizkraukle.lv/page/201&news_id=99&comments=news (kultūras joma nav tieši minēta)
Aizputes novads	http://www.aizputesnovads.lv/nvo (kultūras joma nav tieši minēta)
Aknīstes novads	http://www.akniste.lv/?lang=lv&id=205&nid=1259

<i>Pašvaldība</i>	<i>Informācijas avots</i>
Alojas novads	http://www.aloja.lv/2015/09/18/aicina-iesniegt-pieteikumus-nvo-projektu-konkursa-2-karta/
Alsungas novads	–
Alūksnes novads	http://aluksne.lv/zpp_dlemumi/2015/03.03/Kulturas_projektu_konkurss.pdf
Amatas novads	–
Apes novads	–
Auces novads	http://www.auce.lv/index.php?id=43287
Babītes novads	–
Baldones novads	–
Baltinavas novads	–
Balvu novads	–
Bauskas novads	http://www.bauska.lv/lv/jaunumi/pasvaldiba-projektu-konkursa-mes-savam-novadam-iedzivotaju-iniciativam-pieskirs-lidz-1000-eiro-2211
Beverīnas novads	–
Brocēnu novads	http://www.broceni.lv/raksts/svar%C4%ABga_inform%C4%81cija_broc%C4%93nu_novada_nevalstiskaj%C4%81m_organiz%C4%81cij%C4%81m
Burtnieku novads	–
Carnikavas novads	http://www.carnikava.lv/projektu-konkursi/1541-dome-izsludina-pieteiksanos-konkursa-sabiedriba-ar-dveseli
Cēsu novads	http://www.cesis.lv/lv/kultura/kulturas-projektu-konkurss/
Cesvaines novads	–
Ciblas novads	–
Dagdas novads	http://www.dagda.lv/kultura/konkursi-nolikumi.html
Daugavpils novads	–
Dobele novads	http://www.dobele.lv/page/578
Dundagas novads	–
Durbes novads	–
Engures novads	–
Ērgļu novads	–
Garkalnes novads	–
Grobiņas novads	–
Gulbenes novads	–
Iecavas novads	http://www.iecava.lv/lv/sabiedriba/nevalstiskas-organizacijas-un-aktivistu-grupas/
Ikšķīles novads	Konkurss 2013.gadam – http://www.ikskile.lv/konkursi/122-joomla/novada-attistiba-konkursi/433-kulturas-un-izglitibas-projektu-konkurss
Ilūkstes novads	–
Inčukalna novads	–
Jaunjelgavas novads	–
Jaunpiebalgas novads	–
Jaunpils novads	http://www.jaunpils.lv/daram%20pasi.php
Jēkabpils novads	–
Jelgavas novads	http://www.jrp.lv/lv/aktualitates_1/?nid=3725&yearID=2015&monthID=05&dayID=13 (kultūras joma nav tieši minēta)

<i>Pašvaldība</i>	<i>Informācijas avots</i>
Kandavas novads	http://kandava.lv/sakums/kandavas_novada_iespeju_fonds_knif_izsludina_2_projektu_konkursu_programma_dari_pats
Kārsavas novads	–
Ķeguma novads	http://www.kegumanovads.lv/lv/jaunumi/768-keguma-novada-dome-izsludina-2015-gada-iedzivotaju-iniciativas-veicinasanas-projektu-konkursu
Ķekavas novads	http://www.kekava.lv/pub/index.php?id=80
Kocēnu novads	http://www.koceni.lv/zinas/novada-zinas/nosledzieskocenuovadadomesfinansetuiedzivotajuiniciativuprojektukonkurss
Kokneses novads	
Krāslavas novads	–
Krimuldas novads	–
Krustpils novads	–
Kuldīgas novads	Konkurss 2016.gadam (projekta iesnieguma iesniegšana līdz 2016.gada 8.janvārim) http://kuldiga.lv/lv/pasvaldiba/konkursi/1610-aicina-pieteikties-lidzfinansejuma-sanemsanai-kulturas-joma
Lielvārdes novads	http://www.lielvarde.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=4987167&Itemid=1068
Līgatnes novads	http://www.ligatne.lv/uploads/filedir/Dokumenti/pielikumsnr3ktckultraspaskumunolikums.doc
Limbažu novads	http://limbazi.lv/kultura/aktualitates-kultura/4542-limbazu-novada-pasvaldiba-izsludina-konkursu-lidzfinansejuma-pieskirsanai-kulturas-projektu-realizesanai
Līvānu novads	http://www.vlpf.lv/izsludinam-mazo-grantu-projektu-konkursu-iedzivotaji-veido-savu-vidi-2015-gada
Lubānas novads	–
Ludzas novads	http://www.ludza.lv/jaunumi/izsludinats-mazo-kulturas-projektu-konkurss-3/
Madonas novads	–
Mālpils novads	
Mārupes novads	–
Mazsalacas novads	–
Mērsraga novads	–
Naukšēnu novads	–
Neretas novads	–
Nīcas novads	http://www.nica.lv/novada-projektu-konkurss/
Ogres novads	http://www.ogresnovads.lv/lat/zinas_jaunumi/?page=0&doc=23260
Olaines novads	–
Ozolnieku novads	http://www.ozolnieki.lv/sabiedriba/es-zinu-varu-un-daru
Pārgaujas novads	http://www.pargaujasnovads.lv/lv/pargaujas-novada-projektu-konkurss-2015/
Pāvilostas novads	http://www.kurzemesno.lv/lejuplades/pavilostas_projektu_konkurss_nolikums.doc
Plaviņu novads	Konkurss 2016.gadam (projekta iesnieguma iesniegšana līdz 2016.gada 11.janvārim) http://www.plavinunovads.lv/lv/jaunumi/izsludinats-plavinu-novada-projektu-konkurss_(kulturas_joma_nav_tiesi_mineta)
Preiļu novads	http://www.vlpf.lv/izsludinam-mazo-grantu-projektu-konkursu-iedzivotaji-veido-savu-vidi-2015-gada
Priekules novads	http://www.kurzemesno.lv/index.php/1371-priekules-novada-pasvaldiba-izsludina-3-projektu-konkursus
Priekulju novads	http://www.priekuli.lv/pasvaldiba/projekti/1472-mazo-projektu-konkurss-mes-novadam-2015
Raunas novads	http://www.rauna.lv/index.php?mobile=ok&lang=&p=13576&page=10&gads=2015&b=1&lbu=57892
Rēzeknes novads	–

Pašvaldība	Informācijas avots
Riebiņu novads	http://www.riebini.lv/upload/Projekti/2015.gads/nolikums_2015.docx
Rojas novads	–
Ropažu novads	http://www.ropazi.lv/?ct=pazinojumi_publicie_ierpirkumi_konkursi&fu=read&id=4076
Rucavas novads	–
Rugāju novads	–
Rūjienas novads	http://rujiena.lv/public/request.php?navi=17&l=lv&p2=42
Rundāles novads	http://www.rundale.lv/sava-vide
Salacgrīvas novads	http://www.salacgriva.lv/lat/salacgrivas_novads/?text_id=29877
Salas novads	–
Salaspils novads	Konkurss 2016.gadam (projekta iesnieguma iesniegšana līdz 2016.gada 6.februārim) http://www.salaspils.lv/kultura/kulturas-projekti
Saldus novads	https://www.saldus.lv/pasvaldiba/dokumenti12/nolikumi3/index.php?cmd=get&cid=89802
Saulkrastu novads	–
Sējas novads	–
Siguldas novads	Konkurss 2016.gadam (projekta iesnieguma iesniegšana noslēgusies) http://www.sigulda.lv/public/lat/jaunami/11429/
Skrīveru novads	Konkurss 2014.gadam – http://www.skriveri.lv/projekts/projektu-konkurss-iedzivotaji-veido-savu-vidi/ (kultūras joma nav tieši minēta)
Skrundas novads	–
Smiltenes novads	http://www.smiltene.lv/projektu_konkursi/open/5082
Stopiņu novads	http://www.stopini.lv/public/33393.html
Strenču novads	–
Talsu novads	Konkurss 2016.gadam (projekta iesnieguma iesniegšana noslēgusies) http://www.talsi.lv/kulturas-projektu-konkurss
Tērvetes novads	http://tervete.bright.lv/wp-content/uploads/2015/10/NolikumsMesTervetesnovadam2015.doc
Tukuma novads	–
Vaiņodes novads	http://www.vainode.lv/par-konkursa-darisim-pasi-2015-izsludinasanu/
Valkas novads	–
Varakļānu novads	–
Vārkavas novads	http://www.vlpf.lv/izsludinam-mazo-grantu-projektu-konkursu-iedzivotaji-veido-savu-vidi-2015-gada
Vecpiebalgas novads	–
Vecumnieku novads	–
Ventspils novads	http://www.ventspilsnovads.lv/uznemejdarbiba/projektu-konkursi/1963-projektu-konkurss-mes-sava-novada-2015
Viesītes novads	–
Viļakas novads	–
Viļānu novads	–
Zilupes novads	–

PRIVĀTIE FONDI UN SPONSORĒŠANAS IESPĒJAS

Fonda/ Sponsora nosaukums	Informācijas avots
Borisa un Ināras Teterevu fonds	http://www.teterevufonds.lv/
Paaudze – Pētera Avena Labdarības fonds	http://www.generation.lv/lv/
Fon Rogges Labdarības fonds	http://www.fonrogge.lv/lv/
ABLV Charitable Foundation	http://ablv.org/lv/raksts/1
Rietumu Bankas labdarības fonds	http://www.rblf.lv/
SEB bankas sponsorēšana	http://www.seb.lv/par-seb/seb-sabiedriba/sponsoresana-un-investicijas-sabiedriba#sports-un-kultura
Nordea Bank Finland Plc Latvijas filiāle sponsorēšana	http://www.nordea.lv/par+nordea/par+nordea/sponsor%C4%93%C5%A1ana/71682.html
AS "Latvijas Valsts meži" ziedojumi (sadarbībā ar VKKF)	http://www.lvm.lv/par-mums/sociala-atbildiba/ziedojumi/ziedojumu-politika
AS "Latvijas Gāze" sponsorēšana	http://www.lg.lv/?id=183
AS "Valmieras stikla šķiedra" sponsorēšana	http://www.valmiera-glass.com/lv/group-1/sponsoresana
AS "Aldaris" sponsorēšana	http://www.aldaris.lv/lv/par-alus-daritavu/kontakti/pasakumu-atbalsts-uz-sponsoresana-un-mecenatisms
SIA "Neste Latvija" sponsorēšana	http://www.nesteoil.lv/lv/content/sponsor%C4%93%C5%A1ana-0
SIA "Lattelecom" sponsorēšana	https://www.lattelecom.lv/par-lattelecom/par-mums/mes-atbalstam
AS "Cēsu alus" sponsorēšana	http://www.cesualus.lv/lv/sociala_atbildiba/atbalsta_iespejas.html
Latviešu fonds (ASV izveidots)	http://www.latviesufonds.info/projektu-konkurss
Pasaules Brīvo latviešu apvienība (Kanādā izveidots)	http://www.pbla.lv/kulturas-fonds/

EIROPAS SAVIENĪBAS FONDU UN ĀRVALSTU FINANŠU INSTRUMENTU PROGRAMMAS

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
KULTŪRAS AKTIVITĀŠU ĪSTENOŠANAS PROGRAMMAS							
Kultūras mantojums	Eiropas Savienības fondi – specifiskais atbalsta mērķis 5.5.1. "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus"	Atbalsta mērķis ir saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu un attīstīt esošās funkcijas un piedāvāt jaunradītus pakalpojumus kultūras un dabas mantojuma objektos, nodrošinot investīciju ilgtspēju un ietekmi uz nozīmīgu kultūras un dabas mantojuma objektu sociālekonomiskā potenciāla attīstību un integrāciju vietējās ekonomikas struktūrā	<u>Iesniedzējs</u> – Pašvaldības, pašvaldību iestādes <u>Sadarbības partneri</u> – pašvaldības, plānošanas reģioni, kultūras un dabas mantojuma īpašnieki (biedrības, nodibinājumi, reliģiskas organizācijas, juridiskas vai komercregistrā, reģistrētas fiziskas personas), komersanti, valsts pārvaldes iestādes	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	Projekta ietvaros attiecināmās izmaksas: - projekta vadības personāla atlīdzības izmaksas; - projekta pamatojošās dokumentācijas sagatavošanas izmaksas; - būvdarbu izmaksas, tai skaitā; - teritorijas labiekārtošana dabas vai kultūras objekta pieejamībai; - telpu pielāgošana pakalpojumu sniegšanai;	http://www.km.gov.lv/jaunumi/5.5.1_pasv_aldibas_27052015.pdf

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
Kultūras infrastruktūra (Rīgas teritorijā)	Eiropas Savienības fondi – specifiskais atbalsta mērķis 5.6.1. “Veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu” Ierobežota projektu atlase	Atbalsta mērķis ir veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu. Rekonstruējot un izveidojot kultūras, darījumu tūrisma un sporta infrastruktūras sabiedriskus objektus (tai skaitā aktivitātes ietvaros paredzēts veikt Nacionālajā attīstības plānā paredzēto Daugavas stadiona rekonstrukciju un īstenot akustiskās koncertzāles un Laikmetīgās mākslas muzeja projektu), tiks panākta Rīgas pilsētas degradēto teritoriju revitalizācija, veicināta ekonomiskā un sociālā aktivitāte.	<u>Iesniedzējs</u> – Rīgas pilsētas pašvaldība vai tās izveidota iestāde, vai valsts pārvaldes iestādes, t.sk., valsts kapitālsabiedrības <u>Sadarbības partneris</u> – Rīgas pilsētas pašvaldība vai tās izveidota iestāde, valsts pārvaldes iestādes, t.sk. valsts kapitālsabiedrības, investori un attīstītāji (juridiska vai komercregistrā reģistrēta fiziska persona)	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	• ar projekta darbībām tieši saistīto publicitātes pasākumu izmaksas. <u>Projekta ietvaros attiecināmās izmaksas:</u> • projekta vadības, projekta īstenošanas personāla un ekspertu; • projekta pamatojošās dokumentācijas sagatavošanas izmaksas; • teritorijas labiekārtošana; • jaunas būves būvniecības, esošas būves pārbūves, atjaunošanas vai restaurācijas izmaksas; • projekta ietvaros izveidotās infrastruktūras attīstībai nepieciešamo stacionāro iekārtu un stacionārā aprīkojuma iegāde un uzstādīšana; • autoruzraudzības un būvuzraudzības izmaksas; • izmaksas, kas saistītas ar būves nodošanu ekspluatācijā; • ar projekta darbībām tieši saistīto publicitātes pasākumu izmaksas.	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski detalizēta informācija nav pieejama.</i> <i>Informācija pieejama Kultūras ministrijā.</i>
Visas nozares (kultūrizglītība)	Eiropas Savienības fondi – specifiskais atbalsta mērķis 8.1.3. “Palielināt modernizēto profesionālās izglītības iestāžu skaitu”	Atbalsta mērķis ir modernizēt profesionālās izglītības iestādes, nodrošinot mācību vides atbilstību tautsaimniecības nozaru attīstībai un uzlabojot profesionālās izglītības pieejamību	Profesionālās izglītības iestādes, pašvaldības	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	<u>Atbalstāmās darbības:</u> • profesionālās izglītības iestāžu, it īpaši profesionālās izglītības kompetences centru, infrastruktūras izveide un uzlabošana atbilstoši darba tirgus vajadzībām	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski detalizēta informācija nav pieejama.</i> <i>Informācija pieejama Izglītības un zinātnes ministrijā.</i>

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
	Atklāta projektu atlase.					prioritējāmās profesionālās izglītības programmās; • mācību līdzekļu un tehniskā aprīkojuma iegāde, t.sk. jaunu profesionālo izglītības programmu izveide un īstenošana	
Radošā uzņēmējdarbība, radošās industrijas,	Eiropas Savienības fondi – specifiskais atbalsta mērķis 3.1.1. “Sekmēt MVK izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un Viedās Specializācijas Stratēģijas prioritējāmās nozarēs (t.sk. radošo industriju biznesa inkubators)” – pasākums 3.1.1.6. “Reģionālie biznesa inkubatori un radošo industriju inkubators”	Atbalsta mērķis ir veicināt dzīvotspējīgu, konkurētspējīgu komersantu veidošanos un jaunu darba vietu radīšanu Latvijā. Atbalsts tiks sniegts radošo industriju inkubatora izveidei Tabakas fabrikas teritorijā radošo industriju komersantiem (pirms–inkubācijas atbalsts, aizdevumi, konsultācijas, mentorings, semināri, atbalsts prototipu izstrādei u.c.) un radošā inkubatora infrastruktūras izveidei.	MVK, komercdarbības uzsācēji, pašnodarbinātas personas, fiziskas personas (ideju autori).	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	<u>Atbalstāmās darbības:</u> Biznesa inkubatoru pirmsinkubācijas un inkubācijas pakalpojumi, kā arī granti jaunu produktu attīstībai un ieviešanai ražošanā, tekošo izdevumu segšanai. Pasākuma īstenošanai plānota biznesa inkubatoru operatoru piesaiste.	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski detalizēta informācija nav pieejama.</i> <i>Informācija pieejama Ekonomikas ministrijā.</i>
Kultūras mantojuma digitalizācija	Eiropas Savienības fondi – specifiskais atbalsta mērķis 2.2.1. “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” –	Atbalsta mērķis ir uzlabot un pilnveidot publiskās pārvaldes datu apmaiņu, datu publicēšanu un uzturēšanas infrastruktūru, datu pieejamību un to izmantošanas iespējas.	Valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības, plānošanas reģioni, valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības (deleģēto pārvaldes uzdevumu veikšanai), tiesu varas institūcijas.	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	<u>Atbalstāmās darbības:</u> Dažāda satura informācijas digitalizācija, publiskas pieejamības nodrošināšana. Pasākuma ietvaros plānots īstenot aktivitātes, lai veiktu kultūras mantojuma digitalizēšanu un izveidotu publiski pieejamas digitālās kolekcijas, attīstītu saistītos	http://www.varam.gov.lv/lat/fondi/kohez/2014_2020/?doc=18634

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
	pasākums 2.2.1.2. "Digitalizācija"					e-pakalpojumus, kas pēc iespējas plaši nodrošinātu digitālā kultūras mantojuma un kultūras satura resursu pieejamību sabiedrībai.	
Radošās industrijas	Eiropas Savienības fondi – INTERREG – Latvijas – Igaunijas pārrobežu programma Teritorijas Latvijā: Kurzeme, Pierīga, Rīga, Vidzeme	Atbalsta mērķis ir uzņēmējdarbības stimulēšana, sevišķi – atvieglojot jaunu ideju izmantošanu ekonomikā, un atbalsts jaunu uzņēmumu izveidei, tostarp ar biznesa inkubatoru palīdzību	Vietējās un reģionālās iestādes, valsts organizācijas, nevalstiskās organizācijas, privātie uzņēmumi, publisko tiesību pārvaldītas iestādes. Vismaz viens Latvijas partneris un vismaz viens Igaunijas partneris. <u>Mērķis Nr.2 Vairāk kopīgi attīstītu produktu un pakalpojumu Programmas teritorijā</u> – vismaz divi uzņēmumu vai uzņēmēju asociācijas	<u>1. Palielināt starptautiskās uzņēmējdarbības aktivitāte reģionos</u> – 500 000 EUR <u>2. Vairāk kopīgi attīstītu produktu un pakalpojumu Programmas teritorijā</u> – 1 000 000 EUR (85% – grants; 5 000 EUR projekta sagatavošanas izmaksas)	Līdz 3 gadiem.	<u>Atbalstāmās aktivitātes:</u> <u>1. Palielināt starptautiskās uzņēmējdarbības aktivitāte reģionos</u> • Jaunu uzņēmumu dibināšanas veicināšana. • Atbalsta sniegšana uzņēmumiem starptautisko kontaktu veidošanā un attīstībā. • Apmācības un konsultācijas par starptautiskajām darījumu attiecībām, pakalpojumu veidošanu, produkta attīstību un mārketingu, vadību u.c. • Kopīgu gadatirgu un kontaktu veidošanas pasākumu organizēšana. • Sadarbība starp uzņēmējdarbības atbalsta organizācijām <u>2. Vairāk kopīgi attīstītu produktu un pakalpojumu Programmas teritorijā</u> • Struktūru izveidošana sadarbības un informācijas apmaiņas veicināšanai starp	http://www.estlat.eu/2014%20-%202020/

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
						Igaunijas un Latvijas uzņēmējiem. • MVU sistemātisku un ilgtermiņa attīstības pasākumu īstenošana, tostarp kapacitātes palielināšanas iniciatīvas, kopīgu produktu un pakalpojumu izstrāde, kopīgas mārketinga aktivitātes, personīgas konsultācijas u.c. • Sadarbības uzlabošana inovāciju procesu atbalstam starp publiskā sektora atbalsta struktūrām, pētniecības un izglītības institūcijām, un MVU • Kopīgas apmācības	
Kultūras mantojums		Atbalsta mērķis ir dabas un kultūras mantojuma saglabāšana, aizsargāšana, popularizēšana un attīstīšana	Vietējās un reģionālās iestādes, valsts organizācijas, nevalstiskās organizācijas, privātie uzņēmumi, publisko tiesību pārvaldītas iestādes Vismaz viens Latvijas partneris un vismaz viens Igaunijas partneris	Max 1 miljons EUR (85% – grants; 5 000 EUR projekta sagatavošanas izmaksas)	Līdz 3 gadiem.	<u>Atbalstāmās aktivitātes:</u> <u>1. Daudzveidīgāka un ilgtspējīga dabas un kultūras mantojuma izmantošana</u> • Dabas un kultūras mantojuma ilgtspējīgas pārvaldības ieviešana un uzlabošana. • Uz dabas un kultūras mantojumu balstītu ilgtspējīgu produktu un pakalpojumu radīšana. • Risinājumi esošo objektu veicināšanai un attīstīšanai, iekļaujot IT risinājumus.	http://www.estlat.eu/2014%20-%202020/

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
Radošās industrijas	Eiropas Savienības fondi – INTERREG – Latvijas – Lietuvas pārrobežu programma Teritorijas Latvijā: Kurzeme, Zemgale, Latgale	Atbalsta mērķis ir stabili un kvalitatīvu darbavietu veicināšana un darbaspēka mobilitātes atbalstīšana	- Nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa iestādes, to izveidotās institūcijas - Plānošanas reģioni un to izveidotās iestādes - Nevalstiskās organizācijas - Sabiedriskajām līdzvērtīgas organizācijas Vismaz viens Latvijas partneris un vismaz viens Lietuvas partneris.	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	- Atbildīga dabas tūrisma veicināšana Atbalstāmās aktivitātes: <u>1. atbalstīt uzņēmumu inkubatoru attīstību un investīcijas pašnodarbinātības, mikrouzņēmumu un uzņēmējdarbības izveidē</u> - uzņēmumu izveidei un atbalstam nepieciešamās pašvaldību pamata infrastruktūras attīstīšana (publiskās infrastruktūras savienojumi u.c.); - pārrobežu uzņēmējdarbības atbalsta pasākumi; - inovatīvi IKT pakalpojumi kā uzņēmējdarbības atbalsta pasākumu sastāvdaļa; - pārrobežu uzņēmējdarbības iespēju popularizēšana; - apmācības un konsultācijas potenciālajiem pārrobežu uzņēmumiem; - atbalsts uzņēmēju kontaktu tīklu radīšanai. <u>2. īstenot pārrobežu darba tirgu integrāciju, tostarp pārrobežu mobilitāti, kopīgas nodarbinātības iniciatīvas vietējā mērogā,</u>	http://latlit.eu/eng/20142020/programme_document

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
						<u>informatīvus un konsultatīvus pakalpojumus un kopīgu apmācību</u> • izglītības infrastruktūras renovācija un izbūve, aprīkojuma iegāde un uzlabošana; • uzņēmējdarbību veicinošas mobilitātes un apmācības programmas; • uzņēmēju un nodarbinātu personu iesaiste mūžizglītībā un citos atbalsta pasākumos ar mērķi sekmēt konkurētspēju darba tirgū; • Apmācības, pieredzes apmaiņa, prakses un starptautiska mācību prakse; • sadarbība starp uzņēmumiem un izglītības institūcijām; • darba gadatirgi un informācijas apmaiņa par darbavietu un nepieciešamo prasmju pieprasījumu; • pārrobežu ceļu infrastruktūras uzlabošana.	
Kultūras mantojums		Atbalsta mērķis ir saglabāt, aizsargāt, veicināt un attīstīt dabas un kultūras mantojumu	• Nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa iestādes, to izveidotās institūcijas • Plānošanas reģioni un to izveidotās iestādes	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	<i>Uz ziņojuma izstrādes brīdi publiski informācija nav pieejama.</i>	<u>Atbalstāmās aktivitātes:</u> • kultūras un dabas mantojuma pieminekļu saglabāšana, ieskaitot infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošanu;	http://latlit.eu/eng/20142020/programme_document

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
			- Nevalstiskās organizācijas - Sabiedriskajām līdzvērtīgas organizācijas Vismaz viens Latvijas partneris un vismaz viens Igaunijas partneris.			- kultūras un dabas mantojuma pakalpojumu attīstīšana un sekmēšana, ieskaitot e-pakalpojumus; - kopīgu tūrisma maršrutu un produktu radīšana; - kopīgs kultūras un dabas mantojuma objektu, maršrutu un produktu mārketinga.	
Kultūras mantojums	Eiropas Savienības fondi – INTERREG – Centrālā Baltijas jūras reģiona programma Teritorijas Latvijā: Kurzeme, Rīga, Pierīga (“pamat” reģioni), Vidzeme un Zemgale (“papildus” reģioni).	Atbalsta mērķis ir ar jūras teritoriālo plānošanu un integrētu piekrastes zonas pārvaldību, aizsargāt reģiona unikālo kopējo dabas un kultūras mantojumu, veicināt ilgtspējīgu jūras ekosistēmu izmantošanu, kā arī uzlabot pilsētu plānošanu un pārvaldību.	- Nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa iestādes, to izveidotās institūcijas - Plānošanas reģioni un to izveidotās iestādes - Nevalstiskās organizācijas - Sabiedriskām līdzvērtīgas organizācijas	<u>Mazais projekts</u> –max EK grants 200 000 EUR (85% EK grants) <u>Parastais projekts</u> – nav ierobežojumu	<u>Mazais projekts</u> – max 2 gadi <u>Parastais projekts</u> – nav ierobežojumu	<u>Atbalstāmās aktivitātes:</u> - Kopīgi jānosaka resursu izmantošanas potenciāls - Tūrisma vietu un pakalpojumu izveide - Ieguldījumi dabas un kultūras resursos, lai izveidotu kopīgas CB tūrisma vietas - Kopīgas mārketinga aktivitātes, piemēram, izpratnes veidošana, mārketinga pasākumi, izstādes, mediju reklāmas	http://centralbaltic.eu/
Visas nozares, izņemot filmas	Ziemeļvalstu kontaktpunkts Uzvedumu veidošanas aktivitāšu programma	Atbalsta mērķis ir sekmēt jaunu ideju un iniciatīvu veidošanos, atbalstīt ziemeļvalstu partnerību un veicināt ziemeļvalstu mākslas un kultūras attīstību. Atbalsts sekmē komunikāciju un aktivitātes starp Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm, stiprina Ziemeļvalstu–Baltijas valstu radniecību kultūras dzīvē, veicina izpratnes veidošanos par	Mākslas vai kultūras jomā strādājošie profesionāļi, amatieri vai brīvprātīgie: - individuāli - grupas - organizācijas un institūcijas - organizācijas un biedrības, kas strādā ar māksliniekiem un kultūras jomā darbiniekiem	<u>Izpētes projekti</u> Max 13 000 EUR <u>Pilotprojekti (izmēģinājuma projekti)</u> Max 40 000 EUR (75% Ziemeļvalstu kontaktpunkta finansējums) <u>Projekti</u> Max 100 000 EUR	<u>Izpētes projekti</u> Nav noteikts <u>Pilotprojekti</u> Max 1 gads <u>Projekti</u> Max 3 gadi	Atbalsts tiek sniegts inovatīvu kultūras un mākslas darbu veidošanai, t.sk., jaunu ideju, koncepciju, procesu mēģinājumiem – izpētei, izstrādei, uzvedumiem, reklamēšanai/ izplatīšanai. Atbalsts tiek sniegts: radošu darbu, projektu, iniciatīvu izveide	http://www.kulturkon-taktnord.org/en/grant-s/production-based-activities

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
		līdzībām un atšķirībām starp Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm, vairo zināšanas par Ziemeļvalstu un Baltijas valstu māksliniekiem un to darbiem.	Bez Latvijas projektā jābūt iesaistītiem partneriem no vismaz divām Ziemeļvalstīm.	(50% Ziemeļvalstu kontaktpunkta finansējums)		- dažādu darbu, projektu, iniciatīvu izplatīšana - darbu izveide, kur mākslinieki un citi kultūras jomā iesaistītie cilvēki var satikties	
Visas nozares, izņemot mūziku, filmas, literatūru	Ziemeļvalstu Kultūras fonds	Atbalsts tiek sniegts projektiem, kas veicina sadarbību kultūras jomā un kuros dominē ziemeļvalstu kultūras saturs.	Jebkura fiziska vai juridiska persona Projektā jābūt iesaistītām vismaz trīs Ziemeļvalstīm (Dānijas, Somijas, Islandes, Norvēģijas, Zviedrijas, Farēru salām, Grenlandes un Ālandes)	Maksimāli 67 150 EUR <13 430 EUR – 85% Ziemeļvalstu Kultūras fonda finansējums >13 430 EUR – 50% Ziemeļvalstu Kultūras fonda finansējums	Projekta iesniegšanas gads + maksimāli 2 turpmākie gadi	Atbalsts tiek sniegts projektiem, kas: - sekmē mākslinieku un kultūras darbinieku satikšanos; - popularizē mākslu un kultūru, kas ir radīta ziemeļvalstīs; - izveido un attīsta mākslas un kultūras tīklojumus. Atbalsts tiek sniegts, lai segtu administratīvās izmaksas, t.sk., algas, ceļa izdevumi, meistarklašu, semināru, uzvedumu, koncertu, izstāžu, festivālu, izbraukumu (tūru) izveides un organizēšanas izmaksas, apmācību un pētījumu izmaksas.	http://www.nordiskulturfond.org/en
Audiovizuālā nozare	Radošā Eiropa – Media	Radošās Eiropas Media programma ir Eiropas atbalsta programma audiovizuālajai nozarei ar mērķi stiprināt tās konkurētspēju. Atbalsts tiek sniegts visos nozares posmos – ražošanas sagatavošana, ražošana, izplatīšana un demonstrēšana	Organizācijas, kuras pastāv vismaz 1 gadu un kuru galvenā nodarbošanās ir: - starptautisku audiovizuālo darbu (filmu un videospēļu) ražošana vai izplatīšana - starptautisku audiovizuālo pasākumu organizēšana	Atkarīgs no izvēlētajās aktivitātes veidā un plānotajām darbībām	Atkarīgs no izvēlētajās aktivitātes veidā un plānotajām darbībām	<u>Atbalstāmās aktivitātes:</u> - Atbalsts audiovizuālo projektu attīstīšanai: viens projekts; projektu katalogs videospēles - Atbalsts starptautisku TV filmu ražošanai - Atbalsts starptautiskiem kopražojumu fondiem	https://eacea.ec.europa.eu/creative-europe/actions/media_en

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
						• Atbalsts Eiropas filmu izplatīšanai kinoteātros citās valstīs • Eiropas filmu izplatīšana citās valstīs – automātiskais atbalsts • Atbalsts Eiropas filmu pārdošanas aģentūrām • Atbalsts kinoteātru tīkla veidošanai • Atbalsts starptautisku filmu festivālu organizēšanai • Atbalsts starptautisku filmu popularizēšanas pasākumu organizēšanai • Starptautisku tālākizglītības kursu organizēšana • Auditorijas paplašināšanas starptautisku pasākumu organizēšana	
Literatūra	Radošā Eiropa – Daiļliteratūras tulkošana	Programmas mērķis ir sniegt atbalstu daiļliteratūras tulkošanai un literatūras darbu popularizēšanai ES tirgū, tādejādi veicinot augstas kvalitātes literatūras darbu pieejamību	Izdevniecība	<u>Divu gadu projekts</u> Maksimālais EK grants – 100 000 EUR (50% no kopējā budžeta) 3 līdz 10 darbi <u>Trīs gadu projekts</u> Maksimālais EK grants – 100 000 EUR (50% no kopējā budžeta) gadā 5 līdz 10 darbi gadā	Līdz 3 gadiem	<u>Atbalsts tiek sniegts:</u> • augstas literārās kvalitātes daiļliteratūras darbu tulkošana un izdošana • tulkotu daiļliteratūras darbu fragmentu tulkošana izdevēju vai izdevniecību katalogiem • īpašu pasākumu un mārketinga/izplatīšanas pasākumu organizēšana tulkoto daiļliteratūras darbu popularizēšanai ES un ārpus tās, tostarp	http://radosaeiropa.lv/ http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/opportunities/culture-support/literary-translation_en.htm

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
						digitālie popularizēšanas rīki un autoru reklamēšana grāmatu gadatirgos un literatūras festivālos Avotvalodai un mērķvalodai jābūt ES dalībvalstu oficiālajai valodai (+ latīņu, sengrieķu) Mērķvalodai jābūt tulkotāja dzimtajai valodai Daiļliteratūras darbiem jābūt iepriekš publicētiem, bet tie nedrīkst iepriekš būt publicēti mērķvalodā.	
Visas nozares	Eiropa pilsoņiem – Eiropas vēstures piemiņas pasākumi	Galvenais šī atbalsta mērķis ir veicināt mieru, vēsturiskās vērtības un labklājību pilsoņu starpā. Tādējādi tiks atbalstīti projekti, kas atsauksies uz totalitāro režīmu cēloņiem Eiropas mūsdienu vēsturē, kā arī citiem nozīmīgiem momentiem Eiropas vēsturē.	- Pašvaldības vai tām padotās iestādes - Pilsoniskās sabiedrības organizācijas no vismaz vienas ES dalībvalsts (iesk. iesniedzējus), bet prioritāri ir starptautiski projekti	Maksimālais EK grants 100 000 EUR	Maksimāli 18 mēneši	Šajā virzienā tiek atbalstīti pasākumi, kas aicina atspoguļot Eiropas kultūras dažādību un kopīgās vērtības to plašākajā nozīmē. Tāpēc mērķis ir finansēt projektus, kas rosina pārdomas par totalitāro režīmu cēloņiem Eiropas moderno laiku vēsturē (īpaši, bet ne tikai par nacismu, kā rezultātā radās holokausti, fašisms, staļinisms un totalitārais komunistu režīms). Šajā virzienā atbalsts tiek piešķirts arī pasākumiem, kas saistīti ar citiem svarīgiem notikumiem un atsaucies punktiem Eiropas jaunāko laiku vēsturē. Programma paredz, ka šajā virzienā projekti apvieno	http://radosaeiropa.lv/ https://eacea.ec.europa.eu/europe-for-citizens/strands/european-remembrance-en

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
						dažāda veida organizācijas (vietējās pašvaldības, NVO, pētniecības institūtus u. c.) vai veicina dažāda veida darbības (pētniecību, neformālo izglītību, publiskās debates, izstādes u. c.) vai iesaista pilsoņus no dažādām mērķa grupām.	
Visas nozares	UNESCO Starptautiskais fonds kultūras veicināšanai	Programmas mērķis ir veicināt: - kultūru kā zināšanu, vērtību un identitātes avotu - kultūras lomu ilgtspējīgai attīstībai - māksliniecisko radošumu jebkurā tās izpausmē, respektējot izpausmes brīvību - starptautisko un reģionālo kultūras sadarbību	- Publiskas organizācijas, kuru darbības mērķis ir kultūras un mākslas darbu popularizēšana - Nevalstiskas organizācijas, kuru darbības mērķis ir kultūras un mākslas darbu popularizēšana - Indivīdi, it īpaši mākslinieki un radošie darbinieki	20 000 USD –100 000 USD (80% no kopējā projekta budžeta)	Max 12 mēneši	Atbalsts tiek sniegts: - kultūras un mākslas darbu izstrādei - kultūras un mākslas pasākumu organizēšana, kas veicina kultūras un attīstības stratēģiju un programmu izstrādi.	http://en.unesco.org/ifpc/content/about-fund

KOMPETENČU ATTĪSTĪBAS/ SADARBĪBAS PROGRAMMAS

Visas nozares, izņemot filmas	Ziemeļvalstu kontaktpunkts Kapacitātes stiprināšanas programma	Atbalsta mērķis ir sekmēt jaunu ideju un iniciatīvu veidošanos, atbalstīt ziemeļvalstu partnerību un veicināt ziemeļvalstu mākslas un kultūras attīstību. Atbalsts sekmē komunikāciju un aktivitātes starp Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm, stiprina Ziemeļvalstu–Baltijas valstu radniecību kultūras dzīvē, veicina izpratnes veidošanos par līdzībām un atšķirībām starp Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm, vairo zināšanas par	Mākslas vai kultūras jomā strādājošie profesionāļi, amatieri vai brīvprātīgie: - indivīdi - grupas - organizācijas un institūcijas - organizācijas un biedrības, kas strādā ar māksliniekiem un kultūras jomā darbiniekiem Bez Latvijas projektā jābūt iesaistītiem partneriem no	<u>Izpētes projekti</u> Max 13 000 EUR <u>Pilotprojekti (izmēģinājuma projekti)</u> Max 40 000 EUR (75% Ziemeļvalstu kontaktpunkta finansējums) <u>Projekti</u> Max 100 000 EUR (50% Ziemeļvalstu kontaktpunkta finansējums)	<u>Izpētes projekti</u> Nav noteikts <u>Pilotprojekti</u> Max 1 gads <u>Projekti</u> Max 3 gadi	Atbalsts tiek sniegts projektiem, kas sekmē inovatīvu mākslas un kultūras kompetenču attīstību.	Atbalsts tiek sniegts: - jaunu darba pieeju izveidei un popularizēšanai - zināšanu un pieredzes apmaiņai, popularizēšanai - debašu, diskusiju platformu izveidei	http://www.kulturkon.takt nord.org/en/grant s/capacity-development
-------------------------------	--	---	---	---	--	---	--	---

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
		Ziemeļvalstu un Baltijas valstu māksliniekiem un to darbiem.	vismaz divām Ziemeļvalstīm.			Projekta ietvaros var tikt organizēti semināri, meistarklases, kursi, u.tml.	
Visas nozares	Ziemeļvalstu kontaktpunkts Tīklošanās programma	Atbalsta mērķis ir atbalstīt ziemeļvalstu partnerību, sedzot ceļošanas, tīklošanās, apmešanās izmaksas. Atbalsts dod iespēju kultūras jomas darbiniekiem attīstīt partnerības un mācīties vienam no otra, turklāt tas sekmē komunikāciju un aktivitātes starp Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm, stiprina Ziemeļvalstu–Baltijas valstu radniecību kultūras dzīvē, veicina izpratnes veidošanos par līdzībām un atšķirībām starp Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm, vairo zināšanas par Ziemeļvalstu un Baltijas valstu māksliniekiem un to darbiem.	Profesionāli mākslinieki un citi aktīvi iesaistīti mākslas un kultūras jomā (t.sk., kuratori, producenti, tulki, redaktori un pētnieki): • indivīdi • grupas • organizācijas un institūcijas Bez Latvijas projektā jābūt iesaistītiem partneriem no vismaz divām Ziemeļvalstīm vai Baltijas valstīm.	<u>Īstermiņa projekts</u> Max 20 000 EUR (70% Ziemeļvalstu kontaktpunkta finansējums) <u>Ilgtermiņa projekts</u> Max 100 000 EUR (50% Ziemeļvalstu kontaktpunkta finansējums)	<u>Īstermiņa projekts</u> Max 1 gads <u>Ilgtermiņa projekts</u> Max 3 gadi	Atbalsts tiek sniegts kopēju tīklošanās, konferenču, meistarklašu sagatavošanai un organizēšanai.	http://www.kulturkon-taktnord.org/en/grants/network-funding
Visas nozares	TANDEM programma (kultūras menedžmenta apmaiņas programma)	Programmas mērķis ir kultūras organizācijām attīstīt ilgtermiņa darba attiecības ar partneriem no Eiropas un citām valstīm, kā arī sekmēt tīklošanās iespējas un zināšanas apmaiņu.	Kultūras menedžeri un kultūras projektu koordinatori, kas strādā kultūras organizācijās	Sadarbības projekta/idejas īstenošanai: 8 000 EUR – TANDEM Europe 5 000 EUR – TANDEM Turkey TANDEM Shaml (Arābu valstis) TANDEM Ukraine + administratīvās izmaksas	1 gads	Programmas ietvaros divi kultūras menedžeri apvienojas tandēmā, lai īstenotu kultūras projektu. Atbalsts tiek sniegts, lai nodrošinātu vizītes vienam pie otra, kā arī īstenotu projekta ideju. Bez tam tiek organizēti kopējie TANDEM programmas tīklošanās pasākumi.	http://tandemexchange.eu/
Visas nozares	Radošā Eiropa – Sadarbības projekti	• Aizsargāt, attīstīt un nostiprināt Eiropas kultūru un valodu daudzveidību un	Kultūras organizācijas, institūcijas, komercsabiedrības, ar divu gadu pieredzi	<u>Mazie projekti</u> 200 000 EUR (60% no kopējā budžeta)	Līdz četriem gadiem	<u>Atbalstāmie projekti:</u> • projekti, kas stiprina kultūras un radošo	http://radosaeiropa.lv/

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
		veicināt Eiropas kultūras mantojumu. Nostiprināt Eiropas kultūras un radošo nozaru konkurētspēju, jo īpaši audiovizuālajā nozarē, lai veicinātu gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi.	(iesniedzējam un partneriem) <u>Mazie projekti</u> Iesniedzējs + 2 partneri (kopā – 3 dažādu valstu kultūras organizācijas) <u>Lielie projekti</u> Iesniedzējs + 5 partneri (kopā – 6 dažādu valstu kultūras organizācijas)	<u>Lielie projekti</u> 2 000 000 EUR (50% no kopējā budžeta)		nozaru darbinieku prasmes un kompetences - projekti, kas dod iespēju sadarboties starptautiskā līmenī un veidot starptautisku karjeru, un darbības ES un ārpus tās - projekti, kas stiprina Eiropas kultūras un radošās organizācijas un starptautisko sadarbības tīklu veidošanu - starptautiskas viesizrādes, pasākumi, izstādes un festivāli - Eiropas literatūras aprites projekti - auditoriju attīstības projekti, kas veicina interesi par Eiropas kultūras un radošo darbu, kā arī materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu un uzlabo pieeju tam	http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/opportunities/culture-support/cooperation.en.htm
Visas nozares	Radošā Eiropa – Eiropas tīkli	Eiropas tīkls ir strukturētas organizāciju grupas, kas pārstāv kultūras un radošo nozari, kuru mērķis ir uzlabot kultūras un radošo nozaru spēju darboties transnacionāli un starptautiskā mērogā, pielāgoties pārmaiņām, lai īstenotu vispārīgos kultūru un valodu daudzveidības sekmēšanas un popularizēšanas mērķus, kā arī spēcīnāt šo nozaru	Tīkls, kurā iesaistītas vismaz 15 organizācijas, kas juridiski reģistrētas vismaz 10 dažādās valstīs, kuras piedalās programmā. Vismaz 5 no šīm organizācijām jābūt juridiski reģistrētām 5 dažādās valstīs, kas pieder ES dalībvalstīm vai EBTA/EEZ valstīm (Norvēģija, Islande).	Max 250 000 EUR (80% no kopējā budžeta)	Līdz 4 gadiem	Atbalsts tiek sniegts: - Aktivitātes, kas stiprina kultūras un radošās nozares, apmācot tos darbiniekus ar īpašām prasmēm - Aktivitātes, kas veicina kultūras un radošo starptautisko sadarbību un sekmē radošo darbinieku starptautisko darbību	http://radosaeiropa.lv/ http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/opportunities/culture-support/eu-networks.en.htm

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
		konkurētspēju, tostarp inovācijas popularizēšanu.	Eiropas tīkliem vismaz divus gadus pirms pieteikumu iesniegšanas termiņa beigām ir jābūt reģistrētiem kā juridiskām personām, un šis statuss jāspēj apliecināt			Aktivitātes, kas stiprina Eiropas kultūras un radošo organizācijas, kā arī starptautisko tīklošanos, kas var radīt jaunas profesionālās iespējas	
Visas nozares	Radošā Eiropa – Eiropas platformas	Eiropas platformas ir platforma kultūras un radošajām organizācijām, ar mērķi atbalstīt jaunos māksliniekus un stimulēt Eiropas kultūras un mākslas darbus.	Platforma jāpārstāv juridiskai personai – koordinācijas struktūrai, kura reģistrēta vienā no platformas dalībvalstīm. Platformas dalībnieki. 10 organizācijas, no kuru pēdējo 12 mēnešu darbības vismaz 30% bijuši vērsti uz jauno talantu popularizēšanu. Vismaz 5 no šīm organizācijām jābūt juridiski reģistrētām 5 dažādās valstīs, kas pieder ES dalībvalstīm vai EBTA/EEZ valstīm (Norvēģija, Islande).	Max 500 000 EUR (80% no kopējā budžeta) gadā	Līdz 4 gadiem	Atbalsts tiek sniegts, lai: - veicināt tādu autoru un mākslinieku mobilitāti un atpazīstamību, kuri savu māksliniecisko darbību sākuši nesen un kuriem trūkst starptautisko sakaru - sekmēt kultūras un mākslas pasākumu plānošanu Eiropas mērogā, lai atvieglotu piekļuvi citu Eiropas valstu kultūras darbiem, organizējot starptautiskas viesizrādes, pasākumus, izstādes, festivālus u. tml.; - īstenot komunikācijas un zīmolrades stratēģiju, radot Eiropas kvalitātes zīmolu - palielināt auditoriju, plašāk izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas un inovatīvu pieeju; - padarīt uzskatāmākas Eiropas vērtības un dažādās kultūras, tādējādi	http://radosaeiropa.lv/ http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/opportunities/culture-support/eu-platform_en.htm

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
Visas nozares	Eiropa pilsoņiem – Pašvaldību sadraudzība	Pašvaldību sadraudzība ir plaši pasākumi, kuros pulcējas sadraudzības pašvaldību iedzīvotāji, lai, izmantojot priekšrocības, ko dod pašvaldību partnerības, stiprinātu savstarpējas zināšanas un sapratni starp iedzīvotājiem un viņu kultūrām.	• Pašvaldības vai tām padotās iestādes; • Pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas pārstāv pašvaldības, no vismaz divām valstīm (iesk. iesniedzējus), no kurām vismaz viena ir ES dalībvalsts	Max. 25 000 EUR	Max. 21 diena	uzlabojot informētību par Eiropas Savienību (ES). Vietējā un Savienības līmenī mobilizējot iedzīvotājus debatēm par konkrētiem Eiropas politiskās darba kārtības jautājumiem, šī pasākuma mērķis ir veicināt pilsonisko līdzdalību Savienības politikas veidošanas procesā un radīt iespējas sabiedrības iesaistei un brīvprātīgo kustībai Savienības mērogā. Sadraudzība jāsaprot plašākā nozīmē, tādējādi tā attiecas uz pašvaldībām, kas parakstījušas vai plāno parakstīt sadraudzības vienošanās, kā arī uz pašvaldībām, kam ir cita veida partnerības, kas stiprina sadarbību un kultūras saites.	http://radosaeiropa.lv/ https://eacea.ec.europa.eu/taxonomy/term/310
Visas nozares	Eiropa pilsoņiem – Pašvaldību tīklojumi	Programmas mērķis ir veicināt tematisku un ilglaicīgu sadraudzību pašvaldību vai organizāciju starpā. Šādu tīklojumu veidošana palīdz nodrošināt strukturētu, intensīvu un daudzpusīgu sadarbību, tādējādi palielinot programmas ietekmi	• Pašvaldības vai tām padotās iestādes; • Pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas pārstāv pašvaldības (attiecas uz projekta iesniedzējiem), no vismaz četrām valstīm (iesk. iesniedzējus), no kurām vismaz viena ir ES dalībvalsts	Max. 150 000 EUR	Max 2 gadi	Paredzams, ka pilsētu tīkli: • apvieno virkni darbību, kas saistītas ar visiem svarīgu jautājumu vai jautājumiem, kuri jārisina programmas mērķu un ikgadējo prioritāšu kontekstā; • ir noteiktas mērķa grupas, kam izvēlētie jautājumi ir īpaši svarīgi, un tajās jāiesaista vietējo kopienu pārstāvji, kas aktīvi darbojas šajā jomā	http://radosaeiropa.lv/ https://eacea.ec.europa.eu/taxonomy/term/310

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
						(t. i., ar attiecīgo jautājumu tieši saistīti eksperti, vietējās asociācijas, iedzīvotāji un iedzīvotāju grupas utt.); • kalpo par pamatu turpmākajām iniciatīvām un darbībām starp iesaistītajām pilsētām risinātajos jautājumos vai, iespējams, citos vispārnozīmīgos jautājumos nākotnē.	
Visas nozares	Eiropa pilsoņiem – Pilsoniskās sabiedrības projekti	Programmas mērķis ir atbalstīt pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kuru mērķis ir stiprināt saikni starp Eiropas iedzīvotājiem un Eiropas Savienību un kas būtiski veicina iedzīvotāju aktīvu sabiedrisko līdzdalību un stiprina dažādus sabiedriskās dzīves aspektus. Pamata aktivitātes: Veicināt pilsonisko līdzdalību un solidaritāti, apkopot pilsoņu viedokļus un veicināt brīvprātīgo aktivitātes.	• Pašvaldības vai tām padotās iestādes; • Pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas pārstāv pašvaldības (attiecas uz projekta iesniedzējiem), no vismaz trim valstīm (iesk. iesniedzējus), no kurām vismaz viena ir ES dalībvalsts	Max. 150 000 EUR	Max. 18 mēneši	Pilsoniskās sabiedrības projektā jāparedz vismaz divas no trim šādām darbībām: • Sabiedrības iesaistīšanās un solidaritātes veicināšana: darbības, kas spēj veicināt debates/kampaņas/darbības saistībā ar daudziem svarīgiem jautājumiem, aptverot plašākā mērogā Savienības pilsoņu tiesības un pienākumus, un veidojot saikni ar Eiropas politisko darba kārtību un politikas veidošanas procesu. • Viedokļu apkopošana: darbības, kuru mērķis ir apkopot iedzīvotāju viedokļus par konkrētu jautājumu, kas katru gadu tiks definēts, priekšroku dodot pieejai no apakšas	http://radosaeiropa.lv/ https://eacea.ec.europa.eu/taxonomy/term/310

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
						uz augšu (tostarp sociālo tīklu, tīmekļa semināru un citu kanālu izmantošana) un plašsaziņas līdzekļu lietotprasmei. Brīvprātīgo kustība: darbības, kas veicina solidaritāti Savienības pilsoņu starpā un aiz tās robežām	
Visas nozares (kultūrizglītība)	Erasmus+ – Stratēģiskā partnerība	Programmas mērķis atbalstīt inovatīvas prakses attīstību, nodošanu un/vai īstenošanu, kā arī kopīgu iniciatīvu īstenošanu Eiropas līmenī, t.sk. partnerības starp izglītību un darba tirgu.	Jebkura juridiska persona. Partnerība jāveido no vismaz trīs partneriem no trīs valstīm.	150 000 EUR gadā	1 – 3 gadi (skolu, profesionālā un pieaugušo izglītība) 2 – 3 gadi (augstākā izglītība)	Atbalsts tiek sniegts - Stratēģiskās partnerības inovāciju atbalstam vērsti uz inovatīvu intelektuālu rezultātu izstrādi vai intensīvām nesen izstrādātu rezultātu izplatīšanas aktivitātēm (jaunas pieejas, metodes, mācību līdzekļi izglītībā); - Stratēģiskās partnerības labas pieredzes apmaiņas atbalstam sniedz iespēju organizācijām attīstīt un stiprināt tīklojumus, paaugstināt savu kapacitāti un apmainīties ar idejām, praksēm un metodēm. Atbalstāmās budžeta kategorijas: - Projekta vadība un īstenošana - Starptautiskās projekta sanāksmes	http://viaa.gov.lv/lat/ek_izgl_programmas_iniciativas/erasmusplus/er_plus_str_partn/erasmus_plus_strat_partn/?tl_id=21448&tl_id=35490

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
						• Intelektuālie rezultāti (atalgojums) • Rezultātu izplatīšanas pasākumi • Starptautiskās mācību mobilitātes • Citas izmaksas un atbalsts speciālajām vajadzībām	
Visas nozares (kultūrizglītība)	Erasmus+ – Nozaru prasmju apvienības	Atbalsts tiek sniegts, lai mazinātu prasmju trūkumu, uzlabot izglītības un apmācības sistēmu spēju reaģēt uz konkrētu nozaru darba tirgus vajadzībām. Īpaša uzmanība tiek veltīta digitālām prasmēm. <u>1.projektu veids</u> Nozaru prasmju vajadzību identificēšana <u>2.projektu veids</u> Profesionālās izglītības programmu izveide un īstenošana nozaru prasmju/profesijas apgūšanai	Jebkura juridiska persona <u>1.projektu veids</u> Alianse jāveido no vismaz diviem partneriem un jāaptver vismaz 12 ES valstis <u>2.projektu veids</u> Alianse jāveido no vismaz sešiem partneriem un jānosēd vismaz trīs ES valstis. Vismaz divās partneru valstīs partneriem ir jābūt sociālajiem partneriem (darba devēju vai darba ņēmēju organizācijai) un profesionālās izglītības iestāde.	<u>1.projektu veids</u> Max. 500 000 EUR <u>2.projektu veids</u> Max. 1 400 000 EUR	<u>1.projektu veids</u> 2–3 gadi <u>1.projektu veids</u> 3 gadi	Atbalstāmās aktivitātes: • Profesionālās izglītības modernizācija un pilnveide • Konkrēto nozaru konkurētspējas palielināšana prasmju attīstībā • Zināšanu un prakses apmaiņa starp dažādām profesionālās izglītības un apmācības iestādēm un darba tirgu Atbalstāmās budžeta kategorija – atalgojums.	http://viaa.gov.lv/lat/ek_izgl_programmas_iniciativas/erasmusplus/noz_prasmju_apvien/ http://eacea.ec.europa.eu/home/erasmus-plus/actions/key-action-2-cooperation-for-innovation-and-exchange-good-practices/sector-skills_en
Visas nozares (kultūrizglītība)	Erasmus+ – Zināšanu apvienības	Atbalsts tiek sniegts, lai veicināt inovācijas augstākajā izglītībā, uzņēmējdarbībā un sociāli ekonomiskajā vidē, stiprinot saikni starp augstāko izglītību un darba tirgu	Jebkura juridiska persona Partnerību veido sešas neatkarīgas organizācijas no vismaz trim ES valstīs, no kurām vismaz divas ir augstākās izglītības iestādes un vismaz divi ir uzņēmumi.	<u>Divu gadu projektam</u> – max 700 000 EUR <u>Trīs gadu projektam</u> – max 1 000 000 EUR	2–3 gadi	Atbalstāmās aktivitātes: • uzņēmēja domāšanas un prasmju attīstīšana • zināšanu apmaiņa starp augstāko izglītību un uzņēmējdarbību • jaunu, inovatīvu un starpdisciplināru apmācību un mācīšanās pieeju attīstīšana	http://viaa.gov.lv/lat/ek_izgl_programmas_iniciativas/erasmusplus/erasmus_plus_zin_apvienibas/zinasanu_apvienibas/ http://eacea.ec.europa.eu/home/erasmus-plus/actions/key-

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
						Atbalstāmās budžeta kategorijas: • atalgojums • braucieni.	action-2-cooperation-for-innovation-and-exchange-good-practices/knowledge_en
MOBILITĀTES PROGRAMMAS							
Visas nozares (īpaši tiek atzīmētas mūzika, vizuālā māksla, deja, filmas, multimediji, dizains, fotogrāfija, mode)	Eiropas Kultūras fonds <i>STEP Beyond Travel Grant</i>	Atbalsts tiek sniegts jauniem kultūras darbiniekiem, lai ceļotu starp Eiropas Savienības un blakus esošajām valstīm, lai iepazītu jauno un apmainītos ar viedokļiem, pieredzi un iedvesmu. Atbalsts stimulē pārrobežu kultūras sadarbību, mākslinieku un kultūras darbinieku mobilitāti, mākslinieku izpausmes. Eiropas Kultūras fonda mērķis ir stiprināt kultūras saites starp Eiropas Savienību un valstīm, kas ir kaimiņos.	Kultūras jomā strādājošie indivīdi. Prioritāte tiek dota no 18 līdz 35 gadus jauniem kultūras darbiniekiem, kas strādā maksimums 10 gadus kultūras jomā un kuriem nav bijušas daudz iespēju ceļot.	700 EUR – braucieni uz Armēniju, Azerbaidžānu, Gruziju 400 EUR – braucieni uz Turciju, Alžīriju, Ēģipti, Izraēlu, Jordāniju, Libānu, Lībiju, Maroku, Palestīnas teritorijas, Siriju, Tunisiju, Moldova, Ukraina, Krievija, Bosnija Hercegovina, Kosova, Maķedonija, Montenegro, Serbija	Nav noteikts	Braucieni, lai • apmeklētu pirmo reizi kādu tīklošanās pasākumu, lai paplašinātu profesionālos kontaktus; • izveidotu starpvalstu partnerības jaunu projektu īstenošanai; • piedalītos vietējos mākslas vai kultūras pasākumos; • piedalītos apmācību treniņos, programmās (izņēmumu gadījumos).	http://www.culturalfoundation.eu/step-beyond/
Visas nozares	Ziemeļvalstu kontaktpunkts Mobilitātes programma	Atbalsta mērķis ir sekmēt kultūras un māksliniecisku sadarbību Ziemeļvalstīs un Baltijas valstīs, atbalstot indivīdu un nelielu grupu ceļošanu, tīklošanos un apmešanos. Atbalsts sekmē komunikāciju un aktivitātes starp Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm, stiprina Ziemeļvalstu–Baltijas valstu radniecību kultūras dzīvē, veicina izpratnes veidošanos par līdzībām un atšķirībām starp Ziemeļvalstīm un Baltijas	Profesionāli mākslinieki un aktīvi kultūras darbinieki (t.sk., kuratori, producenti, tulki, redaktori, pētnieki) no Ziemeļvalstīm vai Baltijas valstīm. Profesionāli atbalstam var pieteikties individuāli vai maksimāli sešu cilvēku grupa.	Finansējums tiek summēts no dienas naudas un ceļojuma izdevumiem aprēķiniem (ir noteiktas vidējas izmaksas, balstoties uz galamērķa valsti)	Max 10 dienu vizīte	Braucieni, lai • mākslinieki un kultūras darbinieki izveidotu jaunus kontaktus Ziemeļvalstu reģionā; • apmainītos ar prasmēm un resursiem; • piedalītos kultūras uzvedumos; • sekmētu Ziemeļvalstu un Baltijas valstu kultūras intereses; • dalītos ar iedvesmas avotiem.	http://www.kulturkontakt-nord.org/en/grants/mobility-funding

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
		valstīm, vairo zināšanas par Ziemeļvalstu un Baltijas valstu māksliniekiem un to darbiem.				Tiek atbalstīti kopēji sadarbības pasākumi, dalība viesuzvedumos, izstādēs, dalība konferencēs, tikšanās, radošajās darbnīcās, vai pētījumos.	
Izpildītājmāksla (teātris, deja, cirks, ielu māksla) Vizuālā māksla (fotogrāfija, filma, digitālā māksla, videomāksla) Literatūra	Roberto Cimetta fonds	Atbalsta mērķis ir uzlabot un paaugstināt Eiropas – Vidusjūras reģiona mākslinieku mobilitāti.	Mākslinieks, izpildītājs, kultūras darbinieks, kultūras projektu vadītājs, kuram nav citi līdzekļi braucienam	Nav noteikts.	Nav noteikts	Braucienam jāsekmē profesionālā izaugsme, ko var izmantot tīklošanās nolūkos, savienojot māksliniekus un kultūras darbiniekus savā valstī un Eiropas – Vidusjūras reģionā kopumā Brauciena mērķis var būt dalība: • rezidencē; • tīklošanās pasākumā; • apmācībuursos, meistarklasēs (kā pasniedzējs vai māceklis); • konferencē, debatēs, seminārā; • projekta īstenošanas aktivitātēs. Brauciens var būt uz Vidusaustrumiem, Ziemeļāfriku, Eiropu.	http://www.cimettafund.org/
Visas nozares (kultūrizglītība)	Erasmus+ – Mācību mobilitāte	Atbalsta mērķis ir: • uzlabot dalībnieku zināšanas, kompetences un prasmes • veicināt nodarbinātību un karjeras iespējas • veicināt uzņēmējdarbību	<u>Mācību un prakses iespējas ārzemēs:</u> • studentiem • profesionālo skolu audzēkņiem <u>Profesionālā izaugsme:</u> • skolotājiem,	Finansēšanas mehānisms – vienības izmaksas, kuras ietiek: • Mobilitātes valsts, • Mobilitātes ilgums • Mobilitātes attālums,	<u>Mācību un prakses iespējas ārzemēs:</u> • studentiem (studijām: 3–12 mēneši; praksei: 2–12 mēneši)	Atbalstītās izdevumu kategorijas: • Administratīvie izdevumi • Uzturēšanās izdevumi • Ceļa izdevumi • Atbalsts īpašajām vajadzībām un izņēmuma izmaksas	http://www.viaa.gov.lv/lat/ek_izgl_programmas_iniciativas/erasmusplus/par_macibu_mobilitatem/

Nozare	Finansējuma avots	Atbalsta prioritāte	Iesniedzējs	Projekta finansējuma apjoms	Projekta ilgums	Atbalsta aktivitātes	Papildus informācija
		• uzlabot svešvalodu zināšanas • ieviest jaunas apmācību metodes, sistēmas • veicināt izglītības un apmācību sistēmas modernizāciju • veicināt sadarbību starp organizācijām un valstīm	• profesionālās izglītības speciālistiem, • augstskolu mācībspēkiem/personālam • pieaugušo izglītotājiem	• Citi parametri	• profesionālo skolu audzēkņiem (prakse darba vietā: 2 nedēļas–12 mēneši) Profesionālā izaugsme – 2 nedēļas–12 mēneši		

NODERĪGI APKOPOJUMI

Nozare	Joma	Avots:
Visas nozares	Rezidences	http://ec.europa.eu/culture/policy/cultural-creative-industries/documents/artists-residencies_en.pdf http://www.transartists.org/
Visas nozares	Mobilitāte	http://on-the-move.org/funding/

10.10. Pašvaldību finanšu datu apkopošanas paraugforma gadījuma izpētei

Lūdzu, apskatiet mūs interesējošos jautājumus un pirms tikšanās padomājiet, vai šādu informāciju būtu iespējams sagatavot. Tiekoties varēsīm izrunāt detalizēti par nozaru definīcijām, mērķiem u.c. jautājumiem. Ja mūs interesējošos kopsavilkumus sagatavot nav iespējams, varbūt ir iespēja piekļūt neapstrādātiem datiem, kurus mēs paši varētu sagrupēt.

(1) Mūs interesē Jūsu institūcijas sniegtais finansējums kultūrai 2013. un 2014.g. nozaru griezumā. Nozaru dalījuma pamatā ir VKKF atbalstāmās nozares un UNESCO ieteikumi kultūras statistikas uzskaitē. Dalījums ir savstarpēji izslēdzošs. Tas attiecas arī uz “starpdisciplināriem projektiem”, kuros pēc definīcijas iekļauti dažādu kultūras nozaru kopēji radītie kultūras produkti. Proti, ja kāda projekta finansējums iekļauts “starpdisciplināro projektu” nozarē, to nevajadzētu iekļaut nevienā citā nozarē. Līdz ar to, izmantojot piedāvāto dalījumu, t.sk. kategoriju “nesadalāms”, kurā iekļaujams finansējums, kas paredzēts vairākām nozarēm, bet ko tehnisku iemeslu dēļ nevar sadalīt, Jums vajadzētu būt iespējai pa nozarēm sadalīt visu Jūsu institūcijas sniegto kultūras finansējumu, un nozarēm piešķirto finansējumu summai vajadzētu sakrist ar kopējo finansējumu. Dažām nozarēm ir norādītas apakšnozares. Apakšnozarēm piešķirtā finansējuma summai būtu jāsakrīt ar attiecīgai nozarei piešķirto finansējumu. Ja Jums ir iespējams izdalīt kādas papildus apakšnozares, lūdzu, papildiniet piedāvāto dalījumu. Savukārt, ja nozaru finansējumu sadalīt pa apakšnozarēm nav iespējams, lūdzu, norādiet tikai nozaru finansējumu. Ja Jūsu institūcijas sniegtajam finansējumam ir dažādas formas (piemēram, pamatbudžets, dotācijas, mērķdotācijas, transferti u.c.) un vieglāk pa nozarēm sadalīt katru no šīm finansējuma formām, lūdzu, veidojiet atsevišķus attiecīgai finansējuma formai atbilstošus nozaru dalījumus.

Kods	Nosaukums
1	Literatūra
1.1	Orģinālliteratūra
1.2	Tulkojumi
1.3	Bibliotēkas
1.4	Cits
2	Mūzika
2.1	Opera
2.2	Cits
3	Deja
4	Teātris (visu žanru, izņemot dejas, operas un baleta)
5	Filmas
6	Vizuālās mākslas
7	Dizains un arhitektūra
7.1	Dizains
7.2	Arhitektūra
8	Kultūras mantojums
8.1	Muzeji
8.2	Arhīvi
8.3	Kultūras pieminekļi
8.4	Cits
9	Tradicionālā kultūra
10	Starpdisciplināri projekti
11	Nesadalāms

(2) Mūs interesē arī mērķi, kam nozaru finansējums tika tērēts. Šeit iespējami vairāki dalījumi. Pirmkārt, mūs interesē vispārīgs finansējuma sadalījums nozaru iekšienē uzturēšanas izdevumos un kapitāla ieguldījumos (ja iespējams, sadalot šo pēc iespējas detalizētākās pozīcijās). Otrkārt, mūs interesē arī profesionālie mērķi (piemēram, finansējums oriģināldarbu radīšanai salīdzinājumā ar finansējumu koncertiem un iestudējumiem utt.). Mēs labprāt gribētu iegūt precīzus datus, bet, ja tādi nav pieejami, mums noderētu arī Jūsu novērtējumi, īpaši attiecībā uz profesionālo mērķu atšķirībām iepriekš minētajās nozarēs. Ja apkopojat datus, par kādiem citiem profesionāliem mērķiem, mēs priecātos iepazīties arī ar tiem.

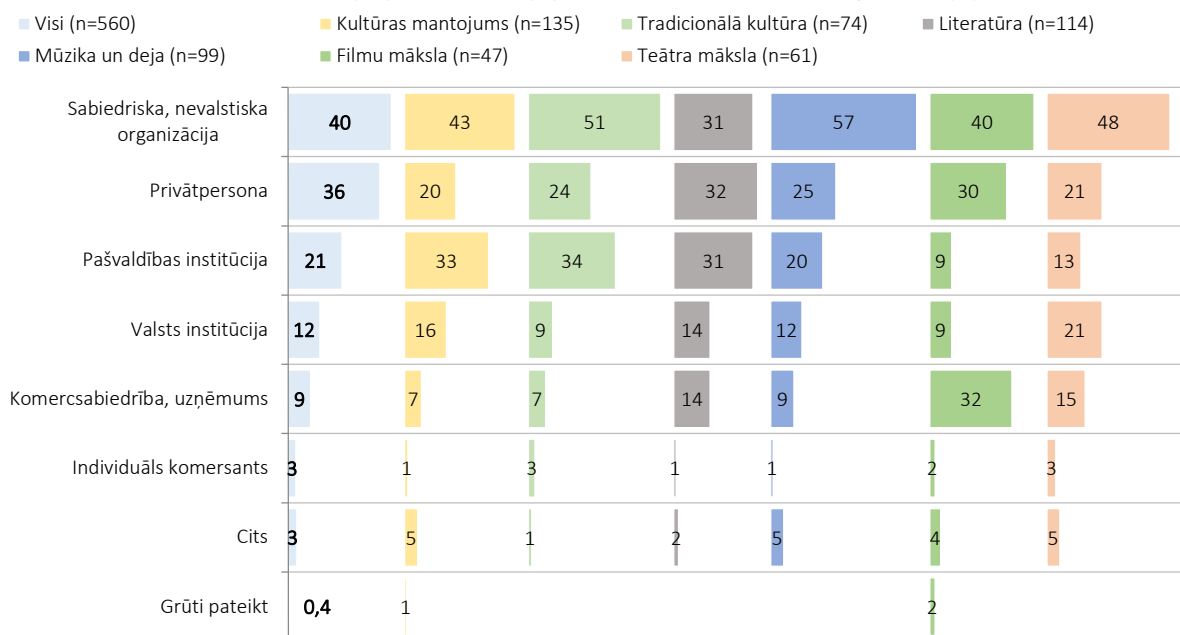
(3) Mums būtiski arī saprast, vai Jūsu sniegtie dati iekļauj Jūsu institūcijas pakļautībā esošo iestāžu budžetus. Ja nē, mēs labprāt iegūtu datus arī par šīm iestādēm.

Paldies par atsaucību!

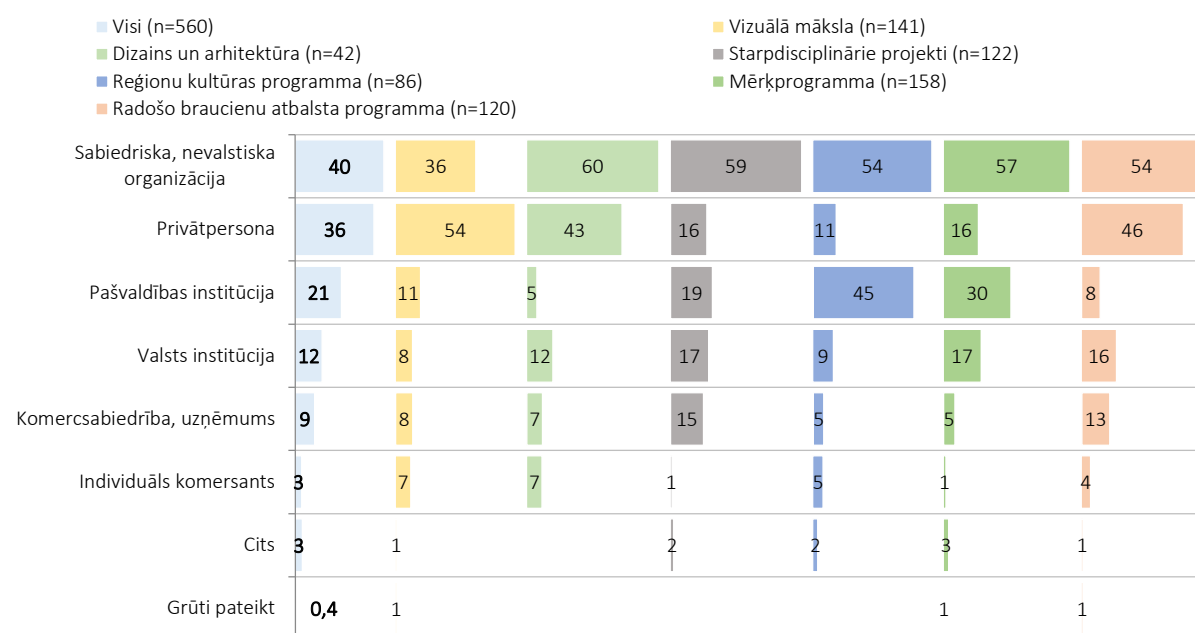
10.11. VKKF projektu iesniedzēju kvantitatīvās aptaujas rezultāti grafikos

Grafiks 1. VKKF projektu iesniedzēju juridiskais statuss VKKF nozaru griezumā (%).....	228
Grafiks 2. Pēdējo trīs gadu laikā VKKF iesniegto projektu skaits (%).....	229
Grafiks 3. Pēdējo trīs gadu laikā VKKF iesniegto projektu skaits juridisko formu un nozaru griezumā (%)	229
Grafiks 4. VKKF projektu iesniedzēju pārstāvētās nozares (%).....	230
Grafiks 5. Pēdējo trīs gadu laikā iesniegtie projekti VKKF nozaru griezumā (%)	231
Grafiks 6. Pēdējo trīs gadu laikā saņemtais finansējums (%)	232
Grafiks 7. Pēdējo trīs gadu laikā saņemtais finansējums juridisko formu griezumā (%).....	232
Grafiks 8. Pēdējo trīs gadu laikā saņemtais finansējums nozaru griezumā (%).....	232
Grafiks 9. Finansējuma piešķiršana pēdējā reizē, kad iesniegts projekts, VKKF nozaru griezumā (%).....	233
Grafiks 10. Piešķirtā finansējuma apjoms no prasītā (%)	234
Grafiks 11. Nepilna finansējuma piešķiršanas pamatošana (%).....	234
Grafiks 12. Citi finansējuma avoti projektiem, kam finansējums netika piešķirts 100% apjomā (%).....	235
Grafiks 13. VKKF projektu īstenošanas ģeogrāfija (%)	235
Grafiks 14. Projektu īstenošanas iespējamība, ja netiktu piešķirts VKKF finansējums (%).....	236
Grafiks 15. Pašu ienākumi projekta īstenošanā (%).....	236
Grafiks 16. Finansējuma nepiešķiršanas pamatošana (%).....	237
Grafiks 17. VKKF prasītā finansējuma īpatsvars projekta plānotajā kopbudžetā (%).....	237
Grafiks 18. Projektu īstenošanas iespējamība VKKF finansējuma nepiešķiršanas gadījumā (%).....	237
Grafiks 19. Alternatīvie finansējuma avoti projektu īstenošanai VKKF finansējuma nepiešķiršanas gadījumā (%)	238
Grafiks 20. Informācijas pietiekamība par VKKF finansējuma piešķiršanas kārtību un nosacījumiem (%).....	238
Grafiks 21. Nepieciešamā papildu informācija par VKKF finansējuma piešķiršanas kārtību un nosacījumiem (%)	239
Grafiks 22. VKKF finansējuma piešķiršanas kritēriju skaidrība (%).....	240
Grafiks 23. VKKF finansējuma piešķiršanas kritēriji: būtu jāņem vērā VS tiek ņemti vērā šobrīd (%).....	240
Grafiks 24. VKKF finansējuma piešķiršanas kritēriji: būtu jāņem vērā VS tiek ņemti vērā šobrīd – kritēriju pozicionējuma karte	241
Grafiks 25. Kritēriji VKKF finansējuma sadalījumam starp nozarēm (%).....	241
Grafiks 26. Vajadzības, kurām nav iespējams piesaistīt VKKF finansējumu.....	242
Grafiks 27. VKKF konkursu vēlamā regularitāte (%).....	243
Grafiks 28. Nepieciešamās izmaiņas VKKF finansējuma konkursos (%).....	243
Grafiks 29. Nepieciešamība no VKKF finansēt kultūrpolitikas mērķu sasniegšanu (%).....	244

Grafiks 1. VKKF projektu iesniedzēju juridiskais statuss VKKF nozaru griezumā (%)

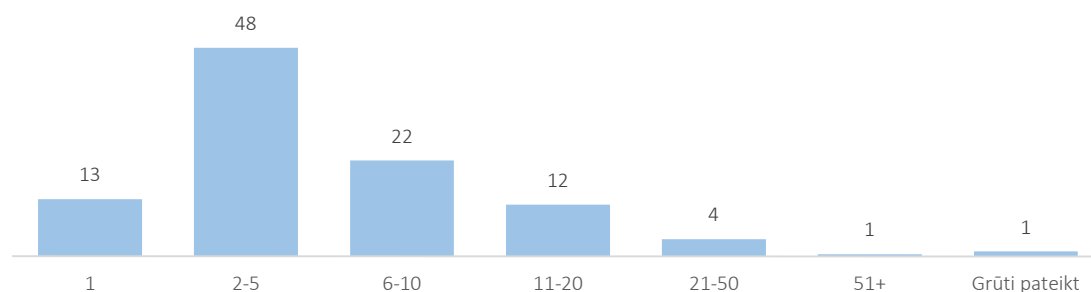


Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā



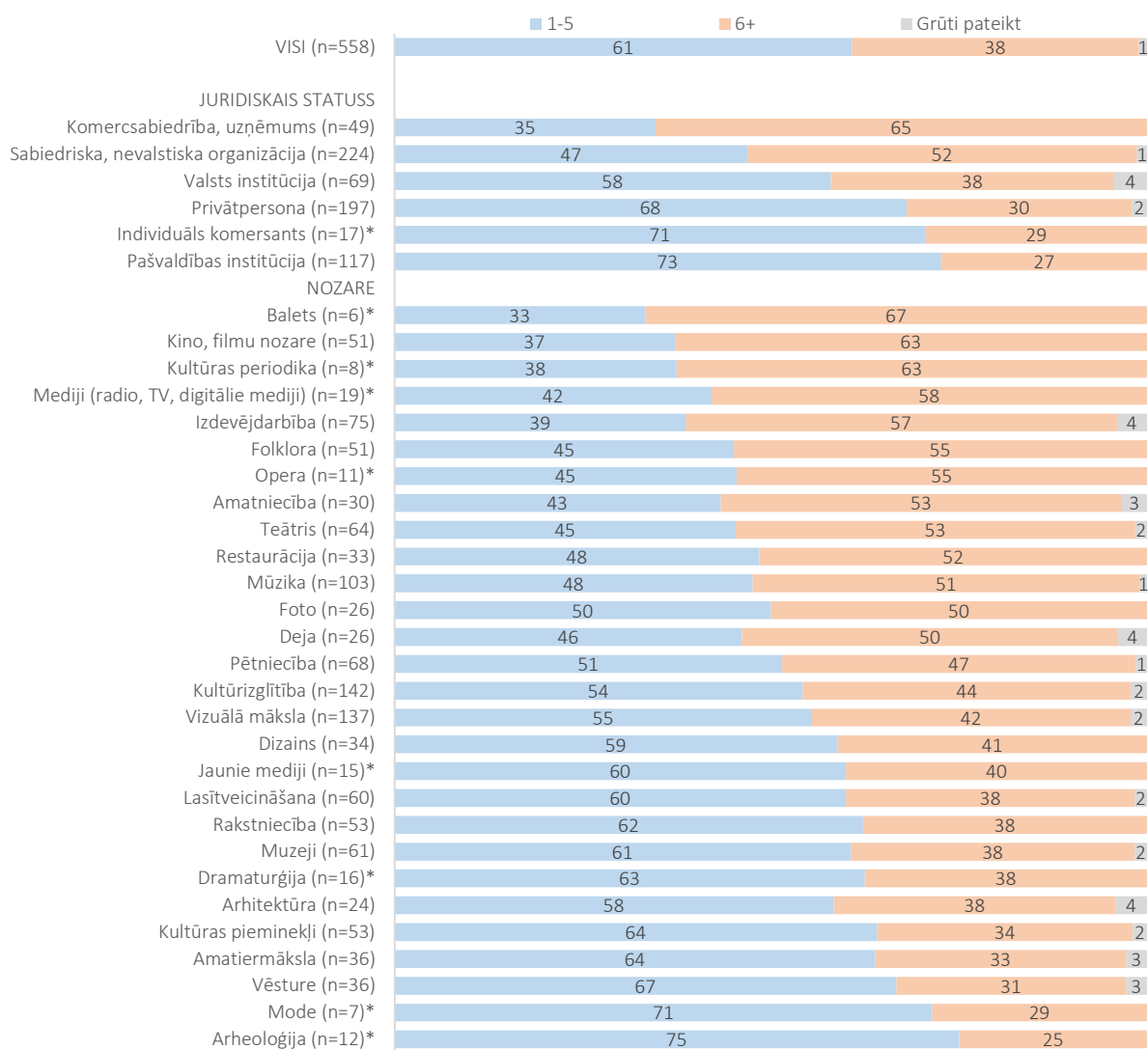
Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

Grafiks 2. Pēdējo trīs gadu laikā VKKF iesniegto projektu skaits (%)



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=558

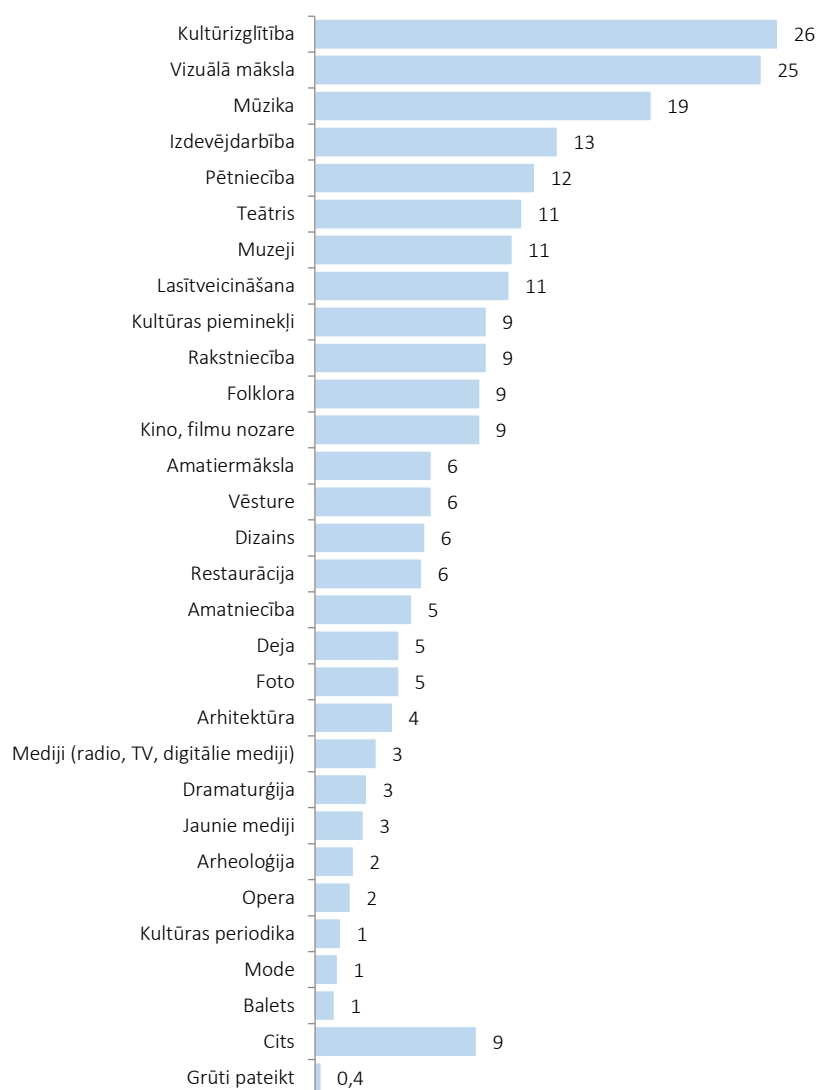
Grafiks 3. Pēdējo trīs gadu laikā VKKF iesniegto projektu skaits juridisko formu un nozaru griezumā (%)



Bāze: respondenti konkrētajās mērķa grupās, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

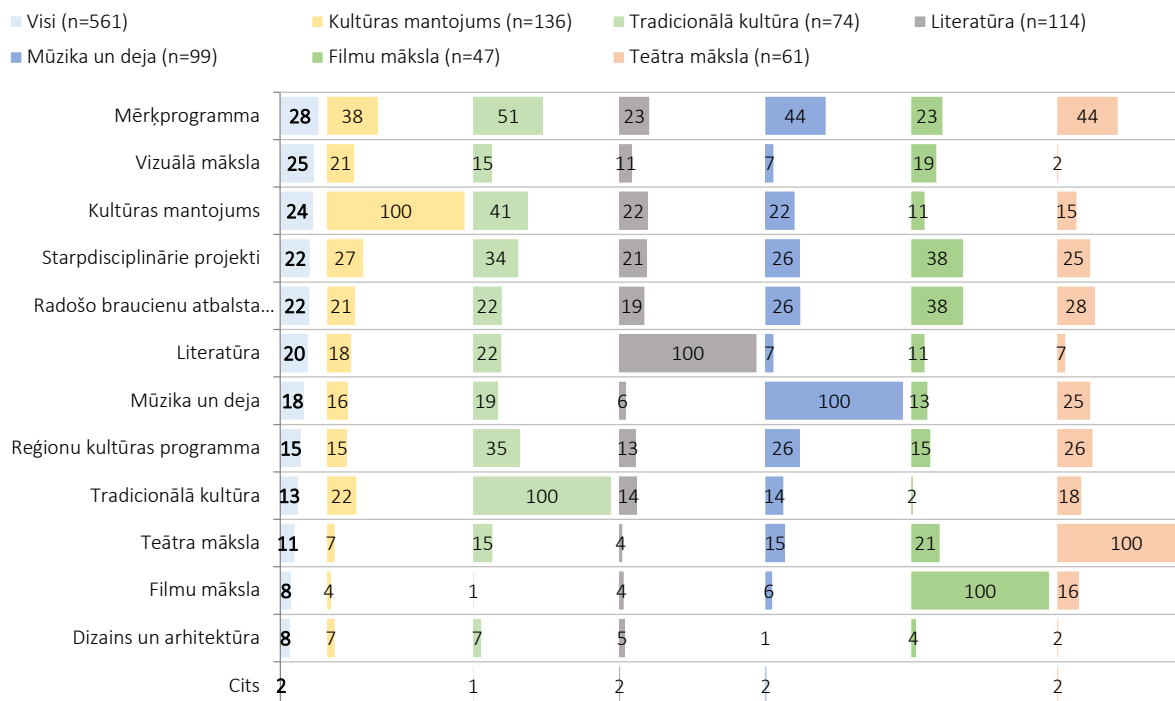
*Nepietiekams respondentu skaits pilnvērtīgas statistiskās analīzes veikšanai

Grafiks 4. VKKF projektu iesniedzēju pārstāvētās nozares (%)

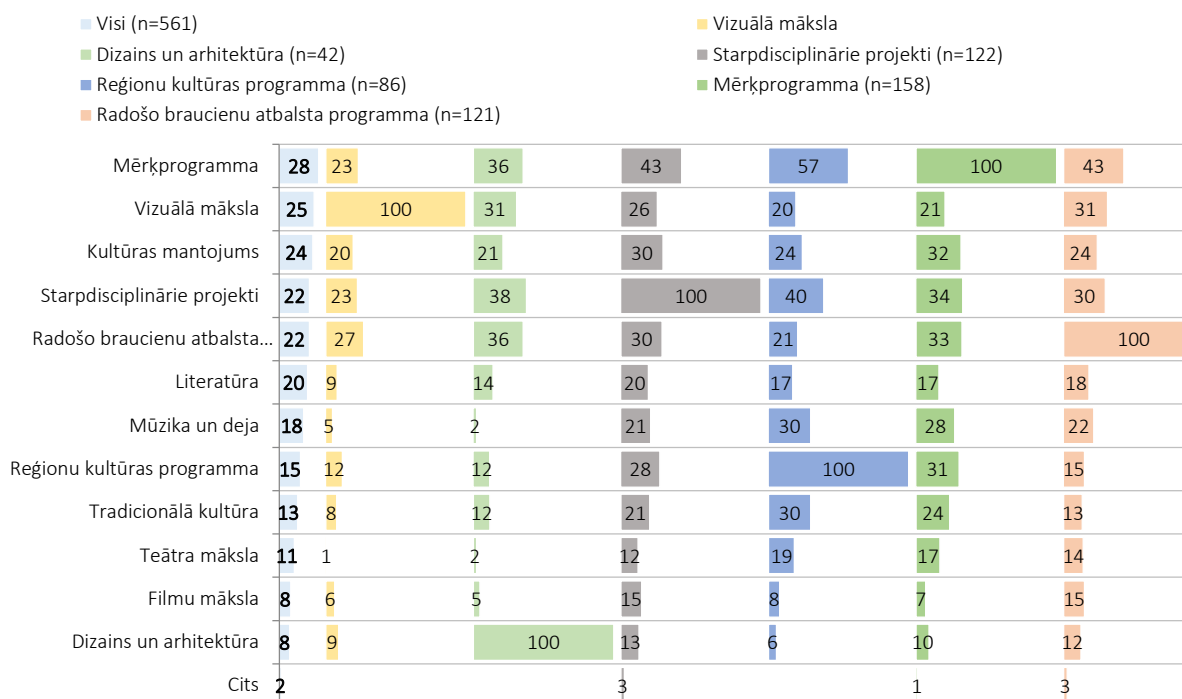


Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=560

Grafiks 5. Pēdējo trīs gadu laikā iesniegtie projekti VKKF nozaru griezumā (%)

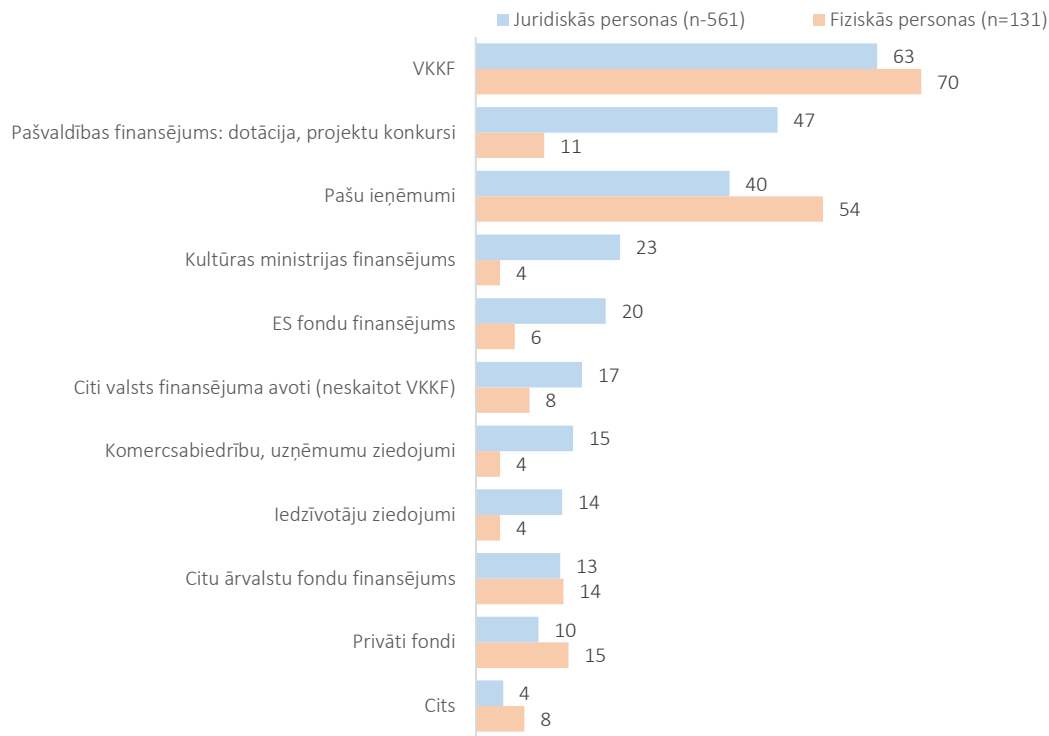


Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

Grafiks 6. Pēdējo trīs gadu laikā saņemtais finansējums (%)



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

Grafiks 7. Pēdējo trīs gadu laikā saņemtais finansējums juridisko formu griezumā (%)

	VKKF	Pašvaldības finansējums: dotācija, projektu konkursi	Pašu ieņēmumi	Kultūras ministrijas finansējums	ES fondu finansējums	Citi valsts finansējuma avoti (neskaitot VKKF)	Komerccabiedrību, uzņēmumu ziedojumi	Iedzīvotāju ziedojumi	Citu ārvalstu fondu finansējums	Privāti fondi
VISI (n=561)	63	47	40	22	20	17	15	14	13	10
Valsts institūcija (n=69)	74	41	42	48	29	35	29	20	19	12
Pašvaldības institūcija (n=117)	74	86	32	24	29	19	7	11	7	4
Sabiedriska, nevalstiska organizācija (n=224)	80	58	49	29	26	17	24	23	19	11
Komerccabiedrība, uzņēmums (n=49)	84	41	73	20	27	20	20	10	18	22
Individuāls komersants (n=17)	59	35	47	0	12	12	12	0	6	6
Privātpersona (n=199)	34	20	27	10	12	8	7	6	11	7

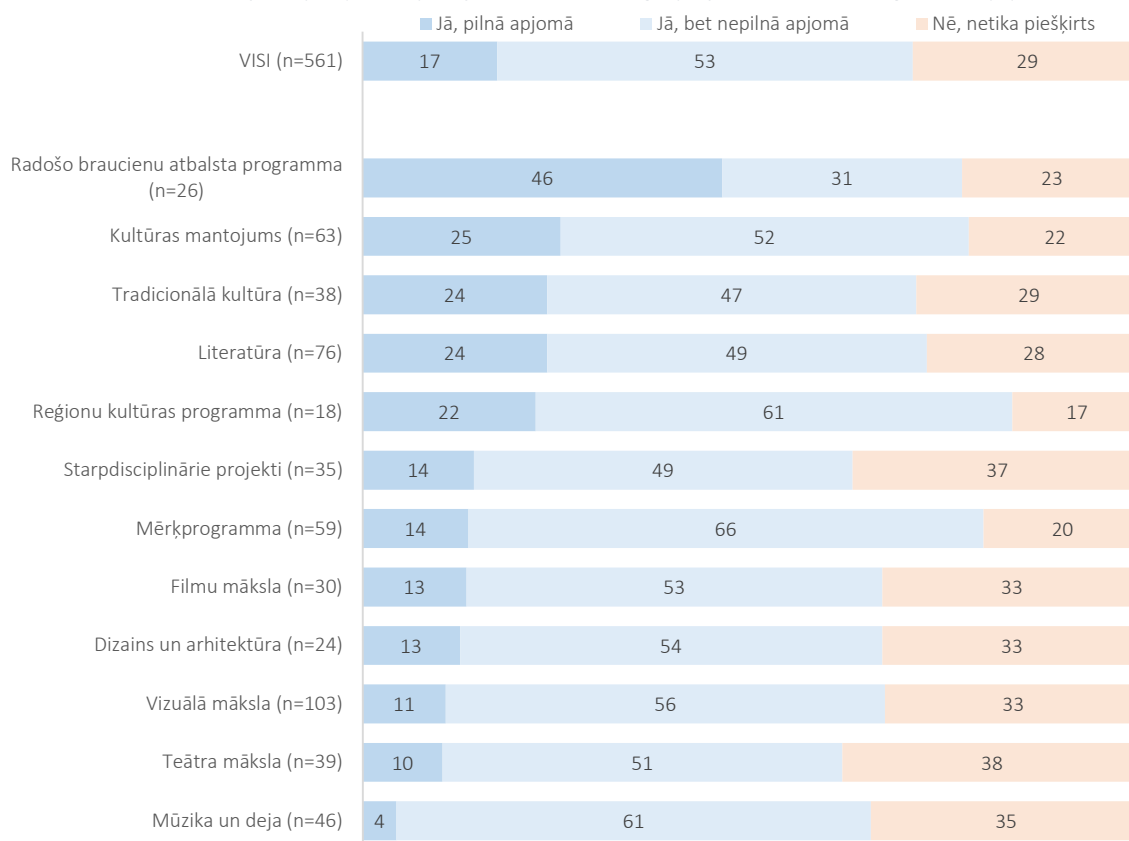
Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

Grafiks 8. Pēdējo trīs gadu laikā saņemtais finansējums nozaru griezumā (%)

	VKKF	Pašvaldības finansējums: dotācija, projektu konkursi	Pašu ieņēmumi	Kultūras ministrijas finansējums	ES fondu finansējums	Citi valsts finansējuma avoti (neskaitot VKKF)	Komerccabiedrību, uzņēmumu ziedojumi	Iedzīvotāju ziedojumi	Citu ārvalstu fondu finansējums	Privāti fondi
VISI (n=561)	63	47	40	22	20	17	15	14	13	10
Amatiermāksla (n=36)	75	86	44	25	36	25	25	33	11	8
Amatniecība (n=30)	73	53	47	33	40	20	33	17	20	7
Arhitektūra (n=24)	67	38	38	25	29	33	33	13	29	8
Deja (n=26)	73	69	54	42	42	35	38	12	23	15
Dizains (n=34)	59	53	62	29	32	18	15	9	15	9
Folklorā (n=51)	82	65	43	29	37	25	18	18	22	6
Foto (n=26)	62	50	54	35	31	23	15	15	27	15
Izdevējdarbība (n=75)	76	51	45	32	31	24	29	27	27	19
Kino, filmu nozare (n=51)	73	49	59	22	31	37	16	16	29	14
Kultūras pieminekļi (n=53)	74	55	45	23	36	32	11	30	25	6
Kultūrizglītība (n=143)	77	66	45	34	27	17	21	20	18	10
Lasītveicināšana (n=60)	73	78	35	27	27	15	18	17	13	5
Muzeji (n=61)	74	56	44	48	25	25	23	23	18	15
Mūzika (n=104)	72	57	50	28	26	13	23	23	7	10
Pētniecība (n=68)	69	46	40	29	34	25	16	18	35	15
Rakstniecība (n=53)	55	40	26	23	11	9	13	9	17	11
Restaurācija (n=33)	76	52	55	42	39	30	15	24	27	9
Teātris (n=64)	81	53	56	41	23	14	31	9	13	14
Vēsture (n=36)	58	53	42	25	22	28	19	31	17	8
Vizuālā māksla (n=138)	52	42	39	20	22	15	15	9	21	12

Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

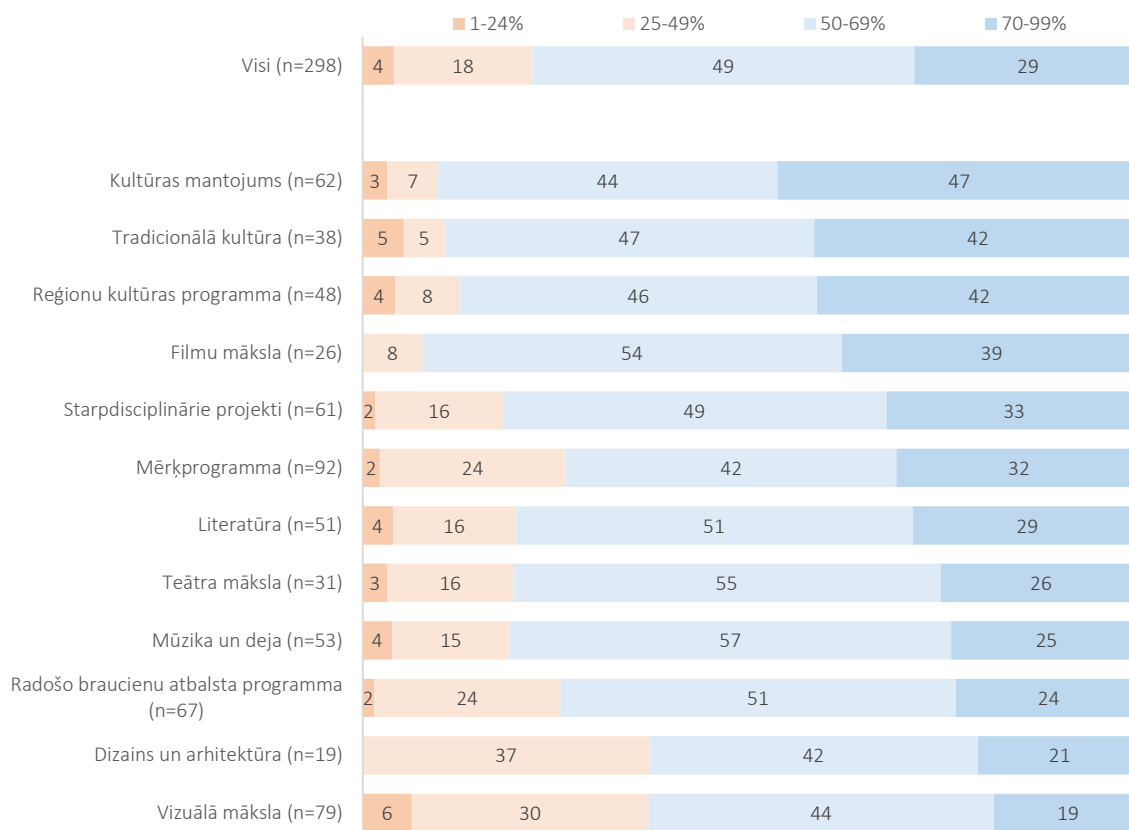
Grafiks 9. Finansējuma piešķiršana pēdējā reizē, kad iesniegts projekts, VKKF nozaru griezumā (%)



Bāze: respondenti konkrētajās mērķa grupās, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

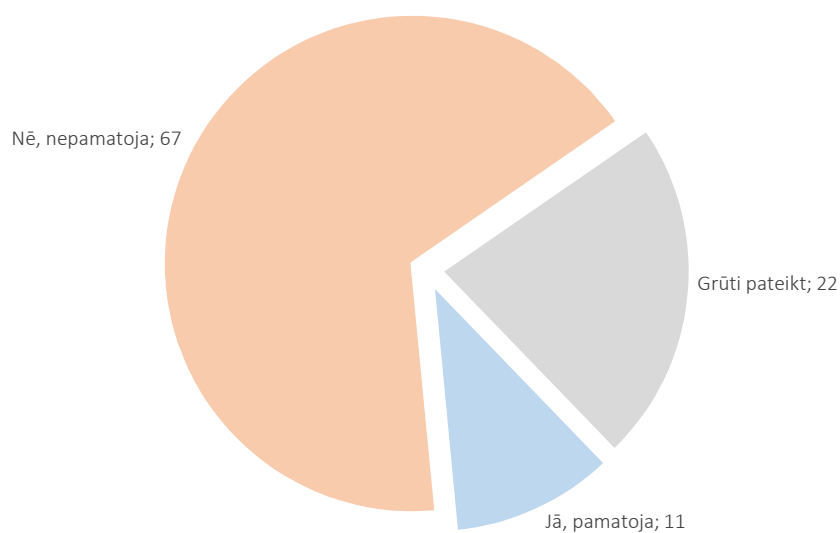
PROJEKTU IESNIEDZĒJI, KURIEM PĒDĒJĀ REIZĒ TIKA PIEŠKIRTS FINANSĒJUMS

Grafiks 10. Piešķirtā finansējuma apjoms no prasītā (%)



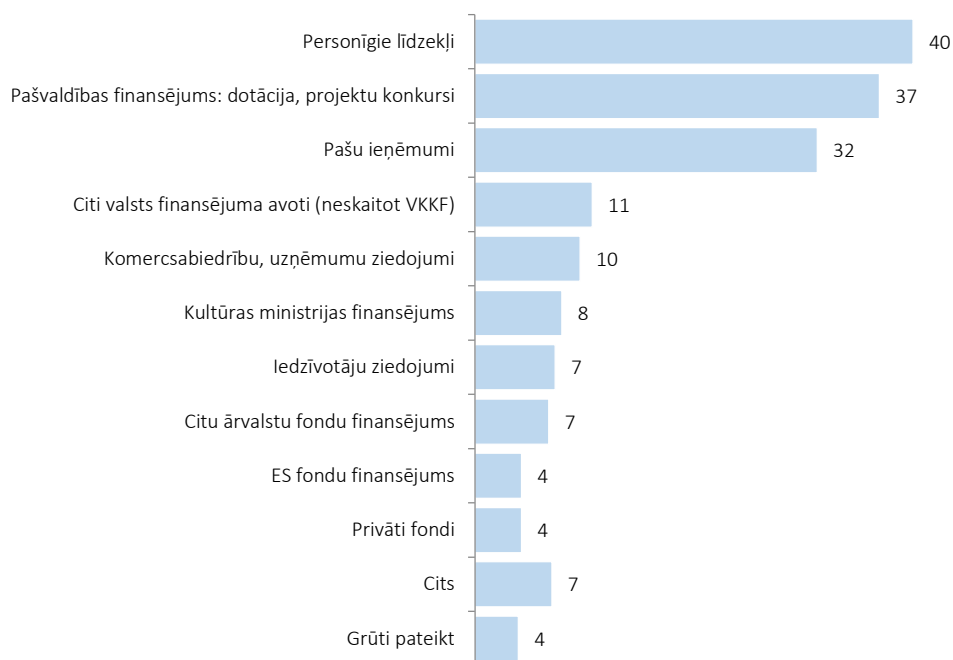
Bāze: respondenti konkrētajās mērķa grupās, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

Grafiks 11. Nepilna finansējuma piešķiršanas pamatošana (%)



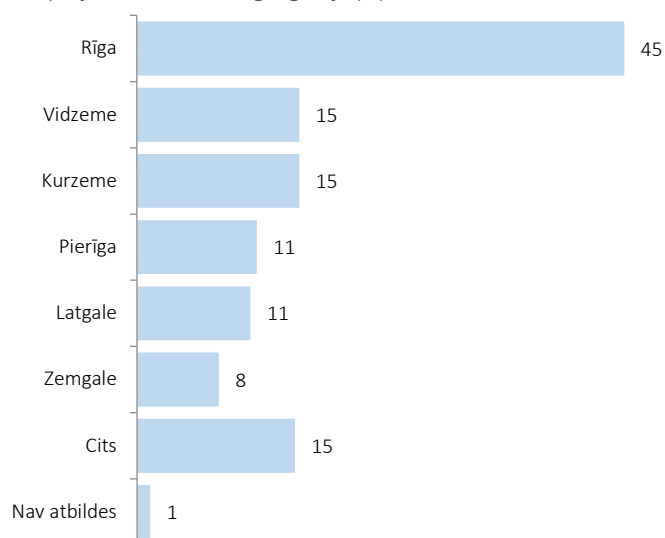
Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=299

Grafiks 12. Citi finansējuma avoti projektiem, kam finansējums netika piešķirts 100% apjomā (%)



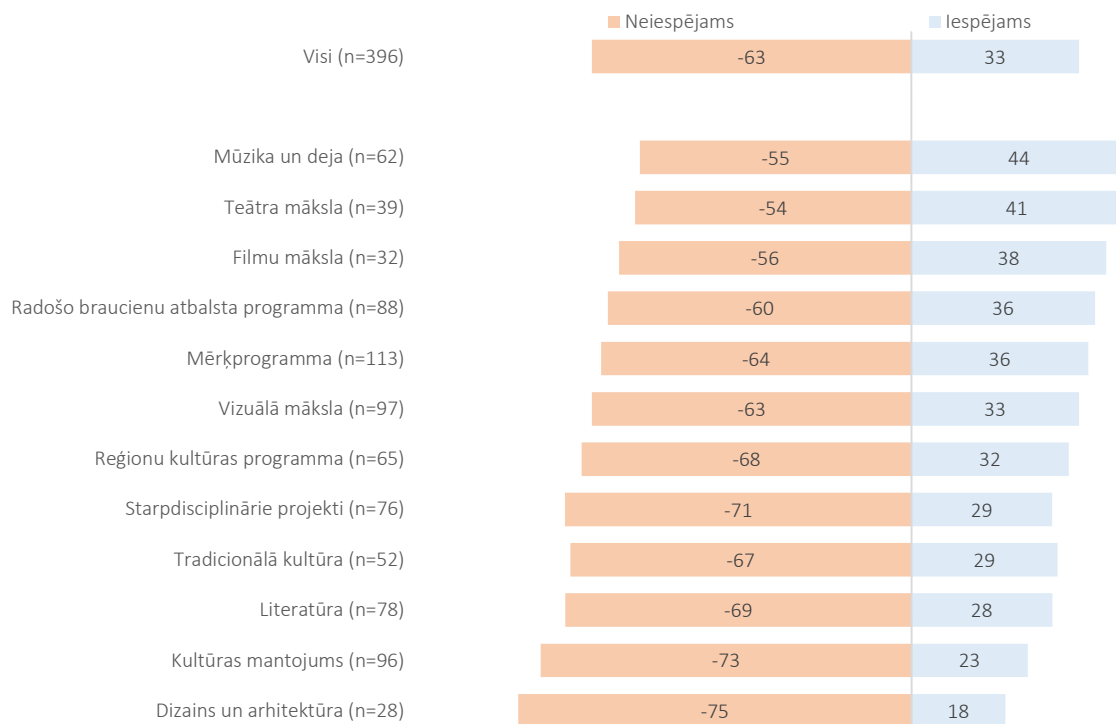
Bāze: respondenti, kuriem VKKF finansējums netika piešķirts 100% apmērā, un kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu, n=352

Grafiks 13. VKKF projektu īstenošanas ģeogrāfija (%)



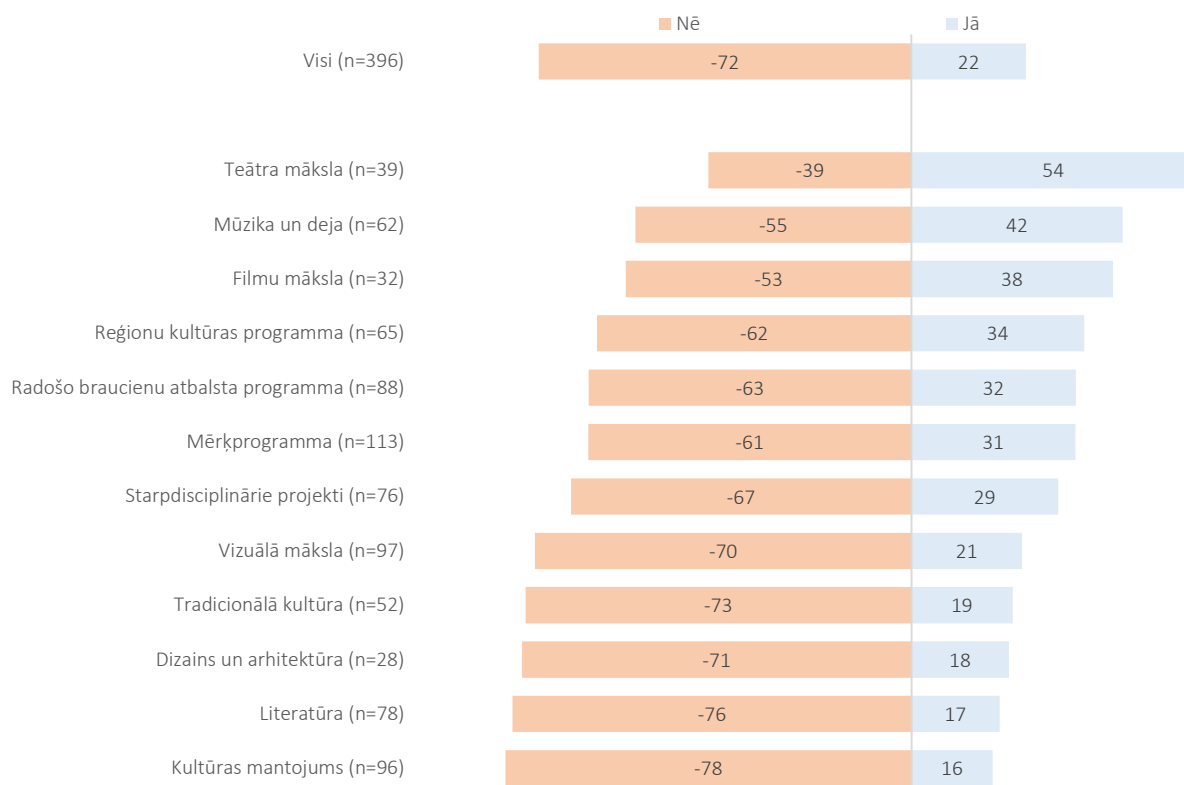
Bāze: respondenti, kuru projekts tika/tiks īstenots konkrētā ģeogrāfiskā vietā un tie, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu, n=314

Grafiks 14. Projektu īstenošanas iespējamība, ja netiktu piešķirts VKKF finansējums (%)



Bāze: respondenti konkrētajās mērķa grupās, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

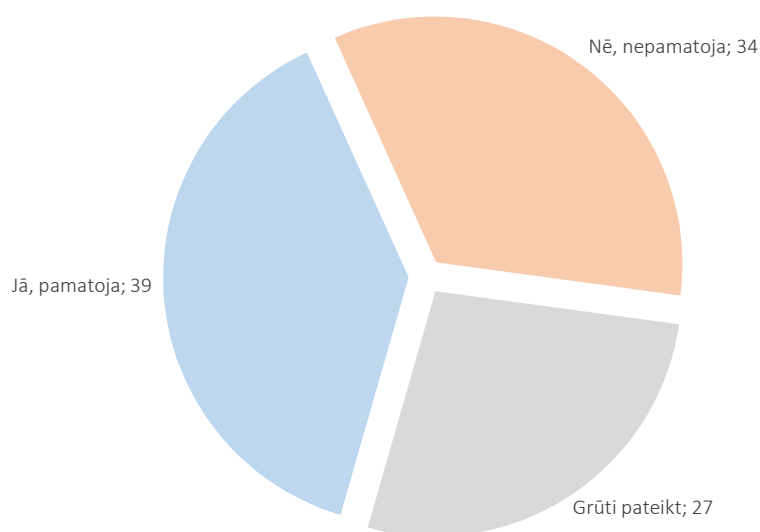
Grafiks 15. Pašu ienākumi projekta īstenošanā (%)



Bāze: respondenti konkrētajās mērķa grupās, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

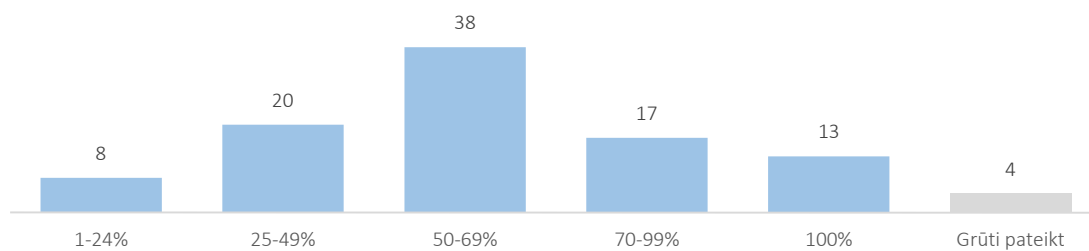
PROJEKTU IESNIEDZĒJI, KURIEM PĒDĒJĀ REIZĒ NETIKA PIEŠKIRTS FINANSĒJUMS

Grafiks 16. Finansējuma nepiešķiršanas pamatošana (%)



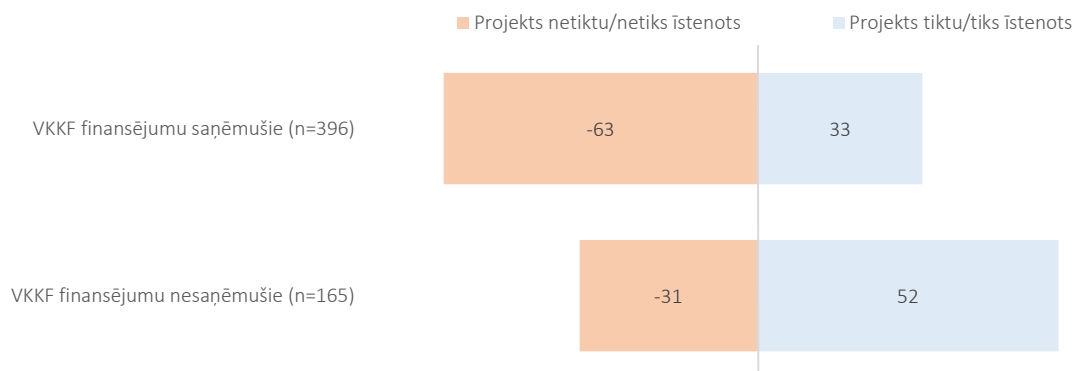
Bāze: respondenti, kuriem netika piešķirts finansējums, un kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=165

Grafiks 17. VKKF prasītā finansējuma īpatsvars projekta plānotajā kopbudžetā (%)



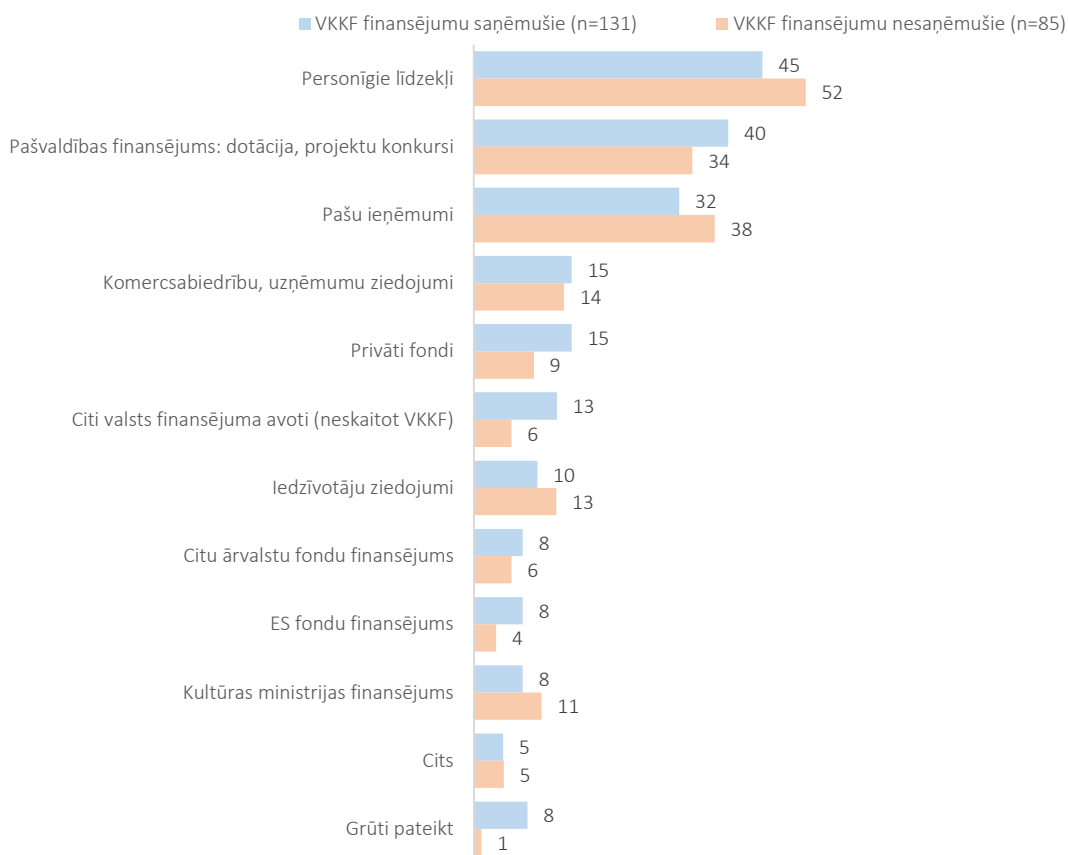
Bāze: respondenti, kuriem netika piešķirts VKKF finansējums, un kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=164

Grafiks 18. Projektu īstenošanas iespējamība VKKF finansējuma nepiešķiršanas gadījumā (%)



Bāze: respondenti konkrētajās mērķa grupās, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

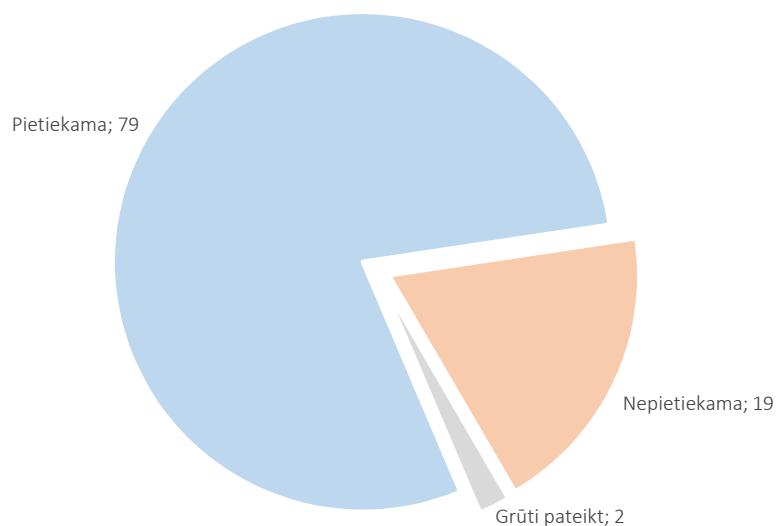
Grafiks 19. Alternatīvie finansējuma avoti projektu īstenošanai VKKF finansējuma nepiešķiršanas gadījumā (%)



Bāze: respondenti konkrētajās mērķa grupās, kuri novērtē, ka projekts tiktu īstenots arī, ja VKKF nepiešķirtu finansējumu, un kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

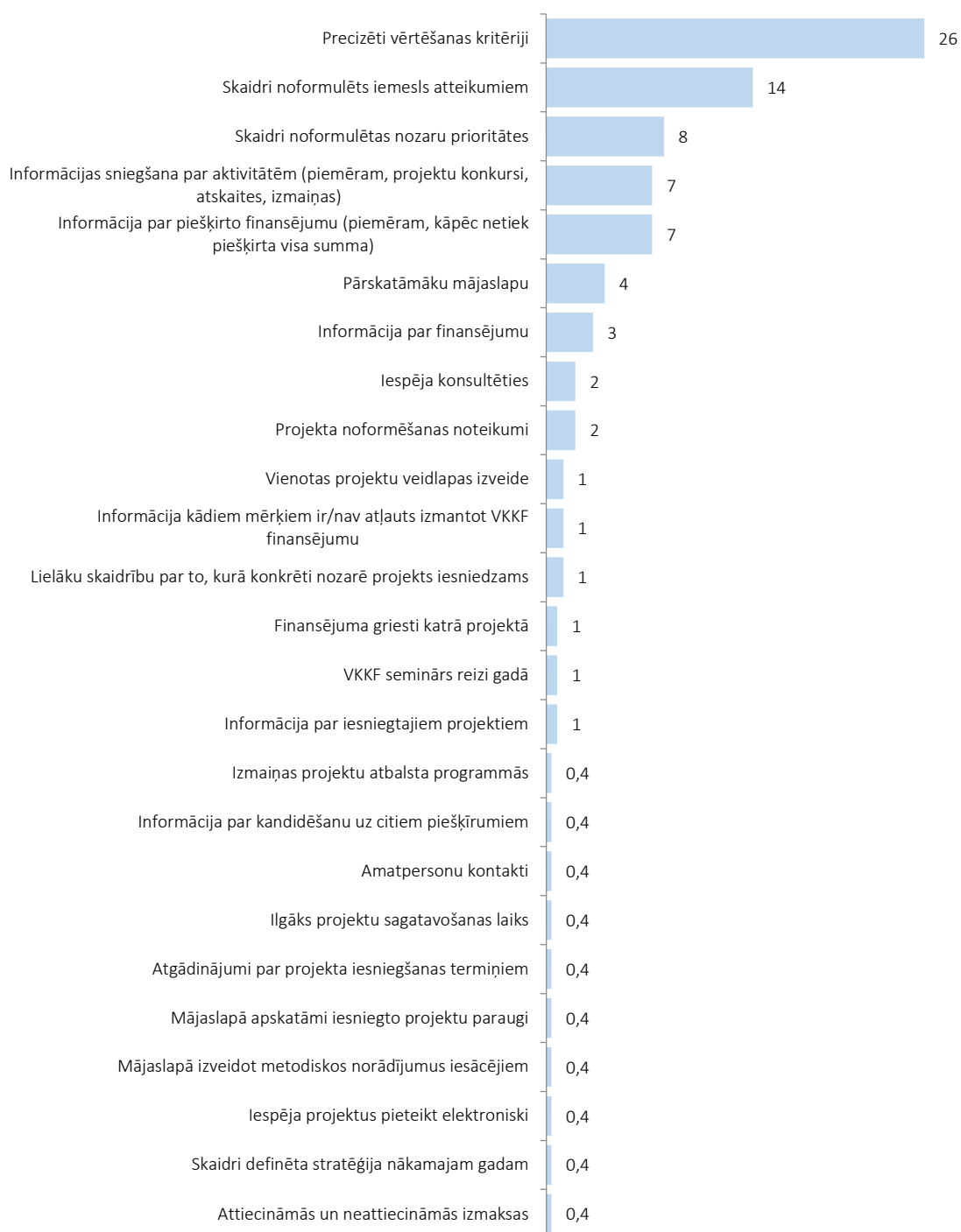
VISI PROJEKTU IESNIEDZĒJI

Grafiks 20. Informācijas pietiekamība par VKKF finansējuma piešķiršanas kārtību un nosacījumiem (%)



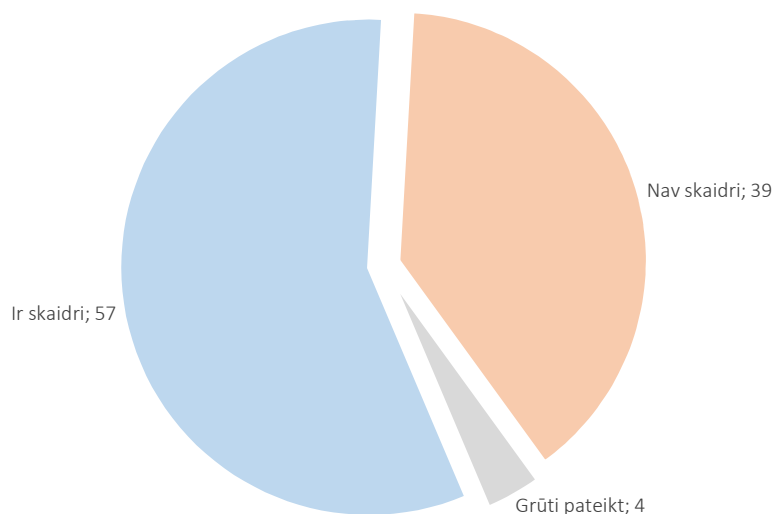
Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=556

Grafiks 21. Nepieciešamā papildu informācija par VKKF finansējuma piešķiršanas kārtību un nosacījumiem (%)



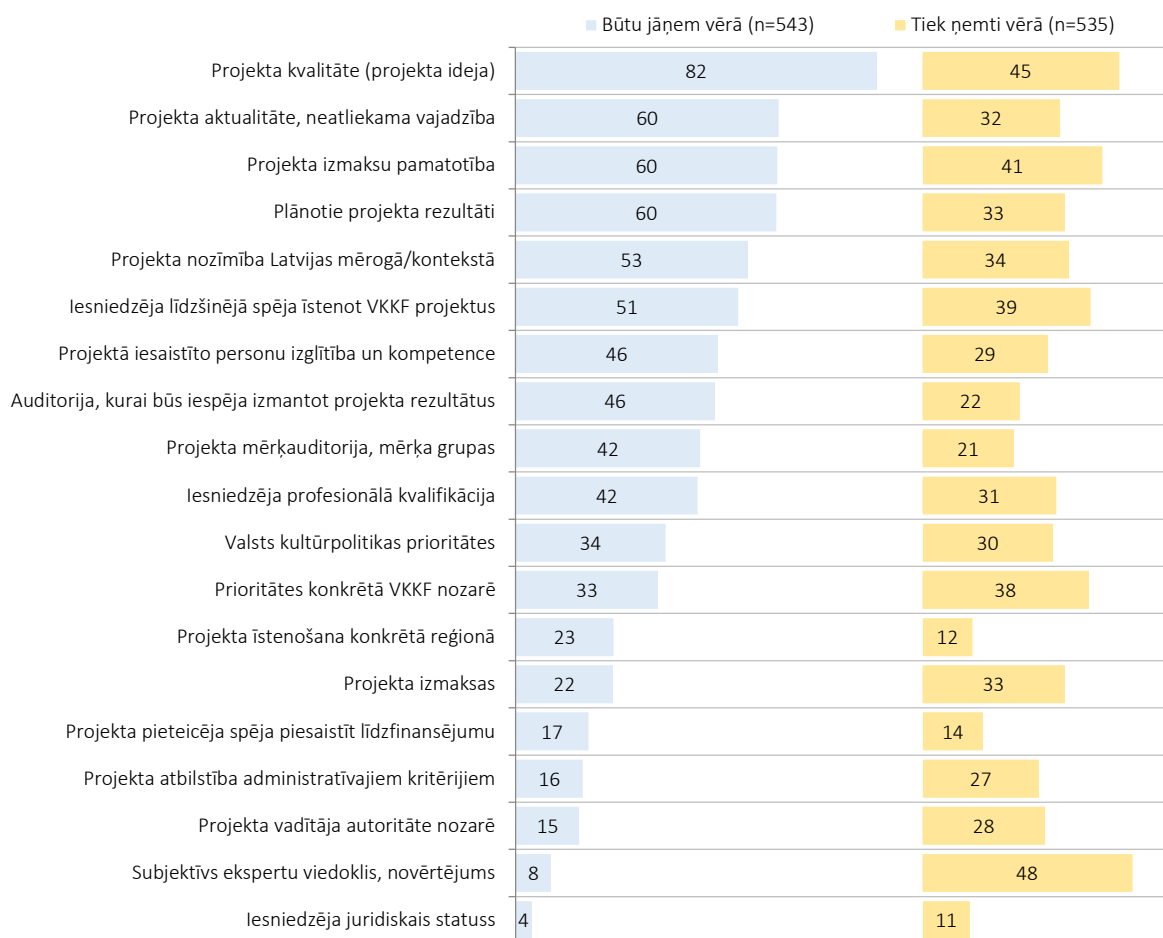
Bāze: respondenti, kuri novērtē, ka informācijas ir nepietiekami, un kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu, n=246

Grafiks 22. VKKF finansējuma piešķiršanas kritēriju skaidrība (%)



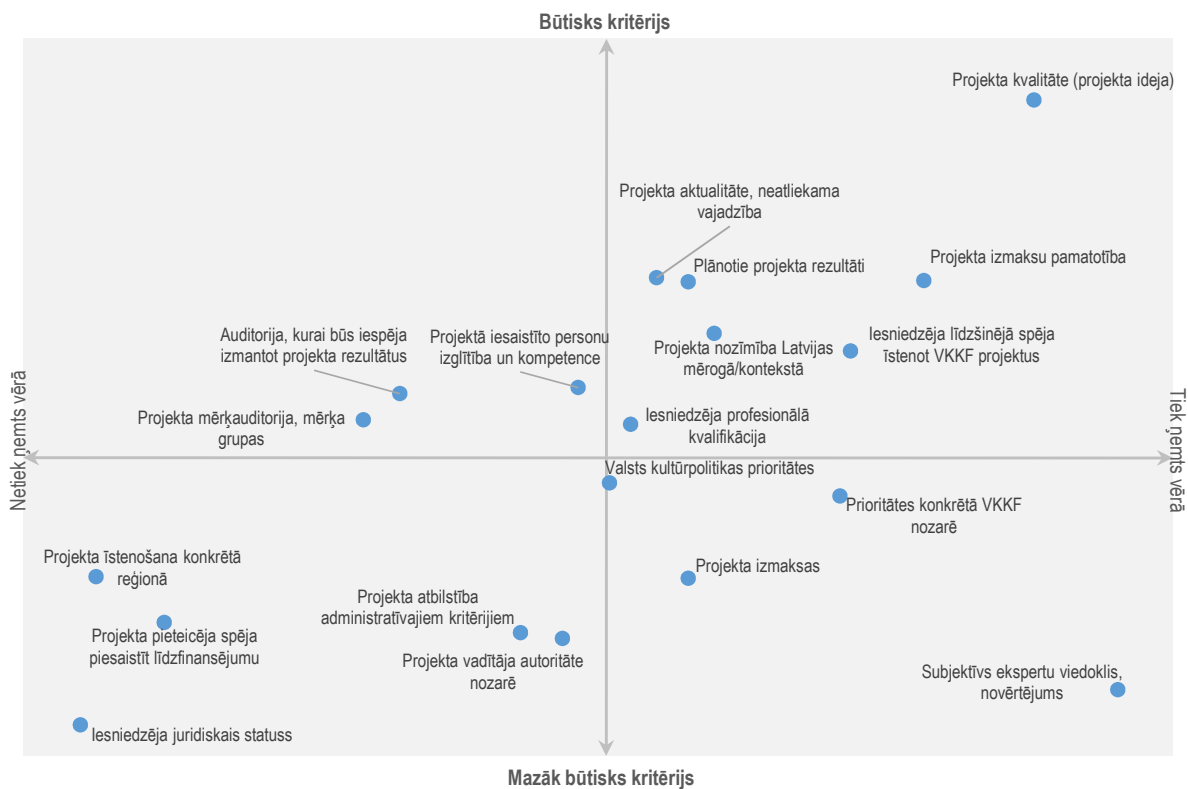
Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=548

Grafiks 23. VKKF finansējuma piešķiršanas kritēriji: būtu jāņem vērā VS tiek ņemti vērā šobrīd (%)



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, skaitu (n=) skatīt attēlā

Grafiks 24. VKKF finansējuma piešķiršanas kritēriji: būtu jāņem vērā VS tiek ņemti vērā šobrīd – kritēriju pozicionējuma karte



Grafiks 25. Kritēriji VKKF finansējuma sadalījumam starp nozarēm (%)

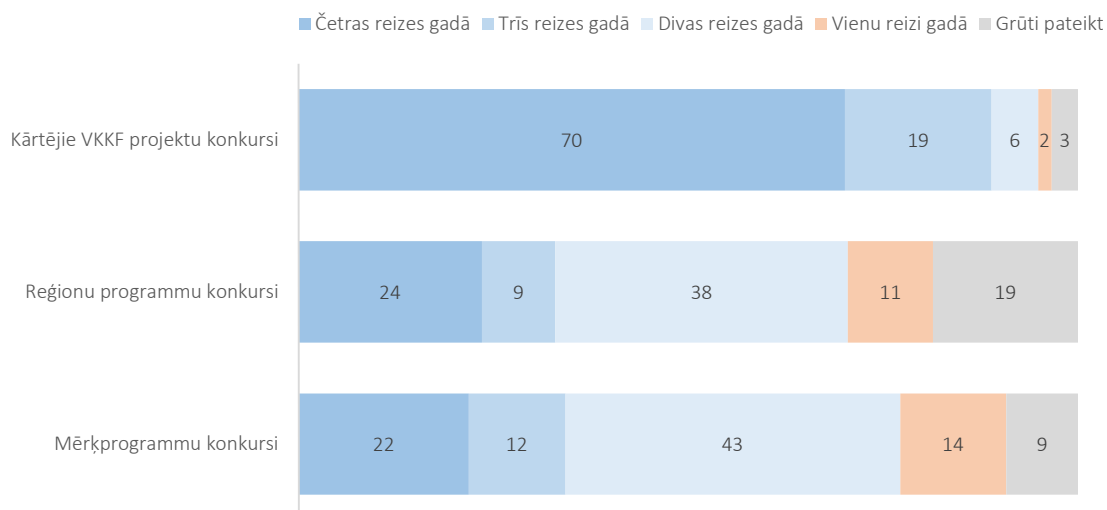


Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu, n=533

Grafiks 26. Vajadzības, kurām nav iespējams piesaistīt VKKF finansējumu

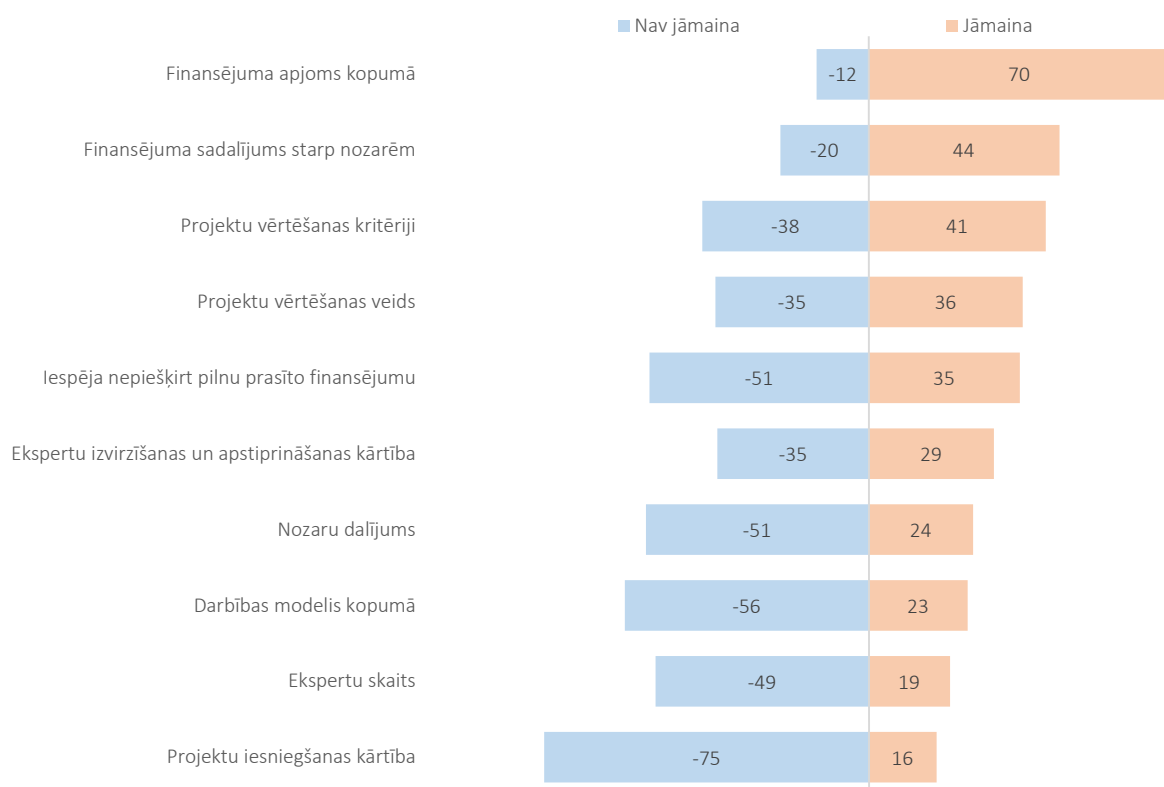
Projektiem, kuru mērķauditorija ir bērni
Vairāk jāatbalsta mākslinieki-seniori
Vajadzīgs atbalsts nekomerciālu izstāžu vietu, galeriju, iniciatīvu darbnīcu atbalstam
Latviešu literatūras klasikas atkārtoti izdevumi. Tiek uzskatīts, ka tā kā grāmata ir jau izdota, tad tā ir pieejama bibliotēkās un atkārtoti to nevajadzētu izdot ar VKKF atbalstu. Bet, diemžēl padomju laika īstenotā literatūras cenzūras dēļ gan grāmatas ir iznīcinātas, gan rezultātā virkne autoru ir lasītājiem mazpazīstami vai pat nezināmi.
Latviešu literatūras darbu tulkojumu citās valodās izdošana Latvijā. Tiek uzskatīts, ka ir jāatrod izdevējs ārpus Latvijas, lai būtu garantēts grāmatām noiets. Bet līdz ar to ir ļoti neliels procents, kas ir iztulkots un izdots un latviešu literatūra aizvien ir mazpazīstama.
Transporta izdevumi
Administratīvās izmaksas
Projekta vadīšanas izmaksas
Amatierkolektīvu tērpu iegāde
Amatiermāksla
Atbalsts kultūrnozīmīgiem pētījumiem
Mārketinga izmaksas
Reklāmas izmaksas
Attālu lauku reģionu-pagastu kultūras pasākumu idejām
Tehnikas iegāde
Grāmatvedības izmaksas
Digitalizācijas izmaksas
Jaunos talantus vairāk atbalstīt
Rekvizītu, materiālu iegāde
Grāmatām iedod naudu tipogrāfiskajiem izdevumiem, bet ne korektora, redaktora, maketētāja, mākslinieka darbam. Tajā pašā laikā bez tā nav iespējams izdot, sevišķi kvalitatīvu produktu.
Starpnozaru aktivitātes vairāk atbalstīt
Infrastruktūras izmaksas
Inventāra izmaksas
Projekta ilgtspējas nodrošināšana
Kvalifikācijas celšanas izdevumi
Tehniskais nodrošinājums
Jauniešu izglītība
Kultūras mantojuma saglabāšana
Atbalsts kopprojektiem, sadarbībām
Kultūras pētniecība
Kultūras tūrisms
Kultūrizglītība
Kultūras žurnālistika, kritikas neatkarības nodrošināšana
Grāmatu iegāde bibliotēkām
Materiāli tehniskās izmaksas
Sabiedriskajām attiecībām projektos
Mūzikas instrumentu iegāde
Pamatlīdzekļu iegāde
Pilsētplānošana, izpēte
Telpu īre

Grafiks 27. VKKF konkursu vēlamā regularitāte (%)



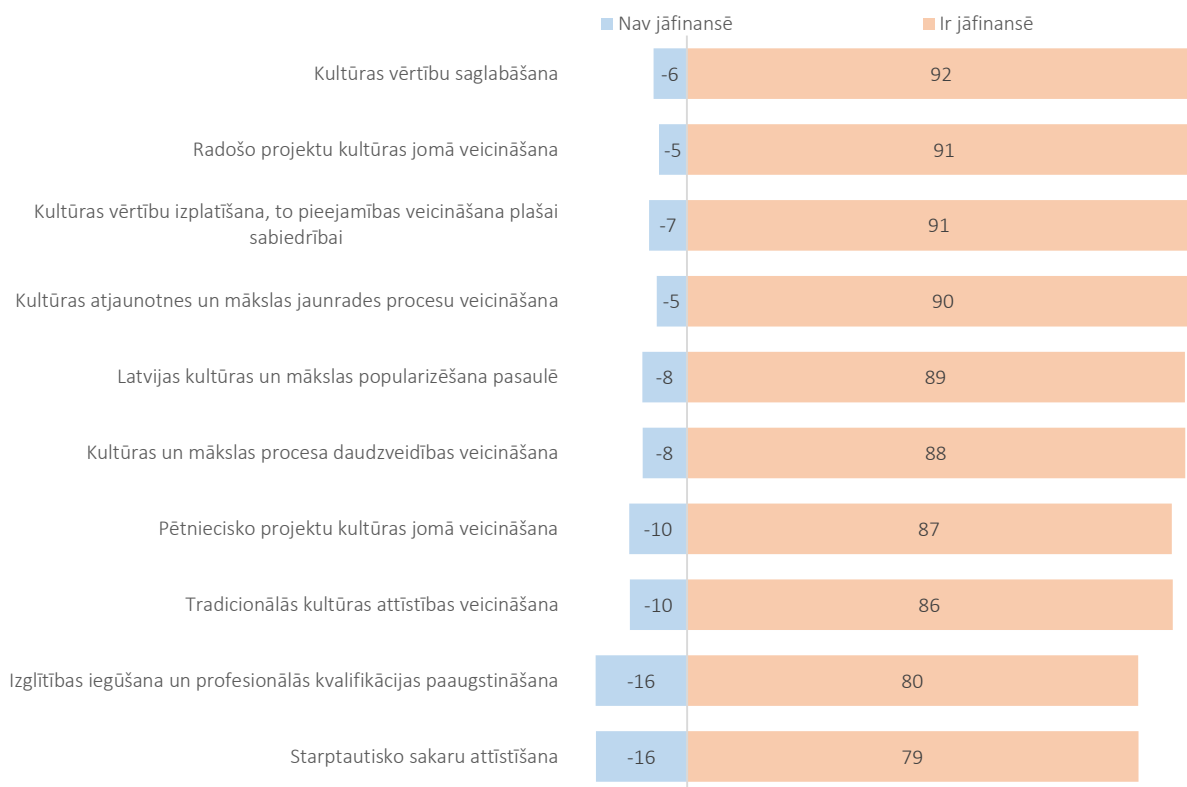
Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=551

Grafiks 28. Nepieciešamās izmaiņas VKKF finansējuma konkursos (%)



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=522

Grafiks 29. Nepieciešamība no VKKF finansēt kultūrpolitikas mērķu sasniegšanu (%)



Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi uz konkrēto jautājumu, n=513

10.12. Pētījuma anotācija

Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti latviešu valodā Pētījuma mērķis ir izvērtēt līdzšinējo VKKF kultūras nozaru finansējuma sadalījumu, skatot to plašākā nozarēm pieejamā un izmantojamā finansējuma griezumā, un novērtēt tā mērķtiecīgumu un atbilstību VKKF likumā noteiktajam mērķim. Pētījuma ietvaros tika veikta vispusīga VKKF darbības kultūras nozaru finansēšanā izpēte – apzināta kultūras nozaru dalībnieku struktūra, pieejamie finansējuma avoti un apjoms, detalizēti vērtēts VKKF finansējuma piešķiršanas process, izvērtēts sniegtā atbalsta mērķtiecīgums nozaru finansēšanas politikā, analizēta ārvalstu pieredze kultūras nozaru finansēšanā, u.c.. Balstoties pētījumā apkopotajos datos un informācijā, tika izstrādāti trīs iespējamie VKKF tālākās attīstības modeļi. Pētījuma dati un informācija liecina, ka kultūras nozaru finansēšanā šobrīd pastāv daudzi būtiski izaicinājumi – gan attiecībā uz finansēto projektu un aktivitāšu efektivitātes un rezultātīvo rādītāju noteikšanu un izvērtēšanu, gan finansējuma apjoma sadali starp nozarēm, gan finansējuma piešķiršanas kritērijiem u.c. aspektos. Lai gan pētījuma galvenā tēma bija saistīta ar finansējuma sadali starp nozarēm, tā gaitā apkopotie nozaru pārstāvju viedokļi liecina, ka šo jautājumu nevar skatīt atrauti no kopējā finansējuma piešķiršanas procesa. Tādēļ pētījuma autori izstrādājuši trīs iespējamus VKKF attīstības modeļus, kur katrs no tiem iekļauj dažādus vidējā un ilgtermiņā nepieciešamus un iespējamus kultūras nozaru finansēšanas modeļu uzlabojumus.	Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti angļu valodā The aim of the study is to assess the current allocation of funding of the State Culture Capital Foundation (SCCF), analysing it in a broader breakdown of available and usable funding for culture sectors, and to evaluate its purposefulness and compliance with objectives specified in the Law of SCCF. Within the study comprehensive analyses of SCCF work on financing culture sectors was carried out – namely, structure of participants of culture sectors, available sources and amount of financing were identified, the process of granting financing by SCCF were assessed in detail, purposefulness of allocated support in financing policy of culture were evaluated, foreign experience in financing culture sectors was analysed, etc. Based on aggregated data and information of the study, three possible further development models of SCCF were elaborated. Data and information of the study indicates that there are many significant challenges in the financing culture sectors – in respect of identification and evaluation of performance and result indicators of financed projects and activities, allocation of funding among culture sectors, criteria for granting financing, and other aspects. Although the main subject of the study was related to allocation of funding among culture sectors, opinions of representatives of the culture sectors suggest that this question cannot be viewed in isolation from the overall funding allocation process. Therefore, the authors of the study developed three possible development models of SCCF, where each of them include different medium and long-term necessary and possible improvements of financing models of cultural sectors.
Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas	Ārvalstu pieredze kultūras nozaru finansēšanā. VKKF kultūras nozaru dalībnieku raksturojums. Kultūras nozarēm pieejamais finansējums. VKKF kultūras nozaru finansējuma sadalījuma izvērtējums. VKKF attīstības iespējamie modeļi.
Pētījuma pasūtītājs	Publiskais nodibinājums “Valsts kultūrkapitāla fonds”
Pētījuma īstenotājs	Pretendentu apvienība, ko veido SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” un Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs
Pētījuma īstenošanas gads	2015
Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots	Pētījuma izmaksas: 37 000,00 EUR, neskaitot PVN. Finansējuma avots: publiskais nodibinājums “Valsts kultūrkapitāla fonds”.
Pētījuma klasifikācija	Padziļinātas ekspertīzes pētījumi
Politikas joma, nozare	7.2. Kultūras attīstība
	10.5. Valsts pārvaldes attīstība
	2.7. Valsts un pašvaldību budžeta politika

Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums	Visa Latvija
Pētījuma mērķa grupa/-as	Publiska nodibinājuma "Valsts kultūrkapitāla fonds" projektu iesniedzēji un finansējuma saņēmēji
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:	
1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze	Jā
2) statistikas datu analīze	Jā
3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze	Jā
4) padziļināto/ekspertu interviju veikšana un analīze	Jā
5) fokusa grupu diskusiju veikšana un analīze	Jā
6) gadījumu izpēte	Jā
7) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze	Jā
8) citas metodes (norādīt, kādas)	Jā, ārvalstu pieredzes pārskats
Kvantitatīvās pētījuma metodes:	
1) aptaujas izlases metode	Pašatlase
2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits	560
Kvalitatīvās pētījuma metodes:	
1) padziļināto/ekspertu interviju skaits	40
2) fokusa grupu diskusiju skaits	12
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija	Publiska nodibinājuma "Valsts kultūrkapitāla fonds" direktora vietniece Linda Karlina, tālr. +371 67509947, e-pasts: linda@kkf.lv
Pētījuma autori (autortiesību subjekti)	Baiba Tjarve, Gints Klāsons, Anda Laķe, Agnese Hermane, Uldis Spuriņš, Anna Pavlina